

**T.C
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK BİLİM DALI**

**ANONİM ORTAKLIK GENEL KURUL TOPLANTILARINDA PAY
SAHİBİNİN TEMSİLİ**

**Hazırlayan
Emel TEKTEN**

**Danışman
Prof. Dr. İsmail KAYAR**

Doktora Tezi

**Kasım 2017
KAYSERİ**

**T.C
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK BİLİM DALI**

**ANONİM ORTAKLIK GENEL KURUL TOPLANTILARINDA PAY
SAHİBİNİN TEMSİLİ**

(Doktora Tezi)

**Hazırlayan
Emel TEKTEN**

**Danışman
Prof. Dr. İsmail KAYAR**

**Kasım 2017
KAYSERİ**

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Emel TEKTEN

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Tez Başlığı: Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında
Pay Sahiplerin Temsil

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Giriş, b) Ana bölümler ve c) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 290 sayfalık kısmına ilişkin, .../...../2017 tarihinde **Turnitin** intihal programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı: % 1.3 dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Giriş dahil
- 2- Ana Bölümler dahil
- 3- Sonuç dahil
- 4- Alıntılar dahil/hariç
- 5- Kapak hariç
- 6- Önsöz ve Teşekkür hariç
- 7- İçindekiler hariç
- 8- Kaynakça hariç
- 9- Özet hariç
- 10- Yedi (7) kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez İntihal Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edileceği muhtemel durumlarda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim. 11...../...../2017

Adı Soyadı : Emel TEKTEN
Öğrenci No : 4031441003
Anabilim Dalı : Özel Hukuk
Bilim Dalı : Özel Hukuk
Program Adı : Doktora

Danışman: Adı/İmza

İmza
Prof. Dr. İsmail KAYAR

Öğrenci Adı/İmza

İmza
Emel TEKTEN

Cur

Ad Soyad İmza

Gmiller

Ad Soyad İmza

Özellikler

ABD Başkanı

Ad Soyad İmza

Ad Soyad Imza
Doç. Dr. Bural Adigöz

[Handwritten signature]

KABUL ONAY SAYFASI

Prof. Dr. İsmail Kaya danışmanlığında Emel TERTEN tarafından hazırlanan
"..... Anarizm 274444 Genel Kurul Toplantılarında
Paz. 144444 Temsili " adlı bu çalışma, jürimiz
tarafından Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü
..... Özel 144444 Anabilim Dalında **Doktora** tezi olarak kabul
edilmiştir.

10/11/2017
(Tez Savunma Sınav Tarihi Yazılacak)

JÜRİ:

Danışman

Prof. Dr. İsmail KAYAR

Üye

Prof. Dr. Murat Döğüş

Üye

Prof. Dr. Fatih NARRAY

Üye

Doç. Dr. Burak ALIÖZ

Üye

Doç. Dr. Özlem İlhamiye Hacıoğlu

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 11/12/2017 tarih ve 39 sayılı kararı
ile onaylanmıştır.

11/12/2017
Prof. Dr. Celaleddin ÇELİK
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ / TEŞEKKÜR

6102 sayılı TTK ve 6362 sayılı SerPK'nın Türk Hukukunda yaptığı değişiklik ve getirdiği yeniliklerden birisi de anonim ortaklık genel kurul toplantılarında pay sahibinin temsiline ilişkindir. Tez çalışmamızın amacı bu konuyu doktrindeki görüşler, mukayeseli hukuk ve yargı kararları çerçevesinde inceleyip olan ve olması gereken hukuk açısından Türk Hukuk literatürüne mütevazı bir katkı sağlamaktır. Tezimiz giriş ve sonuç dışında dört ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde temsile ilişkin genel bilgilere yer verilmiştir. İkinci bölümde anonim ortaklık genel kurulunda pay sahibinin bireysel temsili incelenmiştir. Üçüncü bölümde Toplu Temsil başlığı altında, gerek fiziki ortamda gerekse elektronik katılmalı genel kurullarda toplu temsil ele alınmıştır. Dördüncü bölümde ise, pay sahibinin genel kurulda temsilde pay sahibinin ve temsilcinin borçları, temsil ilişkisinin sona ermesi ve temsilci tarafından genel kurul kararlarının sakatlanmasına sebep olabilecek haller ile bunların hukuki sonuçları incelenmiştir.

Tez çalışmasının ortaya çıkmasında birçok kişinin önemli katkısı bulunmaktadır. Öncelikle doktora ders aşamasından tezin son aşamasına gelene kadar bana yol gösteren, yoğun iş temposu arasında, çok değerli vakitlerini ayırarak bana destek verip benden yardımlarını esirgemeyen,engin bilgi ve tecrübeleriyle tezi zenginleştiren, bu süreçte her zaman “*iyi ki danışmanım olmuş*” dediğim kıymetli hocam İstanbul Kemerburgaz (Altınbaş) Üniversitesi Hukuk Fakültesi dekanı Prof. Dr. İsmail KAYAR'a en derin minnet duygularıyla teşekkür ederim.

Lisans dönemimden doktora tez bitimi aşamasına kadar geçen uzun süreçte bilgisi ve tecrübesiyle bana her konuda destek olan ve benden yardımlarını esirgemeyen; yüksek lisans ve doktora tez savunmalarında jüri üyeliği yaparak tezlerimi okuyan ve yapıcı eleştirilerde bulunan Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Ana Bilim Dalı Başkanımız kıymetli hocam Prof. Dr. Şafak NARBAY'a teşekkür ederim.

Yine lisans dönemimden beri hocam olan, tez izleme komitesi üyesi ve tez jüri üyesi Erciyes Üniversitesi rektör yardımcısı ve Hukuk Fakültesi dekanı değerli hocam Prof. Dr. Murat DOĞAN'a; doktora ders aşamasından beri bilgisiyle beni olumlu yönlendiren tez jüri üyesi Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Ana Bilim Dalı başkanı kıymetli hocam Doç. Dr. Burak ADIGÜZEL'e ve tez jüri üyesi olarak yapıcı eleştirilerde bulunan Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Ana Bilim Dalı'nın güzide üyesi Yrd. Doç. Dr. Özlem İLBASMIŞ HIZLISOY'a teşekkür ederim.

Yüksek lisansta engin bilgisiyle bana yol gösteren değerli tez danışmanım İstanbul Ticaret Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Ana Bilim Dalı öğretim üyesi Prof. Dr. Şükrü YILDIZ'a da ayrıca teşekkür etmek isterim.

Tezimle ilgili her konuda bana kolaylık sağlayıp hoşgörüsüyle yaklaşan Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Cem BAYGIN'a; tezle ilgili fikirlerinden yararlandığım aynı zamanda pozitif enerjisiyle dostluğunu benden esirgemeyen değerli hocam Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı öğretim üyesi Doç Dr. Hayrunnisa ÖZDEMİR'e; değerli zamanından feragat ederek tezimi bitirebilmem için her konuda bana kolaylık sağlayan; fakülte olarak ufkumuzu her daim genişleten Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalının değerli üyesi Yrd. Doç. Dr. Oğuz CANER'e; lisans dönemimden bu yana dostluklarıyla, bilgileriyle beni pozitif olarak geliştiren kıymetli arkadaşlarım Ticaret Hukuku Anabilim Dalı üyesi Yrd. Doç. Dr. Şengül AL KILIÇ'a ve Medeni Hukuk Anabilim Dalı üyesi Yrd. Doç. Dr. Ayşenur ŞAHİN CANER'e; tezi okuyup tekrar gözden geçirip fikirleriyle zenginleştiren arkadaşım Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Anabilim Dalı üyesi Yrd. Doç. Dr. Fatih AYDEMİR'e; tezle ilgili konularda yardım isteklerimi cevapsız bırakmayan Ticaret Hukuku Anabilim Dalı araştırma görevlilerinden Ahmet Furkan TÜRKDOĞAN ve kürsüdeki diğer tüm çalışma arkadaşlarıma; tezi yazabilmem için güzel ortamın oluşmasında uygun olanaklar sağlayan fakültemizin değerli kütüphane memuru Metin ESGİN'e teşekkür ederim.

Tezin İsviçre ve Alman Hukuku çevirilerini yapabilmek için Adana'da evini açarak bana misafirperverlikte bulunan Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi İş Hukuku Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Zeki OKUR hocama da şükranlarımı sunarım.

İstanbul'da tezimle ilgili kaynaklarımı toparlayabilmem aşamasında evini açarak beni ağırlayan kıymetli dostum Sağlık Bilimleri Üniversitesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Başkanı Yrd. Doç. Dr. Rabiye GÜNEY ve annesi Duriye hanımefendiye de teşekkür ederim.

Hayatımın her aşamasında yanımda olduğu gibi bu dönemde de bana koşulsuz destek sağlayan kıymetli babam Ali TEKTEN'e ve sevgili aileme teşekkür ederim.

ANONİM ORTAKLIK GENEL KURUL TOPLANTILARINDA PAY SAHİBİNİN TEMSİLİ

Emel TEKTEN

Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Doktora Tezi, Kasım 2017

Danışman: Prof. Dr. İsmail KAYAR

KISA ÖZET

Pay sahipleri genel kurula katılma maliyetlerinin fazla gelmesi, buna ayıracak zamanlarının olmaması veya sağlık sorunları gibi sebeplerle dolayı genel kurula katılmak istemeyebilir. Bunun sonucunda pay sahiplerinin şirketin işleyişine ve genel kurul kararlarına etki etme olasılıkları zayıfladığından; genel kurullarda, etkin ve iyi organize olmuş pay sahipleri gerçekte çoğunluk olmasalar da istedikleri kararların alınmasını sağlayabilmektedirler. Bu durum genel kurulda güç boşluğu sorununun doğmasına neden olmaktadır. Bu kapsamda anonim şirket genel kurulunda pay sahibinin temsilinin bu konudaki sorunları giderme de önemli bir rolü vardır. İşte tezimizin konusu, TTK ve SerPK çerçevesinde anonim şirket genel kurulunda pay sahibinin temsilidir.

Bilindiği üzere 6102 sayılı TTK bir bütün olarak 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girmiş ve böylece elli yılı aşkın bir süredir uygulanan 6762 sayılı eTTK'yı yürürlükten kaldırmıştır. Yine 6362 sayılı SerPK 30.12.2012 tarihinde yürürlüğe girerek 2499 sayılı SerPK'yı yürürlükten kaldırmıştır. Bu yeni kanunlarda tez konumuzla ilgili olarak bir dizi değişiklikler yapılmış ve yenilikler getirilmiştir. Tez konusunun seçilmesindeki amaç, pay sahibinin temsiliyle ilgili olarak TTK ve SerPK mevzuatlarında getirilen yeni düzenlemelerin Yargıtay kararları, öğretideki görüşler ve mukayeseli hukuk ışığında değerlendirilerek olası problemler karşısında çözüm önerileri getirip Türk Hukukuna katkı sağlamaktır.

Bu tez çalışmasının ortaya konulması sırasında özellikle konuya kaynaklık eden İsviçre Hukuku ve literatüründen faydalanılmıştır. Konu, Türk Hukuku bakımından incelenirken İsviçre Hukukundan farklılıkları ve benzerlikleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bunun dışında konumuzla ilgili olarak Alman, Amerikan, İngiliz ve Avrupa Birliği Hukuklarından da yararlanılmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda

birçok sonuçlar elde edilmiştir. Ancak özellikle şunu belirtmeliyiz ki; halka açık anonim ortaklıklar düşünülerek getirilen TTK m. 428’de ifade edilen toplu temsilciler ile ilgili düzenleme, SerPK m. 30/4’te ve SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 5/3 düzenlemeleri sebebiyle uygulanmayacaktır. Üstelik bu hükümler nedeniyle Türk Ticaret Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Taslağı m. 12’de TTK m. 428, 430 ve 431 hükümlerinin yürürlükten kaldırılması öngörülmektedir. Getiriliş amacı geniş kitlelerin temsilini sağlamak olan bu hükümleri yürürlükten kaldırmak yerine, SerpK’nın ilgili hükümleri ile gerekli koordinasyon sağlanarak, bunların tüm ortaklıklar yönünden uygulanmasının yolu açılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Anonim Ortaklık; Genel Kurul; Pay Sahibi; Temsil.

REPRESENTATION OF THE SHAREHOLDERS IN THE GENERAL ASSEMBLY OF THE JOINT STOCK COMPANIES

EMEL TEKTEN

University of Erciyes, Institute of Social Sciences

Doctoral Thesis, November 2017

Thesis Supervisor: Prof. Dr. İsmail KAYAR

ABSTRACT

Shareholders may refrain to join general assembly meetings due to the reasons like participation costs, lack of time and health issues. Since the possibility of the shareholders to have an impact on the functioning of the company and its general assembly gets weakened as a result of non-attendance, active and well-organized shareholder groups-despite the fact that they do not constitute the majority of the shareholders- may achieve their desired general assembly decisions. This particular issue causes an occurrence of a power gap in general assemblies. In this context, representation of the shareholders in the general assembly of the joint stock companies plays a role of utmost importance in eradicating such problems. Hence, the topic of my thesis is the representation of the shareholders in the general assembly of the joint stock companies within the legal framework of Turkish Commercial Code and Turkish Capital Market Code.

As known, Turkish Commercial Code No. 6102 came into force in 01.07.2012, repealing former Turkish Commercial Code No. 6762 which was in force for more than fifty years. Also, Turkish Capital Market Code no. 6362 came into force in 30.12.2012, repealing former Turkish Capital Market Code no. 2449. There has been a series of amendments performed on those two codes concerning my thesis topic. My main goal on choosing this topic is to contribute to Turkish Law through assessing those amendments in the light of supreme court orders, scientific opinions and comparative law and to provide solutions to the existing and prospective problems.

In preparation of this work, apart from Turkish Law, Swiss Law is highly referenced as it constitutes the main source of the issue. Therefore, while assessing the point,

similarities and differences between Turkish and Swiss law is asserted. Besides, German Law, European Union Law, American Law and English law are also referenced for the sake of the proper assessment of the topic. As a consequence of made analyzes, a lot of conclusions are drawn. However, it is to be pointed out particularly that the regulations in Turkish Commercial Code No. 6102 article 428 which were provided considering open joint stock companies will not be applied because of Turkish Capital Market Code No. 2449 article 30/4 and the regulation of Turkish Capital Market Board no. II-30.1 article 5/3. Moreover, because of those provisions, repealing of the articles no. 428,430,431 of Turkish Commercial Code no. 6102 is at stake. Instead of repealing those provisions of Turkish Commercial Code no. 6102 -which aim at representation in a broader sense- establishing the coordination between those provision and related Turkish Capital Market Code provisions and enabling the application of those provisions on all sort of companies must be done.

Keywords: Joint Stock Company, General Assembly, Shareholder, Representation

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
TEZ ÖZGÜNLÜK SAYFASI	ii
YÖNERGEYE UYGUNLUK SAYFASI	iii
ONAY :.....	iv
ÖNSÖZ / TEŞEKKÜR	v
KISA ÖZET	vii
ABSTRACT	ix
İÇİNDEKİLER	xi
KISALTMALAR	xvii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM ORTAKLIK GENEL KURULU BAĞLAMINDA HAK SAHİPLERİNİN TEMSİLİ

1. Temsile İlişkin Genel Açıklamalar	5
1.1. Temsilin Tanımı ve Kapsamı.....	5
1.2. Hak Sahibinin Genel Kurulda Temsili Bağlamında Temsilin Türleri	6
1.2.1. Yetki Bakımından.....	6
1.2.1.1. Yetkili Temsil.....	6
1.2.1.1.1. Yetkili Temsil ve Temsil Yetkisi Kavramları	6
1.2.1.1.2. Temsil Yetkisinin Hukuksal Niteliği	7
1.2.1.1.3. Temsil Yetkisinin Veriliş Şekli.....	9
1.2.1.2. Yetkisiz Temsil.....	10
1.2.2. Temsil Yetkisinin Kaynağı Yönünden	12
1.2.2.1. İradi Temsil	12
1.2.2.2. Kanuni Temsil	12
1.2.3. Temsil Yolu Bakımından.....	17
1.2.3.1. Doğrudan Doğruya Temsil.....	17
1.2.3.2. Dolaylı Temsil	18
2. Konunun Türk Hukuku ve Mukayeseli Hukukta Düzenlenişi	19
2.1. Türk Hukukunda	19
2.1.1. 865 Sayılı TK	19
2.1.2. 6762 Sayılı TTK.....	20
2.1.3. 6102 Sayılı TTK.....	23
2.1.3.1. Genel Olarak.....	23
2.1.3.2. Pay Sahibi Olmayan Hak Sahiplerinin Genel Kurulda Temsil Edilmesi	26
2.1.3.2.1. İntifa Hakkı Sahibinin Temsili	26
2.1.3.2.1.1. Kapalı Tip Anonim Ortaklıklarda	26
2.1.3.2.1.2. Halka Açık Anonim Ortaklıklarda	28
2.1.3.2.2. Pay Senetlerini Rehin, Hapis Hakkı, Saklama Sözleşmesi veya Kullanım Ödücü v.b. Nedenlerle Elde Bulunduranların Genel Kurulda Temsili	29
2.1.3.3. Temsilcinin Temsil Yetkisinin Kapsamı.....	31
2.1.3.3.1. Genel Olarak.....	31
2.1.3.3.2. Genel Kurula Katılma Hakkı.....	32
2.1.3.3.3. Müzakerelere Katılma ve Öneride Bulunma Hakkı.....	33
2.1.3.3.4. Oy Hakkı	34

2.1.3.4. Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması.....	36
2.1.3.4.1. Genel Olarak.....	36
2.1.3.4.2. Oy Hakkına İlişkin Getirilen Sınırlandırmalar	36
2.1.3.4.3. Temsilcinin Pay Sahibi Olması Zorunluluğunun Getirilememesi ..	37
2.1.3.4.4. Genel Kurulda Temsilci Sayısının Sınırlandırılması	40
2.1.3.4.5. Genel Kurulda Aynı Temsilci Tarafından Birden Fazla Pay Sahibinin Temsili	42
2.1.3.4.6. Temsilcinin Alt Temsilci Atamasının Sınırlandırılması	43
2.1.3.4.7. Temsil Yetkisinin Tek Genel Kurul ya da Birden Fazla Genel Kurulla Sınırlandırılması	45
2.1.3.5. Elektronik Katılımlı Genel Kurul Toplantılarında Pay Sahibinin Temsili	47
2.1.4. Mülga Sermaye Piyasası Mevzuatı	52
2.1.5. 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Mevzuatı.....	53
2.1.5.1. TTK Hükümleri ile Sermaye Piyasası Mevzuatı Arasındaki İlişki	56
2.1.5.2. TTK Hükümleri ve Sermaye Piyasası Mevzuatı Arasındaki Terminoloji Sorunu.....	56
2.2. Mukayeseli Hukukta.....	57
2.2.1. İsviçre Hukukunda.....	57
2.2.1.1. Genel Olarak.....	57
2.2.1.2. Bireysel Oy Hakkı Temsili (Individuelle Stimmrechtsvertretung)	58
2.2.1.3. Kurumsal Oy Hakkı Temsili (Institutionelle Stimmrechtsvertretung) ..	61
2.2.1.3.1. Organ Temsilcisi (Organvertreter).....	61
2.2.1.3.2. Bağımsız Oy Hakkı Temsilcisi (Unabhängige Stimmrechtsvertreter)	63
2.2.1.3.3. Tevdi Eden Temsilcisi (Depotvertreter).....	67
2.2.1.4. Bireysel Oy Hakkı Temsilcileri ile Kurumsal Oy Hakkı Temsilcilerinin Temsil Yetkilerinin Sınırları	69
2.2.1.5. İsviçre Borçlar Kanununda Yapılan Değişikliklere İlişkin Süreç	69
2.2.2. Alman Hukukunda.....	72
2.2.3. Amerikan Hukukunda.....	77
2.2.4. İngiliz Hukukunda	81
2.2.5. AB Hukukunda (Hissedarlar Direktifi)	83

İKİNCİ BÖLÜM BİREYSEL TEMSİL

1. Genel Açıklamalar	87
2. İsteğe Bağlı Bireysel Temsil	88
2.1. Olağan Temsilci (TBK Anlamında Temsilci, Adi Temsilci)	88
2.1.1. Genel Olarak	88
2.1.2. Olağan Temsilci Olarak Atanacak Kişilerin Temel Özellikleri.....	89
2.1.2.1. Temsilcinin Gerçek veya Tüzel Kişi Olması	89
2.1.2.2. Temsil Edilenin ve Temsilcinin Ehliyeti	90
2.1.3. Pay Sahibi ile Olağan Temsilci Arasındaki Hukuki İlişki	92
2.1.4. Temsilcinin Yetkilendirilmesine İlişkin Şekil Şartları	93
2.1.4.1. Senede Bağlanmamış Paylarda, Nama Yazılı Pay Senetlerinde ve İlmühaberlerde	93
2.1.4.1.1. Pay Defterine Kayıtlı Olan Pay Sahibi Tarafından Yetkilendirme. 93	

2.1.4.1.2. Pay Defterine Kayıtlı Olmayan Pay Sahibi Tarafından Yetkilendirme.....	100
2.1.4.2. Hamiline Yazılı Pay Senetlerinde.....	101
2.1.5. Talimata Uyma Yükümlülüğü.....	103
2.1.6. Olağan Temsilcinin Genel Kurula Elektronik Katılımı.....	108
2.1.6.1. Genel Olarak.....	108
2.1.6.2. Yetkilendirme Türü.....	110
2.1.6.3. Temsil Yetkisinin Verilme Şekli ve Geçerliliği	112
2.1.6.4. Talimata Uyma	113
2.2. Tevdi Eden Temsilci	114
2.2.1. Kavram ve Özellikleri.....	114
2.2.2. Tevdi Edilen Kişi veya Kuruluşlar	115
2.2.3. Pay Sahibi ile Tevdi Eden Temsilcisi Arasındaki Hukuki İlişki.....	117
2.2.4. Talimat	119
2.2.4.1. Talimat Alma Yükümlülüğü	119
2.2.4.2. Talimatın Alınamaması.....	121
2.2.4.3. Talimatların İletilmesi.....	124
2.2.5. Tevdi Eden Temsilcisinin Genel Kurula Elektronik Katılımı	127
2.2.6. Tevdi Eden Temsilcisinin Aynı Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısına Başka Sıfatlarla Katılması	129
2.3. Sermaye Piyasası Kanununa Göre Bireysel Temsilci Aracılığıyla Genel Kurula Katılım.....	130
2.3.1. Genel Olarak	130
2.3.2. Pay Sahibi İle Temsilci Arasındaki Hukuki İlişki.....	130
2.3.3. Temsil Yetkisinin Verilmesi	131
2.3.3.1. Genel Olarak.....	131
2.3.3.2. Temsil Yetkisinin Verilme Şekli	133
2.3.3.3. Temsil Yetkisinin Geçerlilik Süresi.....	135
2.3.4. Temsilcinin Genel Kurula Elektronik Katılımı.....	135
2.3.5. Temsilcinin Genel Kurulda Oy Kullanma Yöntemi.....	137
2.3.5. Temsil Yetkisinin Sona Ermesi.....	138
3. Zorunlu Bireysel Temsil.....	139
3.1. Ortak (Müşterek) Temsilci	139
3.2. Ortak Mülkiyet Türüne Göre Ortak (Müşterek) Temsilcinin Yetkilendirilmesi	141
3.2.1. Anonim Ortaklıkta Tek Pay Üzerindeki Ortaklığın Paylı Mülkiyet Olması Halinde Temsilcinin Seçimi	141
3.2.2. Anonim Ortaklıkta Tek Pay Üzerindeki Ortaklığın Elbirliği Olması Halinde Temsilcinin Seçimi.....	142
3.2.3. Talimat	143
3.2.4. Yetkinin Sona Ermesi	143
4. Tek Pay Sahipli Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Pay Sahibinin Temsili.....	144

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM TOPLU TEMSİL

(Kitlesele Temsil-Kurumsal Temsil)	146
1. Genel Olarak	146
2. Toplu Temsil Kurumunun Getiriliş Nedenleri ve Amacı.....	147
3. Toplu Temsile İlişkin Temel Özellikler	149
4. Toplu Temsilcilere Yetki Verilmesi	150

5. Yönetim Temsilcisi	151
5.1. Kavram ve Özellikleri	151
5.2. Yönetim Temsilcisiyle Pay Sahibi ve Ortaklık Arasındaki Hukuki İlişkinin Niteliği.....	153
5.3. Yönetim Temsilcisinin Atanması.....	154
5.3.1. Yönetim Temsilcisini Belirlemeye Yetkili Kişi.....	154
5.3.2. Yönetim Temsilcisi Olarak Atanabilecek Kişiler	155
5.4. Yönetim Temsilcisinin Temsil Yetkisinin Kapsamı	156
5.5. Yönetim Temsilcisiyle İlgili Karşılaşılabilecek Özel Durumlar	158
5.5.1. Ortaklığın, Bağımsız Temsilci Önerme Zorunluluğundan Kaçınmak İçin Yönetim Temsilcisini Atamaması.....	158
5.5.2. Yönetim Temsilcisinin Konumu Nedeniyle Yönetim Lehine Gücün Kayması.....	158
5.5.3. Menfaat Çatışması	160
6. Bağımsız Temsilci	161
6.1. Kavram ve Özellikleri	161
6.2. Bağımsız Temsilcinin Atanması	162
6.2.1. Bağımsız Temsilcinin Atanabilmesi İçin Ön Şart.....	162
6.2.2. Bağımsız Temsilciyi Belirlemeye Yetkili Kişi	163
6.2.3. Atanacak Kişinin Bağımsız Olması.....	164
6.3. Bağımsız Temsilcinin Ortaklık ve Pay Sahibiyle İlişkisinin Hukuki Niteliği...	168
7. Kurumsal Temsilci.....	170
7.1. Kavram	170
7.2. Özellikleri	171
7.3. Kurumsal Temsilcinin Atanması	173
7.4. Pay Sahibi ile Kurumsal Temsilci Arasındaki Hukuki İlişkinin Niteliği	176
8. Toplu Temsilcinin Aynı Genel Kurulda Bireysel Temsilci Olabilmesi.....	177
9. Toplu Temsilcilerin Genel Kurula Elektronik Ortamda Katılımı.....	177
9.1. Kural Olarak	177
9.2. Elektronik Genel Kurul Sisteminde Toplantı Öncesi İşlemler	178
9.2.1. Toplu Temsilcilerin Kimlik Bilgilerinin Ortaklık Tarafından Elektronik Genel Kurul Sistemine Girilmesi.....	178
9.2.2. Toplu Temsilcilerin İşlemleri.....	178
9.2.2.1. Sisteme Giriş ve Kullanılacak Oy ve Bildirge Metninin Girilmesi.....	178
9.2.2.2. Girilen Bilgilerin Değiştirilmesi/Güncellenmesi.....	179
9.2.2.3. Temsil Edilecek Kişilerin Görüntülenmesi	179
9.2.2.4. Temsilcinin Elektronik Ortamda Genel Kurula Katılması Halinde Pay Sahibine Ait Hakları Kullanma Şekli	180
9.2.3. Temsilcilikten İstifa.....	180
9.2.3.1. Sadece Belirli Kişi/Kişilerden İstifa	180
9.2.3.2. Toplu Temsilcilikten Tümüyle İstifa Edilmesi.....	180
10. Sermaye Piyasası Mevzuatına Göre Toplu Temsil	181
10.1. Genel Olarak	181
10.2. Çağrı Yoluyla Vekâlet Toplanması.....	181
10.2.1. Genel Olarak	181
10.2.2. Pay Sahibi ile Çağrı Yoluyla Vekâlet Toplayanlar Arasındaki Hukuki İlişkinin Niteliği	182
10.2.3. Vekâlet Toplama Şartları	183

10.2.3.1. Ortaklığın Halka Açık Nitelik Taşınması veya SPK II-30.1 sayılı Tebliğe Tabi Diğer Şirketlerden Olması	183
10.2.3.2. Pay Sahiplerine Menfaat Önerilememesi ve Sağlanamaması	183
10.2.3.3. Vekâletlerin Toplanması	184
10.2.3.4. Toplanan Vekâletler Uyarınca Genel Kurulda Oy Kullanılması.....	186
10.2.3.5. Pay Sahiplerinin Talimat Verme Yetkisi ve Sınırları	187
10.3. Yönetim Temsilcisi	188

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

GENEL KURULDA TEMSİLİN HÜKÜMLERİ

1. Pay Sahibinin ve Temsilcinin Borçları	189
1.1. Pay Sahibinin Borçları.....	189
1.1.1. Ücret Ödeme Borcu.....	189
1.1.2. Temsilcinin Yaptığı Giderleri ve Verdiği Avansları Ödeme Borcu.....	192
1.1.3. Temsilciyi Borçtan Kurtarma Yükümü	197
1.1.4. Temsilci Tarafından Uğranılan Zararı Tazmin Borcu.....	198
1.2. Temsilcinin Borçları ve Yükümlülükleri.....	200
1.2.1. Borç ve Yükümlülük Ayrımı	200
1.2.1. Türk Borçlar Kanununa Göre.....	201
1.2.1.1. Sadakat ve Özen Borcu	201
1.2.1.1.1. Sadakat Borcu.....	201
1.2.1.1.2. Özen Borcu	203
1.2.1.2. Kendisine Verilen İş Bizzat Yapma Borcu	205
1.2.1.3. Vekâlet Veren Talimatına Uyuma Yükümlülüğü.....	206
1.2.1.4. Hesap Verme Borcu.....	207
1.2.1.5. Aldıklarını Geri Verme Borcu.....	208
1.2.1.6. Temsilcinin Sorumluluğu.....	210
1.2.2. Türk Ticaret Kanununa Göre	211
1.2.2.1. Bildirim Yükümlülüğü	211
1.2.2.2. Bildirge Hazırlama ve İlan Etme Yükümlülüğü.....	213
2. Temsil Yetkisinin Sona Ermesi	216
2.1. Temsil Yetkisinin Geri Alınması/Tek Taraflı Sona Erdirme (Azil)	216
2.1.1. Genel Olarak	216
2.1.2. Geri Almanın Hukuki Niteliği	217
2.1.3. Geri Almanın Şekli.....	220
2.1.4. Geri Almanın Sonuçları.....	222
2.2. Temsilcinin İstifa Etmesi, Ölümü, Ehliyetsizliği ve İflası	223
2.2.1. Temsilcinin İstifa Etmesi	223
2.2.2. Temsilcinin Ölümü	227
2.2.3. Temsilcinin Ehliyetsizliği	228
2.2.4. Temsilcinin İflası.....	230
2.3. Pay Sahibinin Ölümü, Ehliyetsizliği veya İflası	230
2.4. Temsil Yetki Süresinin Sona Ermesi	233
2.5. Pay Sahibi ile Temsilci arasındaki Temel İlişkinin Sona Ermesi	233
2.6. Pay Sahipliği Sıfatının Kaybedilmesi.....	234
2.7. Temsil Yetkisinin Sona Ermesinin Hukuki Sonuçları	235
2.8. Temsilcilikten Doğan Taleplerin Zamanaşımına Uğraması	236
2.9. Temsil Yetkisinden Doğan Davaların Niteliği	237

3. Temsilcinin Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğüne Etkileri ve Hukuki Sonuçları	237
3.1. Yokluk	237
3.2. Butlan	241
3.2.1. Genel Olarak	241
3.2.2. Genel Kurula Katılma, Asgari Oy ve Dava Hakları	243
3.2.3. Bilgi Alma, İnceleme ve Denetleme Hakları	244
3.2.4. Butlanın İleri Sürülmesi	246
3.2.5. Batıl Genel Kurul Kararlarının Hukuki Durumu	246
3.3. İptal Edilebilirlik	246
3.3.1. Genel Olarak	246
3.3.2. Eşit İşlem İlkesine Aykırılık	250
3.3.3. Yetkisiz Temsilcinin Genel Kurul Toplantısına Katılması	252
3.3.4. Bağımsız Temsilcinin Atanmasının İhmal Edilmesi veya Bağımsız Temsilcinin Zamansız İstifası	256
3.3.5. Toplu ve Tevdi Eden Temsilcilerinin Bildirimde Bulunmaması	258
3.3.6. Toplu ve Tevdi Eden Temsilcilerinin Bildirimlerinin Açıklanmaması	260
3.3.7. Pay Sahibinin Temsilcisinin Toplantıya Haksız Bir Şekilde Alınmaması veya Toplantıdan Çıkarılması ya da Oyunun Haksız Olarak Kullanılmasına İzin Verilmemesi	263
3.3.7.1. Temsilcinin Teşhis Edilmesi	264
3.3.7.2. Temsilcinin Toplantıya Haksız Bir Şekilde Alınmaması	266
3.3.7.3. Toplantıda Temsilcinin Haksız Bir Şekilde Kullanılmasına Oyunun İzin Verilmemesi	268
3.3.7.4. Temsilcinin Toplantıdan Haksız Bir Şekilde Çıkarılması	270
3.3.8. Usulüne Uygun Toplantı Davetinin Yapılmamış Olması	271
3.3.9. Gündemin Gereği Gibi İlan Edilmemiş Olması	272
3.3.10. Kötü Niyetle Dava Açılması Halinde Sorumluluk	273
3.3.11. İptal Davasının Usul Hukukuna İlişkin Özellikleri	273
3.3.12. İptali Mümkün Kararların Hukuki Durumu ve Etkisi	274
SONUÇ	276
KAYNAKÇA	291
EKLER	311
ÖZGEÇMİŞ	330

KISALTMALAR

ABD.	Amerika Birleşik Devletleri
AktG.	Aktiengesetz
APOK	Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu
ARUG	Gesetz zur Umsetzung der Aktionärsrechterichtlinie
AŞ.	Anonim Şirket
AŞ-ElekOrtGKYön.	Anonim Şirketlerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik (R.G. Sayı:28396 Tarih: 28.08.2012)
AŞ-ElekGKTeb.	Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında Uygulanacak Elektronik Genel Kurul Sistemi Hakkında Tebliğ (R.G. Sayı: 28396 Tarih: 29.08.2012)
AŞ GK Yön	Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik (R.G. Sayı: 28481 Tarih: 28.12.2012)
AÜHFD.	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AvK.	Avukatlık Kanunu
b.	bend
BATİDER	Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
BGB.	Bürgerliches Gesetzbuch
BGE.	Entscheidungen des schweizerischen Bundesgerichts
bkz.	Bakınız
BOT.	Halka Açık Olmayan Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında Birikimli Oy Kullanımına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ (R.G. Sayı: 28396, Tarih: 29.08.2012)
cüm.	Cümle

C.	Cilt
CFR	Code of Federal Regulations
Çev.	Çeviren
dn.	Dipnot
e-GK.	Elektronik Genel Kurul
E.	Esas
eBK	818 sayılı Borçlar Kanunu
e-MKK	Elektronik Merkezi Kayıt Kuruluşu
EGKS.	Elektronik Genel Kurul Sistemi
eTTK	6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu
E.T.	Erişim Tarihi
EÜHFD.	Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
GK.	Genel Kurul
GÜHFD.	Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
GTB.	Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
HD.	Hukuk Dairesi
HAAO.	Halka Açık Anonim Ortaklıklar
HMK.	6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HUAK	6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu
HUMK.	1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
HYP.	Hamiline Yazılı Paylar
İİK.	2004 sayılı İcra ve İfla Kanunu
İsvBK.	İsviçre Borçlar Kanunu
İsvMK.	İsviçre Medeni Kanunu
İÜHFM.	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	Karar

KAP.	Kamuyu Aydınlatma Platformu
KoopK.	1163 sayılı Kooparetifer Kanunu
Kom.	Komisyon
Kom. Yön.	Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Toplantıları ve Bu Toplantılarda Bulunacak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelik (R.G. Sayı:22720 Tarih:07.08.1996)
m.	Madde
MERSİS	Merkezi Sicil Kayıt Sistemi
MKK.	Merkezi Kayıt Kuruluşu
MÜHFD.	Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
N.	Numara
NastraG.	Gesetz zur Namensaktie und zur Erleichterung der Stimmrechtsausübung
NYP.	Nama Yazılı Paylar
OR.	Schweizerische Obligationrecht
R.G.	Resmi Gazete
SBE.	Sosyal Bilimler Enstitüsü
s.	sayfa
S.	Sayı
SEA	Securities Exchange Act.
SEC	Securities and Exchange Commission
SMS	Short Message Service
SPK.	Sermaye Piyasası Kurulu
SerPK.	6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu
SWIFT	Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication

T.	Tarih
TBK.	6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TC.	Türkiye Cumhuriyeti
TD.	Ticaret Dairesi
TTK.	6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
TK'26	865 sayılı Türk Ticaret Kanunu
TMK.	Türk Medeni Kanunu
TOBB.	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TransPuG	Gesetz zur weiteren Reform des Aktien- und Bilanzrechts, zu Transparenz- Und Publizität
TTSG.	Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi
vb.	ve benzeri
vd.	ve devamı
Y.	Yıl
Yarg.	Yargıtay
YHGK	Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
YKD	Yargıtay Kararları Dergisi
YTM.	Yatırım Tazmin Merkezi
YÜHFD.	Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
VegüV	Verordnung gegen übermäßige Vergütungen bei börsenkotierten Aktiengesellschaften

GİRİŞ

1. Konunun Sunumu ve Önemi

Ortaklıklarda halka açık olma ve borsada işlem görme gibi sebeplerle bir yandan pay sahibi sayısı artarken diğer yandan genel kurul toplantılarına pay sahiplerinin ilgisi azalmaktadır. Çünkü özellikle HAAO'da pay sahipleri, genellikle ortaklığın işleyişiyle ilgilenmemekte daha çok elde edecekleri kâr payıyla ilgilenmektedirler. Ayrıca pay sahipleri genel kurula katılma maliyetinin fazla gelmesi ya da buna ayıracak zamanlarının olmaması veya sağlık sorunlarından dolayı genel kurula katılmak istemeyebilir. Bunun sonucunda pay sahiplerinin ortaklığın işleyişine ve genel kurul kararlarına etki etme olasılıkları zayıfladığından; genel kurullarda, etkin ve iyi organize olmuş pay sahipleri gerçekte çoğunluk olmasalar da istedikleri kararların alınmasını sağlayabilmektedirler. Bu durum genel kurulda güç boşluğu sorununun doğmasına neden olmaktadır. Bunu önlemek için 6102 sayılı TTK'nın şirketler kitabında bir dizi değişiklikler yapılmış ve düzenlemeler getirilmiştir. Bu kapsamda anonim ortaklık genel kurulunda pay sahibinin temsiliyle ilgili önemli değişiklikler ve yenilikler söz konusudur. İşte tezimizin konusu 6102 sayılı TTK çerçevesinde anonim ortaklık genel kurulunda pay sahibinin temsilidir.

Anonim ortaklık genel kurulunda pay sahibinin temsili konusunda TTK'da ve SerPK¹'de birbirinden farklı düzenlemeler bulunmaktadır. TTK'da “*Genel Kurul*” başlıklı Dördüncü Bölümün “*F) Pay sahibinin kişisel hakları*” kısmının “*I- Genel kurula katılma*” başlığı altında TTK m. 425 ilâ 432 hükümleri arasında pay sahibinin temsiline ilişkin hükümler mevcuttur. Buna ilaveten Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından çıkarılan AŞ GK Yön²'de konuyla ilgili düzenlemeler getirilmiştir. SerPK'nın “*Halka Açık Ortaklıklar*” başlıklı üçüncü bölümünün “*Genel kurul toplantısına katılım ve oy kullanma*” kenar başlıklı 30'uncu maddesinde pay sahibinin temsili düzenlenmiştir. Bununla birlikte, SPK'nın “*Vekâleten Oy Kullanılması ve Çağrı Yoluyla Vekâlet Toplanması Tebliği*” (II-30.1) de pay sahibinin temsili ile doğrudan

¹ R.G. Sayı: 28513, Tarih: 30.12.2012.

² R.G. Sayı: 28481, Tarih: 28.11.2012.

ilgilidir. Ayrıca TTK'nın “*Elektronik ortamda kurullar*” başlıklı m. 1527 hükmünde fiziken yapılan mevcut genel kurulun yanında elektronik genel kurulların yapılmasına müsaade edildiği için elektronik katılmalı kurullarda temsilcinin katılımı ile ilgili düzenlemeler de bulunmaktadır.

Pay sahipliği haklarının temelini oluşturan temsil edilebilirlik ilkesine ilişkin kuralları ihtiva eden TTK m. 425, 426 ve 427; eTTK m. 360'tan bir takım değişikliklerle beraber aynen alınmıştır. Bununla birlikte TTK m. 428 ilâ 431 arasında yer alan düzenlemeler Türk Hukukuna ilk defa getirilen düzenlemelerdir. Söz konusu hükümler, pay sahibinin genel kurulda temsili ile ilgili yeni bir sistem getirmektedir. Bu sistem genel kurullarda oluşan güç boşluğunun önüne geçebilmek ve pay sahipleri demokrasisini kurmak amacıyla öngörülmüştür. TTK m. 428 gerekçesinde, Kanuna yeni giren toplu temsilci ile tevdi eden temsilcisinin Yargıtay içtihatları ve Türk doktrinince yeni bir hukuk olarak gelişeceği ifade edilmiştir. Dolayısıyla çalışmanın esas amacı, TTK'da düzenlenen, pay sahibinin genel kurulda bireysel ve kurumsal temsili hakkında ayrıntılı bilgi vermek, bu konuda tespitlerde bulunmak; “*olan*” (de lege lata) ve “*olması gereken hukuk açısından*” (de lege ferenda) konunun aydınlığa kavuşturulmasına katkı sağlamak ve bu hususta Türk doktrinine yeni bir bakış açısı getirmeyi hedeflemektir. Keza, getirilen bu kurumlar özellikle pay sahipliği haklarının etkili şekilde kullanılmasını sağlamak ve genel kurullardaki güç boşluğunu önlemek bakımından önemlidir. Konunun temsil- vekâlet ilişkisi bakımından ve pay sahibi-temsilci ile bunların anonim ortaklıkla ilişkileri bakımından da önemi bulunmaktadır.

Tezimiz pay sahibinin genel kurulda temsili konusu ile TTK ve SerPK ve bunlara bağlı olarak çıkartılan ikincil mevzuatla sınırlandırılmıştır. Bununla birlikte, TMK m. 5 hükmü gereği pay sahibinin temsili ile ilgili TBK ve TMK hükümleri de çalışmamıza dâhil edilmiştir.

2. Terminoloji

Tezimizin adını “*anonim ortaklık genel kurul toplantılarında pay sahibinin temsili*” olarak belirlemiş bulunuyoruz. TTK'nın konuyla ilgili düzenlemelerinde “*temsili*”, “*temsilci*” ve “*temsili belgesi*” terimleri kullanılmaktayken; SerPK ve AŞ GK Yön'de “*temsili*” yerine “*vekâlet*”, “*temsilci*” yerine “*vekil*” ve “*temsili belgesi*” yerine “*vekâletname*” terimleri tercih edilmiştir. Ancak SerPK ve AŞ GK Yön'de terminoloji

seçimi pay sahibiyle temsilci arasındaki iç ilişkinin vekâlet sözleşmesine dayalı olacağı varsayımına dayanmakta ve bu haliyle temsilci ile anonim ortaklık arasındaki temsil ilişkisini dışlamaktadır. Oysa “*temsil*” daha geniş bir üst kavram olup; vekâlet sözleşmesi araçlarından birisidir. Dolayısıyla tezin ilerleyen bölümlerinde “*pay sahibinin ve temsilcinin borçları*” ile “*temsil yetkisinin sona ermesi*” gibi konularda vekâlet sözleşmesi hükümlerinden faydalanılmıştır. Ancak tezimizin başlığını belirlerken çalışmamızın ana hükümlerinden biri olan TTK m. 427’nin kenar başlığı da dikkate alınarak temsil terimini tercih edip “*anonim ortaklık genel kurul toplantılarında pay sahibinin temsili*” ifadesini kullandık.

3. Karşılaştırmalı Hukuktaki Yeri

Tezimizde, temel olarak Türk ve İsviçre Hukukunda pay sahibinin temsiline odaklanmaktadır. Çünkü bu konuda TTK’daki düzenlemelerin kaynağı, İsviçre Borçlar Kanunu m. 689 vd. hükümleridir. Ancak TTK bazı konularda mehz Kanundan ayrılmıştır. Her şeyden önce sistemi daha etkin hâle getiren genel kurula on-line katılma halen İsviçre’de mevcut değildir. Ayrıca kurumsal temsilci İsviçre Hukukunda yer almayan düzenlemelerden bir diğeridir. Türk Hukukundaki tevdi eden temsilcisi düzenlemesini etkileyen Alman hukukunda yer alan “*Depotstimmrecht*” kurumu ve ondan esinlenen İsviçre hukuku çalışmada bütün yönleriyle ele alınmaya çalışılmıştır. Öte yandan Türk Hukukunu etkileyen ABD, İngiliz ve Avrupa Birliği Hukuklarındaki pay sahibinin temsili hükümleri ile ilgili derlemelere de yer verilmiştir.

4. İnceleme Planı

“*Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Pay Sahibinin Temsili*” başlıklı tezimiz giriş, dört ana bölüm ve sonuç kısmından oluşmaktadır.

Birinci bölümde, pay sahibinin temsiline ilişkin çalışmamızdaki temel alt yapıyı kurmak için gerekli olan kapsamı (temsilin tanımı, çeşitleri ve yapısal unsurları), Türk Hukukunda çeşitli kanunlarda yer alan düzenlemelerle birlikte karşılaştırmalı hukuktaki boyutu çalışma konumuzu ilgilendirdiği kapsam ve ölçüde ele alınmıştır. Bu sebeple çalışmamızın iki, üç ve son bölümleri, özellikle bu bölümde yer alan bilgiler üzerine inşa edilmiştir.

İkinci bölümde, “*bireysel temsil*” başlığı altında olağan (adi) temsilci, tevdi eden temsilcisi ve ortak (müşterek) temsilci konuları incelenmiştir. Bu temsilcilerin genel kurula hem fiziki ortamda hem de elektronik ortamda katılımlarında usule ilişkin kurallar ve toplantının başlamasından kapatılmasına kadar olan süreçte müzakerelerin yapılması, oylamaların yapılması gibi pay sahibinin katılma haklarıyla ilgili konularda temsilcilerin fonksiyonu etraflıca işlenmiştir. Tek pay sahipli anonim ortaklıklarda pay sahibinin temsil edilebilmesi sadece olağan (adi) ve tevdi eden temsilci tarafından mümkün olduğu için bu konu da burada ele alınmıştır. Bunlara ilaveten SerPK’na göre bireysel temsil yoluyla genel kurula katılım da bu bölümde incelenmiştir.

Üçüncü bölümde, TTK ile ilk defa getirilen toplu (kitlesele, kurumsal) temsil kurumu yönetim (organın) temsilcisi³, bağımsız temsilci ve kurumsal temsilci başlıkları altında fiziki ve elektronik ortamda genel kurula katılım şeklinde ayrı ayrı incelenmiştir. Bununla birlikte SPK tarafından çıkartılan II-30.1 sayılı Tebliğ’de yer alan çağrı yoluyla vekâlet toplayanlar ve yönetim temsilcisi konuları da bu bölümde ele alınmıştır.

Dördüncü bölümde, genel kurulda temsiline hükümleri başlığı altında pay sahibi ve temsilcinin borçları, temsil yetkisinin sona ermesi ve temsilcinin genel kurul kararlarının hükümsüzlüğüne etkileri ve bunların hukuki sonuçları TBK, TTK, SerPK ve ikincil mevzuat çerçevesinde irdelenmiştir.

Sonuç kısmında ise, çalışmamızdaki ayrıntılı incelemelere bağılı olarak “olan” ve “olması gereken hukuk” açısından varılan sonuçların ana hatlarıyla bir sunumu yapılmaktadır.

³ “Organın temsilcisi” teriminin üçüncü bölümde gerekçeleriyle anlatılacağı üzere, hüküm içeriğiyle uyumlu olmadığı görüşümüz nedeniyle, çalışmamızda söz konusu temsilciyi ifade etmek için “yönetim temsilcisi” terimi kullanılacaktır (bkz. Üçüncü Bölüm “5.1. Kavram ve Özellikleri”).

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM ORTAKLIK GENEL KURULU BAĞLAMINDA HAK SAHIPLERİNİN TEMSİLİ

1. Temsile İlişkin Genel Açıklamalar

1.1. Temsilin Tanımı ve Kapsamı

Temsil, bir kimsenin, hüküm ve sonuçları başka bir kişinin hukuk alanında doğmak üzere o kişinin ad ve hesabına hukuki işlem yapmasıdır⁴. Bu yetkiye “*temsil yetkisi*”, hukuki işlemi başkası yerine onun için yapan kimseye “*temsilci*”, aralarındaki hukuki ilişkiye “*temsil ilişkisi*” ve yapılan hukuki işleme de “*temsil yoluyla yapılan hukuki işlem*” denir⁵.

Temsil, sözleşmelerde olabileceği gibi tek taraflı hukuki işlemlerde de olabilir. Temsil sadece hukuki işlemlerde değil, ihtar, ihbar ve TBK m. 123’e göre ek süre verilmesi gibi hukuki işlem benzeri fiillerde de yapılabilir. Yenilik doğuran haklarda da temsil mümkündür. Ancak maddi fiillerde, kişiye sıkı sıkıya bağlı haklarda, haksız fiillerde, ahlak ve adaba aykırı fiillerde temsil söz konusu olmaz⁶.

⁴ Fikret Eren, *Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)*, 21. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2017, s. 424.

⁵ M. Kemal Oğuzman/M. Turgut Öz, *Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)*, C. 1, 6098 Sayılı Yeni Türk Borçlar Kanunu’na Göre Güncellenip, Genişletilmiş 13. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2015, s. 211, N. 664; Ahmet M. Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)*, Yeni Borçlar Kanunu’na Göre Genişletilmiş 20. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2016, s. 242; O. Gökhan Antalya, *Borçlar Hukuku (Genel Hükümler C. 1)*, Legal Yayıncılık, İstanbul 2015, s. 500; Ali İnan/Özge Yücel, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, TBK’na Göre Güncellenip, Genişletilmiş 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2014, s. 334; İhsan Erdoğan, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (6098 sayılı Türk Borçlar Kanununa göre yeniden düzenlenmiştir), 2. Baskı, Gazi Kitapevi, Ankara 2013, s. 73; Hulki Cihan, *Temsil Yetkisinin Verilmesi ve Kapsamının Belirlenmesi* (818 s. BK ve 6098 sayılı TBK yönünden Karşılaştırmalı Olarak), Beta Yayınevi, İstanbul 2011, s. 4.

⁶ Eren, *Borçlar (Genel)*, s. 425-426. Yargıtay 4. H.D. 14.04.1978 tarih E. 1845 K. 4946 sayılı kararı şu şekildedir: “Temsilcinin kendi iradesi ile yaptığı hukuki işlemlerin hüküm ve sonuçlarının temsil edilene ait olması; yasal temsilde yasa, sözleşmeye dayanan temsilde ise, temsil olunan tarafından mümessile verilmiş bulunan temsil yetkisine dayanır. Diğer bir söyleyişle, yasa hükmü ile veya sözleşmeyle verilmiş olan temsil yetkisi, mümessilin yaptığı hukuki işlemin doğurduğu hüküm ve sonuçların, temsil edilenin hukuksal alanında meydana gelmesi için aranılan yasal bir koşuldur. O halde temsilin amacı, bir kimsenin hukuki işlem yapabilmesi için hukuksal ve maddesel engel bulunan durumlarda, o kimsenin işlemlerini kolaylaştırmaktır. Görüldüğü gibi temsil, her şeyden önce temsil edilenin yararlarını korumayı amaçlar. Temsil olunan kimse ile mümessil arasındaki iç ilişkiye, temel ilişki

Temsil kurumuna ilişkin genel hükümler TBK m. 40-48 arasında düzenlenmiştir. Dolaylı temsile ilişkin TBK m. 40/3 dışındaki diğer hükümler doğrudan temsili düzenlemiştir. Yetkili temsile ilişkin genel kurallar TBK m. 40-45 arasında, yetkisiz temsile ilişkin genel kurallar ise TBK m. 46-48 arasında düzenlenmiştir.

“Genel nitelikli hükümler” kenar başlıklı TMK m. 5 hükmü “Bu Kanun ve Borçlar Kanununun genel nitelikli hükümleri, uygun düştüğü ölçüde tüm özel hukuk ilişkilerine uygulanır” şeklindedir. Öyleyse pay sahibinin genel kurulda temsiline ilişkin öncelikle TTK m. 425 ila 432 hükümleri öncelikle uygulanacaktır. TTK’da boşluk olması halinde TBK’nın genel nitelikli hükümlerinin temsile ilişkin söz konusu düzenlemeleri anonim ortaklık genel kurullarında pay sahibinin temsiline uygun düştüğü ölçüde uygulanacaktır.

1.2. Hak Sahibinin Genel Kurulda Temsili Bağlamında Temsilin Türleri

1.2.1. Yetki Bakımından

1.2.1.1. Yetkili Temsil

1.2.1.1.1. Yetkili Temsil ve Temsil Yetkisi Kavramları

Yetkili temsil, temsil faaliyetlerinin iradi temsilde temsil edilen ya da kanuni temsilde kanundan yetkilendirilmiş kişinin bu yetkiyi kullanarak temsil faaliyetlerini gerçekleştirmesidir⁷. Temsil yetkisi, temsil edilenin temsilciye, kendisini üçüncü kişiler

denir. Bu temel ilişki, temsil olunan kimse ile mümessil arasında geniş anlamda bir iş görmeye dayanır ve iş görme yetkisinin varlığını gerektirir. İş görme, bir hukuki işlemin yapılmasına ilişki olabileceği gibi, ekonomik bir nitelik de taşıyabilir. Ne var ki, iş görme akla uygun ve insansal (beşeri) bir eylem olmalıdır. Şu halde, her mümessil aynı zamanda, geniş anlamda bir iş görendir. İş görenin, iş sahibinin adına ve hesabına hukuksal işlem yapmak konusunda haiz olduğu iş görme yetkisi, temsil yetkisi olarak tanımlanabilir. Bu durumda, temsil yetkisi iş görme yetkisine göre daha dar bir kavramdır ve ancak iş görenin temsil olunan kimse adına bir hukuki işlem yapmak yetkisini taşıdığı durumlarda söz konusu olur. Buraya kadar yapılan açıklamalardan çıkan sonuç şudur: Temsil yetkisi, mümessile temsil olunanın hukuksal alanında hüküm ve sonuç oluşturmak üzere verilen bir yetki olduğuna göre ilke olarak mümessil, temsil ettiği kimse adına her türlü hukuki işlemleri yapabilir. Bu ilkenin bazı istisnaları mevcuttur. Bu istisnalardan en önemlisi de, **haksız, hukuka veya ahlaka ve adaba aykırı eylemler hususunda temsilin caiz olmayacağı ilkesidir**. Yani haksız eylemlerde temsil olmaz. Çünkü ana ilke olarak, bir haksız eylem işleyen kimse, bunun hukuki sonuçlarına kendisi katlanmak zorundadır. Bunun nedeni ise haksız eylemlerin kusur unsurunun kişisel karakteri haiz olması kuralıdır. O halde mümessil işlemiş olduğu haksız eylemlerden doğan sorumluluğunu, taşıdığı temsil yetkisine dayanarak temsil edilene devretmek suretiyle sorumluluktan kurtulamaz. Bunun gibi, konusu hukuka aykırı olan bir sözleşmenin yapılması hususunda geçerli biçimde bir temsil yetkisi de verilemez, verilirse bu yetki mutlak biçimde batıl sayılır. Bu bakımdan davalı temsil edilen kişilerin mümessilin haksız ihbar ve şikâyetlerinden ötürü sorumlu tutulmaları düşünülemez” (bkz. Zafer Saka, Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul, Vedat Kitapçılık, s. 139, dn. 310).

⁷ Şener Akyol, *Türk Medeni Hukukunda Temsil*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009, s. 47.

karşısında temsile yetkili olduğunu bildiren bir irade beyanıdır⁸. Temsil yetkisi yazılı veya sözlü olarak ya da açık veya örtülü olarak verilebilir. Temsil yetkisi yazılı olarak verilirse buna yetki belgesi denir⁹.

Temsil yetkisinin hüküm ifade etmesi için temsilcinin yetkiyi kabul etmesi gerekli değildir¹⁰. Hazır olmayanlar arasındaki temsilde temsil yetkisi, tek taraflı irade açıklaması temsilcinin iktidar alanına vardığında temsilci fiilen öğrenmemiş olsa dahi kurulmuş olur. Ayrıca üçüncü kişilere böyle bir yetkinin verildiğinin bildirilmesi de gerekmez¹¹. Temsilci iradesini temsil edilene kabul ettiğini bildirerek ya da doğrudan temsil yetkisini kullanarak ortaya koyabilir¹². Ancak temsilci bu yetkinin gereğini yapma taahhüdünde bulunmamışsa yetkiyi kullanmadığı için sorumlu tutulamaz¹³.

1.2.1.1.2. Temsil Yetkisinin Hukuksal Niteliği

Tek taraflı, varması gerekli irade beyanı ile temsil olunan tarafından temsilciye temsil yetkisinin verilmesi sonucu, temsil edilen ile temsilci arasında meydana gelen hukuki ilişkiye iç temsil ilişkisi denir. İç temsil ilişkisinden doğan yetkiye de “iç temsil yetkisi” denir¹⁴. Bu yetki, temsil edilenin temsil yetkisini temsilciye bildirdiği zaman doğar. İç temsil ilişkisi temsil yetkisinin bir sonucu olarak temsilci tarafından yapılan hukuki işlemin hüküm ve sonuçları temsil edilenin hukuki alanında meydana gelir¹⁵. Temsil yetkisinin, temsil edilen tarafından sözleşme yapılacak üçüncü kişiye bildirilmesine “dış temsil yetkisi” denir¹⁶. Temsil edilen, temsilciye vermiş olduğu temsil yetkisini üçüncü kişilere sözlü ya da yazılı beyanla bildirebilir. Gazete ilanı ya da yetki belgesinin üçüncü kişilere gösterilmesi de bildirim yerine geçer.

⁸ Eren, *Borçlar (Genel)*, s. 435. İradi temsil yetkisi, temsil olunan tarafından tek taraflı irade beyanı ile verilir (bkz. Mehmet Murat **İnceoğlu**, *Borçlar Hukukunda Doğrudan Temsil*, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2009, s. 101).

⁹ Eren, *Borçlar (Genel)*, s. 435.

¹⁰ Oğuzman/Öz, s. 220, N. 702.

¹¹ Temsil edilenin temsil yetkisini temsilciye veya üçüncü kişiye bildirmesi arasındaki fark şudur: Temsil yetkisi üçüncü kişilere bildirilmişse temsil yetkisinin içeriği ve derecesi temsilcinin bu bildirimine göre belirlenir (TBK m. 41/2). Görüleceği üzere, bu düzenleme ile iyiniyetli kimseler korunmaktadır.

¹² Eren, *Borçlar (Genel)*, s. 435; Oğuzman/Öz, s. 220, N. 701-702; Esener, *Temsil*, s. 25; İnceoğlu, *Temsil*, s. 101.

¹³ Oğuzman/Öz, s. 221, N. 704.

¹⁴ Eren, *Borçlar (Genel)*, s. 435; Akyol, s. 47; Kılıçoğlu, *Borçlar*, s. 246; Mehmet **Bahtiyar**, “Bir Yetki Belgesi ile Kanıtlanan Temsil Yetkisinin Son Bulması”, *Makaleler I*, İstanbul 2008, s. 24; İnceoğlu, *Temsil*, s. 102.

¹⁵ Esener, *Temsil*, s. 45; Eren, *Borçlar (Genel)*, s. 435-436.

¹⁶ Eren, *Borçlar (Genel)*, s. 436; Oğuzman/Öz, s. 221, N. 706; Akyol, s. 48; Bahtiyar, *Temsil Yetkisi*, s. 24; İnceoğlu, s. 112.

Uygulamada temsil yetkisi genellikle vekâlet sözleşmesiyle verilmekte ve bu sebeple “yetki belgesi” ile “vekâletname” terimleri birbirine karıştırılmaktadır¹⁷. Oysa Türk-İsviçre Hukukunda vekâlet sözleşmesi ile temsil yetkisi birbirinden farklı kavramlardır¹⁸. Farklılıkları sıralayacak olursak; vekâlet iç ilişkiye yönelik iken, temsil dış ilişkiye yöneliktir¹⁹. Bu nedenle temsil yetkisi içermeyen bir vekâlet sözleşmesi olabileceği gibi, vekâlet sözleşmesi olmadan da temsil yetkisi verilebilir²⁰. Ancak, vekil, hukuki işlemi yapma borcu altına girdiğinde, bu işi yerine getirebilmesi için temsil yetkisine ihtiyacı vardır. Temsil yetkisi sayesinde vekil, vekâlet veren adına hukuki işlem yapabilir. Bu nedenle çoğu zaman temsil yetkisi bir vekâlet sözleşmesine dayanır.

Yine temsil yetkisi tek taraflı bir irade beyanı ile verilebildiği halde, vekâletin söz konusu olabilmesi için iki tarafın vekâlet sözleşmesi üzerinde uyuşması gerekir. Çünkü vekâlet bir sözleşme olduğundan her zaman, iki taraflı ve borçlandırııcı bir işlemdir²¹. Ayrıca, vekâlet sözleşmesi ile vekil, vekâlet verene karşı belirli bir işin görülmesi hususunda borç altına girer²². Bu iş, bir hukuki işlemin gerçekleştirilmesi olabileceği gibi eylemli olarak yerine getirilecek bir iş de olabilir (TBK m. 502/1). Oysa maddi fiillere ilişkin temsil söz konusu olamaz.

¹⁷ Oğuzman/Öz, s. 217, N. 689; Necip **Kocayusufpaşaoğlu** (Hüseyin **Hatemi**, Rona **Serozan** vd.), *Borçlar Hukuku (Genel Hüküm, Borçlar Hukukuna Giriş, Hukuki İşlem, Sözleşme)*, C. I, 5. Basıdan Tıpkı 6. Bası, Filiz Yayınevi, İstanbul 2014, § 45, N. 9; E. Saba **Özmen** ve A. Göktuğ **Kaya**, Temsil Yetkisi (Galat-ı Meşhur Olarak Vekâletname) Konusunda Yanılgılar Üzerine Düşünceler, *LEGAL Hukuk Dergisi*, C. 12, S. 135, Y. Mart 2014, s. 9; Haluk N. **Nomer**, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Gözden Geçirilmiş Ondördüncü Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2015, s. 123; Hüseyin, **Hatemi** ve K. Emre, **Gökyayla**, *Borçlar Hukuku (Genel Bölüm)*, 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2015, § 13, N. 3; Özmen/Kaya, s. 20; Murat **Aydoğdu** ve Nalân **Kahveci**, *Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri (Sözleşmeler Hukuku)*, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 2. Baskı, Ankara 2014, Adalet Yayınevi, s. 777; Aydın **Zevkliler** ve K. Emre **Gökyayla**, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, 16. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2016, s. 636; İnceoğlu, *Temsil*, s. 101; Akyol, s. 37.

¹⁸ Cevdet **Yavuz**, Faruk **Acar** ve Burak **Özen**, *Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’na Göre Güncellenmiş ve Yenilenmiş 9. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul 2014, s. 1123; Mustafa Alper **Gümüş**, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler Cilt II*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014, s. 141; Mustafa Alper **Gümüş**, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler (Kısa Ders Kitabı)*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2015, s. 383.

¹⁹ Oğuzman/Öz, s. 218, N. 696; Fahrettin **Aral**, Hasan **Ayrancı**, *6098 sayılı Türk Borçlar Kanununa Göre Hazırlanmış Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, 10. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2014, s. 414; Kılıçoğlu, *Borçlar*, s. 247; Zevkliler/Aydın, s. 636; Aydoğdu/Kahveci, s. 777.

²⁰ Oğuzman/Öz, s. 218, N. 691; Kocayusufpaşaoğlu (Hatemi/Serozan/Arpacı), § 45, N. 10; Yavuz/Acar/Özen, s. 1123; Zevkliler/Gökyayla, s. 637; Gümüş, *Borçlar (Özel)*, s. 141; Gümüş, *Borçlar (Kısa)*, s. 383.

²¹ Oğuzman/Öz, s. 218, N. 691; Kocayusufpaşaoğlu (Hatemi/Serozan/Arpacı), § 45, N. 10; Zevkliler/Gökyayla, s. 637; Gümüş, *Borçlar (Özel)*, s. 141; Gümüş, *Borçlar (Kısa)*, s. 383; Antalya, s. 506; Özmen/Kaya, s. 9; Nomer, *Borçlar*, s. 123.

²² Aral/Ayrancı, s. 414; Zevkliler/Gökyayla, s. 637.

Bunlara ilaveten, vekâlet sözleşmesinde vekile temsil yetkisinin verilmesi, vekâlet sözleşmesi kurulmadan önce, kurulurken veya kurulduktan sonra açık veya zımni irade beyanıyla gerçekleşebilir. Ancak bu noktada vekâletin kapsamına ilişkin TBK m. 504/2’de vekil ve vekâlet veren arasındaki iç ilişki bakımından taraflar arasında geçerli bir hukuki karine getirilmektedir²³. Şöyle ki TBK m. 504/2’ye göre “*vekâlet, özellikle vekilin üstlendiği işin görülmesi için gerekli hukuki işlemlerin yapılması yetkisini de kapsar*”. Buna göre kendisine bir işin görülmesi için vekâlet verilmiş vekil, o işi görmesi için gerekli olan hukuki fiilleri yapmaya da karine olarak yetkili sayılır²⁴. Ama yine de vekil, somut olayda yüklendiği vekâletin amacı çerçevesinde vekâlet verenin sınırlı bir alandaki veya bütün işlemleri bakımından özel veya genel temsil yetkisine TBK m. 504/2 çerçevesinde karine olarak “*sahip sayılsa*” da, TBK m. 504/3’te sayılan hukuki işlemleri özel yetki verilmedikçe yapamaz. Vekil, özel temsil yetkisinin arandığı hallerde genel temsil yetkisine dayalı olarak hareket etse bile, bunlarla sınırlı olarak yetkisiz temsile ilişkin hükümler uygulanacaktır²⁵.

Vekâlet ve temsil yetkisinin sona ermesi, farklı zamanlarda gerçekleşebilir²⁶. Vekâlet ilişkisi sona ermesine rağmen bazı özel sebepler dolayısıyla temsil yetkisi devam edebilir. Yine temsil yetkisi sona ermesine rağmen vekâlet ilişkisinin varlığını sürdürdüğü durumlar da olabilir²⁷. Bunlara ilaveten temsil yetkisi verilirken yetkinin iç ilişkisinin geçerliliğine bağlanması da mümkündür²⁸.

1.2.1.1.3. Temsil Yetkisinin Veriliş Şekli

Temsilcinin temsil yetkisini kanıtlamak için kullandığı belgeye “*yetki belgesi, selahiyetname veya temsil yetkisi belgesi*” denir²⁹. Kural olarak temsil yetkisinin verilmesi TBK genel hükümlerine göre herhangi bir şekle tabi değildir (TBK m. 12).

Temsilcinin yetkisinin herhangi bir geçerlilik şekline tabi olmaması kuralının temsilcinin temsil edilen adına yapacağı hukuksal işlemin geçerlilik şekline tabi olduğu hallerde de geçerli olup olmadığı konusu tartışmalıdır. Bu konuda yazarların büyük bir

²³ Gümü, *Borçlar (Özel)*, s. 141; Gümü, *Borçlar (Kısa)*, s. 383.

²⁴ Kocayusufpaşaoğlu (Hatemi/Serozan/Arpacı), § 45, N. 10; Gümü, *Borçlar (Özel)*, s. 141; Gümü, *Borçlar (Kısa)*, s. 383.

²⁵ Gümü, *Borçlar (Özel)*, s. 146.

²⁶ Oğuzman/Öz, s. 219, N. 699; Yavuz/Acar/Özen, s. 1125.

²⁷ Yavuz/Acar/Özen, s. 1125.

²⁸ Oğuzman/Öz, s. 219, N. 699.

²⁹ Akyol, s. 123; Kılıçoğlu, *Borçlar*, s. 250.

çoğunluğu uzun bir süre, temsilcinin temsil edilen adına yapacağı hukuki işlem bir şekle tabi olsa bile temsil yetkisinin herhangi bir şekle tabi olmadığı görüşündeydi³⁰.

Son zamanlarda bu görüşün aksi savunulmaktadır. Bu görüşe göre hukuksal işlemlerin geçerlilik şekline tabi tutulmasında sadece ispat kolaylığı sağlama amacı değil, koruma amacı da bulunmaktadır. Dolayısıyla bu amaç bir kimsenin şekle tabi olan bir hukuksal işlem için vereceği temsil yetkisinde de aynen mevcuttur. Bundan hareketle temsil yetkisinin de temsilcinin yapacağı işlemin şekline tabi olduğu savunulmaktadır³¹. Fikrimizce temsil yetkisi için Kanunda bir şekil öngörülmüşse bu şeklin, ispat kolaylığı dışında amaçları da dikkate alınarak temsil yetkisi de aynı şekle tabi olmalıdır.

1.2.1.2. Yetkisiz Temsil

Yetkisiz temsil, yetkisi olmayan veya kendisine temsil yetkisi verildiği halde daha sonra bu yetkisi herhangi bir sebeple sona eren şahsın yetkisi varmış gibi temsil edilen ad ve hesabına hukuki işlem yapmasıdır³². Yetkisi olmadan işlemi yapan kimseye yetkisiz temsilci denir. Yetkisiz temsil TBK m. 46 ve 47’de düzenlenmiştir.

Yetkisiz temsilin oluşabilmesi için birtakım şartların gerçekleşmesi gerekir: Öncelikle yetkisiz temsilci ile üçüncü kişi arasında bir sözleşme yapılmış olmalıdır. Sonra, yetkisiz temsilcinin bu sözleşmeyi başka bir kişi ve özellikle temsil edilen adına yapması gerekir. Son olarak temsilci temsil yetkisine sahip olmamalıdır³³. Eğer dış temsil yetkisi mevcut olup, üçüncü kişi de iyiniyetliyse iç temsil yetkisi mevcut olmasa bile yetkisiz temsilden söz edilemez³⁴.

Yetkisiz temsilde temsilcinin yaptığı sözleşme, kurulmuş olmakla birlikte temsil edilenin hukuk alanında hüküm ve sonuçlarını doğurmaz. Ancak temsil edilen böyle bir işlemi açıkça veya üstü kapalı şekilde onadığı takdirde temsil edilenin kendi hukuk alanında hukuki işlemin doğmasını sağlayabilir (TBK m. 46/1). Onama,

³⁰ Von Tuhr/Peter, § 42, I, s. 355; Becker, Art. 32, N. 5; Bucher, s. 602; Schöenenberger/Jäggi, s. 81 (Oğuzman/Öz, s. 223, N. 712, dn. 653’ten naklen alıntı; Kılıçoğlu, *Borçlar*, s. 248, dn. 303’ten naklen alıntı). Ayrıca bu görüş için bkz. Esener, *Temsil*, s. 34; Eren, *Borçlar (Genel)*, s. 437; Sulhi **Tekinay**, Sermet **Akman**, Haluk **Burcuoğlu** vd., *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Filiz Kitapevi, İstanbul 1993, s. 173.

³¹ Honsell-Vogt-Wiegand, Art. 33, N. 15 (Kılıçoğlu, *Borçlar*, s. 249, dn. 304’ten naklen alıntı).

³² Turhan **Esener**, *Türk-İsviçre Borçlar Hukuku Bakımından Yetkisiz Temsil*, Ajanstürk Matbaası, Ankara 1963, s. 115; Eren, *Borçlar (Genel)*, s. 453; Kılıçoğlu, *Borçlar*, s. 264; Akyol, s. 47; İnceoğlu, s. 355.

³³ Eren, *Borçlar (Genel)*, s. 453.

³⁴ Esener, *Yetkisiz Temsil*, s. 119; Eren, *Borçlar (Genel)*, s. 454.

temsilciye veya üçüncü kişiye varması gerekli, tek taraflı bir irade beyanıyla verilir. Onama temsilci veya kendisiyle sözleşme yapılan üçüncü kişinin hâkimiyet alanına ulaştığı anda sonuçlarını meydana getirir³⁵. Eğer temsil edilen, yetkisiz temsilcinin yaptığı sözleşmeyi onarsa geçmişe etkili olarak sözleşmeyi geçerli hale getirir. Onama verilinceye kadar sözleşme, eksik bir sözleşmedir. Bu nedenle askıda hükümsüzlük söz konusu olur. Onamayı temsil edilen verebileceği gibi, yetkili bir temsilcisi veya ölümü halinde mirasçıları da verebilir³⁶. Asıl işlem bir şekle tabi olsa da onama herhangi bir şekle bağlı değildir³⁷. Yetkisiz temsilde, temsilcinin yaptığı işlem temsil edileni bağlamayacağı için onun aleyhine bir tazminat da doğurmaz.

Yetkisiz temsilde, temsil edilen sözleşmeyi onamadığı takdirde, sözleşme kesin olarak hükümsüz hale gelir. Temsilci, yetkisiz temsilde başkası adına hareket ettiği için hiçbir zaman sözleşmenin tarafı olmaz. Ancak sözleşmenin onanmaması halinde yetkisiz temsilci üçüncü kişinin uğradığı zararı tazmin etmek zorundadır (TBK m. 47/1). Yetkisiz temsilcinin kusurlu olması ve hakkaniyetin gerekli kılması halinde hâkimin yetkisiz temsilci aleyhine daha fazla tazminata hükmetmesi mümkündür (TBK m. 47/2).

Üçüncü kişinin uğradığı bu zararlardan yetkisiz temsilci sorumlu tutulacaktır. Bu sorumluluğun niteliği sözleşme öncesi kusur sorumluluğuna dayanmaktadır³⁸. Bunun için gereken şartlar ilk olarak temsil edilen kişi, sözleşmeye onama vermemiş olmalı, ikinci olarak üçüncü kişi sözleşmeye onama verilmemesi nedeniyle bir zarara uğramış olmalı ve son olarak üçüncü kişinin temsilcinin yetkisiz olduğunu bilmemesi gerekir.

Yetkisiz temsilin anonim ortaklık genel kurullarında çeşitli şekilde gerçekleşme biçimleri olabilir: Temsil edilenin temsilciye temsil yetkisini hiç vermemiş olması halinde, yani sahte temsil belgesi ile katılması, temsilcinin temsil yetkisi sona ermesine rağmen temsil yetkisi varmış gibi hareket edip genel kurula katılması, temsil yetkisi verilmesinin Kanunda veya ilgili Yönetmelikte belirtilen şartlara uyulmadan verilmesi sonucu geçersiz temsil yetki belgesiyle katılım, temsilci tarafından temsil yetkisinin kötüye kullanılması gibi halleri sıralayabiliriz.

³⁵ Eren, *Borçlar (Genel)*, s. 456.

³⁶ Esener, *Yetkisiz Temsil*, s. 127; Akyol, s. 468; Eren, *Borçlar (Genel)*, s. 455; Kılıçoğlu, *Borçlar*, s. 265.

³⁷ Eren, *Borçlar (Genel)*, s. 456.

³⁸ Kılıçoğlu, *Borçlar*, s. 266.

1.2.2. Temsil Yetkisinin Kaynağı Yönünden

1.2.2.1. İradî Temsil

Bir hukuki işlem, hüküm ve sonuçları kimin alanında doğacak ise kural olarak onun tarafından yapılır. Ancak bazı engel ve ihtiyaçlardan dolayı, bir kimsenin başkası adına onun alanında hukuki sonuçlar doğurmak üzere hukuki işlemler yapması gerekli olabilmektedir. Bu nedenle bir kimsenin, bir başkasına kendi adına ve hesabına hukuksal işlem yapma yetkisi vermesine iradî (rızaî) temsil denir. Yani temsil yetkisi, temsil olunanın yetki beyanından kaynaklanıyorsa, iradî temsil söz konusu olur³⁹. İradî temsil yetkisi, temsil edilecek kimsenin, kural olarak tek taraflı ve temsilci olacak kimseye yönelteceği bir irade beyanı ile verilir⁴⁰. TBK m. 40-48 arasında düzenlenmiş bulunan temsil, genel olarak iradî temsildir. Bu tür temsilin dayanak ve kaynağı hukuki işlemdir⁴¹. Temsil yetkisine ilişkin irade beyanı temsilciye yöneltilir ve temsilciye ulaştığı andan başlayarak sonuç doğurur.

Pay sahibinin genel kurula kendisi adına katılmak ve oy kullanmak üzere tek taraflı bir irade beyanıyla verdiği temsil yetkisi iradî temsil niteliği taşır⁴². TTK'nın temsilci aracılığıyla genel kurula katılmasına ilişkin hükümleri de kural olarak iradî temsili düzenlemektedir. Çalışmamız genellikle iradî temsile ilişkin olacağı için bu konudaki açıklamalarımıza ileride ayrıntılı olarak yer vereceğiz.

1.2.2.2. Kanunî Temsil

Temsil yetkisi, temsil edilenin iradesinden değil, kanundan kaynaklanıyorsa “kanunî temsil”den söz edilir⁴³. Kanunî temsil bazı hallerde doğrudan doğruya kanundan, bazı hallerde ise yine kaynağını bir kanun hükmünden almakla birlikte bir resmi makamın veya mahkemenin kararından doğabilir. Kanunî temsilin en tipik

³⁹ Oğuzman/Öz, s. 220, N. 701; Kocayusufpaşaoğlu (Hatemi/Serozan/Arpacı), § 45, N. 11; Antalya, *Borçlar (Genel)*, s. 362; Mehmet Ayan, *Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)*, 6098 sayılı yeni Türk Borçlar Kanununa Göre Hazırlanmış, 7. Baskı, Mimoza Yayınevi, Konya 2012, s. 188; Şahin Akıncı, *Borçlar Hukuku Bilgisi (Genel Hükümler)*, *Borçlar Hukuku Bilgisi (6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerine Göre Hazırlanmış)*, 7. Baskı, Sayram Yayınevi, Konya 2011, s. 127; Kılıçoğlu, *Borçlar*, s. 238; Eren, *Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)*, s. 430; İnan/Yücel, s. 339; Nomer, *Borçlar*, s. 125; İnceoğlu, *Temsil*, s. 42.

⁴⁰ Oğuzman/Öz, s. 220, N. 701.

⁴¹ Eren, *Borçlar (Genel)*, s. 430; Antalya, *Borçlar (Genel)*, s. 362.

⁴² Mustafa Çeker, *Anonim Ortaklıkta Oy Hakkı ve Kullanılması*, Ankara 2000, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2000, s. 264.

⁴³ Esener, *Temsil*, s. 12; İnceoğlu, *Temsil*, s. 40; Eren, *Borçlar (Genel)*, s. 431; Kocayusufpaşaoğlu (Hatemi/Serozan/Arpacı), § 45, N. 11; Kılıçoğlu, *Borçlar*, s. 225; Antalya, *Borçlar (Genel)*, s. 362; Akyol, s. 45; Ayan, *Borçlar (Genel)*, s. 187; Akıncı, s. 127; İnan/Yücel, s. 339.

örneklerini velayet ve vesayet oluşturmaktadır. Kanuni temsilde temsil yetkisinin kapsamı da kanun tarafından düzenlenir. Kanuni temsilde temsil edilen kişi fiil ehliyetine herhangi bir nedenden sahip olmadığından yapılacak hukuki işlemleri kendi başına yapamaz. Bu nedenle kanuni temsil irade özerkliği ilkesine aykırı değildir⁴⁴.

Anonim ortaklık genel kurullarında pay sahibi adına oy kullanacak temsilcilerin yetkisi bir kanun hükmüne veya resmi makamın, özellikle mahkemenin kararına dayanıyorsa, kanuni temsil söz konusudur⁴⁵. Bu temsil türünde temsil yetkisi bir kanun hükmü veya resmi makamın kararına dayandığı için pay sahibinin genel kurulda temsiline ilişkin özel kanuni düzenlemeler uygulanmayacak, ama genel hükümlere tabi olacaktır⁴⁶. Örneğin, “*Güvence verilmemesinin sonuçları*” kenar başlıklı TMK m. 810 “*intifa hakkı sahibi, kendisine tanınan uygun süre içinde güvence göstermez veya hakkın konusu olan malı malikin itiraz etmesine rağmen hukuka aykırı şekilde kullanmaya devam ederse, sulh hâkimi, yeni bir karara kadar intifa hakkı sahibinin zilyetliğini kaldırarak hakkın konusunu atayacağı bir kayyıma tevdi edeceği*” şeklindedir. Buna göre intifa hakkı konusu üzerindeki zilyetliği kaldırılarak, kendisine kayyım tayin olunacak kişi, bizzat güvence vermeyen veya intifa konusunun hukuka aykırı kullanımını sürdüren “*intifa hakkı sahibi*”dir⁴⁷. Atanan bu kayyım kanuni temsilci olarak kabul edilip, eğer intifa hakkı sahibinin temsilcisinin oy hakkı varsa intifa hakkı sahibi adına anonim ortaklık genel kurullarına katılıp oy kullanabilecektir.

Anonim ortaklık genel kurul toplantısında pay sahibinin kanuni temsilci aracılığıyla temsili çeşitli hallerde gerçekleşebilir. Tam ve sınırlı ehliyetsizler açısından, bu pay sahiplerinin anonim ortaklık genel kurullarında veli veya vasi tarafından temsil edilmesi halinde TMK hükümlerine göre kanuni temsil söz konusu olacaktır⁴⁸. Küçüğün

⁴⁴ Eren, *Borçlar (Genel)*, s. 431.

⁴⁵ Fritz von **Steiger**, *İsviçre’de Anonim Şirketler Hukuku* (Çev. Tahir Çağa), Yeniden Gözden Geçirilerek Tamamlanmış Üçüncü Bası, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1968, s. 216; Arslan **Kaya**, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin *Bilgi Alma Hakkı*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2001/IX, s. 148; Çeker, *Oy Hakkı*, s. 264; Simge **Sertoğlu**, *Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Oy Hakkının Kullanılmasında Sınırlamalar*, Ankara Üniversitesi SBE, Ankara 2007 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), s. 44.

⁴⁶ Türkay **Özdemir**, İlhan **Yiğit**, Anonim Şirket Genel Kurullarında Pay Sahibinin Temsili ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı, Prof. Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan, C. I, Vedat Kitapçılık, s. 440.

⁴⁷ Gümüş, *Kayyımılık*, 270.

⁴⁸ Hasan **Pulaşlı**, 6102 sayılı TTK’ya Göre Şirketler Hukuku Şerhi, C. I, Değişiklikler ve İkincil Mevzuat Düzenlemeleriyle Güncelleştirilmiş 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2013, § 29, N. 362; Güzin **Üçışık**, ve Aydın **Çelik**, *Anonim Ortaklıklar Hukuku*, C. I, Adalet Yayınevi, Ankara 2013, s. 295; Ersin **Çamoğlu** (Ünal **Tekinalp** ve Reha **Poroy**), *Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku*, Vedat Kitapçılık,

velisi hamiline yazılı pay senetlerini zilyetliğinde bulundurarak, genel kurul toplantısında tüm hakları kendi adına bizzat kullanabilir (TTK m. 426).

Tüzel kişiler bakımından inceleyecek olursak; ticaret ortaklığı veya bir diğer medeni hukuk tüzel kişinin bir anonim ortaklıkta pay sahibi olması halinde genel kurula katılma hakkını kullanan kişi kanuni temsilcidir. Buna göre bu kişileri ayrı ayrı inceleyecek olursak: Dernek veya vakfın pay sahibi olduğu anonim ortaklıklarda genel kurul toplantısına dernek veya vakfın yönetim organı tarafından usulüne uygun olarak yetkilendirilen kişi katılmalıdır. Anonim şirketi temsile yetkili organ kural olarak yönetim kuruludur (TTK m. 365). Ancak esas sözleşmede bu durumun aksi kararlaştırılarak, yönetim kurulu üyelerinden birine veya tamamına yahut yönetim kurulu üyesi olmayan bir kişiye temsil yetkisi verilebileceği gibi yönetim kurulu, temsil yetkisini bir veya daha fazla murahhas üyeye yahut müdür olarak üçüncü kişiye verebilir (TTK m. 370/2). Limited ortaklıkta ise, ortaklık sözleşmesi ile kendisine yönetim ve temsil yetkisiyle birlikte müdür sıfatı verilen, ortak olan veya ortaklık dışından kişi veya kişilerce temsil edilir. Kollektif ortaklıkta kanuni temsilci ile ortaklık sözleşmesinde zorunlu olarak belirtilen şirketi temsile yetkili kişidir (TTK m. 213/1/f). Adi komandit ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerde ortaklığı temsil yetkisi, kural olarak komandite ortaklara aittir (TTK m. 318/1; TTK m. 565/1). Ticaret ortaklıklarını temsile yetkili bu kişiler aynı zamanda bu ortaklıkların bir anonim ortaklıkta pay sahibi olması halinde genel kurulda temsile yetkili kanuni temsilcileridir.

Öte taraftan tasfiye halindeki tüzel kişilere ait paylarda kural olarak tasfiye memurları tarafından temsilci atanması mümkündür⁴⁹. Ancak tüzel kişi anonim şirket ve bu şirket türü tasfiye halindeyse tasfiye memurlarının tasfiye ile ilgili konularda mahkemelerde ve dış ilişkide anonim ortaklığı bizzat kendisinin temsil etme yetkisi de vardır⁵⁰ (TTK m. 536/4, 537/3, 539/1, 539/3 ve 539/4). Tasfiye memurları tasfiye için gerekli olan konularda anonim ortaklığı temsil edebildikleri için aynı çerçevede avukat

Güncelleştirilmiş 12. Bası, İstanbul 2014, N. 681c; Karamanlioğlu, s. 80; Tekinalp, veli/vasilerin yani kanuni temsilcilerin TBK/TMK anlamında (olağan) temsilci olduğunu ifade etmiştir (bkz. Ünal **Tekinalp**, *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*, Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 4. Bası, İstanbul 2015, § 13, N. 13-47).

⁴⁹ Üçışık/Çelik, s. 295.

⁵⁰ Tasfiye memurunun bu görevi eTTK'da bulunmayan özel bir kuraldır (bkz. Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, §10, N. 10-107).

da atayabilirler, sulh da olabilirler, tahkim de yapabilirler⁵¹. Dolayısıyla tasfiye halindeki bir anonim ortaklığın başka bir anonim ortaklıkta payı varsa bunun için tasfiye memuru kanuni bir temsilci olarak genel kurula katılıp pay sahibi ortaklığa ait diğer katılım haklarını kullanabilir.

Tüzel kişi tacirlerin iflası halinde, iflas idaresi iflas masasının kanuni temsilcisi olacaktır⁵². Çünkü iflas idaresinin görevi, iflas dairesinin denetimi altında, iflas masasını idare ve tasfiye etmektir (İİK⁵³ m. 223/1). Masanın tasfiyesi, dolayısıyla iflas idaresinin görevleri, iflasın kapanmasına kadar devam eder (İİK m. 254). Bu nedenle iflas etmiş tüzel kişinin anonim şirkette payı varsa bu pay için genel kurula katılma hakkı kanuni temsilci olan iflas idaresinindir⁵⁴.

Miras hukuku bakımından anonim ortaklık genel kurul toplantısına kanuni temsilcilerin katılımını inceleyecek olursak; mirasçı sayısının birden fazla olması halinde, tüm mirasçılar terekeye dâhil anonim ortaklık payları üzerinde elbirliğiyle malik oldukları için aralarından birini veya bir üçüncü kişiyi temsilci olarak seçmeleri gereklidir⁵⁵. Diğer taraftan miras bırakan vasiyetnameyle bir veya birden çok vasiyeti yerine getirme görevlisi atayabilir (TMK m. 550). Atanan bu vasiyeti yerine getirme görevlisi genel kurulda oy hakkını kullanması açısından kanuni temsilci olarak kabul edilmelidir⁵⁶. Birden fazla vasiyeti yerine getirme görevlisi atanmışsa kural olarak bu kişiler birlikte hareket eder (TMK m. 551/1) ama oy hakkını aralarında seçecekleri biri tarafından kullanmalıdırlar (AŞ GK Yön m. 18/8). Yine, “*terekenin resmen yönetilmesi*”ne ilişkin TMK m. 592 hükmüne göre atanan resmi tasfiye memuru kanuni temsilci sıfatıyla genel kurula katılabilecektir. Bunların dışında, miras ortaklığı kenar

⁵¹ Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, §10, N. 10-107.

⁵² Baki **Kuru**, Ramazan **Arslan** ve Ejder **Yılmaz**, *İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı*, Gözden Geçirilmiş, 6352 sayılı Kanunla Getirilen Yenilikler ve Yapılan Değişiklikler İşlenip Değerlendirilmiş 28. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara 2014, s. 564; Pulaşlı, *C. I*, § 29, N. 420; Hasan **Pulaşlı**, “TTK ve Tasarıya Göre Anonim Şirket Genel Kurullarında Oy Hakkının Kullanılması”, *Fikret Eren’e Armağan*, Yetkin Yayınları, Ankara 2006, s. 809.

⁵³ R.G. Sayı: 2128 Tarih:19.06.1932.

⁵⁴ Yargıtay 11. H.D.’nin 27.05.1997 tarih ve E. 1979, K. 3933 sayılı kararına göre “*müflisin haczi mümkün mallar üzerinde tasarruf yetkisini yitirdiği için, müflis adına genel kurula katılma hak ve yetkisi de sadece iflas idaresine geçecektir*” (bkz. Üçışık/Çelik, s. 295, dn. 96).

⁵⁵ Pulaşlı, *C. I*, § 29, N. 425.

⁵⁶ von Steiger, s. 216; Pulaşlı, *C. I*, § 29, N. 424; Cem **Akbıyık**, *Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisi*, XII Levha Yayınları, İstanbul 2012, s. 24-25; kanuni temsilin söz konusu olduğu tüm durumlarda yasal temsilciden söz edilmesi gerektiği görüşüne karşın (bkz. Esener, *Temsil*, s. 12), vasiyeti yerine getirme görevlisinin her ne kadar kanundan doğsa da özel bir kişi tarafından tayin edildiği için kanuni temsilci olmadığı yönünde görüşde vardır (bkz. Inceoğlu, *Temsil*, s. 40).

başlıklı TMK m. 640/3 hükmüne göre mirasçılardan birinin istemi üzerine sulh mahkemesi miras ortaklığına paylaşmaya kadar tereke temsilcisi atayabilir⁵⁷. Atanan bu temsilci öğretideki farklı görüşlere⁵⁸ rağmen Yargıtay'ın kararlarına⁵⁹ göre yönetim kayyımı olduğundan, kanuni temsilci sıfatıyla genel kurula katılabilecektir. Son olarak “*paylaşmaya kayyımın katılması*” kenar başlıklı TMK m. 648/1'e göre atanan kayyım, kanuni temsilci olarak değerlendirilmelidir⁶⁰. Mirasa ilişkin açıkladığımız tüm bu kişiler anonim şirket genel kurullarında mirasçılar adına katılma haklarını kullanabilir. Bu kişiler tek kişi ise, miras ortaklığını genel kurulda bu kişi temsil eder ve oy hakkını kullanır. Bu görev için birden çok görevli atanmışsa bunlardan sadece biri oy kullanmaya yetkilidir ve bu kişi yetki belgesinde de gösterilmelidir⁶¹ (AŞ GK Yön m. 18/8).

Kanuni temsilcilerde temsilciye yetki verilmesinin şekil şartları ve temsilci sıfatının teşhisi için iradi temsile ilişkin kuralların uygulanma olanağı bulunmamaktadır⁶². Bu konuda nasıl bir yol izleneceği konusunda TTK m. 426'da da bir açıklama bulunmamaktadır. Ancak AŞ GK Yön'ne baktığımızda pay sahiplerinin

⁵⁷ Ahmet M. Kılıçoğlu, *Miras Hukuku*, Genişletilmiş 6. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2015, s. 316.

⁵⁸ Gümüş ve Şener, TMK m. 640/3'e göre atanan miras ortaklığı temsilcisinin (tereke temsilcisinin) TMK m. 427 anlamında bir yönetim kayyımı olmadığı, tereke temsilcisinin atanmasına, hareket tarzına ve görevlerine bakıldığında, tereke temsilcisinin özel hukukun bir kurumu olarak kendine özgü bir yapısı bulunduğu görüşündedirler (bkz. Alper Gümüş, *Türk Medeni Hukukunda Kayyımlık*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2006, s. 256; Oruç Hami Şener, “Tereke Temsilcisi Atanmasına İlişkin İlke ve Esaslar”, *Prof. Dr. Aydın Zevkliler'e Armağan, Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi*, C. 8, Özel Sayı-2013, s. 2561-2562).

⁵⁹ Yargıtay 2. H.D. 18.10.2004 tarih, E. 2004/10858, K. 2004/12030 sayılı kararı “*Dava miras şirketine müimessil atamaya ilişkin itiraza ilişkindir. Miras ortaklığı temsilcisi özel kayyım niteliğindedir. Bu nedenle vesayete ilişkin hükümler bu konuda da uygulanır. TMK m. 488 uyarınca ilgililer sulh mahkemesinin (vesayet makamının) kararlarına karşı tebliğ gününden itibaren 10 gün içinde asliye mahkemesine (denetim makamına) itiraz edebilirler. Asliye hukuk mahkemesinin kararı kesindir. Gerçekleşen bu durum karşısında temyiz dilekçesinin reddine karar verilmesi gerekmiştir*” (bkz. Gümüş, *Kayyımlık*, s. 256, dn. 914); yine aynı yönde verilen Yargıtay 2. H.D.'nin, 23.02.2012 tarihli, E. 2010/18663, K. 2012/3575 sayılı kararı için bkz. Şener, *Tereke Temsilcisi*, s. 2561).

⁶⁰ Cem Baygın, *Türk Miras Hukukunda Alacaklıların Korunması*, Ankara 2005, s. 187.

⁶¹ Pulaşlı, vasiyeti yerine getirme görevlisi birden fazla ise tasarruf veya işin niteliğinden aksi anlaşılmadıkça, terekeye dâhil olan anonim şirket paylarının genel kurulda temsili, mirasçıların atayacağı ortak bir temsilci (o dönem Tasarı halinde olan yürürlükteki TTK m. 432/1 hükmüne kıyasen atıf yapılarak) vasıtasıyla gerçekleştirileceği görüşündedir (Pulaşlı, *Oy Hakkı*, s. 810). Kanaatimizce TTK m. 432/1 hükmünde atanan temsilci bir pay üzerinde birden fazla pay sahibinin olması halinde zorunlu olarak atanan kişi olup birden fazla vasiyeti yerine getirme görevlisi bulunması hali bunun dışındadır. Nitekim yazar başka eserinde bu görüşünden vazgeçerek, bu görev için birden çok görevli atanmışsa, tasarruf veya işin niteliğinden aksi anlaşılmadıkça bunların birlikte görevi yürüteceğini ifade etmiştir (bkz. Pulaşlı, *C. I*, § 29, N. 424).

⁶² Halil Arslanlı, *Anonim Şirketler, Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller*, C. II-III, İstanbul 1960, s. 26; Oruç Hami Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, Gözden Geçirilmiş 3. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017, s. 499.

genel kurulda kanuni temsilciler vasıtasıyla temsil edilebilmesi bu durumun belgelendirilmesine bağlı olduğu açıkça belirtilmiştir (AŞ GK Yön m. 18/9). Belgelendirme, mahkeme tarafından verilen kayyım atama kararı, vasinin atama kararını sunması veya velinin nüfus bilgilerini ortaya koyması gibi çeşitli olanaklarla mümkündür. Kanuni temsilci, pay sahibinin iradesi dışında yetkilendirilmiş olduğundan pay sahibinden herhangi bir talimat almaz, ancak onun adına ve menfaatine oy kullanmakla yükümlüdür⁶³. Kanuni temsilci, temsil yetkisini atayacağı iradi temsilci aracılığıyla da kullanabilir⁶⁴. Atanan bu iradi temsilci de pay sahibinin adına ve menfaatine uygun olarak oyunu kullanmalıdır. Nitekim YHGK'nın vermiş olduğu 1974 tarihli karar da bu yöndedir: *“Başkasının tevkil yetkisine dayanılarak yapılan temlik, vekâletnameye uygun olsa bile temsil yetkisinin, temsil olunanın irade ve beyanına ve çıkarına uygun olarak kullanılması gerekir. Aksi halde bu hak kötüye kullanılmış olur. Taraflarca ileri sürülmemiş olsa bile olayda eTMK⁶⁵ m. 2’de yer alan doğruluk kuralının uygulanıp uygulanmadığı hâkim tarafından kendiliğinden araştırılıp göz önünde tutulmalıdır. Üçüncü kişi duruma göre temsilcinin görevlerine aykırı davrandığını biliyorsa ya da bilmesi gerekiyorsa, eTMK m. 3’de yazılan iyi niyetten söz edilemez”*⁶⁶.

1.2.3. Temsil Yolu Bakımından

1.2.3.1. Doğrudan Doğruya Temsil

Temsilcinin temsil yetkisine dayanarak, başka bir kişinin ad ve hesabına hukuki işlem yapmasına *“doğrudan doğruya temsil”* denir⁶⁷. Bunun için temsilcinin üçüncü kişiyle yaptığı sözleşmenin hüküm ve sonuçlarının temsil edilenin şahsında ve hukuk alanında doğabilmesi için temsilcinin üçüncü şahsa, temsil edilen ad ve hesabına davrandığını, sözleşmeyi onun adına kurmakta olduğunu açıklaması gerekir.

⁶³ Çeker, *Oy Hakkı*, s. 264.

⁶⁴ Çeker, *Oy Hakkı*, s. 264. Kanuni temsilcinin bir kimseyi temsilci tayin etmesi durumunda bir alt temsilden mi söz edilmesi gerektiği, yoksa burada doğrudan doğruya kanuni temsilci tarafından tayin edilmiş bir temsilcinin mi söz konusu olduğu öğretide tartışmalıdır (bkz. İnceoğlu, *Temsil*, s. 244, dn. 541).

⁶⁵ R.G. Sayı: 339, Tarih: 04.04.1926.

⁶⁶ YHGK 13.02.1974 tarih E. 1973/T. 524, K. 1974/103 sayılı kararı için bkz. Saka, s. 140, dn. 312.

⁶⁷ Esener, *Temsil*, s. 12; Eren, *Borçlar (Genel)*, s. 427; Kocayusufpaşaoğlu (Hatemi/Serozan/Arpacı), *Borçlar* § 45, N. 15; Kılıçoğlu, *Borçlar*, s. 245; Safa **Reisoğlu**, *Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 1.7.2012’de yürürlüğe giren Yeni Türk Borçlar Kanunu’na Göre Hazırlanmış Yirmiüçüncü Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2012, s. 149; Akıncı, s. 127; Ayan, s. 189; Nomer, *Borçlar*, s. 123; İnan/Yücel, s. 340.

Temsilcinin aldığı temsil yetkisine dayanarak ve temsil edilen adına davrandığını açıklayarak sözleşme kurması ile kurulan sözleşme doğrudan temsil edilene ait olur, o doğrudan taraf olur, kurulan sözleşmenin bütün hakları, borçları, yetkileri temsil edilene doğrudan geçer⁶⁸. Dolaylı temsile atıf yapan TBK m. 40/3 dışında, TBK m. 40-48 arasında yer alan düzenlemeler “*doğrudan doğruya temsile*” ilişkindir.

Anonim ortaklıklarda pay sahibinin temsiline ilişkin TTK m. 426/2 dışındaki TTK m. 425-432 arasında düzenlenen hükümler doğrudan doğruya temsile ilişkin hükümler olduğundan çalışmamız çoğunlukla doğrudan doğruya temsile ilişkin hükümlerden oluşmaktadır.

1.2.3.2. Dolaylı Temsil

Temsilci, hukuki işlemi temsil olunan için yaptığından söz etmeksizin üçüncü kişiyle hukuki işlemi kendi adına yaptıktan sonra bu işlemde doğan hak ve borçları temsil olunana naklederse “*dolaylı temsil*” söz konusu olur⁶⁹. Dolaylı temsilci hukuki işlemi kendi adına fakat başkası hesabına yapmaktadır⁷⁰. Kurulan sözleşmenin hüküm ve sonuçları, alacak ve borçları doğrudan temsil edilene geçmez. Temsilci kendisine geçen, kendisinin hukuk alanında doğan alacakları ve borçları dolaylı yoldan devreder⁷¹. Bunun tek istisnası, “*Edinilen hakların vekâlet verene geçişi*” kenar başlıklı TBK m. 509’da yer almaktadır. Bu hükümde vekâlet sözleşmesinde, vekilin dolaylı temsilci sıfatıyla yaptığı hukuki işlemlerden doğan alacakların belirli şartlar altında temsil olunana ait sayılması düzenlenmiştir.

TTK’da açıkça pay sahibinin temsiline dolaylı biçimi düzenlenmemiştir. Ancak TTK m. 426/2’de söz konusu durumun kanuni dayanağı düzenlenmiştir. Şöyle ki HYS’lerde pay sahibi, temsilcisinin genel kurula katılabilmesi için yazılı bir yetki belgesi vermek yerine hisse senetlerinin mülkiyetini (zilyetliğini) temsilciye devredebilir. Bu şekilde temsilci meşru hamil görüntüsü yaratarak pay sahibi sıfatıyla hareket eder. Bu yöntem, temsilcinin genel kurulda oy hakkını kendi adına kullanmasına ve ortaklığa karşı pay sahibi sıfatıyla hareket etmesine olanak sağlar.

⁶⁸ Akyol, s. 46; Kılıçoğlu, *Borçlar*, s. 245; İnceoğlu, *Temsil*, s. 44.

⁶⁹ Oğuzman/Öz, s. 215; Kocayusufpaşaoğlu (Hatemi/Serozan/Arpacı), § 45, N. 14; Kılıçoğlu, *Borçlar*, s. 245; Reisoğlu, s. 149; İnan, s. 340; Ayan, s. 189; Nomer, *Borçlar*, s. 123; Akıncı, s. 128; İnceoğlu, *Temsil*, s. 44.

⁷⁰ Oğuzman/Öz, s. 215; Eren, *Borçlar (Genel)*, s. 429; Kılıçoğlu, *Borçlar*, s. 245; İnceoğlu, s. 43.

⁷¹ Akyol, s. 46; İnceoğlu, *Temsil*, s. 44.

Temsilci, iç ilişkide pay sahibinin hesabına hareket ettiğinden, onun talimatı çerçevesinde oy kullanacaktır. Nama yazılı pay senetlerinde bu yöntemin uygulanmasında bir engel bulunmamakla beraber senedin devri için ciro ve zilyetliğin devri yanı sıra pay defterine kaydın gerekli olması nedeniyle tercih edilmemektedir⁷².

2. Konunun Türk Hukuku ve Mukayeseli Hukukta Düzenlenişi

2.1. Türk Hukukunda

2.1.1. 865 Sayılı TK

1926 tarihli ve 865 sayılı eTK⁷³ m. 366/2 “*Kararlar muteber olmak için her halde asaleten veya vekâleten ita edilen âranın ekseriyeti şarttır*” hükmünde genel kurula pay sahibinin temsilci aracılığıyla katılımına izin verilmekteydi.

Ayrıca eTK’26 m. 365/2, cüm. 2’de “*Mukavelede muayyen miktarda hisseye münferiden sahip olmayan hissedaranın biliçtime hisselerini bu miktara iblâğ ve aralarında birini mümessil tayin ederek heyeti umumiye müzakeratına iştirak etmeleri mümkündür*” hükmünde elbirliğiyle paya veya paylara malik olan birden fazla kişinin toplantıya katılımının temsilci aracılığıyla olabileceği hüküm altına alınmıştı.

eTK’26 m. 404 “*Her hisse senedi şirkete karşı gayrikabili tecezzidir. Bir hisse senedinin müteaddit sahipleri bulunduğu surette şirkete karşı olan haklarını ancak müşterek bir mümessil vasıtasile istimal edebilirler. Müşterek bir mümessil tayin ettikleri surette şirketçe ifa olunacak tebligatın mezkûr senet sahiplerinden yalnız birine icrası kâfidir*” hükmündeysen tek paya sahip pay sahiplerinin temsilci aracılığıyla temsil edilmesine ilişkin düzenleme yer almaktaydı.

Görüleceği üzere eTK’26’da pay sahibinin temsiline yer aldığını ama bunun kanuni sistematik sıra içerisinde düzenlenmediği anlaşılmaktadır. Şöyle ki pay sahibinin temsiline ilişkin genel kural m. 366/2, elbirliğiyle paya veya paylara malik olan birden fazla kişinin toplantıya katılımının temsilci aracılığıyla temsil edilebilmesine ilişkin m. 365/2 hükmünden önce düzenlenmeliydi. Ayrıca tek paya sahip pay sahiplerinin temsilci aracılığıyla temsil edilmesine ilişkin m. 404 hükmü de temsile ilişkin

⁷² Çeker, *Oy Hakkı*, s. 263, dn. 50.

⁷³ R.G. Sayı: 406, Tarih:26.06.1926.

sözkonusu hükümlerden çok uzakta değilde söz konusu hükümlere yakın düzenlenmeliydi.

2.1.2. 6762 Sayılı TTK

1956 tarihli 6762 sayılı eTTK'da pay sahibinin temsilcisi aracılığıyla genel kurula katılımına ilişkin düzenlemeler bulunmaktaydı. Bunlardan ilki 818 sayılı mülga BK⁷⁴, da yer alan “*geleneksel anlamda temsile*” ilişkin ilkeleri içeren eTTK m. 360/2 ve 3'te ve diğer ikisi eTTK m. 373/2 ve m. 400/1'de düzenlenmişti. Yalnız eTTK m. 373/2 ve m. 400/1 hükümleri aynı konuyu, yani “*tek pay üzerinde birden fazla kişinin mülkiyet hakkına sahip olması halinde atanması zorunlu olan temsilciye*” ilişkin hükmü içermelerine rağmen ayrı maddelerde tekrar edilme yoluyla düzenlenmişti. Bunların yanı sıra pay sahibinin temsiline ilişkin Kom. Yön.'de “*Toplantıya Katılma ve Oy Hakkı*” kenar başlıklı m. 21 ve “*Vekâletnamenin Unsurları ve Geçerlilik Süresi*” kenar başlıklı m. 23'te düzenlemeler bulunmaktaydı.

Pay sahibinin temsiline ilişkin temel madde eTTK m. 360, eTTK'nın dördüncü kısmında, “*umumi heyet*” başlığı altında yer almaktaydı. Buna göre genel kurula katılma hakkının bizzat pay sahibi tarafından ya da onun temsilcisi aracılığıyla kullanılması mümkündü. Temsilci kural olarak pay sahibi olabileceği gibi esas sözleşmede aksine bir hüküm yoksa pay sahibi olmayan üçüncü bir kişi de olabilirdi. Şayet, ortaklık esas sözleşmesinde genel kurulda oy kullanabilmek için mutlak surette oy kullanacak şahsın pay sahibi olmasına ilişkin bir hüküm varsa o zaman temsilci muhakkak o ortaklıkta pay sahibi olmalıydı (eTTK m. 360/2). eTTK m. 360/2 ile TTK m. 425 hükümlerini karşılaştıracak olursak, TTK'da temsilcinin pay sahibi olmasını öngören sözleşme hükümlerinin geçersiz olacağı emredici hüküm olarak düzenlenmiştir⁷⁵.

Hem nama hem de hamiline yazılı hisse senetlerinde oy hakkı temsilen kullanılabilirdi (eTTK m. 360/3). Açık temsil, eTTK m. 360/3'te öngörülen şekle uygun olarak yazılı bir temsil belgesi aracılığıyla pay sahibi tarafından temsilci tayin

⁷⁴ R.G. Sayı: 359, Tarih: 29/04/1926.

⁷⁵ Söz konusu hükümle, şirketin “*ticari sır*” ve “*şirket menfaati*” gibi gerekçelerle pay sahibinin genel kurulda temsilini güçleştirmesinin önüne geçilmesi amaçlanmıştır (bkz. Rauf **Karasu**, *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi*, Yetkin Yayınevi, Ankara 2009, s. 151); Cafer **Eminoğlu**, *Türk Ticaret Kanununda Kurumsal Yönetim*, XII Levha Yayınları, İstanbul 2014, s. 72.

edilmesine denir. Nama yazılı pay senetleri, senede bağlanmamış paylar ve nama yazılı ilmhaberlerde temsilcinin genel kurulda oy hakkını kullanabilmesi için, temsil yetkisinin yazı ile verilmiş olmasının yanı sıra pay defterinde ismi yazılı pay sahibi tarafından da imzalanmış olması şarttı. Ancak Yargıtay bu dönemde vermiş olduğu bir kararında, pay defterindeki kaydın, kurucu değil bildirici olduğunu, gerçek pay sahipliğinin pay defterine kayıt haricinde de ispat edilebileceğini belirtmişti⁷⁶. Temsil yetki belgesinin Kanunda açıkça bir hüküm olmadığından sadece imzalı ve yazılı olması yeterliydi. Burada yazılı şekil geçerlilik şartıydı. Kanunun ilgili hükmünün yanı sıra kapalı tip anonim ortaklıklar açısından temsil belgesinin, Kom. Yön. m. 23/1'deki içeriğe ve m. 21/7'de belirtilen ekli örneğe⁷⁷ uygun olarak düzenlenmesi gerekmektedir. Buna göre temsil belgesi vekâletname olarak düzenlenmesi ve bu vekâletnamenin noter onaylı olması veya vekâletnameye noter onaylı imza sirkülerinin eklenmesi gerekliydi. Bu içeriğe uyulmadığı takdirde temsil belgesi geçersiz olmaktaydı. Temsil belgesine Yönetmelik tarafından getirilen vekâletname tipinde hazırlanması zorunluluğu ve bu vekâletnamenin notere ilişkin getirilen şartı, öğretide (yürürlükteki TTK'da olduğu gibi) birtakım tartışmalara neden olmuştu⁷⁸.

Bireysel temsilde pay sahibi ile temsilcisi arasındaki ilişkinin özelliğine göre, temsil yetkisinin açık veya gizli temsil şeklinde verilmesi mümkün olduğu gibi; temsilcinin tayininde pay sahibinin iradesinin etkin olup olmamasına göre iradi ve kanuni temsil de söz konusuydu⁷⁹. Uygulamada “*meşru hamil görüntüsünü sağlayan devir*” adı verilen ve özellikle hamile yazılı pay senetlerinde sıkça kullanılan gizli temsilde, pay sahibi, yazılı bir temsil belgesi vermek yerine pay senetlerinin temsilciye elden devriyle genel kurula katılmasını sağlayabilirdi. Bu şekilde genel kurula katılan temsilcinin temsil yetkisi belgesini göstermesine gerek yoktu. Temsilcilerin hamiline yazılı hisse senetlerine bağlı olarak toplantıya katılıp oy kullanabilmeleri için ellerindeki hisse senetlerini aynen veya bunlara sahip olduklarını ispata yarayacak belgeleri, en geç toplantı gününden bir hafta önce⁸⁰ ortaklık yönetim kuruluna tevdi etmek zorundaydılar

⁷⁶ Yargıtay 11. H.D. 23.11.1978 tarih ve E. 4361/K. 5252 sayılı kararı için bkz. Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), 2014, N. 981.

⁷⁷ Bkz. EK-1.

⁷⁸ Eski ve yürürlükteki Kanundaki tartışmalar için bkz. İkinci Bölüm “2.3.1.1.1. Pay Defterine Kayıtlı Olan Pay Sahibi Tarafından Yetkilendirme”.

⁷⁹ Çeker, *Oy Hakkı*, s. 263; Yiğit, s. 62.

⁸⁰ Yargıtay 11. H.D. 13.06.2002 tarih ve E. 2002/3202 ve K. 2002/6110 sayılı kararı “...hisse senetlerini veya bunlara tasarruf olduğunu gösteren belgeleri toplantı gününden bir hafta önce şirkete tevdi

(eTTK m. 360/3; Kom. Yön. m. 21/a). Böylece hamiline yazılı pay senedi sahipleri, genel kurul toplantı gününden en geç bir hafta önce bu senetlere zilyet olduklarını ispatlayarak giriş kartı alıp bu kartları ibraz ederek genel kurul toplantısına katılabileceklerdi.

Genel kurula katılma hakkı kapsamına genel kurulda konuşabilme, gündeme dâhil bir konu ile ilgili olarak teklifte bulunabilmek, oy kullanmak, alınan kararlara muhalefet edebilme hakları girmekteydi. Dolayısıyla genel kurula katılan temsilcilere bu konuda talimatlar verilebilirdi. Oy verme hakkından yoksun pay sahibinin ya da temsilcisinin genel kurula katılıp konuşabilmesinde bir engel yoktu⁸¹. Temsil yetki belgesi, temsilciye gündemin ancak bazı maddelerinde oy kullanma hakkı tanıyorsa, genel kurul toplantı başkanlığı bu sınırlamayı göz önüne almalıydı⁸². Temsilcinin pay sahibinin talimatına uyması ve talimata uymaması halinde ne olacağı eTTK'da düzenlenmese de temsilci temsil edilenin talimatına uymalıydı (eBK⁸³ m. 34). Talimata aykırılık halinde toplantı başkanı, gerekli müdahaleyi yaparak temsil belgesinde yazılı

etmeyen veya hamiline yazılı hisse senetlerini genel kurula katılmak amacıyla herhangi bir bankaya tevdi ederek buna ilişkin belgeyi en geç 7 gün öncesine kadar şirkete bildirmeyen davacıların genel kurula katılma ve iptal davası açma hakları bulunmadığına ilişkin mahkeme kararında usule ve yasaya aykırılık yoktur” (bkz. Kazancı İçtihat Bilgi Bankası) (E.T. 10.09.2017); Yargıtay 11. H.D.’nin 08.01.1976 tarihli ve 3644/48 sayılı esas ve kararına göre “eTTK m. 360/3’de, hamile yazılı bir hisse senedinin zilyedi bulunduğunu ispat maksadı ile hamile yazılı hisse senetleri sahiplerinin, rey haklarını umumi heyette kullanabilmeleri için hisse senetlerini veya bunlara mutasarrıf olduklarını gösteren belgeleri, toplantı gününden bir hafta önce şirkete tevdi mecbur bulundukları belirtilmiştir. Bu hükümlerin incelenmesinde de anlaşılacağı gibi, rey haklarının umumi heyette kullanılabilmesi için hisse senetlerinin veya bunlara mutasarrıf olduklarını gösteren belgelerin toplantı gününden bir hafta önce şirkete tevdi edilerek hamile yazılı hisse senedinin zilyedi bulunduğunu ispat edilmesi şarttır. Şu halde, bu ispat amacı ile sözü edilen hisse senetlerinin veya bunlara mutasarrıf olduklarını gösteren belgenin tevdii gerektiğinden, hisse senedinin verilmeyerek belgenin tevdii sureti ile de ispat olanağı vardır. Davacılar mahkemeye müracaat ederek şirket sermayesinin en az onda biri değerinde payların sahibi olmaları nedeni ile eTTK m. 367’ye dayanarak mahkemeden izin almışlar ve mahkeme ilamını 13.11.1970 tarihinde şirkete tebliğ ettirmişlerdir. Genel Kurul bu belgenin tebliği suretiyle ibrazından onüç gün sonraki 26.11.1970 tarihinde toplandığına göre, belgenin tevdii bir haftadan daha fazla bir zaman önce yapılmış bulunmaktadır. Esasen hisse senetleri de 19.11.1970 tarihinde tevdi edilmiş ve aynı gün şirket tarafından davacılara giriş kartları verilmiş ve genel kurulda da bir haftalık süre yönünden herhangi bir itiraz vaki olmamış ve davacılar karara muhalif kalmışlardır. Bu itibarla hisse senetlerinin bir haftadan önce tevdi edilmediğinden söz edilerek davanın reddine karar verilmesinde isabet görülmemiştir” (bkz. Gönen Eriş, Türk Ticaret Kanunu Ticari İşletme ve Şirketler (Açıklamalı-İçtihatlı-En son Değişiklikleri ile Birlikte), C. II (Ticaret Şirketleri- Madde 174-556), Gözden Geçirilmiş Güncellenmiş ve Genişletilmiş Üçüncü Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2004, s. 2067; Yarg. 11. H.D.’nin 25.11.1986 tarihli ve 5538/6228 sayılı kararına göre “Hamile yazılı pay senedine sahip olan kişi bu pay senedini genel kurul toplantı gününden bir hafta önce ortaklığa tevdi etmemiş ise, genel kurula alınmaz. Böyle bir durumda ortak, genel kurula alınmadığından söz ederek genel kurul kararlarının iptalini isteyemez” (bkz. Eriş, 2004, s. 2071).

⁸¹ İsmail Doğanay, Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C. I, 4. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul 2004, s. 1054.

⁸² Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu), 2010, N. 978.

⁸³ 818 sayılı Borçlar Kanunu (R.G. Sayı: 359, Tarih: 29.04.1926).

talimata uygun oy kullanılması için uyarıda bulunmak zorundaydı. Ancak toplantı başkanı bu görevini yerine getirmezse temsilci pay sahibinin iradesi dışında farklı yönde oy kullanabilecekti. Talimata aykırılık halinde ne olacağı Kanunda açıklanmamıştı. Yargıtay'ın vermiş olduğu bir karara göre, talimata aykırılık genel kurul kararlarının iptali sonucunu doğurmayacaktı⁸⁴. Bununla birlikte, pay sahibi temsilci ile aralarındaki sözleşme hükümlerine göre (vekâlet, ortaklık veya hizmet sözleşmesi) zararının tazminini talep edebilirdi⁸⁵.

Tek pay üzerinde birden çok kişinin malik olması halinde atanacak temsilci, eTTK'da iki ayrı maddede düzenlenmişti. Bunlardan ilki “C) Kararlar I-Rey hakkı I-Umumi olarak” başlıklı m. 373/2 “Bir hisse senedinin birden çok maliki bulunduğu takdirde bunlar ancak bir temsilci aracılığıyla oy haklarını kullanabilirler” ve ikincisi “Hisse senetlerinin bölünmemesi” başlıklı m. 400/1 “Hisse senedi şirkete karşı bölünmez. Bir hisse senedinin birden fazla sahibi bulunduğu takdirde bunlar, şirkete karşı haklarını ancak müşterek bir temsilci aracılığıyla kullanabilirler. Müşterek bir temsilci tayin etmedikleri takdirde şirketçe bunlardan birisine yapılacak tebliğ hepsi hakkında muteber olur” hükümleriydi. Anonim ortaklığın önemli ilkelerinden birisini içeren payın bölünmezliği ilkesine dayanan her iki maddedeki düzenlemeye göre, birden fazla kişinin bir paya birlikte malik olmalarına engel yoktu. Ancak bunlar aralarında seçecekleri ortak temsilci aracılığıyla ortaklığa karşı haklarını kullanabilmeliydiler⁸⁶. Eğer tek paya sahip pay sahipleri bir ortak temsilci seçmezlerse anonim ortaklık tarafından pay sahiplerinden birine yapılacak tebliğ hepsi hakkında geçerli olurdu (eTTK m. 373/2 ve 400/1).

2.1.3. 6102 Sayılı TTK

2.1.3.1. Genel Olarak

eTTK'nın m. 360/2 ve 3 hükümleri pay sahibinin temsiline ilişkin uygulamada ortaya çıkan sorunların çözümü için yeterli olmadığından, TTK'da “F) Pay sahibinin

⁸⁴ Yargıtay 11. H.D. 29.06.1992 tarih E. 2638/K. 3181 sayılı kararı için bkz. Çeker, *Oy Hakkı*, s. 274, dn. 90.

⁸⁵ Ünal Tekinalp (Reha Poroy ve Ersin Çamoğlu), *Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010, N. 987e; Çeker, *Oy Hakkı*, s. 273.

⁸⁶ Yargıtay 11. H.D. 11.12.1985 tarih E. 6790 /K. 6901 sayılı kararına göre “Aynı paya müştereken malik olanlardan birisinin ortaklıktan çıkarılması ve diğerinin ortak olarak kalması, eTTK m. 400'deki “payın bölünmezliği” ilkesine aykırı olur” (bkz. Doğanay, s. 1202, dn. 6); Fahiman Tekil, *Anonim Şirketler Hukuku*, Alkım Yayınları, İstanbul 1998, s. 103.

kişisel hakları” ana başlığı altında “*I) Genel kurula katılma*” başlığı altında m. 425 ve 432 arasında pay sahibinin temsili yeniden düzenlenmiştir.

TTK, pay sahibinin genel kurulda temsil edilmesinde, TBK’nın doğrudan temsil esaslarına dayanan “*bireysel temsil*” ve kurumsal kurallara bağlı “*toplu temsil*” olmak üzere iki sistem öngörmüştür. Bireysel temsil, “*olağan (adi) temsil*” (TTK m. 425-427), “*tevdî eden temsilcisi*” (TTK m. 429) ve “*birden çok hak sahibi*”nden (TTK m. 432/1) oluşmaktadır. Toplu temsil, “*yönetim temsilcisi*” (TTK m. 428/1), “*bağımsız temsilci*” (TTK m. 428/1) ve “*kurumsal temsilci*” (TTK m. 428/2)dir. Yönetim temsilcisi ve bağımsız temsilci ortaklık tarafından önerilen kişilerden olmasına karşın; kurumsal temsilci bir pay sahipliği girişimidir. Pay sahipleri, bireysel veya toplu temsil türlerinden herhangi birine temsil yetkisi verip vermemekte serbesttirler. Bunun yanı sıra pay sahibinin paylarının bir kısmı için bizzat kendisi genel kurul toplantısına katılıp diğerlerini temsil ettirmesi veya paylarını çeşitli temsilcilere dağıtması da mümkündür⁸⁷.

Pay sahibinin genel kurul toplantısına katılabilme hakkını emredici olarak düzenleyen TTK m. 425, hem bireysel hem de toplu temsilcileri kapsar⁸⁸. Toplu temsili düzenleyen özel hükümler yanında bireysel temsile ilişkin genel hükümler toplu temsilcilerde uygulama alanı bulurken, toplu temsile ilişkin özel hükümler (TTK m. 428, 430 ve 431) kural olarak bireysel temsilcilere uygulanamaz. Eğer pay sahibinin temsilini düzenleyen TTK hükümlerinde boşluk bulunursa uygun düştüğü ölçüde TBK’nın temsile ilişkin hükümleri uygulama alanı bulur (TMK m. 5).

TTK’da pay sahibinin temsiline getirilen yenilikleri şu şekilde özetleyebiliriz: İlk olarak, bireysel temsile ilişkin düzenlemelerin genişletildiğini gözlemlemekteyiz. Şöyle ki, temsilcinin pay sahibi olma zorunluluğunun esas sözleşmeyle getirilemeyeceği (TTK m. 425/1) düzenlenmiştir. Bunun yanı sıra eTTK döneminde, Kanunda özel bir düzenleme yer almadığından eTBK m. 34’te yer alan temsilcinin talimata uymakla yükümlü olması ve buna aykırılığın ne olacağı 6102 sayılı TTK’nın şirketler hukukunda özel olarak düzenlenmiştir (TTK m. 427). İkincisi, pay sahibine toplu (kurumsal) temsil olanağı sağlanmıştır. Böylece yönetim-muhalefet rekabetinin kurulması sağlanarak, bu

⁸⁷ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), 2014, N. 982.

⁸⁸ Bkz. TTK m. 425 gerekçesi.

rekabetin kurumsal yönetime katkıda bulunacağı düşünülmüştür⁸⁹. Üçüncüsü, tüzel kişilerin de genel kurulda temsilci olabilmeleri sağlanmıştır. Bu olanağı özellikle toplu temsilcilerde görmekteyiz.

TTK m. 407 atfıyla TTK m. 333'e dayanılarak çıkartılan “*Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelikte*⁹⁰”te pay sahibinin temsiline ilişkin hükümler yer almaktadır. Bu düzenlemelerden bazıları TTK'daki hükümlerin nasıl uygulanacağını göstermekteyken bazıları da Kanunda düzenlenmeyen hususlardan ibarettir.

Yine TTK m. 434/4'e dayanılarak çıkarılan “*Halka Açık Olmayan Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında Birikimli Oy*⁹¹ *Kullanımına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ*⁹²”de pay sahibinin temsiline ilişkin bazı hükümler yer almaktadır⁹³. Bunlar; “*Birikimli oyda kullanılacak esaslar*” kenar başlıklı BOT m. 5/2 “*Birikimli oy kullanacak pay sahiplerinin veya temsilcilerinin, genel kurul tarihinden en az bir gün önce, birikimli oy kullanma isteklerini şirkete yazılı olarak bildirmeleri zorunludur. Genel kurulda birikimli oy yönteminin uygulanması için bir pay sahibinin veya temsilcisinin bildirim yapması yeterlidir. Ancak genel kurulda bütün pay sahiplerince oybirliği ile karar alınmış olması şartıyla bildirim zorunluluğu aranmadan birikimli oy kullanılabilir*” ve “*Birikimli oyun temsilen kullanılması*” kenar başlıklı m. 7/1 “*Temsil belgesinde birikimli oy kullanımı yönünde bir talimat olmasa dahi, diğer pay*

⁸⁹ Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 13, N. 13-45.

⁹⁰ R.G. Sayı: 28481, Tarih: 28.11.2012.

⁹¹ Birikimli oy yöntemi, pay sahibinin, sahip olduğu pay sayısı ile seçilecek yönetim veya denetim kurulu üye sayısının çarpılması sonucunda elde edilen sayıdaki oyu, dilediği şekilde bir veya daha fazla aday lehine kullanmasına imkân sağlayan bir yöntemdir (bkz. Pınar Çömez, *Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Birikimli Oy Yöntemi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2006 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), s. 19; Necip Kağan Kocaoğlu, *Anonim Şirketlerde Birikimli Oy Kullanımı*, Ankara Barosu Dergisi, Y. 68, S. 2010/4, s. 106). Genel kurulda birikimli oyun kullanılabilmesi için esas sözleşmede; a) Oy hakkı veren tüm payların sahiplerinin, yönetim kurulu üye seçiminde oylarını bir veya daha fazla aday için birikimli olarak kullanabileceklerine ilişkin açık bir hükmün bulunması, b) 6102 sayılı Kanunun 360 ıncı maddesi uyarınca yönetim kurulunda belirli grupların temsil edilmesine ve/veya yönetim kurulu üyeliğine aday önerme hakkına ilişkin hükümlerin bulunmaması, c) 6102 sayılı Kanunun 479 uncu maddesi uyarınca paylara oyda imtiyaz tanınmasına ilişkin hükümlerin bulunmaması, ç) Yönetim kurulu üye sayısının üçten az olmayacak şekilde sabit bir rakam olarak belirlenmiş olması gerekir (BOT m. 5/1).

⁹² R.G. Sayı: 28396, Tarih: 29.08.2012.

⁹³ Bu Tebliğin amacı, çoğunluğa sahip olmayan pay sahiplerinin, ortaklığın yönetim kuruluna üye seçtirebilmelerine imkân sağlayacak birikimli oy kullanımına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir (BOT m. 1/1). Bu Tebliğ, halka açık olmayan anonim ortaklıkların genel kurullarında, yönetim kuruluna üye seçiminde birikimli oy kullanılmasına ilişkin hususları kapsar (BOT m. 2/1)

sahiplerinin veya temsilcilerinin talebi üzerine genel kurulda birikimli oy kullanılmasının zorunlu olduğu durumlarda temsilci birikimli oy kullanır. Temsil belgesinde temsilciye toplam birikimli oy sayısının dağılımı konusunda özel bir talimat verilmediyse dağılım miktarını temsilci belirler” düzenlemeleridir. Bu hükümlere ilişkin incelemelerimize konumuz geldikçe değinilecektir⁹⁴.

2.1.3.2. Pay Sahibi Olmayan Hak Sahiplerinin Genel Kurulda Temsil Edilmesi

2.1.3.2.1. İntifa Hakkı Sahibinin Temsili

2.1.3.2.1.1. Kapalı Tip Anonim Ortaklıklarda

İntifa hakkı, belirli bir kişiye başkasına ait bir malvarlığı değeri üzerinde en geniş şekilde yararlanma imkânı sağlayan irtifak hakkına denir⁹⁵. İntifa hakkı, bir eşya hukuku konusu olarak TMK’da düzenlenmiş olup, hak sahibine başkasına ait bir eşya, hak veya malvarlığı üzerinde tam bir yararlanma yetkisi sağlar⁹⁶. Bu hakkın konusu taşınır, taşınmaz, hak veya malvarlığı olabilir (TMK m. 794/1). Bu anlamda bir hak olarak anonim ortaklık payı da intifa hakkının konusunu oluşturabilir⁹⁷. Nitekim intifa hakkına ilişkin düzenleme TTK m. 432/2⁹⁸,de yer almaktadır. Şöyle ki; bir payın üzerinde intifa hakkı bulunması halinde, aksi kararlaştırılmamışsa, oy hakkı intifa hakkı sahibi tarafından kullanılır (TTK m. 432/2; AŞ GK Yön m. 18/5/ilk cümle). Bu durumda genel kurul toplantısına katılan kimse intifa hakkı sahibi olduğunu belgelendirmek zorundadır (AŞ GK Yön m. 18/5/ikinci cümle).

İntifa hakkı sahibi oy hakkını pay sahibinin menfaatlerini koruyarak hakkaniyete uygun bir şekilde göz önünde tutarak kullanmalıdır, aksi takdirde pay

⁹⁴ Bkz. İkinci Bölüm “2.1.5. Talimata Uyuma Yükümlülüğü”.

⁹⁵ Kemal **Oğuzman/Özer Seliçi/Saibe Oktay-Özdemir**, *Eşya Hukuku*, Yenilenmiş ve Mevzuata Uyarlanmış 17. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2014, § 3, N. 2891; Abuzer **Kendigelen**, *Anonim Ortaklık Payı Üzerinde İntifa Hakkı*, Beta Basım, İstanbul 1994, s. 21.

⁹⁶ Oğuzman/Seliçi/ Oktay-Özdemir, § 3, N. 2893.

⁹⁷ Bir bütün olarak malvarlığı hakları arasında yer alan pay üzerindeki intifa hakkı, bu yönüyle hak üzerinde hak niteliğindedir (bkz. Kendigelen, *İntifa Hakkı*, s. 28).

⁹⁸ eTTK m. 360/4’te intifa hakkına ilişkin hüküm “Üzerinde intifa hakkı bulunan bir hisse senedinden doğan rey hakkı, intifa hakkı sahibi tarafından kullanılır. Şu kadar ki; intifa hakkı sahibi, menfaatlerini hakkaniyete uygun bir şekilde göz önünde tutarak hareket etmemiş olmasından dolayı malike karşı mesuldür” şeklinde düzenlenmiştir. Görüleceği üzere oy hakkının intifa hakkı sahibi tarafından kullanılıcağına dair kural korunmakla birlikte, doktrindeki kabule paralel bir şekilde, aksinin kararlaştırılabileceğine de özel olarak işaret edilmiştir intifa hakkına ilişkin TTK m. 432/2 kural olarak eTTK m. 360/4 ile aynı içeriği içermektedir (Kendigelen, *Değişiklikler*, s. 333).

sahibine karşı sorumludur⁹⁹ (TTK m. 432/2/cüm. 2). Buna göre intifa hakkı sahibi pay sahibinin menfaatlerini gözetmeyerek hakkaniyete aykırı bir şekilde kullanırsa, pay sahibi zararının tazminini intifa hakkı sahibinden talep edebilir.

İntifa hakkı sahibinin genel kurula katılma ve oy hakkı¹⁰⁰ kullanma yetkisine sahip olduğu hallerde, intifa hakkı sahibi asaleten veya temsilcisi aracılığıyla genel kurula katılabilir. İntifa hakkı sahibine tanınan oy hakkı pay sahibinin oy hakkı ile aynı özelliktedir. Pay imtiyazlıysa intifa hakkı sahibi de bundan yararlanır¹⁰¹. Payın üzerindeki intifa hakkının oranı ne olursa olsun kanun oy hakkını intifa hakkı sahibine vermiştir. Başka bir ifadeyle intifa hakkı payın %1'i üzerinde bile olsa oy hakkının tümü intifa hakkı sahibine aittir¹⁰². Dolayısıyla genel kurul toplantısına katılma hakkı yalnızca intifa hakkı sahibine aittir. İntifa hakkı sahibinin oy hakkını fiziken veya elektronik ortamda katılarak kullanabilmesi mümkündür.

İntifa hakkına ilişkin TTK m. 432/2/cüm. 1 emredici bir hüküm değildir. Bu nedenle bağlam kuralları ile ortaklığın dışında tutulabilen kişilerin pay üzerinde intifa hakkı kurulmak suretiyle ortaklık işlerine müdahale etmesinin engellenmesini sağlamak amacıyla esas sözleşmeye pay üzerinde intifa hakkı kurulsada dahi oy hakkının pay sahibi tarafından kullanılacağına ilişkin hüküm konulabilir¹⁰³. Bu durumda intifa hakkı sahibi temsilcisi aracılığıyla da genel kurula katılamaz. Eğer intifa hakkı sahibi oy hakkına sahipse (bağlam kuralıyla aksi öngörülmemişse) onun yanında pay sahibi de oy hakkına sahip olmamak koşuluyla genel kurula katılabilir¹⁰⁴.

eTTK m. 360/4'te olduğu gibi TTK m. 432/2 hükmünde de oy hakkı dışında kalan yönetime ilişkin haklar, yani bilgi alma, denetleme ve iptal davası açma haklarının pay sahibi tarafından mı yoksa intifa hakkı sahibi tarafından mı kullanılacağı konusunda bir açıklık bulunmamaktadır¹⁰⁵. Teoman'ın haklı olarak belirttiği üzere intifa hakkı sahibi aslen veya temsilcisi aracılığıyla katılmış olduğu genel kurulda kendisi veya

⁹⁹ Bu konudaki ayrıntılı açıklamalar için bkz. Kendigelen, *İntifa Hakkı*, s. 278 vd.

¹⁰⁰ İntifa hakkı sahibine kanunen tanınan oy hakkı vazgeçilmez niteliktedir (Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 14, N. 14-53a).

¹⁰¹ Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 14, N. 14-53a.

¹⁰² Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 14, N. 14-53a.

¹⁰³ Kendigelen, *İntifa Hakkı*, s. 36.

¹⁰⁴ Çamoğlu (Tekinalp/Poroy), 2014, N. 679a.

¹⁰⁵ Ömer **Teoman**, Anonim Ortaklıkta Paylar Üzerinde İntifa Hakkı Bulunması Durumunda Oy Hakkı Dışındaki Yönetim Haklarının Kimin Tarafından Kullanılacağı Sorunu, *Otuz Yıl Ticaret Hukuku – Tüm Makalelerim- C. I*, Y. 1971-1982, Beta Yayıncılık, İstanbul 2000, s. 332.

temsilcisinin oy hakkını kullanabilmesi için bilgi alma hakkını, ayrıca pay sahipliğinden doğan bazı bireysel ve azınlık haklarını ve iptal davası açma hakkını da kullanabilmelidir¹⁰⁶.

2.1.3.2.1.2. Halka Açık Anonim Ortaklıklarda

İntifa hakkının temsilci aracılığıyla kullanımına ilişkin HAAO'larda SPK'nın Seri: II-30.1 sayılı Tebliğin'de de düzenlemeler mevcuttur. Öncelikli olarak Tebliğ m. 5/4'te; intifa hakkı sahibinin, temsilci aracılığıyla oy kullanması hakkında Tebliğ hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmiştir. Ayrıca SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 6.2'de özel bir düzenleme yer almaktadır.

Söz konusu düzenlemeye göre, oy hakkını haiz intifa hakkı sahibinin vekil aracılığıyla oy kullanması halinde, intifa hakkını notere tespit ettirip, bu Tebliğ hükümlerine uygun vekâletname çıkarması veya elektronik genel kurul sisteminden vekil tayin etmesi yeterlidir. Bu hüküm TTK'dan farklı olarak HAAO'larda pay üzerinde intifa hakkı varsa bunun vekil aracılığıyla kullanılabilmesi için fiziki ya da elektronik genel kurula katılım arasında ayırım yapmaksızın öncelikli olarak bu hakkın noter tarafından tespit ettirilmesi şartını getirmiştir.

SPK tarafından çıkartılan Kaydileştirilen Sermaye Piyasası Araçlarına İlişkin Kayıtların Tutulmasının Usul ve Esasları Hakkında Tebliğin¹⁰⁷ (II-13.1) "*Yönetimsel hakların kullanılması*" kenar başlıklı m. 20/2 düzenlemesinde intifa hakkı sahibi vekil tayin edecekse intifa hakkının notere tespit ettirilmesi işleminin yapılmasına gerek olmadığı hüküm altına alınmıştır. Söz konusu hüküm; "*TTK m. 417 uyarınca genel kurula katılacaklara ilişkin liste, genel kurul gününden bir gün önce MKK tarafından hazırlanır. Bu listede pay sahipleri, intifa hakkı sahipleri ile bunların varsa vekil tayin ettikleri kişilerin kimlik bilgilerinin ve payların itibari değerlerinin bulunması gerekir*" şeklindedir. Dolayısıyla SPK'nın II-30.1 sayılı Tebliği'ndeki intifa hakkının notere tespit ettirilmesi zorunluluğu, SPK'nın II-13.1 sayılı Tebliğine göre MKK tarafından izlenen paylar açısından gereksizdir. Görüleceği üzere SPK II-30.1 sayılı Tebliğ hükmüyle TTK'dan farklı olarak intifa hakkı sahibinin oy hakkını kullanmasını

¹⁰⁶ Teoman, *İntifa Hakkı*, s. 340-341.

¹⁰⁷ R.G. Sayı: 29081 Tarih: 07.08.2014.

sınırlandırabilecek bir şekil şartı getirilerek TTK ile uyumsuz bir hale gelmektedir¹⁰⁸. Bu nedenle SPK II-13.1 sayılı Tebliği'nde olduğu gibi intifa hakkı sahibinin temsili zorlaştırılmamalı ve TTK ile uyumlu değişiklikler yapılmalıdır.

İntifa hakkı sahibinin temsilci aracılığıyla genel kurul toplantısına katılımının bireysel ya da toplu temsil türlerinden herhangi biriyle olabilmesi mümkündür.

2.1.3.2.2. Pay Senetlerini Rehin, Hapis Hakkı, Saklama Sözleşmesi veya Kullanım Ödücü v.b. Nedenlerle Elde Bulunduranların Genel Kurulda Temsili

Hamiline yazılı pay senedini, rehin, hapis hakkı, saklama sözleşmesi veya kullanım ödücü v.b. sözleşmeler nedeniyle elde bulunduran kimse, pay sahipliği haklarını, ancak pay sahibi tarafından özel bir yazılı belgeyle yetkilendirilmişse kullanabilir¹⁰⁹ (TTK m. 427/2). Bu hükme göre rehin hakkı, hapis hakkı, saklama sözleşmesi veya kullanım ödücü sözleşmesi vb. sözleşmeler sebebiyle hamiline yazılı pay senedini elde bulunduran kimsenin bizzat kendileri ya da temsilcileri aracılığıyla genel kurula fiziken veya elektronik ortamda katılıp pay sahipliği haklarını kullanabilmeleri için pay sahibi tarafından özel bir yazılı belge gerekmektedir¹¹⁰. Katılma haklarının temsilci aracılığıyla kullanılması halinde hamiline yazılı pay senedinin temsilci aracılığıyla temsil edilmesine ilişkin kurallar uygulanmalıdır¹¹¹.

¹⁰⁸ Özge Ayan, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunun 428. Maddesinde Düzenlenen Organın Temsilcisi ve Bağımsız Temsilci”, *GÜHFD*, C. 16, S. 3, Y. Temmuz 2012, s. 12-13.

¹⁰⁹ Nama yazılı pay senedini rehin, hapis hakkı, saklama sözleşmesi veya kullanım ödücü v.b. sözleşmeler sebebiyle elde bulunduran kimsenin pay sahipliği haklarını kullanabilmesi için TTK m. 426/1 gereğince pay defterinde kayıtlı bulunan pay sahibi veya pay sahibince, yazılı olarak yetkilendirilen söz konusu kişiler tarafından kullanılabilir. Yine hamiline yazılı pay senedini rehin, hapis hakkı, saklama sözleşmesi veya kullanım ödücü v.b. sözleşmeler dışında haciz, iflas gibi nedenlerle elde bulundurulması hallerinde TTK m. 427/2’de belirtildiği gibi özel bir yazılı belgeye ihtiyaç olmadığı, kanunen pay sahipliği haklarının kullanılacağı kanaatindeyiz.

¹¹⁰ Ümit Yayla, *6102 Sayılı TK Uyarınca Borsaya Kote Ortaklıkların Genel Kurul Toplantıları*, Kadir Has Üniversitesi SBE, İstanbul 2011 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), s. 78. eTTK m. 360/3-cüm. 4’ten farklı olarak TTK m 432/2 hükmünde hamiline yazılı pay senedini elinde bulundurmaya ilişkin “*rehin, saklama veya kullanım ödücü sözleşmesi*” listesine “*hapis hakkı*” da eklenmiştir (bkz. Kendigelen, *Değişiklikler*, s. 326). Hükme kaynak İsvBK m. 689b/3’te Türk Hukukundan farklı olarak hamiline yazılı pay senedini sadece rehin hakkı, saklama sözleşmesi veya kullanım ödücü sözleşmesiyle elde bulundurmayla sınırlı tutmuştur.

¹¹¹ Bu konuya ilişkin açıklamalarımız için bkz. İkinci Bölüm “2.3.1.1.2. Hamiline Yazılı Paylarda veya Pay Senetlerinde”.

eTTK döneminde benzer düzenleme m. 360/3¹¹², te yer almaktaydı. Bu dönemde Yargıtay “*hapis hakkının rehinden ziyade intifaya benzemesi sebebiyle özel bir yetkilendirme olmaksızın dahi genel kurula katılma hakkından hapis hakkı sahibinin yararlanması gerektiği*” görüşündeydi¹¹³. Bu karar haklı olarak birtakım eleştirilere maruz kalmıştı. Buna göre; hapis hakkı ve intifa hakkı konu olarak birbirinden farklı kavramlar olması nedeniyle hapis hakkı sahibinin genel kurula katılma ve ilgili haklarını kullanabilmesi için pay sahibi tarafından temsilci olarak yetkilendirilmesi gerekmektedir¹¹⁴.

TTK m. 427/2 hükmüne göre, hamiline yazılı pay senedi, hükümde belirtilen sözleşmelerle başka birinin elindeyse pay sahipliği haklarını söz konusu kişiler elde edemez ama özel yazılı belge ile yetkilendirilmişse bu haklarını kullanılabilecektir. Ancak söz konusu hükümde özel yazılı belgeye ilişkin herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Yine özel yazılı belgenin şekil, içerik ve kapsamı konusunda “*toplantıya katılma hakkı*” kenar başlıklı AŞ GK Yön m. 18/4 hükmünde “.... *pay sahibi tarafından bu Yönetmelik hükümleri uyarınca yetkilendirilmişse genel kurula katılıp oy kullanabilir*” denilmiş ise de, özel yazılı yetki belgesinin şekil ve kapsamı belirlenmemiştir. Yönetmelik ekinde bununla ilgili tip belge veya vekâletname de bulunmamaktadır. Bu nedenle söz konusu özel yazılı belgenin şekli ve içeriği hakkında

¹¹² eTTK m. 360/3 “*Hamile yazılı hisse senetleri rehin veya tevdi edilmiş yahut ariyet olarak başka bir kimseye bırakılmış olduğu takdirde malik ve zilyed arasındaki münasebetlerde rey hakkının kullanılması bakımından aşağıdaki hükümler caridir:*

1. *Rey hakkı malike aittir;*

2. *Temsil salahiyeti ayrı bir senete yazılmış olmak şartıyla, temsile salahiyetli zilyed malik yerine ve onun menfaatine olarak rey hakkını kullanmaya salahiyetli sayılır*” şeklindedir.

¹¹³ Yargıtay 11. H.D. 7.3.1996 tarihli E. 1995/6475, K. 1996/1468 sayılı kararı; “...anonim ortaklığın pay ve pay senetlerinde tanınan hapis hakkının, rehinden ziyade intifa hakkına benzediğinin kabulü gerekir. Çıplak payların ortaklık defterindeki kaydı açıklayıcı nitelikte olmakla birlikte, bu çıplak payların mülkiyeti hakkında çıkan uyuşmazlığın çözümündeki mahkeme kararının içeriğinin koşula bağlı olarak kesinleşmiş bulunması nedeniyle, hapis hakkı sahibinin, çıplak paylara ilişkin tüm hakları kullanabileceğinin kabulü gerekmektedir. Ayrıca, kesinleşen mahkeme kararındaki kullanılan sözcükler göz önüne alındığında hapis hakkı tanıyan mahkeme kararının içeriği de yerine getirilmediğine göre, ortaklık genel kuruluna, pay sahibinin değil, hapis hakkı sahibinin katılması hak ve adalete daha uygundur” (Karar için bkz. Sami **Karahan/** Ayşegül **Sezgin Huysal**, *Şirketler Hukuku*, 1. Baskı, Mimoza Yayıncılık, İstanbul 2012, s. 540, dn. 4).

¹¹⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa **Çeker**, Anonim Ortaklık Payı Üzerinde Hapis Hakkı Bulunması Halinde Oy Hakkı Kime Aittir? (Yargıtay 11. H.D.’nin Bir Kararı Münasebetiyle), *BATİDER*, C. XVIII, S. 4, s. 157-169; Abuzer, **Kendigelen**, Anonim Ortaklık Payı (Pay Senedi) Üzerinde Hapis Hakkı ve Bu Hakka Konu Oluşturan Paylardan Kaynaklanan Oy Hakkının Kime Ait Olduğu Sorunu (Yargıtay 11. H.D.’nin 07.03.1996 tarih ve E. 1995/6475, K. 1996/1468 sayılı kararı üzerine bir inceleme), *BATİDER*, C. XIX, S. 1, s. 105-140.

ilgili Yönetmelikte bir düzenleme yapılması veya tip belge eklenmesi uygun olacaktır¹¹⁵.

Hapis hakkı, saklama sözleşmesi veya kullanım ödücü sözleşmesi ve benzeri sözleşmeler sebebiyle hamiline yazılı pay senetlerine zilyet olan kişinin TTK m. 427/2'ye aykırı olarak pay sahibinden yeni bir özel yazılı belgeyle temsil yetkisi almaksızın genel kurul toplantısına katılması ve pay sahipliği haklarını kullanması halinde durumun ne olacağı Kanunda açıklanmamıştır. Hükmün kaynağı İsviçre'de bu durumun, toplantıda alınan kararların geçerliliğini etkilemeyeceği ve dolayısıyla pay sahibinin bu kararların iptalini talep edemeyeceği belirtilmiştir. Ancak pay sahibinin zarara uğraması durumunda, pay senetlerine zilyet olan ve toplantıya katılan kişiden zararın tazminini talep edebileceği de belirtilmiştir¹¹⁶.

2.1.3.3. Temsilcinin Temsil Yetkisinin Kapsamı

2.1.3.3.1. Genel Olarak

Temsil, kanundan doğmuşsa, temsil yetkisinin içeriği ve derecesi bu konudaki yasal hükümlere göre belirlenirken; temsil hukuksal bir işlemde doğmuşsa, temsil yetkisinin içeriği ve derecesi o hukuksal işleme göre belirlenir (TBK m. 41/1). Temsil yetkisinin verilmesi de bir hukuksal işlem olduğundan hukuksal işlemin geçerlilik koşullarına tabidir. Ayrıca temsil yetkisi kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya temsil yetkisinin konusu imkânsız olmamalıdır. Aksi takdirde verilen yetki kesin olarak hükümsüzlükle sonuçlanır (TBK m. 27).

TTK'da belirtilen temsilciler kural olarak iradi temsilci olduğu için pay sahibinin irade beyanına göre temsil yetkisi belirlenir. Pay sahibi irade beyanına göre temsil yetkisini oluştururken mali ve katılma haklarından sadece katılma haklarını kullanabilir¹¹⁷. Katılma haklarını, genel kurula katılma, pay sahibi adına konuşma, öneride bulunma, bilgi alma, soru sorma, karar alınmasında oy kullanma ve şartları varsa alınan kararlara karşı iptal davası açmak olarak sıralayabiliriz (m. 407 vd, 415,

¹¹⁵ Bu hususta pay sahibinin adı-soyadı, vatandaşlık numarası, vergi kimlik numarası ile sözleşmeyle elinde bulunduran kimsenin adı-soyadı, vatandaşlık numarası, adresi, temsil edilen payların sayısı ve toplam itibari değeri bilgilerine yer veren özel yazılı bir belge örneği hazırlanabilir.

¹¹⁶ Hans Peter **Schaad**, Basler Kommentar, 4. Auflage, Zürich 2012, Art. 689b, N. 27-28.

¹¹⁷ İsviçre Hukukunda da benzer düzenleme için bkz. Peter **Böckli**, *Schweizer Aktienrecht*, Zürich 2009, § 12, N. 255.

425, 427 vd, 445 vd). Bunlardan temsilci sıklıkla genel kurula katılma ve oy hakkı için yetkilendirilmektedir.

2.1.3.3.2. Genel Kurula Katılma Hakkı

Pay sahibinin genel kurula katılma hakkı, TTK m. 447/1/a gereğince vazgeçilmez bir haktır¹¹⁸. Genel kurula katılma hakkı kişiye bağlı olduğundan başka kimseye devredilemez¹¹⁹. Ancak “*temsilci*” aracılığıyla kullanılabilir. Dolayısıyla genel kurula temsilci aracılığıyla katılma da vazgeçilmez bir haktır¹²⁰. Pay sahibinin genel kurul toplantısına bizzat katılması zorunlu tutulursa, bu durum anonim ortaklığın sermaye ortaklığı olma özelliğine ters düşecektir¹²¹.

Genel kurula katılma hakkını, ya pay sahibi bizzat kendisi (TTK m. 434/1) ya da temsilcisi aracılığıyla (TTK m. 425/1, 428/1, 429/1) pay üzerinde intifa hakkı varsa intifa hakkı sahipleri veya temsilcileri (TTK m. 432/2) fiziki ya da elektronik ortamda genel kurul toplantısına katılarak (TTK m. 1527/5) kullanabilir. Dolayısıyla her pay sahibi, genel kurul toplantılarına bizzat veya temsilcisi aracılığıyla katılma, konuşma ve görüş belirtme, karar alınmasında oy kullanma¹²², Kanun ve esas sözleşmeye uygun davet edilme, gündemi önceden bilme, toplantıdan belirli süre önce bazı belgelerin incelemeye açık halde tutulması ve şartları varsa, alınan kararlara karşı iptal davası

¹¹⁸ Sınırlanması veya tamamen kaldırılması pay sahibinin rızasına bağlı olmayan, onun vazgeçemeyeceği, ondan alınamayacak, yani pay sahibinin yoksun bırakılamayacağı, kanunen tanınan ve korunan, gereğinde sınırları gösterilen haklar vazgeçilmez/vazgeçilemez haklardır. Bu haklar pay sahibine sadece menfaatlerinin korunması için değil, anonim ortaklığın temel yapısı gereği de tanınmıştır (bkz. Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 14, N. 14-28; Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 13, N. 13-41; Ünal Tekinalp (Reha Poroy/Ersin Çamoğlu), *Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku*, Vedat Kitapçılık, Güncelleştirilmiş 12. Bası, İstanbul 2010, N. 976; Ünal Tekinalp (Reha Poroy/Ersin Çamoğlu), *Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku*, Vedat Kitapçılık, Yeniden Yazılmış 13. Bası, N. 942, İstanbul 2017, N. 942; Asuman Turanboy, “Anonim Şirketlerde Temsilci Aracılığıyla Oy Kullanma ve Hissedarlara Çağrı Yoluyla Oyda Vekâlet”, *AÜHFD*, Y. 1996, C. 45, S. 1-4 s. 430; Karahan/Huysal, s. 512; Yiğit, s. 60; Üçışık/Çelik, s. 292; Sertoğlu, s. 43; Mehmet Bahtiyar/Esra Hamamcioğlu, “Yeni Türk Ticaret Kanuna Göre Anonim Şirket Genel Kurulunun Fiziken Yapılması”, *Makaleler III*, Beta Yayınevi, İstanbul 2014, s. 161). Müktesep ve vazgeçilmez hakların ayrımı için ayrıca bkz. Özlem İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Hakkı Sebeple Feshi*, Adalet Yayınevi, Ankara 2016, s. 86-88.

¹¹⁹ Üçışık/Çelik, s. 292.

¹²⁰ Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 13, N. 13-41, 14-49; Karahan/Huysal, s. 540; İlhan Yiğit, *Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2005, s. 60; Eminoğlu, *Kurumsal Yönetim*, s. 72.

¹²¹ Çeker, *Oy Hakkı*, s. 224; Ömer Teoman, *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, İstanbul 1983, s. 157-158; Sertoğlu, s. 109.

¹²² Oydan yoksunluk hallerinde pay sahibi veya temsilcisi genel kurula katılabilir. Ama oydan yoksunluk halinde pay sahibi veya temsilcisi genel kurula katılmaya zorlanamayacağı gibi, devamlı olarak ve geçici bir süre için genel kurula katılma hakkından yoksun bırakılamaz [bkz. Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), 2010, N. 944].

açma haklarına kural olarak sahiptir (TTK m. 407 vd, 415, 425, 427 vd, 409 vd, 413, 437/1, 445 vd).

Kural olarak genel kurula katılma bir hak olup, yükümlülük değildir¹²³. Ancak pay sahibi ile temsilci arasında vekâlet sözleşmesi bulunması halinde temsilci genel kurul toplantısına katılma ve ilgili hakları kullanmakla yükümlüdür. Genel kurulda temsilci pay sahibi adına konuşma, öneride bulunma, bilgi alma, karar alınmasında oy kullanma gibi bütün kişisel üyelik haklarını kullanabilir. Uygulamada ise temsilci sadece oy hakkının temsilini, yani genel kurulda oy hakkının kullanılmasını üstlenmektedir¹²⁴. Temsilcinin katıldığı genel kurula pay sahibi de ayrıca katılmak isterse bu durumda ya temsilcinin temsil yetkisini kaldırmalı ya da sadece dinleyici olarak toplantı başkanının izni ile genel kurulda yer alabilmelidir. Çünkü hem pay sahibinin hem de temsilcinin aynı payları temsilen genel kurulda görüşmelere katılıp, görüş beyan etmesi ve oy kullanması mümkün değildir¹²⁵.

Esas sözleşme hükümleriyle pay sahibinin bireysel ya da toplu temsilci aracılığıyla genel kurula katılması yasaklanamaz, aksi takdirde bu yöndeki esas sözleşme hükümleri TTK m. 447/1/a bendi gereği butlan yaptırımına tabi olacaktır. Eğer genel kurul kararlarıyla pay sahibinin temsil hakkı tamamen ortadan kaldırılırsa, bu karar TTK m. 447/1/a bendi gereği butlan yaptırımıyla karşılaşır¹²⁶. Ancak temsil yetkisi hakkını ortadan kaldırmayan ve bu hakkın kullanılmasını aşırı derecede güçleştirmeyen nitelikte sınırlamalar geçerlidir¹²⁷.

2.1.3.3.3. Müzakerelere Katılma ve Öneride Bulunma Hakkı

Müzakerelere katılma ve öneride bulunma hakkının genel kurula katılma hakkına bağlı vazgeçilemez haklardan olduğunu yukarıda da ifade etmiştik. Bu hak, pay sahibine, onun temsilcisine ve intifa hakkı sahibine aittir. Bilindiği üzere genel kurul toplantısı açılıp başkanlık divanı oluştuktan sonra, gündem maddelerinin

¹²³ Pulaşlı, C. II, § 37, N. 168.

¹²⁴ Schaad, Art. 689b, N. 8.

¹²⁵ Özdemir/Yiğit, s. 449.

¹²⁶ Halil Arslanlı, Anonim Şirketlerde Umumi Heyet, *İÜHFM*, C. XXIV, S. 1-4, s. 250; Çeker, *Oy Hakkı*, s. 262; Şafak Narbay, *Pay Defteri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2003, s. 214; Karahan/Huysal, s. 540; Özdemir/Yiğit, s. 436; Şener, *Ortaklıklar*, s. 498; Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, §14, N. 14-28; İlbasmış Hızlısoy, s. 130; Zühtü Aytaç, *Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Düzenlenen Pay Sahipliği Haklarının Değerlendirilmesi, Yeni Türk Borçlar Kanunu ve Yeni Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu, Makaleler, Tebliğler*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013, s. 338; Dağ, s. 34; Ömer Korkut, *Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Butlanı*, Karahan Kitabevi, Adana 2012, s. 104.

¹²⁷ Bu konudaki açıklamalarımız için bkz. Birinci Bölüm "2.1.3.4. Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması".

görüştürülmesine, yani karar aşamasına geçilir. Gündem maddelerinin görüşülmesi sırasında genel kurul kararları müzakere yapılarak, alınır (TTK m. 409/1). Genel kurula katılan ve görüşlerini açıklayan pay sahibi, bunun doğal sonucu olarak da öneride bulunabilir¹²⁸. Bu hakkın TTK m. 428/1'in “....oy kullanıp ilgili diğer işlemleri yapması için...” şeklindeki lafzından toplu temsilcilere de tanındığı anlaşılmaktadır.

Genel kurula katılma hakkı çoğu kez oy hakkını da içerir, ancak ondan bağımsızdır. Nitekim “oydan yoksunluk” kenar başlıklı TTK m. 436'ya göre oy hakkından yoksun olan pay sahibinin veya temsilcisinin genel kurula katılarak oy hakkı hariç müzakerelere katılıp (konuşma) ve görüş bildirme hakkı olduğu belirtilmiştir. Oydan yoksun olunan hallerden ilki “pay sahibinin kendisi, eşi, alt ve üstsoyu veya bunların ortağı oldukları şahıs şirketleri ya da hâkimiyetleri altındaki sermaye şirketleriyle şirket arasındaki kişisel nitelikte bir işe veya işleme veya herhangi bir yargı kurumu ya da hakemdeki davaya ilişkin olan müzakerelerde oy kullanamayacaktır” (TTK m. 436/1; AŞ GK Yön m. 19/3); diğeri ise “şirket yönetim kurulu üyeleriyle yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişiler, yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmelerine ilişkin kararlarda kendilerine ait paylardan doğan oy haklarını kullanamayacaktır” (TTK m. 436/2; AŞ GK Yön m. 19/4). Oydan yoksun sayılan bu hallerde eğer bu konuların hak sahibiyle ilgisi yok ama temsilciyi bir şekilde ilgilendiriyorsa temsilci de yapılan oylamaya katılmamalıdır. Bu durumlarda hak sahibi, kendisine başka bir temsilci seçerek genel kurula katılması için yeniden yetkilendirebilir.

Hak sahibinin oy hakkının donması hallerinde, genel kurul toplantısına katılan hak sahibi veya temsilcisinin genel kurula katılma ve görüşlerini açıklayabilme hakları devam etmekteyken, bunlar genel kurulda yapılan oylamaya katılamayacaklardır.

2.1.3.3.4. Oy Hakkı

Genel kurula katılma ve buna bağlı hakların en önemlisi oy hakkıdır¹²⁹. Çünkü oy hakkı, pay sahiplerinin ortaklık işlerine katılmalarına olanak sağlar. Pay sahipleri oy hakkını genel kurul toplantılarına katılmak suretiyle kullanabileceklerdir (TTK m. 434/1). “Rey hakkı” kenar başlıklı eTTK m. 373/1'de paya bağlı olan oy hakkı TTK'da

¹²⁸ Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu), 2010, N. 956; Pulaşlı, C. II, § 37, N. 180.

¹²⁹ Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu), 2010, N. 959; Mehmet **Bahtiyar**, *Ortaklıklar Hukuku*, Güncellenmiş 12. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul 2017, s. 278.

pay sahibi esas alınarak düzenlenmiştir¹³⁰. Şöyle ki her pay sahibi bir paya sahip olsa dahi kural olarak en az bir oy hakkına sahiptir (TTK m. 434/1; AŞ GK Yön m. 19/1). Oy hakkı, payın taahhüt edilmesi ile değil, kanunda veya esas sözleşmede öngörülen en az tutarın ödenmesi ile doğar (TTK m. 435).

Oy hakkının hukuki niteliği; genel kurul kararından bağımsız, tek taraflı ve yenilik doğurucu bir hukuki işlemdir¹³¹. Bu hak, genel kurulda fiziki ortamda (TTK m. 434/1; SerPK m. 30/4) veya elektronik ortamda (TTK m. 1527/5) bizzat ya da temsilci aracılığıyla kullanılabilir. Türk Hukukunda fiziki veya elektronik ortamda genel kurul toplantısına katılmaksızın mektup veya elden imza yoluyla oy kullanılması mümkün değildir.

Oy hakkına ilişkin TTK m. 434/2'ye göre her pay sahibi, yalnız bir payı olsa bile en az bir oy hakkını haizdir; fakat birden çok paya sahip olanlara tanınacak oy sayısı esas sözleşmeyle sınırlandırılabilir. Ancak oy hakkının temsilci aracılığıyla kullanılmasının güçleştirilmesine ilişkin esas sözleşme hükümleri geçersizdir¹³². Bununla birlikte oy hakkı ve oy hakkının temsilci aracılığıyla kullanılmasından peşinen vazgeçilemeyeceği gibi bu hakkın kaldırılması ve oy hakkının kullanılmasının zorlaştırılması da mümkün değildir¹³³.

Oy hakkı, kullanılması genel kurul toplantısına bağlı olan bir hak olup (TTK m. 425/1), konuşma, öneride bulunma gibi haklarla bir arada bulunur. Pay sahiplerinin genel kurula ne şahsen ne de temsilci aracılığıyla katılma zorunlulukları bulunduğundan, genel kurula katılma ve buna bağlı olarak oy hakkının kullanılması bir hak olup, yükümlülük değildir. Ayrıca böyle bir yükümlülük esas sözleşmeyle de getirilemez¹³⁴. Temsilci hem pay sahibi hem de başka bir ortağın temsilcisi konumunda ise, gerek kendi payları gerekse temsil ettiği ortak için aynı yönde oy kullanabileceği gibi, birbirinden farklı yönde de olabilir. Kendi paylarından bir kısmı için olumlu,

¹³⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz. Ömer **Teoman**, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkı, *Tüm Makalelerim, C. III: 2002-2010*, İstanbul 2010, s. 168 (Teoman, *Oy Hakkı*); Çeker, *Oy Hakkı*, s. 6.

¹³¹ Ali **Pash**, Anonim Ortaklık Genel Kurullarında Kullanılan “Oy”un Hukuki Niteliği, *İÜHFM, C. LXVII, S. 1-2*, s. 182; Saka, s. 114; Çeker, *Oy Hakkı*, s. 13.

¹³² Pulaşlı, *C. II*, § 37, N. 185; Çeker, *Oy Hakkı*, s. 224; Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), 2010, N. 960.

¹³³ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), 2010, N. 960, 963; Pulaşlı, *C. II*, § 37, N. 185, 188; Üçışık/Çelik, s. 290; Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku*, s. 302; Çeker, *Oy Hakkı*, s. 224.

¹³⁴ Pulaşlı, *C. II*, § 37, N. 188; Şener, *Ortaklıklar*, s. 497; Dağ, s. 29-30; Teoman, *Oydan Yoksunluk*, s. 10; Çeker, *Oy Hakkı*, s. 11.

diğerleri için olumsuz oy verebileceği gibi, aynı şey temsil ettiği paylar için de geçerli olur¹³⁵.

2.1.3.4. Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması

2.1.3.4.1. Genel Olarak

Pay sahibinin temsil hakkı genel kurul toplantısına katılma hakkıyla ilişkili olduğundan vazgeçilmez bir haktır. Dolayısıyla bu hakkın kullanılması esas sözleşmeyle, genel kurul kararıyla veya yönetim kurulu kararıyla sınırlandırılmayacaktır. Eğer sınırlandırma yapılırsa TTK m. 447/1/c hükmü gereği butlan yaptırımıyla karşılaşacaktır¹³⁶. Ancak toplantı düzeninin sağlanması ve genel kurulun işlevselliğini kaybetmemesi gibi sebeplere dayanarak pay sahibinin temsil hakkının kullanılmasını fiilen ortadan kaldırmayacak nitelikte yalnızca pay sahipliği haklarının kullanımı konusunda esas sözleşmeyle birtakım sınırlamalar getirilebilir¹³⁷. Ama böyle bir durumda da pay sahibinin genel kurulda oy hakkının kullanılmasını ölçüsüz ve aşırı derecede sınırlandıran temsil düzenlemeleri geçerli olmayacaktır¹³⁸. Ayrıca temsil edilebilirlik ilkesi üstün tutularak sınırlandırma dar yorumlanmalıdır¹³⁹.

Esas sözleşmeyle temsil hakkının sınırlandırılması, emredici hükümler kenar başlıklı TTK m. 340'a göre TTK'nın açıkça izin verdiği hallerde yapılabilir. Temsil hakkına ait sınırlamalar esas sözleşmede kuruluş aşamasında yer alabileceği gibi, sonradan yapılacak bir değişiklik ile esas sözleşmeye eklenebilir. Bu sınırlandırmaların sonradan kaldırılması temsil hakkını daha da genişleteceği için bir sakınca yoktur.

2.1.3.4.2. Oy Hakkına İlişkin Getirilen Sınırlandırmalar

Anonim ortaklık esas sözleşmeyle temsilcinin oy hakkına birtakım sınırlamalar getirebilir. Bu tür temsil sınırlamalarında amaç, ortaklık genel kurulunda bazı kişi veya grupların vekâlet toplamak suretiyle hâkimiyet kurmalarını önlemektir. Bu yüzden, esas sözleşme düzenlemesinin, bu amaca uygun olarak hazırlanması zorunludur. Bu çerçevede vekâlet toplamayı önlemek üzere, birden fazla pay sahibine temsil yasağı

¹³⁵ Ömer Teoman, "Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Birden Fazla Paya Sahip Olan Ortaklıklar Bir Öneri Konusunda Aynı Zamanda Olumlu ve Olumsuz Oy Kullanabilirler, *Otuz Yıl Ticaret Hukuku, Tüm Makalelerim, C. 1, 1971-1982, İstanbul 2000*, s. 22.

¹³⁶ Ayrıntılı açıklamalarımız için bkz. Dördüncü Bölüm "3.2.2. Genel Kurula Katılma, Asgari Oy ve Dava Hakları".

¹³⁷ Teoman, *Oydan Yoksunluk*, s. 157-158; Çeker, *Oy Hakkı*, s. 267; Karamanlioğlu, s. 340-341.

¹³⁸ Böckli, § 12, N. 141; Pulaşlı, *C. I*, § 29, N. 364; Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu), 2010, N. 963.

¹³⁹ Özdemir/Yiğit, s. 436-437.

getirmek veya sermayenin belirli bir yüzdesini aşan miktarda temsilci sıfatıyla oy kullanılmasını yasaklamak mümkündür¹⁴⁰.

Esas sözleşmede öngörülebilecek bu sınırlamalar dışında, pay sahibi, genel kurulda kendisini temsil edecek kişiyi serbestçe tayin edebilir¹⁴¹. Ancak şunu da göz ardı etmemek gerekir ki, hamiline yazılı pay senetlerinde, yazılı bir temsil yetkisi vermek yerine senet zilyetliğinin temsilciye geçirilmesi yoluyla bu sınırlamanın kolaylıkla aşılması mümkündür.

2.1.3.4.3. Temsilcinin Pay Sahibi Olması Zorunluluğunun Getirilememesi

Temsilcinin pay sahibi olması zorunluluğunun getirilip getirilemeyeceği konusunda TTK ve AŞ GK Yön'de açık hükümler yer almaktadır. Şöyle ki; pay sahibinin kişisel haklarına ilişkin TTK m. 425/1 ve toplantıya katılma hakkı kenar başlıklı AŞ GK Yön m. 18/1'de *“pay sahibi, paylarından doğan haklarını kullanmak için, genel kurula bizzat kendisi katılabileceği gibi, **pay sahibi olan veya olmayan bir kişiyi de temsilci olarak genel kurula yollayabilir. Temsilcinin pay sahibi olmasını öngören esas sözleşme hükmü geçersizdir**”* şeklinde ifade edilmiştir. Söz konusu hükümlere göre temsilci pay sahibi olabileceği gibi, pay sahibi olmayan yani dışarıdan birisi de olabilir. Bununla birlikte temsilcinin pay sahibi olmasını öngören sözleşme hükümlerinin geçersiz olacağına ilişkin hüküm ise emredici niteliktedir¹⁴².

Emredici nitelikteki TTK m. 425/1 düzenlemesi, AB Hukuku bakımından 2007/36/EC sayılı Direktif m. 10/1 ile uyumluyken, *“Toplantıya iştirak hakkı”* kenar başlıklı mülga eTTK m. 360/2 hükmü¹⁴³ ve kaynak İsvBK m. 689/2 ile zıt olduğu fark edilmektedir. Çünkü bu hükümlerde TTK'dan farklı olarak *“esas sözleşmeye pay sahibi olmayan kişilerin temsilci olamayacağına”* ilişkin hüküm konulabileceği ifade

¹⁴⁰ Örneğin anonim ortaklık esas sözleşmesinde bir kişinin ancak tek pay sahibini temsil edebileceği hükmüne bağlanmış veya toplam oyların %20'den fazlası için temsilci sıfatıyla oy kullanılamayacağı öngörülmüşse pay sahipleri, temsilci tayin ederken bu esasa uygun hareket etmek zorundadır. Yine temsilcinin birden fazla pay sahibini veya belirli bir oranın üzerindeki oy hakkını temsil etmesini sınırlandıran esas sözleşme hükümleri getirilebilir. Ancak buradaki sınırlandırma örneğin %25 paya sahip olan pay sahibinin kendisini vekil aracılığıyla temsil ettirmesine de engel olmamalıdır (bkz. Çeker, *Oy Hakkı*, s. 268).

¹⁴¹ Çeker, *Oy Hakkı*, s. 269.

¹⁴² Eminoğlu, *Kurumsal Yönetim*, s. 72. Söz konusu hükümle, şirketin, *“ticari sır”* ve *“şirket menfaati”* gibi gerekçelerle pay sahibinin genel kurulda temsilini güçleştirmesinin önüne geçmek amaçlanmıştır (bkz. Karasu, *Emredici Hükümler*, s. 151).

¹⁴³ TTK m. 360/2 *“Rey hakkını haiz olan pay sahibi, umumi heyet toplantılarında bu hakkını bizzat kullanabileceği gibi pay sahibi olan veya esas mukavelede hilafına hüküm bulunmadıkça, pay sahibi olmayan üçüncü bir şahıs vasıtasıyla de kullanabilir”*.

edilmiştir. Hatta mülga Kom. Yön.'de komiser, toplantı başlamadan önce *“Oy hakkını haiz olup bu hakkını pay sahibi olmayan üçüncü bir şahıs vasıtasıyla kullananlar varsa, şirket ana sözleşmesinde bu konuda aksine bir hüküm bulunup bulunmadığını ve vekâletnamelerin bu Yönetmelikle belirlenen esaslara uygun olup olmadığını incelemek ve bu vekâletnameleri incelendi şerhi ile imzalamak ve divana verilmesini sağlamak”* durumundaydı (mülga Kom. Yön. m. 31/1/g).

TTK sistemine göre nama yazılı payın veya pay senedinin devri esas sözleşmeye konulacak hüküm ile anonim şirketin onayına bağlı tutulabilir (TTK m. 492/1). Bağlam hükümlerinin¹⁴⁴ öngörüldüğü anonim ortaklıklarda esas sözleşmeyle temsilcinin pay sahiplerinden biri olmasının kabul edilmesinin mümkün olup olmadığı hususunu incelememiz gerekmektedir. eTTK döneminde, eTTK m. 360/2 dar yorumlandığında temsilcinin ortaklığın sırlarını öğrenip bunları özel çıkarları için kullanması ya da ortaklığın zararına neden olacak davranışlarda bulunması gibi endişelerle temsilcinin *“pay sahibi olması”* şartı esas sözleşmeyle ya kuruluştaki ya da sonradan yapılacak değişikliklerle getirilebiliyordu¹⁴⁵. Nitekim Yargıtay 11. H.D.’nin *“Davalı şirket ana sözleşmesinin 20/f. 1 hükmüne göre, anonim şirket genel kurul toplantısında temsilen oy kullanabilmek için, mümessilin, o şirket ortağı bulunması şart koşulmuş bulunmasına göre, davacı Müfide’nin pay sahibi olmayan vekilinin toplantıya alınmaması doğrudur”* şeklindeki kararında belirtildiği şekilde, temsilcinin pay sahibi olması şartı esas sözleşmeyle getirilebileceği kabul edilmekteydi¹⁴⁶. Ama hükmün dar yorumlanması sebebiyle bunun dışında esas sözleşmeyle getirilen şartlar (örneğin temsilcilerde cinsiyet, meslek veya vatandaşlık bakımından belirli özelliklerin aranması gibi) geçersiz sayılıyordu. Buna karşılık eTTK m. 360/2 hükmünün geniş yorumlanması halinde esas sözleşmeye temsilcinin pay sahibi olması dışında, amaca

¹⁴⁴ Bir anonim şirkette, NYP’ler veya NYPS’lerin devrini sınırlandıran ve yasaklayan, kanunda ve esas sözleşmede öngörülen sebeplere bağlam denir. Buna göre bağlam hükümleri kanun nedeniyle olabileceği gibi, esas sözleşmeyle de getirilebilir. Bağlam sadece NYP’ler veya NYPS’ler için öngörülmüştür. Bağlam hükümleri sayesinde yöresel anonim şirketlerle, pay sahipliğinin bir mesleğe, bir aileye veya benzeri kapalı çevrelere özgülendiği anonim şirketlerde, ortaklığın işletme konusunun daha iyi bir şekilde elde edilebileceğine, verimliliğin artırılabilmesine ve diğer bazı kazanımların da olabileceğine inanılır. Bu nedenle NYP’lerin bu kapalı çevrede devredilmesine izin verilir (Ünal Tekinalp, *Anonim Ortaklıkta Yeni Bağlam Sisteminin Esasları*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012, § 1, N. 1-05, 1-28).

¹⁴⁵ Çeker, *Oy Hakkı*, s. 224; Teoman, *Oydan Yoksunluk*, s. 158-159; Erdoğan Moroğlu, *Oy Sözleşmeleri*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2007, s. 84; Hasan Pulaşlı, *Bağlı Nama Yazılı Pay Senetleri*, Dayınlarlı Hukuk Yayınları, İstanbul 2014, s. 221-222. Bu olanak sadece kapalı tip ortaklıklar için söz konusudur (bkz. Çeker, *Oy Hakkı*, s. 267).

¹⁴⁶ Yargıtay 11. H.D. 24.11.1987 tarih ve E. 5873/K.6577 sayılı kararı için bkz. Doğanay, s. 1055, dn. 4.

uygun olması ve pay sahibinin oy hakkını kullanmasına engel olmaması kaydıyla başka sınırlamalar da öngörülebileceği kabul edilebiliyordu¹⁴⁷.

TTK'ya baktığımızda ise temsilcinin pay sahibi olması şartının getirilip getirilemeyeceği konusunda farklı görüşler ileri sürülmüştür. *Pulaşlı*, bağlam hükümlerinin öngörüldüğü anonim ortaklıklarda esas sözleşme uyarınca temsilcilerin ancak pay sahiplerinden biri olabileceğinin kabul edilmesinin, yasal veya esas sözleşmesel bağlam hükümlerinin dolanılmasını önlemek bakımından kaçınılmaz¹⁴⁸ olduğu ve bağlam hükümlerinin kişilerin ortaklıktan uzak tutularak şirketin iç işlerine karışmasını ve etkili olmasını engellemek bakımından amaca da uygun olduğu görüşündedir¹⁴⁹. Buna göre yazar önemli ve haklı sebeplerin varlığı halinde, kapalı tip anonim ortaklıklarda pay sahibi olmayan temsilciler aracılığıyla oy hakkının kullanılmasının sınırlandırılmasının mümkün olacağı, ancak böyle durumlarda pay sahibine yeni bir temsilci atayabilmek için uygun bir sürenin tanınması gerekeceği görüşündedir¹⁵⁰.

Buna karşılık *Uzel*, pay sahibinin TTK m. 425'e göre genel kurula temsilci aracılığıyla katılımı halinde, temsilcinin pay sahibi olanlardan seçilmesini öngören esas sözleşme hükümlerinin geçersiz olacağı kanaatindedir¹⁵¹. Yazar görüşünü TTK m. 493/7'de öngörülen devredilebilirlik şartlarının ağırlaştırılması yasağı uyarınca esas sözleşmesel bağlam hükümlerinin, paydan doğan hakların temsilci tarafından kullanılması haline uygulanabilmesinin mümkün olmamasına dayandırmaktadır¹⁵². *Uzel*, emredici nitelikteki bu hükmün, sadece payın devredilebilirliğine ilişkin Kanunda öngörülen şartların ağırlaştırılması konusunda değil, aynı zamanda esas sözleşmesel

¹⁴⁷ Çeker, *Oy Hakkı*, s. 267.

¹⁴⁸ *Pulaşlı, Pay Senetleri*, s. 224; *Pulaşlı, C. I*, § 29, N. 363; *Pulaşlı, C. I*, § 29, N. 363.

¹⁴⁹ *Pulaşlı, C. I*, § 29, N. 363.

¹⁵⁰ *Pulaşlı, C. I*, § 29, N. 363, 364 ve 365; *Pulaşlı, Oy Hakkı*, s. 791; **Pulaşlı**, aynı eserinde bir başka paragrafta, esas sözleşmede, nama yazılı hisse senetlerinde temsilin yönetim kurulunun onayına bağlı tutulmasına ilişkin düzenlemenin geçerli olmadığını ifade etmektedir [kıyasen TTK m. 492/1 (TTK m. 497/1)]. Borsaya kote edilmemiş hisse senetlerinde de böyle bir esas sözleşme hükmünün hukuken geçerli olmadığını, çünkü böyle bir düzenlemenin pay sahibinin genel kurulda temsil edilmesi ve oy gücünün sınırlandırılması sonucunu doğurabileceğini ifade ederek, aynı eserde aynı konuya ilişkin birbirinden farklı görüşler ortaya koymuştur (Ayrıntılı bilgi için bkz. *Pulaşlı, C. I*, § 29, N. 370).

¹⁵¹ Necdet **Uzel**, *Anonim Ortaklıkta Esas Sözleşmesel Bağlam*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2013, s. 132; Aynı yönde bkz. Perihan **Selçuk Mahmatlı**, *Pay Sahiplerinin Genel Kurulda Temsili*, İstanbul Bilgi Üniversitesi SBE, İstanbul 2015 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), s. 24.

¹⁵² *Uzel*, s. 132.

bağlam hükümlerinin etki kapsamının belirlenmesinde de yol gösterici olması gerektiğini de ifade etmiştir¹⁵³.

Fikrimizce TTK m. 425 temsilcinin pay sahibi olmasını öngören esas sözleşme hükümlerinin geçersiz olacağını emredici bir hüküm olarak düzenlendiğinden, bunun aksine bir düzenleme esas sözleşmeye konulamayacaktır. Ayrıca bu şekilde bir düzenleme yapılması halinde pay sahibinin temsilcisi aracılığıyla genel kurula katılma hakkının vazgeçilemez, bertaraf edilemez niteliği ihlal edilmiş olacak dolayısıyla bu durum genel kurula katılma ve oy kullanma hakkının sınırlandırılması sonucunu doğuracaktır. Eğer böyle bir hüküm, esas sözleşmeye konulursa emredici hükümler ilkesine ilişkin TTK m. 340 hükmüne aykırılıktan dolayı hükümsüz (TTK m. 447/1/a) olacaktır¹⁵⁴. Çünkü pay sahibinin temsilci aracılığıyla genel kurula katılma ve oy kullanma hakkı, pay sahiplerine kanunen tanınan bir haktır (TTK m. 425)¹⁵⁵. Eğer yürürlükteki TTK ile eTTK ve kaynak İsviçre Hukukunda olduğu gibi, esas sözleşmeyle temsil yetkisinin sadece pay sahibi olan kişilere verilebileceği kabul edilseydi, pay sahipliği haklarının kullanılması büyük ölçüde güçleşir veya bu haklar hiç kullanılamaz hale gelirdi.

2.1.3.4.4. Genel Kurulda Temsilci Sayısının Sınırlandırılması

Birden fazla paya sahip olan pay sahibinin isterse bir kişiyi temsilci tayin edebileceği Kanunda açıkça düzenlenmiştir (TTK m. 425/1). Ancak söz konusu hükümde pay sahibinin birden fazla temsilciye yetki verip veremeyeceği açıklanmamıştır.

Bu konuda hazır bulunanlar listesinin düzenlendiği TTK m. 417/3'te “*temsil yoluyla katılacakların imza yerleri*”nden bahsedildiği için bu hükümden birden fazla

¹⁵³ Uzel, s. 133.

¹⁵⁴ Emredici hükümler ilkesini düzenleyen TTK m. 340'ta emredici hükümler ilkesine ve emredici hükümlere aykırı esas sözleşme hükümlerinin nasıl sonuç doğuracağı belirtilmemiştir. Öğretide Karasu bir esas sözleşme hükmü ya da genel kurul kararı TTK'da yer alan herhangi emredici hükmünü değil de, bizzat emredici hükümlere ilkesini ortadan kaldırmayı amaçlıyorsa, söz konusu bu esas sözleşme hükmü veya genel kurul kararı batıl sayılması gerektiğini belirtmiştir (bkz. Rauf Karasu, “Emredici Hükümler İlkesinin Kapalı Tıp Anonim Şirketler ve Limited Şirketler Açısından Doğurduğu Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, Y. 2015, S. 2015/1, s. 120). Temsilen genel kurula katılmanın zorlaştırılmayacağı ilkesi TTK m. 425 vd. hükümlerinde hâkimdir (bkz. Ünal Tekinalp (Reha Poroy/Ersin Çamoğlu), *Ortaklıklar Hukuku II*, Yeniden Yazılmış 13. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2017, N. 977).

¹⁵⁵ eTTK döneminde benzer görüşler için bkz. Teoman, *Oydan Yoksunluk*, s. 156-157; Çeker, *Oy Hakkı*, s. 192.

temsilciye yetki verilebileceği anlaşılmaktadır. Ayrıca, TTK'da bu konuda düzenleme yer almasa da AŞ GK Yön “*Toplantıya katılma hakkı*” başlıklı m. 18/8/ilk cümleyi incelediğimizde, birden fazla kişiye temsil yetkisinin verilebileceği açıkça düzenlenmiştir. Mesela pay sahibi paylarının %40'ı için Tarık, %30'u için Murat ve kalan %30'u için Elif isimli kişileri temsilci olarak birden fazla temsilci atayabileceği gibi, paylarını bölmeden tümünün Tarık, Murat ve Elif isimli kişiler tarafından temsil edilmesini sağlayabilir.

Ne var ki AŞ GK Yön m. 18/8/ikinci cümlede pay sahibi birden fazla kişiyi temsilci olarak tayin etmişse, ancak bunlardan sadece biri tarafından oy kullanılabileceği ve bu konuda kimin yetkili olduğu yetki belgesinde belirtilmesi gerektiği konusunda bir kısıtlama getirilmiştir. Buna göre buradan pay sahibi her ne kadar birden fazla temsilciye sahip olsa da pay sahibinin sadece bunlardan hangisi yetkiliyse o kişi tarafından temsil edilebileceği sonucu çıkmaktadır. Ancak, idarenin düzenleyici bir işlemi olan Yönetmelik Kanunun uygulamasını göstermek amacıyla çıkartıldığından, Kanunda olmayan bir hükmün Yönetmelikle getirildiğini ve bunun normlar hiyerarşisi ilkesine aykırı olduğu fikrindeyiz.

Üstelik AŞ GK Yön m. 18/8/cüm. 2 beraberinde birtakım problemleri getirecektir. Şöyle ki; Yönetmelik hükmünde pay sahibinin birden çok temsilci tarafından temsil edilmesi halinde temsil yetki belgesinde kimin yetkili olduğu belirtilmemişse, temsilciler genel kurula katılabilecekler mi, katılabileceklerse bunlardan hangisinin yetkili olacağı belirtilmediğinden bu durumda hangisi pay sahibi adına genel kurula katılma haklarını kullanacağını veya toplantı başkanı genel kurula sadece oy kullanmaya yetkili temsil belgesine sahip olanı alıp diğer temsilcileri almaması nedeniyle alınan genel kurul kararlarının iptalinin istenip istenemeyeceği gibi sıkıntılar yaşanabilecektir. Fikrimizce yetki belgesinde kimin yetkili olduğu belirtilmemişse temsilcilerin tümü genel kurula katılabilmelidir ve bu konuda “*birlikte vekâlet verenlerin ve birlikte vekillerin sorumluluğu*” kenar başlıklı TBK m. 511/1¹⁵⁶’deki hüküm kıyasen uygulanmalıdır.¹⁵⁷ Birlikte temsil yetkisi verilmesi

¹⁵⁶ TBK m. 511/1 “*Vekâleti birlikte üstlenenler, vekâletin ifasından müteselsil olarak sorumludurlar ve yetkilerini başkalarına devir hakları olmadıkça vekâlet vereni, ancak birlikte yaptıkları fiil ve işlemleriyle borç altına sokabilirler*”.

¹⁵⁷ Buna göre bu temsilcilere birlikte temsil yetkisi verildiği ve buna ilişkin kurallar uygulama alanı bulacaktır (bkz. İncoğlu, *Temsil*, s. 241; Yiğit, s. 68; Özdemir/Yiğit, s. 451).

halinde temsilciler oylarını birlikte hareket ederek kullanmak zorundadırlar. Dolayısıyla yapılan oylamada temsilciler birlikte genel kurula katılıp aynı yönde oylarını kullanmalıdırlar¹⁵⁸. Yine toplantı başkanının genel kurula sadece oy kullanmaya yetkili temsil belgesine sahip olanı alıp diğer temsilcileri almaması nedeniyle genel kurul kararlarının iptal edilip edilmeyeceği konusunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu konuda pay sahibi tarafından yetkilendirilmiş tüm temsilcilerin yetki belgelerini göstermeleri şartıyla genel kurula katılmalarına izin verilmesi gerektiği görüşündeyiz. Aksi takdirde toplantıya katılma hakkı ihlal edilecektir. Dolayısıyla toplantıda alınan kararların iptali istenebilecektir.

Ortaklık esas sözleşmesine konulacak bir hükümle pay sahibinin birden çok temsilci tarafından temsil edilmesi yasaklanabilir mi? Diğer bir ifadeyle; ortaklık esas sözleşmesiyle pay sahiplerinin sadece tek kişi tarafından temsil edilmesi yönünde bir zorunluluk getirilebilir mi? Bu hususta mevzuatta bir düzenleme bulunmamaktadır. Fikrimizce birden fazla temsilci tarafından temsil edilmeye ilgili hüküm emredici olmadığından ortaklık isterse birden çok paya sahip pay sahibinin, esas sözleşmeyle sadece tek bir temsilci tarafından temsil edilmesinin zorunlu tutulmasını, yani pay sahibinin birden çok temsilci tarafından temsil edilmesini yasaklayabilir. Bu nedenle esas sözleşmeyle tek temsilciyle temsil edilme zorunluluğunun getirilmesi halinde, bu esas sözleşme düzenlemesi geçerli olacaktır. Dolayısıyla bu ihtimalde toplantı başkanının birden fazla temsilciyi toplantıya almamasının pay sahibinin temsilci tarafından temsil edilme hakkının ihlali olmayacağını da kabul etmek gerekecektir¹⁵⁹.

2.1.3.4.5. Genel Kurulda Aynı Temsilci Tarafından Birden Fazla Pay Sahibinin Temsili

HAAO'larda bir kişinin, birden fazla kişiyi temsilen genel kurul toplantısına katılarak oy kullanabileceği SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 5/2'de açıkça düzenlenmiştir. Kapalı tip anonim ortaklıklarda da temsilcinin, birden fazla pay sahibini temsil edilebilmesi hususunda kanunda açık bir düzenleme yer almasa da buna bir engelin de bulunmadığını görmekteyiz. Örneğin toplu temsilcilere baktığımızda, bu kişiler zaten

¹⁵⁸ Pulaşlı, C. II, § 37, N. 184; Arslanlı, AŞ II-III, s. 47; Teoman, böyle bir olasılıkta birden fazla kişi tarafından temsil edilen pay sahibinin tümünün aynı yönde oy kullanma zorunluluğunu eleştirmektedir. Çünkü aynı yönde oy kullanma zorunluluğu olursa pay sahibinin kendisini birden fazla kişi tarafından temsil ettirmesinde ne gibi bir hukuki çıkarı bulunacağını sorgulamaktadır (bkz. Teoman, *Oy Kullanma*, s. 22, dn. 40).

¹⁵⁹ Fatih Bilgili/Ertan Demirkapı, *Şirketler Hukuku*, 9. Baskı, Dora Yayıncılık, Bursa 2013, s. 322; von Steiger, s. 215.

nitelikleri gereği birden fazla pay sahibini temsil etmektedir. Bireysel temsilciler yönünden de yine temsilcinin birden fazla pay sahibini temsil etmesinde herhangi bir sakınca olmamalıdır. Üstelik bir paya birden çok pay sahibi sahipse bunların temsilci aracılığıyla genel kurula katılmaları TTK m. 432’de bir zorunluluk olarak belirtilmiştir.

Temsilcinin birden fazla pay sahibini temsil etmesinde herhangi bir sakınca olmadığını tespit ettikten sonra aynı genel kurula bir pay sahibinin bireysel temsilcisi iken başka pay sahibi/sahiplerinin yönetim temsilcisi veya bağımsız temsilcisi olarak katılabilip katılamayacağını çeşitli olasılıklara göre incelememiz gerekmektedir. Aynı genel kurul toplantısı için bir pay sahibinin olağan temsilci ya da tevdi eden temsilcisi sıfatıyla hareket eden kişinin aynı zamanda başka pay sahibinin de olağan temsilcisi, tevdi eden temsilcisi veya kurumsal temsilcisi olmasında buna engel bir düzenleme olmadığından mümkün olabileceği kanısındayız.

Ortaklık tarafından önerilen yönetim temsilcisine baktığımızdaysa bu temsilcilerin başka bir pay sahibinin herhangi bir temsilcisi olabilmesinde bir engel yoktur. Ancak yönetim temsilcisi şirketin temsilcisi olduğu için başka pay sahibinin temsilcisi olması halinde pay sahibinin talimatlarına uymayarak ortaklık lehine oyunu kullanabilir. Talimata aykırı oylar da geçerli olduğu için bu durumdan pay sahibi zarar görebilir. Pay sahibi temsil yetkisini verirken bu tarz bir durumla karşılaşmamak için bunu düşünerek temsil yetkisini vermelidir. Yine bağımsız temsilcinin de bağımsız ve tarafsız olması gerektiği için başka pay sahibi ya da pay sahiplerinin herhangi bir tür temsilcisi olmaması gerektiği fikrindeyiz.

Esas sözleşmeyle bireysel temsilcilerin temsil edebileceği pay sahibi sayısına ilişkin sınırlandırmalar getirilmesinin mümkün olabileceği, ancak toplu temsilciler açısından kurumun yapısına aykırı olacağı için bunun mümkün olamayacağı görüşündeyiz.

2.1.3.4.6. Temsilcinin Alt Temsilci Atamasının Sınırlandırılması

Temsil edilen temsilcisine kendisini temsil etmek üzere bir üçüncü kişiye temsil yetkisi vermesi hususunda yetki verir, temsilci de bu yetkiye dayanarak üçüncü kişiye temsil yetkisini verirse, bu andan itibaren yetki veren temsilciye “*ön temsilci*”

onun yetki verdiği üçüncü kişiye “*alt temsilci*” denir¹⁶⁰. Temsilcinin bir alt temsilciye yetki vermesine “*alt temsilci*”, bir temsilci aynı zamanda iki alt temsilciye yetki verirse, bu iki alt temsilci birbirine göre durumları “*yan temsilci*” olur. Yan temsilde temsilcilerden her biri tek başına işlem yapabilmesi haline “*dayanışmalı temsil*”, ikisinin ancak birlikte davranarak işlem yapabilmesine “*birlikte temsil*” ya da “*kolektif temsil*” denir¹⁶¹.

Türk Hukukunda açıkça bir düzenleme bulunmamakla birlikte anonim ortaklıklar da pay sahibinin kanuni veya iradi temsilcilerinin, temsil edilen ile aralarındaki iç ilişki kapsamında geçerli olmak şartıyla genel kurula katılma ve diğer haklarını kullanma konusunda alt temsil yetkisi verebilecekleri kabul edilmelidir¹⁶². Çünkü TBK m. 506/1/cüm 2 şu şekildedir; “...Ancak vekile yetki verildiği veya durumun zorunlu ya da teamülün mümkün kıldığı hâllerde vekil, işi başkasına yaptırabilir”. Buna göre alt temsilci atanabilmesi için vekilin bu konuda ya yetkili kılınması veya vekilin üstlendiği işin görülmesiyle ilgili olarak başkasını yetkili kılmasının zorunlu olması ya da vekilin bir başkasını yetkilendirmesi konusunda teamülün bulunması gerekmektedir. Ancak doktrinde anonim ortaklıklarda genel kurula katılma konusunda alt temsilci atanmasının günümüzde iletişim imkânlarının gelişmiş olması da dikkate alınarak temsilcinin durumunu pay sahibine bildirmesi ve buna bağlı olarak pay sahibinin de başka bir temsilci atamasının daha uygun bir çözüm olması sebebiyle bu konuda bir teamül durumu olmayacağı ileri sürülmüştür¹⁶³. Fakat uygulamada çok sık rastlanılmasa da pay sahibine herhangi bir nedenden dolayı ulaşılamaması ya da pay sahibinin hasta olması gibi nedenlerle teamül durumu olabileceği görüşündeyiz.

¹⁶⁰ Akyol, s. 51; İnceoğlu, *Temsil*, s. 243.

¹⁶¹ Oğuzman/Öz, s. 230, N. 735; Akyol, s. 51; Haluk **Tandoğan**, *Borçlar Hukuku- Özel Borç İlişkileri, C. II*, İstanbul 1989, s. 459, 461-462; Fikret **Eren**, *Borçlar Hukuku (Özel Hükümler)*, 4. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2017, s. 725; Fulya **Erlüle**, “Alt Vekâlet”, Selahattin Sulhi Tekinay’ın Hatırasına Armağan, İstanbul 1999, s. 259-260; Şebnem **Akipek**, *Alt Vekâlet*, Yetkin Yayınları, Ankara 2003, s. 121.

¹⁶² Alman Hukukunda bankalar ve kredi kuruluşları aracılığıyla tevdi eden temsilciliğine ilişkin APOK § 135. 5/c.1’de, yetki belgesi izin verdiği takdirde, tevdi eden temsilcisi sıfatı taşıyan banka veya kredi kuruluşunun, çalışanı olmayan üçüncü bir kişiye alt temsil yetkisi vermesinin geçerli olduğu açıkça düzenlenmiştir.

¹⁶³ Karamanlioğlu, temsilcinin alt temsilci atamaya yetkili olduğunun açıkça temsil yetki belgesinde veya temsilci ile temsil edilen arasındaki iç ilişkide bu iznin verilmiş olması halinde mümkün olduğunu belirtmiştir. Ayrıca TBK m. 506/1 gereği zorunluluk veya örf ve adet bulunduğu gerekçesiyle temsilcinin alt temsilci atayamayacağı fikrindedir (bkz. Karamanlioğlu, s. 193).

Anonim ortaklıklarda genel kurula katılım için temsilcinin birden fazla alt temsilciye yetki vermesinin mümkün olup olmadığı konusundaysa, mümkün olabileceği görüşündeyiz. Nitekim genel hükümlere baktığımızda “*şahsen ifa, sadakat ve özen gösterme*” kenar başlıklı TBK m. 506/1 ile alt vekil konusunda herhangi bir sınırlama getirilmediği görülmektedir. Ancak AŞ GK Yön m. 18/8 gereği genel kurulda bu temsilcilerden sadece biri tarafından temsil yetkisi kullanılmalıdır.

Esas sözleşme hükmüyle alt temsil yetkisi yasaklanırsa pay sahibinin genel kurula katılma hakkının engelleneceği kanaatindeyiz. Çünkü TBK m. 506/1 hükmünü kıyasen uyguladığımızda pay sahibi temsilcisine duyduğu güven nedeniyle önceden alt temsilci atama hususunda temsilciye yetki verebilir. Yetki vermese de temsilcinin çok önemli bir işinin çıkması veya pay sahibine ulaşamaması gibi nedenlerle temsilcinin alt temsilci atama ihtiyacı doğabilir. Bu nedenlerle esas sözleşme ile alt temsilci atanmanın yasaklanması pay sahibinin temsil hakkının kullanılmasını zorlaştıran bir sınırlandırma niteliği taşıyacaktır. Dolayısıyla bu yönde düzenlenecek esas sözleşme hükümlerinin butlan yaptırımına tabi olacağı fikrindeyiz (TTK m. 447/1/a).

Vekil, başkasına vekâlet verirken buna yetkili olabileceği gibi, yetkisiz de olabilir. Yetkili olmadığı halde işi başkasına gördüren vekil, onun fiilinden kendi yapmış gibi sorumlu olur (TBK m. 507/1). Buna karşılık, vekil işi başkasına gördürmede yetkili olduğu takdirde, sadece bu yetkisini kullanırken ve talimat verirken gerekli özeni göstermekle yükümlüdür (TBK m. 507/2). Gerek yetkili olan, gerekse yetkili olmayan alt vekâlet halinde, vekilin alt vekile karşı sahip olduğu bütün hakları vekâlet veren doğrudan doğruya alt vekile karşı ileri sürebilir (TBK m. 507/3).

2.1.3.4.7. Temsil Yetkisinin Tek Genel Kurul ya da Birden Fazla Genel Kurulla Sınırlandırılması

Temsil yetkisi, toplu temsilciler açısından bildirge ve bildirimle ilişkin TTK m. 430 ve 431 hükümleri nedeniyle bu temsilcilere sadece tek genel kurulla verilebilir. Bununla birlikte vekâletnamenin unsurları ve geçerlilik süresine ilişkin AŞ GK Yön m. 21/2’de “*Anonim şirket genel kurullarında temsilciye verilen yetki belgeleri, ait olduğu toplantı ve hukuken bunun devamı sayılan genel kurul toplantısı için geçerlidir. Gündemin değiştirilmemesi kaydıyla, nisabın yokluğu, azlığın talebi veya genel kurul kararıyla yahut herhangi bir nedenle toplantının ertelenmesi halinde yapılacak toplantılar hukuken önceki toplantının devamı sayılır*” (AŞ GK Yön m. 21/2; benzer

yönde SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 10) denilmek suretiyle bireysel ve toplu temsilcileri de kapsayacak şekilde tüm temsilciler için yetki belgesinin ait olduğu genel kurul toplantısı ve hukuken bunun devamı sayılan genel kurul toplantısı için geçerli olacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla tüm temsilcilerin yetkisi tek bir genel kurul veya onun devamı sayılan genel kurul ile yetki süresi özel yetki biçiminde sınırlanmıştır.

Ancak fikrimizce asıl olan tarafların irade serbestisi olduğu için pay sahibi, bir genel kurul (özel) için ya da birden çok genel kurul için hatta belirli bir sürede yapılacak bütün genel kurullar için (genel) yetki vererek genel kurula katılma yetkisini istediği süre kadar dilediği kişiye verebilmelidir¹⁶⁴. Ayrıca pay sahibi, temsilcilere verdiği yetkiyi her zaman geri alma hakkına sahip olduğu için serbest iradesiyle temsilcinin yetkisinin ne kadar süreyle geçerli olacağını da belirleyebilmelidir.

Şunu da belirtmeliyiz ki; AŞ GK Yön m. 18/2’de genel kurul toplantısının devamı sayılan toplantıların belirlenmesi konusunda hata yapıldığı fikrindeyiz. Şöyle ki; ilk toplantının devamı sayılan genel kurul toplantısının kapatılmaksızın, ara verilerek oturumlar biçiminde sürmesi şeklinde anlaşılmalıdır. Dolayısıyla bir genel kurul toplantısının devamı, sonraki bir genel kurul toplantısının devamı şeklinde anlaşılmamalıdır. Eğer bir genel kurul toplantısı herhangi bir nedenle kapatılmışsa, sonraki genel kurul başka bir tarihte veya başka bir yerde yapılacaksa bu genel kurul toplantısı ilk genel kurul toplantısının devamı değil ayrı bir oluşum olacaktır¹⁶⁵. Özellikle hükümde bahsedilen nisap yokluğu nedeniyle ilk toplantı zaten açılmamış sayılacağından yapılmamış bir toplantının devamı da mantiken olamayacaktır¹⁶⁶. Bu nedenle belirli bir genel kurul toplantısı için verilen temsil yetkisinin, herhangi bir

¹⁶⁴ Özdemir/Yiğit, s. 448; eTTK döneminde aynı yöndeki görüş için bkz. Çeker, *Oy Hakkı*, s. 275. Genel yetkinin hukuka uygunluğu konusunda haksız olarak şüpheye düşüldüğü görüşü için (bkz. Georg **Gautschi**, *Das Depotstimmrecht der Banken*, in: *Probleme der Aktienrechtsrevision*, Berner Tage für die Juristische Praxis, Bern 1972, s. 132; Schaad, Art. 689b, N. 20).

¹⁶⁵ Özdemir/Yiğit, s. 447, 448. Aksi görüşteki Arslanlı, ertelenen ikinci toplantı için önceden koşullara uygun çağrı yapılmışsa bu ikinci toplantı için ayrıca ilan gerekmeyeceğini ileri sürerek ertelenen toplantının ilk toplantının devamı şeklinde olacağını belirtmiştir (bkz. Arslanlı, *C. II-III*, s. 18-19).

¹⁶⁶ Kom. Yön. m. 23/3’teki eleştiri için bkz. Mehmet **Helvacı**, “*Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Toplantıları ve Bu Toplantılarda Bulunacak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Komiserleri hakkında Yönetmelik*” *Gereği Ticaret Ortaklıklarının Özellikle Anonim Ortaklıkların Genel Kurullarının Yapılması*, Beta Basım, İstanbul 1997, s. 48, dn. 100.

nedenden dolayı ertelenmesi halinde yapılacak toplantı yeni bir genel kurul toplantısı olacağı için yeniden bir yetki belgesi hazırlanması gerekmektedir¹⁶⁷.

AŞ GK Yön m. 21/2 hükmünden dolayı esas sözleşme hükmüyle temsilcinin yetkisi birden fazla genel kurul için verilebilmesi mümkün olmayacaktır. Kanaatimizce pay sahibi, bir genel kurul (özel) ya da birden çok genel kurul hatta belirli bir sürede yapılacak bütün genel kurullar (genel) için temsilciye yetki vererek genel kurula katılma yetkisini dilediği gibi belirleyebilmelidir. Dolayısıyla mevzuattaki tip vekâletnamelerde aranan genel kurul toplantı tarihinin, saatinin ve adresinin çıkartılması yerinde olacaktır¹⁶⁸.

2.1.3.5. Elektronik Katılımlı Genel Kurul Toplantılarında Pay Sahibinin Temsili

TTK'da getirilen en önemli yeniliklerden birisi, pay sahibinin genel kurul toplantılarına elektronik ortamda katılabilmesine imkân tanınmasıdır. Bilindiği üzere çok ortaklı anonim ortaklıklar ve HAAO'larda pay sahibi sayısının fazla olması nedeniyle, hem ortaklık, hem de pay sahipleri açısından bu tür ortaklıkların işleyişinde ve özellikle genel kurullarının yapılmasında ciddi sorunların ortaya çıkmasına ve ortak sayısı arttıkça ortaklık genel kurul toplantısının yapılması zaman, emek, masraf veya benzer sorunlar bakımından güçleşmesine neden olmaktadır¹⁶⁹. Bu tarz sıkıntılar sonucu pay sahipleri genel kurul toplantısına katılma ve yönetsel haklarını kullanma konusunda ilgisiz davranmaya başlamışlardır. Bu nedenle genel kurulun internet aracılığıyla yapılma ihtiyacı doğmuştur¹⁷⁰. Dolayısıyla getirilen düzenlemeyle özellikle çok ortaklı anonim ortaklıklarda ortakların yapılan genel kurul toplantılarına ilgisizliğinden ortaya çıkan güç boşluğu sorununu çözmek amacıyla elektronik katılımlı

¹⁶⁷ Özdemir/Yiğit, pay sahibi verdiği temsil belgesinde temsil yetkisinin geçerlilik süresine ilişkin bir hükme yer vermişse, örneğin temsil belgesinde tarih ve yer gösterilmiş ve genel kurulun hangisi olduğunu tanımlamışsa artık ertelenen toplantı ilkinin devamı olmayacağından sonraki genel kurullarda temsilci tayin etme iradesi de yok sayılması gerektiğini ifade etmiştir (Özdemir/Yiğit, s. 448); eTTK döneminde aynı yönde görüş için bkz. Saka, s. 140).

¹⁶⁸ Mahmath, s. 23.

¹⁶⁹ Ünal **Tekinalp**, Halka Açık Anonim Ortaklıkların Genel Kurullarında Oluşan "Güç Boşluğu" Sorununa İlişkin Çeşitli Çözümler, Öneriler ve Eleştiriler, Kubalı'ya Armağan, İstanbul 1974, s. 467 (Tekinalp, Güç Boşluğu); Üçışık/Çelik, s. 222; Yayla, Genel Kurul, s. 19; Nusret **Çetin**, Ortaklık Haklarının Elektronik Ortamda Kullanılması, Ankara Üniversitesi SBE, Ankara 2006 (Yayımlanmamış Doktora Tezi), s. 20.

¹⁷⁰ Seren **Eyüboğlu**, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Borsaya Kote Anonim Şirketlerde Elektronik Genel Kurul Sistemi, İstanbul Bilgi Üniversitesi SBE, İstanbul 2014 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), s. 18.

genel kurul yapılabilmesi imkânı sağlanmıştır¹⁷¹. Ayrıca elektronik toplantıların, “*şirketi kırtasiyecilikten kurtarması*”, “*pay sahipliği haklarının kolay ve etkin kullanımına olanak vermesi*” ve “*kurumsal yönetim ilkelerine uygunluk gereklerinden birisi olması*”¹⁷² bakımından önem ve yararları vardır¹⁷³.

Yukarıda sayılan nedenlerden dolayı EGKS’nin uygulanmaya başlaması İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Projesi-49 No’lu Eylem Planı¹⁷⁴ ile temel düzenleme elektronik ortamda kurullara ilişkin TTK m. 1527’de yapılmıştır. Ayrıca TTK m. 1527/5 hükmüne dayanarak “*Anonim Şirketlerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik*”¹⁷⁵ çıkarılmıştır¹⁷⁶. Ayrıca EGKS’nin işleyişini, teknik hususlar ile güvenlik ölçütlerine ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla “*Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında Uygulanacak Elektronik Genel Kurul Sistemi Hakkında Tebliğ*” ve “*Ticaret Şirketlerinde Anonim Şirket Genel Kurulları Dışında Elektronik Ortamda Yapılacak Kurullar Hakkında Tebliğ*” çıkarılmıştır¹⁷⁷. Bunlara ilaveten AŞ GK Yön m. 6’da elektronik ortamda genel kurul toplantı yapılmasının AŞ-ElekOrtGKYön hükümlerine tabi olduğu, ancak hüküm bulunmayan hallerde AŞ GK Yön hükümlerinin kıyasen uygulanacağı düzenlenmektedir. Elektronik ortamda temsilci tayini Avrupa Birliği Hissedarlar Direktifi m. 11’in “*üye devletlerin,*

¹⁷¹ Hamdi **Yasaman**, Sermaye Piyasası Hukuku’nun Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Üzerindeki Etkileri ve Sermaye Artırımı, *Erdoğan Teziç’e Armağan*, İstanbul 2007, s. 855; Tekinalp, *Güç Boşluğu*, s. 467; Pulaşlı, *Elektronik Genel Kurul*, s. 28; Bahtiyar, *Elektronik Yoldan Katılma*, s. 354; Seniha **Dal**, Halka Açık Anonim Ortaklıkların Genel Kurullarında Oluşan Güç Boşluğu Sorunu ve Elektronik Genel Kurullar, *MÜHFD*, C. 2008/1, s. 172 (Dal, *Güç Boşluğu*); Rauf **Karasu**, 6102 sayılı TTK ile Anonim Şirketlerde Kurumsal Yönetim ile İlgili Getirilen Yenilikler, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 4, S. 2, Y. 2013, s. 47; ayrıca bkz. TTK m. 1527 gerekçesine.

¹⁷² Ali **Paslı**, *Anonim Ortaklık Kurumsal Yönetimi, Corporate Governance*, İstanbul 2004, s. 64 (Paslı, *Kurumsal Yönetim*).

¹⁷³ Zekeriya **Arı**, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Elektronik Ortama İlişkin Hükmü (Tasarı m. 1527) ve Sanal Genel Kurul”, *EÜHFD*, C. XIII, S. 3-4, Y. Aralık 2009, s. 177-178; Bahtiyar, *Elektronik Yoldan Katılma*, s. 354-355.

¹⁷⁴ Bu planla “*kaydi ortaklık haklarının elektronik ortamda kullanımı*” konusunda MKK sorumlu kuruluş olarak görevlendirilmiştir [bkz. SPK’nın 31.08.2012 tarihli ve 604 no’lu mektubuna <https://www.mkk.com.tr/tr/genel-mektup/604> (E.T. 06.04.2016)].

¹⁷⁵ TTK m. 1527/5’in 6335 sayılı Kanun ile değiştirilmeden önceki metninde hükmün uygulanma esaslarının bir tüzük ile düzenleneceği belirtilmiş iken, yapılan değişiklik ile tüzük yerine yönetmelik çıkarılması hükme bağlanmıştır. Bilindiği üzere Tüzükler Anayasa m. 115 hükmü gereği Danıştay denetimine tabidir. Yapılan değişiklikle idarenin kural koyma yetkisinin böyle bir yargı denetiminden muaf olması bakımından eleştiriye elverişli niteliktedir (bkz. Mehmet **Bahtiyar**, *6335 sayılı Kanun ile Yeni TTK’da Yapılan Değişiklikler ve İşletmeler/Şirketler için TTK’ya Uyum Takvimi*, Beta Yayınları, İstanbul 2012, s. 11 ve 32).

¹⁷⁶ R.G. Sayı: 28395, Tarih: 28.08.2012.

¹⁷⁷ R.G. Sayı: 28396, Tarih: 29.08.2012.

pay sahiplerinin elektronik yöntemlerle proxy atamasına ve proxy atama bildirimlerinin şirkete elektronik yapılmasına izin vermek zorundadırlar” düzenlemesi ile uyumludur.

Tüm bu düzenlemelere göre, pay sahipleri veya temsilcileri, genel kurullara geleneksel şekilde belirli bir zamanda veya belli bir yerde fiziken katılabileceği gibi, elektronik genel kurullara da katılabilirler¹⁷⁸. Ancak TTK m. 1527/5 hükmüne göre payları borsaya kote anonim şirketlerde e-GK zorunlu iken, kapalı tipteki anonim ortaklıklar ile payları borsaya kote olmamış anonim ortaklıklar açısından e-GK zorunlu değildir.

TTK mevzuatı düzenlemeleri elektronik genel kurul toplantılarını karma, yani hem elektronik hem fiziki toplantı veya tamamen elektronik ortamda yapılan toplantı şeklinde imkân sağlamaktadır. Karma genel kurul toplantıları, pay sahipleri veya temsilcilerinin fiziki ortamda yapılan genel kurul toplantılarına elektronik yöntemle katılarak oy kullanabileceği toplantılar denir¹⁷⁹. Yalnızca elektronik (sanal) ortamda bir araya gelen hak sahipleri ve temsilcilerinin gerçekleştirdiği kurullara ise “*elektronik (sanal) genel kurul*” denir¹⁸⁰. TTK’da genel kurul toplantılarına elektronik ortamda katılmadan bahsedilmiş ancak bu toplantıların tamamen elektronik ortamda yapılabilmesine izin verilmemiştir. Dolayısıyla bu şekildeki genel kurullara, bazı ortakların mutlaka fiziken katılması gerekiyorken, diğer ortakların öngörülen şartlar altında, toplantıya elektronik yoldan katılması mümkün olabilecektir¹⁸¹. Bu nedenle tüm pay sahipleri elektronik yoldan genel kurula katılımı sağlamış olsa bile fiziken bir araya gelinmeksizin toplantı yapılmamış olması nedeniyle (bu toplantıda alınan kararlar

¹⁷⁸ Mustafa İsmail **Kaya**, “Anonim Ortaklıkların Genel Kurul Toplantılarının İnternet Aracılığıyla Yapılması”, *AÜHFD*, Y. 2003, C. 52, S. 4, s. 218 (Kaya, *İnternet*); Şaban **Kayıhan**, “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve İnternet *BATİDER*, C. XXII, S. 1, Haziran 2003, s. 608; Arı, s. 177; Leyla **Keser Berber**, “Dijital Şirket’e Geçmek İçin Sekiz Yasal Gerekçe”, *REGESTA*, S. 1, Y. Kasım 2011, s. 62; Üçışık/Çelik, s. 223; Melis **Turgut**, *Borsaya Kote Anonim Ortaklıklarda Elektronik Genel Kurul*, XII Levha Yayınları, İstanbul 2015, s.47, s. 47; Mahmatlı, s. 31. eTTK döneminde temsilen oy vermede internetin kullanımı mümkün olmamakla birlikte, bu yönde yapılacak hukuki düzenlemelerle, temsilci aracılığıyla oy vermede internetin kullanımı kolaylıkla işler hale getirilebileceği görüşü için bkz. Mehmet Emin **Bilge**, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Temsilci Aracılığıyla Oy Vermede İnternetin Kullanımı”, *AÜEHFD*, C. VII, S. 1-2, Y. 2003, s. 47.

¹⁷⁹ Yayla, *Genel Kurul*, s. 42; Işık **Özer**, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirket Genel Kuruluna Elektronik Ortamda Katılım”, *BATİDER*, Y. 2009, C. XXV, S. 4, s. 625; Arı, s. 191.

¹⁸⁰ Yayla, s. 42; Özer, *GK’da Elektronik Ortamda Katılım*, s. 625; Arı, s. 191.

¹⁸¹ Seniha **Dal**, “6102 sayılı Türk Ticaret Kanunun Anonim Şirket Genel Kuruluna Özgü Düzenlemeleri”, *YÜHFD*, Prof. Dr. Erhan ADAL’a Armağan, İstanbul 2012, s. 674, Özer, s. 635.

da oy birliğiyle alınsa bile), bu kararlar yokluk yaptırımına tabi olacaktır¹⁸². Kanunda sadece yönetim kurulu toplantılarının tamamen elektronik ortamda yapılmasına izin verilmiştir (TTK m. 1527/1). Fikrimizce elektronik katılmalı genel kuruldan beklenen faydanın gerçekleşebilmesi için genel kurulların yönetim kurulu toplantıları açısından olduğu gibi tamamen elektronik ortamda yapılmasına müsaade edilmelidir.

Elektronik ortamda toplantı yapılabilmesi için ortaklıkların TTK m. 1527/3'te belirtilen şartları yerine getirmelerinin yanı sıra elektronik ortamda toplantı yapmayı sağlayacak bir bilişim sistemine sahip olmaları ve bu konuda destek hizmeti almaları gerekmektedir¹⁸³. Bunun için ortaklığın bu amaca özgülenmiş bir internet sitesine sahip olması, ortağın bu yolda istemde bulunması, elektronik ortam araçlarının etkin katılmaya elverişliliğinin bir teknik raporla ispatlanıp bu raporun tescil ve ilan edilmesi ve oy kullananların kimliklerinin saklanması şarttır (TTK m. 1527/3; AŞ-ElekOrtGKYön m. 5/1). Ayrıca MKK tarafından çıkarılan 604 sayılı Genel Mektubunun “*Şirketlerin EGKS kullanımı için Gerekli Prosedür*” başlıklı 3. kısmın “*e-MKK Bilgi Portalına Üyelik*” başlıklı alt kısmında genel kurul yapacak ortaklıkların öncelikle e-MKK bilgi Portalına üye olmak zorunda oldukları şart olarak belirtilmektedir¹⁸⁴. Bununla birlikte payları kayden izlenmeyen anonim ortaklıkların ihtiyari olarak elektronik genel kurul uygulamaları halinde MKK'ya üye olmaları şartı bulunmamaktadır.

Genel kurula elektronik ortamda katılmak isteyen ortaklar, pay sahipleri ve yönetim kurulu üyeleri elektronik posta adreslerini şirkete bildirmelidirler (TTK m. 1528/1). AŞ-ElekOrtGKYön m. 5/3 ve m. 7/1 ve 2'de pay sahiplerinin temsiliye temsil yetkisi vermelerine ilişkin usul düzenlenmiştir. AŞ-ElekOrtGKYön m. 4/1'de genel kurul toplantısına elektronik genel kurul sistemi üzerinden şahsen veya temsilcileri aracılığıyla katılmak isteyen pay sahiplerinin payları kote anonim ortaklıklarda genel kurul toplantısından bir gün¹⁸⁵; payları borsaya kote olmayan anonim ortaklıklarda

¹⁸² Mehmet **Bahtiyar**, “6102 sayılı TK ve İkincil Düzenlemelere Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurula Elektronik Yoldan Katılma”, *Makaleler III*, İstanbul 2014, s. 361.

¹⁸³ Berber, *Dijital Şirket*, s. 63.

¹⁸⁴ MKK 604 sayılı Genel Mektup, s. 7.

¹⁸⁵ Payları borsaya kote anonim şirketlerde pay sahibi elektronik ortamda vekil atamak isterse fiziksel bir vekâletin ibrazı yerine, toplantı tarihinden bir gün önce en geç 21.00'a kadar güvenli elektronik imzasını kullanmak suretiyle EGKS'ye giriş yaparak toplantıya vekâleten elektronik veya fiziki ortamda katılıma ilişkin seçeneklerden elektronik ortamda katılımı

genel kurul toplantısından iki gün öncesine kadar elektronik genel kurul sisteminden bildirmeleri gerekmektedir. Temsilcinin genel kurul toplantısına elektronik ortamda katılmayıp fiziki ortamda yapılacak genel kurul toplantısına katılacak olması halinde de temsilciye elektronik genel kurul sistemi üzerinden temsil yetkisi verilebilecektir (EGKY m. 7/2). Pay sahibi, katılım yöntemi bölümünde vekâleten katılımı ve ardından bireysel temsilci, toplu temsilci ve aracı kuruluşlardan herhangi birini seçerek “*temsilci yetkilendirme türü*”nü seçmelidir.

TTK m. 1527/5’te genel kurullara elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy vermenin, fiziki katılma ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğuracağı belirtilmiştir. Elektronik genel kurul sistemi üzerinden toplantıya katılan temsilcilerin görüş açıklamaları, her biri altı yüz karakter ile sınırlı, toplam iki adet mesaj ile sınırlandırılmıştır (AŞ-ElekGKTeb m. 6).

Toplantıya elektronik katılanların yetersayısının tespitinde fiziken katılanlar gibi yetersayısının tespiti dikkate alınacaktır¹⁸⁶. Bunun için toplantıya kimlerin elektronik ortamda katıldığını ve pay oranlarına ilişkin listenin toplantı başlama anında sistemden görülmesini ve bu listenin sistemden alınabilmesini sağlamak gerekir¹⁸⁷. Fiziki ve elektronik ortamda birlikte açılan toplantı her iki ortamda eş zamanlı olarak devam eder. Bu nedenle bir bütün olarak fiziki ve elektronik ortamda katılan pay sahiplerinin aranan yetersayıyı birlikte sağlamaları gerekecektir. Toplantı yetersayısının toplantı boyunca korunmasına ilişkin kural elektronik genel kurul için de geçerlidir. Bu nedenle pay sahiplerinin veya temsilcilerinin genel kurula elektronik ortamda katılımlarının devamı için EGKS ile bağlantının kesilmemiş olması gerekir. AŞ-ElekOrtGKYön’de genel kurul esnasında yaşanacak teknik sorunlara ilişkin düzenleme bulunmamaktadır. Dolayısıyla öğretilde pay sahibi veya temsilcisi genel kurula katıldıktan sonra bir gündem maddesine ilişkin oy kullanıp, takip eden gündem maddesi

işaretleyerek seçimini beyan etmelidir [bkz. Turgut, s.47; Damla Gülseren **Songur**, *Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Temsili*, Ankara Üniversitesi SBE, Ankara 2012 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), s. 124. Ekran Görüntüsü için bkz. Ek-3].

¹⁸⁶ Bahtiyar/Hamamcıoğlu, s. 15; Esra **Hamamcıoğlu**, “6102 sayılı ve İkincil Düzenlemelere Göre Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında Uygulanacak Elektronik Genel Kurul Sistemi-II”, *Türk Ticaret Kanunu’na İlişkin İkincil Mevzuatın Değerlendirilmesi Sempozyumu*, Ankara 2014, s. 141; Özer, *GK’da Elektronik Katılım*, s. 649.

¹⁸⁷ Hamamcıoğlu’nun, hazır bulunanlar listesinin elektronik ortamda tutulmasına ilişkin temel esasların ikincil mevzuatta yer almaması hakkındaki eleştirisi için bkz. Hamamcıoğlu, s. 141.

görüştürülürken EGKS bağlantısının kesilmesi nedeniyle oy kullanamaz duruma gelirse, bu pay sahibinin toplantı yetersayısından düşülmesi gerektiği görüşü bulunmaktadır¹⁸⁸.

Şirketlerin kendisi veya destek hizmeti aldıkları şirketler, elektronik genel kurul sisteminde yapılan tüm işlemlere ilişkin kayıtları, genel kurula elektronik ortamda katılan hak sahiplerinin ve temsilcilerinin kimlik bilgilerini, elektronik ortamda, bunların gizliliğini ve bütünlüğünü sağlayarak on yıl süreyle saklamak zorundadır (AŞ-ElekOrtGKYön m. 13/c).

2.1.4. Mülga Sermaye Piyasası Mevzuatı

Mülga 2499 sayılı SerPK¹⁸⁹, da temsile ilişkin hükümler iki tanedir. İlk olarak, “Kamunun Aydınlatılmasında Özel Durumlar” başlığını taşıyan 16/A¹⁹⁰ maddesinde şu şekilde bir düzenleme yer almaktadır; “Halka açık anonim ortaklıkların sermaye ve yönetiminde kontrolü sağlamak amacıyla pay sahiplerine çağrıda bulunarak, hisse senedi toplama girişiminde bulunulmasında veya genel kurullarda oy hakkını kullanmak için **vekâlet** istenmesinde veya ortaklığın pay dağılımının önemli ölçüde değişmesi sonucu veren, hisse senedi el değiştirmelerinde, sermaye artırımlarında, birleşme ve devirlerde, menkul kıymetlerin değerini etkileyebilecek önemli olay ve gelişmelerden Kurul, küçük pay sahiplerinin korunması ve kamunun aydınlatılmasını sağlamak amacıyla düzenlemeler yapar”.

İkinci olarak mülga SerPK’nın “görev ve yetkiler” kenar başlıklı m. 22/1/i¹⁹¹ bendinde, HAAO’ların genel kurullarında **genel hükümler çerçevesinde vekâleten oy kullanılmasına** ilişkin esasları belirlemek ve bu ortaklıklarda yönetim kontrolünün el değiştirmesine yol açacak oranda vekâlet toplayan ya da pay iktisap edenlerin, diğer payları satın alma yükümlülüğüne ve azınlıktaki ortakların da kontrolü ele geçiren kişi

¹⁸⁸ Mete Özgür, **Falcıoğlu**, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile İlgili Mevzuat Kapsamında Anonim Şirketlerde Elektronik Genel Kurul, Yetkin Yayınları, Ankara 2016, s. 160.

¹⁸⁹ R.G. Sayı: 17416, Tarih: 30.07.1981.

¹⁹⁰ 13.05.1992 tarih ve 21227 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 29.04.1992 tarihli ve 3794 sayılı Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına, Bankalar Kanunu’nun Bir Maddesinin Değiştirilmesine ve 35 sayılı KHK’nın Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun ile Sermaye Piyasası Kanunu’na m. 16/A hükmü eklenmiştir.

¹⁹¹ 15.12.1999 tarihli ve 4487 sayılı “Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılması ile Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları ve Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun” m. 10 ile 2499 sayılı SerPK’nun “Görev ve Yetkiler” başlıklı m. 22/1/i bendinde yapılan değişiklikle vekâleten oy kullanılmasına ilişkin esasların belirlenmesi için SPK’ya geniş bir düzenleme alanı verilmektedir.

veya gruba paylarını satma hakkına ilişkin düzenlemeleri yapma yetkisinin Kurul'a verilmiş olduğu belirtilmiştir.

Türk sermaye piyasası hukukunda HAAO'larda sermaye ve yönetimde kontrolü sağlamak amacıyla pay sahiplerine çağrıda bulunarak hisse senedi veya genel kurullarda oy hakkını kullanmak için vekâlet toplanması amacıyla SPK tarafından Seri: IV, No:44 sayılı Tebliğ yürürlüğe girmiştir¹⁹². Bu Tebliğin amacı HAAO'ların, pay sahiplerine yapılacak zorunlu ve isteğe bağlı çağrıya ilişkin esasları düzenlemektir. Yirmi iki madde ve iki ekten oluşan Seri: IV No: 44 sayılı Tebliğ'in yürürlüğe girmesiyle Seri: IV, No: 8 sayılı Tebliğ¹⁹³,in 14, 15, 16 ve 17 nci maddeleri, Geçici m. 1 ve EK/4'ü yürürlükten kaldırılmıştır (Tebliğ m. 18). Ayrıca Seri: IV No: 8 sayılı Tebliğin adı "*Halka Açık Anonim Ortaklıklar Genel Kurullarında Vekâleten Oy Kullanılmasına ve Çağrı Yoluyla Vekâlet Toplanmasına İlişkin Esaslar Tebliği*" olarak değiştirilmiştir. Böylelikle Seri: IV No: 8 sayılı Tebliğ, HAAO'ların genel kurullarında vekâleten oy kullanılmasına ve çağrı yoluyla vekâlet toplanmasına ilişkin esasları düzenleyen bir tebliğ haline gelmiş, çağrı yoluyla ortaklık paylarının toplanmasına ilişkin esaslar ise bu Tebliğden bağımsız olarak Seri: IV No: 44 sayılı Tebliğ'de ayrıntılı olarak düzenlenmiştir¹⁹⁴.

2.1.5. 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Mevzuatı

Halka açık anonim ortaklıklarda pay sahiplerinin sağlık sorunları, işlerinin çokluğu, toplantının uzak bir yerde olması, katılmanın maliyetli olması gibi nedenlerle genel kurul toplantılarına katılmama ihtimali daha yüksektir. Bu nedenle pay sahiplerinin temsilci yoluyla toplantıya katılmalarına ilişkin düzenlemeler SerPK m. 30/4'te ve bu hükme dayanılarak çıkartılan "*Vekâleten Oy Kullanılması ve Çağrı Yoluyla Vekâlet Toplanmasına İlişkin Tebliğ*" (Seri: II No: 30.1)¹⁹⁵,de yer almaktadır.

Bu tebliğin yürürlüğe girmesiyle "*Halka Açık Anonim Ortaklıklar Genel Kurullarında Vekâleten Oy Kullanılmasına ve Çağrı Yoluyla Vekâlet Toplanmasına İlişkin Esaslar Tebliği*" (Seri: IV, No:8) yürürlükten kaldırılmıştır (Tebliğ m. 16).

¹⁹² R.G. Sayı: 27337, Tarih: 02.09.2009.

¹⁹³ R.G. Sayı: 21872, Tarih: 09.03.1994.

¹⁹⁴ Salih Önder **Yeşiltepe**, *AB ve Türk Hukukunda Çağrı Yoluyla Ortaklık Paylarının Toplanması*, XII Levha Yayınları, İstanbul 2011, s. 32; bkz. <http://www.SPkgov.tr/duyurugoster.aspx?aid=200992&subid=0&ct=c&submenuheader=null> (SPK'nın 02.09.2009 tarihli Basın Duyurusu) (E.T. 08.03.2016).

¹⁹⁵ R.G. Sayı: 28861, Tarih: 24.12.2013.

Tebliğ'in düzenlemeleri mülga Seri IV, No:8 sayılı Tebliğ ile karşılaştırıldığında bazı hükümlerde değişiklik yapıldığı görülmekle beraber bazı hükümler aynen veya kısmen korunmuştur. SPK Seri: II No: 30.1 sayılı Tebliğ on sekiz madde, dört bölüm ve dört ekten oluşmaktadır. Tebliğin ilk bölümünde tebliğin "*amacı, kapsamı, dayanağı ve tanımları*" yer almaktadır. İkinci bölümünde ise "*vekâleten oy kullanılmasına ilişkin esaslar*" düzenlenmiştir. Bu bölümde vekil aracılığıyla oy kullanma, vekâletnamenin şekli, vekâletname formlarının gönderilmesi ve ilanı, vekâletnamenin düzenlenmesi, vekilin yetkisinin sınırları ve vekâletnamenin geçerlilik sınırları açıklığa kavuşturulmuştur. Tebliğin üçüncü bölümü ise "*pay sahiplerinden çağrı yoluyla vekâlet toplanmasına ilişkin esaslar*" başlığını taşımaktadır. Çağrı yoluyla vekâlet toplanması, belirli kişi veya grupların, anonim ortaklıkların sermaye ve yönetiminde kontrolü sağlamak amacıyla, pay sahiplerine çağrıda bulunarak genel kurullarda oy kullanmak için vekâlet istemesidir¹⁹⁶. Bu bölümde "*çağrı yoluyla vekâlet toplamanın genel esasları*", "*vekâlet toplama çağrısı*", "*çağrı yoluyla vekâlet toplanmasında süre*", "*çağrı yoluyla vekâletname toplanmasında sorumluluk esasları ile ilan ve reklamlara*" ilişkin esaslar belirlenmiştir. Tebliğin dördüncü bölümünde ise "*çeşitli ve son hükümler*" başlığı altında vekilin sorumluluğunu kaldıran ve sınırlayan sözleşmelerin geçersiz olduğunu, bu Tebliğ ile Seri: IV, No:8 ile Tebliğin yürürlükten kalktığını, bu Tebliğin yayımı tarihinde yürürlüğe girdiğini ve bu Tebliğ hükümlerinin Sermaye Piyasası Kurulu'na yürütüleceği düzenlenmiştir.

SPK Seri: II, No: 30.1 sayılı Tebliğin dört eki bulunduğundan bahsetmiştik. Bunlardan ilki (Ek-1), "*vekâletname*" formunu düzenlemektedir. İkinci ek (Ek-2) ise "*çağrıda bulunarak vekâlet toplama girişiminde bulunulması durumunda kullanılacak vekâletname*"dir. Üçüncüsü ise (Ek-3) "*çağrıda bulunarak vekâlet toplayanlar tarafından açıklanması zorunlu bilgi formu*"dur. En sonuncusu ise (Ek-4) "*oy pusulası*"na ilişkin bir formdur.

SPK II-30.1 sayılı Tebliğ ile pay sahibinin temsiline ilişkin şu yenilikler getirilmiştir¹⁹⁷:

¹⁹⁶ Çömez, s. 80.

¹⁹⁷ <http://www.SPkgov.tr/duyurugoster.aspx?aid=20131224&subid=1&ct=c&submenuheader=null> (24.12.2013 tarihli SPK Mevzuat Duyurusu), (E.T. 08.03.2016).

1) Vekâleten oy kullanılması ve çağrı yoluyla vekâlet toplanması uygulamalarına ilişkin olarak vekâlet formları ile bilgi formlarının formatları değiştirilmiştir.

2) Vekâlet formunda vekil tayin edilen kişinin; ad soyadı/ticaret unvanı ve T.C. Kimlik numarası/ticaret sicili ve numarası/vergi kimlik numarası ile MERSİS numarasının açıkça belirtilmesi ve yabancı uyruklu vekiller için anılan bilgilerin varsa muadillerinin sunulması hususları düzenlenmiştir.

3) Elektronik genel kurullarda elektronik ortamda vekâlet verilmesine ilişkin uygulama esasları belirlenmiştir. TTK m. 1527’de düzenlenen elektronik ortamdaki genel kurullar kapsamında Elektronik Genel Kurul Sistemi vasıtasıyla vekil tayininde vekilin ayrıca vekâletname ibrazına gerek kalmaksızın toplantıya katılabileceği hususu düzenlenmiştir.

4) Vekâlet formları ve bilgi formlarının ilanına ilişkin hükümler güncellenmiş ve genel kurullara katılımda payların blokajı uygulaması sonlandırılmıştır.

Sermaye Piyasası Kanununa Tabi Anonim Ortaklıkların Genel Kurullarında Birikimli Oy Kullanımına İlişkin Esaslar Hakkında SPK Seri: IV, No: 29 sayılı Tebliğ’in “*Vekâleten oy kullanımında birikimli oy*” kenar başlıklı m. 8’de birikimli oyun temsilci aracılığıyla kullanılmasına ilişkin esaslar düzenlenmiştir. Buna göre oy hakkını vekil aracılığıyla kullanmak isteyenler vekile verecekleri formda birikimli oy kullanılması yönünde bir talimat vermesi durumunda, vekil bu paylara ilişkin oy hakkını birikimli oy olarak kullanmak zorundadır. Söz konusu talimatın verilememesi durumunda, bu paylar, birikimli oy hesabında dikkate alınmayacak, paylara ilişkin oy hakkı genel çerçevesinde kullanılabilecektir. *Nilsson-Okutan*, bu hükmü haklı olarak eleştirmektedir. Şöyle ki¹⁹⁸; pay sahibi, temsilcisinin birikimli oy kullanması yönünde talimat vermemişse, bu durumun temsilcinin oy kullanamaması ve bunun sonucunda pay sahibinin oy hakkından yoksun bırakılması anlamına geleceğini ve bunun da oy hakkının vazgeçilmez niteliğiyle bağdaşmayacağını ifade etmiştir.

¹⁹⁸ Gül, **Okutan-Nilsson**, Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Birikimli Oy, *Ünal Tekinalp’e Armağan*, C. I, İstanbul 2003, s. 592; Gül, **Okutan Nilsson**, Halka Açık Olmayan Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında Birikimli Oy Kullanımına İlişkin Esaslar Hakkında Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Tebliği, Türk Ticaret Kanunu’na İlişkin İkincil Mevzuatın Değerlendirilmesi Sempozyumu- Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ankara 2014, s. 69-70.

2.1.5.1. TTK Hükümleri ile Sermaye Piyasası Mevzuatı Arasındaki İlişki

Halka açık anonim ortaklıklarda pay sahiplerinin genel kurul toplantısında temsiline ilişkin temel düzenleme, “*Genel kurul toplantısına katılım ve oy kullanma*” kenar başlıklı SerPK m. 30/4’te yer almaktadır. Ayrıca SerPK m. 30’a dayanılarak SPK tarafından çıkartılan II-30.1 sayılı Tebliğ diğer temel düzenlemedir (SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 3/1). Bunların dışında “Kapsam” kenar başlıklı SerPK m. 2/2 hükmünü¹⁹⁹ ve TTK’nın “*II- Özel kanunlara bağlı anonim şirketler*” başlıklı m. 330/1²⁰⁰ hükümlerini dikkate almamız gerekmektedir. Bu hükümler birlikte değerlendirildiğinde, sermaye piyasası mevzuatı kapsamına giren anonim ortaklıklarda pay sahibinin temsiline ilişkin SerPK m. 30/4 ve ona bağlı genel düzenleyici idari işlemler (Kurul tebliğleri) “*özel hüküm*” sıfatıyla öncelikle uygulanacakken, hüküm bulunmayan hallerdeyse genel hükümler uygulanacaktır.

Öyleyse pay sahibinin temsiline ilişkin SerPK ve TTK hükümlerini birlikte değerlendirdiğimizde; HAAO’larda bireysel temsile ilişkin SerPK m. 30/4 ve SPK II-30.1 Sayılı Tebliğ m. 5-10 hükümleri öncelikle uygulanmalıdır. Payları kayden izlenmeyen HAAO’larda dolaylı temsile ilişkin TTK hükümleri uygulanmalıdır. Tevdi eden temsilciliği bakımından HAAO’larda TTK m. 429 ve AŞ GK Yön uygulama alanı bulacaktır (SPK II-30.1 m. 2/3). Toplu temsile ilişkin TTK m. 428 hükmü ise HAAO’lar için uygulama alanı bulmayacaktır (SerPK m. 30/4 ve SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 5/3). Bu konudaki eleştirilerimiz ilerleyen konularda yapılacaktır²⁰¹.

2.1.5.2. TTK Hükümleri ve Sermaye Piyasası Mevzuatı Arasındaki Terminoloji Sorunu

Sermaye Piyasası mevzuatında; “*temsil*” yerine “*vekâlet*”, “*temsilci*” yerine “*vekil*” ve “*temsil belgesi*” yerine “*vekâletname*”nin tercih edildiği gözlemlenmektedir (SerPK m. 30/4, SPK II-30.1 sayılı Tebliğ, mülga Seri; IV No: 8 Sayılı Tebliğ). Sermaye Piyasası mevzuatındaki bu terminoloji seçimi pay sahibiyle temsilci arasındaki iç ilişkinin vekâlet sözleşmesine dayalı olmasına; temsilci ile anonim ortaklık arasındaki ilişkiyi dışlayan bir tercih olmasına neden olmaktadır. Bu nedenle Sermaye Piyasası

¹⁹⁹ SerPK m. 2/2 “*Bu Kanunda ve bu Kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan ikincil mevzuatta hüküm bulunmayan ve diğer kanunlarda bu Kanunun uygulanmayacağına belirtildiği hâllerde genel hükümler uygulanır*” şeklindedir.

²⁰⁰ TTK m. 330/1 “*Özel kanunlara tabi anonim şirketlere, kanunlarındaki hükümler dışında, bu kısım hükümleri uygulanır*” şeklindedir.

²⁰¹ Bkz. Üçüncü Bölüm “2. Toplu Temsilin Getiriliş Nedenleri ve Amacı”.

mevzuatında TTK ile de uyumlu olmayan bu terimlerin yerine “*temsil*”, “*temsilci*” ve “*temsil belgesi*” şeklinde terimler tercih edilse daha yerinde olacaktır.

2.2. Mukayeseli Hukukta

2.2.1. İsviçre Hukukunda

2.2.1.1. Genel Olarak

Pay sahibinin temsiline ilişkin TTK hükümlerinin yasalaşması sırasında bu konuda İsviçre Hukukunda düzenlenen hükümlerden oldukça yararlanılmıştır. Konumuzla ilgili düzenlemeler İsviçre’de 1936 tarihli Obligationrecht (İsvBK) m. 689 ve 690 hükümleri arasında yer almaktadır. Söz konusu hükümler iradi temsile ilişkin düzenlemelerdir. Ama kanuni temsilcilerin de genel kurulda pay sahibini temsil etmeleri mümkündür. Örneğin kanuni temsilcilerin, miras paylaştırılırken vasiyeti yerine getirme görevlisi, pay iflas masasında ise iflas idaresi, pay sahibi tam fiil ehliyetine sahip değilse veli veya vasi gibi çeşitli görünümüleri olabilir. Bununla birlikte, İsviçre’de, 01.01.1988’den beri yürürlükte olan yasal mal rejimine göre, evli çiftler birbirlerinin artık kanuni temsilci sayılmadığından anonim ortaklık genel kurulunda birbirini temsil edemeyeceklerdir²⁰².

İsvBK temsili “*bireysel oy hakkı temsili*” ve “*kurumsal oy hakkı temsili*” olmak üzere iki ayrı kategoride düzenlemiştir. İlk olarak kişisel üyelik haklarının genel kurulda kullanımına ilişkin İsvBK m. 689’a baktığımızda, pay sahibi genel kurula bizzat katılabileceği gibi temsilcileri aracılığıyla da katılabilir²⁰³. Burada bahsedilen temsil türü bireysel oy hakkı temsildir. Payın temsil edilebilirliği ilkesi pay sahipliği hakkı olarak düzenlendiği için ortaklık sözleşmesiyle de yasaklanamaz²⁰⁴. Bireysel oy hakkı temsiline ilişkin kurallar İsvBK m. 689, 689a ve 689b’de düzenlenmiştir.

İsviçre Hukukunda ikinci türde temsil olan “*oy hakkının kurumsal temsili*” (institutionelle Stimmrechtsvertretung) Türk Hukukuna ilk defa getirilen hükümler olup TTK’ya kaynaklık etmiştir. Ama TTK’nın İsviçre’deki kurumsal temsilden ayrıldığı noktaları da vardır. Bunlardan ilki, İsviçre Hukukunda “*oy hakkının kurumsal temsili*”

²⁰² Schaad, Art. 689, N. 41; BK-Hausheer/Reusser/Geiser, Art. 201 ZGB N 210.

²⁰³ Schaad, Art. 689, N. 39.

²⁰⁴ Schaad, Art. 689, N. 39. Bu şekildeki şirket sözleşmesi batıldır [bkz. ZK-Bürge, N. 18 (Schaad, Art. 689, N. 39’dan naklen alıntı)].

(*institutionelle Stimmrechtsvertretung*) üst kapsamına “*organ temsilcisi*” (*Organvertreter*) (İsvBK m. 689c), “*bağımsız temsilci*” (*Unabhängiger Stimmrechtsvertreter*) (İsvBK m. 689c) ve “*tevdî eden temsilcisi*” (*Depotvertreter*) (İsvBK m. 689d) girmektedir²⁰⁵.

Türk Hukukuna kurumsal temsil TTK m. 428’de organın temsilcisi (TTK m. 428/1), bağımsız temsilci (TTK m. 428/1) ve kurumsal temsilciden (TTK m. 428/2) oluşmaktadır. Görüleceği üzere tevdi eden temsilcisi İsviçre Hukukunda olduğu gibi kurumsal temsile ilişkin hükümde düzenlenmemiştir. Ayrıca TTK m. 428/2 hükmünde bahsedilen kurumsal temsilcinin gerekçesine baktığımızda, kurumsal temsilcinin yerli olduğundan bahsedilmiştir²⁰⁶. Gerçekten de söz konusu temsilciye ilişkin İsviçre Hukukunda benzer bir düzenleme bulunmamaktadır. Yine Türk Hukukunda temsilcilerin genel kurula elektronik ortamda katılabilmesi mümkün iken, İsviçre’de henüz genel kurula elektronik ortamda katılma olanağı olmadığından pay sahibinin temsilcisi aracılığıyla genel kurula elektronik ortamda katılımı da şimdilik mümkün olmayacaktır.

Pay sahibi, bireysel ve kurumsal oy hakkı temsilcisi yetkilendirmesini borçlar hukuku temsil ilişkisi temeline dayanan (İsvBK m. 32) vekâlet sözleşmesi (İsvBK. m. 396/2, m. 689b) ile yapar.

Yukarıda sayılanların dışında konumuzla ilgili olarak “*Bekanntgabe*” kenar başlıklı İsvBK m. 689e, “*Bildirim*” kenar başlıklı TTK m. 431’e, “*Mehrere Berechtigte*” kenar başlıklı İsvBK m. 690 ise, “*Birden çok hak sahibi*” kenar başlıklı TTK m. 432’ye kaynak olmuştur.

2.2.1.2. Bireysel Oy Hakkı Temsili (*Individuelle Stimmrechtsvertretung*)

Pay sahibinin bireysel oy hakkı temsili İsvBK m. 689, 689a ve 689b’de düzenlenmiştir. Pay sahibi, genel kurula bizzat katılabileceği gibi, kendisini pay sahibi olan veya olmayan bir kişi ile genel kurulda temsil ettirebilir (İsvBK m. 689/2). Bu

²⁰⁵ Arthur **Hayoz Meier**/Peter **Fortmoser**, *Schweizerisches Gesellschaftsrecht*, Zürich 2007, § 24, N. 122; Schaad, Art. 689c, N. 1. İsviçre’de, anonim şirketler hukukunda büyük bir revizyon (die Revisionsvorlage 2007 zum Aktienrecht) öngörülerek 2007’de Borçlar Hukuku Kanunu için bir “*Öntasarı*” hazırlanmış ve 16.03.2012’de son Tasarı kabul edilmiştir. Henüz yürürlüğe girmemiş olan İsvBK Tasarısında “*organ temsilcisi*” ile “*tevdî eden temsilcisi*” kurumları yer almamaktadır (bkz. 16.03.2012 tarihli İsvBK m. 689c).

²⁰⁶ Bkz. TTK m. 428 gerekçesine.

şekildeki temsile “*bireysel oy hakkı temsili*” (individuelle Stimmrechtsvertretung) denir²⁰⁷.

Hukukumuzdaki genel kurula katılmaya ilişkin TTK m. 425’in kaynağı İsvBK m. 689/2 hükmüdür. Ancak bu hüküm İsviçre Hukukundan daha farklı bir şekilde ele alınmıştır. Şöyle ki; Türk Hukukunda temsilcinin pay sahibi olmasını öngören esas sözleşme hükmünün geçersiz olacağı hüküm altına alınmışken İsviçre Hukukunda pay sahibinin genel kurulda sadece pay sahibi tarafından temsil ettirilmesine ilişkin esas sözleşmeye hüküm konulması geçerlidir (İsvBK m. 689/2). Türk Hukukunda eTTK m. 360/2’de İsviçre Hukukuna benzer şekilde temsilcinin pay sahibi olmasına ilişkin esas sözleşmeye hüküm konulabiliyordu. TTK’da bu hükmün değiştirilerek düzenlenmesinin sebebi; kendisini genel kurulda temsilci ile temsil ettirmek isteyen pay sahibi mecburen ya yönetim kurulu üyelerinden birine veya yönetim kurulunun önerdiği kişiye ya da kendisine muhalif olan bir kimseye temsil yetkisini vermek zorunda kalmasıdır. Bu nedenle pay sahibi bizzat genel kurula katılamayacağı durumlarda istemediği temsilci aracılığıyla da genel kurula katılmak istememesi nedeniyle genel kurulda güç boşluğu oluşabiliyordu. İsviçre Hukukunda yaşanabilecek bu olumsuzluklar için şu çözüm önerilmiştir: Eğer esas sözleşmeye temsilcinin pay sahibi olması hükmü konulur ve pay sahipleri arasındaki ilişkiler kabul edilebilir bir temsilcinin seçimine izin vermeyecek derecedeyse, ortaklık böyle bir durumda İsvBK m. 689c’ye kıyasen bağımsız bir temsilci belirlemelidir. Aksi takdirde pay sahiplerinin elinden alınamaz oy hakkının üstünlüğü nedeniyle temsilin sınırlandırılması, pay sahibine karşı ileri sürülemez²⁰⁸. İsviçre Hukukunda temsilcinin pay sahibi olması zorunluluğu dışında esas sözleşmeye temsilcinin milliyeti dışında herhangi bir meslek mensubundan olması ya da belirli cinsiyete sahip (kadın veya erkek) olmasına ilişkin hükümler konulamayacaktır²⁰⁹.

Pay sahibi temsilciye, temsil yetkisini nama veya hamiline yazılı pay senedi türüne göre farklı şekillerde vermektedir. Öncelikli olarak nama yazılı paylardan kaynaklanan üyelik hakları pay defterinde kayıtlı görülen kişi, yani pay sahibi tarafından yazılı olarak yetki verilen kişi tarafından kullanılabilir (İsvBK m. 689a/1). Söz konusu hükme göre, nama yazılı paylarda, temsilci pay sahipleri defterinde kayıtlı

²⁰⁷ Pulaşlı, C. I, § 29, N. 360.

²⁰⁸ Böckli, § 12, N. 140.

²⁰⁹ Schaad, Art. 689, N. 29.

kişi tarafından verilen yazılı yetki belgesiyle temsil yetkisini ispat edebilir²¹⁰. İsvBK m. 689a/1'in lafzına göre pay defteri kaydı olmaksızın yetkinin ispatı mümkün değildir. Nama yazılı payların devri anonim ortaklığın onayıyla yapılmış olmasına rağmen, pay defterine kayıt anonim ortaklığın ihmali gibi nedenlerden dolayı yapılamadığı hallerde temsilcinin genel kurula katılıp katılmayacağı sorusu gündeme gelebilir. Eğer kanun hükmünü uygularsak temsilci pay defterinde yazılı pay sahibi tarafından yetkilendirilmediği için katılamayacaktır. Bu da anonim ortaklıklar açısından birtakım sıkıntılar doğuracaktır. Bu nedenle İsviçre Hukukunda pay defterine yapılan kaydın kurucu bir fonksiyonu olmadığı kabul edilmiştir²¹¹. Dolayısıyla herhangi bir nedenden dolayı pay defterine kaydedilmeyen nama yazılı pay sahibi eksik olan kayda rağmen yetkisini başka yollarla ispat edebilir²¹². İsviçre doktrininde ve uygulamada pay defteri dışındaki yollarla yetki ispatı, hukuka uygun olarak kabul edilmiştir²¹³. Ayrıca pay defterinde kaydın olmaması halinde ya da doğru olmayan bir kaydın karşı ispatı yasaklanamaz. Bunu genel kuruldan önce zamanında yapabilirse ve buna rağmen anonim ortaklık tarafından temsilci genel kurula kabul edilmezse, bu durumda İsvBK m. 691/3'e göre genel kurul kararlarının iptali talep edilebilir²¹⁴.

Hamiline yazılı paylardaysa, pay sahibi temsilciye payı devrederek genel kurula katılma hakkının ve oy kullanma yetkisinin devrini sağlayabilir²¹⁵. Dolayısıyla hamiline yazılı paylarda bu payın sahibi olduğunu ispat eden kimse, ortaklığa karşı pay sahipliğinden doğan hakları kullanmaya yetkilidir. Ancak yönetim kurulu zilyetlik ispatının farklı bir şeklini de öngörebilir (İsvBK m. 689a/2).

²¹⁰ Schaad, Art. 689a, N. 4.

²¹¹ Federal Mahkeme, "Bir kimsenin ismini pay defterinde yazılı olması aynı zamanda onun pay sahibi olarak kiminle iş göreceğini veya görmesi gerektiğini belirlemez...Pay defterindeki kayıt sadece bir karinedir, aksi kanıtlanabilir. Bu halde ortaklık pay defterindeki kayda dayanamaz" demek suretiyle pay defterindeki kayıtların açıklayıcı-bildirici niteliğe sahip olduğunu açıkça ortaya koymuştur (BGE 90 II 171 (bkz. Schaad, Art. 689a, N. 12; Narbay, *Pay Defteri*, s. 138).

²¹² Pay defterindeki kaydın, ortaklık karşısında pay sahipliği sıfatının kazanılmasında bu açıklayıcı niteliği sadece nama yazılı pay senetleri açısından olmayıp, bağlı nama yazılı pay senetleri için de geçerlidir. Çünkü pay defterine kaydın etkisi, olağan nama ve bağlı nama yazılı pay senetleri bakımından eşittir [bkz. Lutz, s. 27; Forstmoser/Meier-Hayoz, § 43, N. 84 (Narbey, *Pay Senetleri*, s. 138'den naklen alıntı)].

²¹³ Schaad, Art. 689a, N. 12; Benz, *Aktienbuch*, s. 116 (Narbey, *Pay Defteri*, s. 137'den naklen alıntı).

²¹⁴ Schaad, Art. 689a, N. 13.

²¹⁵ Schaad, Art. 689a, N. 21.

Birden çok paya sahip olan pay sahibi temsil yetkisini tek kişiye verebileceği gibi eğer kanun veya ortaklık sözleşmesiyle getirilen oy hakkına ilişkin sınırlamaları dolanma amacı yoksa birden çok temsilciye de verebilir²¹⁶.

Yetki belgesi, süreli ya da süresiz olarak düzenlenebilir²¹⁷.Temsilcinin pay sahibinin talimatlarına uyma yükümlülüğü vardır (İsvBK m. 689b/cüm. 1). Bu yükümlülük hem bireysel hem de kurumsal oy hakkı temsilcisi için geçerlidir²¹⁸.

2.2.1.3. Kurumsal Oy Hakkı Temsili (Institutionelle Stimmrechtsvertretung)

“*Kurumsal oy hakkı temsili*”, İsviçre Hukukunda 1991’de anonim ortaklıklar hukuku alanında yapılan reform ile yasal düzenlemeye kavuşturulmuştur. Kurumsal oy hakkı temsili, özellikle HAAO’larda genel kurulların güncelliğini ve fonksiyonerliğini güvence altına almak bakımından “*bireysel temsile*” oranla geniş ölçüde uygulama alanı bulmaktayken kapalı tipteki anonim ortaklıklar bakımından bu temsilcilerin pek bir öneminin bulunmaması nedeniyle pek de tercih edilmemektedir²¹⁹. Bununla birlikte kapalı tip anonim ortaklıklarda, organ temsilcisinin seçilmesiyle zorunlu olarak görevlendirilen bağımsız temsilci aracılığıyla oy kullanma yolu da tercih edilmektedir²²⁰.

Kurumsal oy hakkı temsili organ temsilcisi, bağımsız temsilci ve tevdi eden temsilcisi olmak üzere kanuni sıralamasına uygun olarak sırasıyla başlıklar halinde aşağıda anlatılmaktadır.

2.2.1.3.1. Organ Temsilcisi (Organvertreter)

Türk Hukukunda TTK m. 428/1’de yer alan yönetim (organın) temsilcisi İsviçre’de İsvBK m. 689c’de düzenlenen “*Organvertreter*” (organ temsilcisi) terimine karşılık gelmektedir. Organ temsilcisi, yönetim kurulu tarafından pay sahiplerine kurumsal oy hakkı temsilcisi olarak tavsiye edilir. Eğer pay sahipleri bu kişiyi

²¹⁶ ZK-Bürge, N. 24, 25.

²¹⁷ Schaad, Art. 689a, N. 4.

²¹⁸ Schaad, Art. 689b, N. 14; Ulysses **von Salis**, Die Gestaltung des Stimm-und des Vertretungsrechts im schweizerischen Aktienrecht, Diss. Zürich 1996, s. 324; Böckli, § 12, N. 255.

²¹⁹ Schaad, Art. 689c, N. 1; Çeker, *Oy Hakkı*, s. 277.

²²⁰ Çeker, *Oy Hakkı*, s. 277.

yetkilendirirse, bildirgesinde yer alan esaslara göre mevcut yönetim lehine oy kullanır²²¹.

Bu temsilci ortaklıkla herhangi bir şekilde ilişkisi bulunan kişiler arasından seçilir²²². Bu nedenle söz konusu temsilci pay sahibi olabileceği gibi, ortaklığa bağımlı biri veya dışarıdan üçüncü bir kişi de (şirketin avukatı gibi) olabilir²²³. Ortaklık, organ temsilcisini (organvertreter) belirlerse, aynı zamanda bağımsız oy hakkı temsilcisini de (unabhängige Stimmrechtsvertreter) belirlemekle yükümlüdür. Bununla birlikte ortaklık, organ temsilcisini atamayıp sadece bağımsız oy hakkı temsilcisini de atayabilir²²⁴. Buna karşılık organ temsilcisi atanıp, bağımsız oy hakkı temsilcisi atanmadan genel kurulda karar alırsa, alınan bu genel kurul kararının iptali talep edilebilir²²⁵.

Organ temsilcisinin yetkilendirilmesi sadece tek bir genel kurul içindir²²⁶. Genel kurulun sona ermesi ile temsilciye verilen yetki kendiliğinden ortadan kalkar²²⁷. Diğer ifadeyle bir genel kurul için organ temsilcisine verilen yetki sonraki genel kurullar için geçerli olamaz.

İsviçre Hukukunda; talimat alma yükümlülüğünün, kurumsal oy hakkı temsilcileri bakımından geçerli olup olmadığı tartışmalıdır. Doktrinde hâkim görüşe göre, talimat alma yükümlülüğü İsvBK'da açıkça düzenlenmemiş olmakla birlikte; bu yükümlülük hem organ temsilcisi hem de bağımsız oy hakkı temsilcisi için geçerli olmalıdır²²⁸. Hatta yazarlar bu konuda tevdi eden temsilcisinin pay sahibinden bireysel talimat almasına ilişkin İsvBK m. 689d/1 hükmünün kıyasen diğer kurumsal oy hakkı temsilcilerine de uygulanması gerektiğini belirtmektedirler²²⁹. Dolayısıyla organ temsilcisi aldığı talimatlara uymalıdır. Eğer organ temsilcisine talimat verilmemişse, İsvBK m. 689d/2, cüm. 2'de tevdi eden temsilcisi için öngörülen yönetim kurulunun

²²¹ Reto Waidacher, *Institutionelle Stimmrechtsvertretung*, Zürich 1997, s. 19; Schaad, Art. 689c, N. 8; Meier-Hayoz/Forstmoser, § 16, N. 386.

²²² Waidacher, s. 19; Schaad, Art. 689c, N. 8; Meier-Hayoz/Forstmoser, § 16, N. 386.

²²³ Böckli, § 12, N. 247; Waidacher, s. 19; Schaad, Art. 689c, N. 9.

²²⁴ Schaad, Art. 689c, N. 4-5; Böckli, § 12, N. 248; Meier-Hayoz/Forstmoser, § 16, N. 386.

²²⁵ Schaad, Art. 689c, N. 5.

²²⁶ Schaad, Art. 689c, N. 10.

²²⁷ Böckli, § 12, N. 287.

²²⁸ Schaad, Art. 689c, N. 13; Böckli, § 12, N. 283; von Salis, s. 452.

²²⁹ Schaad, Art. 689c, N. 13; Böckli, § 12, N. 283.

verdiği talimat yönünde oyunu kullanması hükmünü kıyasen uygulamak gerekir²³⁰. Burada hâkim tarafından doldurulması gereken “*gerçek olmayan kanun boşluğu*” vardır²³¹. Öğretideki diğer görüşe göre, organ temsilcisi ve bağımsız oy hakkı temsilcisinin talimat alma yükümlülüğü bulunmamaktadır²³². Buna göre tevdi eden temsilcileri bakımından talimat alma yükümlülüğü açıkça düzenlenmiş olmasına karşılık, organ temsilcisi ve bağımsız oy hakkı temsilcisi bakımından düzenlenmemesi; bir boşluk olarak değil de, kanun koyucunun bilinçli bir susmayı tercih etmesi olduğu ifade edilmiştir.

Organ temsilcisinin bir taraftan ortaklığın yönetim organı ile olan yakın ilişkisi, diğer taraftan pay sahibinin yönetim kurulu aleyhine oy vermesi halinde bu talimatlara uyması gerektiği için menfaat çatışması yaşanabileceği eleştirisi getirilmiştir²³³. Bu nedenle organ temsilcisi karşısında İsvBK m. 689c’de düzenlenen bağımsız oy hakkı temsilcisinin atanması bu tarz yaşanabilecek olumsuzlukları bertaraf edebilecek niteliktedir.

2.2.1.3.2. Bağımsız Oy Hakkı Temsilcisi (Unabhängige Stimmrechtsvertreter)

İsvBK m. 689c’de bağımsız oy hakkı temsilcisi (unabhängige Stimmrechtsvertreter) düzenlenmektedir. Bu düzenleme bizim hukukumuzda TTK m. 428/1’e kaynaklık etmiştir. Söz konusu hükme göre ortaklık tarafından organ temsilcisi (organvertreter) önerilmesi halinde bağımsız oy hakkı temsilcisi de önerilmelidir²³⁴. Aksi takdirde bağımsız oy hakkı temsilcisi olmaksızın alınan genel kurul kararları, İsvBK m. 706/2-1 hükmüne göre iptal edilebilir²³⁵. İsviçre Hukukunda bağımsız oy

²³⁰ Schaad, Art. 689c, N. 13; Bühler, s. 270; Böckli, § 12, N. 285.

²³¹ Schaad, Art. 689c, N. 13; Waidacher, s. 111; Böckli, § 12, N. 285; Andreas **Binder**, Die Verfassung der Aktiengesellschaft, Grisch 1988, s. 199.

²³² Roland **Von Büren**, Walter A. **Stoffel**, Anton K. **Schnyder**, Catherine Christen **Westenberg**, Aktienrecht, Schulthess Juristische Medien AG, Zürich 2000, s. 61; Eric R. **Scherrer**, Die Stimmrechtsausübung durch Depotvertreter, Schulthess Juristische Medien Diss. Zürich 1996, s. 109-110.

²³³ Waidacher, s. 28, 190.

²³⁴ Böckli, § 12, N. 288.

²³⁵ Böckli, § 12, N. 288. Şirket bağımsız oy hakkı temsilcisini atama yükümlülüğünü yerine getirmese, Schaad’a göre her pay sahibi, bağımsız temsilci atanmasını mahkemeden isteyebilir. Ancak, Böckli bunun zaman problemi nedeniyle pek de pratik bir çözüm olmadığını ileri sürmüştür. Böckli’nin bu konudaki çözüm önerisi, genel kurulun ertelenerek, yeni genel kurulda bağımsız temsilcinin atanmasının sağlanmasıdır (bkz. Böckli, § 12, N. 288).

hakkı temsilcisinin kimin tarafından (yönetim kurulu, genel kurul gibi) ve ne zamana kadar atanacağı konusunda bir açıklık yoktur²³⁶.

Bağımsız oy hakkı temsilcisi pay sahibi olanlar arasından seçilebileceği gibi pay sahibi olmayanlar arasından da seçilebilir. Ama pay sahipleri arasından seçilecekse ortaklığın yönetim organlarında görev almayanlar arasından seçilmesine dikkat edilmelidir²³⁷. Çünkü bağımsız oy hakkı temsilcisi, adından da anlaşılacağı üzere bağımsız olmalıdır. İsvBK m. 689c’de bağımsız oy hakkı temsilcinin “*bağımsızlığı*” konusunda sadece soyut olarak “*kendisinden (ortaklıktan) bağımsız*” şeklindeki bir ifadeden başka bir açıklama yer almamaktadır²³⁸.

Bağımsızlık kavramında İsvBK m. 689c’de hüküm içi boşluk bulunmaktadır²³⁹. Ayrıca bağımsız temsilcinin bağımsızlığının ölçütüyle alakalı bir konu İsviçre Federal Mahkemesi’nin önüne gelmediğinden bir mahkeme kararı da bulunmamaktadır²⁴⁰. Bu konuda ölçü olarak, İsviçre doktrininde çeşitli görüşler öne sürülmüştür. Bunlardan ilki, denetçilerin bağımsızlığıyla ilgili ilkelerin (İsvBK m. 728/1) geçerli olacağı görüşü ileri sürülmektedir²⁴¹. Bu görüş İsviçre Anonim Ortaklıklar Hukukunda denetçinin hala ortaklığın bir organı olması ve yönetim kurulu ile çeşitli şekillerde işbirliği içinde çalışmak zorunda olması ve bağımsız temsilci kavramı ile denetçinin birbiriyle bağdaşmaması sebebiyle tutulmamıştır²⁴². Çünkü bağımsız temsilci, yönetim kuruluna bağımlı olmaması gerektiği gibi hâkim pay sahiplerinden hiçbirine karşı da bağımlı olmamalıdır²⁴³. Ayrıca, bağımsız temsilci, anonim ortaklık ile memur ve müstahdem veya vekâlet ilişkisi içinde olmamalıdır. Dolayısıyla, bir holding veya ortaklıkta oy kullanmaya yetkili bağımsız temsilcinin, bu holding veya ortaklığın bağlı ortaklıklarında da aynı görevi üstlenmesi “*bağımsız kişi*” kavramıyla bağdaşmaz²⁴⁴.

²³⁶ Schaad, Art. 689c, N. 15.

²³⁷ Böckli, § 12, N. 289a, 294.

²³⁸ Böckli, § 12, N. 289.

²³⁹ Philippe Meyer, Der unabhängige Stimmrechtsvertreter im schweizerischen Aktienrecht, Diss. Basel 2010, s 62; Schaad, Art. 689c, N. 15.

²⁴⁰ Meyer, s. 47-48.

²⁴¹ Böckli, § 12, N. 289; Meyer, s. 45; Schaad, Art. 689c, N. 15; von Büren (Stoffel/Schnyder/Christen-Westenberg), N. 503.

²⁴² 16.12.2005 tarihinde İsviçre Borçlar Kanununda yapılan revizyonla, İsviçre’de henüz yürürlüğe girmemiş olan İsvBK’da, denetçi, anonim şirketin organı değildir ve Kanunda sayılan belli kriterler açısından bağımsız olması gerekmektedir (bkz. Böckli, § 12, N. 289)

²⁴³ von Büren (Stoffel/Schnyder/Christen-Westenberg), N. 503. Bağımsız temsilcinin kişisel olarak pay sahibi olması onu yönetim kuruluna bağımlı hale getirmez (bkz. Böckli, § 12, N. 289)

²⁴⁴ von Büren (Stoffel/Schnyder/Christen-Westenberg), N. 503.

Ama ortaklık veya holding ile herhangi bir vekâlet ilişkisi içinde olmamak kaydıyla, bir noter, avukat veya ortaklıklar hukuku uygulamasında deneyimi olan güvenilir kişiler veya bir bankacının oy kullanmaya yetkili “*bağımsız temsilci*” olması mümkündür²⁴⁵.

İkinci olarak bağımsız oy hakkı temsilcisinin bağımsızlığı hususunda, “*Swiss Code of Best Practice for Corporate Governance*”daki ilkelerin tamamının uygulanması da önerilmiştir²⁴⁶. Ama bu ölçüte de şu şekilde eleştiri getirilmiştir; söz konusu ilkelere göre, bağımsız oy hakkı temsilcisi olarak atanacak kişi, eğer bir ortaklıkta (konzernde veya holdingte) halen veya geçen üç yıl içinde yönetici pozisyonuna sahipse veya bu kişi ortaklık ile önemsiz olmayacak şekilde iş ilişkisi içerisinde bulunuyorsa, bu kişinin bağımsızlığı yine tartışılabilir.

Üçüncü olarak öğretide *Schaad*, bağımsız oy hakkı temsilcisinin, organ temsilcisinin sahip olmadığı her türlü bağımsızlığa sahip olmak zorunda olduğu şeklinde görüşünü ifade etmiştir²⁴⁷.

Öğretide bağımsız temsilcinin bağımsızlığı konusunda net ölçüler konulamasa da bazı yazarlarca bağımsız oy hakkı temsilcisinin, bir şekilde atanmış ve bağımsızlığı konusunda pay sahipleri tarafından herhangi bir kuşkuya düşülmüşse, bu konuda pay sahiplerinin mahkemeye başvurma haklarının olduğu da belirtilmiştir²⁴⁸.

İsviçre Hukukunda, bağımsız oy hakkı temsilcisinin temsil ettiği pay sahiplerinden “*talimatları alma*” ve bunlara uyma yükümlülüğü (İsvBK m. 689b/1) bulunmaktadır²⁴⁹. Ancak ortaklık pay sahiplerine organ temsilcisini önermemişse, oy kullanmaya yetkili bağımsız oy hakkı temsilcisinin, temsil edilenden bizzat talimat alma yükümlülüğü yoktur. Bu durumda talimat alma yükümü, ortaklığa aittir. Şöyle ki; ortaklık pay sahipleri tarafından doldurulmuş talimat formlarını doğrudan bağımsız oy hakkı temsilcisine göndermelidir. Böylelikle bağımsız oy hakkı temsilcisi, ortaklık tarafından gönderilmiş ve talimat kutucukları işaretlenmiş formları pay sahiplerinden alır ve her gündem maddesiyle ilgili olarak verilen talimat doğrultusunda oy kullanır²⁵⁰.

²⁴⁵ Böckli, § 12, N. 289.

²⁴⁶ Böckli, § 12, N. 289.

²⁴⁷ Schaad, Art. 689c, N. 15.

²⁴⁸ Schaad, Art. 689c, N. 15; Böckli, § 12, N. 292.

²⁴⁹ Schaad, Art 689c, N. 25; Böckli, § 12, N. 291; Waidacher, s. 116.

²⁵⁰ Böckli, § 12, N. 291.

Bağımsız oy hakkı temsilcisine verilen talimatlar sadece bir genel kurul toplantısı için geçerlidir²⁵¹.

Bağımsız oy hakkı temsilcisi, pay sahibinden herhangi bir gündem maddesiyle ilgili olarak talimat almamışsa ne yapacağı doktrinde tartışmalıdır²⁵². 1992'den beri baskın olan görüşe göre, tevdi eden temsilcisi için öngörülen hüküm yani bağımsız oy hakkı temsilcisinin yönetim kurulunun önerileri yönünde oy kullanmalıdır²⁵³. Kanunda tevdi eden temsilcisi için öngörülen bu hükmün bağımsız oy hakkı temsilcisi için de uygulanması İsviçre doktrininde yine tartışmalıdır²⁵⁴. Çünkü bağımsız oy hakkı temsilcisinin yönetim kurulunun önerileri yönünde oy kullanması, yönetim kuruluna avantaj sağlamış olacaktır. Bunun da, bağımsız oy hakkı temsilci kurumuna zarar vereceği endişesi ileri sürülmektedir. Bu eleştiriler İsvBK'da yapılan yeni revizyon çalışmalarında dikkate alınmıştır. 21.12.2007 tarihli İsvBK Öntasarısında²⁵⁵ yapılan düzenlemeyle, bağımsız oy hakkı temsilcisi talimat yokluğunda, çekimser oy kullanacaktır²⁵⁶.

Bağımsız oy hakkı temsilcisine verilen temsil yetkisi organ temsilcisinde olduğu gibi ancak yetkinin öncesinde verildiği tek bir genel kurul toplantısı için geçerlidir²⁵⁷. Pay sahibi ile bağımsız oy hakkı temsilcisi arasında yetkilendirme ilişkisi vekâlet ilişkisine dayanmaktadır. Eğer yetkilendirme vekâlet yoluyla verilmemişse bağımsız oy hakkı temsilcisi oy kullanmaya yetkili değildir²⁵⁸. Buna rağmen genel kurula katılırsa yetkisiz katılım söz konusu olur (İsvBK m. 691/cüm. 3). Bu şekilde alınan genel kurul kararları iptal edilebilir²⁵⁹.

Bağımsız oy hakkı temsilcisinin genel kurula katılma ve oy hakkını kullanabilme yetkisine sahip olup olmadığını anonim ortaklık denetlemelidir. İlk olarak bağımsız oy hakkı temsilcisinin pay sahibini temsil etmeye yetkili olup olmadığı, sonrasında ise pay sahibinin sahip olduğu pay senet türlerine göre yetkinin doğru

²⁵¹ Böckli, § 12, N. 293; Schaad, Art 689c, N. 18.

²⁵² Schaad, Art 689c, N. 20.

²⁵³ Böckli, § 12, N. 292; Schaad, Art 689c, N. 20.

²⁵⁴ Schaad, Art 689c, N. 20.

²⁵⁵ Die Revisionsvorlage 2007.

²⁵⁶ Böckli, § 12, N. 292.

²⁵⁷ Schaad, Art 689c, N. 18.

²⁵⁸ Schaad, Art 689c, N. 23.

²⁵⁹ Schaad, Art 689c, N. 24.

şekilde verilip verilmediği kontrolü yapılmalıdır. Bunların yanı sıra temsilcinin giriş kartının gerçek olup olmadığı da denetlenmelidir²⁶⁰.

2.2.1.3.3. Tevdi Eden Temsilcisi (Depotvertreter)

“*Depotvertreter*” kenar başlıklı İsvBK m. 689/d hükmü Türk Hukukunda “*tevdi eden temsilcisi*” kenar başlıklı TTK m. 429’a karşılık gelmektedir. İsvBK m. 689/d hükmü şöyledir: “1) Kendisine bırakılan veya tevdi edilen paylardan kaynaklanan katılım haklarını tevdi eden temsilcisi olarak kullanmak isteyen kişi her genel kurul öncesi tevdi eden kişiden oyun kullanılması için talimatları almalıdır.

2) Tevdi edenin talimatları zamanında elde edilemezse tevdi eden temsilcisi, oy hakkını tevdi edenin genel talimatlarına göre kullanır. Genel talimat yoksa o zaman yönetim kurulunun tekliflerini oylar.

3) 08.11.1934 tarihli Banka Kanunu kapsamında olan kurumlar ile malvarlığı yönetimini meslek edinenler tevdi olunanlar kabul edilir”.

İsvBK m. 689d/3’de tevdi eden temsilcisi olarak bankalar ve Tasarruf Mevduatı Sandıkları Kanununa tabi kuruluşlar ve malvarlığı yönetimini meslek edinen gerçek veya tüzel kişilerin tevdi eden temsilcisi olabileceği belirtilmiştir. Bu hükümde bahsedilen bankayı tespit edebilmek için, Bankalar Kanunu kapsamına girip girmediği ve bu bankaların söz konusu faaliyetleri yapmaya yetkili kılınıp kılınmadığı tespit edilmelidir.

Banka kapsamına, İsviçre’nin iç hukukundaki tüm bankalar girebildiği gibi yabancı bankalar da İsviçre’de bir şube veya merkezinin olması koşuluyla girebilir²⁶¹. Bankalar Kanunu’na tabi olmayan kurumlar İsvBK m. 689d anlamında tevdi eden temsilcisi olarak kabul edilmezler²⁶². Bu tür kurumlar ancak “*mesleki olarak malvarlığı yönetenler*” ise “*tevdi eden temsilcisi*” olarak kabul edilebilirler (İsvBK m. 689d/3)²⁶³. Ancak mesleki olarak malvarlığı yönetenler kavramı Kanunda tanımlanmamıştır.

²⁶⁰ Schaad, Art 689c, N. 21.

²⁶¹ Schaad, Art. 689d, N. 2. İstisnai olarak, İsviçre’de şubesi veya merkezi olmayan yabancı bankalarda İsviçre Hukukuna tabi anonim şirketin genel kurula temsilci olarak katılması ve müşterileri için oy kullanması da mümkün olabilir (Schaad, Art. 689d, N. 2); Türk hukukunda yabancı bankanın tevdi eden temsilcisi olabilme şartlarında Türkiye’de bir şube veya merkezinin olmasına ilişkin herhangi bir sınırlama getirilmemiştir (bkz. TTK m. 429 gerekçesi).

²⁶² Schaad, Art. 689d, N. 2.

²⁶³ Böckli, § 12, N. 254; Schaad, Art. 689d, N. 2.

Schaad, mesleki olarak malvarlığı yöneticisinden, mesleki olarak para ve menkul kıymetleri kabul eden ve bunları münhasıran müşterinin hesabına yatırım yapan ve buna uygun bir organizasyona sahip olan, kimselerin anlaşılacağını belirtmektedir²⁶⁴. Bu kişilere menkul kıymet ticareti yapanlar, portföy yöneticileri, malvarlığı yöneticileri, güvenilir kişiler, avukatlar, noterler, acenteler, simsarlar gibi kişileri örnek olarak verebiliriz. İsviçre’de 1994 yılında Bankalar Kanununda yapılan değişikliklerle, finans kurumlarının tevdi eden temsilcisi olabilmesinin ancak malvarlığı yönetimini meslek edinmeleri halinde mümkün olabileceği öngörülmüştür²⁶⁵. Malvarlığı yöneticisi tevdi eden temsilciliğini ana meslek olarak yapmak zorunda değildir; bunun yanında başka faaliyetler de yapılabilir. Malvarlığı yöneticisiyle müşteri arasında sözlü ya da yazılı “malvarlığı yönetim sözleşmesi” bulunmalıdır²⁶⁶. Malvarlığı yönetimi müşterinin hesabına, kendi adına ya da müşteri adına yapılabilir. Önemli olan malvarlığı yöneticisinin “tevdi eden temsilcisi” anlamında işlem yapabilme konusunda yetkili olabilmesidir²⁶⁷. Malvarlığı yöneticisinin kendisine ait mallarının yönetimi malvarlığı yöneticisi kapsamına girmez²⁶⁸.

İsviçre Hukukunda organ temsilcisi ve bağımsız oy hakkı temsilcisine verilen temsil yetkisinin bir genel kurul toplantısıyla sınırlı olması kuralı yine kurumsal oy hakkı temsil türleri arasında sayılan tevdi eden temsilcisi için geçerli değildir²⁶⁹. Genel kurulda oy kullanılacak paylara ilişkin bankanın her genel kurul öncesinde, kendisine payları tevdi etmiş olan kimseden ne yönde oy kullanılacağına ilişkin talimat talep etmesi gereklidir²⁷⁰ (İsvBK m. 689d).

Uygun bir süre içinde böyle bir talimat verilmediği takdirde saklamacı kurum, payları tevdi edenin genel talimatlarına göre ve böyle bir talimat da bulunmadığı takdirde yönetim kurulunun önerileri yönünde oy kullanır. 1991 yılında yapılan Kanun

²⁶⁴ *Schaad*, Art. 689d, N. 4.

²⁶⁵ *Pulaşlı, C. I, § 29, N. 383.*

²⁶⁶ *Schaad*, Art. 689d, N. 5.

²⁶⁷ *Schaad*, Art. 689d, N. 6.

²⁶⁸ *Schaad*, Art. 689d, N. 6.

²⁶⁹ *Schaad*, Art. 689d, N. 10.

²⁷⁰ Bu düzenleme İsviçre öğretisinde eleştirilmiştir. Şöyle ki tevdi eden temsilcisinin her genel kurul öncesi pay sahibinden talimat alması, genel kurul toplantısının olağan gündeminde yer alan tartışmasız ve önemsiz konular için gereksiz ve ayrıca yazışmalar bakımından da zaman alıcı bir durum olarak görülmüştür. Bunun yerine sadece genel kurul gündemindeki tartışmalı ve önemli gündem maddeleri için talimat alınmasının daha yerinde olacağı ileri sürülmüştür (bkz. *Çeker, Oy Hakkı*, s. 297, dn. 159).

değişikliğinden önce, özel talimatın yokluğu halinde temsilci pay sahibi adına kendi inisiyatifiyle oyunu kullanabilmekteydi. Ancak Kanun değişikliği ile bu inisiyatif temsilciden alınarak yönetim kurulunun önerileri doğrultusunda oyunu kullanacak şekilde değiştirilmiştir. *Böckli* ve *Schaad*, bu konuda tevdi edenin genel talimatı yoksa yönetim kurulunun teklifleri yönünde oy kullanması çözümünün yerinde olduğunu belirtmişlerdir²⁷¹. *Böckli* ayrıca bu durumda tevdi eden temsilcisinin oylarıyla ortaklık yönetiminin güçlü bir pozisyon elde etmesinin bir gerçek olmasıyla birlikte, yönetim kurulunun teklifleri yönünde oy kullanılması hakkının ender hallerde spekülatif amaçlı veya kötüye kullanıldığı görüşündedir²⁷².

2.2.1.4. Bireysel Oy Hakkı Temsilcileri ile Kurumsal Oy Hakkı Temsilcilerinin Temsil Yetkilerinin Sınırları

Bireysel oy hakkı temsilcileri ile kurumsal oy hakkı temsilcileri, pay sahibine ilişkin kanuni veya ortaklık sözleşmesiyle getirilen oy hakkı sınırlamalarına dikkat etmek zorundadır²⁷³. Örneğin kanunen pay sahibinin oydan yoksun olması halinde temsilcisi de yapılan oylamaya katılamayacaktır. Bununla birlikte temsilin sadece ortaklıkta pay sahibi olan birisi tarafından yapılabileceğine ilişkin ortaklık sözleşmesiyle getirilen sınırlama hukuken olanaklı ve geçerlidir (İsvBK m. 689/2)²⁷⁴. Şunu da ilave etmeliyiz ki, temsilcinin seçimine ilişkin sınırlamalar, oy hakkının temsilini haksız ve nedensiz şekilde zorlaştırmamalıdır²⁷⁵.

2.2.1.5. İsviçre Borçlar Kanununda Yapılan Değişikliklere İlişkin Süreç

İsviçre Hukukunda 1936 tarihli İsviçre Borçlar Kanunu (Obligationenrecht) Anonim Ortaklıklar Hukukunda 1991 reformuyla önemli değişiklikler yapılarak 1992’de yürürlüğe girmiştir²⁷⁶. Bu değişikliklerle pay sahibinin genel kurula bireysel temsilci aracılığıyla katılabilmesi bir pay sahipliği hakkı olarak düzenlenmiştir. Ayrıca bireysel temsile ilişkin hükümler genişletilirken, toplu temsil kurumuna ilişkin ilk kanuni düzenleme organ temsilcisi, bağımsız oy hakkı temsilcisi ve tevdi eden

²⁷¹ Böckli, § 12, N. 269; Schaad, Art. 689d, N. 23.

²⁷² Böckli, § 12, N. 253.

²⁷³ BGE 81 II 540; Böckli, § 12, N. 309; Schaad, Art. 689, N. 43.

²⁷⁴ Schaad, Art. 689, N. 46; Cinsiyet ya da meslek bakımından şirket sözleşmesiyle getirilen sınırlamalar hukuka aykırıdır ve hükümsüzlük sonucuna sahiptir (bkz. Böckli, § 12, N. 435). Ancak, vatandaşlık şartına ilişkin sınırlama getirilmesi mümkündür (bkz. ZK. Bürgi, N. 21).

²⁷⁵ Gustov **Raynoschek**, Die Ausübung des aktienrechtlichen Stimmrechtes durch Banken als Legitimationsträger, Österreichisches Bank-Archiv 1973, s. 182.

²⁷⁶ Yaşar **Karayalçın**, “İsviçre Borçlar Kanununda Anonim Şirketler Hukuku Alanında Yapılan Değişiklikler”, *BATİDER*, C. XVII, S. 1, Y. 1993, s. 27.

temsilcisine ilişkin m. 689c-689d hükümleriyle yapılmıştır²⁷⁷. 1991 reformundan sonra yapılan en son değişiklikler 2005 yılında başlayıp günümüze kadar devam etmiştir²⁷⁸.

Söz konusu süreci özetleyecek olursak; 12.12.2005 tarihinde İsviçre Borçlar Kanunundaki Anonim Ortaklıklar Hukukuna ilişkin bazı önemli değişiklikleri öngören “*BK Öntasarısı*” hazırlandı. Bu BK Öntasarısı’ndan İsviçre Federal Konseyi tarafından bazı konular çıkartılarak ve birtakım yenilikler getirilerek Öntasarı 21.12.2007²⁷⁹’de kabul edilmiştir. Bu Öntasarının amacı şirket yönetimini iyileştirmek, şirketlerin sermaye yapılarını daha serbestçe düzenlemelerini sağlamak, genel kurulun yapısını ve çalışma düzenini modern hale getirmek ve muhasebeye ilişkin düzenlemeleri yenilemektir. 21.12.2007 tarihli Öntasarının, muhasebe hukukunda değişiklikler öngören bölümü 07.04.2009’da çıkartılarak, Tasarı 01.01.2013 tarihinde yürürlüğe girdi²⁸⁰. Ancak ortaklıklar hukukuna ilişkin bölümün tamamlanması ve yürürlüğü oldukça gecikti. Çünkü yöneticilere ödenen fahiş ücretlere ilişkin yapılacak düzenlemeler öne çıktı. 2013’te bu konu halk oylamasına sunuldu ve bu nedenle İsviçre Federal Anayasası’nda m. 95 değişikliğe uğradı. Halk oylamasıyla kabul edilen Taslağı yürürlüğe koymak için Borsaya Kote Şirketlerde Yöneticilere Ödenen Fahiş Ücretlere İlişkin Karar (VegüV), 01.01.2014 tarihinde yürürlüğe girdi.

Borsaya Kote Şirketlerde Yöneticilere Ödenen Fahiş Ücretlere İlişkin Kararla konumuzla ilgili olarak, toplu temsil türlerinden bağımsız oy hakkı temsilcisinin dışındaki diğer toplu temsilci türlerinin kaldırılması (VegüV m. 11), bağımsız oy hakkı temsilcisinin genel kurul tarafından seçilmesi (VegüV m. 8/1), bağımsız oy hakkı temsilcisinin bağımsızlığı hakkında denetçinin bağımsızlığına ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanabileceği (VegüV m. 8/3) gibi değişiklikler yapılmıştır. Yönetmelik yürürlüğe girdiği için bu hükümler yalnızca payları borsaya kote anonim ortaklıklarda uygulanmaya başlanmıştır (VegüV m. 1/1). Bu Karardan sonra 28.11.2014 tarihinde Federal Konsey İsviçre Şirketler Hukukunda yapılan değişiklikleri içeren yeni bir

²⁷⁷ Karayalçın, s. 24-26; Karamanlıoğlu, s. 30.

²⁷⁸ Hasan **Pulaşlı**, Elektronik Ortamda Anonim Şirket Genel Kuruluna İlişkin Düzenlemelerin Evrimi ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunundaki Durum, *Halil Arslanlı Bilim Arşivi*, s. 40, (<http://arslanlibilimarsivi.com/sites/default/files/makale/HasanPulasli-internetOrtamindaGenelKurul.pdf>) (Pulaşlı, *Elektronik Genel Kurul*) (E.T. 21.06.2014), s. 55; Ercüment **Erdem**, “İsviçre Şirketler Hukukuna İlişkin Kanun Taslağı ve Taslağın Türk Hukukuna Etkisi”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi* 60. Yıl Armağanı, 2015, s. 141.

²⁷⁹ Die Revisionsvorlage 2007 zum Aktienrecht.

²⁸⁰ Erdem, *İsviçre Şirketler Hukuku*, s. 141.

Taslak yayınladı. Şirketler hukukuna ilişkin bu Kanun Taslağı 15.03.2015 tarihine kadar görüşe açıldı. Taslağın düzenlediği konuların kapsamı nedeniyle 2017 yılından önce yürürlüğe girmesi beklenmemekteydi²⁸¹. 2017 yılına geldiğimizde ise hala Taslak yürürlüğe girmemiştir.

Süreci bu şekilde aktardıktan sonra Kanun Taslağıyla yapılan değişiklikleri dört başlık altında toplayabiliriz. Bunlardan ilki yöneticilere ödenen fahiş ücretlere ilişkindir. İkinci olarak klasik ortaklıklar hukukunda bazı değişiklikler öngörülmektedir. Üçüncü olarak genel kurulda pay sahiplerinin haklarını kullanmalarının kolaylaştırılmasına, nisapların hafifletilmesine, usuli engellerin kaldırılmasına ve genel kurulun birden çok yerde ve hatta yabancı ülkelerde yapılmasına olanak sağlanmasının dışında, genel kurulun on-line olarak yapılmasına²⁸² imkân tanınarak genel kurulun yapılmasına birtakım kolaylıklar getirilmektedir²⁸³. Son olarak klasik anlamda ortaklıklar hukuku kapsamında sayılamayacak bazı değişiklikler yapılmıştır. Bu kapsamda yönetim kurulu ve diğer yönetici organlarda cinsiyet eşitliği sağlanmaya çalışılmıştır; ayrıca petrol, doğal gaz gibi birincil doğal kaynakları üreten ortaklıkların idareye yaptığı belirli sınırları aşan ödemelerin kamuya açıklanması öngörülmektedir²⁸⁴.

Kanun Taslağında pay sahibinin temsiline ilişkin yeni düzenlemeleri şu şekilde sıralayabiliriz: Federal Elektronik İmza Kanununda öngörülen şekilde elektronik imza atılması şartıyla, genel kurulda oy kullanmak üzere elektronik ortamda temsilci atanabileceği (Tasarı m. 689a/2'de) hüküm altına alınmıştır. Temsil hakkının sınırlandırılmasına ilişkin olarak sınırlandırma başta ortaklık kuruluş sözleşmesiyle getirilmiş olabileceği; getirilmemişse sonradan bu tür sınırlandırmaların yapılabilmesi için, maddi nedenlerin bulunması gerekeceği belirtilmiştir. Ayrıca, ortaklık esas sözleşme değişikliği ile bu sınırlandırmanın yapılmasında anonim ortaklığın menfaatinin pay sahiplerinin menfaatinden fazla olması da gerekmektedir. Tüm bu sınırlandırmaların yapılabilmesi için pay sahiplerine eşit davranma ilkesinin de

²⁸¹ Erdem, *İsviçre Şirketler Hukuku*, s. 142.

²⁸² Böckli, *İsviçre'de, yürürlükteki Kanuna göre genel kurula on-line katılma olanağı olmadığını belirtmiştir. Bu nedenle elektronik ortamda genel kurul yapılmasının İsviçre Hukukunda arzu edilmesi nedeniyle bu konuda yasa değişikliğinin derhal gerektiğini ifade etmiştir (bkz. Böckli, § 12, N. 344). 16.03.2012 tarihli İsvBK Son Tasarısında, on-line genel kurula ilişkin genel düzenlemelere m. 701a vd. hükümlerinde yer verildiğinden Tasarının yürürlüğe girmesiyle birlikte genel kurula pay sahibinin bizzat veya temsilcisi aracılığıyla elektronik ortamda katılımı mümkün olabilecektir*

²⁸³ Schaad, Art. 689, N. 52; Erdem, *İsviçre Şirketler Hukuku*, s. 142.

²⁸⁴ Erdem, *İsviçre Şirketler Hukuku*, s. 142.

korunması gerekmektedir²⁸⁵. Yine payları borsada işlem gören anonim ortaklıklar bakımından anasözleşmeyle temsilcinin pay sahibi olması zorunluluğunun düzenlenememesi getirilmiştir. Kapalı tipteki anonim ortaklıklar bakımındansa anasözleşmeyle pay sahibi olmayanlara temsil yetkisi verilemeyeceği yönündeki düzenleme ise korunmuştur (İsvBK Tasarısı m. 689d/1).

Henüz yürürlüğe girmemiş olan yeni İsviçre Borçlar Kanunu Tasarısında, organ temsilcisi ile tevdi eden temsilcisi kurumları İsviçre Hukukundan beklenen faydayı sağlamadığı için Tasarıdan kaldırılmıştır. Yeni Tasarıda İsviçre kurumsal oy hakkı temsilini bir veya birden çok bağımsız oy hakkı temsilcisine bırakmaktadır. Ayrıca bağımsız oy hakkı temsilcisinin ortaklık tarafından pay sahiplerine önerilmesi payları borsaya kote olan anonim ortaklıklarda bir zorunluluk olarak belirtilmiştir. Bununla birlikte payları borsaya kote olmayan anonim ortaklıklar bakımından ortaklık anasözleşmesinde pay sahibi olmayan kişilere temsil yetkisi verilemeyeceği yönünde bir hüküm bulunuyorsa bağımsız oy hakkı temsilcinin önerilmesi zorunlu hale gelecektir (İsvBK Tasarısı m. 689d/2). Talimat konusunda da şu şekilde bir yenilik getirilmiştir; bağımsız oy hakkı temsilcisinin pay sahibinden talimat almaması halinde yönetim kurulunun önerileri yönünde oy kullanması yerine oyunu çekimser oy kullanması düzenlemesi getirilmiştir (İsvBK Tasarısı m. 689c/3, İsvBK Tasarısı m. 689d/2).

2.2.2. Alman Hukukunda

Alman Hukukunu incelediğimizde ilk olarak 1843 tarihli Prusya Pay Senetli Ortaklıklar Kanununda ana sözleşmede hüküm bulunmak şartıyla pay sahibinin (bireysel) temsilci aracılığıyla oy kullanmasına izin verilmişti²⁸⁶. Pay sahibinin bireysel temsilci aracılığıyla katılımı yerini zamanla İsviçre'nin de Alman Hukukundan etkilendiği TTK'da "*tevdi eden temsilcisi*" kavramına benzeyen "*Depotstimmrecht*" olarak adlandırılan kurum, yani bankalar tercih edilmeye başlanmıştır²⁸⁷.

²⁸⁵ Schaad, Art. 689, N. 53.

²⁸⁶ Erik Kießling, Der preußische Aktiengesetz von 1843, Aktienrecht im Wandel, C. I, ed. Bayer, Walter/Habersack, Mathias, Tübingen, 2007, s. 221-222 (bkz. Karamanlıoğlu, s. 28'den naklen alıntı).

²⁸⁷ TTK m. 429/1 gerekçesinde, "*tevdi eden temsilcisi*", Alman Hukuku'nun "*Depotstimmrecht*" kurumu ve ondan esinlenen İsviçre başta olmak üzere bazı Avrupa ülkelerinin gelişmiş düzenleriyle karıştırılmaması, özellikle o hukukların doktrinlerine çok bağlı kalınmaması gerektiği belirtilmiştir. Çünkü Türkiye anılan kuruma ilişkin hiçbir uygulamaya sahip değildir. Toplumsal yönü ve sorunları olan ve kanuna yeni giren "*tevdi eden temsilcisi*"nin Yargıtay içtihatları ve Türk doktrinince yeni bir

19. yy'ın ortalarından itibaren Alman bankalarının, pay sahiplerinden özel bir izin almaksızın, bu paylarla anonim ortaklıkların genel kurullarına katıldıkları fark edilmiştir²⁸⁸. Bu nedenle, bankaların tevdi eden temsilcisi sıfatıyla ekonomik güç elde etme yolunun açılmış olduğu eleştirisi yapılmıştır²⁸⁹. Bu eleştiriler sonucunda 1884 tarihli Alman Ticaret Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunda m. 249'la pay sahibinin rızası olmadan, payları temsilen genel kurul toplantısına katılanlar için para cezası öngörülmüştür²⁹⁰. Bu tarihten sonra 1937 tarihli Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu (Aktiengesetz) (APOK) yürürlüğe girinceye kadar, bankalar paylarını tevdi eden pay sahipleriyle yaptıkları sözleşmede bulunan genel işlem şartları aracılığıyla temsil yetkisini sözleşmeyle elde etme yoluna gitmişlerdir. Sözleşmeyle yetkinin verilmesi beraberinde birtakım sorunları da getirmiştir. Şöyle ki tevdi eden temsilcisine genel kurula katılma ve oy kullanma yetkisi sözleşmeyle verildiği için sözleşmede de genellikle talimata ilişkin hiçbir açıklama yer almadığından tevdi eden temsilcisi genel kurula katılma ve oy hakkını istediği gibi ya da kendi menfaatlerine göre kullanabilmekteydi. Bu durumda ortaklık sermayesine hiçbir katkısı olmayan ve dolayısıyla herhangi bir risk taşımayan tevdi eden temsilcisi ortaklık iradesinin oluşumunda söz sahibi olabiliyor ve hatta bazı hallerde yönetimi ele geçirebilme riskleri yaşıyordu. Dolayısıyla da Almanya'da bankalar ve diğer kredi kurumları bu yolla sanayi üzerinde hâkimiyetlerini kurmuşlardı²⁹¹. Ancak yapılan eleştirilere rağmen devlet ve ortaklıklar "*Depotstimmrecht*"i desteklemişler ve güçlendirmeye çalışmışlardı²⁹². Çünkü "*Depotstimmrecht*", genel kurulda güç boşluğu sorunu için düşünüldüğünden, pay sahiplerinin genel kurul toplantılarında bankalarca temsil edilmelerinin kabulüyle özellikle HAAO'larda çeşitli nedenlerle genel kurul toplantılarına katılamayan küçük pay sahiplerinin genel kurulda temsil edilebilmelerine ve çıkarlarının bankanın sorumluluğu altında uzman kişilerce korunması imkânı sağlanmış olacaktı²⁹³.

hukuk olarak gelişeceği tahmin edilmektedir (bkz. TTK m. 428 gerekçesine); Turanboy, *Temsil*, s. 428.

²⁸⁸ Tekinalp, *Yönetime Katılma*, s. 66; Tuerks, s. 5 (bkz. Karamanlioğlu, s. 28 dn. 148'den naklen alıntı).

²⁸⁹ Tekinalp, *Yönetime Katılma*, s. 66; Moroğlu, *Genel Kurul*, s. 292.

²⁹⁰ Tekinalp, *Yönetime Katılma*, s. 66; Tuerks, s. 6; Kaya, *Vertretung*, s. 44 (bkz. Karamanlioğlu, s. 28, dn. 149'dan naklen alıntı).

²⁹¹ Bkz. TTK m. 429/3 gerekçesine.

²⁹² Ünal **Tekinalp**, *Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Yönetime Katılma Sorunları*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1979, s. 67.

²⁹³ Moroğlu, *Genel Kurul*, s. 293; Tekinalp, *Yönetime Katılma*, s. 66.

1937 tarihli APOK § 114/4’le pay sahibinin genel kurulda temsiline ilişkin düzenlemeyle bankaların tevdi eden temsilcisi sıfatıyla oy kullanmalarına ilişkin hüküm ilk defa getirilmiştir²⁹⁴. Yine Alman Hukukunda tevdi eden temsilcisine benzer şekilde, 1937 tarihli Alman Depo Kanununda (Depotgesetz) depolanan hisse senetlerine ilişkin oy hakkı düzenlenmiştir. Bu Kanun bankaya depo edilen paylara ilişkin oy hakkının bankalar tarafından kullanılması esasına dayanmaktadır²⁹⁵. Bu Kanuna göre, kıymetli evrakı saklama ve yönetme yetkisine sahip olan bankalar, bu senetlerden doğan oy haklarını hisse senedi sahibi adına tevdi eden temsilcisi sıfatıyla temsil yetkisine sahiptir²⁹⁶. Burada tevdi eden temsilcisi olarak belirlenen bankanın, pay sahibi adına genel kurula katılması için kendi çalışanlarından birini görevlendirmesi gerekir. Üçüncü bir kişinin tayin edilebilmesi için pay sahibinin buna açıkça izin vermesi şarttır.

Anonim ortaklıklarda pay sahibinin temsili 1965 tarihli APOK § 69/1’de “*bir paya birden fazla kişinin malik olması halinde, pay sahipleri ancak temsilci aracılığıyla genel kurul toplantısına katılarak pay sahipliği haklarını kullanabilecekleri*”, § 134/3’te “*pay sahibinin genel kurula bireysel temsilci aracılığıyla katılıp oy kullanması*” ve § 135²⁹⁷’te “*oy hakkının kredi kurumları ve kurumsal temsili mesleki şekilde icra edenler aracılığıyla kullanılması*” kenar başlığı altında on iki bent halinde oldukça kapsamlı şekilde düzenlenmiştir²⁹⁸. 1965 tarihli APOK § 134 içerik olarak, 1937 tarihli APOK § 114’le benzerdir. Kredi kurumları, finans hizmetleri kuruluşları, pay sahipleri birlikleri ve mesleki faaliyet olarak pay sahibi temsilciliğiyle uğraşanlar APOK § 135 hükmü kapsamındadır. Uygulamada en çok kredi kurumlarının tevdi eden temsilcisi olarak yetki topladıkları gözlemlenmektedir²⁹⁹.

1965 tarihli APOK § 135 kaynağını 1937 tarihli APOK § 114’den almakla beraber çeşitli tarihlerde sanal genel kurul toplantılarının yapılması, organın temsilcisi gibi bir takım konularda değişiklikler ve yenilikler getirilmiştir. Bu değişiklik ve

²⁹⁴ Kaya, *Vertretung*, s. 45 (bkz. Karamanlıoğlu, s. 29’den naklen alıntı).

²⁹⁵ Tekinalp, *Yönetim Katılma* s. 65; Turanboy, *Temsil*, s. 435.

²⁹⁶ Turanboy, *Temsil*, s. 435.

²⁹⁷ APOK § 135 başlığı “*Ausübung des Stimmrechts durch Kreditinstitute und geschäftsmaessig Handnde*” olmasına karşın uygulamada ve doktrinde bu sistem “*Depotstimmrecht*” olarak adlandırılmaktadır.

²⁹⁸ APOK § 135 Türk-İsviçre Hukukundan farklı olduğu için, Türk Hukukuna kıyasen uygulanması ancak somut bir olayda istisnaen olabileceği görüşü için bkz. Pulaşlı, *C. I*, § 29, N. 389.

²⁹⁹ Schröer, *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz*, C. III, § 135, N. 29; Rieckers, *Aktiengesetz*, C. I, ed. Spindler/Stilz, § 135, N. 10; Hüffer, § 135, N. 4; Hirschmann, *Aktiengesetz Kommentar*, ed. Hölters, § 135, N. 4 (bkz. Karamanlıoğlu, s. 201, dn. 244’den naklen alıntı).

yenilikler için ilk olarak “*Nama Yazılı Paylara ve Oy Hakkının Kullanılmasının Kolaylaştırılmasına İlişkin Kanun*”³⁰⁰ (NaStraG) bakmamız gerekmektedir. Söz konusu Kanunla nama yazılı pay senetleri hamiline yazılı pay senetleriyle eşitlenmiş, genel kurul toplantısına ilişkin hazırlıklar basitleştirilmiş, pay sahiplerinin genel kurulda temsil edilmesi hususunda yazılı temsil yetkisi verilmesi şartı kaldırılmış, oy hakkının kullanılması kolaylaştırılmıştır³⁰¹. NaStraG, APOK § 135/I hükmünde belirtilen kredi kurumları ile pay sahipleri birliğine oy hakkının kullanılması hususunda yetki verilmesinin artık hiçbir yasal şekle bağlı olmayacağını da kabul etmiştir. Buna göre, kredi kurumları ve pay sahipleri birliği kendilerine tevdi edilen paylar için genel kurulda oy hakkını ancak ilgili pay sahibinden e-mail de dâhil olmak üzere, talimat almaları halinde kullanabileceklerdir. Böylece elektronik ortamda oy kullanılmasına ilişkin talimat verilmesi imkânı da sağlanmış oldu³⁰².

NaStraG ile APOK § 135/2/cüm. 2 hükmünde mevcut olan kredi kurumlarına ve pay sahipleri birliğine oy kullanılmasına ilişkin 15 ay süreli yetki verilmesi şartı kaldırılarak, bunun yerine kredi kurumlarının tevdi müşterisine her yıl bilgi vermesi kuralı getirilmiştir. Böylelikle, 15 ay süreli olan yetki, gerçek sürekli yetkiye dönüşmüştür. Ayrıca, kredi kurumunun her yıl pay sahibine açıkça kendisine verilmiş temsil yetkisini geri alabileceğini ve başka bir temsilci (APOK § 125/I, cüm. 2 anlamında) atayabileceğini belirtmesi gerektiği; talimat açıklamasının eksiksiz olması ve sadece oy hakkının kullanılmasına ilişkin açıklamaları içermesinin gerekli olduğu öngörülmektedir.

NaStraG ile APOK § 135/VII’de yapılan değişiklikle nama yazılı paylar için, bir kredi kurumunun kendisine ait olmayan ancak pay defterinde pay sahibinin adına kayıtlı paylar için yalnızca kullanmaya ilişkin yetki almış olması halinde oy hakkını kullanabileceği ve bu hususta da birinci fıkranın bir ve ikinci cümlelerinin uygulanacağı

³⁰⁰ Alman Hukukunda nama yazılı pay senetlerine ilişkin bir yasal düzenleme yapılarak “*Nama Yazılı Pay Senetleri*” (NaStraG) Tasarı olarak hazırlanmış, bu Tasarı birtakım değişikliklerle, 10.05.2000’de Federal Hükümet, 18.01.2001 tarihinde Alman Federal Meclisi tarafından kabul edilerek kanunlaşmış ve 25.01.2001 tarihinden itibaren de yürürlüğe girmiştir [bkz. Şafak **Narbay**, Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu’nda (APOK) Değişiklik Yapan “*Nama Yazılı Pay Senetleri Kanunu (NaStraG)*”nın “*Pay Defteri (Aktienbuch)*” Konusundaki Yeni Düzenlemeleri”, Prof. Dr. Hayri Domanıç’e 80. Yaş Günü Armağanı, C. I, İstanbul, 2001, Beta Yayınları, s. 365; Yayla, *Genel Kurul*, s. 137; Falcioğlu, s. 70].

³⁰¹ Ludwig, s. 436; Schöer, *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz*, C. III, § 134, N. 72; Hüffer, § 134, N. 24; Hirschmann, *Aktiengesetz Kommentar*, ed. Hölters, § 134, N. 44; Rieckers, *Aktiengesetz*, C. I, § 134, N 75 (bkz. Karamanlioğlu, s. 301, dn. 677’den naklen alıntı); Falcioğlu, s. 70.

³⁰² Pulaşlı, *Elektronik Genel Kurul*, s. 40.

düzenlemesi getirilmiştir. Böylece NaStraG ile nama yazılı paylarda pay sahibinin kimliğini ispat ederek yetki vermesi kuralı kaldırılmış oldu³⁰³.

Alman Hukukunda, kural olarak ortaklığın “*organın temsilcisi*” ataması mümkün değildi. NaStraG ile ilk defa ortaklığın pay sahiplerine genel kurulda kendileri adına “*oy hakkını kullanmaya yetkili temsilci*” (organın temsilcisi) önermesi Yasada yer almıştır³⁰⁴. Bu Yasayla ayrıca APOK § 134/3 cüm. 3’te yapılan değişiklik, 25 Ocak 2001 tarihinden itibaren, Alman Hukukunda ilk defa ortaklık tarafından atanan “*oy hakkı temsilcisi*” (proxy) kurumu getirilmiş oldu³⁰⁵. Buna karşılık Alman Hukukunda “*bağımsız temsilci*”ye karşılık gelen herhangi bir düzenleme yapılmamıştır³⁰⁶.

Bunların yanı sıra APOK § 134/3/3 hükmü, 2007/36/EC sayılı Direktif ile uyum sağlanması amacıyla, “*Hissedarlar Direktifinin Uygulanmasına Dair Kanun*” Gesetz zur Umsetzung der Aktionärsrechterichtlinie- ARUG ile 2009 yılında şekil şartına ilişkin bir değişiklik yapılmıştır. Buna göre, “*esas sözleşmede talimat verilmesi hususunda kolaylaştırıcı hiçbir düzenleme öngörülmemişse, yazılı şekil geçerli olur*” kuralı yerini metin formundaki şekil şartına bırakmıştır³⁰⁷. Yine Alman Hukukunda “*birden fazla temsilcinin genel kurul toplantısına katılabilmesi*” kuralı APOK § 134/3/cüm 2’de ARUG ile “*pay sahibi birden fazla kişiye temsil yetkisi verirse anonim şirket, bu temsilcilerden birini veya daha fazlasını geri çevirebilir*” şeklinde değiştirilmiştir. Dolayısıyla Alman Hukukunda esas sözleşme ile ayrıca bir düzenleme yapılmasına gerek kalmaksızın temsilci veya temsilciler geri çevrilebilir.

Alman Hukukunda 19.07.2002’de yürürlüğe giren ortaklıkların şeffaflığı ve açıklığına ilişkin düzenlemeleri konu alan “*Oy Hakkının Kullanılması ve Paysahiplerinin Daha İyi Bilgilendirilmesine İlişkin Şeffaflık ve Aleniyet Kanunu*” Transparenz- und Publizitaetsgesetz- TransPuG kanunuyla, nama yazılı pay sahiplerinin genel kurullara katılımları veya temsilcilerini yetkilendirmelerinin internet aracılığıyla elektronik şekilde yapılması mümkün hale getirilmiştir³⁰⁸.

³⁰³ Pulaşlı, *Elektronik Genel Kurul*, s. 40.

³⁰⁴ Pulaşlı, *Elektronik Genel Kurul*, s. 37; Ayan, *Temsil*, s. 15, dn. 37.

³⁰⁵ Pulaşlı, *Elektronik Genel Kurul*, s. 39.

³⁰⁶ Pulaşlı, *Oy Hakkı*, s. 799; Ayan, *Temsil*, s. 26, dn. 72.

³⁰⁷ Pulaşlı, *Elektronik Genel Kurul*, s. 39.

³⁰⁸ Pulaşlı, *Elektronik Genel Kurul*, s. 40; Ayan, *Temsil*, s. 15, dn. 54; Yayla, *Borsaya Kote Ortaklıklar*, s. 137.

2.2.3. Amerikan Hukukunda

Amerika Birleşik Devletleri Hukukunda (Amerikan Hukukunda) pay sahiplerinin değişik nedenlerle genel kurul toplantılarına ilgi göstermemeleri güç boşluğu sorunun doğmasına neden olmaktaydı. Dolayısıyla pay sahipleri genel kurula gereken ilgiyi göstermeyince küçük bir azlık ortaklığa kolayca egemen olabilmekte veya güç boşluğu kurumsal yatırımcı veya pay senetlerinin tevdi edildiği bankalar başta olmak üzere başkalarınca doldurulmaktaydı. Özellikle hisse senetleri borsada işlem gören anonim ortaklıklar bu tarz durumla çok sık karşılaşarlardı. Bu nedenle sorunu çözmek için genel kurulda oy hakkı için vekâlet toplanması ABD’de proxy olarak değerlendirilerek “*Proxy Rules*” adlı vekâleten oy kullanma düzenlemeleri çıkarılmıştır³⁰⁹.

Amerikan hukukunda “*proxy*” sistemi olarak adlandırılan vekâleten oy kullanılması sistemi, pay sahiplerinin iradelerinin, pay sahipleri tarafından yetkilendirilen temsilcileri aracılığıyla genel kurula ulaşmasını sağlayan bir temsil şeklidir³¹⁰. ABD’de proxy terimi, başkasına ait paylardan kaynaklanan oy hakkını kullanmak üzere yetkilendirilmiş kişiyi ya da temsilciye verilen “*temsil yetkisini*” veya “*yetki belgesini*” ifade etmek için de kullanılmaktadır³¹¹. Proxy sistemi, pay sahiplerinin tayin edecekleri temsilcilere talimat vermeden doğrudan doğruya kullanılacak oyların yönünü belirten bir belge vermek suretiyle belirli kişileri temsilci olarak yetkilendirmesi esasına dayanır³¹². Bu sistemde temsilci adeta bir haberci niteliğini taşımakta ve genel kurulda oy kullanırken herhangi bir irade beyanında bulunmamaktadır³¹³. Yetkilendirme yazılı olarak yapılmalıdır. Aksine bir düzenleme bulunmuyorsa, pay sahibi tarafından yetki verilecek kişinin pay sahibi olup olmamasında bir sakınca yoktur³¹⁴.

Genel kurullarda, pay sahipleri tarafından vekâlet verilme ve temsil usulü ile kamuya duyurulması gereken bilgilerin eyalet hukuklarında farklı şekillerde

³⁰⁹ Turanboy, *Temsil*, s. 428; Mustafa Can, *ABD Ortaklıkları Hukukunun Tasarı Türk Ticaret Kanunundaki Ortaklıklar Hukukuna Etkileri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2009, s. 73.

³¹⁰ Yiğit, s. 71.

³¹¹ Can, *ABD Ortaklıkları*, s. 94; “*Proxy*” teriminin kelime anlamı temsil olmakla birlikte tam olarak temsil ve vekâlet terimlerini karşılamamaktadır (bkz. Yayla, *Elektronik Genel Kurul*, s. 13-14).

³¹² Çeker, *Oy Hakkı*, s. 181; Yayla, *Elektronik Genel Kurul*, s. 13; Yiğit, s. 208.

³¹³ Mahmatlı, s. 37.

³¹⁴ Can, *ABD Ortaklıkları*, s. 94.

düzenlenmesi veya konu hakkında hiç düzenleme getirilmemesi, konunun federal seviyede ele alınmasını gerekli kılmıştır. Bu çerçevede Amerikan Hukukunda pay sahiplerinden proxy toplanabilmesi için, ilk defa federal düzeyde 1934 tarihli Menkul Kıymetler Borsası Kanunu [Securities Exchange Act. (SEA)]³¹⁵ 14a hükmünde düzenlenerek, proxy aracılığıyla oy kullanma şeklini düzenleme yetkisi Menkul ve Kıymetler Borsası Komisyonu'na [Securities and Exchange Commission (SEC)]³¹⁶ (Sermaye Piyasası Komisyonu'na) bırakılmıştır. Bu Komisyon 24 Aralık 1935 tarihinde vekâlet kurallarına (proxy rules) ilişkin ilk düzenlemeyi yaparak yayınlamıştır³¹⁷. SEC tarafından çıkarılan düzenlemelerle proxy uygulamalarına ilişkin olarak ihraççıların açıklama yükümlülükleri, pay sahiplerinin birbirleriyle ve ortaklıkla olan iletişimleri ve kötüye kullanımın önlenmesine ilişkin hükümler olmak üzere üç konuda düzenlemeleri mevcuttur³¹⁸. Bu sistemle pay sahipleri iradesinin genel kurula tam olarak yansıtılması sağlanmaktadır³¹⁹. Bu yetkiye istinaden yapılan düzenleme uyarınca bir anonim ortaklıkta proxy toplanabilmesi için pay sahibi sayısının en az 500 olması ve ortaklık malvarlığının bir milyon doları aşması şarttır³²⁰.

Halka açık ortaklıkların tabi olduğu kurallar gereğince ortaklıklar genel kuruldan önce pay sahiplerine “*proxy belgelerini*”³²¹ yazılı şekilde ulaştırmaları gerekmektedir (17 Code of Federal Regulations (CFR) 240.14a-3)³²². ABD’de HAAO’larda genel kurul toplantılarının yapılmasına ilişkin uygulanan geleneksel yöntemde, “*register owner*”³²³ pay sahiplerine proxy bildirgelerini ve proxy formlarını

³¹⁵ Code of Federal Regulations, Title 17 Commodity and Securities Exchange, Chapter II Securities and Exchange Commission, Part 240 General Rules and Regulations, Securities Exchange Act of 1934.

³¹⁶ Securities Exchange Commission, ABD’de sermaye piyasalarının düzenlenmesinden ve yatırımcıların korunmasından sorumlu kamu kuruluşudur (bkz. Yayla, *Borsaya Kote Ortaklıklar*, s. 28).

³¹⁷ Bonnie G. **Buchanan**, Jeffry M. **Netter**, Annette B. **Poulsen** and Tina **Yang**, Shareholder Proposal Rules and Practice: Evidence form a Comparison of the US an UK, November 1, 2011, SSRN: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1969606, (E.T. 20.06.2017), s. 15; Turanboy, *Temsil*, s. 434.

³¹⁸ Yayla, *Elektronik Genel Kurul*, s. 14.

³¹⁹ Çeker, *Oy Hakkı*, s. 182; Yayla, *Elektronik Genel Kurul*, s. 15.

³²⁰ Hamdi **Yasaman**, *Menkul Kıymetler Borsası Hukuku*, İstanbul 1992, s. 244.

³²¹ Proxy belgeleri, proxy bildirgesi denilen ve çağrı, gündem, oy kullanma yöntemleri gibi pay sahiplerinin genel kurulda oy kullanabilmeleri için bilgi sahibi olmaları gereken konuları içeren belgeyi; proxy formu adı verilen oy pusulasını ve yıllık faaliyet raporunu kapsamaktadır (Yayla, *Borsaya Kote Ortaklıklar*, s. 28).

³²² Yayla, *Borsaya Kote Ortaklıklar*, s. 28; Yayla, *Elektronik Genel Kurul*, s. 15; Turanboy, *Temsil*, s. 434.

³²³ ABD Hukukunda “*register owner*” pay sahipleri ihraççının veya ihraççı kayıtlarını tutan bir sicilin kayıtlarında yer alırlar. Payların mülkiyeti ve paylardan doğan pay sahipliği hakları pay sahiplerine aittir (Yayla, *Borsaya Kote Ortaklıklar*, s. 28, dn. 49).

posta yoluyla göndermekteydiler. “*Beneficial owner*”³²⁴’da ise ortaklıklar proxy belgelerini önce payların saklandığı kuruma gönderiyorlar, bu kurumlar da belgelerin posta yoluyla pay sahiplerine iletilmesini sağlıyorlardı. Proxy belgelerini alan “*beneficial owner*” pay sahibi tüm gündem maddeleri hakkında temsilciye yetki verebileceği gibi, her bir gündem maddesi için proxy formunda “*kabul*”, “*red*” veya “*çekimser*” oy seçeneklerini işaretlemek suretiyle bunları saklamacıya (toplantı başkanına iletme yetkisi saklamacıya verilir)³²⁵; “*register owner*” pay sahipleri ise ortaklığa (toplantı başkanına iletme yetkisi yönetim kuruluna verilir) geri postalamaktaydılar. Ayrıca isteyen pay sahibi, proxy formlarını yanına alarak toplantının yapıldığı yere gitmekte ve genel kurula fiziken katılabilmektedir³²⁶.

1996 yılına gelindiğinde pay sahibi, proxy belgelerinin elektronik teslimine açıkça rıza göstermiş olması şartıyla proxy belgelerinin elektronik yöntemlerle iletilmesine ilişkin hukuki çerçeve Amerikan Hukukunda düzenlenmişti. Ancak proxy formlarının elektronik ortamda iletilebilmesi için gerekli olan onay pay sahiplerinin tümünden alınamamıştır. Bu konuda önceleri ortaklıklar pay sahiplerine elektronik teslim rıza gösterdiklerini beyan edebilecekleri formları postalamayı istediler, ancak son derece maliyetli olduğundan bu uygulamaya son verildi. Bunun yerine, sonrasında telefonla veya ortaklık tarafından belirlenen internet sitesine girmesi halinde site üzerinden gerekli onay alınmaya çalışılmıştır³²⁷.

2007 yılında SEC tarafından proxy kurallarında birtakım değişiklikler yapılmıştır. Bunlardan ilki proxy belgelerine elektronik ortamda ulaşılması için pay sahibinin açık onayının alınması şartı kaldırılmıştır³²⁸. İkinci olarak, ortaklıklara proxy belgelerini bir web sitesine koymak ve pay sahiplerine yalnızca proxy belgelerine nasıl ulaşabileceklerini açıklayan genel kuruldan kırk gün önce bir bildirim gönderme

³²⁴ ABD Hukukunda saklamacı kurumda tutulan payların mülkiyeti payları saklayan kuruluşa aittir. Ancak payların gerçek sahipleri “*Beneficial Owner*” denen yatırımcılardır. “*Beneficial Owner*” paylardan doğan genel kurula katılma, görüş bildirme ve oy kullanma hakkını kullanmak istedikleri takdirde saklamacı tarafından kendilerine bu konuda yetki verilmesi gerekmektedir (Yayla, *Borsaya Kote Ortaklıklar*, s. 28, dn. 50; Yayla, *Elektronik Genel Kurul*, s. 15).

³²⁵ Tekinalp, *Yönetime Katılma*, s. 63; Çeker, *Oy Hakkı*, s. 185; Yayla, *Borsaya Kote Ortaklıklar*, s. 29; Bu sistemde, temsilci, genel kurulda oy kullanırken herhangi bir irade beyanında bulunmadığından “*haberci*” niteliğini taşır (bkz. Çeker, *Oy Hakkı*, s. 185); Bu açıdan, proxy formları, bir anket formu gibi hazırlanarak pay sahibinin kullanmak istediği oyu yazılı şekilde genel kurula sunmasına imkân sağlar (Tekinalp, *Yönetime Katılma*, s. 62-63).

³²⁶ Yayla, *Borsaya Kote Ortaklıklar*, s. 29; Yayla, *Elektronik Genel Kurul*, s. 15.

³²⁷ Yayla, *Borsaya Kote Ortaklıklar*, s. 29; Yayla, *Elektronik Genel Kurul*, s. 16.

³²⁸ Yayla, *Borsaya Kote Ortaklıklar*, s. 29-30; Yayla, *Elektronik Genel Kurul*, s. 16-17.

zorunluluğu getirilmiştir³²⁹ [17 CFR 240.14a-16 (a), (b), (d)]. Bildirimi alan pay sahiplerinden yalnızca posta veya e-posta yoluyla teslimat talebinde bulunan pay sahiplerine proxy belgelerinin talep edilen yöntemle gönderilmesi zorunluluğu devam etmektedir [17 CFR 240.14A-16 (j)].

ABD’de elektronik pay sahipleri formu uygulamasının kazandığı önem karşısında Broadridge³³⁰ (Broadridge Financial Solutions Inc.) ve ISS³³¹ (International Institutional Shareholder Services Inc.) gibi pay sahipleri arasındaki iletişimde rol oynayan ortaklıklar tarafından elektronik ortamda proxy oylama ve dağıtımı ile proxy danışmanlığı hizmetleri verilmektedir³³².

Proxy sisteminde, pay sahibi ile proxy toplayan kişi arasındaki ilişki, bir vekâlet sözleşmesinden ziyade, bir iş görme sözleşmesine benzer³³³. Çünkü taraflar arasındaki ilişkide, proxy toplayan kişiler, pay sahibinin talimat verdiği gündem maddelerinde onun temsil belgesi üzerine yazdığı oyunun genel kurula ulaşmasına aracılık etmektedir³³⁴.

İsviçre Hukukundaki organ temsilcisi Amerikan Hukukundaki Proxy sistemine benzetilse de³³⁵ Türk Hukukundaki yönetim (organın) temsilcisinin gündem maddelerine ilişkin hangi yönde oy kullanacağına ilişkin bildirgesini kendisinin hazırlaması ve genel kurul toplantısına katılarak temsilcilik faaliyetini yerine getirmesi nedeniyle Amerikan Hukukundaki Proxy sisteminden ayrılmaktadır. Yine Türk Hukukunda kurumsal temsilci her ne kadar düzenleniş amacı ve ulaştığı sonuç bakımından ABD Hukukunda düzenlenen proxy sisteminin görünüş biçimi olduğu ileri sürülse de her iki temsilcilik türü usul ve esaslar bakımından birbirinden farklı ve kurumsal temsilci Türk Hukukuna özgü bir temsilcilik türüdür³³⁶. Örneğin, kurumsal temsilci, proxy sisteminden farklı olarak pay sahibinden talimat almaz; çünkü yapacaklarını bildirgeyle açıkladığından dolayı, pay sahibinin de bu doğrultuda vekâlet

³²⁹ Pay sahiplerinin onayı alınmış olmak şartıyla bildirim e-posta yoluyla da gönderilebilmektedir (bkz. Yayla, *Borsaya Kote Ortaklıklar*, s. 30; Yayla, *Elektronik Genel Kurul*, s. 17).

³³⁰ Şirketin internet sitesi için bkz. https://www.shareholdereducation.com/SHE-proxy_materials.html# (E.T. 18.03.2016).

³³¹ Şirketin internet sitesi için bkz. <http://www.issgovernance.com/about/about-iss/> (E.T. 18.03.2016).

³³² Yayla, *Borsaya Kote Ortaklıklar*, s. 143; Yayla, *Elektronik Genel Kurul*, s. 17.

³³³ Çeker, *Oy Hakkı*, s. 185.

³³⁴ Çeker, *Oy Hakkı*, s. 186.

³³⁵ Schaad, Art. 689c, N. 2.

³³⁶ Ayan, *Temsil*, s. 9-10; Karamanlioğlu, s. 109, 114.

verdiği kabul edilir. Bununla birlikte kurumsal temsilcilik bir pay sahipliği girişimi olması ve kurumsal temsilcinin temsilcilik faaliyetini genel kurul toplantısına katılarak gerçekleştirmesi nedeniyle de proxy sisteminden ayrılmaktadır.

2.2.4. İngiliz Hukukunda

İngiliz Hukukunda Amerikan Hukukunda olduğu gibi oy hakkı için vekâlet toplanması proxy olarak değerlendirilmiştir. Proxy'e ilişkin ilk kanuni düzenleme ortaklığın iç düzenlemeleri izin verdiği takdirde genel kurul toplantısına proxy aracılığıyla katılımına ilişkin 1856 tarihli Anonim Ortaklıklar Kanunu (Joint Stock Companies Act. 1856) m. 39'da yapılmıştı³³⁷. Bu döneme kadar pay sahibinin temsili ne "Common Law" ne de kanunlarda düzenlendiği için pay sahibinin proxy aracılığıyla genel kurula katılımı ortaklık ana sözleşmesiyle yasal kaynağını buluyordu³³⁸. Yine 1862 tarihli Ortaklıklar Kanununa baktığımızda 1856 tarihli Anonim Ortaklıklar Kanunu m. 39'daki benzer düzenleme m. 61'de yer almaktaydı. 1948 tarihli Ortaklıklar Kanunu'na (Companies Act 1948) baktığımızda m. 135'de pay sahibinin genel kurul toplantısına proxy aracılığıyla (pay sahibi olsun ya da olmasın) katılması kanuni bir hak olarak düzenlenmiştir³³⁹. 1948 tarihli Ortaklıklar Kanunu m. 136/1/b'de kapalı tip anonim ortaklıklarda ortaklık iç düzenlemeleriyle aksine bir hüküm yoksa yapılacak genel kurul toplantısına bir pay sahibinin kendisini temsilen birden fazla proxy atamasının mümkün olacağı düzenlenmiştir³⁴⁰. 1985 tarihli Ortaklıklar Kanunu (Companies Act 1985) m. 372 hükmüyle pay sahibinin genel kurula proxy yoluyla katılımı yine korunmuştur³⁴¹. Ancak ilerleyen zamanlarda birtakım değişikliklere uğramıştı³⁴². 2003 yılında, temsilciye internet üzerinden elektronik ortamda yetki ve talimat verilmesini sağlayan CREST adlı Proxy temsil sistemi hizmete girdi³⁴³. Dolayısıyla elektronik ortamda proxy aracılığıyla genel kurula katılım kabul edilmiştir.

³³⁷ Deirdre Ahern and Karen Maher, The Continuing Evolution of Proxy Representation, *Journal of Business Law*, 2011, S. 2, s. 21.

³³⁸ Ahern/Maher, s. 125.

³³⁹ Ahern/Maher, s. 125-126.

³⁴⁰ Ahern/Maher, s. 127.

³⁴¹ Ahern/Maher, s. 126.

³⁴² Şöyle ki; ilk olarak 2000 yılında yapılan değişiklikle 1985 tarihli Ortaklıklar Kanununa eklenen m. 372/2A ve m. 372/2B ile Proxy yetki belgelerinin elektronik ortamda ortaklığa iletilmesi sağlandı (bkz. Ahern/Maher, s. 126).

³⁴³ Ahern/Maher, s. 126.

Yürürlükte olan 2006 tarihli Ortaklıklar Kanununa baktığımızda (Companies Act 2006) pay sahibinin proxy aracılığıyla genel kurula katılımı m. 324-331 arasında düzenlenmektedir. İçerik olarak 1985 tarihli Ortaklıklar Kanunu m. 372 hükmüyle aynı olmasına rağmen 2006 tarihli Ortaklıklar Kanunu bir takım yenilikler getirmiştir³⁴⁴. İlk olarak 1985 tarihli Ortaklıklar Kanunundan farklı olarak, yürürlükteki Kanun m. 324/1’de Proxy’nin pay sahibi olan ya da olmayanlardan olabileceği ifadesi yerine “*başka kişi*” kavramı tercih edilerek pay sahibi kavramı kullanımından kaçınılmıştır. Yine m. 331’de ortaklıklara Proxy’e başvuru bakımından kapsamlı haklar öngörülmüş bu nedenle Kanun’da belirtilenlerden başka hiçbir sınırlamanın şirket tarafından getirilemeyeceği kabul edilmiştir.

2006 tarihli Ortaklıklar Kanunu m. 324/2’de bir pay sahibinin genel kurula katılması için birden fazla proxy atayabileceğine ilişkin hüküm yer almaktadır. Bu hüküm 2007/36/EC sayılı Hissedarlar Direktifi m. 10/2’de yer alan temsilci sayısına ilişkin sınırlandırmaya çekince koyarak iç hukuka alınmıştır. Ayrıca bu hükme göre ortaklık esas sözleşmesinde aksine hüküm bulunmadıkça proxy tayini elektronik yöntemlerle sağlanabilir. 2006 tarihli Ortaklıklar Kanunu m. 324/1’de bütün proxylere konuşma hakkı tanınmıştır. İngiliz Ortaklıklar Hukuku ile AB’nin 2007/36 EC sayılı Hissedarlar Direktifinin uyumlaştırılması amacıyla, The Companies (Shareholders Rights) Regulations 2009 adlı değişiklik düzenlemesi ile 2006 tarihli Ortaklıklar Kanununa m. 319A bendi eklenerek pay sahiplerine genel kurul toplantılarının gündeminde bulunan hususlarla ilgili olarak soru sorma hakkı tanınmış; fakat spesifik olarak bu hakkın proxylere tanınıp tanınmadığı konusunda bir açıklık getirilmemiştir. Ancak soru sorma hakkının konuşma hakkının ayrılmaz bir parçası olduğu da tartışmasızdır³⁴⁵.

2006 tarihli Ortaklıklar Kanunu m. 328’de bir Proxy, eğer ortaklık esas sözleşmesinde aksine hüküm yoksa toplantı başkanı olarak seçilebileceği hüküm altına alınmıştır. Oylamayı talep etme hakkı 2006 tarihli Ortaklıklar Kanunu m. 329’da yer almaktadır. Proxy’in oy hakkı ilk olarak 1948 tarihli Ortaklıklar Kanunu m. 136/1’le sağlanmış, 1985 tarihli Ortaklıklar Kanunu m. 372c’de aynen korunmuştu. 2006 tarihli Ortaklıklar Kanununda ise m. 285/2’de proxy’nin oy hakkı düzenlenmişti. 2006 tarihli

³⁴⁴ Ahern/Maher, s. 126.

³⁴⁵ Ahern/Maher, s. 128.

Ortaklıklar Kanunu m. 324'e 2009 değişiklikleri m. 7'yle eklenen hükümle proxy kendini tayin eden pay sahibi tarafından verilen her türlü talimata uygun bir şekilde karar vermesi gerektiği düzenlenmişken, bu yükümlülüğün uygulanmaması veya uyulmamasının sonuçları bakımından hiçbir düzenleme yer almamaktadır. Buradaki yasal boşluk mahkemeler tarafından verilecek kararlarla giderilecektir³⁴⁶.

2.2.5. AB Hukukunda (Hissedarlar Direktifi)

Avrupa Birliği'nde pay sahibi adına vekâleten oy kullanılması konusunda Proxy uygulaması tercih edilmiştir. Proxy uygulaması coğrafi uzaklık nedeniyle genel kurullara katılamayan ve oy kullanamayan pay sahiplerinin katılımlarının sağlanması için en uygun yöntem olması nedeniyle *“Borsaya Kote Edilmiş Ortaklıklarda Belirli Pay Sahipliği Haklarının Kullanılmasına İlişkin 11.07.2007 tarihli Avrupa Parlamentosu 2007/36 Direktifi”*nde (Hissedarlar Direktifi)³⁴⁷ kabul edilmiştir.

Hissedarlar Direktifi ile ortaklıkların genel kurul toplantılarına ilişkin üç temel alanda kurallar getirilmiştir. Bunlar; genel kurula hazırlık aşamasına ilişkin kurallar, pay sahiplerinin oy haklarının elektronik yöntemleri de kapsayacak şekilde kullanmalarına ilişkin kurallar ve pay sahiplerinin genel kurul toplantılarında bireysel ve kurumsal temsilcilerinin kolaylaştırılmasına ilişkin olarak getirilen düzenlemelerdir³⁴⁸. TTK'da yer alan toplu temsile ilişkin düzenlemeler AB'nin 2007/36 sayılı Direktifiyle uyum içindedir.

Söz konusu Direktifin, *“Genel Kurul Toplantısına Elektronik Yollarla Katılım”* başlıklı m. 8 ile üye devletlere, payları borsada işlem gören ortaklıkların genel kurullarına pay sahiplerinin elektronik yöntemlerle katılım, oy kullanma ve temsilci atamaya izin verilmesini sağlamaları yükümlülüğü getirilmektedir. Üye devletler, ortaklıkların pay sahiplerinin genel kurula m. 8/1'de belirtilen elektronik yöntemlerden herhangi birisinin kullanımı ile katılımını sağlamalarına izin verecektir. Direktif m. 8/2'de üye ülkelerin pay sahiplerinin genel kurullarına elektronik yöntemlerle

³⁴⁶ Ahern/Maher, s. 132.

³⁴⁷ Avrupa Parlamentosu ve Konseyin yayımladığı 11 Temmuz 2007 tarihli ve 2007/36/AB sayılı, Borsaya Kote Edilmiş Ortaklıklarda Belirli Pay Sahipliği Haklarının Kullanılmasına İlişkin Direktif. Yönergenin tam adı Directive 2007/36/EC of The European Parliament and of The Council of 11 July 2007 on the exercise of certain rights of shareholders in listed companies. Direktif metni için bkz. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:184:0017:0024:EN: PDF> (E.T. 05.08.2014).

³⁴⁸ Falcioğlu, s. 58.

katılımları için ancak orantılı ve zorunlu olduğu ölçüde kimlik doğrulama ve elektronik iletişimin güvenliği ile ilgili kısıtlamalar getirebilecekleri öngörülmüştür.

“Proxy Oy Hakkı” başlıklı m. 10’da pay sahibinin temsilci atamasına ilişkin düzenleme yer almaktadır³⁴⁹. Direktif m. 10/1 hükmüne göre her pay sahibinin bir gerçek veya tüzel kişiyi temsilci olarak atama hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Hükmün devamında temsilcinin sahip olması gereken işlem ehliyeti dışında üye devletlerin, temsilcinin seçilebilirliği bakımından hiçbir ek yükümlülük getiremeyeceği düzenlenmiştir. Ayrıca temsilciyle pay sahibi arasında çıkabilecek çıkar çatışmalarını

³⁴⁹ Hissedarlar Direktifi m. 10: “Her pay sahibi gerçek ya da tüzel kişi temsilciyi tayin ederek, kendi adına genel kurula katılıp, oy kullanması, konuşma veya soru sorma haklarını kullandırabilir. Üye devletlerin, temsilcinin işlem ehliyetine sahip olması gerektiği istisnası hariç, kişilerin temsilci olarak atanabilmeleri hususundaki kısıtlamaları veya şirketlerin böyle kısıtlamaları öngörebilmesine imkân sağlayan tüm hukuki kuralları kaldırma yetkileri vardır.

Üye devletler, bir temsilci atanmasını sadece bir genel kurul için veya belirli bir süre içinde toplanacak genel kurullarla ilgili olarak sınırlayabilirler. Direktifin 13/5 hükmüne aykırı olmayacak şekilde, üye devletler, bir pay sahibinin herhangi bir genel kurul için temsilci olarak atayacağı kişilerin sayısını sınırlayabilirler. Bir şirketin pay sahibi, birden fazla kıymetli evrak saklayan kuruma pay senedi tevdi etmişse, bu kişinin genel kurul için her tevdi kurumundaki paylarına ilişkin münferit özel bir temsilci ataması sınırlandırılmaz.

Yukarıda açıkça yapılan sınırlandırmalar dışında, üye devletler, pay sahiplerinin oy haklarının temsilci vasıtasıyla kullanılmasını diğer bir amaçla sınırlandıramaz veya sınırlama hususunda şirkete izin veremez. Temsilci ile pay sahibi arasındaki muhtemel çıkar çatışmalarında, temsilcinin pay sahibinin lehine hareket etmesi gerektiği düzenlemesi hakkında üye devletler mühtasiran aşağıdaki talepleri öngörebilirler.

a) Üye devletler, temsilcinin, pay sahibinin çıkarlarından başka çıkarları takip edebileceği hususunda pay sahibi için tehlikenin değerlendirilmesi önemli olabilen belirli olayları açıklamasını öngörebilirler.

b) Üye devletler, temsilcinin pay sahibinin adına oy kullanacağı her karar için somut bir talimat almamış olması halinde, pay sahipliği haklarının temsilci vasıtasıyla kullanılmasını sınırlandırabilir veya bertaraf edebilir.

c) Üye devletler, temsilin bir başka kişiye devredilmesini sınırlandırabilir veya bertaraf edebilirler; ancak bu temsilde bir tüzel kişi söz konusu ise, tüzel kişinin kendisine devredilen yetkileri yönetim kurulu organı veya onun bir çalışanı tarafından kullanılmasına engel olunamaz.

Bu fıkra anlamında bir çıkar çatışması özellikle şu hallerde ortaya çıkabilir, eğer;

i) Temsilci şirketi kontrol eden pay sahibi veya kontrol eden bir pay sahibinin kontrolündeki başka bir hukuk süjesinin temsilcisi ise,

ii) Temsilci, şirketin yönetim, sevk ve idare veya gözetim kurulu organı üyesi veya i bendi anlamında kontrol eden pay sahibinin veya kontrol edilen hukuk süjesinin temsilcisi ise,

iii) Temsilci, şirketin çalışanı veya denetçisi veya kontrol eden pay sahibinin veya i bendi anlamında kontrol edilen bir hukuk süjesinin temsilcisi ise,

iv) Temsilci, i bendinden ii bendine kadar olan hükümlerdeki anılan gerçek kişilerle bir aile ilişkisi içinde bulunuyor ise,

Temsilci, kendisini atayan pay sahibinin talimatlarına göre oy kullanmakla yükümlüdür. Üye devletler, temsilcinin, oy kullanma talimatına ilişkin belgeleri belirli bir süre muhafaza etmesini ve talep üzerine bu talimatların yerine getirildiğinin onanmasını öngörebilirler.

Temsilci, temsil edilen pay sahiplerinin sayısında bir sınırlama olmaksızın, birden fazla pay sahibini temsil edebilir. Bir temsilci birden fazla pay sahibinin temsilciliğini üstlenmişse, bu durumda mevcut uygulanan hukukun ona, kendisi tarafından temsil edilen pay sahipleri için her defasında farklı şekilde oy kullanabilmelidir” hükmündedir.

engellemeye yönelik olanlar dışında üye devletlerin, pay sahiplerinin temsilci yoluyla haklarını kullanması bakımından kısıtlama getiremeyeceği de belirtilmiştir.

Direktif m. 10/2'ye göre, üye ülkelerin temsilcilerin temsil yetkilerini tek bir genel kurul toplantısı ile sınırlandıran düzenlemeler yapabilecekleri düzenlenmiştir. Ayrıca yine Direktif m. 10/2'de Direktif m. 13/5 hükmüne aykırı olmayacak şekilde üye ülkeler, bir pay sahibinin belirli bir genel kurul toplantısında atayabileceği temsilci sayısını sınırlandırabilirler. Ancak payların birden fazla farklı hesapta saklanması halinde, pay sahibinin söz konusu sınırlandırmalardan etkilenmeyeceği de belirtilmiştir.

Direktif m. 10/3/b bendinde temsilcinin talimat almaması halinde üye devletlerin pay sahipliği haklarının temsilci vasıtasıyla sınırlandırılabilirliği veya bertaraf edilebileceği düzenlenmiştir. Temsilcinin pay sahibinin çıkarlarından başka çıkarları takip edebileceği hususunda pay sahibi için Direktif m. 10/3/c bendinde, üye ülkelerin, tüzel kişileri temsilen herhangi bir yönetim organı veya çalışanın toplantıya katılması hali hariç olmak üzere alt temsili sınırlandırılabilirliği düzenlenmiştir.

Direktif m. 10/4'te temsilci kendisini atayan pay sahibinin verdiği her türlü talimata uygun şekilde davranmaya zorlayan yükümlülükler getiren yasal bir düzlem oluşturmuştur³⁵⁰. Şöyle ki, üye devletler, temsilcilerin aldıkları oy talimatlarının bir kaydını tutmalarını ve bu talimatlara uyumlu şekilde davranmalarına yönelik yükümlülük getirmelerini isteyebilirler. Fakat Direktifte temsilcinin aldığı talimata uygun şekilde oy kullanmazsa kullanılan oyun akıbeti açıklığa kavuşturulmamıştır. Temsilci, m. 10/5'e göre birden fazla pay sahibini temsil edebilir. Bu durumda üye devletler her defasında her pay sahibi için ayrı ayrı oy hakkını kullanılabilmesine imkân sağlayabilmelidir³⁵¹.

³⁵⁰ İngiliz Hukukunda direktif yayımlanmadan önce “*common law*” yoluyla temsilciye bu tarz yükümlülük yüklenmişti. Direktifin yürürlüğe girmesiyle bu yükümlülük yasal zemine kavuşturulmuştur [bkz. Paul **Moloney**, Shareholders Rights Directive, Dublin 2009, s. 8 <http://www.dilloneustace.ie/download/1/Shareholders%20Rights%20Directive.pdf> (E.T. 20.05.2016)].

³⁵¹ İngiliz hukukunda bu hükme bağlı olarak, eğer bir temsilci birden fazla pay sahibini temsil ederse klasik oylama yönteminde temsilci her bir pay sahibi için ayrı ayrı oy kullanabilir. El kaldırma yöntemiyle oy kullanma yöntemi kullanılıyorsa karşımıza şu şekilde ihtimaller çıkabilir: İlk olarak her pay sahibi aynı yönde talimat vermişse temsilci bir oy hakkına sahip olacaktır. Ama farklı talimatlar varsa temsilcinin bir lehe bir de aleyhe olmak üzere oy hakkı olacaktır [bkz. Moloney, s. 8 <http://www.dilloneustace.ie/download/1/Shareholders%20Rights%20Directive.pdf> (E.T. 20.05.2016)].

2007/36 sayılı Direktif'te genel kurullara elektronik yöntemlerle katılım için minimum standartlar belirlenmekte, ortaklıkların internet etkin şekilde kullanmaları için üye devletlere yol göstermektedir³⁵². Şöyle ki; Direktif m. 11/1'de üye ülkeler, pay sahiplerinin elektronik ortamda temsilci atamalarına izin veren düzenlemeleri yapmakla yükümlü tutulmuştur. Direktif m. 11/2'de üye ülkeler, temsil yetkisinin verilmesi ve temsil yetkisinin verildiğinin ortaklığa bildirim işlemlerinin yalnızca yazılı şekilde yapılabileceğini teminat altına alacak düzenlemeler yapmalıdırlar. Öte yandan yine aynı hükümde temsilcinin atanması, temsil yetkisinin ortaklığa bildirilmesi ve talimatlar bakımından adi yazılı şekil şartını ağırlaştıran düzenlemelerin ancak sırasıyla pay sahibi ile temsilcinin kimliklerinin veya talimatların içeriklerinin belirlenebilmesi için ve bu amaçlarla orantılı olduğu sürece yapılabileceği düzenlenmiştir.

³⁵² Dirk **Zetzsche**, Virtual Shareholder Meetings and the European Shareholder Rights Directive- Challenges and Opportunities, CBC-RPS No. 0029, SSRN: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=996434 (E.T. 29.09.2017), s. 75.

İKİNCİ BÖLÜM

BİREYSEL TEMSİL

1. Genel Açıklamalar

Bireysel temsil, pay sahibinin kendisini, TTK m. 428’de sayılan toplu temsil türlerinden biriyle temsil ettirmeyip bunlar dışında güvendiği bir kişiyle temsil ettirmesine denir. Bu kişiler kural olarak pay sahibinin iradesiyle atanmakta olup TBK anlamında (adi) olağan temsilci ve tevdi eden temsilcisinden oluşmaktadır. Ancak istisnaen bir pay birden çok kişinin mülkiyetinde ise, pay sahiplerinin paydan doğan haklarını ortak bir temsilci aracılığıyla kullanmaları kanunen zorunludur (TTK m. 432/1). Ortak (müşterek) temsilci toplu temsil türleri dışında yer aldığı için çalışmamızda bireysel temsil türleri arasında incelenmektedir.

Konumuzla ilgili olarak tevdi eden temsilcisinin bireysel temsil türlerinden mi yoksa toplu temsil türlerinden mi olduğu konusunda öğretide farklı görüşler vardır. Şöyle ki; tevdi eden temsilcisini bazı yazarlar kaynak İsviçre Hukukuna uygun olarak toplu temsil türleri arasında incelemektedir³⁵³. TTK m. 427/1 gerekçesine baktığımızdaysa tevdi eden temsilcisinin bireysel temsil olmadığı toplu temsil türlerinden biri olduğuna ilişkin dolaylı bir açıklama yer almaktadır³⁵⁴. Ne var ki bizim de katıldığımız çoğunluk görüşüne göre, tevdi eden temsilcisi toplu temsil türleri arasında değil, bireysel temsil türleri arasında incelenmelidir³⁵⁵. Çünkü tevdi eden

³⁵³ Özdemir/Yiğit, s. 444; Fatih Bilgili ve Ertan Demirkapı, *Şirketler Hukuku*, 4. Basım, Dora Yayıncılık, Bursa 2015, s. 210; Kaya, *Temsil*, s. 54; Bilgili/Demirkapı, bir açıdan bakıldığında tevdi eden temsilcisinin kurumsal değil bireysel temsil esaslarına yakın olduğunu, ancak tevdi alan ve pay sahibi arasındaki ilişkinin bireysel temsilde olduğu gibi geçici nitelik taşımaması, aksine uzun süreli bir saklama ve oy hakkı kullanımı için yetkinin verildiği iç ilişki dikkate alındığında, bunun kurumsal temsil ilişkisi içinde değerlendirilmesinin doğru olacağını ifade etmiştir (bkz. Bilgili/Demirkapı, 2013, s. 328).

³⁵⁴ Hüküm münferit temsil ile kural olarak kitlesel temsile de (Tasarı m. 428 ve 429) uygulanır. Ancak ikinci tür temsil ile ilgili bazı istisnalar (tevdi eden temsilcisine ilişkin Tasarı m. 429/1) öngörülmüştür (Bkz. TTK m. 427/1 gerekçesi).

³⁵⁵ Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 13- N. 13-47; Pulaşlı, *C. I*, § 13, N. 360; Pulaşlı, *C. I*, § 29, N. 376; Bahtiyar/Hamamcıoğlu, *Genel Kurul*, s. 62; Karamanlıoğlu, s. 98; Eminoğlu, *Kurumsal Yönetim*, s. 73; Kaya, tevdi eden temsilcisinin Türk Hukuku düzenlemelerinde kurumsal temsil türü olmadığını kabul etmekle birlikte kaynak Alman ve İsviçre Hukuklarından esinlenerek hazırlanması ve tevdi eden temsilcisinin bu ülkelerde en önemli kurumsal temsil yöntemlerinden biri olması nedeniyle Türkiye’de zaman içerisinde önemli bir kurumsal temsilciye dönüşebileceği düşüncesiyle tevdi eden temsilcisini kurumsal temsilin bir türü olarak incelemektedir (bkz. Kaya, *Temsil*, s. 56).

temsilcisinin toplu temsil türlerine ilişkin hükümde değil de, tamamen ayrı bir hükümde incelenmesi bunun yanı sıra toplu temsil için belirlenen TTK m. 428/2'deki prosedürün tevdi eden temsilcisine uygulanmaması gibi yapı itibariyle toplu temsile uymadığı için bireysel temsil türleri arasında incelenmesi gerektiği görüşündeyiz. Bu nedenle de tevdi eden temsilcisine ilişkin düzenlemenin, toplu temsile ilişkin hükmün yer aldığı TTK m. 428'den sonra değil de, bireysel temsile ilişkin genel düzenlemenin yer aldığı TTK m. 427'den sonra yer almasının Kanunun sistematigi açısından daha uygun olacağı kanaatindeyiz.

Çalışmamızın bu kısmında genel kurulda isteğe bağlı olarak atanan bireysel temsilcileri, yani TBK anlamında olağan temsilci, tevdi eden temsilcisi ve Sermaye Piyasası Kanununa göre bireysel temsili, fiziki ortamda yapılan genel kurul ve elektronik katılımlı genel kurul toplantılarına göre ayrı ayrı inceleyeceğiz. Kanunen zorunlu olarak TTK m. 432/1 hükmüne göre atanan temsilciyi yine bu bölümde ele alacağız. Bunlara ilaveten tek pay sahipli anonim ortaklıklarda pay sahibi kendisini sadece olağan temsilci ya da tevdi eden temsilcisi türlerinden biriyle temsil ettirebileceğinden, bu konuya ilişkin açıklamalarımıza da bu bölüm sonunda yer vereceğiz.

2. İsteğe Bağlı Bireysel Temsil

2.1. Olağan Temsilci (TBK Anlamında Temsilci, Adi Temsilci)

2.1.1. Genel Olarak

Olağan temsilci, bireysel temsil türlerinden biri olup, tevdi eden temsilcisi dışında, pay sahibini genel kurulda temsil etmesi için TBK m. 40, TTK m. 425 ve m. 427 hükümlerine göre pay sahibi tarafından atanan doğrudan temsilciye denir. eTTK m. 360/2 ve 3'te hükmedilen³⁵⁶ temsilci de olağan temsilcidir. Olağan temsilci kavramı için

³⁵⁶ TTK m. 360/2 ve 3 şu şekildedir: “Rey hakkını haiz olan pay sahibi, umumi heyet toplantılarında bu hakkını bizzat kullanabileceği gibi pay sahibi olan veya esas mukavelede hilafına hüküm bulunmadıkça, pay sahibi olmıyan üçüncü bir şahıs vasıtasıyla de kullanabilir.

Nama yazılı hisse senetleri için temsil salahiyetinin yazı ile verilmesi şarttır. Hamile yazılı bir hisse senedinin zilyedi bulunduğunu ispat eden kimse şirkete karşı rey hakkını kullanmaya salahiyetlidir. Bunu ispat maksadiyle hamile yazılı hisse senetlerinin sahipleri rey haklarını umumi heyette kullanabilmek için hisse senetlerini veya bunlara mutasarrıf olduklarını gösteren vesikaları toplantı gününden bir hafta önce şirkete tevdi mecburdurlar. Hamile yazılı hisse senetleri rehin veya tevdi edilmiş yahut ariyet olarak başka bir kimseye bırakılmış olduğu takdirde malik ve zilyed arasındaki müinasebetlerde rey hakkının kullanılması bakımından aşağıdaki hükümler caridir:

1. Rey hakkı malike aittir;

doktrinde “*BK anlamında temsilci*”, “*adi temsilci*” veya sadece “*bireysel temsil*” terimleri de kullanılmaktadır³⁵⁷.

Olağan temsilci genel hükümler (TBK) anlamındaki temsilci olup, bu terim TTK’da açıkça yer almasa da doktrinde kullanılmaktadır³⁵⁸. Bireysel temsilcinin olağan temsilci mi yoksa tevdi eden temsilcisi mi olduğunun ayırt edilebilmesi için bu sınıflandırmanın yapılması gerekmektedir. Şöyle ki; TTK m. 428/3’ün gerekçesinde yer alan “.....*Bir münferit pay sahibi kendisini ne organın temsilcisi ne bağımsız temsilci ne de kurumsal temsilci ile temsil ettirmek isteyebilir. Yetkiyi bunlar dışında güvendiği kişiye verebilir*” ifadesini dikkate aldığımızda, pay sahibinin toplu temsil türleri dışında yetki verebileceği kişiden anlaşılması gerekenin tevdi eden temsilcisi değil de olağan temsilci olduğu görülmektedir.

2.1.2. Olağan Temsilci Olarak Atanacak Kişilerin Temel Özellikleri

2.1.2.1. Temsilcinin Gerçek veya Tüzel Kişi Olması

Pay sahibinin temsilcisi gerçek veya tüzel kişi olabilir. Çünkü TBK m. 40, TTK m. 425 ve 427 hükümleri dikkate alındığında temsilcinin mutlaka gerçek kişi olması gerektiği sonucuna varılmamaktadır³⁵⁹. Vekâletnamenin unsurları ve geçerlilik süresine ilişkin AŞ GK Yön m. 21/1’de vekâletnamede bulunması gereken unsurların arasında “*vekilin adı ve soyadı*” ifadesi yer alsa da bu hükümden de temsilcinin sadece gerçek kişi olacağı sonucu çıkarılmamalıdır. Çünkü temsilci olarak bir tüzel kişinin tercih edildiği hallerde, vekâletnamede tüzel kişinin ticaret unvanının yanı sıra tüzel kişiyi temsile yetkili gerçek kişi tarafından pay sahibi temsil edileceği için bu gerçek kişinin adı ve soyadı yazılacaktır.

2. *Temsil salahiyyeti ayrı bir senete yazılmış olmak şartıyla, temsile salahiyyetli zilyed malik yerine ve onun menfaatine olarak rey hakkını kullanmaya salahiyyetli sayılır*”.

³⁵⁷ Öğretide, Tekinalp, “*BK anlamında temsilci*” veya “*adi temsilci*” terimlerinin her ikisini de tercih etmektedir (bkz. Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 13, N. 13-47); Karamanlıoğlu, sadece “*adi temsilci*” kavramını tercih etmektedir (bkz. Karamanlıoğlu, s. 98); Bilgili/Demirkapı, tevdi eden temsilcisini kurumsal temsil başlığı altında incelediğinden bu temsilciyi anlatmak için sadece “*bireysel temsil*” kavramını kullanmaktadır (bkz. Bilgili/Demirkapı, 2013, s. 321).

³⁵⁸ Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 13, N. 13-47; Ayan, *Temsil*, s. 9.

³⁵⁹ Aynı yöndeki görüşler için bkz. Kaya, *Temsil*, s. 57; Karamanlıoğlu, s. 196-197; Aksi yöndekiler için bkz. Tekinalp, temsilcinin mutlaka gerçek kişi olması gerektiğini belirtmektedir (bkz. Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 13, N. 13-47); Bilgili/Demirkapı, bu tür temsilde temsilcinin bir gerçek kişi olması gerektiğini üstelik bir tüzel kişinin yetkilendirilmiş olması halinde dahi, temsil yetkisini kullanmak üzere bir gerçek kişinin atanması veya temsil yetkisinin devri ile (alt temsil) yetkilendirilmesinin fiili bir zorunluluk olduğunu ifade etmiştir (bkz. Bilgili/ Demirkapı, 2013, s. 321); Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), 2014, N. 681c; Üçışık/Çelik, s. 293.

2007/36/EC m. 10/1’de her pay sahibinin, kendisi adına oy kullanmak üzere bir gerçek veya tüzel kişiyi temsilci olarak atama hakkına sahip olduğu açıkça düzenlenmiştir³⁶⁰. Alman doktrininde de, temsilcinin gerçek veya tüzel kişi olabileceği kabul edilmektedir³⁶¹.

2.1.2.2. Temsil Edilenin ve Temsilcinin Ehliyeti

Temsil edilenin ve temsilcinin ehliyeti bakımından ayrıca özel bir düzenleme yapılmamış olması nedeniyle, TMK hükümleri uygulama alanı bulacaktır. Buna göre doğrudan iradi temsilde temsilcinin yapmış olduğu sözleşmenin hüküm ve sonuçları temsil edilen kişinin hukuk alanında gerçekleşeceği ve kendisi bu suretle belirli bir borç altına gireceği için temsil edilenin yani pay sahibinin kural olarak tam fiil ehliyetine sahip olması gerekir. Temsil edilen, ayırt etme gücüne sahip küçük veya kısıtlıysa, TMK m. 16’ya göre borç doğuran işlemler için temsilciye vermiş olduğu temsil yetkisine kanuni temsilcilerin de rıza göstermesi gerekir³⁶². Bununla birlikte karşılıksız kazandırmalarda böyle bir izne gerek olmadığı için, bu tür işlemlerde ayırt etme gücüne sahip küçük veya kısıtlı temsil yetkisini bizzat verebilir (TMK m. 16/2). Temsil edilen ayırt etme gücüne sahip değilse, verilen temsil yetkisi geçersizdir. Bu ehliyet temsil yetkisi verildiği zaman mevcutken sonradan kaybedilmişse, temsil yetkisi sona erer (TBK m. 43/1).

Temsilcinin asgari ayırt etme gücüne sahip olması gerektiği konusunda tereddüt yoktur. Bununla birlikte tam ehliyetli olup olmadığı konusunda farklı görüşler vardır. Azınlıkta kalan görüşe göre, temsilci tam fiil ehliyetine sahip olmalıdır³⁶³. Hâkim olan diğer görüşe göre ise, temsilcinin fiil ehliyetine sahip olması şart değildir, ayırt etme gücüne sahip olması yeterlidir³⁶⁴. Çünkü temsil yoluyla yapılan bir

³⁶⁰ 2007/36/EC m. 10/1 ilk cümle şu şekildedir: “Her pay sahibi gerçek ya da tüzel kişi temsilciyi tayin ederek, kendi adına genel kurula katılıp, oy kullanması, konuşma veya soru sorma haklarını kullandırabilir”.

³⁶¹ Schröer, Münchener Kommentar zum AktG § 134, Rn. 36 (bkz. Kaya, *Temsil*, s. 57, dn. 31’den naklen alıntı).

³⁶² Akyol, s. 216; İnceoğlu, *Temsil*, s. 133.

³⁶³ Keller/Schöbi, s. 65 (Eren, *Borçlar Genel*, s. 438, dn. 51’den naklen alıntı); İnceoğlu, *Temsil*, s. 135; Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 13, N. 13-47; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), 2014, N. 681c; Üçışık/Çelik, s. 293.

³⁶⁴ von Tuhr/Peter, s. 391; Gauch/Schlupe, I, N. 1340; von Büren, s. 162; Engel, s. 395; Bucher, s. 618, N. 66; Watter, Art. 32, N. 21 (Eren, *Borçlar Genel*, s. 438, dn. 48’den naklen alıntı); Kocayusufpaşaoğlu (Hatemi/Serozan/Arpacı), § 46, N. 34; Bilgili/Demirkapı, 2013, s. 321; İnceoğlu, *Temsil*, s. 135; Kaya, *Temsil*, s. 57.

sözleşmede temsilcinin kendisi değil, temsil edilen borç altına girmektedir³⁶⁵. Dolayısıyla sınırlı ehliyetsiz bir kimseye temsil yetkisi vermekle temsil edilen bunun getirebileceği riskleri de üstlenmiş olmaktadır. Bu nedenle TMK m. 16'ya göre ayırt etme gücüne sahip küçük ve kısıtlı, bizzat borç altına girmediği için temsilci sıfatıyla borç sözleşmeleri yapabilir. Fikrimizce de, pay sahibini temsil eden olağan temsilci pay sahibinin talimatları doğrultusunda genel kurula katıldığından ve bu katılımın sonucunda kendisini borç altına sokan bir işlem doğmadığından sadece ayırt etme gücüne sahip olması yeterlidir³⁶⁶.

Yönetim kurulu üyeleri için de ayırt etme gücünün bulunması yeterliydi. Ancak 2012 yılında 6335 sayılı Kanunla TTK m. 359/3'te yapılan değişiklikle yönetim kurulu üyelerinin ve tüzel kişi adına tescil edilecek gerçek kişinin tam ehliyetli olmaları şart olduğu düzenlenmiştir. Türk Hukukunda anonim ortaklık yönetim kurulu üyelerinin ehliyet konusundaki düzenlemesi ile bu konudaki tartışmalar böylece sona ermiştir. Fakat biz yine de bireysel temsilcinin ayırt etme gücüne sahip olmasının yeterli olduğu görüşündeyiz. Çünkü yönetim kurulu üyesi ile olağan temsilci konum olarak birbirinden farklı kişilerdir. Olağan temsilciler pay sahibinin direktifi doğrultusunda genel kurula katılırken TTK m. 365/1'e göre yönetim kurulunun anonim ortaklığı yönetme ve temsil etme gibi önemli bir görevi vardır.

Temsil edilenin temsilciye temsil yetkisini verirken yanıltma, aldatma veya korkutma sebebiyle iradesinin sakatlanması mümkündür. Bu durumda temsil edilen, temsil yetkisini iptal edebilir. Yine temsil edilen tarafından üçüncü kişiye yetki bildirilmesi yanıltma, aldatma ve korkutma sebeplerine dayanıyorsa yetki bildirimi iptal edilebilir. Yetkinin verilmesi veya bildirilmesinden sonra temsilci henüz hukuki işlem yapmamışsa temsil edilen iptal yerine yetkiyi geri alabilir³⁶⁷. İrade bozukluğu altında verilmiş olan temsil yetkisi iptal edildikten sonra temsilcinin üçüncü kişilerle sözleşme yapması halinde, temsil edilen böyle bir sözleşme ile bağlı olmaz. Çünkü bu durumda yetkisiz temsil söz konusu olur (TBK m. 46). Temsil edilen iptal hakkından vazgeçtiği takdirde, temsilcinin yaptığı sözleşme ile bağlanır.

³⁶⁵ İnceoğlu, *Temsil*, s. 135; Bilgili/Demirkapı, 2013, s. 321.

³⁶⁶ Temsilcinin ehliyeti bakımından ayırt etme gücünün zorunlu ve yeterli olduğu, temsilcinin tam ehliyetli olmasına gerek olmadığı Alman Medeni Kanununu m. 165'te açıkça öngörölmüş bulunmaktadır (bkz. İnceoğlu, *Temsil*, s. 135); İsviçre Medeni Kanununu m. 12'ye göre temsilcinin tam ehliyetli olması zorunludur (bkz. İnceoğlu, *Temsil*, s. 136).

³⁶⁷ Eren, *Borçlar (Genel)*, s. 439.

2.1.3. Pay Sahibi ile Olağan Temsilci Arasındaki Hukuki İlişki

Temsilci ile pay sahibi arasında iki taraflı bir hukuki işlem vardır. Temsil yetkisinin verilmesi kural olarak tek taraflı bir hukuki işlemdir³⁶⁸. Verilen yetkinin temsil olunan tarafından kabul edilmesi veya açıkça kabul edilmeden kullanımı ile taraflar arasında bir sözleşme meydana gelir.

Mevzuatımızda temsilci ile pay sahibi arasındaki iç ilişkinin hukuki niteliği vekâlet sözleşmesi olarak belirlenmiştir. Şöyle ki “*pay sahibinin temsili*”ne ilişkin genel hükümlerin yer aldığı TTK m. 427/1 gerekçesinde “*talimatın vekâlet sözleşmesinin iç ilişkisine ait kurum olduğu*”na yer verilmiş; AŞ GK Yön 21/1’de “*Anonim şirket genel kurulunda pay sahibinin temsilcisi olarak atanacak kişiye verilen vekâletnamede, şirketin unvanı, ait olduğu genel kurul toplantısının tarihi, vekilin adı ve soyadı, pay sahibinin pay adedi ile adı ve soyadı veya unvanı ve imzasının bulunması şart olduğu ve bu bilgilerden herhangi biri bulunmayan özel veya genel vekâletnamelerin geçersiz olduğu*” ifade edilmiş; m. 21/2’de ise “*vekâletnamelerin, ait olduğu genel kurul toplantısı ve yeni bir vekil atanmadığı sürece hukuken bunun devamı sayılan toplantılar için geçerli olacağı*” belirtilmiş ve son olarak AŞ GK Yön EK-3’te yer alan vekâletname örneğinde³⁶⁹ de iç ilişkinin hukuki niteliği açıkça vekâlet sözleşmesi olarak belirlenmiştir. Temsilci ile pay sahibi arasındaki hukuki ilişkinin vekâlet sözleşmesi olması nedeniyle temsilci, görevi kabul etmekle birlikte sadece hak sahibi değil; aynı zamanda pay sahibini genel kurulda temsil etmeye yetkili³⁷⁰ ve yükümlü de olacaktır³⁷¹.

Temsilci ve pay sahibi arasındaki iç ilişkinin hukuki niteliği TTK’nın herhangi bir maddesinde açıkça hüküm altına alınmamışken Yönetmelikle bu konuda bir düzenleme getirilmesi, eleştirilmesi gereken hususlardan biridir. Çünkü yönetmeliğin uygulanmasına ilişkin Anayasa m. 124’e baktığımızda normlar hiyerarşisine göre yönetmeliğin kanundan sonra gelmekte olduğu, yönetmelikle kanuna aykırı veya kanun hükümlerini değiştirici nitelikte hükümler konulamayacağı hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla konumuzla ilgili olarak yönetmelikle pay sahibi ve temsilci arasındaki iç

³⁶⁸ Akyol, s. 164-165; İnceoğlu, *Temsil*, s. 101.

³⁶⁹ Bkz. EK-4.

³⁷⁰ İsviçre Hukukunda da benzer şekilde bkz. Schaad, Art. 689b, N. 6.

³⁷¹ İsviçre Hukukunda temsilci pay sahibini temsil etmeyi kabul ederse bu konuda yetkilidir ama yükümlü değildir [bkz. Weber-Dürler, *Gesellschaftsrecht*, s. 71 (Schaad, Art. 689b, N. 5’ten naklen alıntı)].

ilişkinin hukuki niteliğinin vekâlet sözleşmesi olarak nitelendirmesi uygun değildir. Buna ilaveten hüküm gerekçeleriyle hükümde olmayan düzenlemeler getirilemez. Uygulamada AŞ GK Yön'de belirtilen tipteki vekâletnameyle temsilciye yetki verilebileceğinden Kanun daraltılmıştır. Temsil yetki belgesini sadece vekâletname olarak belirtmek, sınırlayıcı, daraltıcı bir sebep olmaktadır. Pay sahibi ile temsilci arasındaki ilişkide genellikle vekâlet sözleşmesi olsa da temsil yetkisi hizmet sözleşmesi³⁷², ortaklık sözleşmesi veya isimsiz-karma sözleşmelerle de verilebilmelidir. Sonuç olarak fikrimizce pay sahibinin temsilciyi yetkilendirmesi Yönetmelikle belirlenmemelidir. Bu konuda Yönetmelik hükümleri ve tip vekâletname düzenlemeleri kaldırılarak taraflara istedikleri tipte sözleşme yapma yetkisi tanınmalıdır.

2.1.4. Temsilcinin Yetkilendirilmesine İlişkin Şekil Şartları

2.1.4.1. Senede Bağlanmamış Paylarda, Nama Yazılı Pay Senetlerinde ve İlmühaberlerde

2.1.4.1.1. Pay Defterine Kayıtlı Olan Pay Sahibi Tarafından Yetkilendirme

Senede bağlanmamış paylardan, nama yazılı pay senetlerinden ve ilmühaberlerden doğan pay sahipliği hakları, pay defterinde kayıtlı bulunan pay sahibi veya pay sahibince, yazılı olarak yetkilendirilmiş kişi tarafından kullanılır (TTK m. 426/1; İsvBK m. 689/a). “Şirkete karşı yetkili olma³⁷³” kenar başlıklı TTK m. 426/1’den anlaşılacağı üzere olağan temsilciye yetki verilmesi için yazılı şeklin “geçerlilik” koşulu olduğu anlaşılmaktadır³⁷⁴. TTK’daki bu düzenleme ile TBK’da bulunan temsil yetkisinin herhangi bir şekle bağlı olmadığı genel kuralına (TBK m. 12) bir istisna getirilerek, pay sahibinin temsilcisinin genel kurula katılması için yazılı belgeyle yetkilendirilmesi gerekmektedir. Adi yazılı şekil şartı esas sözleşmeyle de

³⁷² Tekinalp, yürürlükteki düzenlemelere rağmen istisnaen pay sahibinin temsil yetkisini temsilciye hizmet sözleşmesiyle de verebileceğini ifade etmiştir (bkz. Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 13, N. 13-47).

³⁷³ “Şirkete karşı yetkili olma” kenar başlıklı TTK m. 426’nın kenar başlığının “şirkete karşı yetki” şeklinde olması gerektiği görüşü için bkz. Erdoğan **Moroğlu**, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler (Başlangıç Hükümleri, Ticari İşletme, Ticaret Şirketleri, Kıymetli Evrak ve Son Hükümler, 8. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2016, s. 245.

³⁷⁴ Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 13, N. 13-47; Oğuz **İmregün**, Anonim Ortaklıklar Hukuku, Yenilenmiş 4. Bası, Yasa Yayıncılık, İstanbul 1989, s. 126; Hasan **Pulaşlı**, Bakanlığın İkincil Mevzuat Çerçevesinde Çıkardığı Yönetmelik ve Tebliğlere ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanuna Göre Hazırlanmış Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Güncellenmiş 2. Baskı, Ankara 2013, § 19, N. 78; Pulaşlı, *C. I*, § 29, N. 241; Çeker, *Oy Hakkı*, s. 265; Bahtiyar/Hamamcıoğlu, *GK Toplantıları*, s. 59.

hafifletilemez³⁷⁵. Şekle aykırılık halinde, temsil yetkisi geçersiz olacaktır. Bu şekilde katılan temsilci, yetkisiz temsilci konumunda olacak ve dolayısıyla bu durum, bahsi geçen kişinin katılımıyla alınan kararların iptal edilebilmesine sebep olabilecektir³⁷⁶.

Temsil belgesinde, temsilci, “*genel kurulda sahibi bulunduğum payları temsile yetkilidir*” ibaresinin yazılması ve temsilcinin adı ve soyadı ile pay sahibinin imzasına yer verilmesi yeterlidir³⁷⁷. Yetki belgesinde ayrıca “*oy vermeye, itiraz etmeye, şerh yazdırmaya*” gibi özel bir söyleme gerek yoktur. Ayrıca böyle bir düzenleme de yönetim kurulu kararıyla getirilemez ve esas sözleşmeye de konamaz³⁷⁸. Çünkü temsil belgesinde temsilcinin, pay sahibi adına genel kurula katılma yetkisinin belirtilmiş olması tüm bu yetkilere sahip olduğu anlamına gelir³⁷⁹. Bu şekilde düzenlemeler ve şartlar getiren esas sözleşme hükümleri temsil hakkının vazgeçilmez niteliği nedeniyle geçersiz olarak kabul edilmelidir. Temsil belgesinde yer alacak metne ilişkin belirli bir içeriğin ana sözleşmeyle veya yönetim kurulu kararıyla getirilememesinin istisnası, ancak tespit edilen metnin anonim ortaklık için önemli bir menfaati koruması halinde veya genel kurul hazırlıklarının sağlıklı bir şekilde yürütülmesi amacıyla ya da gerçek katılmaya hak ve yetkili olanların tespit edilmesinin sağlanması düşüncesi ile karşımıza çıkabilir³⁸⁰. Ancak söz konusu bu hallerde de temsil belgesi asgari olarak AŞ GK Yön ekindeki tip vekâletnamede belirtilen hususlara sahipse³⁸¹, esas sözleşme hükmü veya yönetim kurulu kararına aykırı olduğu gerekçesiyle temsilci geri çevrilemez.

AŞ GK Yön’ne göre verilecek vekâletnamede en az şu hususlar yer almalıdır: Öncelikli olarak vekâletnamenin unsurları ve geçerlilik süresine ilişkin m. 21/1’e baktığımızda; şirketin unvanı, ait olduğu genel kurul toplantısının tarihi, saati, toplantı yerinin adresi, vekilin adı ve soyadı, pay sahibinin pay adedi ile adı ve soyadı veya unvanı ve imzasının bulunması şarttır (AŞ GK Yön m. 21/1/cüm. 1). Bahsi geçen düzenlemede bu bilgilerden herhangi biri bulunmayan özel veya genel vekâletnamelerin geçersiz olacağı belirtilmiştir (AŞ GK Yön m. 21/1/cüm 2). Yine AŞ GK Yön’nin

³⁷⁵ Kaya, *Temsil*, s. 67.

³⁷⁶ Bu konudaki ayrıntılı açıklamalarımız için bkz. Dördüncü Bölüm “3.3.3. Yetkisiz Temsilcinin Genel Kurul Toplantısına Katılması”.

³⁷⁷ Pulaşlı, *C. I*, § 29, N. 361; Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 13, N. 13-47.

³⁷⁸ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), 2014, N. 681c; Pulaşlı, *C. I*, § 29, N. 361; Şener, *Ortaklıklar*, s. 498; Özdemir/Yiğit, s. 445.

³⁷⁹ Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 13, N. 13-47; Şener, *Ortaklıklar*, s. 498; Özdemir/Yiğit, s. 445

³⁸⁰ Özdemir/Yiğit, s. 445.

³⁸¹ Tip vekâletname örneği için bkz. EK-4.

toplantıya katılma hakkına ilişkin m. 18/7 hükmünde ise, kapalı tip anonim ortaklıklarda gerek hamiline gerekse nama yazılı pay senetlerinde hem vekâletnamenin yönetmelik ekinde belirtilen tipte olmasını hem de noter onaylı şekilde düzenlenmesi veya noter onaylı olmayan vekâletnamelerde noter huzurunda düzenlenmiş imza beyanının eklenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Yönetmeliğin her iki hükmünü ve tip vekâletname örneğini birlikte değerlendirecek olursak öncelikli olarak en esaslı problemin, Yönetmelikte yer alan bu hükümlerin ve tip vekâletname örneğine ilişkin düzenlemenin TTK'da herhangi bir yasal dayanağının olmaması şeklinde ifade etmek mümkündür. Mesela tevdi eden temsilcisi için öngörülen TTK m. 429/3'te *“Bu madde anlamında tevdi olunan kişiler, bağlı olacakları esas ve usuller ve temsil belgesinin içeriği Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca bir yönetmelikle düzenlenir”* hükmüyle Yönetmeliğe tevdi eden temsilcisinin bağlı olacağı usul ve esaslara ilişkin düzenleme yapılmasına izin verilmişken, benzer bir düzenlemeyi olağan temsilci için görmemekteyiz. Dolayısıyla yasal dayanağı olmayan bu hükümlerde belirtilen yaptırım da geçersiz olmalıdır.

Kanunda Yönetmelikle usul ve esasların belirleneceğine ilişkin bir yetki verilseydi ve buna bağlı olarak söz konusu düzenlemeler yapılsaydı dahi Yönetmeliğin ilgili hükümleri çeşitli konular bakımından yine tartışmalı olacaktı. İlk olarak temsilcinin yetkilendirilmesinde aranan şekil şartları için TTK m. 426/1'e baktığımızda, senede bağlanmamış paylardan, nama yazılı pay senetlerinden ve ilmühaberlerden doğan pay sahipliği haklarının temsilci tarafından kullanılması için aranan şekil adi yazılı şekildir. Ancak, AŞ GK Yön m. 18/7'ye baktığımızda, hem nama yazılı hem hamiline yazılı pay senetleri sahiplerinin vekilleri vasıtasıyla toplantıda temsil edilebilmeleri için ihtiyaç duyulan temsil belgesinin, hükümde belirtilen ekteki içeriğe uygun ve *“noterden onaylı şekilde”* yapılması veya noter onaylı olmayan vekâletnamelere noter huzurunda düzenlenmiş imza beyanının eklenmesi şartı getirilmiştir³⁸². Ayrıca genel kurul toplantıları başlamadan önce AŞ GK Yön'nin EK-5'inde yer alan iç yönerge örneğinin, *“toplantı yerine giriş ve hazırlıklar”* kenar başlıklı m. 5/2 hükmüne göre yönetim kurulu, yönetim kurulunun görevlendirdiği bir veya birkaç yönetim kurulu üyesi ya da yönetim kurulunun görevlendirdiği bir veya birkaç kişi, temsilcilerin yetki belgelerinin

³⁸² Bkz. EK-1.

noter onaylı olup olmadığını veya noter onaylı olmayan vekâletnamelerde noter huzurunda düzenlenmiş imza beyanının eklenip eklenmediğini kontrol edeceklerdir. Eğer temsilciler noter onaylı vekâletname veya noter huzurunda düzenlenmiş imza beyannamesini sunmazlarsa, bu temsilciler genel kurul toplantılarına alınmayacaktır. Nitekim Yarg. 11 HD tarafından verilen bir kararda “...davacılar adına toplantıya katılmak isteyen avukat tarafından ibraz edilen vekâletnamenin Kom Yön m. 23’e göre geçersiz olduğu” vurgusu yapılmıştır³⁸³.

Bu düzenlemeler doktrinde bir takım tartışmalara sebep olmuştur. Şöyle ki; *Pulaşlı*, esas sözleşmeye, temsil belgesindeki imzanın noterden onaylı olmasına ilişkin hükmün konulamayacağı, konulursa da hükümsüz olacağı, çünkü böyle bir hükmün Kanunda yer almadığı ve ayrıca oy hakkının kullanılmasını zorlaştırdığından hakkın özünü ihlal ettireceği görüşündedir³⁸⁴. *Üçışık/Çelik*, nama yazılı paylarda, temsilcinin pay defterinde kayıtlı olan pay sahibi tarafından yazılı bir belge ile yetkilendirilmesinin yeterli olduğu, pay sahibi adına, genel kurula katılma yetkisinin yazılı olarak belirtilmiş olmasının tüm bu yetkilere sahip olacağını belirtmiştir³⁸⁵. *Tekinalp*, noterin temsil edilenin imzasını onaması şartının TTK’ya aykırı olduğu; çünkü böyle bir şartın temsilen genel kurula katılımı zorlaştıracığı kanaatindedir³⁸⁶. *Şener*, yazılı yetki verilmesinin geçerlilik şekli olduğunu, imzanın noterce onaylanmasına gerek olmadığını ve Yönetmelik düzenlemesinin normlar hiyerarşisine aykırı olduğunu belirtmiştir. Yazar ayrıca sadece yazılı temsil belgesine sahip bir temsilcinin bu yetkisinin noter onaylı olmadığı gerekçesiyle genel kurula alınmaması sonucunda eğer genel kurula katılsaydı oyları alınan kararları etkileyecek düzeydeyse, mahkemece alınan bu kararın iptal edilebileceği görüşündedir³⁸⁷. *Özdemir/Yiğit*, pay sahibinin kendisinin genel kurula temsilci vasıtasıyla katılmasını sınırlayan bu türden yönetmelik düzenlemeleri veya görüşlerin kabul edilemeyeceğini ifade etmektedirler³⁸⁸. *Karamanlıoğlu*, dayanağını herhangi bir kanun hükmü teşkil etmeyen AŞ GK Yön’nin ilgili hükmünün normlar

³⁸³ Yarg. 11. HD’nin 22.01.2007 tarihli, E. 2005/13648, K. 2007/590 sayılı kararı için bkz. Karamanlıoğlu, s. 241, dn. 438.

³⁸⁴ Pulaşlı, C. I, § 29, N. 362; Pulaşlı, *Genel Esaslar*, § 19, N. 75-76; Benzer görüş için bkz. Yayla, *Elektronik Genel Kurul*, s. 138.

³⁸⁵ Üçışık/Çelik, s. 293.

³⁸⁶ Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 13, N. 13-47.

³⁸⁷ Şener, *Ortaklıklar*, s. 498.

³⁸⁸ Özdemir/Yiğit, s. 442.

hiyerarşisine aykırı olduğundan geçersiz olduğunu ifade etmiştir³⁸⁹. *Mahmatlı*, pay sahiplerinin iradelerinin korunması ve yetkisi olmayan kişilerin genel kurula katılımlarının önlenmesi açısından öncelikle korunması gerekenin “*kişi varlığı hakkı*” olduğunu ifade etmiştir. Yazar, Yönetmelik ve Tebliğ hükümleriyle oy hakkının kullanılması sırasında ortaya çıkabilecek belirsizliklerin ortadan kaldırılmasının amaçlandığını ve bu nedenle de AŞ GK Yön’nde öngörülen “*imzanın noter onaylı olması*” veya “*vekâleti verenin imza sirkülerinin bulunması*” şartlarının geçerli sayılması gerektiğini vurgulamıştır³⁹⁰.

Helvacı, eTTK döneminde, vekâlet akdinin herhangi bir şekle tabi olmaksızın kurulabileceği Kanunda açıkça düzenlenmişken Komiser Yönetmeliği’yle getirilen zorunluluğun yasayla çatıştığını dile getirmiş ve burada bir ispat sorunu varsa bunun HUMK hükümleri çerçevesinde çözümlenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Yazar, sorunun daha kolay anlaşılması bakımından ayrıca şu örneği de vermiştir³⁹¹: Genel kurul toplantısına katılan ancak toplantı sırasında hastalanarak toplantıyı terk etmek zorunda kalan pay sahibi görüşmeleri yürütmek ve yasal haklarının korunması amacıyla o anda temsilci tayin ederse, temsilcinin vekâletinde noterden tasdik verilmediği veya yanında noterden tasdikli imza sirküleri bulunmadığı için pay sahibinin genel kurulda haklarını temsilci aracılığıyla korumaya çalışmasına engel olunması halinde, bu sonucun amacı açıklanamayacaktır. Yine *Saka*’nın eTTK dönemindeki görüşüne göre; müktesep hak niteliğindeki oy kullanma hakkı ve bu hakkın temsilci aracılığıyla kullanılmasının yasada öngörülmeyen ve üstelik geçersizlik koşuluna bağlanmış kısıtlamalarının yönetmelikle getirilmesi mümkün değildir³⁹². Bununla birlikte öğretide bu konuda aksi görüşte olan yazarlar da bulunmaktadır. Bu kapsamda *Çeker*, eTTK m. 360/3’te temsil yetkisinin verilmesi açısından yazılı şekil yeterli ve gerekli görülürken, Kom Yön m. 21/7’ye göre noter onayı aranmasını yerinde bulmaktadır. Çünkü bu şartın aranması genel kurul toplantılarının sağlıklı bir şekilde yürütülmesi açısından amaca hizmet edeceğini belirtmiştir³⁹³. *Çeker* bu görüşünün temelini genel kurul toplantılarında yetkisi olmayan kişilerin karara katılmaları nedeniyle daha sonradan

³⁸⁹ Karamanlıoğlu, s. 238, 243.

³⁹⁰ Mahmatlı, s. 20.

³⁹¹ Helvacı, s. 48.

³⁹² Saka, s. 145.

³⁹³ Çeker, *Oy Hakkı*, s. 265-266; söz konusu hükmün eleştirisi için bkz. Helvacı, s. 46-48; Yiğit, s. 63; Bahtiyar/Hamamcıoğlu, *GK Toplantıları*, s. 60, dn. 160.

kararların iptali sorununun ortaya çıkması ihtimalinin, noter bulunmaması veya noter masraflarının çokluğu gibi gerekçeler yüzünden noter onaylı vekâletnamenin ortadan kaldırılmasına tercih edilemez esasına dayandırmaktadır³⁹⁴.

Fikrimizce TTK m. 426/1 ve TTK m. 427/2 hükümlerinden farklı olarak, AŞ GK Yön m. 18/7’de noter onayı şartının aranması normlar hiyerarşisine aykırıdır. Çünkü bir şekil kanunda öngörülmüşse bu şeklin ağırlaştırılmasına ilişkin düzenleme Kanundan daha alt bir düzenleyici işlemle yapılamaz. Üstelik Anayasa m. 124 hükmü gereği yönetmelik kanunun uygulamasını göstermek amacıyla çıkartıldığından, yönetmelik hükmüyle kanunda bulunmayan ilave yükümlülüklerin de getirilmemesi gerekir³⁹⁵. Bu nedenle Kanunda yapılacak bir değişiklikle Yönetmelikle bu hükmün getirilmesine izin verilmesi³⁹⁶ veya olası bir iptal davasıyla tamamen kaldırılması yerinde olacaktır.

Yönetmeliğin vekâletnamenin unsurlarını ve geçerlilik süresine ilişkin içeriğini anlatan m. 21/1’de “*pay sahibinin pay adedi*”nin bulunmasının şart olduğu üstelik bu şart olmazsa vekâletnamenin geçersiz olacağı belirtilmiştir. Ancak AŞ GK Yön Ek-3’ünde belirtilen tip vekâletnamedeyse “*pay adedi*” teriminin yer almadığını “*payların itibari değeri*”³⁹⁷ teriminin kullanıldığı dikkat çekmektedir. Yönetmelikte oy hakkına ilişkin düzenlemenin yer aldığı m. 19’da ve yine TTK’da anonim ortaklıklarda oy hakkına ilişkin hükmün düzenlendiği m. 434/1’de pay sahiplerinin oy haklarını, paylarının itibari değeriyle orantılı olarak genel kurulda kullanabileceğine yer verilmiştir. Eğer Yönetmelik hükmünde belirtildiği gibi pay adedi terimi tercih edilirse, mesela oyda imtiyazlı payların bulunduğu anonim ortaklıklarda temsilcinin temsil ettiği payların sayısı ve kullanabilecekleri oy haklarının sayısının belirlenmesinin

³⁹⁴ Çeker, *Oy Hakkı*, s. 266.

³⁹⁵ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), N. 976a; Narbay, *NYPK*, s. 214.

³⁹⁶ Örneğin tevdi eden temsilcisine ilişkin TTK m. 429/3’tekinde “tevdi olunan kişiler, bağlı olacakları esas ve usuller ve temsil belgesinin içeriği Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca bir yönetmelikle düzenlenir” benzer şekilde bir düzenleme getirilebilir.

³⁹⁷ İtibari değer (nominal değer), anonim ortaklıkta esas sermayenin bir parçasını oluşturan “pay”ın şirket açısından sahip olduğu birim değeri ifade eder (bkz. Çeker, *Oy Hakkı*, s. 29). Asgari itibari değerler TTK m. 476’da “(1)Payın itibari değeri en az bir kuruştur. Bu değer ancak birer kuruş ve katları olarak yükseltilebilir. Anılan itibari değer Bakanlar Kurulunca yüz katına kadar arttırılabilir. (2) Birinci fıkraya aykırı olarak çıkarılan paylar geçersizdir; ancak, pay için yapılan ödemeden doğan haklar saklıdır. Söz konusu payları ihraç edenler, zarar verdikleri kişilere karşı müteselsilen sorumludur. Zamanaşımı hakkında 560 ıncı madde uygulanır. (3) Zora giren şirketin finansal durumunun iyileştirilmesi amacıyla payın itibari değeri bir kuruştan fazla olduğu takdirde bir kuruşa kadar indirilebilir” şeklinde düzenlenmiştir.

elverişsizliği konusunda birtakım sorunlarla karşılaşabiliriz. Dolayısıyla AŞ GK Yön m. 21’de belirtilen “*pay adedi*” terimi yerine “*paylarının itibari değeri*” terimi tercih edilmelidir.

AŞ GK Yön m. 18/7’de “*imza beyanı*” terimi tercih edilmişken AŞ GK Yön ekinde yer alan vekâletname örneğinde “*imza sirküleri*”nden bahsedilmiştir. Burada bir hukuki karmaşa oluşmuştur. Bu konuda; gerçek kişiler için “*imza beyanı*” terimi; tüzel kişiler içinse “*imza sirküleri*” ifadesinin tercih edilmesi hukuk tekniği açısından daha uygun olacaktır.

AŞ GK Yön’de yer alan düzenlemeler Türkiye’de yerleşik olan pay sahipleri açısından ele almıştır. Bu nedenle yabancı ülkelerde yerleşik, özellikle yabancı tüzel kişi pay sahiplerinin vekâletnameyle temsili noktasında birtakım tereddütler yaşanmaktadır. Uygulamada anonim ortaklıklar tarafından noter onaylı vekâletnameler isteneceğinden yabancı ortaklık adına genel kurul toplantısına katılacak olan yabancı uyruklu gerçek kişinin Yönetmelik ekindeki tip Türkçe vekâletnameyi imzalamasının tek başına yeterli olup olmayacağı ya da noterlerin böyle bir vekâletnamedeki imzanın aslına uygunluğunu onaylayıp onaylamayacakları gibi sorunlar ile karşılaşılabilir. Bu konuda *Altaş*, yabancı tüzel kişinin yetkili organlarınca verilen orijinal metindeki temsil belgesinin kendi ülkesindeki noter tarafından onaylanmasının yanı sıra bu metinle birlikte Yönetmelik ekindeki tip vekâletnamenin tüzel kişinin temsil ve ilzama yetkili kişilerince imzalanması, orijinal dildeki yetki belgesinin noter onaylı Türkçe tercümesi ile birlikte Yönetmeliğe uygun Türkçe vekâletnamenin bir arada yönetim kuruluna sunulması ve bu belgelerin genel kurul sonrasında ortaklık yönetim kurulu tarafından saklanması gerekeceğini ifade etmiştir³⁹⁸.

Fikrimizce, yabancı uyruklu gerçek kişinin anonim ortaklık genel kuruluna katılabilmesi için orijinal metnindeki temsil belgesinin hem kendi ülkesinde hem de bizim ülkemizde noter tarafından onaylanmasına gerek yoktur. Çünkü yukarıdaki paragrafta da ifade ettiğimiz üzere, temsil belgelerinin noter onaylı olmasını Kanuna uygun bir düzenleme olarak görmediğimizden ötürü yetkili kişiler tarafından imzalanmış yetki belgesinin noter onaylı Türkçe tercümesi ile Yönetmelik ekine uygun

³⁹⁸ Soner **Altaş**, *Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketler (Açıklamalı, İhtihatlı, Örnekli)*, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 7. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara 2016, s. 220.

hazırlanan tip vekâletnamenin anonim ortaklık genel kurul katılımı için yeterli olacağı görüşündeyiz.

2.1.4.1.2. Pay Defterine Kayıtlı Olmayan Pay Sahibi Tarafından Yetkilendirme

Anonim şirketlerde kural olarak senede bağlanmamış paylar ile nama yazılı pay senedine ve ilmühabere bağlanmış paylardan doğan pay sahipliği hakları genel kurulda sadece pay defterinde kayıtlı bulunan pay sahibi veya onun tarafından yazılı olarak yetkilendirilmiş kişi tarafından kullanılabilir (TTK m. 426/1). Hükmün lafzından çıkan sonuç, pay defterindeki kayıtlar açıklayıcı nitelikte olduğundan pay defterine kaydedilmediği sürece ya da yanlış kaydedilmesi sebebiyle hak sahipleri genel kurula katılamayacak ve paydan doğan haklarını kullanamayacaktır³⁹⁹. Bu nedenle şekli pay defteri kaydı olmaksızın yetki ispatına izin verilmediğinden, pay defterine kaydı olmayan kanuni temsilciyle (veli, vasi, kayyım vs.) temsilcinin alt temsilcisi gibi kişiler tarafından pay sahipliği hakları yine kullanılamayacaktır⁴⁰⁰. Örneğin nama yazılı payların miras yoluyla kazanılması halinde miras pay defterine anonim ortaklığın onayı olmasına rağmen henüz kaydedilmemişse ya da nama yazılı pay sahibinin kaydı, borç nedeniyle veya anonim ortaklığın ihmali nedeniyle yapılmamışsa söz konusu hükümden dolayı pay sahipliği hakları kullanılamayacaktır.

Fikrimizce pay defterinde kaydı olmamakla birlikte, gerçek pay sahibi olduğunu ortaklığa ispat eden kişinin verdiği yetki belgesi geçerli olmalıdır. Çünkü Kanunda nama yazılı pay senetlerinin devri “*ciro ve teslim*” ile “*pay defterine kayıt*” şeklinde iki işlem grubunu birbirinden ayırmıştır. Pay defterine kayıt işlemi kurucu değil açıklayıcı nitelikte olduğundan nama yazılı pay senedinin pay sahibi tarafından başka birine ciro ve teslim edilmesiyle yeni hak sahibi pay defterine kaydedilmese de kendisine teslim edilen senedi ortaklığa göstererek pay sahibi olduğunu ispat edebilir. Ayrıca, pay defterinin tutulmasının temel amacı ortaklık tarafından pay sahiplerinin tanınması ve ortaklığa karşı pay sahipliğinden doğan hakların kimlerce kullanılacağı

³⁹⁹ Tekinalp, *Pay Defteri*, § 11, N. 11-16; Narbay, *Pay Defteri*, s. 209-210; M. Halil Çonkar, *Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının İspatlanması*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009, s. 129.

⁴⁰⁰ ZK-Bürgi, Art. 689, N. 62; Böckli, §12, N. 125; Schaad, Art. 689a, N. 1; Moroğlu, bu nedenle TTK m. 426/1 hükmünün şu şekilde olması yönünde görüş beyan etmiştir; “*senede bağlanmamış paylardan ve nama yazılı pay senetleri ile ilmühaberlerden doğan pay sahipliği hakları, pay defterinde kayıtlı olan pay sahibi, onun yazılı olarak yetkilendirdiği temsilcisi veya alt temsilci tarafından kullanılır. Kanuni temsile ilişkin hükümler saklıdır*” (bkz. Moroğlu, *Değerlendirme*, s. 245).

hususunun belirlenmesinde kolaylık ve açıklık sağlanabilmesidir⁴⁰¹. Bu nedenle pay defterinin teşhis fonksiyonu olduğunu söyleyebiliriz⁴⁰². Bununla birlikte pay defterine yapılan devir kaydı mülkiyetin devredenden devralana geçmesi veya intifa hakkının kurulması bakımından hiçbir etkiye sahip değildir⁴⁰³. Pay defterindeki kayıtlar aksi iddia edilinceye kadar kayıtlı kişi lehine karine niteliğindedir⁴⁰⁴. Karinenin aksini, iddia eden kişi ispat etmelidir. Aksi ispat edilinceye kadar anonim ortaklık, adı/unvanı pay sahibi olarak kayıtlı kişiyi pay sahibi olarak kabul etmeli ve ona tüm pay sahipliği haklarını kullandırmalıdır⁴⁰⁵. Tüm bu açıklamalarımızın sonucunda pay defterinde kayıtlı olmamakla beraber gerçek pay sahibi olduğunu çeşitli şekillerde ispat edebilen kimse maddi anlamda pay sahibi olduğu kolayca anlaşılıyor ve bu konuda bir uyuşmazlık da bulunmuyorsa, bu kişi veya temsilcisinin genel kurula katılımı kabul edilmeli ve katılma haklarını kullanabilmelerine imkân verilmelidir⁴⁰⁶. Aksi halde pay sahibinin veya temsilcinin toplantıya haksız şekilde alınmaması TTK m. 446/1 (b) bendi nedeniyle bu genel kurulda alınan kararların iptaline neden olur⁴⁰⁷.

2.1.4.2. Hamiline Yazılı Pay Senetlerinde

Kural olarak hamiline yazılı pay senedinin zilyedi bulunduğunu ispat eden kimse, şirkete karşı pay sahipliğinden doğan hakları kullanmaya yetkilidir (TTK m. 426/2). Hamiline yazılı pay senetlerinde temsil yetkisinin açık veya gizli verilmesi mümkündür. Her iki durumda da hamiline yazılı pay senedinin zilyedi olan kimse, pay sahipleri genel kurul toplantı gününden en geç bir gün önce⁴⁰⁸, bu senetlere zilyet olduklarını ispatlayarak⁴⁰⁹ giriş kartı almak ve bunu ibraz etmek suretiyle genel kurul

⁴⁰¹ Tekinalp, *Pay Defteri*, § 11, N. 11-16; Çonkar, s. 217, 223.

⁴⁰² Çonkar, s. 223.

⁴⁰³ Tekinalp, *Pay Defteri*, § 11, N. 11-17.

⁴⁰⁴ Narbay, *Pay Defteri*, s. 216.

⁴⁰⁵ Tekinalp, *Pay Defteri*, § 11, N. 11-17.

⁴⁰⁶ Schaad, Art. 689a, N. 13. İsviçre Hukukunda doktrinde ve uygulamada pay defterine kayıt olmaksızın yetki ispatı hukuka uygun olarak kabul edilmiştir (Schaad, Art. 689a, N. 12).

⁴⁰⁷ Temsilcinin haksız bir şekilde genel kurula alınmamasına ilişkin ayrıntılı açıklamalarımız için bkz. Dördüncü Bölüm “3.3.7.2. Temsilcinin Toplantıya Haksız Bir Şekilde Alınmaması”.

⁴⁰⁸ eTTK döneminde hamiline yazılı pay senetleri için öngörülen bir haftalık blokaj yapma zorunluluğu bir günle olsa da TTK’da korunmaktadır (Bu konudaki ayrıntılı açıklamalarımız için bkz. Birinci Bölüm “2.1.2. 1956 Tarihli Türk Ticaret Kanunu”).

⁴⁰⁹ Moroğlu, TTK m. 426/2’de “Merkezi Kayıt Kuruluşu kayıtları ile pay sahipliğinin belirlenmesine” yer verilmemiş olmasını önemli bir eksiklik olarak görmektedir. Bu eksikliğin giderilmesi için TTK m. 426/2’nin “pay sahipliğini Merkezi Kayıt Kuruluşu kayıtlarıyla ve hamiline yazılı pay senedinin zilyedi olarak kanıtlayan kimse, şirkete karşı pay sahipliğinden doğan hakları kullanmaya yetkilidir” şeklinde olması gerektiğini belirtmiştir (bkz. Moroğlu, *Değerlendirme*, s. 246). Moroğlu’nun burada belirttiği fikrine katılmamaktayız. Çünkü hisse senetleri borsada işlem gören halka açık anonim ortaklıklarda oy hakkının pay sahibi tarafından bizzat kullanılması, hisse senetlerinin kaydıleştirilmesi

toplantısına katılabilirler (TTK m. 415/3; AŞ GK Yön m. 18/3). Açık temsil yetkisinin verilmesi halinde bunlara ilaveten AŞ GK Yön'nin toplantıya katılma hakkına ilişkin m. 18/7'ye göre, nama yazılı pay senetlerinde olduğu gibi hamiline yazılı pay senetlerinde de verilen vekâletnamenin Yönetmelik ekinde belirtilen (EK-3⁴¹⁰'teki) örneğe uygun olması, yani noter onaylı yetki belgesi veya noter onaylı olmayanlarda ise noter huzurunda düzenlenmiş imza beyanının eklenmesi şartı aranacaktır⁴¹¹.

Görülebileceği üzere hamiline yazılı pay senetlerinde temsil yetkisinin gizli olarak verilmesi halinde; kural olarak senedin zilyedi olduğunu kanıtlayan kimse, ortaklığa karşı oy hakkını kullanmaya yetkili olacaktır⁴¹² (TTK m. 426/2). Bu nedenle pay sahibinin temsilciyi tayin ederken yapması gereken tek şey, hisse senedinin zilyetliğini temsilciye devretmesidir. Ayrıca yazılı bir temsil belgesine gerek olmayacaktır. Gizli temsil ilişkisi, pay sahibi ve temsilci arasındaki iç ilişkide geçerli olacaktır⁴¹³. Kanundaki şekil koşullarını yerine getiren bu kişi, pay sahibi sayıldığından, genel kurula katılması için yetki belgesi göstermesine gerek olmadığı gibi ayrıca anonim ortaklıkta bu yetkilendirmeyi isteyemez⁴¹⁴. Bu nedenle hamiline yazılı pay senedini elinde bulunduran temsilcinin, zilyet olduğunu ispat ederek pay sahibi görüntüsü yaratması ve bir pay sahibi gibi giriş kartı alarak toplantıya katılması olanaklıdır (TTK m. 415/3; AŞ GK Yön m. 18/3). Hatta hamiline yazılı pay senetleri için giriş kartının alınmasından sonraki bir tarihte senedi devraldığını ispatlayan pay sahipleri bile genel kurula katılabilmektedir (TTK m. 415/3/son cüm.). Hamiline yazılı pay senedini elinde

nedeniyle kapalı tip anonim ortaklıklara nazaran farklıdır. SerPK m. 3/2, 13 ve 81 hükümlerine göre sermaye piyasası araçları ve bunlara ilişkin haklar; özel hukuk tüzel kişiliğini sahip bir MKK tarafından kayden izlendiğinden bu konuda sermaye piyasası araçlarının nama veya hamiline yazılı hesaplardaki kayıt esasları ile kayıtların nasıl tutulacağı ve kayıtların tutulmasında yapılacak işlemlere ilişkin usul ve esaslar Kurul'un Seri:IV, No:28 sayılı Tebliği ile düzenlenmiştir. Dolayısıyla bu konuda özel düzenlemeler bulunduğundan Moroğlu'nun belirttiği önerisine gerek yoktur.

⁴¹⁰ Bkz. EK-4.

⁴¹¹ Temsil belgesinin noter onaylı olması veya noter onaylı olmayanlarda imza beyanının eklenmesi hususundaki eleştirilerimizi daha önceki konuda bahsettiğimiz için tekrar edilmeyecektir (bkz. İkinci Bölüm "2.1.4.1.1. Pay Defterine Kayıtlı Olan Pay Sahibi Tarafından Yetkilendirme").

⁴¹² İsviçre Hukuku uygulamasında hamiline yazılı pay senetlerinde açık temsil yönteminin masraflı ve zaman alıcı olması nedeniyle temsilciye temsil yetkisinin açıkça verilmesi yerine genellikle senetlerin zilyetliğinin temsilciye verilmesi yani "gizli temsil" yolu tercih edilmektedir (Böckli, § 12, N. 126a, s. 143).

⁴¹³ İsviçre Hukukunda bkz. Böckli, § 12, N. 142; Waidacher, s. 148.

⁴¹⁴ İsviçre Hukukunda bkz. Böckli, § 12, N. 142; Schaad, Art. 689b, N. 19.

bulunduran temsilci, eğer yetkilendirme olmadan temsil olunan adına hareket ederse yaptığı işlemler de hukuka uygun olarak kabul edilmelidir⁴¹⁵.

Hamiline yazılı pay senetlerinin gizli temsil yoluyla verilmesi halinde şu şekilde bir sorunla karşı karşıya kalınabilir: Hamiline yazılı pay senetlerinin yalnızca zilyetliğin nakli suretiyle devredilebilmesi nedeniyle, bu senetlerin devri bakımından mülkiyetin nakli amacının bulunmadığıyla ilgili iddiaların ileri sürülmesi olasıdır⁴¹⁶. Bu nedenle taraflar, ileride bu yöndeki iddialara bağlı olarak oluşabilecek uyuşmazlıkları önleyebilmek ve mülkiyetin nakli amacını ispat edebilmek adına, senet üzerinde ciro kaydı düşebilecekleri gibi, bir temlikname düzenlemek suretiyle de bu iradenin varlığına yönelik itirazları engelleyebilirler. Böylece, hamiline yazılı pay senedini elinde bulunduran kimse, zilyetliğin kendisine mülkiyetin nakli amacıyla devredildiğini yazılı bir belge ile ispatlamış olacaktır⁴¹⁷.

2.1.5. Talimata Uyma Yükümlülüğü

Temsil edilenin temsilciye temsil yetkisini nasıl ve ne şekilde kullanacağı hususunda vermiş olduğu emir ve direktiflere “*talimat*” denir. Temsil yetkisinin kullanılma tarz ve şeklini talimat belirlediği için, temsil yetkisi olmayan hallerde talimat da mevcut olamaz⁴¹⁸. Talimat temsil yetkisini daraltan veya genişleten direktifler olabileceği gibi; temsil yetkisine etki etmeyen direktifler de olabilir⁴¹⁹. Temsil yetkisiyle talimat verilebileceği gibi, talimat olmadan sadece temsil yetkisi de verilebilir. Yine temsil yetkisinin sınırlandırması yetki verilirken yapılabileceği gibi, daha sonra talimat ile bu sınırlandırma gerçekleştirilebilir⁴²⁰. Öğretide talimat vermenin yenilik doğurucu bir hak olduğunu iddia eden olduğu gibi bunun aksini ileri sürenler de vardır⁴²¹. Talimat tek taraflı bir irade açıklaması olup geçerliliği için vekilin kabulüne gerek yoktur⁴²².

Talimata ilişkin düzenleme pay sahibinin temsiline ilişkin TTK m. 427/1’de talimata uyma yükümlülüğü ve buna uyulmaması halinde kullanılan oyun geçersiz

⁴¹⁵ Waidacher, s. 148.

⁴¹⁶ Çonkar, s. 121.

⁴¹⁷ Abuzer **Kendigelen**, “Adi Şirket, Ticaret Şirketleri ve Kooperatife İlişkin Payların Devrinde Şekil”, *Makalelerim*, C. I, İkinci Bası, Arıkan Yayınları, İstanbul 2006, s. 234; Çonkar, s. 122.

⁴¹⁸ Tandoğan, C. II, s. 436; Eren, *Borçlar (Genel)*, s. 445; İnceoğlu, *Temsil*, s. 26.

⁴¹⁹ Oğuzman/Öz, s. 226, N. 722; Akyol, s. 117.

⁴²⁰ Akyol, s. 118.

⁴²¹ Yenilik doğuran hak olduğu görüşü için bkz. Tandoğan, C. II, s. 436; Aksi görüş için bkz. Eren, *Borçlar (Özel)*, s. 729; Gümüş, *Borçlar (Özel)*, s. 156; Gümüş, *Borçlar (Kısa)*, s. 394.

⁴²² Tandoğan, C. II, s. 437; Eren, *Borçlar (Özel)*, s. 729; Gümüş, *Borçlar (Özel)*, s. 156.

olmayacağı şeklinde belirtilmiştir. TBK’da talimata ilişkin hükümler temsile ilişkin genel düzenlemelerde değil de vekilin talimata uygun ifa borcu kapsamında TBK m. 505’te düzenlenmiştir. Talimata uyma yükümlülüğü hem bireysel hem de toplu temsilcilere uygulanmalıdır⁴²³. TTK’da eTTK döneminden farklı olarak, TBK’da yer alan talimata uymamanın temsil edilenin temsilciye karşı haklarının saklı olduğu ayrıca belirtilmiştir (TTK m. 427/1/son cüm.).

Temsilciler temsil edilenden alacakları talimatlar doğrultusunda genel kurullarda müzakerelere katılır, öneride bulunur ve oy kullanırlar. Temsilcinin talimata aykırı davranması, kullandığı oyu geçersiz kılmaz ama pay sahibine karşı sorumlu olur. Talimata aykırılığın pay sahibini bağlaması esası üçüncü kişi durumundaki ortaklığı koruyan bir düzenlemedir. Şöyle ki; talimata aykırı kullanılan oyların geçersiz olması nedeniyle alınan genel kurul kararlarının iptal talepleri engellenmiş ve dolayısıyla ortaklığın işlem güvenliği sağlanmış olacaktır⁴²⁴.

Talimat verilmesi kural olarak herhangi bir şekil şartına bağlı değildir⁴²⁵. Ancak verilen talimatlar TBK m. 26-27 kıyasen hukuka ve ahlaka aykırı olmamalıdır; aksi takdirde temsilci bu talimatlara uymak zorunda değildir⁴²⁶. Vekâlet veren durum ve amaca aykırı ya da ifası mümkün olmayan talimatlar verirse, vekil bunların durum ve amaca aykırı ya da ifalarının mümkün olmadığını gerekçeleriyle birlikte önce vekâlet verene açıklayıp, onu bu konularda aydınlatıp, sonra da görüşünü almakla yükümlüdür. Vekil, durum ve amaca uygun olmayan talimatları uygulamak zorunda değildir. Vekâlet veren, vekilin tüm aydınlatma ve uyarılarına rağmen yanlış veya sakıncalı talimatların uygulanmasında ısrar ederse, vekil TBK m. 512’ye göre vekâlet sözleşmesini fesih yoluyla sona erdirebilir⁴²⁷. Bunun dışında vekil talimata uymak zorundadır.

Pay sahibi olağan temsilciye gündem maddeleri için yönetim kurulunun önerileri veya başka öneriler karşısında olumlu-olumsuz oy kullanma yönünde talimatlar verebileceği gibi, çekimser yönde oy kullanmasına ilişkin talimatlar da verebilir. Birden fazla paya malik olan pay sahipleri bir gündem maddesine ilişkin olarak, farklı yönde oy kullanabileceklerinden, temsilciye sahip olunan bu paylardan bir

⁴²³ Bkz. TTK m. 427/1 gerekçesine.

⁴²⁴ Bilgili/Demirkapı, 2013, s. 321; Şener, *Ortaklıklar*, s. 499.

⁴²⁵ Karahan/Huysal, s. 541.

⁴²⁶ Eren, *Borçlar (Özel)*, s. 729; Gümüş, *Borçlar (Özel)*, s. 157; Gümüş, *Borçlar (Kısa)*, s. 395.

⁴²⁷ Eren, *Borçlar (Özel)*, s. 730.

kısmı için olumlu; diğer kısmı için olumsuz yönde oy kullanması yönünde de talimat verebilir⁴²⁸. Talimatlar uygun bir süre içinde verilmelidir. Uygun süre için her somut olayın şartlarına göre bir değerlendirme yapılmalıdır.

Ayrıca pay sahibi, gündeme bağlılık kuralının istisnası olan yönetim kurulu üye veya üyelerinin azli ve yerlerine yenilerinin seçimi (TTK m. 364); finansal tabloların görüşülmesinin bir ay sonraya bırakılmasını talep etme (TTK m. 420); özel denetim isteme (TTK m. 438 vd.) ve kuruluş ve sermaye artırımlarından doğan sorumluluğun ibrasını önleme (TTK m. 559) konularının görüşülme ihtimali nedeniyle temsilciye bu konudaki talimatlarını da verebilir⁴²⁹.

Tevdi eden temsilcisine ilişkin TTK m. 429/1’de ya da HAAŞ’lerde SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 6/1 ve m. 9/1’de belirtildiği üzere temsilcinin talimat alma yükümlülüğünü olağan temsilciler için görememekteyiz. Bu konuda İsviçre doktrininde savunulan görüşe göre, olağan temsilcinin genel bir talimat alma yükümlülüğünün bulunduğu kabul edilmektedir⁴³⁰. Bu yükümlülük her ne kadar Kanun’da açıkça düzenlenmese de Türk Hukukunda da uygulanmalıdır. Eğer temsilciye talimat almasına gerek olmaksızın, oy hakkı ve diğer pay sahipliği haklarını dilediği gibi kullanması yönünde de yetki verilirse talimat alma yükümlülüğü bulunmamalıdır.

Temsilciye talimat verilmemiş olsa dahi genel kurulda birikimli oy kullanılmasının zorunlu olduğu “*Halka Açık Olmayan Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında Birikimli Oy Kullanılmasına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğin*⁴³¹”in “*Birikimli oyun temsilen kullanılması*” kenar başlıklı m. 7 hükmünde açıkça belirtilmiştir: “*temsil belgesinde birikimli oy kullanımı yönünde bir talimat olmasa dahi, diğer pay sahiplerinin veya temsilcilerinin talebi üzerine genel kurulda birikimli oy kullanılmasının zorunlu olduğu durumlarda temsilci birikimli oy kullanacaktır. Temsil belgesinde temsilciye toplam birikimli oy sayısının dağılımı konusunda özel bir talimat verilmediyse dağılım miktarını temsilci belirler*”. Bu hükme göre pay sahibinin talimatı olmasa bile birikimli oyun kullanılmasının zorunlu olduğu durumlarda temsilci

⁴²⁸ Ömer Teoman, “Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Birden Fazla Paya Sahip Olan Ortaklar Bir Öneri Konusunda Aynı Zamanda Olumlu ve Olumsuz Oy Kullanabilirler”, *Otuz Yıl Ticaret Hukuku, Tüm Makalelerim, C. I, 1971-1982*, Beta Basım, İstanbul 2000, s. 22; Karamanlioğlu, s. 432.

⁴²⁹ Karamanlioğlu, s. 433.

⁴³⁰ Schaad, Art.689b, N. 10.

⁴³¹ R.G. Sayı:28396 Tarih:29.08.2012.

birikimli oy kullanmak zorundadır. Birikimli oy kullanılmasının zorunlu olmadığı durumlarda pay sahibi tarafından temsil yetkisi verilmiş ama pay sahibinin mühim bir hastalığa yakalanması, yurt dışında olması gibi nedenlerle temsilciye talimat verilmemişse temsilci genel kurula katılabilecek mi, katılabilecekse gündeme ilişkin oylamalarda hangi yönde oyunu kullanacaktır. Fikrimizce, bu tarz hallerde de temsilci yapılan genel kurula katılabilmeli, oyunu da talimat olmadığı için pay sahibinin menfaatine ve dürüstlük kuralına (TMK m. 2) uygun bir şekilde kullanılmalıdır. Bunun yanı sıra temsilci ile pay sahibi arasındaki ilişki vekâlet sözleşmesi olarak belirlendiğinden “2. Şahsen ifa, sadakat ve özen gösterme” kenar başlıklı TBK m. 506/2 hükmüne göre temsilci pay sahibinin haklı menfaatlerini gözeterek, sadakat ve özenle yürütmekle yükümlüdür. Hangi yönde oy kullanmanın pay sahibinin menfaatine uygun olduğunu somut olaya göre değerlendirilmesi gerekir.

Talimata aykırılık halinde pay sahibinin temsilciye karşı hakları saklı tutulmuştur (TTK m. 427/1). Bu hükümdeki hakların saklı tutulmasından kasıt, pay sahibiyle temsilci arasındaki ilişkiye bağlı olarak temsilcinin pay sahibinin zararı gidermesi yoluna gidilebilmesidir. Burada bahsedilen ilişki pay sahibiyle temsilci arasındaki iç ilişki olup dış ilişkide etki doğurmayacaktır. Bu nedenle talimata aykırılık halinde genel kurul kararlarına karşı iptal davası açılmayacaktır. İç ilişki bakımından TBK’nın vekâlet sözleşmesine ilişkin hükümlerin yer aldığı “*Talimata uygun ifa*” başlıklı m. 505/1’e bakmamız gerekmektedir. Buna göre, vekâlet verenden izin alma imkânı bulunmadığı hallerde, durumu bilseydi pay sahibinin de izin vereceğinin açık olduğu ihtimallerde, temsilcinin talimattan ayrılmasına izin verilmiştir⁴³². Bu madde özellikle acil durumlarda uygulanabilir⁴³³. Talimattan ayrılmasına izin verilen haller anonim ortaklıklarda pay sahibinin temsili açısından; bu hallerin her somut olaya göre ayrı ayrı değerlendirilmesi ve buna göre karar verilmelidir. Örneğin yönetim kurulu üyesinin ibrası oylamasında genel kurul toplantısı sırasında yeni delillerin çıkması

⁴³² Hükümün lafzı incelendiğinde “*vekâlet verenden izin alma imkânı bulunmama*” ve “*durumu bilseydi onun da izin vereceği açık olan haller*” sanki talimattan ayrılabilmenin iki alternatifli şartıymış gibi kaleme alınmıştır. Oysa her ikisi de kümülatif şartlar olup, gerçekte vekilinin vekâlet verenin talimatından ayrılabilmesi için, “*vekâlet verenden izin alma imkânı bulunmamalı ve ek olarak vekâlet veren durumu bilseydi onun da izin vereceği (farazi idaresine göre) açık olmalıdır*”. Görüleceği üzere vekil vekâlet veren tarafından açıkça verilmiş talimata kural olarak uymak zorundadır ve verilmiş talimattan yeni bir talimat alma imkânı olmadığı bir durumda güven ilkesine göre yapılacak değerlendirme sonucu ulaşılabilecek vekâlet verenin farazi iradesine uygun olduğu durumda ayrılabilir (bkz. Gümüş, *Borçlar (Özel)*, s. 156; Gümüş, *Borçlar (Kısa)*, s. 394).

⁴³³ Eren, *Borçlar (Özel)*, s. 729.

nedeniyle olayın seyri değişmiş ve temsilci pay sahibine bir türlü ulaşamamışsa; ulaşıyorsa dahi bu konuda vereceği talimatını değiştirmesi ihtimali varsa temsilci, pay sahibinin verdiği talimattan ayrılabilir. Eğer temsilci talimattan ayrılmasına neden olacak durumlar doğmamış olmasına rağmen yine de talimata uymamışsa bu durumda doğan zarar temsilci tarafından karşılanmalıdır. Nitekim Yargıtay 11. HD tarafından verilen bir kararda *“temsil belgesinde yazılan talimata aykırı oy kullanılması, pay sahibine karşı sorumluluğuna yol açar. Temsilci pay sahibi ile arasında geçerli olan sözleşmeye aykırı davrandığı için tazminat ödemekle yükümlü olacaktır. Ancak talimata aykırı hareket edildiği gerekçesiyle genel kurul kararlarının iptalini isteyemeyeceği”* belirtilmiştir⁴³⁴.

Talimata uymama temsil yetkisinin kötüye kullanımını oluşturursa bunun sonucunun ne olacağına ilişkin TTK’da bir hüküm bulunmamaktadır. Ne var ki bazı durumlarda talimatın geçerli olarak kabul edilmesi pay sahibi açısından ciddi zararlara yol açabilir. TBK m. 505/2’de vekilin vekâlet verenden açıkça izin alma imkânı bulunmamasında, durumu bilseydi onun da izin vereceği açık olan haller dışında vekâlet verenin talimatından ayrılırsa, bundan doğan zararı karşılamadıkça işi görmüş olsa bile, vekâlet borcunu ifa etmiş olmayacağı belirtilmiştir. Bu konuda SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 9/4’te *“vekâlette hile ve benzeri durumlarda da, ancak vekil tarafından kullanılan paylara ait oy haklarının genel kurul kararının sonucuna etkili olacağı hallerde, genel kurul kararının iptali talep edilebilir”* şeklinde bir düzenleme bulunmaktadır. Buna göre her ne kadar TTK ve AŞ GK Yön’de bu konuda açıkça bir düzenleme yer almasa da, fikrimizce HAAS’lar için SPK tarafından çıkartılan Tebliğe benzer şekilde talimata aykırılık temsil yetkisinin kötüye kullanımını oluşturuyor ve kullanılan bu oyun genel kurul kararına etkisi de varsa genel kurul kararının iptali talep edilebilmelidir. Üstelik bu yorum TTK m. 446/1/b’deki etki kuralı ile de uyumlu olacaktır. Bununla birlikte talimata uymayan temsilci pay sahibinin ve ortaklığın bu yüzden uğradığı zararı tazminle yükümlüdür.

Şunu da ilave etmemiz gerekir ki her ne kadar AŞ GK Yön ve mülga Kom. Yön.’de bu konuda herhangi bir düzenleme olmasa da, yazılı temsil belgeleri toplantı başlamadan önce toplantı başkanlığının önüne getirildiği için, toplantı başkanı

⁴³⁴ Yargıtay 11. H.D.’nin 29.06.1992 tarih, E. 2638/K. 3181 sayılı kararı (bkz. Bilge, *Temsilci*, s. 359, dn. 51; Çeker, *Oy Hakkı*, s. 274).

temsilcinin talimatlara aykırı oy kullanıp kullanmadığını kontrol etmelidir⁴³⁵ (kıyasen SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 11/5). Talimata aykırı oy kullanımı fark etmesi halindeyse toplantı başkanı bunu engellemelidir. Burada bu şekilde düşünceye varmamızın nedeni eğer aksini düşünürsek talimatların yazılı olarak verilmesinin bir önemi olmayacağıdır. Bu nedenle kanaatimizce HAAO'larda olduğu gibi kapalı tip anonim ortaklıklar için de AŞ GK Yön'de *“vekâletnamelere uygun oy kullanımının toplantı başkanı tarafından kontrol edilmesi”* yükümlülüğüne ilişkin bir düzenleme yapılmalıdır. Üstelik kapalı tip anonim ortaklıklarda böyle bir düzenleme HAAO'lara göre rahatlıkla uygulanabilir.

Talimata aykırılık halinde temsilcinin sorumluluğunu kaldıran veya sınırlayan sözleşme hükümlerinin geçerli olup olmayacağı konusunda AŞ GK Yön'de herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak bu konuda toplu temsilcilere ilişkin TTK m. 428/5 ve HAAO'larda SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 15'te temsilcinin sorumluluğunu sınırlayan veya kaldıran sözleşme hükümlerinin geçersiz olacağı açıkça düzenlenmiştir. Fikrimizce TTK m. 428/5 ve SPK II-30.1 sayılı Tebliğ'deki gibi olağan temsilciyle pay sahibi arasındaki sorumluluğu sınırlandıran veya kaldıran sözleşme hükümlerinin ortaklığın işlem güvenliği nedeniyle geçersiz sayılması gerektiği görüşündeyiz. Dolayısıyla talimata aykırılık halinde temsilciyle pay sahibi arasında yapılan sözleşmeye dayanarak pay sahibi temsilcisinin kendi adına kullandığı oyun geçersiz ya da bir kısmının geçerli olduğu veya kullanılan oyun yetkisiz temsil oluşturduğuna ilişkin açıklamaları dikkate alınmamalıdır.

2.1.6. Olağan Temsilcinin Genel Kurula Elektronik Katılımı

2.1.6.1. Genel Olarak

Bir pay sahibi kendisini genel kurulda temsil edecek kişiye bu konudaki yetkiyi elektronik katılmalı genel kurulda temsil etmesi için de verebilir. Genel kurula elektronik ortamda katılma bildirimine ilişkin AŞ-ElekOrtGKYön m. 7/1'de, genel kurula elektronik ortamda şahsen veya temsilcileri aracılığıyla katılmak isteyen hak sahipleri bu tercihlerini elektronik genel kurul sisteminden bildirmek zorunda oldukları

⁴³⁵ eTTK dönemindeki benzer görüş için bkz. Çeker, *Oy Hakkı*, s. 274; TTK döneminde yer alan aksi yöndeki görüşe göre, toplantı başkanının temsilcinin talimata uyma yükümlülüğünü yerine getirip getirmediğinin kontrolünü yüklenmesi genel kurul toplantısının düzeni bakımından ortaklığa ağır bir yük getirecektir (bkz. Karamanlioğlu, s. 458).

belirtilmiştir⁴³⁶. Ayrıca genel kurula hak sahibi yerine temsilcinin katılacağı durumda temsilcinin kimlik bilgisinin elektronik genel kurul sistemine kaydedilmesi de zorunludur⁴³⁷. Temsilcinin toplantıya fiziki katılacağı durumlarda da yetkilendirme bu şekilde yapılabilir (AŞ-ElekOrtGKYön m. 7/2). Elektronik ortamda temsilci aracılığıyla genel kurula katılım ve oy kullanımı için fiziki ortamdaki katılım gibi yazılı şekilde temsil belgesi düzenlenip bu belgenin elektronik ortamda verilmesi gerekir⁴³⁸. Ortaklığın elektronik genel kurul sistemi üzerinden MKK⁴³⁹,dan temin edeceği pay sahiplerini gösterir listede, elektronik genel kurul sistemi üzerinden verilmiş vekâlet bilgileri de yer alacaktır. Bu nedenle elektronik genel kurul sistemi üzerinden elektronik yöntemle atanmış vekilin ayrıca fiziksel bir vekâlet belgesi ibrazı gerekli değildir⁴⁴⁰. Çünkü elektronik genel kurul toplantısında temsilcinin teşhisi AŞ-ElekOrtGKYön m. 8/1 gereği güvenli elektronik imzalarıyla elektronik genel kurul sistemine girmeleriyle gerçekleşir. Tüzel kişi hak sahipleri adına, genel kurulda elektronik ortamda katılıma ilişkin bildirimlerin tüzel kişi imza yetkilisince “*güvenli elektronik imza*” kenar başlıklı TTK m. 1526/4’e göre şirket namına kendi adlarına⁴⁴¹ üretilen güvenli elektronik imzayla imzalanması gerekir (AŞ-ElekOrtGKYön m. 7/3).

Anonim şirketin genel kurul toplantısına elektronik ortamda şahsen veya temsilcileri aracılığıyla katılmak isteyen hak sahipleri, bu tercihlerini genel kurul tarihinden iki gün öncesine kadar elektronik genel kurul sisteminden bildirmek zorundadırlar. Bu süre, payları MKK tarafından kayden izlenen borsaya kote şirketlerde bir gün olarak uygulanır⁴⁴² (AŞ-ElekGKTeb m. 4/1).

Toplantıya elektronik ortamda katılan hak sahipleri ve temsilcilerine ilişkin liste toplantı başlamadan önce elektronik genel kurul sisteminden alınır. Bu liste, TTK

⁴³⁶ Katılım yönteminin belirlenmesine ilişkin ekran görüntüsü için bkz. EK-3.

⁴³⁷ Temsilcinin TC kimlik numarasının EGKS’de ilgili alana girilmesiyle gerçekleşir. Ancak bunun için temsilcinin kimlik belgelerinin MKK’da kayıtlı olması gerekmektedir (bkz. Yayla, *Elektronik Genel Kurul*, s. 139, dn. 58).

⁴³⁸ Işık Özer, *Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve Genel Kurulun Elektronik Ortamda Toplanması ve Karar Alması*, Başkent Üniversitesi SBE, Ankara 2006 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), s. 75.

⁴³⁹ Mülga SerPK’nun 1999 yılında m. 10/A’da yapılan değişiklikle menkul kıymetlerin ve buna bağlı hakların elektronik ortamda kayden izlenmesi konusunda MKK görevlendirilmiş ve 2001 yılında resmen kurulmuştur.

⁴⁴⁰ Eyüboğlu, s. 24.

⁴⁴¹ Bu hükümdeki “*şirket namına kendi adlarına*” ibaresi hukuk tekniği ve temsil hükümleri açısından hatalı olduğu görüşü için bkz. Bahtiyar, *Elektronik Yoldan Katılma*, s. 369.

⁴⁴² MKK’nın sunduğu EGKS platformunda operasyonel akış gereği bu işlemler toplantıdan bir gün önce saat 21.00’a kadar yapılabilir (bkz. Pay Sahibi/Bireysel Temsilci İşlemleri Kılavuzu, s. 9).

m. 407/ 3 uyarınca çıkarılacak Yönetmelik hükümleri çerçevesinde hazır bulunanlar listesinin⁴⁴³ oluşturulmasında kullanılır (AŞ-ElekOrtGKYön m. 8/ 2)⁴⁴⁴.

2.1.6.2. Yetkilendirme Türü

Pay sahibi EGKS üzerinden elektronik yöntemle katılma şeklini belirlemek suretiyle, vekâleten katılacağını bildirmesi halinde “*genel yetki-özel yetki*” türlerinden “*temsilci yetkilendirme türünü*” seçmelidir⁴⁴⁵. Pay sahibi tarafından temsilciye genel yetki verilmişse genel kurulda kullanılacak oyun önceden sisteme kaydı mümkündür⁴⁴⁶. Genel yetki seçildiğinde temsilci genel kurulda istediği yönde oy kullanabilecektir. “*Genel yetki*” seçeneği işaretlenip “*ileri*” butonuna basıldığında kayıt işlemi tamamlanmış olacaktır.

“*Özel yetki*” seçeneği işaretlenmişse “*ileri*” butonuna basılması ile birlikte temsilcinin kullanacağı oyunu sisteme şimdi girilip girilmeyeceği sorulacaktır. “*Evet*” butonu basıldığında talimatların girileceği “*Oy Tercihi Bildirim*” ekranı görüntülenecektir. İlgili gündemin karşısındaki kabul veya ret seçeneklerini işaretleyerek temsilcinin kullanacağı oyu belirlenebilir⁴⁴⁷. Bir diğer yöntem ise “*Hepsi Kabul*” veya “*Hepsi Ret*” butonlarına tıklanmasıdır. “*Kaydet*” butonuna basıldığında işlem başarılı şekilde tamamlanmış olur. “*Oy Kaydet/Güncelle*” butonuna tıklanmasının ardından oy tercih bildirimi ekranı açılacaktır⁴⁴⁸. İlgili gündemin karşısındaki kabul veya ret seçeneklerini işaretleyerek oy kaydedilebilir. Eğer ret seçeneği işaretlenmişse varsa muhalefet şerhi de yazılabilir⁴⁴⁹. Ancak Yargıtay genel kurul kararlarında peşinen muhalefet olmayacağı kararlarını vermiştir⁴⁵⁰. Şöyle ki muhalefet şerhi karar gününde

⁴⁴³ AŞ GK Yön m.16/2 hükmüne göre hazırlanmış “*Genel kurulda hazır bulunanlar listesi*” için bkz. EK-8.

⁴⁴⁴ Elektronik genel kurul sistemi üzerinden atanan temsilcinin ayrıca fiziksel bir vekâlet belgesi ibraz etmesine gerek bulunmamaktadır (Bahtiyar/Hamamcıoğlu, *GK Toplantıları*, s. 58; Keser Berber/Yayla, s. 27).

⁴⁴⁵ Bkz. Ekran görüntüsü için EK-9.

⁴⁴⁶ Pay Sahibi/ Bireysel Temsilci İşlemleri Kılavuzu, s. 19.

⁴⁴⁷ Bkz. Ekran görüntüsü için EK-10.

⁴⁴⁸ Bkz. Ekran görüntüsü için Ek-11.

⁴⁴⁹ Pay Sahibi/ Bireysel Temsilci İşlemleri Kılavuzu, s. 20.

⁴⁵⁰ Yargıtay 11. H.D.’nin 01.02.2001 tarih ve E. 2000/9117, K. 2001/683 sayılı kararı “...*Davacı ortak, davalı şirketin 08.09.1998 tarihli genel kurulunda gündemin 4. maddesi görüşülürken, henüz oylamalara geçilmeden önce yönetim kurulu ile murakıpları ibra etmediklerini ve her türlü dava haklarını saklı tuttuklarını belirtmiş, ancak aynı maddede oylanarak kabul edilen bilançonun tasdiki ve 1997 yılı karının dağıtılmaması kararlarına karşı muhalif kaldığı TTK’nın 381. Maddesinde öngörüldüğü şekilde tutanağa geçirilmiş değildir. Mahkemece, kural olarak genel kurulda alınan kararlara karşı peşinen muhalefetin geçerli olmadığı gözetilerek, davanın tümüyle reddine karar verilmesi gerekirken, kar dağıtmama kararının iptaline dair yazılı şekilde hüküm tesisisi yerinde*”

gündem maddesi görüşülürken verilebilir. Ayrıca peşin muhalefet şerhi yazan pay sahibinin iptal davası açamayacağı görüşündedir. Kanaatimizce elektronik genel kurul sistemi üzerinden ret kabul şeklinde ve ret durumunda muhalefet şerhi yazmak mümkün ise de anılan Yargıtay kararları dikkate alınarak muhtemel iptal davalarını önlemek için toplantı sırasında müzakerelere iştirak edilmesi ve ilgili kararlara muhalefet şerhi verilmelidir.

Toplantıya elektronik ortamda katılanların muhalefet şerhlerini ne şekilde bildireceklerine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. *Özdilek*, bu şerhlerin o kişiden geldiğini doğrulayabilmesi bakımından katılımcının güvenli elektronik imzası ile imzaladığı bir elektronik postayı toplantı başkanına göndermesini ya da EGKS içine muhalefet şerhi düşürülebilmesine imkân sağlayan bir modülün eklenerek genel kurul toplantısına elektronik ortamda katılan hissedarların haklarının güvenceye alınması yollarını tavsiye etmiştir. Bunlardan ilk yöntemin toplantı başkanının kendi kişisel elektronik postasını genel kurul için kullanmasının çok da sağlıklı olmaması nedeniyle

*görülmediğinden kararın bu nedenle davalı yararına bozulması gerekmiştir” (bkz. YKD. C. 27, S. 9, Y. Eylül-2001, s. 1355-1356); Yargıtay 11. HD.’nin 10.02.2015 tarih ve E. 2014/3906, K. 2015/1627 sayılı kararı “...Somut olayda, davalı şirketin 17.06.2011 tarihli genel kuruluna davacıyı temsilen katılan vekili ..., gündemin 3. maddesi görüşülürken, henüz oylamalara geçilmeden önce sermaye artırım talebinin azınlık hissesine sahip ortakların haklarının kullanılmasının engellenmesi amacı ile yapıldığını belirterek alınacak karara muhalefet ettiklerini, yine yönetim kurulu ve denetçi seçimine ilişkin gündemin 4. ve 5. maddesinin oylanmasından önce muhalif kaldığı belirtilmiş, ancak bu maddelerin karara bağlanmasından sonra muhalif kaldığı 6762 sayılı TTK’nın 381. maddesinde öngörüldüğü şekilde tutanağa geçirilmiş değildir. Dairemizin kökleşen uygulaması, bir karara muhalefet olunması ve muhalefetin tutanağa geçirilmesi yolundaki dava şartının gerçekleşebilmesi için, muhalefetin alınan karardan sonra tutanağa geçirilmesi gerektiği yönündedir. Bu görüş, karara **peşinen muhalefet** olmaz şeklinde açıklanabilir...” (bkz. <http://emsal.yargitay.gov.tr/BilgiBankasiIstemciWeb/GelismisDokumanAraServlet>) (E.T. 26.09.2017); Yargıtay 11. H.D. 19.01.2015 tarih ve E. 2014/15313, K. 2015/588 sayılı kararı “Davalı vekili, davacıların muhalefet şerhlerinde imzalarının olmadığını, davada hukuki yararın bulunmadığını, 2007 yılı sonunda kasada mevcut olduğu düşünülen paranın aslında, muhasebede yanlış yapılan hesaplardan, vadeli satışlardan doğan alacakların kasada mevcut para gibi kaydedilmesinden kaynaklandığını, kasada gerçekten mevcut bulunan paralarında bir önceki dönemden devreden paralar olduğunu savunarak davanın reddini istemiştir. Mahkemece, iddia, savunma ve tüm dosya kapsamına göre, 06/07/2008 tarihinde yapılan 2007 yılı olağan genel kurul toplantısında gündemin 4. maddesinde, 2007 yılı yönetim kurulu ve denetçiler tarafından verilen raporlar ile bilanço ve kâr-zarar cetvellerinin okunması, müzakeresi ve yönetim kurulu ile denetçilerin ayrı ayrı aklanması görüşülürken davacıların muhalif olduklarını bildirdikleri, ancak genel kurul tutanağında karar altındaki muhalefet şerhine ayrıca ve açıkça muhalefetin hangi konuda olduğunun belirtilmediği, bu şekilde imzalanmadığı, karara **peşinen muhalefet** olmayacağı gerekçesiyle dava şartı yokluğundan davanın reddine karar verilmiştir” (bkz. <http://emsal.yargitay.gov.tr/BilgiBankasiIstemciWeb/GelismisDokumanAraServlet>) (E.T. 26.09.2017); Yargıtay 11. H.D. 10.02.2014 tarih ve E. 2013/12250, K. 2014/2149 sayılı (http://emsal.yargitay.gov.tr/BilgiBankasiIstemciWeb/GelismisDokumanAraServlet) (E.T. 26.09.2017); Yargıtay 11. H.D. 10.01.2014 tarih ve E. 2013/7073, K. 2014/444 sayılı kararı (http://emsal.yargitay.gov.tr/BilgiBankasiIstemciWeb/GelismisDokumanAraServlet) (E.T. 26.09.2017).*

çok uygulanabilir bir yöntem olmadığını bu nedenle ikinci yöntemin daha sağlıklı olduğunu da belirtmiştir⁴⁵¹.

Pay Sahibi/ Bireysel Temsilci İşlemleri Kılavuzunda, kaydedilen bu oyun sonradan güncellenebileceği gibi genel kurul anında da değiştirilebileceğini ifade edilmiştir⁴⁵². Oy vermeye ilişkin hükmün yer aldığı AŞ-ElekOrtGKYön m. 11/2 “*Her gündem maddesinin toplantı başkanının oylamaya geçildiğini bildirmesinden sonra ayrı ayrı oylanması zorunludur. Hak sahibi veya temsilci ilgili gündem maddesine ilişkin olarak verdiği oyu değiştiremez. Oylama sonucu, elektronik genel kurul sistemi üzerinden toplantı başkanına iletilir. Toplantı başkanı bu sonucu ve varsa elektronik ortamda gönderilen muhalefet beyanını tutanağa işletir*” şeklindedir. Yönetmelik ve Pay Sahibi/Bireysel Temsilci İşlemleri Kılavuzunu birlikte değerlendirdiğimizde oya ilişkin güncellemeler genel kurulda ilgili gündem maddesinin görüşülme anına kadar kullanılan oyun değiştirebileceği anlamı çıkartılmaktadır. Bu andan sonra artık kullanılan oy değiştirilemeyecektir. Bu uygulamanın da TTK ve ilgili düzenlemelere ve temsile ilişkin temel ilkelere uygun olduğu görüşündeyiz⁴⁵³.

2.1.6.3. Temsil Yetkisinin Verilme Şekli ve Geçerliliği

Pay sahibi vekâleten katılacağı genel kurul toplantısı için belirlemiş olduğu temsilciyi elektronik katılmalı genel kurulda da yine sadece ilgili genel kurul toplantısı için atayabilir. Dolayısıyla bu yetki toplantının başlangıç anından toplantının kapanması ve tutanağın imzalanmasına kadar ki zaman aralığında geçerlidir. İstisnaen gündemin değiştirilmemesi kaydıyla toplantı karar yeter sayısının yokluğu, genel kurul kararıyla toplantının ertelenmesi halinde yapılacak toplantılar hukuken önceki toplantının devamı sayıldığından temsilcinin yetkisi ertelenen bu toplantılarda da devam edecektir (bkz. AŞ GK Yön m. 21/ 2).

Pay sahibinin fikir değiştirmesi halinde genel kurul toplantısı tarihinden en geç bir gün öncesine kadar katılım yöntemi kaydını değiştirmesi mümkündür. Genel kurul

⁴⁵¹ Osman **Özdilek**, *Anonim Şirketlerde Genel Kurullara Elektronik Ortamda Katılım, Genel Kararlarının Yokluk ve Butlan Açısından Değerlendirilmesi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017, s. 51.

⁴⁵² Karamanlioğlu, Pay Sahibi/ Bireysel Temsilci İşlemleri Kılavuzunda şu şekilde bir ifadenin yer aldığını belirtmiştir; oylara ilişkin verilen talimatların EGKS’ne kaydedilmesi halinde temsilcinin söz konusu talimatlar üzerinde değişiklik yapamayacak ve mutlak şekilde talimat doğrultusunda oy kullanacaktır (bkz. Karamanlioğlu, s. 426). Ancak kılavuzda böyle bir ifade yer almamakla beraber yukarıda da bahsettiğimiz üzere aksine talimatın genel kurul anında bile değiştirilebileceği ifade edilmiştir (bkz. Pay Sahibi/ Bireysel Temsilci İşlemleri Kılavuzu, s. 19).

⁴⁵³ Karşı görüş için bkz. Karamanlioğlu, s. 427.

toplantısına elektronik ortamda katılacağını bildiren hak sahibi, bu tercihini elektronik genel kurul sisteminde de geri alabilir. Elektronik ortamda katılma yönündeki bu talebini geriye almayan hak sahibi veya temsilcisi genel kurul toplantısına fiziken katılamaz (AŞ-ElekOrtGKYön m. 7/5). Söz konusu hükümdeki elektronik ortamda katılma talebini geriye almayan hak sahibinin veya temsilcisinin genel kurul toplantısına fiziken katılamaması eleştirilmesi gereken bir mevzudur. *Bahtiyar*, herhangi bir pay sahibinin toplantı gününde ani bir elektrik kesintisi yaşayacağını veya ani bir sağlık sorununun çıkacağını önceden bilemeyeceğini belirterek böyle beklenmedik bir durumla karşılaşan pay sahibi veya temsilcisi sadece talebini geri almadı diye bu kişileri genel kurula almamak, pay sahibinin katılma ve oy kullanma hakkının ihlaline yol açacağını belirtmiştir⁴⁵⁴. *Bahtiyar*'ın bu konudaki görüşüne katılarak elektronik ortamda katılma talebini geri almayan pay sahibi veya temsilcisinin fiziki ortamda yapılan genel kurula katılma hakkının engellenmemesi için Yönetmeliğin bu hükmünün yeniden düzenlenmesi gerektiği görüşündeyiz.

2.1.6.4. Talimata Uyuma

Katılma haklarını temsilci olarak kullanan kişi, temsil edilenin talimatına uygun oy kullanır (AŞ-ElekOrtGKYön m. 7/2). Yönetmeliğin bu hükmünde toplantıya, elektronik yoldan temsilci olarak katılacak kişinin sadece “...*temsil edilenin talimatına uygun oy kullanır*” hükmü yer almıştır. Hükmün devamında TTK m. 427/1/ cüm. 2'deki “*Talimata aykırılık, oyu geçersiz kılmaz*” şeklindeki ifade yer almadığından temsilcinin talimata uymaması halinde kullanılan oyun geçersiz olacağı izlenimi doğmaktadır⁴⁵⁵.

Yönetmelikte TTK'da ki gibi benzer bir hükmün yer almaması konusunda *Yayla*, MKK tarafından sağlanan elektronik genel kurul sistemi platformunda, talimata aykırı oy kullanılmasına zaten sistemin izin vermeyeceğini ifade etmiştir⁴⁵⁶. Şöyle ki elektronik genel kurul sisteminin yapısı gereği elektronik vekâlet veren pay sahibi, oy kaydetme imkânını kullanması sonucunda temsilcisinin üzerinde talimatına uygun hareket etme konusunda hâkimiyet kurabilmektedir. Ancak TTK m. 427/1'de temsilcinin talimata uymamasının oyu geçersiz kılmayacağı açıkça hükme

⁴⁵⁴ Bahtiyar, *Elektronik Yoldan Katılma*, s. 370.

⁴⁵⁵ Bahtiyar, *Elektronik Yoldan Katılma*, s. 369.

⁴⁵⁶ Yayla, *Genel Kurul*, s. 147.

bağlanmışken hukuk normlarının birbirleri arasındaki ilişki nedeniyle Yönetmelik hükmüyle oy geçersiz sayılamaz. Bu nedenle her ne kadar MKK tarafından talimata aykırı oy kullanıma sistem izin vermese de Yönetmeliğin bu hükmü ya aynen Kanun hükmünü içerecek şekilde düzeltilmeli ya da tekrara gerek olmaması için hükümden kaldırılmalıdır⁴⁵⁷. Çünkü talimata aykırı oy kullanılması pay sahibi ile temsilci arasındaki iç ilişkiyi ilgilendiren bir meseledir. Temsilcinin temsil yetkisine sahip olması kaydıyla talimata uygun veya aykırı şekilde kullanacağı oylar herhalde temsil olunan pay sahibini bağlayacak fakat sözkonusu talimata aykırılık oyu geçersiz kılmayacak ve ortaklığa karşı ileri sürülmeyecektir.

2.2. Tevdi Eden Temsilci

2.2.1. Kavram ve Özellikleri

Tevdi eden temsilcisi, bireysel temsil türlerinden biri olup, Kanunumuza yeni eklenen hükümlerden biridir. Tevdi eden temsilcisi, TTK'nın genel kurula ilişkin dördüncü bölümünün pay sahibinin temsiline ilişkin kısım başlığının altında “c) *Tevdi eden temsilcisi*” kenar başlıklı TTK m. 429'da tek maddede düzenlenmiştir. Ayrıca AŞ GK Yön'nin “*Tevdi Eden Temsilciliğine İlişkin Usul ve Esaslar*” başlıklı beşinci bölümünde m. 44 ve 47 arasında dört madde de düzenlenmiştir. TTK m. 429 düzenlemesi için İsvBK m. 689d hükmü esas alınmıştır.

Tevdi eden ve tevdi eden temsilcisi, TTK'da tanımlanmamıştır. “*Tevdi etmek*” kelime anlamı vermek, bırakmak demektir⁴⁵⁸. “*Tevdi eden*” terimiyle kastedilen, payını kayden veya pay senedini maddi olarak (fiziken) bir kişiye bırakan ve kendisini genel kurulda temsil etmesini isteyen kişidir⁴⁵⁹. Saklatan, rehin veren, inançlı devreden, kullanım öduncünde ödünce bırakan kişiler “*tevdi eden*”dir⁴⁶⁰. “*Tevdi eden temsilcisi*” ise, kendisine bir hukuki ilişki kapsamında tevdi edilmiş bulunan pay ve pay

⁴⁵⁷ Bahtiyar, *Elektronik Yoldan Katılma*, s. 369; Mehmet **Bahtiyar** ve Esra **Hamamcıoğlu**, *Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları*, Beta Yayıncılık, İstanbul 2014, s. 59.

⁴⁵⁸ Bkz. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.53df68ddc150a3.26984840 (E.T. 04.08.2014).

⁴⁵⁹ Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 13, N. 13-48; Şener, *Ortaklıklar*, s. 500; Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku*, s. 173; Songur, s. 83; Abdulkadir **Bulut**, TTK'da Geçen Tevdi Eden Temsilcisi Kavramının Hükmü ve Anlamı, *Terazi Hukuk Dergisi*, C. 9, S. 95, Y. Temmuz 2014, s. 48.

⁴⁶⁰ Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 13, N. 13-48; Şener, *Ortaklıklar*, s. 500.

senetlerinden doğan katılma ve oy haklarını genel kurulda kullanan kişidir⁴⁶¹. Bu kişiler ortaklıkta pay sahibi olabileceği gibi intifa hakkı sahibi veya TTK m. 427/2 hükmü gereği hamiline yazılı pay senedini elinde bulunduran kişi de olabilir.

“*Tevdi eden temsilcisi*” terimi 09.11.2005 tarihli TTK Tasarısında yer almıştır. Ancak, daha önceki Tasarıda “*tevdi temsilcisi*” tercih edilmekteydi. Kanundaki bu fikir değişikliği yansımaları öğretide “*tevdi eden temsilcisi*” terimi yerine farklı terimlerin daha uygun olacağı görüşlerinde de görülmektedir. Pulaşlı, “*tevdi temsilcisi*” kavramının, kaynak İsviçre “*İsvBK m. 689d Depotvertreter*” ve Alman “*AktG § 135 Ausübung des Stimmrechts durch Kreditinstitute und geschäftsmäßige Handelnde*” Hukuklarındaki kavramının tam karşılığı olduğunu, bu nedenle “*tevdi eden temsilcisi*” kavramıyla kimin temsil edildiği anlaşılmadığından, “*tevdi edenin temsilcisi*”nin tercih edilmesinin daha yerinde olacağı görüşündedir⁴⁶². Moroğlu, Adalet Bakanlığı’nca yayımlanan ilk Tasarıda “*tevdi temsilcisi*” nitelemesinin Türk Dilbilgisine göre doğru bir ifade olmadığını; doğrusunun TBK Tasarısında da kullanılan “*saklatan temsilcisi*” olduğunu, ancak “*tevdi eden temsilcisi*” ifadesinin de yerinde olduğu görüşündedir⁴⁶³. Fikrimizce “*tevdi eden temsilcisi*” terimi kısa ve öz olmadığı gibi temsil edileni de göstermemektedir bunun yerine kaynak hukuklara da daha yakın olan “*tevdi temsilcisi*” gibi bu kurumu anlatan başka bir terim tercih edilebilirdi.

2.2.2. Tevdi Edilen Kişi veya Kuruluşlar

Tevdi eden temsilcisine ilişkin TTK m. 429’da, bunların hangi kişi veya kuruluşlardan olabileceğiyle ilgili açıkça bir düzenleme yapılmamıştır. Ancak TTK m. 429/1 ve 3 gerekçesinde tevdi olunan kişiler sıralanmıştır. Şöyle ki f. 1 gerekçesi “*....Hisse senetleri, saklanmak için açık kasa işlemiyle bankalara, yönetilmek üzere portföy danışmanlarına, yatırım yöneticilerine, saklama kuruluşlarına, rehin alacaklısına hatta aracı kurumlara ve avukatlara tevdi olunabilir...*” ve f. 3 gerekçesi “*....Kredi kuruluşları, bankalar, portföy yöneticileri zaten tevdi yöneticisi konumundadır...*” şeklindedir.

⁴⁶¹ Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 13, N. 13-48; Üçışık/Çelik, s. 293; Yayla, *Borsaya Kote Ortaklıklar*, s. 24; Bulut, s. 48; Salih Çalal, “Anonim Şirketlerde Tevdi Eden Temsilciliğine İlişkin Usul ve Esaslar”, *Mali Çözüm Dergisi*, Y. Mart-Nisan 2013, S. 115, s. 121; Ercüment Erdem, Genel Kurulunda Yenilikler (II), <http://www.globalenerji.com.tr/dergide-bu-sayi/2011/5/12/genel-kurulunda-yenilikler--ii-> (E.T. 19.08.2014).

⁴⁶² Pulaşlı, C. I, § 29, N. 376, dn. 283.

⁴⁶³ Moroğlu, *Değerlendirme*, s. 247.

AŞ GK Yön'nin tevdi edilen kişi ve kuruluşlar başlıklı m. 44'te tevdi eden temsilcisi olarak, SerPK m. 13 uyarınca kayden izlenen paylar için aracı kuruluşlar; diğer pay senetleri için aracı kuruluşların yanı sıra portföy yönetim ortaklıkları ve ilgili mevzuatlarında pay senedi saklama yetkisi olan kişi veya kuruluşları ve rehin alacaklısı sayılmıştır⁴⁶⁴.

Hüküm gerekçesi ve Yönetmeliğin ilgili hükmüne göre tevdi eden temsilcisi olabilecek kişi veya kuruluşları banka, portföy yöneticileri, yatırım yöneticileri, saklama kuruluşları, rehin alacaklısı, aracı kuruluşlar ve avukatlar olmak üzere belli başlıcalarını sıralayabiliriz. Bu kişi veya kuruluşlardan bazılarını açıklayacak olursak; aracı kurumlar SerPK m. 37/ 1'deki yatırım hizmet ve faaliyetlerinden (a), (b), (c), (e) ve (f) bentlerinde yer alanları yapmak üzere Kurul tarafından yetkilendirilen yatırım kuruluşudur⁴⁶⁵ (SerPK m. 3/1-a; SPK III-39.1 m. 4/1-a). Bu kuruluşların faaliyetlere başlamadan önce SPK'dan izin alması gerekmektedir (SerPK. m. 39/1).

Bankadan bahsedilen ise 5411 sayılı Bankacılık Kanunu m. 3'te tanımlanan mevduat ve katılım bankaları ile kalkınma ve yatırım bankalarını ifade etmektedir. Bankanın tevdi eden temsilcisi olarak pay sahibini temsil edebilmesi için, sürekli yahut bir veya birkaç defalık yazılı olarak temsil yetkisinin verilmesi ve pay senetlerinin bankaya tevdi (depo) edilmesi gerekmektedir.

Yatırım yöneticileri (mesleki olarak malvarlığı yöneticiliği yapanlar) konusunda bu kişilere ilişkin ne İsviçre ne de Türk Hukukunda bir düzenleme yer almamaktadır. İsviçre Hukukundaki öğretisinde yatırım yöneticileri (mesleki olarak malvarlığı yöneticiliği yapanlar), para ve menkul kıymetleri kabul eden, bunları yalnızca müşterinin hesabına yatıran, bu işlemler için gerekli organizasyona sahip kişiler olarak ifade edilmiştir⁴⁶⁶. Türk Hukuku öğretisinde İsviçre Hukukuna paralel şekilde, ticari anlamda parayı ve değerli eşyaları alan bunları müşterilerin hesabına yatırıma dönüştüren ve bunun için uygun çeşitli organizasyona sahip her türlü kuruluş olarak ifade edilmiştir⁴⁶⁷.

⁴⁶⁴ Sayımın sınırlayıcı olduğu yönündeki görüş için bkz. Bilgili/Demirkapı, 2013, s. 327.

⁴⁶⁵ Düzenlemeden de anlaşılacağı üzere aracı kurumlar mülga SerPK'dan farklı olarak "yatırım kuruluşları" olarak ifade edilmiştir.

⁴⁶⁶ Schaad, Art. 689d, N. 4.

⁴⁶⁷ Pulaşlı, C. I, § 29, N. 381.

Saklama kuruluşları; “*merkezi saklama kuruluşları*” başlığı altında SerPK m. 80/3’te kaydileştirilen sermaye piyasası araçlarının merkezi saklama kuruluşunun MKK olduğu belirtilmiştir. Ancak BİST’te işlem gören paylar bakımından merkezi saklama kuruluşu MKK iken halihazırda kaydileşmemiş olan ve borsada işlem görmeyen HAAO’ların paylarında Takasbank merkezi saklamacıdır⁴⁶⁸.

2.2.3. Pay Sahibi ile Tevdi Eden Temsilcisi Arasındaki Hukuki İlişki

Pay sahibinin tevdi eden temsilcisine payların tevdiine ilişkin hukuki ilişki ile temsil yetkisinin verilmesine ilişkin hukuki ilişki birbirinden farklıdır. Kural olarak tevdi edilen kişi ve kuruluşların ortak özelliği pay sahibi ile aralarındaki hukuki ilişki dolayısıyla pay veya pay senetlerini saklama borcu altındadır⁴⁶⁹. Bununla birlikte pay sahibi ile tevdi eden temsilcisi arasında payların tevdiine ilişkin hukuki ilişki tevdi eden temsilcisi sıfatına sahip kişi ve kuruluşlara göre değişmektedir. Örneğin; portföy yönetim ortaklıkları ile pay sahibi arasında portföy yönetim sözleşmesi⁴⁷⁰ bulunmaktadır⁴⁷¹. Yatırım kurumları (aracı kurumları) ve ilgili mevzuatlarında pay senedi saklama sözleşmesi yetkisi olan diğer kişi ve kuruluşlar ile pay sahibi arasında ise saklama sözleşmesi bulunmaktadır.

Tevdi eden temsilcisinin tevdi eden tarafından nasıl ve ne şekilde yetkilendirilebileceğine ilişkin TTK m. 429’da açıkça hüküm yer almamakla beraber gerekçesinde bu konuya ilişkin şu açıklamalar; “*genel kurula katılma ve oy kullanma yetkisini, genel bir yetkiyle tevdi eden ile yaptığı saklama veya rehin sözleşmesinden*

⁴⁶⁸ Mücahit Ünal, “6102 sayılı TTK ile Sermaye Piyasası Araçlarının Kaydileştirilmesi Konusunda Yapılan Değişiklikler”, *GÜHFD*, C. XV, Y. 2011, S. 2, s. 170. bkz. <https://www.takasbank.com.tr/tr/Sayfalar/FizikiSaklama.aspx> (E.T. 18.02.2017)

⁴⁶⁹ Saklama sözleşmesi TBK m. 561’de saklayanın, saklatanın kendisine bıraktığı bir taşınırı güvenli bir yerde koruma altına almayı üstlendiği sözleşme olduğu ifade edilmiştir.

⁴⁷⁰ Portföy yönetim sözleşmesinin hukuki niteliğini inceleyecek olursak; Türk hukukunda bu konuda bir görüş birliği bulunmamaktadır. Bir kısım görüş portföy yönetim sözleşmesini vekâlet sözleşmesi olarak nitelendirmektedir (bkz. Mehmet Murat İnceoğlu, *Sermaye Piyasasında Aracı Kurumların Hukuki Sorumluluğu*, Seçkin Yayınları, Ankara 2004, s. 189; İbrahim Kaplan, *Banka Sözleşmeleri Hukuku*, C. I, Dayınlarlı Hukuk Yayınları, Ankara 1996, s. 256, 257; İbrahim Kaplan, “Portföy Yönetim Sözleşmesi”, *BATİDER*, Haziran-Aralık 1995, C. XVIII, S. 1-2, s. 58). Bunun yanı sıra isimsiz bir iş görme sözleşmesi olduğunu savunan da vardır (bkz. Ayşe Sumer, “Portföy Yönetim Şirketlerinin Hukuki Sorumluluğu ve Sorumluluk Davaları”, *Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Armağan*, Beta Yayınları, İstanbul 1998, s. 532 vd.; Ayşe Sumer, *Sermaye Piyasasında Meslek Kuralları ve Türk Hukukunda Uygulanması*, Alfa Yayınları, İstanbul 2001, s. 69). Ayrıca usulsüz tevdi, saklama, komisyon ve vekâlet sözleşmelerine ilişkin unsurların birleşimini kapsayan bir karma sözleşme niteliği olduğu yönünde görüş beyan eden de bulunmaktadır (Tülay Karakaş, *Portföy Yönetim Sözleşmesi*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2000, s. 62).

⁴⁷¹ Oğuz Kürşat Ünal, *Aracı Kurumlar (Türk ve Amerika Birleşik Devletleri Hukukunda Aracı Kurumlar)*, Yetkin Hukuk Yayınları, Ankara 1997, s. 224.

alabileceği gibi, her genel kuruldan önce de özel yetkiyle tevdi edenden alabileceği” yer almaktadır. AŞ GK Yön’nin “tevdi eden temsilciliğine ilişkin yetkilendirme ve temsil belgesi” kenar başlıklı m. 45/1’de ise “Kendisine tevdi edilmiş olan pay ve pay senetlerinden doğan genel kurul toplantısına katılma ve oy hakkının tevdi edilen kişi tarafından kullanılabilmesi için tevdi eden ile tevdi edilen arasındaki sözleşmede bunun açıkça yer alması veya yönetmelik ekinde⁴⁷² yer alan örnekteki içeriğe uygun şekilde düzenlenecek temsil belgesinin verilmesi zorunludur” bu konuda açıklamalar yapılmıştır.

AŞ GK Yön m. 45/1’e göre yetkilendirme ya sözleşmenin içinde yer alarak verilebilecek ya da ekte belirtilen tip örneğe uygun bir yetki belgesi düzenlenerek verilebilecektir.⁴⁷³ Öğretide, temsil yetkisinin sadece taraflar arasında yapılan sözleşmeyle verilebilmesi yani Yönetmelik ekinde belirtilen temsil belgesi örneği olmadan yetkinin verilebilip verilemeyeceği tartışma konusu olmuştur. Tekinalp, çok istisnai durumlarda sözleşmenin içeriğine temsil yetkisinin verilmesinin dâhil edilerek temsil yetkisinin örtülü olarak verilebileceğini öne sürmektedir⁴⁷⁴. Özdemir/Yiğit, payların tevdi edildiği ve yatırım aracı olarak kullandırıldığı kişi ve kurumlar için tevdi sözleşmesi sırasında genel olarak temsil yetkisinin de verilebileceğini kabul etmektedir⁴⁷⁵. Yayla, AŞ GK Yön ekinde yer alan örnek metindeki asgari unsurları içermek kaydıyla, yetkinin her türlü yöntemle verilebileceğini ifade etmiştir⁴⁷⁶. Fikrimizce her ne kadar genel kurula katılımda temsilcilerin yetki belgelerini ibraz etmeleri aransa da (AŞ GK Yön Ek-5 İç Yönerge Örneği m. 5/2) AŞ GK Yön m. 45/1 hükmü nedeniyle yetki tip belge ya da sözleşmeyle de verilebilmelidir. Ancak genel kurula girişte yapılan kontroller sırasında sözleşmede tip yetki belgesinde yer alan asgari unsurların yer alıp almadığına dikkat edilmelidir⁴⁷⁷.

⁴⁷² Bkz. EK-12.

⁴⁷³ Temsil yetkisinin sözleşmeyle verilmesi halinde tevdi eden temsilcisinin bunu kabul etme zorunluluğu yoktur (bkz. İsviçre Hukuku için bkz. Schaad, Art 689d, N. 8. Türk Hukuku için bkz. Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 13, N. 13-49; Şener, *Ortaklıklar*, s. 500). Fakat tevdi alan böyle bir yetkilendirmeyi kabul ederse, tevdi eden temsilcisi sıfatıyla, genel kurula katılma ve oy hakkını kullanması gerekir (bkz. Şener, *Ortaklıklar*, s. 500).

⁴⁷⁴ Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 13, N. 13-49

⁴⁷⁵ Özdemir/Yiğit, s. 455

⁴⁷⁶ Yayla, *Genel Kurul*, s. 11.

⁴⁷⁷ Dolayısıyla tevdi edenin adı soyadı/unvanı, vatandaşlık numarası/vergi kimlik numarası/MERSİS numarası, adresi, tevdi edilenin adı soyadı/unvanı, vergi kimlik numarası/MERSİS numarası, adresi ve

Tevdi eden kendisini temsil etmek üzere birden çok tevdi eden temsilcisini yetkilendirebilir. Toplantıya katılma hakkı kenar başlıklı AŞ GK Yön m. 18/8’de kural olarak birden fazla temsilciye yetkinin verilmesi halinde, genel kurula katılma hakları bunlardan sadece biri tarafından kullanılabilceğı belirtilmiştir. Ancak hükmün devamında tevdi eden temsilcisi için bu duruma istisna tutulduğundan; atanan birden çok temsilcilerden herbiri kendi temsil ettiğı paylar için ayrı ayrı oy kullanabilir (AŞ GK Yön m.18/8/cüm. 3 ve 4).

Tevdi eden ile tevdi eden temsilcisi arasında herhangi bir uyuşmazlık çıktığında Kanunda, Yönetmelikte veya taraflar arasındaki sözleşmede herhangi bir hüküm yoksa bireysel temsile ilişkin genel kurallara gidilmelidir.

Tevdi eden temsilcisinin genel kurula katılma ve oy hakkının kullanılmasına ilişkin yetki süreli veya süresiz olarak verilebilir. Bu yetkinin süresiz olarak verilmiş olması, tevdi edilenin her genel kurul toplantısından önce tevdi edenden, katılma ve oy haklarının nasıl kullanılacağına ilişkin talimat alma zorunluluğunu ortadan kaldırmaz (AŞ GK Yön m. 45/2). Tevdi eden, yetkiyi süreli ya da süresiz vermesine bakmaksızın temsilcisini değiştirmek isterse en geç genel kurul gününden bir gün öncesine kadar değiştirmelidir (AŞ GK Yön m. 45 /3).

2.2.4.Talimat

2.2.4.1. Talimat Alma Yükümlülüğü

Tevdi eden temsilcisi, kendisine tevdi edilmiş bulunan pay ve pay senetlerinden doğan katılma ve oy haklarını tevdi eden adına kullanma yetkisini sahipse, nasıl hareket etmesi gerektiğı konusunda talimat almak için, her genel kurul toplantısından önce tevdi edene başvurmak zorundadır (TTK m. 429/1; AŞ GK Yön m. 46/1). Bu nedenle “*talimatları alma yükümlülüğünü*” hukuksal olarak temsilciye verilen talimatlar olarak anlamak gerekir. Bu hükümler emredici nitelikte olduğundan temsilci pay sahibinden talimat almaksızın genel kurula katılamaz⁴⁷⁸. Dolayısıyla pay sahibi

tevdi edilen payların sayısı ve toplam itibari değeri bilgilerinin temsil belgesinde veya sözleşmede bulunması gerekir.

⁴⁷⁸ Üçışık/Çelik, s. 303; Songur, s. 87. Tevdi eden temsilcisi, oy hakkını pay sahibinin değil de kendi istekleri doğrultusunda kullanabilmesi için tevdi edenin açık bir onayı gerekmektedir (bkz. Schaad, Art 689d, N. 24). Hem bireysel temsilde hem de bireysel temsilin bir alt türü olan tevdi eden temsilcisinde, temsilcilerin talimata uygun hareket etme zorunluluklarının oy hakkı ya da oy hakkının kullanılması kenar başlıkları altında düzenlenmesi sistematik açıdan daha doğru olabilirdi (Moroğlu,

tarafından tevdi eden temsilcisine genel kurula katılma ve oy hakkını kullanma yetkisi bir sözleşme içerisinde verilse de talimat alma yükümlülüğü yine de vardır. Bu nedenle talimat alma yükümlülüğüyle yetkilendirme işlemleri birbirine karıştırılmamalıdır.

Tevdi eden temsilcisine verilen talimatlar kural olarak ilgili olduğu genel kurul toplantısı için geçerlidir⁴⁷⁹. Bu talimat bir defa alınıp devamlı olarak kullanılabilir bir talimat olamaz (AŞ GK Yön m. 45/2). Bu nedenle tevdi eden temsilcisi sürekli yetkiye sahip olsa da her genel kurul toplantısından önce yeni talimatlar alması gerekir. Genel kurul toplantısının ertelenmesi halinde, verilen talimatlar, tevdi eden tarafından değiştirilmediği sürece, hukuken bunun devamı sayılan genel kurul toplantısı için de geçerlidir (AŞ GK Yön m. 47/3). Böyle bir sistemin öngörülmesinin nedeni taraflar arasındaki sözleşmede dikkat çekmeyecek şekilde hükümler konularak temsilcinin oyu dilediği gibi kendi menfaatine kullanmasına engel olmaktır.

Bir tevdi eden temsilcisi aynı zamanda toplu temsilci de olabilir. Bu durumda TTK m. 430 hükmü uyarınca bu sıfatıyla ilgili olarak, “*temsil belgelerinin içerikleri ve oylarını hangi yönde kullanacakları*” hususunda bir bildirge yayınlarlar. Ancak TTK m. 429/1 gerekçesinde, tevdi eden temsilcisiyle tevdi edilen arasındaki ilişki ne olursa olsun ve sözleşmede ne türlü bir hüküm bulunursa bulunsun, tevdi eden temsilcisinin her genel kurul toplantısından önce tevdi edenden katılma ve oy haklarının nasıl kullanılacağına ilişkin talimat alma zorunluluğunu ortadan kaldırmayacağı belirtilmiştir⁴⁸⁰.

Burada tevdi eden temsilcisine her toplantı için ayrı ayrı talimat verilmesi sözleşmeyle bertaraf edilerek birden fazla toplantı için talimat verilip verilemeyeceği tartışılabilir. Bu konuda Yönetmeliğe baktığımızda tevdi eden temsilcisine birden fazla toplantı için süresiz yetki verilmişse yine her genel kurul toplantısından önce tevdi

Değerlendirme, s. 247). Böyle bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmasının nedeni, tevdi eden temsilcisinin, temsil olunan pay sahibinin menfaatlerini hiçe sayarak, kişisel menfaatlerini gerçekleştirecek şekilde oy kullanması tehlikesinin olabilmesidir (görüşü ileri süren yazarlar için bkz. Karamanlıoğlu, s. 435, dn. 515’e).

⁴⁷⁹ Böckli, § 12, N. 262; Schaad, Art. 689d, N. 17.

⁴⁸⁰ Aksi görüşteki Pulaşlı, tevdi eden temsilcisinin, toplu temsilci sıfatını almış ve bunun gereği olarak da bir bildirge yayınlamışsa “*tevdi eden temsilcisi*” sıfatıyla tevdi edenden talimat almasını gereksiz bulmaktadır. Ayrıca, oy hakkının hangi yönde kullanılacağına ilişkin verilen “*talimat*” ile yayınlanan “*bildirgedeki açıklama*” arasında zıtlık olması halinde örneğin talimata uygun, bildirgeye aykırı oy kullanılmış olması halinde bildirgeye aykırılık oyu geçersiz kılmadığından bu iki sıfatın aynı anda ve aynı zamanda bir arada olmasının ne anlamı ne de gereği olduğunu, aksine temsil kurumuna sorun yaratacağını da ilave etmiştir (bkz. Pulaşlı, C. I, § 29, N. 379).

edenden katılma ve oy haklarının nasıl kullanılacağına ilişkin talimat alma zorunluluğunun devam edeceği konusunda açıkça bir hüküm yer almaktadır (AŞ GK Yön m. 45/2). Ayrıca gündem her genel kurul öncesi belirlendiğinden olası toplantılarda oylanacak konular değişebilir. Bu nedenle tevdi eden temsilcisine birden fazla toplantı için yetki verilse de her toplantı öncesi talimat alma yükümlülüğü devam edecektir.

Tevdi eden temsilcisinin talimata aykırı davranması halinde bunun yaptırımına dair kanunda özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu konuda Şener, tevdi eden temsilcisinin talimata aykırı oy kullanmasının kullanılan oyu geçersiz hale getirmeyeceğini ancak talimatın tevdi eden temsilcisi ile tevdi eden arasındaki sözleşmenin iç ilişkiye ait olduğunu dolayısıyla temsil edilenin temsilciye karşı, bu ilişkiden kaynaklanan haklarının saklı olduğunu, ortağın alınan genel kurul kararının iptalini isteyemeyeceğini ifade etmiştir⁴⁸¹ (karş. AŞ GK Yön m. 46/1). Fikrimizce de talimata aykırı oy kullanılması halinde TTK m. 427/1 hükmü uygulanmalıdır. Yani tevdi eden temsilcisi ile tevdi eden arasındaki ilişkiden kaynaklanan haklar saklı kalmak üzere talimata aykırılık halinde kullanılan oy geçersiz olmamalı ve alınan genel kurul kararı da iptal edilmemelidir. Çünkü TTK m. 427/1 gerekçesinde talimata uyma yükümlülüğünü öngören bu hükmün hem bireysel hem de toplu (kitlesel) (m. 428 ve 429)’a uygulanacağı belirtilmiştir⁴⁸².

2.2.4.2. Talimatın Alınamaması

Tevdi eden temsilcisinin zamanında talep etmesine rağmen herhangi bir nedenle talimat alınamamışsa veya bu talimatlar tevdi eden temsilcisine zamanında ulaşmazsa “*talimat yokluğu*” nedeniyle tevdi eden temsilcisinin genel kurula katılıp katılamayacağını katılabilirse oyunu ne şekilde kullanacağı TTK m. 429/2 ve AŞ GK Yön m. 45/2’de “*zamanında istenmiş olup da talimat alınamamışsa, tevdi edilen kişi, katılma ve oy haklarını, tevdi edenin genel talimatı uyarınca kullanır; böyle bir talimatın yokluğu halinde oy, yönetim kurulunun yaptığı öneriler yönünde verilir*” açıkça ifade edilmiştir.

Görüleceği üzere, tevdi eden temsilcisi herhangi bir nedenden dolayı tevdi edenden zamanında talimat alamazsa tevdi eden temsilcisinin yine de genel kurula katılma hakkı vardır. Bu nedenle zamanında talimatı alamayan tevdi eden temsilcisinin

⁴⁸¹ Şener, *Ortaklıklar*, s. 500.

⁴⁸² Bkz. TTK m. 427/1 gerekçesine.

genel kurula katılması yetkisiz temsil olarak değerlendirilmemelidir. Dolayısıyla tevdi eden temsilcisi talimat almaksızın genel kurul toplantısına katıldığı gerekçesiyle kullandığı oylar geçerli olarak kabul edilmeli ve toplantıda alınan kararların iptali istenememelidir.

Ancak hükümlerde talimatın alınmamasında temsilcinin bilerek ve isteyerek zamanında almamasına değinilmemiştir. Fikrimizce tevdi eden temsilcinin görevini ihmal etmesi, hükmün devamında “*yönetim kurulu önerileri yönünde oy verilir*” denilmesi nedeniyle ortaklıkla anlaşarak bilerek ve isteyerek pay sahibinden zamanında talimat almaması gibi nedenlerle tevdi eden temsilcisinin genel kurula katılımı yetkisiz temsil olarak kabul edilip, kullanılan oy alınan karara da etkiliyse alınan kararlar iptal edilebilmelidir (TTK m. 446/1/b).

Hükümlere göre talimat yokluğu halinde, genel kurula katılan tevdi eden temsilcisi, oy hakkını kullanmaması veya kendi inisiyatifiyle oy kullanması söz konusu olmayıp, oy hakkını tevdi edenin genel talimatlarına uygun kullanmak zorundadır. Genel talimatın ne olduğu, bir defa alınıp devamlı olarak kullanılıp kullanılamayacağına ilişkin ne TTK’da ne de AŞ GK Yön’de herhangi bir hüküm yer almamaktadır. Uygulamada genel talimatın ne olduğu bilinmeyeceği için hükmün bu kısmı atlanarak yönetim kurulunun önerileri yönünde oy kullanılması yoluna geçilecektir.

Genel talimat meselesi şu şekilde çözülebilir; tevdi eden temsilcisi sözleşmeyle temsil yetkisini alırken pay sahibinden herhangi bir sebepten dolayı talimat alamaması ihtimaline karşı gündemdeki genel konular için genel bir talimat alabilir. Ancak gündemde olağan dışı bir madde olursa ya da tevdi eden temsilciliği sözleşmeyle değil de sadece temsil belgesiyle verilmişse bu konuda genel talimat verilemeyeceği için özel talimat da alınamamışsa tevdi eden temsilcisi oyunu genel talimat kapsamında pay sahibinin menfaatine göre “*yani pay sahibi de oyunu kullansaydı bu şekilde kullanırdı*” şeklinde oyunu kullanmalıdır. Bu ihtimalde karşımıza şu şekilde sorunlar çıkabilir; tevdi eden temsilcisi özel talimat yokluğu nedeniyle pay sahibinin genel talimatıymış gibi pay sahibinin menfaatine değil de kendi çıkarlarına uygun olacak şekilde oyunu kullanabilir ya da genel talimat yokluğu nedeniyle temsilci pay sahibinin aleyhine ortaklıkla anlaşarak yönetim kurulunun önerileri doğrultusunda oyunu kullanabilir. Yaşanabilecek

olası bu problemlerin önüne geçebilmek için ikincil mevzuatta genel talimatın ne olduğu konusunda daha açıklayıcı düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Tevdi eden temsilcisine böyle genel bir talimat verilmemişse bu durumda tevdi eden temsilcisi Kanundan dolayı yönetim kurulunun önerilerini onaylamak durumundadır. TTK'nın bu çözümü kabul etmesinin sebebi, Almanya'da bankalar ve diğer kredi kurumları bu yolla sanayi üzerinde hâkimiyet kurdukları için tevdi eden temsilcisinin oyunu kendi menfaatine uygun düşecek şekilde kullanmasına engel olmaktır⁴⁸³. İsvBK m. 689d, cüm. 2' de talimat yokluğu halinde yönetim kurulunun önerileri yönünde oy kullanılmasına ilişkin benzer hüküm vardır. *Böckli* ve *Schaad*, bu konuda tevdi edenin genel talimatı yoksa yönetim kurulunun teklifleri yönünde oy kullanması çözümünün yerinde olacağı görüşündedirler⁴⁸⁴. Ayrıca *Böckli* tevdi eden temsilcisinin yönetim kurulunun önerileri lehinde oy kullanması sonucu ortaklık yönetiminin güçlü bir pozisyon elde etmesine rağmen, bu durumun ender hallerde spekülative amaçlı veya kötüye kullanıldığını ifade etmiştir⁴⁸⁵. Türk Hukukunda ise yönetim kurulunun önerileri yönünde oy kullanılmasının başka tehlikeleri beraberinde getirebileceği kaygısını taşıyanlar vardır⁴⁸⁶. Şöyle ki; yönetim kurulu kendi önerilerinin lehine kullanılmasını sağlayacak şekilde manipülasyonlara yol açabilir. Örneğin yönetim kurulu bir takım güdümlü “tevdi eden temsilcilerini” toplantıya sokup bunların yönetim kurulu lehine oy kullanmalarını sağlayabilir. Biz tevdi edenin genel bir talimatı olmaması halinde, yönetim kurulunun insiyatifinden ziyade tevdi eden temsilcisinin pay sahibinin menfaatine uygun olacak şekilde oy kullanmasının daha uygun olacağı görüşündeyiz.

Hükmün devamında tevdi eden temsilcisi yönetim kurulunun önerilerine aykırı oy kullanmışsa bunun yaptırımı ve gündem maddelerine ilişkin yönetim kurulunun herhangi bir önerisi bulunmadığı takdirde, tevdi eden temsilcisinin ne yapacağı belirtilmemiştir. *Kendigelen*, tevdi eden temsilcisinin yönetim kurulunun önerilerinin aksine oy kullanması halinde TTK m. 427/1'in uygulama alanı bulmayacağını,

⁴⁸³ Bkz. TTK m. 429/2 gerekçesine.

⁴⁸⁴ Böckli, § 12, N. 269; Schaad, Art. 689d, N. 23. eTTK döneminde İsviçre düzenlemesinin yerinde olduğu görüşü için bkz. Çeker, *Oy Hakkı*, s. 299.

⁴⁸⁵ Böckli, § 12, N. 253.

⁴⁸⁶ Moroğlu, *Değerlendirme*, s. 247; Üçışık/Çelik, s. 303.

dolayısıyla genel kurul kararının iptalinin talep edilebileceğini ifade etmiştir⁴⁸⁷. Fikrimizce de tevdi eden temsilcisi yönetim kurulu önerilerine aykırı oy verirse ve kullanılan oy alınan karara da etkiliyse alınan genel kurul kararı iptal edilebilmelidir.

Yine söz konusu hükümde yönetim kurulunun herhangi bir önerisinin olmaması halinde tevdi eden temsilcisi oyunu nasıl kullanacağı konusunda bir açıklama bulunmamaktadır. Fikrimizce bu durumda pay sahibinin menfaatine uygun bir şekilde oyunu kullanmalıdır. Eğer pay sahibinin menfaatine aykırı şekilde oy kullanılmışsa kullanılan oy geçerli sayılıp, pay sahibi tevdi eden temsilcisine aralarındaki iç ilişkiye göre başvurabilmelidir (TTK m. 427/1).

2.2.4.3. Talimatların İletilmesi

Tevdi eden, katılma ve oy hakkının nasıl kullanılacağına ilişkin talimatlarını, her bir gündem maddesi için ayrı ayrı olmak kaydıyla kabul veya red şeklinde belirtmek suretiyle tevdi edilene bildirir. Bu bildirim asgari olarak Ek-7’de yer alan örnek talimat bildirim formundaki⁴⁸⁸ bilgileri ihtiva etmek kaydıyla, taraflar arasında mutabık kalınan iletişim araçlarıyla yapılabilir (AŞ GK Yön m. 47/1).

Tevdi eden tip talimat formunda belirtilen şartlar asgari olduğu için buna ilaveten şartlar da ekleyebilir. Ancak tevdi edenin sadece “10.05.2017 tarihli genel kurulda beni temsile yetkilidir” gibi genel bir ifadeyle tevdi eden temsilcisine verdiği talimat yeterli olmayacaktır. Tevdi edenin gündeme ilişkin verdiği kabul, red veya red ile verdiği muhalefet şerhini de yazdırmak istiyorsa Yönetmelik ekindeki tip talimat bildirim formunun açıklama kısmı boşluğuna yazmalıdır.

Yönetmelik hükmünde talimatların yazılı şekilde olması açıkça belirtilmese de Yönetmelik ekindeki tip talimat formu örneğinde “II) Gündem maddelerine ilişkin talimatları” başlık altında “gündem no” kısmında “Form gündem sayısını içerecek şekilde hazırlanacaktır. Eksik hazırlanması veya kullanılacak oya ilişkin verilmiş talimatın **yazılmamış olması** halinde Yönetmeliğin 46 ncı maddesinin ikinci fıkrasına uygun şekilde hareket edilir” şeklindeki açıklamadan dolayı ve tip formun yazılı olması nedeniyle talimat bildirim formu yazılı yapılmalıdır. Talimat bildirim formu gündem

⁴⁸⁷ Bu konuda Kendigelen, çözümlenmesi gereken bir sorunun daha, uygulama ve öğretiye bırakıldığını ifade etmektedir (bkz. Abuzer **Kendigelen**, *TTK Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, Güncellenmiş 2. Basıdan 3. (Tıpkı) Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2016, s. 332).

⁴⁸⁸ Bkz. EK-13.

sayısından az veya kullanılacak oya ilişkin talimatın yazılmamış olması halinde, tevdi eden temsilcisi oyunu genel talimata uygun şekilde kullanması gerekir. Fikrimizce bu açıklamanın ekte yer alan tip talimat formu içeriğinde düzenlenmesi yerine Yönetmelik hükmünde açıklanmış olması, hukuk tekniği açısından daha yerinde olacaktır. Ayrıca tip talimat bildirim formunda “*1) Genel Kurul*” başlığı altında yazılması istenilen “*Genel Kurul Toplantısı Yapacak Şirket*” veya “*Genel Kurul Tarihi*” kısımlarının yazılması unutulursa, ya da hatalı yazılırsa bu konuda talimat bildirim formunun geçerli olarak kabul edilip edilmeyeceği konusunda bir açıklık yoktur. Bu durumda, tevdi eden tarafından genel kurul toplantısı yapılacak ortaklık veya genel kurul tarihi doldurulmamışsa tevdi eden temsilcisi genel kurul toplantısına alınacak mı? Eğer toplantıya alınacaksa tevdi eden temsilcisi bu boşlukları kötü niyetli doldurması halinde örneğin söz konusu toplantı tarihinde değil de başka tarihli toplantı tarihinde veya söz konusu toplantı yapılacak ortaklıkta değil de pay sahibinin başka şirketteki payları için bir toplantının yazılması halinde temsilcinin yetkisiz katılımı nedeniyle alınan kararlar iptal edilecek mi? Bu nedenle bu ifadeler ya talimat bildirim formundan çıkartılmalı ya da bu ifadelerin eksik veya hatalı doldurulması halinde talimat bildirim formunun akıbetinin ne olacağı açıklanmalıdır⁴⁸⁹.

Tevdi eden tarafından ulaştırılan talimatların içeriğinin anlaşılabilir olması gerekmektedir. Talimatların içeriğinin anlaşılır olmaması halinde tevdi eden temsilcisi vakit kaybetmeksizin tevdi edene başvurarak talimatların yeniden iletilmesini istemelidir. Bunun mümkün olmaması halinde AŞ GK Yön m. 46/2 hükmü gereği tevdi edilen oyunu genel talimata uygun olarak kullanmalıdır.

Talimat formunun iletişim araçlarına bakacak olursak; söz konusu hükümde taraflar arasında anlaşma sağlanan her türlü iletişim araçlarıyla yapılabileceği açıklanmıştır (AŞ GK Yön m. 47/1). Burada açıklamamız gereken üç husus var. Bunlardan ilki talimat bildiriminin hangi araçla yapılacağı, ikincisi bu araçlar bir veya birden fazla seçilebilir mi ve talimat en son ne zamana kadar gönderilebileceğidir. Bildirimin hangi araçlarla yapılacağı konusunda Yönetmelik’te hüküm olmadığı için

⁴⁸⁹ İngiliz Hukukunda proxy formundaki küçük çaplı hataların proxy atanmasının geçersizliğine sebep olmayacağı belirtilmiştir (bkz. Ahern/Maher, s. 129. Hatta Oliver v Dalgleish davasında şu şekilde karar verilmiştir; “*doğru toplantı tarihini içeren fakat olağüstü toplantı yerine olağan toplantı şeklinde toplantı türünün yazımında hata yapılmışsa proxy formu yine de geçerliliğini koruyacaktır*” Oliver v Dalgleish (1963) 3 All E.R. 330 Ch D. (karar için bkz. Ahern/Maher, s. 129).

TTK m. 429/3 gerekçesini incelediğimizde tevdi eden temsilciliği ile ABD'deki proxy uygulamasına benzer bir sistemin Türk Hukukuna getirilmeye çalışıldığı ifade edilmiştir. Bu nedenle Proxy uygulamasına baktığımızda oylar cep telefonu, posta veya internet üzerinden çeşitli şekillerdeki araçlarla iletilebilmektedir. Dolayısıyla talimat bildirim formunun da bu iletişim araçlarından biriyle iletilebilmelidir⁴⁹⁰. İletişim araçları birden fazla seçilebilir mi konusunda vereceğimiz cevap bunun mümkün olabileceğidir. Dolayısıyla aynı talimat formu cep telefonu, internet gibi birden fazla araçla iletilebilir. Ancak bu araçlarla iletilen talimat formu birbirinden farklı olmamalıdır.

Talimatların tevdi eden temsilcilerine iletilebileceği en son an için “*talimatların iletilmesi*” başlıklı AŞ GK Yön m. 47/4 hükmüne göre açıklarsak; genel kurul toplantı tarihinden en geç bir gün öncesine kadar talimatlarını değiştirebileceği hükmünden dolayı talimatların en son verilme anı da en geç bir gün öncesine kadar olacaktır. Ancak örneğin gündemde yönetim kurulunun ibrasına ilişkin gündem maddesiyle ilgili olarak genel kurul görüşmeleri sırasında yeni bilgilerin ortaya çıkması halinde tevdi edenin talimatını değiştirme isteği doğabileceğinden dolayı bu hüküm genel kurulda gündemin görüşülme anına kadar tevdi edenin talimatlarını verme veya değiştirebilmesine olanak sağlayacak şekilde değiştirilmelidir. Ayrıca talimatın iletilmesinde kullanılan internet yolu veya cep telefonu gibi iletişim araçları oldukça hızlı bir şekilde talimatların iletilmesini sağlayacaktır. Aksi durumda tevdi edenin genel kurulda temsilci aracılığıyla katılmasının bir anlamı kalmayacaktır. Bu nedenle söz konusu hükmün ilgili gündemin görüşülme anına kadar değiştirilmesi imkânın tanınmasının daha yerinde olacağı düşüncesindeyiz.

Genel kurul toplantısının ertelenmesi halinde, birinci ve ikinci fıkra uyarınca verilen talimatlar, tevdi eden tarafından değiştirilmediği sürece, hukuken bunun devamı sayılan genel kurul toplantısı için de geçerli olmalıdır (AŞ GK Yön m. 47/3). Bu durumda da tevdi eden daha önce vermiş olduğu talimatları en geç genel kurul toplantı tarihinden bir gün öncesine kadar birinci ve ikinci fıkroda belirtilen şekilde değiştirilebilir (AŞ GK Yön m. 47/4).

⁴⁹⁰ Karamanlioğlu, s. 422.

2.2.5. Tevdi Eden Temsilcisinin Genel Kurula Elektronik Katılımı

Tevdi eden temsilcisi genel kurullara fiziken katılabileceği gibi elektronik genel kurul sistemi üzerinden katılarak pay sahiplerini temsil edebilir. Taraflar arasında sözleşmede elektronik genel kurul sistemi üzerinden katılıma ilişkin hüküm bulunmasa dahi saklama hizmeti dolayısıyla yatırım kuruluşuna (aracı kuruluş) elektronik genel kurul sistemi üzerinden temsil yetkisi verilebilir.

Kayden izlenen ve aynı zamanda elektronik genel kurul sistemini uygulamak zorunda olan ortaklıklar bakımından yatırım (aracı) kuruluşlar tevdi eden temsilcisi olabilecektir. Bunun nedeni MKK'da kayden izlenen paylar bakımından saklamanın sadece yatırım (aracı) kuruluşlar aracılığıyla yapılabilmesidir.

Tevdi eden temsilcisini yetkilendirme, fiziki ortamda yapılan genel kuruldaki gibi olabileceği gibi elektronik genel kurul sistem üzerinden de yapılabilir (AŞ GK Yön m. 45/1). Pay sahibi tevdi eden temsilcisini elektronik ortam için kendisi bizzat tayin edebileceği gibi bunu yatırım (aracı) kuruluşuna da yaptırabilir. Her iki halde de pay sahibi e-MKK bilgi portalına üye olmalıdır. Ama tevdi eden temsilcisinin atanması yatırım (aracı) kuruluşu tarafından gerçekleşiyorsa gerçek kişi temsilciyi yazılı olarak yetkilendirmelidir⁴⁹¹. Pay sahibi tevdi eden temsilcisini bizzat atayacaksa güvenli elektronik imza sahibi de olmalıdır. Pay sahibinin veya pay sahibinin isteği doğrultusunda tevdi eden temsilcisinin atanması işlemini yapan yatırım (aracı) kuruluşu en geç genel kurul toplantısından bir gün önce 21.00'a kadar elektronik genel kurul sisteminde tevdi eden temsilcisini belirlemelidir⁴⁹².

Genel kurula elektronik katılımda “*atadığım temsilci/vekil katılacaktır*” seçim kutusu işaretlendikten sonra temsilci türlerinden “*tevdi temsilcisi*” seçim kutusu işaretlenmelidir⁴⁹³. Temsilci belirlenirken aynı zamanda temsil yetkisinin kapsamı da (genel yetki/özel yetki) elektronik genel kurul sistemine kaydedilmelidir⁴⁹⁴. Eğer yatırım (aracı) kuruluşu pay sahibinden talimat almamışsa “*özel yetki*” seçeneğini işaretlemelidir. Özel yetki seçeneği işaretlendiğinde pay sahibinin talimatları sisteme girilecektir. Buna karşı zamanında talimat istenmekle birlikte pay sahibinden

⁴⁹¹ Pay Sahibi/Bireysel Temsilci İşlemleri Kılavuzu, s. 31.

⁴⁹² Aracı Kuruluş İşlemleri Kullanıcı Kılavuzu, s. 38.

⁴⁹³ Bkz. Ekran görüntüsü için EK-5.

⁴⁹⁴ Bkz. Ekran görüntüsü için EK-6.

kullanılacak oya ilişkin talimat alınmadığı ve genel yetkinin bulunduğu durumda “*genel yetki*” seçeneği işaretlenmelidir. Genel yetki seçeneğinin işaretlenip “*devam*” butonuna basılması ile birlikte kayıt işlemi tamam olacaktır. Tevdi eden temsilcisinin elektronik ortamda EGKS üzerinden tayin edilmesi ve katılımın da elektronik olarak belirlenmesi durumunda pay sahipleri, toplantı öncesinde temsilciye yönelik talimatları sisteme girip kaydedebilmektedir. Bunun sonucunda temsilci kaydedilmiş oyları toplantı esnasında sistem üzerinden oy toplayıcısına ileteceğinden, hak sahibinin talimatının anlaşılamaması veya talimata aykırı oy kullanma ihtimalini ortadan kaldırmaktadır. Üstelik elektronik genel kurul sistemi üzerinden veya dışarıdan tevdi eden temsilcisinin yaptığı işlemler hakkında pay sahibine SMS, e-posta veya SWIFT yoluyla anlık olarak bilgi gönderilmektedir. Böylece pay sahibi verdiği talimatlar uyarınca genel kurula katılma ve oy kullanma hakkının tevdi eden temsilcisi tarafından kullanıldığından haberdar olabilmektedir⁴⁹⁵. Dolayısıyla elektronik katılmalı genel kurulda tevdi eden temsilcisinin talimata uygun oy kullanımı sağlanacaktır.

MKK’dan alınacak pay sahipleri çizelgesinde elektronik yöntemle tayin edilen vekillere ve temsil ettikleri kişilere ilişkin kimlik bilgileri yer aldığından, genel kurula katılması için elektronik yöntemle tayin edilen ama fiziken gelen temsilci, genel kurula girişte kimliğini ispat ederek genel kurula katılabilir⁴⁹⁶. Elektronik genel kurul sistemi dışında yetkilendirilen temsilciler toplantı girişinde kimlik ve yetki belgelerini göstererek toplantıya katılabileceklerdir.

Elektronik ortamda kurullara ilişkin TTK m. 1527’ye göre genel kurul toplantısına elektronik ortamda katılma ve oy kullanma sistemini uygulayan şirketlerin yapacakları genel kurul toplantılarına ilişkin talimatlar tevdi edilene, gizliliğini sağlayacak teknik yeterliliğe haiz olması durumunda, elektronik genel kurul sisteminden de iletilebilir (AŞ GK Yön m. 47/2). Ayrıca MKK tarafından sunulan EGKS platformunda pay sahiplerinin hesaplarının bulunduğu yatırım kuruluşuna, katılma ve oy hakkının nasıl kullanılacağına ilişkin talimatlarını, her bir gündem maddesi için ayrı ayrı olmak kaydıyla kabul veya red şeklinde belirtmek suretiyle

⁴⁹⁵ Yayla, *Genel Kurul*, s. 143.

⁴⁹⁶ Yayla, *Genel Kurul*, s. 144-145.

talimat vermesi ve varsa muhalefet beyanını girmesi gerekmektedir⁴⁹⁷ (AŞ GK Yön m. 47/1). Elektronik genel kurul sistemi uygulamayan ortaklıklarda tevdi edilen pay veya pay senetlerinden doğan oy hakkının kullanılmasında talimata uygunluğun nasıl sağlanacağı belirsizdir. Dolayısıyla TTK m. 427/1 hükmü gereği talimata aykırı davranan tevdi eden temsilcisinin kullandığı oyu geçersiz olmayacaktır.

Tevdi eden, talimatlarını değiştirmek veya talimatını geri almak isterse bunu en geç toplantıdan bir gün öncesine kadar yapmalıdır (AŞ GK Yön m. 47/4 ve AŞ-ElekGKTeb m. 4/3)⁴⁹⁸.

2.2.6. Tevdi Eden Temsilcisinin Aynı Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısına Başka Sıfatlarla Katılması

Tevdi eden temsilcisi, anonim ortaklıkta pay sahibi olan veya olmayan birisi olabilir. Eğer tevdi eden temsilcisi, pay sahibi olan birisiyse bu iki sıfatı (tevdi eden temsilcilik ve pay sahipliği) birbirinden ayırt etmek gerekir. Tevdi eden temsilcisi pay sahibi olduğu pay veya pay senetleri için genel kurula asaleten katılacaktır. Bu paylarda, temsil olunacak paylar için getirilmiş olan bildirim yükümlülüğü (TTK m. 431) uygulanmazken tevdi eden temsilcisi sıfatıyla katıldığı pay veya pay senetleri için bildirim zorunluluğu (TTK m. 431/1) hukuken uygulanacaktır. Ayrıca yine her genel kurul öncesi tevdi eden temsilcisi sıfatı nedeniyle pay sahibinden talimat alma yükümlülüğü de devam edecektir.

Yine bir anonim ortaklıkta pay veya paylar üzerinde intifa hakkı sahibi olan kişinin (TTK m. 432/2) aynı anonim ortaklıkta yapılacak genel kurulda başka bir pay sahibinin tevdi eden temsilcisi olarak katılmasında herhangi bir sakınca yoktur.

Tevdi eden temsilcisi, bizzat kendi anonim ortaklığın hisse senetlerini saklıyor ve genel kurulda onu temsil ediyorsa, aynı zamanda yönetim temsilcisi de sayılır⁴⁹⁹. Bu durumda zorunlu olarak bir bağımsız temsilcinin atanması zorunluluğu doğacaktır.

Bu şekildeki çeşitli ihtimallerde genel kurulda görüşülmekte olan bir gündem maddesi karşısında sahip olduğu her bir sıfat nedeniyle aynı yönde oy kullanabileceği gibi birbirinden farklı yönde de oy kullanabilecektir.

⁴⁹⁷ Yargıtay'ın peşin muhalefet konusundaki kararlarını ve bu konudaki görüşlerimiz için bkz. İkinci Bölüm "2.1.6.2. Yetkilendirme Türü".

⁴⁹⁸ Bu konudaki eleştirilerimiz için bkz. İkinci Bölüm "2.2.4.3. Talimatların İletilmesi".

⁴⁹⁹ Pulaşlı, *Oy Hakkı*, s. 805; Songur, s. 89.

2.3. Sermaye Piyasası Kanununa Göre Bireysel Temsilci Aracılığıyla Genel Kurula Katılım

2.3.1. Genel Olarak

Pay sahibinin genel kurul toplantısında temsili özellikle HAAO'lar bakımından güç boşluğunun önlenmesi açısından oldukça önemlidir. Bu konuda “*Genel kurul toplantısına katılım ve oy kullanma*” kenar başlıklı SerPK m. 30/ 4'te ve bu hükme bağlı olarak SPK tarafından çıkartılan Seri: II No:30.1 sayılı Tebliğ'de düzenlemeler yer almaktadır.

HAAO'larda bireysel temsil türü olağan temsilciyle genel kurula katılım SPK II-30.1 sayılı Tebliğ'in “*vekâleten oy kullanılmasına ilişkin esaslar*” başlıklı ikinci kısmında m. 5 ile 10 arasında düzenlenmiştir. Vekil aracılığıyla oy kullanma kenar başlıklı SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 5/1'e göre; HAAO genel kurullarında oy kullanma hakkına sahip olanlar, bu haklarını pay sahibi olan veya olmayan kişiler aracılığıyla da kullanabilir. Payları kayden izlenmeyen HAAO'larda hamiline yazılı payların zilyetliğinin devri veya bunlara mutasarrıf olunduğunu gösteren belgelerin temliki yoluyla da genel hükümler çerçevesinde oy kullandırılabilir. Temsilci birden fazla pay sahibini temsilen oyunu kullanabilir (SPK II-30.1 Tebliğ m. 5/2). İntifa hakkı tesisi halinde intifa hakkı sahibinin vekil aracılığıyla oy kullanması hakkında SPK II-30.1 Tebliğ hükümleri uygulanacaktır (SPK II-30.1 Tebliğ m. 5/3).

2.3.2. Pay Sahibi İle Temsilci Arasındaki Hukuki İlişki

HAAO'larda çağrı yoluyla vekâlet toplayanlar ile ortaklık arasında herhangi bir ilişki bulunmamaktadır. Ancak çağrı yoluyla vekâlet toplayanlar ile bunlara temsil yetkisi veren pay sahipleri arasındaki ilişki vekâlet sözleşmesi olarak nitelendirilmelidir. Çünkü SPK tarafından çıkartılan SPK II-30.1 sayılı Tebliğ hükümlerde temsilci yerine vekil, temsil yetkisi yerine vekâletname ve EK-1⁵⁰⁰'de yer alan tip vekâletname düzenlemelerinden dolayı pay sahibi ile temsilci arasındaki hukuki ilişki vekâlet sözleşmesi olacaktır. Bu konudaki eleştirilerimizi ilk bölümde yaptığımız için burada tekrar edilmeyecektir⁵⁰¹.

⁵⁰⁰ Bkz. EK-7.

⁵⁰¹ Bkz. Birinci Bölüm “2.1.5.2. TTK Hükümleri ve Sermaye Piyasası Mevzuatı Arasındaki Terminoloji Sorunu”.

2.3.3. Temsil Yetkisinin Verilmesi

2.3.3.1. Genel Olarak

Temsil yetkisinin verilme şeklini payları borsada işlem görmeyen ve payları borsada işlem gören ortaklıklar bakımından ikiye ayırarak incelememiz gerekmektedir. İlk olarak payları borsada işlem görmeyen ve dolayısıyla payları kayden izlenmeyen HAAO'lara baktığımızda, bu ortaklıklarda payları bulunan hak sahiplerinin tespitinde TTK'da yer alan kapalı tip ortaklıklara ilişkin kurallar uygulanacaktır (SerPK m. 30/3). Bu nedenle *“genel kurula katılmaya yetkili pay sahipleri”* kenar başlıklı TTK m. 415/1'e göre kural olarak genel kurul toplantısına, yönetim kurulu tarafından düzenlenen *“hazır bulunanlar listesi”*nde adı bulunan pay sahipleri katılabilir (TTK m. 415/1). Bu ortaklık tiplerinde hak sahipliği tespiti için TTK m. 417/2 gereği ilmühaber ve nama yazılı pay veya pay senetleri için pay defteri kayıtları ve hamiline yazılı pay senetleri açısından ise giriş kartları dikkate alınacaktır (SerPK m. 30/4, cüm. 2). Genel kurula katılmaya yetkili olan bu pay sahipleri herhangi bir nedenden dolayı katılamayıp temsilcinin genel kurula katılmasını isterlerse bu konuda *“şirkete karşı yetkili olma”* kenar başlıklı TTK m. 426 hükmüne göre yetkilendirme yapılacaktır⁵⁰². Payları kayden izlenmeyen HAAO'larda hamiline yazılı payların zilyetliğinin devri veya bunlara mutasarrıf olunduğunu gösteren belgelerin temlik yoluyla da, genel hükümler çerçevesinde oy kullanılabilir (SerPK m. 30/4/cüm. 2; SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 5/1/cüm. 2). Buna göre payları kayden izlenmeyen HAAO'larda hamiline yazılı paylar gizli (örtülü) temsil yetkisi yoluyla verilebilir.

Payları kayden izlenen ortaklıklara⁵⁰³ baktığımızda, bilindiği üzere kayden izlenen paylar, senede bağlanmamış pay niteliği taşımaktadırlar⁵⁰⁴. Hazır bulunanlar listesinde adı bulunan senede bağlanmamış payların, ilmühaberlerin nama yazılı payların sahipleri ve SerPK m. 81 uyarınca kayden izlenen pay sahipleri veya temsilcileri de genel kurula katılabilecek kişiler arasında sayılmıştır (TTK m. 415/2).

⁵⁰² Bu konudaki açıklamalarımız için bkz. İkinci Bölüm *“2.1.4. Temsilcinin Yetkilendirilmesine İlişkin Şekil Şartları”*.

⁵⁰³ Payları kayden izlenen şirketlerden anlaşılması gereken borsaya kote şirketlerin yanı sıra borsaya kote olmamakla birlikte payları kayden izlenen diğer şirketleri de (Borsa İstanbul, Serbest İşlem Platformu, Gözaltı Pazarı, Gelişen İşletmeler Piyasasında işlem şirketler) anlamamız gerekmektedir (Yayla, *Genel Kurul*, s. 45).

⁵⁰⁴ Mücahit Ünal, 6102 sayılı TTK ile Yapılan Değişiklikler İşlenmiş Sermaye Piyasası Araçlarının Kaydileştirilmesi, Adalet Yayınevi, Ankara 2012, s. 256.

Yönetim kurulu, SerPK m. 81 uyarınca genel kurula katılabilecek kayden izlenen pay sahiplerine ilişkin listeyi, MKK⁵⁰⁵’dan sağlayacağı “*pay sahipleri çizelgesi*”ne göre düzenler (TTK m. 417/1). Kaydi sistemde nama ve hamiline olmak üzere payların türlerine ilişkin ayırım olmasına rağmen MKK nezdinde yapılacak işlemler yönünden, bu ayırımın fiilen uygulanmayacağı belirtilmektedir (SerPK m. 13/2). Kayden izlenen paylara malik olan pay sahiplerinin temsilci aracılığıyla genel kurul toplantısına katılmalarına SerPK m. 30/2 ve SPK II-30.1 sayılı Tebliğ hükümleri uygulanacaktır. Buna göre kayden izlenen paylara malik olan pay sahibi fiziki genel kurula temsilci aracılığıyla katılmak isterse en az Ek-2 (vekaletname örneği)⁵⁰⁶’de yer alan bilgileri içeren vekâletname formlarını⁵⁰⁷ düzenlemeleri gerekmektedir (SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 6/1/ilk cümle ve m. 11/3). Bu ortaklıklarda nama yazılı- hamiline yazılı pay ayırımı olmaksızın, temsil yetkisi Yönetmelik ekindeki tip vekâletnameyle verilmelidir. Bunun yanı sıra vekâletnamenin, pay sahiplerinin ayrıntılı talimat vermelerini teminen gündem maddeleri pay sahiplerine sunulurken varsa azlığın karar taslaklarının ayrıca oylanmasını sağlayacak şekilde düzenlenmesi şarttır⁵⁰⁸ (SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 6/1/cüm. 2).

Vekâletname formunda vekil tayin edilen kişinin ad, soyad/ ticaret unvanı ve TC kimlik numarası/ticaret sicili ve numarası/vergi kimlik numarası ile Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS) numarasının açıkça belirtilmesi ve yabancı uyruklu vekiller için anılan bilgilerin varsa muadillerinin sunulması zorunludur (SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 6/1/cüm. 3). Bu hükümde Tebliğ ekindeki tip vekâletnamede yer alan bilgilerin tekrarı yapılmıştır. Tebliğin ilgili hükmüyle AŞ GK Yön m. 18/7 ve m. 21/1 birbiriyle kıyaslayacak olursak, AŞ GK Yön m. 21/1’de sadece vekilin adı ve soyadı ibaresi varken Tebliğ’de vekilin ad ve soyadına ilave olarak temsilcinin tüzel kişi olabilme ihtimali nedeniyle ticaret unvanı ibaresine de yer verilmiştir. Bu konuda

⁵⁰⁵ MKK Sermaye Piyasası Kurulu tarafından kaydedilmesine karar verilmiş sermaye piyasası araçları için Türkiye’nin Merkezi Saklama Kuruluşu’dur. [bkz. <https://www.mkk.com.tr/tr/content/Hakkimizda/MKK-Kimdir-> (E.T. 05.04.2016)]; MKK kayıtlarının niteliğinin değerlendirilmesi doktrin ve içtihatlarla bırakılmıştır (Bkz. TTK m. 426 gerekçesine).

⁵⁰⁶ Bkz. EK-7. Görüleceği üzere SPK tarafından çıkartılan Seri: II No:30.1 ekindeki tip vekâletname AŞ GK Yön ekindeki tip vekâletnameden daha ayrıntılıdır.

⁵⁰⁷ Temsil belgesi her ne kadar Kanun’da belirtilmemiş olmasına rağmen Yönetmelikte vekâlet olarak belirlenmiştir. Bu konudaki eleştirilerimiz için bkz. İkinci Bölüm “2.1.3. Pay Sahibi ile Olağan Temsilci Arasındaki Hukuki İlişki”.

⁵⁰⁸ Ancak azınlığın gündeme madde konulması istemi, çağrı ilanının TTSG’de yayımlanmasına ilişkin ilan ücretinin yatırılması tarihinden önce yönetim kuruluna ulaşmış olmalıdır (TTK m. 411/2).

Tebliğ'in ifadesi hukuki terminoloji açısından daha yerindedir. Bunun dışında Yönetmelik'ten farklı olarak Tebliğ'de TC kimlik numarası/ticaret sicili ve numarası/vergi kimlik numarası ile MERSİS numarasının aranması gibi temsilcinin kimliğine ilişkin ayrıntılı ek bilgiler de istenilmiştir. TTK ve TBK'da temsilci hakkında bu kadar çok bilginin istenilmemesine rağmen Tebliğ'de bunlara yer verilmesinin doğru olmadığı fikrindeyiz. Şunu da ilave etmeliyiz ki, payları kayden izlenen hamiline ya da nama yazılı paylarda SPK II-30.1 sayılı Tebliğin ekinde belirtilen tip vekâletname şeklinde hazırlanması gerekeceğinden temsil yetkisi gizli (örtülü) temsil yoluyla verilemez.

Oy hakkına sahip intifa hakkı sahibinin vekil aracılığıyla oy kullanması hakkında Seri: II No: 30.1 sayılı Tebliğ hükümleri uygulanır (Tebliğ m. 5/4). Dolayısıyla, oy hakkına sahip intifa hakkı sahibinin vekil aracılığıyla oy kullanması durumunda intifa hakkını notere tespit ettirip, Tebliğ hükümlerine uygun vekâletname çıkarması veya elektronik genel kurul sistemi üzerinden vekil tayin etmesi yeterlidir (SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 6/2).

Gerek nama gerek hamiline yazılı payları temsilen ilgili mevzuata göre çıkarılmış depo sertifikası sahiplerinin vekil aracılığıyla oy kullanması hususunda, söz konusu Tebliğde hamiline yazılı paylardan doğan oy haklarının vekil aracılığıyla kullanılmasını düzenleyen hükümler uygulanır (SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 5/5).

2.3.3.2. Temsil Yetkisinin Verilme Şekli

HAAO'larda, vekil aracılığıyla oy kullanmak isteyen pay sahiplerinin kullanacakları vekâletname formlarını, genel kurul gündemiyle beraber ilan etmelidir (SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m.7/1/ilk cümle) . Payları kayden izlenmeyen ortaklıkların, genel kurul toplantılarına çağrı için pay sahiplerine gönderdiği dokümanlar arasında vekâletname formları da yer alır (SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m.7/1/cüm. 2). Ortaklıklar tarafından, SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 7/1 uyarınca ilan edilen ve/veya gönderilen vekâletname formlarında, vekil tayin edilmek üzere herhangi bir kişi lehine yönlendirme yapılamaz, telkin ve önerilerde bulunulamaz (SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m.

7/2). Bu düzenleme, yönetim kurulunun etkisi altında kalmaksızın pay sahiplerinin, istedikleri kişileri temsilci olarak ataması için amaçlanmıştır⁵⁰⁹.

Vekâletname vermek isteyen oy hakkına sahip pay sahipleri EGKS vasıtasıyla veya fiziki olarak düzenlenen vekâletname formunda yer alan imzayı onaylattırarak veya noter huzurunda düzenlenmiş imza beyanını imzalı vekâletname formuna eklemek suretiyle vekil tayin ederler (Tebliğ m. 8/1/cüm. 1). Yatırım fonları, portföylerinde yer alan ortaklık paylarının sahibi sıfatıyla katılacakları genel kurul toplantılarında kurucu tarafından temsil olunur. Kurucu adına genel kurul toplantısına katılacak şahsın kurucunun çalışanı olması ve vekâletname formunun kurucunun birinci derece imza yetkisine sahip yöneticileri tarafından imzalanması halinde, vekâletname formunda yer alan imzanın ayrıca notere onaylattırılması veya noter huzurunda düzenlenmiş imza beyanının imzalı vekâletname formuna eklenmesi zorunlu değildir (Tebliğ m. 8/1/cüm. 2 ve 3). Söz konusu maddenin ilk cümlesinde vekâletname vermek isteyen oy hakkı sahibine ikinci cümlesinde yatırım fonlarının portföylerinde yer alan ortaklık paylarının kanuni temsiline ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Bu hükümlerden de anlaşılacağı üzere yetki belgesinin noter onaylı olması veya noter huzurunda düzenlenmiş imza beyanının yetki belgesine eklenmesi aranmaktadır. Notere ilişkin getirilen şartın Kanuna uygun olup olmadığını tartışacak olursak; SerPK m. 30/4, cüm. 4'te çağrı yoluyla vekâlet toplanmasına ve vekâleten oy kullanmaya ilişkin usul ve esaslar konusunda Kurul'a düzenleme yetkisi verildiği için Kurul tarafından çıkartılan SPK II-30.1 sayılı Tebliğ'de bu şartın aranması Kanun'a aykırı olmayacaktır.

Yine sözkonusu hükümde kullanılan “*imza beyanı*” terimiyle ilgili olarak; AŞ GK Yön'de yaşanan hukuki terim karmaşasını burada da görmekteyiz⁵¹⁰. Bu sorunu giderebilmek için gerçek kişilerde “*imza beyanı*”, tüzel kişilerdeyse “*imza sirküleri*” terimleri tercih edilmelidir. Bu nedenle Tebliğin yatırım fonlarına ilişkin m. 8/1/cüm. son'da bahsedilen “*imza beyanı*”nın, “*imza sirküleri*” olarak anlaşılması ve bu şekilde hüküm düzeltilmelidir.

⁵⁰⁹ Mustafa Çeker, “Halka Açık Anonim Şirketlerde Temsilci Aracılığıyla Oy Kullanma ve Pay Sahiplerine Çağrıda Bulunarak Vekâlet Toplanması”, *BATİDER*, Aralık 1995, C. XVIII, S. 1-2, s. 183.

⁵¹⁰ Bkz. İkinci Bölüm “2.4.1.1.1. Pay Defterine Kayıtlı Olan Pay Sahibi Tarafından Yetkilendirme”.

2.3.3.3. Temsil Yetkisinin Geçerlilik Süresi

Vekâletname ait olduğu genel kurul toplantısı ve yeni bir vekil atanmadığı sürece hukuken bu toplantının devamı sayılan genel kurullar için geçerlidir. Genel kurulun önceki toplantının hukuken devamı sayılmasında TTK'nın ilgili hükümleri ile AŞ GK Yön m. 21/2 hükümleri uygulanır (SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 10/1).

Görüleceği üzere bu hükümde kanun koyucu AŞ GK Yön'ne benzer şekilde bir düzenleme yapmıştır. Buna göre pay sahibinin genel kurul toplantısında temsili bakımından temsilcinin yetkisi yönünden mevzuata dayanan bir sınırlandırma öngörülmüş ve bireysel temsil-toplu temsil ayrımı yapılmaksızın tüm temsilcilerin tek bir genel kurul toplantısı için yetkilendirilebileceği düzenlenmiştir. Bu konuya ilişkin eleştirilerimizi yine daha önceki konularda açıkladığımızdan burada tekrar yapılmayacaktır⁵¹¹.

2.3.4. Temsilcinin Genel Kurula Elektronik Katılımı

Kural olarak anonim ortaklık için elektronik ortamda genel kurul yapılması zorunlu olmamasına rağmen genel kurullara elektronik ortamda katılma ve oy kullanma sisteminin uygulanması, pay senetleri borsaya kote edilmiş ortaklıklarda zorunlu hale gelmiştir (TTK m. 1527/5). SPK Kamuyu Aydınlatma Platformu'nda elektronik genel kurul sisteminde uygulanmasına ilişkin bir duyuru yayınlayarak SerPK m. 30 kapsamında, MKK tarafından payları kayden izlenen ortaklıkların fiziki genel kurul yanında zorunlu olan e-GK uygulamasına devam edilmesi gerektiğini belirtmiştir⁵¹². Borsaya kote olmayan ortaklıklar kendi takdirlerine bağlı olarak elektronik genel kurul sistemini kullanmak isterlerse, öncelikle esas sözleşmelerini AŞ-ElekOrtGKYön m. 5'de gösterildiği şekilde değiştirmeleri zorunludur.

Payları kayden izlenen anonim ortaklık genel kurullarına elektronik ortamda katılım, MKK tarafından sağlanan elektronik ortam üzerinden gerçekleştirilir (SerPK m.

⁵¹¹ Bkz. Birinci Bölüm "2.3.4.7. Temsil Yetkisinin Tek Genel Kurul ya da Birden Fazla Genel Kurulla Sınırlandırılması".

⁵¹² SPK'nın 01.02.2013 tarih ve 4/89 sayılı kararı için [bkz. <http://www.SPkgov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2013&sayi=4> (E.T. 05.04.2016)].

30/5). Bu nedenle elektronik genel kurul yapacak ortaklıklar öncelikle e-MKK Bilgi Portalı'na üye olmak zorundadırlar⁵¹³.

“Merkezi Kayıt Kuruluşu” kenar başlıklı SerPK m. 81 uyarınca genel kurula katılabilecek kayden izlenen pay sahiplerine ilişkin liste, “hazır bulunanlar listesi” kenar başlıklı TTK m. 417/1 uyarınca elektronik genel kurul sistemi üzerinden elektronik olarak MKK’dan sağlanacak “Pay Sahipleri Çizelgesine” göre düzenlenecektir. Yönetim kurulu, kayden izlenmeyen paylarla ilgili olarak genel kurula katılabilecekler listesini düzenlerken, senede bağlanmamış bulunan veya nama yazılı olan paylar ile ilmihaber sahipleri için pay defteri kayıtlarını, hamiline yazılı pay senedi sahipleri bakımından da giriş kartı alanları dikkate alır (TTK m. 417/2). Ayrıca SPK’nın 599 sayılı Genel Mektubunda belirtildiği üzere kimliklerinin ve hesaplarındaki payların ihraççı ortaklığa bildirilmesini kısıtlamamış pay sahiplerine ilişkin liste (Pay Sahipleri Çizelgesi), elektronik genel kurul sisteminde genel kurul yapacak ortaklığın erişimine açılacaktır. Genel kurul yapacak ortaklık bu listeye elektronik genel kurul sisteminden erişip ve gerekli işlemleri yapabilecektir.

Aracı kuruluşun hak sahibini temsil etmesi isteniyorsa tevdi temsilcisi butonu tıklanmalıdır⁵¹⁴. Elektronik yöntemle atanan vekil, genel kurul toplantısına elektronik yöntemle katılabileceği gibi, toplantıya vekil sıfatıyla fiziken de katılabilir. Ama elektronik genel kurul sistemi üzerinden elektronik yöntemle atanmış olan vekilin MKK düzenlemeleri çerçevesinde ayrıca fiziksel bir vekâlet belgesi (EK-1⁵¹⁵,deki formun) kullanılması şartı aranmaz (SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 6/1/cüm. son, m. 8/1, m. 12/7; AŞ-ElekOrtGKYön m. 7/2 cüm. 2). Çünkü ortaklığın elektronik genel kurul sistemi üzerinden MKK’dan temin edeceği pay sahiplerini gösterir listede, elektronik genel kurul sistemi üzerinden verilmiş vekâlet bilgileri de (vekilin ismi gibi) yer alacaktır.

Anonim şirketin genel kurul toplantısına elektronik ortamda şahsen veya temsilcileri aracılığıyla katılmak isteyen hak sahipleri, payları MKK tarafından kayden izlenen borsaya kote şirketlerde bu tercihlerini genel kurul tarihinden bir gün öncesine kadar elektronik genel kurul sisteminden bildirmek zorundadırlar (AŞ-ElekGKTeb m.

⁵¹³ Üyelik işlemleri için yapılması gerekenler şu adreste yer almaktadır: <https://portal.mkk.com.tr/portal/#Membership-Help/> (E.T. 05.04.2016).

⁵¹⁴ Bkz. Ekran görüntüsü için EK-5.

⁵¹⁵ Bkz. EK-7.

4/1). MKK'nın sunduğu elektronik genel kurul sistemi platformunda operasyonel akış gereği bu işlemler toplantıdan bir gün önce saat 21:00'a kadar yapılabilmektedir. Şirket, genel kurula katılma taleplerini en geç iki iş günü içinde kontrol ederek elektronik genel kurul sisteminden kabul veya reddeder. Bu süre içinde reddedilmeyen talepler kabul edilmiş sayılır. Bu hüküm, payları MKK tarafından kayden izlenen borsaya kote şirket genel kurullarında uygulanmaz (AŞ-ElekGKTeb m. 4/2).

Payları MKK tarafından kayden izlenen borsaya kote şirketlerin yapacakları genel kurul toplantılarına elektronik ortamda katılma, temsilci tayin etme, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme işlemleri MKK tarafından sağlanan EGKS üzerinden yapılır (AŞ-ElekOrtGKYön m. 5/3).

Payları MKK tarafından kayden izlenen borsaya kote şirketler, kendileri veya destek hizmeti aldıkları kuruluşlar aracılığıyla genel kurul toplantısına ilişkin görüntü ve ses naklini EGKS'ye aktarmak ve sistemin işleyişine ilişkin olarak Bakanlık tarafından çıkarılacak Tebliğle belirlenecek işleyiş esaslarına uymak zorundadır (AŞ-ElekOrtGKYön m. 13/1-ç).

Şirketlerin kendisi veya destek hizmeti aldıkları şirketler, elektronik genel kurul sisteminde yapılan tüm işlemlere ilişkin kayıtları, genel kurula elektronik ortamda katılan hak sahiplerinin ve temsilcilerinin kimlik bilgilerini, elektronik ortamda, bunların gizliliğini ve bütünlüğünü sağlayarak on yıl süreyle saklamak zorundadır. Borsaya kote şirketler için söz konusu saklama zorunluluğunu MKK tarafından yerine getirilir (AŞ-ElekOrtGKYön m. 13/c).

2.3.5. Temsilcinin Genel Kurulda Oy Kullanma Yöntemi

Oy hakkını vekil aracılığıyla kullanmak isteyenler, SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 6'da belirtilen ve Ek-1'de (vekaletname örneği)⁵¹⁶ yer alan formun (A) bendinde yer alan seçenekleri işaretleyerek ve/veya talimatlarını yazarak vekilin yetkisinin sınırlarını belirlerler (SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 9/1/ilk cümle). Buna göre, pay sahibi, temsil belgesinde temsilcinin kendi görüşü doğrultusunda oy kullanacağını belirtebileceği gibi, gündem maddeleri ile ilgili kısmen veya tamamen belirli bir yönde oy kullanması gerektiği yönündeki iradesini ya da temsilci ortaklık yönetiminin önerileri

⁵¹⁶ Bkz. EK-7.

doğrultusunda oy kullanmaya yetkili olduğunu belirtebilir. Temsilciye bazı gündem maddeleri için özel talimat verilip diğer gündem maddeleri için yönetim kurulunun önerileri doğrultusunda oy kullanması yönünde de talimat verilebilir. Temsilci kendi görüşü doğrultusunda oy kullanmaya yetkili olursa dilediği gibi oyunu kullanabilir. Temsil yetkisinin elektronik genel kurul sisteminden verilmesi halinde ise, oy hakkı sahibi oyunu ne yönde kullanılacağını belirterek temsil yetkisini sınırlandırabilir⁵¹⁷ (SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 9/2).

Pay sahibi tarafından herhangi bir seçeneğin işaretlenmemesi halinde vekil genel hükümlere göre hareket eder (SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 9/1/cüm. 2). Vekil genel hükümlere göre hareket ederken özen yükümlülüğüne (TBK m. 506) uygun davranmalıdır. Temsilci kendisine verilen talimata uygun hareket etmekle yükümlüdür. Ancak temsilci tarafından talimata aykırı hareket edilmesi, oyu geçersiz kılmaz. Temsilcinin pay sahibinin talimatlarına uygun hareket etmemesi halinde genel hükümler uygulanır (SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 9/3). Bu hükme göre temsilci kural olarak pay sahibinin talimatına uymalı, talimata uymazsa kullanılan oy geçersiz sayılmaz ama pay sahibi ile temsilci arasındaki iç ilişkide temsilcinin sorumluluğuna taraflar arasındaki sözleşme hükümleri uygulanacaktır⁵¹⁸. Talimata uymama temsil yetkisinin kötüye kullanımını oluşturuyorsa mevzuat talimata aykırılık konusunda AŞ GK Yön’de ve TTK’da olmayan bir hüküm düzenlemiştir. Şöyle ki; “*Vekâlette hile ve benzeri durumlarda da, ancak vekil tarafından kullanılan paylara ait oy haklarının genel kurul kararının sonucuna etkili olacağı hallerde, genel kurul kararının iptali talep edilebilir*” (SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 9/4). Bu hüküm talimata uymamanın vekâlette hile ve benzeri durumlarda geçerli olması sonucunun önüne geçilmesi açısından yerinde bir hükümdür.

2.3.5. Temsil Yetkisinin Sona Ermesi

Toplantı gününe kadar her zaman için vekâletten azil ve istifa mümkündür. Ancak keyfiyetin, ortaklığa ve karşı tarafa derhal bildirilmesi zorunludur (SPK II-30.1

⁵¹⁷ Bkz. Ekran görüntüsü için EK-10.

⁵¹⁸ Bu konudaki ayrıntılı açıklamalarımız için bkz. İkinci Bölüm “2.1.5. Talimata Uyuma Yükümlülüğü”.

sayılı Tebliğ m. 10.2). Bunun dışında da temsil yetkisi son bölümde bahsedeceğimiz şekillerde de sona erebilir⁵¹⁹.

3. Zorunlu Bireysel Temsil

3.1. Ortak (Müşterek) Temsilci

Bir pay, birden çok kişinin ortak mülkiyetindeyse, bunlar içlerinden birini veya üçüncü bir kişiyi, genel kurulda paydan doğan haklarını kullanması için temsilci olarak atayabilirler (TTK m. 432/1; AŞ GK Yön m. 18/6). Bu hükümlere göre bir pay birden çok kişinin ortak mülkiyetindeyse payın ortaklığa karşı bölünememesi prensibinden dolayı bu kişiler ortaklığa karşı haklarını ancak ortak bir temsilci⁵²⁰ aracılığıyla kullanabileceklerdir. Birden çok hak sahibi kenar başlıklı TTK m. 432/1 hükmü, TTK'nın "*Pay ve Sermaye Koyma Borcu*" başlıklı altıncı bölümünde payların bölünememesi kenar başlıklı m. 477/1'de tekrar edilerek düzenlenmiştir. Ancak TTK m. 477/1 hükmünün yeri Kanun sistematigi açısından daha doğru olduğu için TTK m. 432/1 hükmü yürürlükten kaldırılması uygun olacaktır⁵²¹.

TTK m. 432 ve 477'deki "*ortak mülkiyet*" kavramı bunların elbirliği mülkiyet mi yoksa paylı mülkiyet mi olup olmadığı konusunda herhangi bir ayırım yapmamıştır. Dolayısıyla payın üzerindeki birden çok kişinin ortak mülkiyetinden kasıt paylı mülkiyet de olabilir, elbirliği mülkiyet şeklinde de olabilir.

Paya ortak olan kişilerin sayısının en az kaç kişi olması gerektiği konusunda bilindiği üzere mülkiyet üzerinde ortaklığın oluşabilmesi en az iki kişi gerektiğinden asgari sayının da bir paya ortak en az iki kişinin olması gerekir. Pay sahibinin en fazla kaç kişi olacağı konusunda bir sınırlama olmadığından istenilen sayıda kişi bir paya ortak olabilirler.

Bir pay birden çok kişinin ortak mülkiyetindeyse TTK m. 432/1'deki "*atayabilirler*" ve m. 477/1'deki "*kullanabilirler*" ifadesinden hareketle ortak temsilci

⁵¹⁹ Bu konuya ilişkin ayrıntılı açıklamalarımız için bkz. Dördüncü Bölüm "2. Temsil Yetkisinin Sona Ermesi".

⁵²⁰ Söz konusu temsilci için öğretide farklı terimler tercih edilmiştir. Pulaşlı "*müşterek temsilci*" (bkz. Pulaşlı, C. I, § 29, N. 426), Kaya herhangi bir nitelendirme yapmadan temsilin kanuni zorunluluğun bulunması başlığı altında (bkz. Kaya, *Temsil*, s. 85), Bilgili/Demirkapı, "*payın birden fazla sahibinin olması halinde temsil*" başlığı altında (bkz. Bilgili/Demirkapı, 2013, s. 323), Üçışık/Çelik, ortak temsilci ifadesiyle (bkz. Üçışık/Çelik, s. 293) incelemişlerdir.

⁵²¹ Kendigelen, *İlk Tespitler*, s. 333; Sertoğlu, s. 44; Üner **Dağ**, *Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibi Açısından Oy Hakkının Kazanılması ve Kullanılması*, Beta Basım, İstanbul 1996, s. 22.

atanmasının isteğe bağlı olduğu izlenimi yaratsa da bu şekilde düşünülmemelidir. Çünkü tek pay üzerinde birden çok kişinin ortak mülkiyeti olduğu durumlarda, pay ortaklığa karşı bölünemediğinden, paydan doğan hakların genel kurulda kullanılabilmesi için ortak temsilcinin atanması zorunludur. Hükümdeki ihtimalli ifadeden anlaşılması gereken ortak maliklerden birinin veya üçüncü bir kişinin temsilci olarak atanabilmesidir.

Nitekim AŞ GK Yön'nin “toplantıya katılma hakkı” kenar başlıklı m. 18/6'ya “Bir pay birden çok kişinin ortak mülkiyetinde ise, bunlar ancak kendi içlerinden veya dışarıdan seçecekleri bir temsilci vasıtasıyla genel kurula katılıp oy kullanabilirler” baktığımızda bu konudaki tereddüdün giderildiğini gözlemlemekteyiz. Esasen bu konuda eTTK m. 373/2 “Bir hisse senedinin birden çok maliki bulunduğu takdirde bunlar **ancak bir temsilci** marifetiyle rey haklarını kullanabilirler” ve m. 400/1 “Bir hisse senedinin birden fazla maliki bulunduğu takdirde bunlar şirkete karşı haklarını **ancak müşterek bir mümessil** vasıtasıyla kullanabilirler” net açıklama içerdiğinden daha doğrudur⁵²².

Pay üzerinde ortak mülkiyet hali dışında esas sözleşme ile pay sahiplerine, ortak bir temsilci aracılığıyla haklarını kullanmaları zorunluluğu getirilemez. Çünkü TTK m. 432/1 sınırlayıcı bir hüküm niteliğindedir, genişletilmesi söz konusu olamaz⁵²³. Dolayısıyla bu istisnai durum dışında pay sahipleri katılma haklarını bizzat kendileri veya temsilcileri aracılığıyla kullanabilirler.

Birden çok pay sahibinin temsilci atamamış olması halinde ne olacağı konusunda TTK m. 432/1'de herhangi bir açıklama bulunmamaktadır. Ancak içerik olarak benzer hüküm içeren payların bölünememesine ilişkin TTK m. 477/1'e baktığımızdaysa böyle bir temsilcinin atanmaması halinde uygulanacak yaptırım değil de “şirketçe söz konusu payın maliklerinden birine yapılacak tebligat tümü hakkında geçerli olur” şeklinde alternatif bir çözüm üretilmiştir. Uygulamada bu çözüm yöntemi kullanılabileceği gibi TTK m. 432/1 hükmü emredici nitelik taşıdığı için, temsilci

⁵²² eTTK döneminde Yargıtay 11. H.D.'nin vermiş olduğu bir karara göre; “Aynı paya müştereken malik olanlardan birisinin ortaklıktan çıkarılması ve diğerinin ortak olarak kalması, eTTK m. 400'e göre payın bölünmezliği ilkesine aykırı olur” [Yarg. 11.H.D. 11.12.1985 tarih ve E. 6790, K. 6901 sayılı kararı (Bkz. Doğanay, s. 1202, dn. 6)].

⁵²³ Karasu, *Emredici Hükümler*, s. 152; Üçışık/Çelik, s. 293.

atanmaması halinde ilgili paydan doğan genel kurula katılma ve oy hakkının kullanılmaması yolu da tercih edilebilir.

Atanan ortak temsilcinin genel kurula bizzat katılımının zorunlu olup olmadığı konusunda mevzuatta açıkça bir düzenleme yer almamaktadır. Fikrimizce eğer bu konuda aksine sözleşme yoksa ortak temsilci alt temsilci atayarak genel kurula katılması konusunda yetki verebilir. Alt temsilcinin genel kurula katılması halinde temsilci hem ortak temsilciye ait temsil yetkisini hem de kendisine temsilci tarafından verilen temsil yetkisini birlikte göstermelidir.

Kanunda bir paya ortak olanların, ortak mülkiyette devamlı surette aynı temsilci tarafından temsil edilmelerinin zorunlu olup olmadığı konusunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Fikrimizce bu konuda Kanunda herhangi bir engel olmadığı için ortak mülkiyete sahip pay sahipleri her zaman yeni bir temsilci seçebilecekleri gibi aynı temsilciyle temsil edilmelerini devam ettirebilirler. Ancak tebligatın eski temsilciye yapılması gibi sorunların doğmaması için atanan yeni temsilcinin ortaklığa bildirilmesi gerekmektedir.

3.2. Ortak Mülkiyet Türüne Göre Ortak (Müşterek) Temsilcinin Yetkilendirilmesi

3.2.1. Anonim Ortaklıkta Tek Pay Üzerindeki Ortaklığın Paylı Mülkiyet Olması Halinde Temsilcinin Seçimi

Anonim ortaklıkta herhangi bir nedenden dolayı bir pay üzerindeki mülkiyet birden çok kişiye ait olup bu mülkiyet türünün paylı mülkiyet olması mümkündür. Bu durumda anonim şirkette paylı mülkiyete sahip paydaşların genel kurula katılması için zorunlu olarak tayin edilen temsilci çeşitli durumlar için hangi oy oranı ile seçilmeli sorusu akla gelebilir. Bunun için öncelikle, temsilci seçiminin paylı mülkiyetin kullanma, yararlanma ve yönetime katılma konularından hangisine girdiği belirlenmelidir. Temsilci seçimi payın kullanılması ya da yararlanılması için değil yönetime katılma konusuna girmektedir.

Temsilci seçimi için gerekecek oy çokluğu konusunda olağan, önemli ve olağanüstü yönetim işlerini ayırt etmeden yönetim işlerini görmek için bir yönetici

tayini hususunda genel kabul edilen görüşe⁵²⁴ benzer şekilde temsilcinin seçimi için de paydaşların oybirliği gerektiği fikrindeyiz⁵²⁵. Eğer paylı mülkiyetin seçimi için yönetici seçilmiş ve bu kişinin aynı zamanda temsilci olarak genel kurula katılması isteniyorsa bunun için de pay sahiplerinin oy birliği aranması gerektiği kanısındayız.

Yapılan oylama sonucunda eşitlik çıkması, istenilen oy oranının sağlanamaması ya da temsilci seçilecek kişilerde uzlaşma sağlanamaması halinde TMK m. 691/3 hükmü kıyasen uyguladığında pay sahiplerinden birinin istemiyle mahkemeye başvurulmalıdır. Mahkeme hakkaniyete uygun bir karar vermelidir. Ayrıca mahkeme gerekli gördüğü işlerin yapılması için pay sahipleri arasından veya dışarıdan birini kayyım atayabilir.

3.2.2. Anonim Ortaklıkta Tek Pay Üzerindeki Ortaklığın Elbirliği Olması Halinde Temsilcinin Seçimi

Anonim ortaklıkta tek pay üzerindeki ortaklığın elbirliği olması halinde ortak temsilci kanunda veya sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadıkça, gerek yönetim, gerek tasarruf işlemleri için tek paya sahip pay sahiplerinin oybirliğiyle karar verilmelidir (TMK m. 702/2). Temsil yetkisi pay sahibi olan bir kişiye verilebileceği gibi pay sahibi olmayan kişiye de verilebilir (TTK m. 425/1). Temsilcinin genel kurula katılıp pay sahibinin talimatına uymayarak oy kullanması halinde kullanılan oy yine de geçerli olur (TTK m. 427/1).

Anonim ortaklıklarda tek pay üzerinde elbirliği mülkiyeti çeşitli şekillerde olabilir. Mesela, bir anonim ortaklıkta tek paya sahip pay sahibi ölür ve yerine mirasçılar geçerse bu durumda mirasçılar mala elbirliği mülkiyeti şeklinde sahip olurlar. Bu durumda eğer mirasta bir anonim ortaklığa ait tek pay var ve bu pay üzerinde birden fazla mirasçının hakkı varsa mirasçılar pay üzerinde genel kurulda da paydan doğan haklarını kullanmak için ortak temsilci tayin etmek zorundadırlar (TTK m. 432/1). Yine karı koca mal rejimlerinden mal ortaklığı rejimi tercih edilmiş ve eşlerden biri herhangi bir anonim ortaklıkta tek paya sahipse diğer eşinde bu rejimden dolayı pay üzerinde pay sahipliği hakkından dolayı bu pay üzerindeki pay sahipliği hakkı da elbirliği mülkiyet şeklinde

⁵²⁴ Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 313.

⁵²⁵ Oy çokluğu görüşü için bkz. Çeker, *Oy Hakkı*, s. 174, dn. 138 ve 139.

olur. Bu nedenle karı koca tek pay için anonim ortaklık genel kuruluna katılımı ortak temsilci aracılığıyla yapılmalıdır.

3.2.3. Talimat

Temsilci, ortak mülkiyetteki bütün pay sahiplerinin temsilcisi sıfatıyla oy hakkını kullanacağı için, onların müşterek talimatına uygun hareket etmelidir⁵²⁶. Bu nedenle pay üzerinde paylı veya elbirliği halinde mülkiyet olsa da tüm ortakların oybirliğiyle belirledikleri talimata göre genel kurula katılıp gündem maddelerine ilişkin oy verilmelidir. Eğer talimat konusunda uzlaşma olmazsa ya da eşitlik olursa pay sahipleri mahkemeye başvurup bu konunun çözümünü talep edebilirler.

Talimat, gündemin her maddesi için verilebilir. Talimata uymama temsilci tarafından kullanılan oyu geçersiz kılmaz. Ancak pay sahibinin, temsilciye karşı genel hükümlere göre hakları saklıdır (TTK m. 427/1).

3.2.4. Yetkinin Sona Ermesi

Paylı mülkiyette paylı mal pay sahiplerinden birine veya bir üçüncü kişiye pay sahiplerinin oybirliği ile devredilirse veya terk edilirse, paylı mülkiyet bütün pay sahipleri için sona erer. Bunun dışında payın ait olduğu anonim ortaklığı herhangi bir neden dolayı sona ermesi, iyi niyetli bir üçüncü kişinin, başlangıçta veya zamanaşımı ile payın mülkiyetini kazanması halinde paylı mülkiyet sona erer. Bu durumda temsilcinin de yetkisi sona erer.

Elbirliği mülkiyeti, payın devri, topluluğun dağılması veya paylı mülkiyete geçilmesiyle sona erer (TMK m. 703/1). Eğer pay bütün pay sahiplerinin oybirliğiyle başkasına devredilirse, pay sahiplerinin tümünün rızası ile paylı mülkiyete çevrilirse veya mülkiyete sebep olan elbirliği ortaklığının sona ermesi nedenlerinden dolayı ortaklık sona ererse temsilcinin yetkisi de sona erer.

Bunların dışında temsilcinin yetkisini sona erdiren herhangi bir nedenden dolayı ortak temsilcinin temsil yetkisi de sona erer⁵²⁷.

⁵²⁶ Pulaşlı, *Genel Esaslar*, § 19, N. 80; Pulaşlı, *C. I*, § 29, N. 426; Songur, s. 114.

⁵²⁷ Bu konudaki ayrıntılı açıklamalarımız için bkz. Dördüncü Bölüm “2. *Temsil Yetkisinin Sona Ermesi*”.

4. Tek Pay Sahipli Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Pay Sahibinin Temsili

Anonim ortaklığın tek ortaklı olarak kurulabileceği TTK m. 338/1’de hüküm altına alınmıştır. Kural olarak tek pay sahipli anonim ortaklık genel kurulunu, tek pay sahibi oluşturur⁵²⁸. Tek ortaklı anonim ortaklık genel kurullarında pay sahibi genel kurula bizzat katılabileceği gibi temsilci aracılığıyla da katılabilir⁵²⁹.

Tek gerçek kişi pay sahipli anonim ortaklıklarda TBK anlamında “*olağan temsilci*” sistemi geçerli olacaktır. Ayrıca tevdi eden temsilciliği de tek kişilik anonim ortaklıklarda mümkün bir temsil türü olabilecektir. Ancak yönetim temsilcisi, bağımsız temsilci ve kurumsal temsilci tek pay sahipli anonim ortaklıklarda toplu temsilin yapısı gereği mümkün olamayacaktır⁵³⁰.

Tek pay sahipli anonim ortaklık genel kurulunda, tüm payların temsil edilmesi gerekli olduğundan temsilcinin payların sadece bir kısmı ile genel kurula katılması olanaklı değildir⁵³¹. Çünkü tek pay sahipli anonim ortaklıklarda payların sadece bir kısmını temsilen genel kurula katılması, TTK m. 417/3 uyarınca “*hazır bulunanlar listesi*”nde pay sahibinin adı soyadı ve sahip olduğu pay miktarı ve diğer hususlar yer aldığından, mümkün olamayacaktır⁵³². Dolayısıyla toplantıya aslen ya da temsilcisi aracılığıyla katılan tek pay sahibi, sahip olduğu oyların tamamı ile katılıp, bunların tamamı için oyunu kullanmalıdır⁵³³.

Tek paya sahip bir pay sahibinin birden fazla kişiye temsil yetkisi verip veremeyeceği konusu da tartışmalı bir konudur. Bu konuda *Songur*, payın bölünmezliği ilkesini gerekçe göstererek tek paya sahip pay sahibinin birden fazla temsilciye yetki

⁵²⁸ Pulaşlı, C. I, § 29, N. 177; Hasan **Pulaşlı**, “Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Tek Ortaklı Sermaye Şirketleri ve Buna İlişkin Bazı Özel Durumlar”, *REGESTA*, S. 1 Y. Kasım 2011, s. 19; Feyzan Hayal Şehirli **Çelik**, “Tek Kişilik Anonim Şirket”, *Yeni Türk Borçlar Kanunu ve Yeni Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu, Makaleler, Tebliğler, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Hukuk Fakültesi*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013, s. 304.

⁵²⁹ Bahtiyar/Hamamcıoğlu, *GK Toplantıları*, s. 59.

⁵³⁰ Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 13, N. 13-47-48; Pulaşlı, C. I, § 29, N. 361.

⁵³¹ Pulaşlı, C. I, § 29, N. 176; Pulaşlı, *Genel Esaslar*, § 19, N. 23; Pulaşlı, *Özel Durumlar*, s. 19. Tekinalp, tek pay sahibinin paylarının tümüyle genel kurula katılmayabileceğini; ancak paylarını bölüp farklı kişilere temsil yetkisi vererek değişik yönlerde oy kullanamayacağını da ileri sürmektedir (bkz. Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 13, N. 13-02); Bu düşünce, Pulaşlı tarafından tek pay sahipli anonim şirkette tek pay sahibinin bir kısım oylarıyla genel kurula katılmasının, “*tek ortaklı şirket*” kavramıyla bağdaşmaması ve genel kurula payların bir kısmıyla katılmanın tek pay sahibine hukuken geçerli bir yarar sağlamaması nedeniyle eleştirilmektedir (bkz. Pulaşlı, C. I, § 29, N. 177; Pulaşlı, *Genel Esaslar*, § 19, N. 24; Pulaşlı, *Özel Durumlar*, s. 19).

⁵³² Pulaşlı, C. I, § 29, N. 176; Pulaşlı, *Özel Durumlar*, s. 19.

⁵³³ Pulaşlı, C. I, § 29, N. 176; Pulaşlı, *Genel Esaslar*, § 19, N. 23; Pulaşlı, *Özel Durumlar*, s. 19.

veremeyeceği görüřündedir⁵³⁴. Ama Aş GK Yön m. 18/8'e baktığımızda birden fazla temsilciye yetki verebilmek için pay sahibinin tek paya sahip olması ya da birden fazla paya sahip olması arasında herhangi bir ayrım yapmamıştır. Bu nedenle tek paya sahip pay sahibi de birden fazla temsilci tarafından temsil edilebilmelidir⁵³⁵. Üstelik Aş GK Yön m. 18/8 hükmü gereğince oy kullanma yetkisi bunlardan hangisine verileceği yetki belgesinde belirtilmesi zorunlu olduğundan payın bölünmezliği ilkesine de aykırılık teşkil etmeyecektir.

⁵³⁴ Songur, s. 113, dn. 433.

⁵³⁵ Özdemir/Yiğit, s. 451; Karamanlıoğlu, s. 228.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TOPLU TEMSİL

(Kitlesele Temsil-Kurumsal Temsil)

1. Genel Olarak

Bireysel temsil dışındaki tüm temsil türlerini kapsayacak şekilde kullanılan temsile toplu temsil denir⁵³⁶. Pay sahiplerinin genel kurula kolayca ve daha fazla katılımlarını sağlamak için “b) *Organın temsilcisi, bağımsız temsilci ve kurumsal temsilci*” kenar başlıklı TTK m. 428’le Türk Hukukuna “*toplu temsil*”(kitlesele temsil-kurumsal temsil⁵³⁷) kurumu ilk defa getirilmiştir. Türk Hukukundaki toplu temsile ilişkin temel ilke ve kurallar İsvBK m. 689c (institutionelle Stimmrechtsverterung) “*oy hakkının kurumsal temsili*” hükmünden alınmıştır. TTK m. 428/1’de yer alan yönetim temsilcisi ve bağımsız temsilci İsviçre Hukukuna benzer şekilde tek bir hükümde düzenlenmiştir. Ayrıca bunlara ilaveten Alman ve İsviçre Hukukunda bulunmayan, Türk Hukukuna özgü, TTK m. 428/2’de “*kurumsal temsilci*” kurumu getirilmiştir. Buna göre toplu temsil yönetim temsilcisi, bağımsız temsilci ve kurumsal temsilciden oluşmaktadır. Toplu temsille ilgili diğer düzenlemeler, “*bildirge*” kenar başlıklı TTK m. 430 ve “*bildirim*” kenar başlıklı TTK m. 431’de yer almaktadır.

SerPK m. 30 ve SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 5/3’te HAAO’lar için toplu temsile ilişkin TTK m. 428’in hükmünün uygulanmayacağı belirtilmiştir. Bunların

⁵³⁶ Kaya, *Temsil*, s. 54.

⁵³⁷ Türk Hukukunda söz konusu temsil türünün adlandırılması konusunda farklı tercihler vardır. Şöyle ki; “*kurumsal temsil kavramını*” tercih edenler için bkz. Pulaşlı, C. I, § 29, N. 385; “*Kitlesele temsil*” kavramını tercih edenler için bkz. Ayan, s. 9; Kaya, *Temsil*, s. 67; Mahmatlı, s. 60; Dudu Derya **Başlamışlı**, “Payları Borsada İşlem Gören Anonim Şirket Genel Kurullarında Oy Hakkının Tevdi Eden Temsilcisi Aracılığıyla Kullanılması”, Bahçeşehir Üniversitesi SBE, İstanbul 2013 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), s. 52; TTK’da bu temsilcileri ifade etmek için her ne kadar hükmün kenar başlığında herhangi bir terim kullanılmamışsa da TTK m. 427/1 gerekçesinde TTK m. 428 ve 429’daki temsilciler için kitlesele temsil terimi tercih edilmiştir (bkz. TTK m. 427/1 gerekçesine). Toplu temsil kavramını tercih edenler için bkz. Bilgili/Demirkapı, 2013, s. 324; Karamanlıoğlu, s. 105. “*Bireysel olmayan temsil*” kavramını tercih eden için bkz. Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 13, N. 13-52. Herhangi bir adlandırma yapmadan “*organın temsilcisi, bağımsız temsilci ile kurumsal temsilci*” etrafında konuyu inceleyenler için bkz. Üçışık/Çelik, s. 296; İsmail **Kırca**, Feyzan Hayal **Şehirali Çelik** ve Çağlar **Manavgat**, *Anonim Şirketler Hukuku, C. 2, Temel Kavram ve İlkeler, Kuruluş, Yönetim Kurulu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları*, Ankara 2016, s. 280.

yerine SPK'nın II-30.1 sayılı "*Vekâleten Oy Kullanılması ve Çağrı Yoluyla Vekâlet Toplanması Tebliği*"nin üçüncü bölümünde "*pay sahiplerinden çağrı yoluyla vekâlet toplanmasına ilişkin esaslar*" başlığı altında m. 11 ile 14 arasında kurumsal temsilci kavramına benzer çağrı yoluyla vekâlet toplayanlar ve yönetim (organın) temsilcisi kavramına benzer yönetim temsilcisi hakkında birtakım düzenlemelere yer verilmiştir.

Çalışmamızın bu kısmı TTK ve Sermaye Piyasası Kanununda yer alan toplu temsile ilişkin bu hükümlerin fiziki ve elektronik katılmalı genel kurullarla beraber tüm yönleriyle incelenmesinden oluşmaktadır.

2. Toplu Temsil Kurumunun Getiriliş Nedenleri ve Amacı

Toplu temsil türlerinin Türk Hukukuna kazandırılmasının birtakım nedenleri vardır. Öncelikli olarak, sermaye birikiminin artması nedeniyle gerekli koşulları taşıyan anonim ortaklıkların halka açılması bu şirketlerin paylarının borsada işlem görmesi nedeniyle pay sahiplerinin sayısını arttırırken, genel kurul toplantılarına pay sahiplerinin ilgisini azaltmaktadır. Çünkü bu ortaklıklarda pay sahipleri genellikle, ortaklığın işleyişiyle değil, daha çok elde edecekleri kar payıyla ilgilenmektedirler. Ayrıca, pay sahipleri genel kurula katılma maliyetleri (yol, konaklama gideri gibi), genel kurulda zaten etkili olamayacakları düşüncesi, buna ayıracak zamanlarının olmaması veya sağlık sorunları gibi sebeplerle genel kurula katılmak istemeyebilirler. Bunun sonucunda pay sahiplerinin genel kurul kararlarına dolayısıyla ortaklığın işleyişine, etki etme olasılıkları zayıfladığından; genel kurullara, büyük oranda paya sahip olmasa dahi etkin organize olmuş pay sahipleri katılarak istedikleri kararların alınmasını sağlayabilmişlerdir⁵³⁸. Dolayısıyla genel kurulda güç boşluğu doğmaktadır. Bu nedenle, toplu temsille bir taraftan pay sahipleri demokrasisi kurulmak istenmekteyken diğer taraftan güç boşluğu doğmasına engel olmak amaçlanmaktadır⁵³⁹.

⁵³⁸ Böckli, § 12, N. 325; Ayan, *Temsil*, s. 9.

⁵³⁹ Schaad, Art. 689c, N. 1; Waidacher, s. 16-17; Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 13, N. 13-45; Kendigelen, *Değişiklikler*, s. 326; Karasu, *Yenilikler*, s. 47; Ayan, *Temsil*, s. 9; Kaya, *Temsil*, s. 68; TTK Genel Gerekçesi'nin 135. paragrafında öncelikle güç boşluğu olgusu, "*güç boşluğunun büyüklüğü halka arz edilen pay senedi oranıyla doğru orantılıdır. Bu, gelecekte Türkiye'de güç boşluğunun önemli bir sorun olacağına işaret etmektedir*" sonra güç boşluğu olgusunun çözümü için TTK'ya nelerin getirildiği "*(a) on-line oy kullanımıyla, (b) zorunlu web sitesine de işlev yükleyen talimata ilişkin hükümlerle ve (c) özellikle bağımsız temsilcilerle çözmeyi amaçlamaktadır. Yönetimin işaret ettiği organ temsilcisi karşısında yer alacak örgütlü bağımsız temsilcilerin, yönetim ve muhalefet düzenini oluşturarak pay sahipleri demokrasisine yardımcı olacakları düşünülmektedir*"

Bu amaçla, TTK’da, “*toplu temsil*” düzenlemesini gerektiren hukuksal ve ekonomik gelişmelerden dolayı, toplu temsile (kurumsal temsil-kitlesel temsil) ilişkin yeni düzenlemeler getirilmiştir. Toplu temsil, özellikle halka açık anonim ortaklıklar için düzenlenmiştir⁵⁴⁰. Ne var ki Türk Ticaret Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Taslağı m. 12’de TTK m. 428, 430 ve 431 hükümlerinin yürürlükten kaldırılması öngörülmektedir. Öngörülen Taslağın yasalaşması halinde, toplu temsil türleri ve bununla ilgili olarak bildirge ve bildirimle ilişkin hükümler yürürlükten kalkacaktır.

Hükümün gerekçesinde neden kaldırıldığı konusu şu şekilde açıklanmıştır: TTK m. 428’de düzenlenen temsil kurumlarının payları borsada işlem gören ve çok sayıda ortağı bulunan halka açık anonim ortaklıklarda, ortağın haklarının korunması bakımından önem taşımakta olduğu, ayrıca maddede herhangi bir ayırım yapılmadan tüm anonim ortaklıkların maddede belirtilen zorunlulukları yerine getirmek durumundadır. Ayrıca maddenin uygulamasının özellikle az sayıda pay sahibi olan ortaklıklarda sorun yarattığı, bu nedenle bu ortaklıklar bakımından böyle bir ihtiyaç bulunmadığından, uygulamanın mali külfet doğurduğuna ve genel kurul toplantılarının gecikmesi ihtimalini ortaya çıkardığı da belirtilmiştir. Üstelik hükmün asıl fayda sağlayacağı HAAO’lar bakımından SerPK m. 30/son fıkrada “*TTK m. 428 bu Kanun kapsamında uygulanmaz*” denilerek HAAO’lara istisna tanınması sebebiyle HAAO’lar bakımından bu hükmün uygulanması yolunun kapatıldığı, dolayısıyla yukarıda anlatılan sorunların önüne geçilebilmesi amacıyla maddenin yürürlükten kaldırıldığı ifade edilmiştir.

Kanaatimizce, SerPK m. 30/son hükmü ile toplu temsile ilişkin hükümlerin esas uygulama alanı bulacağı HAAO yönünden sınırlama getirilerek, TTK’nın bu hükümlerinin uygulama alanı büyük ölçüde daraltılmıştır. Zira sermaye piyasası araçlarını halka arz eden veya pay sahibi sayısı herhangi bir şekilde 500’ü geçen anonim ortaklıklar halka açıklık stütüsü kazandığından, TTK’nın toplu temsile ilişkin hükümleri

şeklinde açıklanmaktadır (bkz. TTK Genel Gerekçe “*o Oy Hakkında Temsil: Paysahipleri Demokrasisi*” başlıklı 135. paragraf).

⁵⁴⁰ İsviçre Hukukunda bu tip şirketlerin genel kurullarına pay sahiplerinin sadece küçük bir bölümü katıldığı veya katılabildiğinden, pay sahiplerinin açıklanan iradeleri ancak bu temsilciler aracılığıyla gerçekleşebileceği görüşü için bkz. Hayoz-Meier /Forstmoser, § 24, N. 123. Türk Hukukunda benzer görüş için bkz. Şener, *Ortaklıklar*, s. 503.

yalnızca pay sahibi sayısı 500'ü geçmeyen ortaklıklarda uygulama imkânı bulacaktır. Getiriliş amacı kitlelerin temsilini sağlamak olan hükümlerin uygulama alanının bu şekilde daraltılması zaten toplu temsile ilişkin TTK hükümlerini uygulanmaz hale getirmiştir⁵⁴¹. Bu hükümleri yürürlükten kaldırmak yerine, SerPK'nın ilgili hükümleri ile gerekli koordinasyon sağlanarak, bunların tüm ortaklıklar yönünden uygulanmasının yolu açılmalıdır. Teklif ettiğimiz bu yöntem, TTK'nın ana Kanun olduğu, SerPK dâhil, diğer kanunların yalnızca farklı alanlara ilişkin özel hükümler içereceğine dair genel ilke ve temayüle de uygun olacaktır.

3. Toplu Temsile İlişkin Temel Özellikler

Toplu temsilcilere ilişkin temel özellikler konusunda temsilcinin gerçek veya tüzel kişilerden oluşup oluşmayacağı ve bu kişilerin ehliyeti konularına değinmemiz gerekecektir. TTK'da toplu temsilcilerin gerçek veya tüzel kişilerden oluşabilmesinde herhangi bir engel bulunmamaktadır⁵⁴². Şöyle ki; yönetim temsilcisine baktığımızda, “...*şirketin kendisiyle herhangi bir şekilde ilişkisi olan kişi...*” olduğu TTK m. 428/1'de düzenlenmiştir. Söz konusu hükümde bu kişinin yönetim temsilcisi olması için gerçek ya da tüzel kişi şeklinde bir ayırım yapılmadığı gözlemlenmektedir. Bu nedenle ortaklığın büyük bir ortağı olan gerçek veya tüzel kişi, yönetim kurulu üyesi gerçek veya tüzel kişi, ortaklığın ticari temsilcisi olan gerçek kişi, ortaklığın çalışanı gerçek kişi ya da dışarıdan herhangi bir gerçek veya tüzel kişi gibi kişilerin yönetim temsilcisi olarak atanması mümkündür⁵⁴³. Bağımsız temsilciye baktığımızda; TTK m. 428/1'de yer alan “...*şirketten tamamen tarafsız ve bağımsız diğer kişi...*” ifadesinde yine gerçek veya tüzel kişi⁵⁴⁴ şeklinde bir sınırlandırma yapılmadığı görülmektedir⁵⁴⁵. Yine TTK m. 428/2'de ifade edilen kurumsal temsilcilerin gerçek ya da tüzel kişilerden oluşabilmesinde Kanunen herhangi bir engel bulunmamaktadır⁵⁴⁶. Toplu temsilcinin tüzel kişi olması halinde tüzel kişiyi temsile yetkili gerçek kişi genel kurula katılıp ilgili hakları kullanabilecektir.

⁵⁴¹ Aynı yönde bkz. Burak Adıgüzel, *Sermaye Piyasası Hukuku*, Adalet Yayınevi, Ankara 2017, s. 80.

⁵⁴² Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), 2014, N. 682; Karamanlioğlu, s. 116, 220.

⁵⁴³ Bahtiyar/Hamamcıoğlu, *GK Toplantıları*, s. 66.

⁵⁴⁴ Karamanlioğlu, bir tüzel kişinin bağımsız temsilci olarak önerilmesi halinde, hem tüzel kişiyi temsile yetkili olan ve fiilen temsil eden gerçek kişinin bağımsız ve tarafsız olması gerektiğini ifade etmiştir (bkz. Karamanlioğlu, s. 216).

⁵⁴⁵ İsviçre Hukukunda da bağımsız temsilci gerçek veya tüzel kişilerden oluşabilir (bkz. Waidacher, s. 63; Böckli, § 12, N. 290).

⁵⁴⁶ Benzer yönde bkz. Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), 2014, N. 682; Karamanlioğlu, s. 116, 220.

Toplu temsilcilerin kural olarak tam ehliyetli olması aranmaz; sadece ayırt etme gücüne sahip olması yeterlidir. Dolayısıyla ayırt etme gücüne sahip kısıtlı ya da küçük, yasal temsilcilerinin rızası olmaksızın toplu temsilci olarak atanabilir. Buna karşılık, tam ehliyetsizlerin toplu temsilci olarak atanması mümkün değildir. Ayırt etme gücüne sahip olması şartı, temsilcinin sadece atanması sırasında değil, temsilcilik ilişkisi bitene kadar aranır. Toplu temsilcilerden birinin temsilcilik ilişkisi kurulduğu sırada sahip olmadığı ayırt etme gücü sonradan kazansa da yapılan atama işlemi geçerli değildir. Çünkü ayırt etme gücü bulunmayan kimsenin fiilleri hukuki sonuç doğurmaz (TMK m. 15). Yine toplu temsilcilik ilişkisi kurulduğu sırada ayırt etme gücü varken sonradan ayırt etme gücü yitirilirse temsil yetkisi sona erer.

4. Toplu Temsilcilere Yetki Verilmesi

Toplu temsilcilere nasıl yetki verileceği konusunda, AŞ GK Yön'de olağan temsilciye ya da tevdi eden temsilcisine yetki verilmesinde olduğu gibi tip yetki belgesi hazırlanmamıştır. Ancak toplantıya katılma hakkına ilişkin AŞ GK Yön m. 18/2'de temsilcilerin genel kurula katılabilmeleri için temsil belgelerini ibraz etmelerinin zorunlu olduğu hüküm altına alınmıştır. Ayrıca iç yönergeye ilişkin esaslar hakkındaki AŞ GK Yön m. 40/3 hükmüne göre yönetim kurulu iç yönergeyi AŞ GK Yön EK-5'te yer alan İç Yönerge Örneğine uygun olarak hazırlaması gerektiğinden, EK-5'te yer alan *"Toplantı yerine giriş ve hazırlıklar"* başlıklı m. 5 hükmüne göre elektronik genel kurul dışındaki kurula katılma halinde, temsilcinin temsil belgesi ve kimlik belgesini göstermesi gerekmektedir. Bu konuda gerekli kontrollerin yönetim kurulu veya yönetim kurulu tarafından görevlendirilen bir veya birden fazla yönetim kurulu üyesince yahut yönetim kurulu tarafından görevlendirilen kişi veya kişiler tarafından yapılacağı belirtilmiştir. Buna göre, toplu temsilciler için her ne kadar temsil yetki belgesi tip olarak düzenlenmese de toplantıya katılabilmeleri için yetki belgesine ihtiyaçları vardır.

Toplu temsilcilerin toplantıya katılabilmeleri için olağan temsilci ve tevdi eden temsilcisi gibi Yönetmelik ekinde özel bir yetki belgesi hazırlanmaması nedeniyle, bu temsilciler için hazırlanan tip vekâletnamelerin toplu temsilciye uygulanıp uygulanamayacağı konusunda; olağan temsilciler için hazırlanan tip vekâletnamede *".....'yı vekil tayin ettim"* şeklinde sınırlayıcı bir ifadeye yer vermesinden dolayı toplu temsilcilere uygulanamayacaktır. Eğer *".....'yı temsilci olarak tayin ettim"*

şeklinde ifade olsaydı, boşluklardan ilkinde ismi ikincisine temsil türü yazılabilirdi. Tevdi eden temsilcisi için düzenlenen tip yetki belgesinin uygulanıp uygulanamayacağı konusundaysa, bu örnekteki belgenin başlığında tevdi olunan paylara ilişkin bir ibare olması sebebiyle, bu belge de toplu temsilcilerin yetkilendirilmesinde kullanılamayacaktır.

Bu konuda HAAO'larda toplu temsilciye benzeyen çağrı yoluyla vekâlet toplayanlar için SPK II-30.1 sayılı Tebliğ ekinde belirtilen tip vekâletname⁵⁴⁷ gibi AŞ GK Yön ekinde toplu temsilcilerin atanması için örnek yetki belgesi hazırlanabilir. Bu tip yetki belgesinin başlığı toplu (kitleli, kurumsal) temsil, içeriğindeyse temsil edilen hak sahibinin ve temsilcinin kimlik bilgileri ile temsil olunacak payların sayıları, çeşitleri, payların itibari değerleri ve grupları konusunda bilgilerine (TTK m. 431) yer verilerek en sonunda temsilcinin yönetim temsilci, bağımsız temsilci ya da kurumsal temsilcilerden hangisiyle atandığına ilişkin bir ibarenin olması ya da her bir toplu temsilci türü için ayrı ayrı tip belgesi hazırlanabilir. Yönetmelikte bu şekilde düzenleme olmadığı için toplu temsilciler hak sahibinin genel ya da özel yetkilendirmesiyle genel kurula katılabilmelidir.

5. Yönetim Temsilcisi

5.1. Kavram ve Özellikleri

Yönetim temsilcisi, TTK ile getirilen yeni düzenlemelerden birisidir. “*Organın temsilcisi, bağımsız temsilci ve kurumsal temsilci*” kenar başlıklı TTK m. 428/1’de “*şirket, kendisiyle herhangi bir şekilde ilişkisi bulunan bir kişiyi, genel kurul toplantısında kendileri adına oy kullanıp ilgili diğer işlemleri yapması için yetkili temsilcileri olarak atamaları amacıyla pay sahiplerine tavsiye edecekse, bununla birlikte şirketten tamamen bağımsız ve tarafsız bir diğer kişiyi de aynı görev için önermeye ve bu iki kişiyi esas sözleşme hükmüne göre ilan edip şirketin internet sitesine koymaya mecburdur*” şeklindeki düzenlemeden ilki “*yönetim (organın) temsilcisi*”, diğeri ise “*bağımsız temsilci*”dir⁵⁴⁸.

⁵⁴⁷ Bkz. EK-14.

⁵⁴⁸ Çünkü hükümdeki yönetim temsilcisi ve bağımsız temsilci ayrımı gerekçede şu şekilde ifade edilmiştir; “*pay sahiplerine tavsiye edilen ilk kişinin kanun tarafından yönetim kuruluna bağlılığı sebebiyle organın temsilcisi ikincisi ise bağımsız temsilci olarak adlandırılmıştır*” (bkz. TTK m. 428/1 gerekçesine).

Söz konusu düzenlemede yönetim temsilcisi için herhangi bir tanımlama yapılmadığı fark edilmektedir. Öğretiye baktığımızda, yönetim temsilcisi hakkında aynı sonuca ulaşan birbirinden farklı tanımlamalar yapılmıştır. Şöyle ki; *Ayan*, yönetim temsilcisini ortaklıkla herhangi bir şekilde ilişkisi bulunan ve ortaklık tarafından kitlesel temsilci olarak önerilen kişi olarak ifade etmiştir⁵⁴⁹. *Tekinalp*, yönetim temsilcisini bir anonim ortaklıkta yönetimin önerileri yönünde oy kullanacak kimseleri bir “*temsilci etrafında*” toplamak amacıyla yönetim tarafından ortaklıkla herhangi bir şekilde ilişkisi bulunan ve ortaklık tarafından toplu temsilci olarak pay sahiplerine tavsiye edilen kişi olarak tarif etmiştir⁵⁵⁰. *Üçışık/Çelik*, tanımlamadan ziyade şu şekilde bir açıklama yapma yoluna gitmiştir: “*Organ temsilcisi kendisini seçen organın önerileri yönünde oy kullanan ve genel kurulun gündem maddeleri itibariyle oylarını hangi yönde kullanacağını ve temsil belgesinin içeriğini açıklayan kişidir*”⁵⁵¹. *Kaya*, yönetim temsilcisini; “*ortaklık kendisiyle herhangi bir şekilde ilişkisi bulunan bir kişiyi genel kurul toplantısında kendileri adına oy kullanıp ilgili diğer işlemleri yapması için yetkili temsilcileri olarak atamaları amacıyla pay sahiplerine önerebilmesi*” şeklinde ifade etmiştir⁵⁵². Fikrimizce, yönetim temsilcisi yönetim kurulu tarafından kendileri adına genel kurula katılıp oy kullanması için kendileriyle herhangi bir şekilde ilişkisi bulunan ve pay sahiplerine tavsiye edilen kişiye denir.

TTK m. 428/1 hükmünün kenar başlığında kullanılan terimle Kanun metninin birbiriyle uyumlu olmadığı görülmektedir. Şöyle ki; hükmün kenar başlığında bulunan organın temsilcisi ifadesinden ortaklığın organlarında görev alan biri, yani ortaklığın yönetimi ve temsili konusunda yetkili olan yönetim kurulunun anlaşılması gerekirken, Kanun metninde “*şirketle herhangi bir şekilde ilişkisi bulunan bir kişi*” ifadesi yer almaktadır. Yönetim temsilcisine ilişkin hükmün esinlendiği İsvBK m. 689c hükmüne baktığımızdaysa “*ortaklığın pay sahiplerine bir organın bir üyesini veya kendisine herhangi bir şekilde bağlı bulunan diğer bir kişiyi*” önermesi ve buna uyumlu olarak da hükmün kenar başlığında “*organ temsilcisi*” anlamında “*Organvertreter*” terimi kullanılmaktadır. Tasarının ve Alt Komisyonun kabul ettiği metinlerde hükmün ilk fıkrasında yer alan ve kaynak İsvBK m. 689c’nin lafzını yansıtan “*ortaklık bir organın*

⁵⁴⁹ *Ayan, Temsil*, s. 107.

⁵⁵⁰ *Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları*, § 13, N. 13-52.

⁵⁵¹ *Üçışık/Çelik*, s. 297.

⁵⁵² *Kaya, Temsil*, s. 69.

bir üyesini veya kendisine herhangi bir şekilde bağlı bulunan diğer bir kişiyi” ibaresi yer almaktaydı; ancak bu açıklama yeteri kadar geniş bulunmayarak her iki varsayımı da kapsayan ve daha geniş olan “*ortaklık kendisiyle herhangi bir şekilde ilişkisi bulunan bir kişi*” ibaresiyle değiştirilmiş ve fıkra bu değişikliğe paralel olarak yeniden düzenlenmiştir⁵⁵³. Ne var ki öğretide de kanun koyucu tarafından tercih edilen “*organın temsilcisi*” teriminin yerinde olmadığı, bu terim yerine “*şirket (ya da şirketin) temsilcisi*”, “*yönetim (ya da yönetimin) temsilcisi*” veya TTK m. 407/2, 428/1, 430/1 gerekçelerinde yer aldığı gibi “*organ temsilcisi*” teriminin daha yerinde bir tercih olduğu ifade edilmiştir⁵⁵⁴. Fikrimizce organın temsilcisi ifadesiyle anonim ortaklığın tüm organlarını temsil ediyor izlenimi yarattığından SPK II-30.1 sayılı Tebliğ’de organın temsilcisine benzeyen ama bunu ifade etmek için kullanılan “*yönetim temsilcisi*” terimi bu temsilcinin kimin temsilcisi olduğunu anlatmak bakımından daha açık ve anlaşılır olmasını sağlayacaktır. Bu bakımdan çalışmamızda kanuni terim olan organın temsilcisi yerine “*yönetim temsilcisi*” ifadesi kullanılmıştır.

5.2. Yönetim Temsilcisiyle Pay Sahibi ve Ortaklık Arasındaki Hukuki İlişkinin Niteliği

Yönetim temsilcisinin temsil ilişkisi pay sahibiyle ve ortaklıkla olmak üzere iki ayrı şekilde incelenmelidir. Anonim ortaklık, yönetim temsilcisini gösterip göstermemekte serbesttir. Bu nedenle yönetim temsilcisi atanması anonim ortaklık için bir yetkidir başka bir ifadeyle yükümlülük değildir ve bu konuda yükümlülük de getirilemez⁵⁵⁵. Yönetim kurulu tarafından yönetim temsilcisinin yetkilendirilmesi herhangi bir şekle tabi değildir⁵⁵⁶. Öğretideki bizim de katıldığımız baskın görüşe göre, anonim ortaklık ile yönetim temsilcisi arasındaki iç ilişki vekâlet sözleşmesi niteliğinde olup, bu ilişki kapsamında, yönetim temsilcisi ortaklığa karşı yükümlülük altına girmektedir⁵⁵⁷.

Yönetim temsilcisi ile pay sahibi arasındaki ilişkiye baktığımızdaysa, sadece yetkilendirme değil aynı zamanda yükümlülükleri de içeren temsil ilişkisine dayalı

⁵⁵³ Bkz. 03.05.2007 tarihli Adalet Komisyon Raporu, s. 48.

⁵⁵⁴ Kendigelen, *Değişiklikler*, s. 330; Kaya, *Temsil*, s. 68. Üçışık/Çelik ve Karamanlıoğlu eserlerinde “*organın temsilcisi*” terimini yerinde bulmadıkları için “*organ temsilcisi*” terimini kullanmışlardır (bkz. Üçışık/Çelik, s. 296; Karamanlıoğlu, s. 107, 202).

⁵⁵⁵ Üçışık/Çelik, s. 301; Karamanlıoğlu, s. 202

⁵⁵⁶ Ayan, *Temsil*, s. 19.

⁵⁵⁷ Karamanlıoğlu, s. 203, 402; Mahmatlı, s. 69. Ayan, şirket ile organın temsilcisi arasındaki sözleşmeyi “*iş görme sözleşmesi*” olarak nitelendirmektedir (bkz. Ayan, *Temsil*, s. 17-18).

vekâlet sözleşmesi olduğu görüşündeyiz⁵⁵⁸. Dolayısıyla yönetim temsilcisi ile ortaklık ve pay sahibi arasında olmak üzere iki ayrı vekâlet sözleşmesi olduğunu söyleyebiliriz.

5.3. Yönetim Temsilcisinin Atanması

5.3.1. Yönetim Temsilcisini Belirlemeye Yetkili Kişi

Ortaklığın kendisiyle herhangi bir şekilde ilişkisi bulunan bir kişiyi genel kurul toplantısında kendileri adına oy kullanıp ilgili diğer işlemleri yapması için yetkili temsilci olarak atamaları amacıyla pay sahiplerine önerebileceği TTK m. 428/1’de açıkça düzenlenmiştir. Bu hükümde yönetim temsilcisini belirleme yetkisinin ortaklığa ait olduğu belirtilmiş; ancak bu kişinin seçiminde hangi organın yetkili olduğu gösterilmemiştir. Hükümün gerekçesine baktığımızda bu konuda yetkili organın; yönetim kurulu veya başka bir organ olduğu ifade edilmektedir. Dolayısıyla hangi organın yetkili olduğu konusunda bir açıklık olmadığını gözlemlemekteyiz. Bu konuda “*yönetim kurulunun görevleri ve yetkileri*”ne ilişkin esasların yer aldığı TTK m. 374’e baktığımızda anonim ortaklığın yönetim organı olarak ortaklığı idare ve temsil yetkisinin yönetim kuruluna ait olduğu belirtilmiştir. Öyleyse TTK m. 374 ve m. 428 hükümlerini birlikte değerlendirdiğimizde yönetim temsilcisini önerme yetkisi, gerekçede yer alan ifadenin aksine, sadece yönetim kuruluna ait olmalıdır⁵⁵⁹. Bu nedenle, gerekçede yer alan “....*başka bir organ*” ifadesi gereksiz ve karışıklığa neden olması sebebiyle uygun değildir.

Yönetim temsilcisi yönetim kurulu kararı ile belirlenmelidir. Bunun için de esas sözleşmede aksine ağırlaştırıcı bir hüküm bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve kararlarını toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alır. Bu kural, yönetim kurulunun elektronik ortamda yapılması halinde de uygulanır (TTK m. 390/1). Eğer oylar eşit çıkarsa o konu gelecek toplantıya bırakılır. İkinci toplantıda da eşitlik olursa söz konusu öneri reddedilmiş sayılır (TTK m. 390/3).

Yönetim kurulu bağımsız temsilciyle beraber yönetim temsilcisini esas sözleşme hükmüne göre ilan edip şirketin internet sitesine koymaya mecburdur (TTK

⁵⁵⁸ Aynı yönde bkz. Ayan, *Temsil*, s. 17; Karamanlioğlu, s. 403; Bu ilişkinin “*oy sözleşmesi*” olarak nitelendirilemeyeceği görüşü için bkz. Waidacher, s. 12.

⁵⁵⁹ Aynı yöndeki görüşler için bkz. Kendigelen, *Değişiklikler*, s. 330; Yayla, *Borsaya Kote Ortaklıklar*, s. 7; Bahtiyar/Hamamcioğlu, *Genel Kurul*, s. 66; Şener, *Ortaklıklar*, s. 503; Kaya, *Temsil*, s. 49; Karamanlioğlu, s. 108, 202.

m. 428/1). Ayrıca yönetim kurulu bu temsilcileri genel kurul toplantısına ilişkin çağrısında, adreslerini ve onlara ulaşma numaralarını da belirterek ilan eder ve internet sitesinde yayımlar⁵⁶⁰ (TTK m. 428/2). Bu merasime uyulmaması genel kurul kararlarının iptali sebebidir⁵⁶¹.

5.3.2. Yönetim Temsilcisi Olarak Atanabilecek Kişiler

Yönetim kurulunun yönetim temsilcisini önermeye yetkili organ olduğunu belirledikten sonra kimlerin yönetim temsilcisi olarak tavsiye edilebileceği konusuna değinmemiz gerekmektedir. Bu konu için TTK m. 428/1'e baktığımızda *“şirket kendisiyle herhangi bir şekilde ilişkisi bulunan bir kişiyi...”* şeklinde bir düzenleme bulunmaktadır. Buna göre, yönetim kurulu kendi üyelerinden birini veya kendisiyle herhangi bir şekilde ilişkisi bulunan bir kişiyi ya da üçüncü bir kişiyi, genel kurul toplantısında kendileri adına oy kullanıp ilgili diğer işlemleri yapması için yetkili temsilcileri olarak pay sahiplerine önerebilir⁵⁶². Ancak yönetim kurulu, kurul-organ olarak bizzat kendisini tavsiye edemez. Öyleyse ortaklığın büyük bir ortağı, ortaklık yönetim kurulu üyesi, ortaklığın ticari temsilcisi veya çalışanı ya da ortaklığa bağımlı dışarıdan üçüncü bir kişi (şirketin avukatı, mali müşaviri vs.) gibi kişilerin yönetim temsilcisi olabilmesi mümkündür⁵⁶³.

Devlet memurlarının yönetim temsilcisi olarak pay sahiplerine önerilip önerilemeyeceği; Devlet Memurları Kanununun *“Ticaret ve diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunma yasağı”* başlıklı m. 28/1, cüm. 1, *“memurlar TTK'ya göre (tacir) veya (esnaf) sayılmalarını gerektirecek bir faaliyette bulunamaz, ticaret ve sanayi müesseselerinde görev alamaz, ticari mümessil veya ticari vekil veya kolektif şirketlerde ortak veya komandit şirkette ortak olamazlar (Görevli oldukları kurumların iştiraklerinde kurumlarını temsilen alacakları görev hariç)”* şeklindeki hükmünden

⁵⁶⁰ İsviçre Hukukunda şirket pay sahiplerine bu öneriyi yaparken pay sahiplerine önceden hazırlanan temsil belgelerini imzalamaları kaydıyla oy ve buna bağlı haklarının genel kurulda temsili işini şirketin bizzat üstlendiğinin belirtilmesi dışında bünyesinde görev yapan veya herhangi bir şekilde kendisiyle irtibatı bulunan kişiyi ismen belirtmek zorunda değildir (bkz. Schaad, Art 689c, N. 3).

⁵⁶¹ Bkz. TTK m. 428/2 gerekçesi. Bu konudaki eleştirilerimiz için bkz. Üçüncü Bölüm “2. Toplu Temsilin Getiriliş Nedenleri ve Amacı” ve “7.3. Kurumsal Temsilcinin Atanması”.

⁵⁶² Benzer görüşler için bkz. Pulaşlı, C. I, § 29, N. 405; Ayan, *Temsil*, s. 16; Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 13, N. 13-55; Kaya, *Temsil*, s. 70; Schaad, Art. 689c, N. 3; Meier-Hayoz/Forstmoser, s. 242, dn. 59.

⁵⁶³ Böckli, § 12, N. 247; Schaad, Art 689c, N. 9; Waidacher, s. 19; Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 13, N. 13-52; Pulaşlı, *Oy Hakkı*, s. 797; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), N. 681e; Kaya, *Temsil*, s. 70; Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 13, N. 13-55; Bahtiyar/Hamamcıoğlu, *GK Toplantıları*, s. 66.

hareketle tespit edilecektir. Buna göre; hükümde sayılan yasaklı hallere baktığımızda memurun yönetim temsilcisi olabilmesinin yasaklı hallerden biri olmaması ve ayrıca TTK m. 428/3'ün uygulaması sonucu temsilcilik görevini yerine getirirken bu işin karşılığında herhangi bir kazanç elde edemeyeceği düşünüldüğünde, devlet memurunun anonim ortaklık genel kurullarında yönetim temsilcisi olarak pay sahiplerine önerilmesinde bir engel bulunmadığı fikrindeyiz.

Son olarak avukatlar bakımından ise; Avukatlık Kanununun “Avukatlıkla birleşebilen işler” başlıklı m. 12/1-f bendinde yer alan hükme göre; avukatların “anonim, limited, kooperatif şirketlerin ortaklığı, yönetim kurulu başkanlığı, üyeliği ve denetçiliği ve komandit şirketlerde komanditer ortaklık” yapmasında herhangi bir engel bulunmamaktadır. Ayrıca Avukatlık Kanununun “Avukatlıkla birleşmeyen işler” başlıklı 111. maddesinde aylık, ücret, gündelik veya kesenek gibi ödemeler karşılığında hiçbir hizmet ve görev yapamayacaklarına hükmedilmiştir. TTK m. 428/3'te yönetim temsilcisinin bu işin karşılığında herhangi bir kazanç almayacağı açıkça hükmedildiğinden⁵⁶⁴ ve avukatın yönetim temsilcisi olabilmesi Avukatlık Kanununda belirtilen engel işlerden olmadığından, hatta avukatların anonim ortaklıkta yönetim kurulu üyesi olabilmesinde bir mani yokken, baroya kayıtlı bir avukatın yönetim temsilcisi olarak pay sahiplerine önerebilmesinin mümkün olabileceği görüşündeyiz.

5.4. Yönetim Temsilcisinin Temsil Yetkisinin Kapsamı

Yönetim temsilcisinin temsil ettiği pay sahipleri adına genel kurulda kendisini yetkilendiren pay sahiplerinin oylarını bildirgesine uygun bir şekilde kullanması ve ilgili diğer işlemleri yapması gerektiği, TTK m. 428/1'de hüküm altına alınmıştır. Buna göre, ortaklık kendisiyle herhangi bir şekilde ilişkisi bulunan bir kişiyi genel kurul toplantısında kendileri adına oy kullanıp ilgili diğer işlemleri yapması için yetkili temsilcileri olarak atamaları amacıyla pay sahiplerine önerebilir.

Kural olarak yönetim temsilcisi genel kurulda oyunu TTK m. 430 gereği bildirgesinde ilan ettiği gibi kullanmalıdır. Eğer temsil ettiği pay sahibi ya da pay sahiplerinin kanun ve esas sözleşmeden kaynaklanan oy hakkı sınırlamaları varsa, yönetim temsilcisi bunlara da uymak zorundadır⁵⁶⁵. Oydan yoksunluğa ilişkin TTK m.

⁵⁶⁴ Kaya, avukat, mali müşavir gibi belli meslek gruplarının ücret mukabili karşılığında organın temsilcisi olabileceği fikrindedir (Kaya, *Temsil*, s. 70).

⁵⁶⁵ İsviçre Hukukunda da benzer görüş için bkz. Schaad, Art 689c, N. 11.

436/2’de şirket yönetim kurulu üyeleriyle yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişiler, yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmeleriyle ilgili kararlarda kendilerine ait paylardan doğan oy haklarını kullanamayacağı düzenlenmiştir⁵⁶⁶ (TTK m. 436/2; AŞ GK Yön m. 19/4). Buna göre, yönetim kurulunun ibrasına ilişkin kararlarda yönetime katılanların tümünün oy hakları yoktur. Bu durumda yönetim temsilcisi ortaklıkla herhangi bir şekilde ilişkisi olması ve hatta yönetim kurulu üyelerinden biri olabilmesi ihtimali nedeniyle genel kurulda bu konuda yapılan oylamalara katılıp katılamayacağı tartışılması gerekmektedir. Böckli 2004 tarihli 3. baskı eserinden itibaren, yönetim temsilcisinin diğer pay sahiplerinin “*temsilci sıfatıyla*” yönetimin ibrasında oy kullanılabileceği görüşünü terk ederek oy kullanmayacağı görüşünü benimsemiştir⁵⁶⁷. Böckli, ortaklığın bu tarz bir sıkıntıyla karşılaşması halinde şunu önermektedir; ortaklık ya ibra oylamasında yönetim temsilcisi üzerinden kullanılan tüm oyların hesaplanmasından, yani yönetim temsilcisine yönlendirilen oy haklarının hepsinin etkisinden vazgeçer ya da pay sahiplerine yeni bir bağımsız temsilci önerir⁵⁶⁸. Schaad, ortaklık yönetim kurulunun temsilcisi olan yönetim temsilcisinin ortaklık yönetiminin ibrasına ilişkin oylamaya kendisine ait paylar haricinde, temsilci olarak verilen paylarla ibra oylamasına katılabileceği görüşündedir⁵⁶⁹. İsviçre Federal Mahkemesi, 07.02.2002 tarihli kararında, İsvBK m. 689c anlamındaki yönetim temsilcisinin, bizzat kendisinin de yer aldığı ortaklık yönetiminin ibrasına ilişkin oylamada, hem kendisine ait paylara ilişkin olarak hem de diğer pay sahiplerinin verdiği temsil yetkisine dayanarak oy kullanamayacağına karar vermiştir⁵⁷⁰.

Fikrimizce yönetim temsilcisi anonim ortaklık genel kurulunda sadece temsilciyse veya hem pay sahibi hem de temsilciyse her halükarda yönetim kurulunun ibrasına ilişkin yapılan oylamaya oylamanın geçerliliğinin etkilenmemesi bakımından katılmamalıdır. Temsil yetkisi veren kişinin oy hakkı sınırlamaları ya da oydan

⁵⁶⁶ TTK m. 436/1’e göre pay sahibinin oydan yoksun olduğu hallerde, yönetim temsilcisinin de oy hakkı olmadığı birinci bölümde anlatılmıştır (bkz. Birinci Bölüm “2.1.3.3.3. Müzakerelere Katılma ve Öneride Bulunma Hakkı”).

⁵⁶⁷ Böckli, § 12, N. 305.

⁵⁶⁸ Böckli, § 12, N. 305.

⁵⁶⁹ Schaad, Art. 689c, N. 10, son cüm.. Karşı görüş için bkz. Patrick Schleifer, *Der gesetzliche Stimmrechtsausschluss im schweizerischen Aktienrecht*, Diss. Zürich 1993, s. 210.

⁵⁷⁰ BGE 128 III 142 (bkz. Böckli, § 12, N. 304).

yoksunluk halleri ortaklık, yani yönetim kurulu tarafından, yönetim temsilcisinin bildirim yükümlülüğü sayesinde denetlenebilir⁵⁷¹.

TTK m. 428/1’de yönetim temsilcisinin pay sahipleri adına genel kurulda oy kullanma hakkı dışında ilgili diğer işlemleri yapmasından anlaşılması gereken; yönetim temsilcisinin genel kurulda müzakerelere katılma, öneride bulunma, bilgi alma hakkı gibi pay sahibinin genel kurula katılma haklarını kullanabileceğidir⁵⁷².

5.5. Yönetim Temsilcisiyle İlgili Karşılaşılabilecek Özel Durumlar

5.5.1. Ortaklığın, Bağımsız Temsilci Önerme Zorunluluğundan Kaçınmak İçin Yönetim Temsilcisini Atamaması

Yönetim temsilcisi, yönetimin önerileri doğrultusunda oy kullanması için getirildiğinden tarafsız olması beklenemez. Bu nedenle, şirket, yönetim temsilcisini belirlerse, aynı zamanda bağımsız temsilciyi de belirlemekle yükümlüdür (TTK m. 428/1). Aksi takdirde farklı görüşteki pay sahiplerine, görüşlerini doğru şekilde genel kurula yansıtacak bir temsilci atayabilme imkânı sağlanmamış olur.

Ortaklık yönetim kurulunun, bağımsız temsilci önerme yükümlülüğünden kurtulmak için yönetim temsilcisini önermekten kaçınması, ihmal etmesi ya da kendisine verilen bu olanağı kötüye kullanması gibi haller ortaya çıkabilir. Kanun koyucu bu ihtimalin doğabileceğini tahmin ederek, kurumsal temsilci (TTK m. 428/2) kurumunu getirmiştir. TTK m. 428 gerekçesinde de ifade edildiği üzere pay sahipleri, yönetim temsilcisinin belirlenmemesi ya da yönetim temsilcisi belirlendiği halde bağımsız temsilcinin belirlenmediği veya bağımsızlığının şüpheli olduğu durumlarda kurumsal temsilciyi belirleme olanağına sahip olduklarından bu konudaki olası problemlerin de önüne geçilmiş olacaktır.

5.5.2. Yönetim Temsilcisinin Konumu Nedeniyle Yönetim Lehine Gücün Kayması

Yönetim temsilcisi, ortaklıkla bir şekilde ilişki içinde olan kişidir. Dolayısıyla ortaklık kendi bünyesinde çalışan ve kendisine bağlı birini pay sahiplerine tavsiye edebileceği gibi, üçüncü bir kişiyi de önerebilir. Gerek ortaklık bünyesinde çalışan ve

⁵⁷¹ İsviçre Hukukundaki benzer görüşler için bkz. Schaad, Art 689c, N. 11-12, N. 25; Böckli, § 12, N. 309.

⁵⁷² Bu haklarla ilgili detaylı açıklamalarımız için bkz. Birinci Bölüm “2.1.3.3. Temsilcinin Temsil Yetkisinin Kapsamı”.

gerekse ortaklık dışında yer almasına rağmen temsilci olarak önerilen kişilerin yönetim kurulunun önerileri doğrultusunda oy kullanacak olmalarından dolayı öncelikle ortaklığa ait menfaatleri korumaya özen gösterecekleri söylenebilir⁵⁷³.

Yönetim temsilcisinin ortaklığın önerileri doğrultusunda oy kullanmasından dolayı tarafsız olması da beklenemez⁵⁷⁴. Bu durum yönetim lehine gücün kaymasına ve temsil yetkisini veren pay sahiplerinin haklarının zedelenmesine neden olabilir. Bu nedenle ortaklıkla herhangi bir şekilde ilişkisi bulunan yönetim temsilcisinin, pay sahipleri ile ortaklık arasındaki menfaat çatışmalarında temsil ettikleri pay sahiplerini korumak amacıyla konu TTK'da şu şekilde düzenlenmiştir: Ortaklık, kendisiyle herhangi bir şekilde ilişkisi bulunan bir kişiyi, genel kurul toplantısında kendileri adına oy kullanıp ilgili diğer işlemleri yapması için yetkili temsilcileri olarak atamaları amacıyla pay sahiplerine tavsiye edecekse, bununla birlikte ortaklıktan tamamen bağımsız ve tarafsız bir diğer kişiyi de aynı görev için önermeye ve bu iki kişiyi esas sözleşme hükmüne göre ilan edip ortaklığın internet sitesine koymaya mecburdur. Buna göre, kanun koyucu yönetim temsilcisine yetki vermek istemeyen pay sahipleri için bağımsız temsilci seçeneğiyle bir olanak sağlamış olmaktadır.

Pay sahiplerinin menfaatini koruma açısından ortaklık tarafından önerilen kişilere pay sahiplerinden talimat alma yükümlülüğüne tabi tutulması yönetim lehine gücün kaymasını engelleyebilir mi sorusu akla gelebilir. TTK m. 428/4'te toplu temsilciler tarafından yayınlanan bildirgenin pay sahipleri tarafından temsilcilerine verilen talimat yerine geçeceğinden, yönetim temsilcisinin pay sahibinden talimat alma yükümlülüğü bulunmadığı anlaşılmaktadır. Ancak TTK m. 427/1 hükmünde katılma haklarını temsilci olarak kullanan kişinin temsil edilenin talimatına uyacağı belirtilmiştir. Ayrıca hükmün gerekçesinde talimata uyma yükümlülüğünün hem bireysel hem de toplu temsilciler için geçerli olduğu da ifade edilmiştir⁵⁷⁵. Bu nedenle her ne kadar TTK m. 428/1'de talimat alma yükümlülüğü açıkça düzenlenmemiş olsa

⁵⁷³ Burada temsilci olarak belirlenen kişinin şirket ile olan hukuki ilişkisi, pay sahipleri açısından önemli bir farklılık oluşturmayacaktır. Dolayısıyla avukat, mali müşavir gibi belli meslek gruplarına mensup kişilerin şirket tarafından önerilmesi halinde de menfaat çatışmasının azalacağı şeklinde bir sonuca varılamayacağı fikrindeyiz.

⁵⁷⁴ Bahtiyar/Hamamcıoğlu, *GK Toplantıları*, s. 66.

⁵⁷⁵ Bkz. TTK m. 427 gerekçesine.

da⁵⁷⁶, bu pay sahiplerinin oy haklarının hangi yönde kullanılacağına dair talimat verme haklarının bulunmadığı sonucunu doğurmaz⁵⁷⁷. Dolayısıyla bildirmede yer almayan hususlarla ilgili pay sahibinin temsilciye talimat verebilmesinin mümkün olduğu fikrindeyiz.

5.5.3. Menfaat Çatışması

Yönetim temsilcisi ortaklık tarafından önerildiği için, yani bir nevi yönetimin temsilcisi olduğu için, yönetim temsilcisi ile ortaklık arasında kural olarak menfaat çatışması bulunmayacaktır. Çünkü bu ilişki genellikle uzun vadeli olup kısa vadeli başarı ve kazançlara dayalı değildir. Ancak, yönetim temsilcisi sadakat yükümlülüğüne rağmen kendi menfaatini düşünebilir ve bu halde ortaklık menfaatine ters düşebilir. Burada imkân dâhilinde olan durum yönetim temsilcisinin şahsen ortaklık alacaklısı ve borçlusu olma durumudur. Yönetim temsilcisinin şahsi menfaatlerinin söz konusu olduğu diğer durumlar; yeniden seçilmesi, işten çıkartılması, yönetimi kontrol etmeye neden olan kararlar gibi sıralanabilir⁵⁷⁸.

Yönetim temsilcisinin pay sahibi olması halinde, temsilci olarak kendisini yetkilendiren diğer pay sahipleri adına oy kullanması kendi oy hakkını engellemeyecektir. Ancak böyle bir durumda karşımıza çeşitli şekillerde menfaat çatışması çıkabilir⁵⁷⁹. Şöyle ki; anonim ortaklıkta yönetim temsilcisi kendisi de pay sahibiyse temsil ettiği pay sahiplerinin menfaatine aykırı olacak şekilde kendi menfaatini düşünebilir. Bu halde yönetim temsilcisi oylarını hangi yönde kullanacağını bildirme ile açıkladığından genel kurulda bildirgesine aykırı davranışa da kusurlu olarak bildirgesine veya kanuna aykırı hareket ettiğinden veya hileli işlemler yaptığından dolayı yönetim temsilcisi bu fiil ve kararlarının sonuçlarından TBK m. 506/1 ve 2 uyarınca sorumlu olacak; sorumluluğu kaldıran veya sınırlayan sözleşmeler geçersiz olacaktır (TTK m. 428/5).

Yönetim temsilcisi yapılan genel kurulda aynı anda hem bir pay sahibinin bireysel temsilcisi sıfatıyla hem de yönetim temsilcisi sıfatıyla pay sahibini temsilen

⁵⁷⁶ Kanun koyucunun talimat alma yükümlülüğünü bilinçli olarak öngörmemesinin nedeni; TTK m. 430'da ifade edilen bildirgenin talimat yerine geçeceğinin TTK m. 428/4'te hüküm altına alınmış olması diyebiliriz.

⁵⁷⁷ Aynı yönde bkz. Kaya, *Temsil*, s. 71.

⁵⁷⁸ Waidacher, s. 29.

⁵⁷⁹ Waidacher, s. 30.

genel kurula katılabilir. Pay sahibinin bireysel temsilci sıfatına sahip olarak pay sahibinden ortaklığın menfaatlerine ters düşen talimatlar alabilir. Böyle bir durumda yönetim temsilcisi sıfatıyla bildirgesine uygun davranmak zorundayken bireysel temsilci sıfatıyla pay sahibinin talimatına uymalıdır. Eğer yönetim temsilcisi bildirgesine aykırı davranırsa TTK m. 428/5 hükmüne göre sorumlu olacaktır. Yönetim temsilcisi yönetim kuruluyla menfaat çatışması yaşamak istemezse söz konusu talimatları veren pay sahibini bağımsız temsilciye yönlendirme yolunu da seçebilir.

6. Bağımsız Temsilci

6.1. Kavram ve Özellikleri

Anonim şirket, pay sahiplerine yönetim temsilcisi olarak bir kişiyi önermesi halinde, bununla birlikte şirketten tamamen bağımsız ve tarafsız bir diğer kişiyi de aynı görev için önermeye ve bu iki kişiyi esas sözleşme hükmüne göre ilan edip şirketin internet sitesine koymaya mecburdur (TTK m. 428/1; İsvBK m. 689c). Buna göre ortaklığın yönetim temsilcisi önermesi halinde aynı zamanda bağımsız temsilciyi de pay sahiplerine tavsiye etme zorunluluğu doğacaktır.

Bağımsız temsilcinin atanmasıyla yönetim temsilcisinin şahsi ya da yönetimin menfaatlerinin genel kurulda uygulanılmasının önüne geçilmiş ve dolayısıyla pay sahibinin yönetime karşı güveni de sağlanmış olur. Dolayısıyla yönetimin gücünü yönetim temsilcisi aracılığıyla kötüye kullanılmasından korkan ve genel kurula katılabilecek durumda olmayan ya da katılmak istemeyen pay sahipleri, bağımsız temsilci aracılığıyla genel kurula katılırlar. Bu nedenle bağımsız temsilcinin, yönetim kurulunun yönetim temsilcisi aracılığıyla oy toplayarak artan yönetim gücünü sınırlandırması amacıyla ortaklıktan tamamen bağımsız birinin temsilci olarak pay sahiplerine tavsiye edilmesi suretiyle, kendilerine bir seçenek sunulması amacıyla getirildiğini söyleyebiliriz. Eğer pay sahipleri her iki temsilciye de güven duymazsa TTK m. 428/2 gereğince kurumsal temsilci sigorta olarak pay sahipleri tarafından önerilebilir.

Kanun koyucu bağımsız temsilci için bir tanım yapmamıştır. Öğretide *Tekinalp*, bağımsız temsilciyi yönetimin önerileri dışındaki önerileri oluşturacak olan ve yine yönetim kurulu tarafından önerilip, yönetim temsilcisi ile birlikte önerilecek kişi ve yönetim temsilcisinin yönetim tarafından gösterilen alternatifi şeklinde

tanımlamaktadır⁵⁸⁰. Ayan, bağımsız temsilciyi ortaklık tarafından önerilen, genel kurulda mevcut yönetim kurulunun önerilerinin aksi yönde oy kullanacak temsilci olarak tanımlamaktadır⁵⁸¹. Fikrimizce, bağımsız temsilci yönetim kurulu tarafından pay sahiplerine yönetim temsilcisinin önerilmesi halinde, buna alternatif olarak Kanunen önerilmesi zorunlu olan ve yönetimden tamamen bağımsız ve tarafsız hareket etmesi gereken temsilcidir.

6.2. Bağımsız Temsilcinin Atanması

6.2.1. Bağımsız Temsilcinin Atanabilmesi İçin Ön Şart

Bağımsız temsilciler de yönetim temsilcisi gibi anonim ortaklık genel kurullarında pay sahibini temsil etmesi için atanmaktadır. Bağımsız temsilci atanmasının önerilebilmesi için ön şart, ortaklık tarafından yönetim temsilcisinin atanmasıdır⁵⁸².

Pay sahiplerine yönetim temsilcisi önerilmeyen hallerde, bağımsız temsilci önerilme zorunluluğu yoktur⁵⁸³. Bununla birlikte ortaklığın kendisiyle herhangi bir şekilde ilişkisi bulunan birini pay sahiplerine önermeksizin doğrudan doğruya bağımsız ve tarafsız bir kişiyi bağımsız temsilci olarak tavsiye etmesi de mümkündür⁵⁸⁴. Öğretide *Pulaşlı*, anonim ortaklık, pay sahiplerine genel kurulda oy kullanmak üzere hiçbir temsilci önerisinde bulunmamakla birlikte, pay sahiplerinin oy kullanacak temsilci konusunda kendisine yaptıkları öneriyi kabul ederse, bu takdirde de bir yönetim temsilcisi söz konusu olmakla birlikte, anonim ortaklığın yönetim temsilcisini önermesine ilişkin şartın eksik olması nedeniyle pay sahiplerine bağımsız temsilci önermesi hususunda bir sorumluluğunun söz konusu olmayacağını ifade etmiştir⁵⁸⁵. *Karamanlioğlu*, söz konusu kişi anonim ortaklık tarafından önerildiğinden, şekli anlamda bir yönetim temsilcisi bulunmakla birlikte; pay sahiplerinin iradesi doğrultusunda belirlendiğinden ve anonim ortaklık ile bir bağlılık ilişkisi bulunmayabileceğinden, her somut olayda maddi anlamda bir yönetim temsilcisi

⁵⁸⁰ Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 13, N. 13-56.

⁵⁸¹ Ayan, *Temsil*, s. 25.

⁵⁸² Bkz. TTK m. 428 gerekçesine.

⁵⁸³ Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 13, N. 56; Kaya, *Temsil*, s. 75.

⁵⁸⁴ Meier-Hayoz/Forstmoser, § 16, N. 386; von Salis, s. 324; Schaad, Art. 689c, N. 4-5; Böckli, § 12, N. 248; Moroğlu, *Genel Kurul*, s. 295; Ayan, *Temsil*, s. 17; Pulaşlı, *C. I.*, § 29, N. 408; Pulaşlı, *Oy Hakkı*, s. 798-799.

⁵⁸⁵ Pulaşlı, *C. I.*, § 29, N. 408.

niteliğinde olmayabileceğini belirtmiştir. Yazar, ortaklığın pay sahiplerine bağımsız temsilci adı altında örtülü şekilde yönetim temsilcisi önermesi halinde, ayrıca bir bağımsız temsilci önerme yükümlülüğünün de devam edeceğini belirtmiştir⁵⁸⁶. *Songur*, pay sahiplerinin yönetim kuruluna yönetim temsilcisi olarak önerilmek üzere belirli bir kişiyi teklif etmeyip, yalnızca bir yönetim temsilcisi önerilmesini talep etmesi durumunda; yönetim kurulu tarafından önerilecek bu kişinin yönetim temsilcisi sıfatını taşıyacağını ifade etmiştir⁵⁸⁷. Fikrimizce bu tarz yöntem ortaklığın bağımsız temsilci önerme yükümlülüğünün ortadan kaldırılmasına hizmet etmemelidir. Üstelik hükmün amacı örtülü- açıkça, doğrudan- dolaylı yönetim temsilcisinin atanması halleri ayrımını yapmadığından, bağımsız temsilcinin bu tarz tüm olasılıklarda atanması gerektiği kanaatindeyiz.

Yönetim temsilcisi önerilmesine rağmen bağımsız temsilci önerilmemişse ortaklık yönetim kurulunun sorumluluğu doğar. Bağımsız temsilci atanmadan sadece yönetim temsilcisi gösterilerek genel kurul kararı alınması durumunda, bu karar iptal edilebilir⁵⁸⁸. Ortaklığın bağımsız temsilci önermesi zorunluluğundan kurtulmak amacı ile yönetim temsilcisi gösterilmemesi halinde, pay sahipleri TTK m. 428/2'deki kurumsal temsilcileri tercih edebilir⁵⁸⁹.

6.2.2. Bağımsız Temsilciyi Belirlemeye Yetkili Kişi

TTK m. 428/1'de ortaklığın yönetim temsilcisi önermesi halinde aynı zamanda bağımsız temsilciyi de pay sahiplerine önerme zorunluluğuna hükmedilmiştir. Buna göre, yönetim temsilcisinde olduğu gibi bağımsız temsilci ortaklık tarafından önerilmektedir. Ortaklıktan anlaşılması gereken yönetim temsilcisinde olduğu gibi yönetim kuruludur⁵⁹⁰. Bu nedenle bağımsız temsilci ortaklığın yönetim kurulu tarafından belirlenir.

Yönetim kurulu bağımsız temsilciyle beraber yönetim temsilcisini esas sözleşme hükmüne göre ilan edip şirketin internet sitesine koymaya mecburdur (TTK m. 428/1). Ayrıca yönetim kurulu bu temsilcileri genel kurul toplantısına ilişkin

⁵⁸⁶ Karamanlioğlu, s. 113, 206, 207.

⁵⁸⁷ Songur, s. 100-101

⁵⁸⁸ Bu konudaki ayrıntılı açıklamalarımız için bkz. Dördüncü Bölüm, “3.3.4. Bağımsız Temsilcinin Atanmasının İhmal Edilmesi veya Bağımsız Temsilcinin Zamansız İstifası”.

⁵⁸⁹ Bkz. TTK m. 428/1 gerekçesine.

⁵⁹⁰ Kendigelen, *Değişiklikler*, s. 330; Yayla, *Borsaya Kote Ortaklıklar*, s. 7.

çağrısında, adreslerini ve onlara iletişim bilgilerini de belirterek ilan eder ve internet sitesinde yayımlar (TTK m. 428/2). Bu merasime uyulmaması genel kurul kararlarının iptali sebebidir⁵⁹¹.

6.2.3. Atanacak Kişinin Bağımsız Olması

Bağımsız temsilci, yönetim temsilcisi gibi yönetim kurulu tarafından pay sahiplerine önerilir; fakat yönetim temsilcisinden farklı olarak, mevcut yönetim kurulundan bağımsız hareket etmesi ve oy kullanma sürecinde etki altında kalmaması bakımından, ortaklıktan bağımsız kişiler arasından seçilmelidir⁵⁹². Başka bir deyişle, yönetim temsilcisi yerine bağımsız temsilciye oy hakkını kullanması için yetki veren pay sahibi, bağımsız temsilcinin bağımsızlığına güvenebilmelidir. Bu nedenle, bağımsız temsilci hem yönetim kuruluna hem de hâkim pay sahiplerinden hiç birine karşı “bağımlı” olmamalıdır⁵⁹³. Kanunda bağımsız temsilcinin “bağımsızlığı” konusunda, sadece soyut olarak “kendisinden (ortaklıktan) bağımsız” şeklinde bağımsızlık kavramı çok geniş tutulmuş, ancak herhangi bir bağımsızlık ölçütü konulmamış ve maddeye aykırılığın yaptırımını belirtilmemiştir⁵⁹⁴. Hükmün gerekçesinde, bağımsızlığın ne anlama geldiğinin öğreti ve mahkeme kararlarına bırakıldığı belirtilmektedir⁵⁹⁵.

Türk Hukukunda, bağımsız temsilcinin bağımsızlığı konusunda denetçinin bağımsızlığıyla ilgili “denetçi olabilecekler”e ilişkin TTK m. 400’de yer alan denetçinin bağımsızlığına zarar veren haller bağımsızlık ölçütünü tam olarak ortaya koyamadığından bu ölçütlerin uygulanamayacağı fikrindeyiz.

Öte yandan Bağımsız Denetim Yönetmeliği’nin “bağımsızlık ve bağımsızlığın korunması” kenar başlıklı m. 22/1’in bağımsız temsilcinin bağımsızlığı konusunda yol gösterici olup olmadığı değerlendirilebilir. Söz konusu hükümde denetçilerin bağımsızlığının esasta ve şekilde olmak üzere iki ayrı başlık altında incelendiği görülmektedir. BDY m. 22/2’de denetim kuruluşları ve denetçilerin, denetim çalışmalarında denetlenen kuruluştan bağımsız ve tarafsız olmaları gerektiği ve hiçbir şekilde denetlenen kuruluşların karar alma mekanizmalarına katılamayacakları

⁵⁹¹ Bkz. TTK m. 428/2 gerekçesi. Bu konudaki eleştirilerimiz için bkz. Üçüncü Bölüm “2.Toplu Temsilin Getiriliş Nedenleri” ve “7.3. Kurumsal Temsilcinin Atanması”.

⁵⁹² Ayan, *Temsil*, s. 26; Pulaşlı, *Oy Hakkı*, s. 799; Şener, *Ortaklıklar*, s. 503; Karamanlıoğlu, s. 114; Waidacher, s. 61, 191.

⁵⁹³ Pulaşlı, *C. I*, § 12, N. 411; Ayan, *Temsil*, s. 27; Üçışık/Çelik, s. 297.

⁵⁹⁴ Pulaşlı, *C. I*, § 12, N. 411; Yayla, *Borsaya Kote Ortaklıklar*, s. 8.

⁵⁹⁵ Bkz. TTK m. 428/1 gerekçesine.

düzenlenmiştir. BDY m. 22/3'te ise, denetçinin bağımsızlığını ortadan kaldıran haller sayma yoluyla örneklendirilmiştir⁵⁹⁶. Söz konusu hükümlerde denetçinin bağımsızlığıyla ilgili ölçütlerin birebir olarak bağımsız temsilciye uygulanması yerinde olmayacaktır⁵⁹⁷. Çünkü denetçi ve bağımsız temsilci içerik olarak birbirinden farklı kavramlardır. Denetçi, anonim ortaklığın denetim görevini yerine getirirken; bağımsız temsilci, pay sahiplerini genel kurulda temsil eder. Bu nedenle farklı amaçlara hizmet eden bu kurumların bağımsızlık niteliği bağımsız temsilciye birebir uygulanmasına engeldir⁵⁹⁸.

Öğretide SPK II-17.1 sayılı “Kurumsal Yönetim İlkelerinin Belirlenmesine ve Uygulanmasına İlişkin Tebliğ”de “Yönetim kurulu üyelerinin bağımsızlığıyla” ilgili ilkelerin yer aldığı m. 4.3.6'nın⁵⁹⁹, “bağımsız temsilcinin” bağımsızlığını belirlemede

⁵⁹⁶ BDY m. 22/3'te sayılan haller şu şekildedir: “a) Denetçiler ile denetim kuruluşunun ortakları, kilit yöneticileri, denetçileri ve bunların boşanmış olsalar dahi eşleri ile üçüncü dereceye kadar (üçüncü derece dâhil) kan ve kayın hısımları veya denetim kuruluşları tarafından denetlenen işletme veya denetlenen işletme ile ilgili olanlarla doğrudan veya dolaylı olarak menfaat, ortaklık, kilit yönetici sıfatıyla iş, olağan ekonomik ilişkiler dışında borç veya alacak ilişkilerine girilmiş olması, b) Geçmiş yıllara ilişkin denetim ücretinin, geçerli bir nedene dayanmaksızın, denetlenen işletme tarafından ödenmemesi, c) Denetim ücretinin denetim sonuçları ile ilgili şartlara bağlanmış olması, denetimin kalitesine dair belirsizlikler oluşturması, denetim kuruluşu tarafından denetlenen işletmeye sunulan denetim dışı diğer hizmetler dikkate alınarak belirlenmesi, ç) Bağımsızlığı zedeleyen diğer hallerin ortaya çıkması”.

⁵⁹⁷ Songur, s. 103; Karamanlıoğlu, s. 211. Kaya, AB komisyonunun denetçilerin bağımsızlığı konusundaki raporunda benimsenen ölçütlerin uyarlanarak, bağımsız temsilciye uygulanabileceği görüşündedir. Yazar, buna göre şirket tarafından önerilen temsilcinin şirketten bağımsız ve tarafsız olduğu şu kriterler dikkate alınarak belirlenebileceği görüşündedir: a) Son 5 yıl içinde şirketin yönetim kurulunda veya yönetim yetkisine sahip herhangi bir biriminde görev almaması, b) Kendisine şirket tarafından olağandışı herhangi bir menfaatin sağlanmamış olması, c) Şirkette hâkim pay sahibi veya bu pay sahibinin temsilcisi olmaması, d) Hali hazırda veya son yıllarda şirketle yoğun iktisadi ilişkilerinin bulunmaması, d) Şirketin yönetim kurulu üyelerinden birisinin veya yakın akrabasının denetçi olduğu bir şirkette yönetim kurulu üyesi olmaması, e) Yönetim kurulu üyelerinden birisinin yakın akrabası olmamasıdır (bkz. Kaya, *Temsil*, s. 75).

⁵⁹⁸ Karamanlıoğlu, s. 211. Songur, bağımsız denetçi olabilmek için sayılan koşullar arasında “denetlenebilecek şirkette pay sahibiyse” denetçi olunamayacağının hükme bağlanması nedeniyle (TTK m. 400/1-a) bağımsız denetçiye ilişkin hükümlerin bağımsız temsilciye uygulanamayacağını belirtmiştir (bkz. Songur, s. 103).

⁵⁹⁹ SPK II-17.1 sayılı Kurumsal Yönetim Tebliği m. 4.3.6 hükmüne göre bağımsız yönetim ölçütleri şunlardır: “a) Şirket, şirketin ilişkili taraflarından biri veya şirket sermayesinde doğrudan veya dolaylı olarak %5 veya daha fazla paya sahip hissedarların yönetim veya sermaye bakımından ilişkili olduğu tüzel kişiler ile kendisi, eşi ve üçüncü dereceye kadar kan ve sıhrî hısımları arasında, son beş yıl içinde, doğrudan veya dolaylı istihdam, sermaye veya önemli nitelikte ticari ilişkinin kurulmamış olması,

b) Son beş yıl içerisinde, başta şirketin denetimini, derecelendirilmesini ve danışmanlığını yapan şirketler olmak üzere, yapılan anlaşmalar çerçevesinde şirketin faaliyet ve organizasyonunun tamamını veya belli bir bölümünü yürüten şirketlerde çalışmamış ve yönetim kurulu üyesi olarak görev almamış olması,

c) Son beş yıl içerisinde, şirkete önemli ölçüde hizmet ve ürün sağlayan firmaların herhangi birisinde ortak, çalışan veya yönetim kurulu üyesi olmaması,

dikkate alınabileceği belirtilmiştir⁶⁰⁰. Bilindiği üzere bağımsız yönetim kurulu üyesi, ortaklığın organı niteliğinde ve faaliyetinin sürekli olması gerekirken bağımsız temsilcinin faaliyeti kendisine temsil yetkisi verilen genel kurul toplantısı ile sınırlı olması nedeniyle her ikisi birbirinden farklı kişilerdir. Bu nedenle bağımsız yönetim kurulu üyeliğine ilişkin ölçütlerin bağımsız temsilciye birebir uygulanmasının yerinde olmayacaktır⁶⁰¹.

Bağımsız temsilcinin bağımsızlığı konusunda net ölçüler konulmaması da öğretide bağımsız temsilci olarak önerilecek kişiyle anonim ortaklık arasında bağımlılık ilişkisi bulunmaması gerektiği kabul edilmektedir⁶⁰². Şöyle ki, ortaklıkla arasında iş veya vekâlet gibi bir sözleşme ilişkisi bulunan kişiler (örneğin ortaklığın avukatı, mali müşaviri, danışmanı) bağımsız temsilci olarak atanmamalıdır. Buna göre, bağımsız temsilci ortalıkla herhangi bir vekâlet ilişkisi içinde olmamak kaydıyla, bir noter, avukat veya ortaklıklar hukukunda özellikle genel kurul toplantılarında deneyimli güvenilir kişi veya bir bankacı olabilir. Özellikle ortaklıkta iş sözleşmesi ile çalışan işçilerin ve yönetimde karar alma sürecinde etkili olan kişilerin bağımsız temsilci sıfatıyla atanması

d) Yönetim Kurulu görevi dolayısıyla hissedar ise sermayede sahip olduğu payın oranının %1'den fazla olmaması ve bu payların imtiyazlı olmaması,

e) Bağımsız yönetim kurulu üyesi olması sebebiyle üstleneceği görevleri gereği gibi yerine getirecek mesleki eğitim, bilgi ve tecrübeye sahip olması,

f) Bağlı oldukları mevzuata uygun olması şartıyla üniversite öğretim üyeleri hariç, kamu kurum ve kuruluşlarında, aday gösterilme tarihi itibarıyla ve seçilmesi durumunda görevi süresince, tam zamanlı çalışmıyor olması,

g) Gelir Vergisi Kanunu'na göre Türkiye'de yerleşmiş sayılması,

h) Şirket faaliyetlerine olumlu katkılarda bulunabilecek, şirket ortakları arasındaki çıkar çatışmalarında tarafsızlığını koruyabilecek, menfaat sahiplerinin haklarını dikkate alarak özgürce karar verebilecek güçlü etik standartlara, mesleki itibara ve tecrübeye sahip olmasıdır".

⁶⁰⁰ Pulaşlı, C. I, § 29, N. 412; Pulaşlı, *Oy Hakkı*, s. 800. Pulaşlı, farklı bir eserinde bu görüşünün aksini savunmaktadır: Şöyle ki, "Kurumsal Yönetim İlkelerinin Belirlenmesine ve Uygulanmasına İlişkin Tebliğ"inde öngörülen "bağımsız yönetim kurulu üyesi" ile genel kurulda oy kullanacak bağımsız temsilcinin farklı kişiler olduğundan SPK'nın "bağımsız yönetim kurulu üyesi"ne ilişkin kriterlerin "bağımsız temsilciye" uygulanmasının söz konusu olamayacağını ifade etmiştir (bkz. Pulaşlı, *Genel Esaslar*, § 19, N. 93).

⁶⁰¹ Eminoğlu, *Kurumsal Yönetim*, s. 81; Karamanlıoğlu, s. 213; Aksi görüşteki Songur, bağımsız yönetim kurulu üyesi için Seri: IV, No: 57 Tebliğin, m. 4/3/7/d'de getirilen ölçütlerde, bir kişinin "yönetim kurulu görevi dolayısıyla hissedar ise sermayede sahip olduğu payın oranının %1'den fazla olmaması" koşuluyla bağımsız yönetim kurulu üyesi olabileceğini, bu nedenle, Tebliğ'de belirtilen "bağımsız yönetim kurulu üyesi" olmak için gerekli koşullar bağımsız temsilciye uygun düştüğü ölçüde uygulanması gerektiği görüşündedir (bkz. Songur, s. 103).

⁶⁰² Pulaşlı, C. I, § 29, N. 411; Pulaşlı, *Oy Hakkı*, s. 799; Üçışık/Çelik, s. 297; Ayan, *Temsil*, s. 28; Eminoğlu, *Kurumsal Yönetim*, s. 80.

uygun değildir. Ortaklığın önemli derecede ticari ilişkisinin bulunduğu kişiler de bağımsız temsilci gösterilmemelidir⁶⁰³.

Bağımsız temsilcinin bağımsızlığı Kanunda bulunan bazı hükümler nedeniyle tartışmalı hale gelmektedir. Şöyle ki; bağımsız temsilcinin ortaklıkla her ne kadar görünürde bir ilişkisi bulunmasa da ortaklık tarafından yani mevcut yönetim kurulu tarafından pay sahiplerine tavsiye edilecek olması bu kişinin bağımsızlığını şüpheye düşürebilir. Hatta bu nedenden dolayı *Kaya*, söz konusu hükmün kenar başlığının “bağımsız temsilci” olması yerine “*şirket tarafından önerilen bağımlı temsilci*” veya bu temsilcinin ortaklıkla ilişki içinde bulunduğunu ve bağımsız olmadığını anlatmak için “bağımlı temsilci” olması gerektiği görüşündedir⁶⁰⁴. *Karamanlıoğlu*, bağımsız temsilcinin anonim ortaklık tarafından belirlenmesinin temsilcinin bağımsızlık niteliğini etkileyebileceğini, bununla birlikte genel kurul tarafından seçilmesi halinde her zaman bağımsız temsilcinin bağımsızlığını sağlamayacağı görüşündedir⁶⁰⁵. Fikrimizce, bağımsız temsilcinin yönetim kurulu tarafından pay sahiplerine tavsiye edilecek olması bağımsızlığını etkilemektedir. Bununla birlikte bağımsız temsilcinin genel kurul tarafından da seçilmesi temsilcinin bağımsızlığını garanti altına almayacağından, bağımsız temsilci terimi yerine başka bir terim tercih edilse yerinde olacaktır.

Bağımsız temsilci ücret konusunda anlatıldığı üzere pay sahipliği girişimi olmadığından yaptığı iş karşılığı ücretini pay sahibinden değil de ortaklıktan almalıdır⁶⁰⁶. Bu durum bağımsız temsilcinin bağımsızlığını tartışmalı hale getirebilir. Ancak bağımsız yönetim kurulu üyelerinin ücret hakkına ilişkin “bağımsızlığı koruyacak düzeyde olması⁶⁰⁷” ölçütünün bağımsız temsilciye de uygulanması halinde, bağımsız temsilcinin bağımsızlığının etkilenmeyecektir⁶⁰⁸.

⁶⁰³ Böckli, § 12, N. 289-290; Pulaşlı, *Oy Hakkı*, s. 799; Ayan, s. 28.

⁶⁰⁴ *Kaya, Temsil*, s. 68.

⁶⁰⁵ *Karamanlıoğlu*, s. 216.

⁶⁰⁶ Bkz. Dördüncü Bölüm, “1.1.1. Ücret Ödeme Borcu”.

⁶⁰⁷ Bkz. SPK Kurumsal Yönetim İlkelerinin Belirlenmesine ve Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Seri: IV, No: 56) “Yönetim Kurulu Üyelerine ve Üst Düzey Yöneticilere Sağlanan Mali Haklar” kenar başlıklı m. 4.6.4. “Bağımsız yönetim kurulu üyelerinin ücretlendirilmesinde hisse senedi opsiyonları veya şirketin perfonmasına dayalı ödeme planları kullanılmaz. Şu kadar ki, bağımsız yönetim kurulu üyelerinin ücretlerinin bağımsızlıklarını koruyacak düzeyde olması gerekmektedir” (R.G. Sayı: 28158, Tarih: 30.12.2011).

⁶⁰⁸ İsviçre Hukuku için bkz. Waidacher, s. 69-70. Türk Hukuku için bkz. Ayan, *Temsil*, s. 29; *Kaya, Temsil*, s. 77; *Karamanlıoğlu*, s. 478; *Songur*, s. 105.

Yine bağımsız temsilcinin ortaklıkta pay sahibi olmasının temsilcinin bağımsızlığına gölge düşürüp düşürmeyeceği sorgulanabilir. Bu konuda öğretide farklı görüşler yer almaktadır. Azınlıktaki görüşe göre, bağımsız temsilcinin “*pay sahibi olmayan*” ortaklıktan tamamen bağımsız ve tarafsız bir kişi olması gerekir⁶⁰⁹. Çoğunluktaki görüşe göre, bağımsız temsilcinin pay sahibi olmasının gerekmeyeceği, ancak bağımsızlığını ihlal edebilecek hususların bulunmaması şartıyla (genel kurul toplantısında oy çoğunluğunu elinde bulunduran bir pay sahibinin bağımsız temsilci olmaması gibi⁶¹⁰) pay sahibi olmasına da engel bir husus olmayacağı yönündedir⁶¹¹. İsviçre Hukukunda, ortaklığın yönetim organlarında görev almayan pay sahiplerinin bağımsız temsilci olarak atanabileceği belirtilmiştir⁶¹². Fikrimizce temsilcinin pay sahibi olması konusunda bir sınırlama getirilemeyeceğinden (TTK m. 425/1/son cüm.) bağımsız temsilcinin pay sahibi olan kişilerden veya pay sahibi olmayan kişiler arasından seçilebilmesinde bir engel olmamalıdır.

6.3. Bağımsız Temsilcinin Ortaklık ve Pay Sahibiyle İlişkisinin Hukuki Niteliği

Bağımsız temsilci olacak kişinin, mevcut yönetim kurulu tarafından belirleneceğini daha önceki konularda izah etmiştik. Televizyon, gazete, mail, faks ve diğer araçlarla açıklanan bağımsız temsilcinin bildirgesini inceleyen pay sahipleri, genel kurulda bildirgede yer alan bilgiler doğrultusunda temsilciye temsilen oy kullandırmak istiyorlarsa, bağımsız temsilciyi yetkilendirirler. Pay sahipleri, ortaklık tarafından önerilen bağımsız temsilciyi yetkilendirip yetkilendirmeme hususunda özgürdürler.

Pay sahipleri ile bağımsız temsilci arasındaki ilişki, pay sahibinin bağımsız temsilciyi yetkilendirilmesi ile doğar. Bağımsız temsilcinin, ortaklığa karşı ortaklıklar hukukundan ve iş görme sözleşmesinden, pay sahibine karşı ise vekâlet sözleşmesinden kaynaklanan hak ve yükümlülükleri bulunmaktadır⁶¹³. Bağımsız temsilci, ortaklığa

⁶⁰⁹ Ayan, *Temsil*, s. 28; Eminoğlu, *Kurumsal Yönetim*, s. 80.

⁶¹⁰ Karamanlıoğlu, s. 216-217.

⁶¹¹ Pulaşlı, *C. I*, § 12, N. 404; Pulaşlı, *Oy Hakkı*, s. 797; Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku*, s. 176; Karamanlıoğlu, s. 216-217. Kaya, bağımsız temsilci pay sahibinin şirket yönetimini belirlemede etkili olan hâkim pay sahiplerinden olmaması görüşündedir (bkz. Kaya, *Temsil*, s. 76). Songur, bağımsız temsilcinin pay sahipliğinin sınırlandırılmasının uygun olacağını belirtmiştir (bkz. Songur, s. 103).

⁶¹² Böckli, § 12, N. 289a; Schaad, Art. 689c, N. 17.

⁶¹³ Ayan, *Temsil*, s. 29; Waidacher, s. 69-70. Bağımsız temsilcinin hem şirkete hem de temsil ettiği pay sahiplerine karşı vekâlet ilişkisiyle bağlı olduğu görüşü için bkz. İsviçre Hukukunda Schaad, Art. 689c, N. 24, 26. Türk Hukukunda bkz. Pulaşlı, *Oy Hakkı*, s. 799; Pulaşlı, *C. I*, § 29, N. 410; Pulaşlı, *Genel Esaslar*, § 19, N. 92.

karşı, temsilcilik görevini yerine getirmek, temsilci olarak atandığı oyları genel kurulda temsil etmekle yükümlüdür⁶¹⁴.

Bağımsız temsilci ile pay sahibi arasındaki ilişki doğrudan kurulmalı, bu ilişkinin kurulmasına ortaklık aracılık etmemelidir⁶¹⁵. Ancak pay sahibi bağımsız temsilciye verilmek üzere ortaklığa vekâletname gönderirse, yetki belgesi, ortaklık tarafından bağımsız temsilciye ulaştırılmalıdır⁶¹⁶.

Bağımsız temsilcinin yetkisi, sadece bir genel kurul toplantısı için geçerlidir. Bu nedenle, anonim ortaklığın her genel kurul toplantısı için yeniden bağımsız temsilci tayin etmesi gerekmektedir. Ancak bağımsızlığından şüphe duyulmadıkça, aynı kişinin birden fazla genel kurulda bağımsız temsilci olarak atanmasına bir engel yoktur⁶¹⁷. Tek bir genel kurul için atanabilen bağımsız temsilcinin temsil yetkisi, genel kurul toplantısının sona ermesi ile ortadan kalkar. Bunun dışında vekâlet sözleşmesi gereğince, taraflar her zaman sözleşmeyi feshedebilirler⁶¹⁸.

Bağımsız temsilci, temsilcilik görevini gereği gibi yerine getirmeli, kendisini yetkilendiren pay sahipleri adına genel kurulda bildirgede belirttiği yönde oy kullanmalıdır⁶¹⁹. Bağımsız temsilci, genel kurulda olumsuz oy kullandığı maddeler hakkında temsil ettiği pay sahipleri adına muhalefet şerhinin tutanağa yazılmasını sağlamalıdır. Bağımsız temsilci, temsil ettiği paylara ilişkin kanuni veya ana sözleşmeden kaynaklanan oy sınırlamalarına tabidir. Bunlara uymak zorundadır⁶²⁰.

Bağımsız temsilci, temsil ettiği pay sahipleri adına, bildirgesinde önceden açıklamak koşuluyla genel kurulun ertelenmesini talep etme, sorumluluk davası açma,

⁶¹⁴ Ayan, *Temsil*, s. 26; Schaad, Art. 689c, N. 23.

⁶¹⁵ Schaad, Art. 689c, N. 18; Böckli, § 12, N. 292.

⁶¹⁶ Ayan, *Temsil*, s. 29.

⁶¹⁷ Pulaşlı, *Oy Hakkının Kullanılması*, s. 801; Ayan, *Temsil*, s. 29. İsviçre Hukuku için bkz. Schaad, Art. 689c, N. 18; Böckli, § 12, N. 293. Ayrıca bu konudaki ayrıntılı açıklamalarımız için bkz. Birinci Bölüm “2.1.4.3.7. Temsil Yetkisinin Tek Genel Kurul ya da Birden Fazla Genel Kurulla Sınırlandırılması”.

⁶¹⁸ Schaad, Art. 689c, N. 35.

⁶¹⁹ Ayan, *Temsil*, s. 30. İsviçre Hukukunda bağımsız temsilci, temsil yetkisi veren pay sahibinin talimatlarına uygun davranmakla yükümlüdür. Temsil yetkisi veren tarafından oyun hangi yönde kullanılacağına ilişkin bir talimat verilmemişse, tevdi edenin oy kullanmasına ilişkin düzenleme uygulama alanı bulur ve bağımsız temsilci, yönetim kurulunun önergesi yönünde oy kullanır (bkz. Schaad, Art. 689c, N. 20; Böckli, § 12, N. 291).

⁶²⁰ Ayan, *Temsil* s. 31; Schaad, Art. 689c, N. 18; Böckli, § 12, N. 294; Tillmann, s. 174.

özel denetçi atanmasını talep etme, bilgi isteme haklarını da kullanmalıdır. Böylece temsil edilen pay sahibinin hakları korunacaktır.

7. Kurumsal Temsilci

7.1. Kavram

Kurumsal temsilci, TTK m. 428/2 hükmünün gerekçesinde de belirtildiği üzere İsviçre Hukukunda düzenlenmemiştir. Bununla birlikte kurumsal temsilci her ne kadar düzenleniş amacı ve ulaştığı sonuç bakımından ABD Hukukunda düzenlenen proxy sisteminin görünüş biçimi olsa da usul ve esaslar bakımından farklı ve Türk Hukukuna özgü bir temsilcilik türüdür⁶²¹.

Türk Hukukunda kurumsal temsilci yönetim kurulunun, bağımsız temsilci önerme yükümlülüğünden kurtulmak için yönetim temsilcisi önermemesi halinde doğacak boşluk için kanun koyucu tarafından düşünülmüş bir sigorta görevi görmektedir⁶²². Dolayısıyla pay sahipleri tarafından önerilen kurumsal temsilcilik faaliyetinin amacı pay sahiplerinin temsilini sadece ortaklık tarafından önerilen yönetim temsilcisi ve bağımsız temsilci tarafından yapılmasına alternatif bir seçenek oluşturmaktır⁶²³.

Kurumsal temsilci TTK m. 428/2 ve 3'te düzenlenmiş olup diğer toplu temsil türlerinde olduğu gibi herhangi bir tanım yapılmamıştır. TTK m. 428/2'nin gerekçesine baktığımızda *“kurumsal temsilci bir bildirge ile yapacaklarını, seçilmesi için oy kullanacağı yönetim kurulu ile denetçiyi açıklayan, dağıtılacak kâr payı başta olmak üzere pay sahiplerini ilgilendiren konularda önerilerini ilân eden ve bildirgesini beğenen pay sahiplerinin bu bildirge bağlamında kendisine vekâlet vermelerini isteyen*

⁶²¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. Birinci Bölüm “2.2.3. Amerikan Hukukunda”.

⁶²² Bkz. TTK m. 428/2 gerekçesine; Eminoğlu, *Kurumsal Yönetim*, s. 76. İsviçre Hukukunda, anonim şirketin organ temsilcisi önermesine karşılık bağımsız bir temsilci önermemesi halinde ne olacağı düzenlenmemiştir. Doktrinde **Böckli**, zamanın kısa olması sebebiyle mahkemeden bir bağımsız temsilci atanmasının talep edilmesi yolunun pratik olmadığını ve dolayısıyla mahkemenin, ne genel kurul tarihini ileri bir tarihe erteleyebileceğini ne de bir bağımsız temsilci atayabileceği görüşündedir (Böckli, §12, N. 288). **Schaad**, Böckli'nin görüşüne katılarak, her pay sahibinin mahkemeden bir bağımsız temsilcinin atanmasının talep edilebileceğini ancak bunun pratik bir çözüm olmadığını vurgulamaktadır (Schaad, Art 689c, N. 5). Türk Hukukunda aynı yöndeki görüşler için bkz. Pulaşlı, *C. I*, § 29, N. 407; Ayan, *Temsil*, s. 17.

⁶²³ Pay sahiplerinin kendi girişimiyle kurumsal temsilcilik faaliyetinin yürütülmesi sayesinde, özellikle dağınık halde bulunan ve bireysel olarak herhangi bir özgül ağırlığı bulunmayan muhalefetin organize edilerek bazı taleplerin dile getirilmesine ve böylece şirket yönetimi üzerinde etkili olabilmesine fırsat sunmaktadır. Bu kişilerin, şirket yönetiminden tamamen bağımsız hareket edebilmelerinden dolayı genel kurulda güç boşluğunun doldurulması ve pay sahipleri demokrasisini sağlayabilme amacına hizmet etmede etkili olabilecekleri öngörülmektedir (bkz. TTK m. 428/2 gerekçesine).

kişidir” şeklinde kurumsal temsilci için diğer toplu temsil türlerinden ayırt edilmesini sağlamayan yetersiz bir tanım yapılmıştır. Çünkü kurumsal temsilci dışındaki diğer toplu temsil türleri de bir bildirge ile yapacaklarını açıklayıp bunu beğenen pay sahipleri bildirge bağlamında diğer toplu temsilcilere yetki vermektedir.

Öğretide Çamoğlu, kurumsal temsilciyi “*ortakların vekâlet vererek kendilerini genel kurulda temsil ettirdikleri kurum ya da kuruluş*” olarak tanımlamaktadır⁶²⁴. Tekinalp, kurumsal temsilciyi “*bir genel kurul bağlamında oluşturulan gündeme ilişkin öneriler çerçevesinde meydana getirilen oy toplama merkezleri*” şeklinde tanımlamaktadır⁶²⁵. Karamanlioğlu, “*kural olarak, bir pay sahipliği girişimi niteliğinde olan, mesleki faaliyet ve kazanç karşılığı yapılamayan, pay sahibi olsun olmasın bir anonim ortaklığın genel kurul toplantısında birden çok ve belirsiz sayıda pay sahibinden temsil yetkisi toplamayı amaçlayan ve gündem maddelerine ilişkin hangi yönde oy kullanacağını bir bildirge ile ilan eden toplu temsilcilik türüne kurumsal temsilci*” demiştir⁶²⁶. Fikrimizce, kurumsal temsilci toplu temsil türlerinden biri olup yönetim temsilcisi veya bağımsız temsilci gibi yönetim kurulu tarafından önerilmeyip pay sahipleri tarafından önerilen veya bu konuda istekli olan diğer kişilerin, bir bildirge ile yapacaklarını ilan edip, bunu beğenen pay sahiplerinin kendisine vekâlet vermesini isteyen ve bunu mesleki faaliyet ve kazanç karşılığında yapmayan kişidir.

7.2. Özellikleri

Kural olarak temsilcinin pay sahibi olmasını öngören esas sözleşme hükmünün geçersiz olduğu TTK m. 425/1’de hüküm altına alınmışken kurumsal temsilcinin pay sahiplerinden mi yoksa pay sahibi olmayanlardan da oluşup oluşmayacağı Kanun koyucu tarafından belirsiz hale getirilmiştir. Şöyle ki, kurumsal temsilciliğin saf bir pay sahipliği girişimi olduğu TTK m. 428/3/ilk cümlede hüküm altına alınmış olup bu ifadeden kurumsal temsilciliğin sadece pay sahibi sıfatına sahip kişilerden oluşabileceği ve bu kişilerin yalnızca pay sahipleri tarafından önerilebileceği anlamı çıkarılmaktadır. TTK m. 428/2 gerekçesinde ise açıkça kurumsal temsilcinin pay sahibi olabileceği gibi pay sahibi olmayanlardan da oluşabileceği belirtilmiştir. Dolayısıyla kurumsal temsilci

⁶²⁴ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), 2014, N. 681a.

⁶²⁵ Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, N. 13-57.

⁶²⁶ Karamanlioğlu, s. 218.

pay sahibi ya da pay sahibi olmayanlardan oluşabilmelidir⁶²⁷. Bununla birlikte TTK m. 428/3 hükmü gereği kurumsal temsilciliğe istekli olanlar pay sahipleri tarafından önerilebileceği gibi kurumsal temsilci olmaya istekli olanlar da şahsen ortaklığa başvurarak kurumsal temsilci olabilirler. Bu nedenle kurumsal temsilciliğin sadece pay sahibi olanlardan ve yine sadece pay sahibi kişiler tarafından önerilmesi noktasında saf bir pay sahipliği girişimi olduğu söylenemez⁶²⁸.

TTK m. 428/3/ilk cümlede “*kurumsal temsilcinin faaliyetini mesleki bir faaliyet olarak ve ücret karşılığında yapılamayacak olmasına*” ve aynı hükmün ikinci cümlesinde kurumsal temsilci ile pay sahibi arasında vekâlet sözleşmesi olmasına karşılık, kurumsal temsilcinin “*vekâlet verenin borçları*”na ilişkin TBK m. 510’u ileri sürerek temsil ettiği pay sahiplerinden herhangi bir talepte bulunamayacağı belirtilmiştir. Buna göre gelir elde etme amacı olmaksızın ve kurumsal temsilciliği mesleki bir faaliyet halinde yürütmeyen kredi kuruluşları, bankalar, vakıflar veya dernekler gibi kişiler kurumsal temsilci olabilir⁶²⁹. Ancak kurumsal temsilcilik işinin bir meslek olarak ve para karşılığı yürütülemeyeceği (TTK m. 428/3) dikkate alındığında, ortaklıkla hiçbir ilgisi ve herhangi bir menfaati olmayan bir kimsenin bu kadar zahmetli bir işi aynı zamanda bedava yapmasını beklemek pek mantıklı olmayacaktır⁶³⁰. Ayrıca, vekilin yaptığı giderler ve verdiği avansları faizleriyle birlikte (TBK m. 510) isteyememesi, bu kuruma olan ilginin azalmasına neden olacaktır. Bu nedenle, kurumsal temsilcilik faaliyetinin pay sahipleri tarafından yapılması ve faaliyetin sonucunda en azından yaptığı gider ve avanslarını alabilmesine olanak tanınması olması gereken hukuk bakımından kanımızca yerinde olacaktır.

⁶²⁷ Pulaşlı, eserinin ilk baskısında, gerekçedeki kurumsal temsilcinin pay sahibi ya da pay sahibi olmayanlardan oluşması ifadesini yerinde görmüşken, eserinin son baskısında fikrini değiştirerek kurumsal temsilciliğin ancak pay sahibi olanlar tarafından yürütülebileceği görüşündedir (bkz. Pulaşlı, C. I, § 29, N. 395, dn. 313). Kaya, pay sahibi olmayan kişilerin herhangi bir ücret veya karşılık beklentisi olmaksızın muhalefeti organize etme gibi bir amaçlarının olmayacağı düşünüldüğünde, uygulamada pay sahipliği girişimi sonucu önerilecek kişinin de pay sahibi olacağı sonucuna varmaktadır (Kaya, *Temsil*, s. 79, dn. 103).

⁶²⁸ Karamanlıoğlu, s. 219.

⁶²⁹ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), 2014, N. 682; Karamanlıoğlu, s. 220. Tekinalp, kurumsal temsilciliğin bir meslek olarak ve ivaz karşılığında yürütülemeyeceğini belirterek bu işle uğraşan şirketler kurulamayacağı fikrini TTK’nın kurumsal temsilciliğin organizasyonun profesyonel bir uğraşı olması isteğine dayandırmaktadır (bkz. Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, N. 13-57).

⁶³⁰ TTK m. 428/2 hükmüne benzer düzenleme Almanya’da AktG § 135/8’de yer almaktadır. Buna göre, “*pay sahipleri derneği*” şeklinde meydana getirilen oluşumların da genel kurulda pay sahiplerine ait oy haklarını kullanmak için yetki belgesini alabileceklerini öngörmektedir. Ancak TTK’dan farklı olarak Alman Hukukunda bu tür temsilciliğin profesyonel ve meslek olarak yapılmasını engelleyen bir hüküm bulunmamaktadır (Kaya, *Temsil*, s. 79, dn. 103).

TTK m. 428/2’de düzenlenen kurumsal temsilcinin getirilme amacı hükmün gerekçesinde her ne kadar yönetim kurulundan bağımsız hareket edebilmeleri olarak belirtilse de söz konusu hüküm, kurumsal temsilin işlemlerini yönetim kurulunun iradesine bırakan esaslar içermektedir. Bu nedenle, kurumsal temsilcinin gerekçede belirtildiği gibi ortaklık yönetiminden tamamen bağımsız olup olmadığı sorgulanabilir. Ancak kurumsal temsilcinin bir kısım oyları organize etmek isteyen kişilere gerekli fırsatı ve yeteri kadar hazırlanma süresini vermek amacıyla TTK, yönetim kuruluna bazı görevler yüklemesi dışında yönetim kurulunun bu kişilerin belirlenmesinde herhangi bir etkisi yoktur. Dolayısıyla kurumsal temsilin işleyişinde yönetim kurulunun bazı görevleri üstleniyor olmasının kurumsal temsilcilerin bağımsızlığını etkilemeyeceği fikrindeyiz⁶³¹.

7.3. Kurumsal Temsilcinin Atanması

TTK m. 428/2’de kurumsal temsilcilerin bu göreve talip olabilmeleri ya da pay sahipleri tarafından önerilebilmesi için izlenilmesi gereken yol düzenlenmiştir. Şöyle ki; kurumsal temsilci olarak vekâlet toplanabilmesi için, öncelikli olarak yönetim kurulu, genel kurul toplantısına çağrı ilanının Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi’nde yayımlanacağı ve ortaklık internet sitesinde yer alacağı tarihten en az kırkbeş gün önce, yapacağı bir ilan ve internet sitesine koyacağı yönlendirilmiş bir mesajla, pay sahiplerini, önerdikleri kurumsal temsilcilerin kimliklerini ve bunlara ulaşılabilecek adres ve elektronik posta adresi ile telefon ve telefaks numaralarını en çok yedi gün içinde ortaklığa bildirmeye çağırır. Aynı çağrıda kurumsal temsilciliğe istekli olanların da ortaklığa başvurmaları istenir. Yönetim kurulu, bildirilen kişileri, eğer önerilmişse yönetim temsilcisi ve bağımsız temsilciyle birlikte, genel kurul toplantısına ilişkin çağrısında, adreslerini ve onlara ulaşma numaralarını da belirterek, ilan eder ve internet sitesinde yayımlar. Bu fıkranın gerekleri yerine getirilmeden, kurumsal temsilci olarak vekâlet toplanamaz (TTK m. 428/2).

Fark edileceği üzere, kurumsal temsilcilik görevine talip olacak kişilerin, yönetim kurulunun genel kurulun toplantıya çağrılmasına ilişkin ilanının TTSG ve internet sitesinde yayımlandığı tarihten itibaren bir hafta içinde yönetim kuruluna

⁶³¹ Aksi görüşteki Kendigelen, kurumsal temsil müessesesinin anonim şirketin yönetim organından bağımsız olarak çalıştırılacak bir yapıda olması gerektiği ancak kurumsal temsilin işlemlerini yönetim kurulunun iradesine bırakmanın kurumsal temsilden beklenen faydayı olumsuz yönde etkileyebileceği görüşündedir (bkz. Kendigelen, *Değişiklikler*, s. 330).

başvurmalarının gerekmesi dışında hükümde öngörülen başka bir kısıtlama bulunmamaktadır. Bu nedenle isteyen her kişi bizzat kurumsal temsilci olmak için başvurabilecek ve isteyen her pay sahibi istediği kişiyi ortaklığa kurumsal temsilci olarak önerebilecektir. Dolayısıyla hükümde kurumsal temsilciler için öngörülen ilanın hem pay sahiplerine hem de pay sahibi olmayanlara hitap ettiğini söyleyebiliriz⁶³². Bununla birlikte kurumsal temsilcilik için bir kişi önerilebileceği gibi birden fazla kişinin önerilmesi konusunda da herhangi bir engel bulunmamaktadır. Pay sahipleri tarafından kurumsal temsilci olarak önerilen kişinin bu öneriye karşı bir onayı aranmamaktadır. Bu nedenle, temsilci olma yönünde istek ve bilgisi olmayan kişinin herhangi bir ortaklığın genel kurul çağrısında kurumsal temsilci sıfatıyla kimlik ve iletişim bilgilerinin yayınlanması söz konusu olabilecektir⁶³³. Karşılaşılabilecek bu tarz problemi aşmak için Kanunda herhangi bir düzenleme olmadığı gözlemlenmektedir. Bu durumda, bir kişiyi bilgisi veya isteği dışında aday gösteren pay sahibi veya pay sahiplerinin vekâletsiz iş gören konumunda olduğu söylenebilir. Bu durumu öğrenen kişi ortaklığa durumu bildirmeli ve bildirge yayınlamamalıdır.

Hükümdeki öngörülen kurumsal temsilcilerin göreve talip olabilmeleri için belirtilen prosedürün belirli bir süre öncesinde yapılması zorunluluğu, genel kurul toplantılarının gecikme tehlikesinin yanı sıra gereksiz ek bir mali külfete yol açacaktır. Çünkü genel kurul toplantısına çağrı için TTK'da öngörülen iki haftalık süre dikkate alındığında (TTK m. 414/1) ortaklıkların yapacakları genel kurul toplantılarının ve gündemlerinin en az altmış gün önce belirlemiş olmaları gerekecektir. Eğer TTK m. 428/2'de öngörülen merasime uyulmazsa söz konusu genel kurulda alınan kararların iptal edilmesine neden olacaktır⁶³⁴. Üstelik Türk Ticaret Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Taslağı m. 12 gerekçesinde TTK m. 428'in kaldırılma gerekçesi olarak, hükümde herhangi bir ayırım yapılmadan tüm anonim ortaklıklar için belirtilen prosedürün yapılması zorunluluğunun özellikle az sayıda pay sahibi olan ortaklıklar için ihtiyaç olmadığı, mali külfete neden olduğu ve genel kurul toplantılarının gecikmesine sebep olduğu belirtilmiştir. Buna ilaveten, hükmün esas olarak uygulanacağı yer HAAO olması gerekirken 6362 sayılı

⁶³² Bu ilanın sadece pay sahiplerine hitap edeceği görüşü için bkz. Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, N. 13-58.

⁶³³ Yayla, *Borsaya Kote Ortaklıklar*, s. 6.

⁶³⁴ Bkz. TTK m. 428/2 gerekçesine.

SerPK m. 30/4 hükmüyle TTK m. 428'in uygulanmayacağı belirttiğinden, olası problemlerin önüne geçilmesi için söz konusu hükmün yürürlükten kaldırılmasının gerektiği belirtilmiştir. Toplu temsilcilerin bu nedenlere bağlı olarak kaldırılmasına katılmadığımızı daha önce nedenleriyle belirtmiştik⁶³⁵. Bu konuda da söz konusu prosedürün tüm ortaklıklar tarafından değil de hangi ortaklık bu temsilcileri istiyorsa onlar tarafından yerine getirilmesinin uygun olacağı fikrindeyiz. Ayrıca belirtilen sürenin genel kurul toplantılarının gecikme tehlikesi nedeniyle (mesela öngörülen kırk beş günlük sürenin genel kurul toplantısına çağrıdaki gibi on beş güne düşürülmesi ve sürenin işlemeye başlayacağı tarihin genel kurul çağrısının yapıldığı gün olarak belirlenmesi gibi) daha uygun bir süreye düşürülmesini veya sürenin belirlenmesini ortaklık esas sözleşmesine bırakılması gibi seçeneklerden birinin tercih edilmesinin bu konudaki problemleri aşacağı fikrindeyiz.

Hükmün gerekçesine göre, kurumsal temsilci olmak isteyenlerin yönetim kuruluna yaptıkları bildirim herhangi bir şekle tabi değildir⁶³⁶. Yönetim kuruluna bildirim için hükümde ifade edilen yedi günlük süre hak düşürücü süredir⁶³⁷. Bu nedenle, bu sürenin geçmesinden itibaren kurumsal temsilcilik başvurusu yapılamayacaktır. Yönetim kurulu kendisine bildirilen kurumsal temsilcileri ilan etme yükümlülüğü altındadır. Dolayısıyla yönetim kurulunun kurumsal temsilciler hakkında herhangi bir değerlendirme yapma, kabul veya red etme yetkisi kanunen bulunmamaktadır. Kurumsal temsilcinin çalışmaya başlaması için yönetim kurulunun kurumsal temsilcilere ilişkin ilanını beklemesi şart değildir⁶³⁸.

Yönetim temsilcisi atamayan ortaklığın bağımsız temsilciyi tayin etmemesi halinde, ortaklığın TTK m. 428/2'de yer alan kurumsal temsilciye ilişkin ilanı yapıp yapmayacağı belirsizdir. İkinci fıkranın başlangıcında “*bundan başka*” vurgusu, sadece ilk fıkranın uygulandığı olasılıklarda kurumsal temsilciyle ilgili ikinci fıkra hükmünün devreye gireceği şeklinde bir izlenim yaratmaktadır. Buna karşılık, TTK m. 428/1 gerekçesini incelediğimizde “*şirketin (yönetimin) bağımsız temsilci önerisi zorunluluğundan kurtulmak amacı ile organın temsilcisi göstermemesi mümkündür.*

⁶³⁵ Bkz. Üçüncü Bölüm “2. Toplu Temsilin Getiriliş Nedenleri ve Amacı”.

⁶³⁶ Bkz. TTK m. 428/2 gerekçesine.

⁶³⁷ Karamanlioğlu, s. 218. Bildirimin en geç genel kurulda yapılabileceği görüşü için bkz. Karahan/Huysal, s. 517.

⁶³⁸ Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, N. 13-58.

Ancak, yönetim bu yola başvursa bile maddenin üçüncü fıkrasındaki kurumsal temsilciler ortaya çıkabilir ve bildirge zorunluluğu gene söz konusu olabilir” şeklindeki açıklamalar, bu izlenimin aksine kurumsal temsilciye ilişkin düzenlemenin ilk fıkradan bağımsız olduğunu ortaya koymaktadır. Öyleyse ikinci fıkranın başındaki “bundan başka” ifadesi yönetim temsilcisi ve bağımsız temsilci dışında farklı bir temsil çeşidinin düzenlendiğini göstermektedir⁶³⁹. Bu nedenle, yönetim temsilcisi ve bağımsız temsilci atanmaksızın ortaklık sadece kurumsal temsilciye ilişkin ilan yapılabilir.

Yönetim kurulu, kurumsal temsilciliğe talip olanlar ile pay sahiplerinin bu görev için önerdikleri kişileri TTSG’de yayımlanacağı ve ortaklığın internet sitesinde yer alacağı tarihten en az kırkbeş gün önce, yapacağı bir ilan ve internet sitesine koyacağı yönlendirilmiş bir mesajla bildirmeye çağırır. Aksi halde, kurumsal temsilci olarak vekâlet istenemez veya vekâlet toplanamaz. Burada görüleceği üzere kurumsal temsilciliğe istekli olanlar için yapılacak ilanın bu kadar çeşitli vasıtalarla yapılması ortaklık için hem zahmetli hem de mali külfete neden olabilecektir. Bu nedenle, söz konusu duyuruların sadece ortaklık web adresinde yapılması ya da ortaklık sözleşmesiyle belirlenen şekilde yapılması gibi birden fazla ilan çeşidi yerine ortaklık için hangisi uygunsa sadece o araç/araçlarla yapılması daha yerinde olacaktır.

Kurumsal temsilcinin atanması için yukarıda ifade edildiği üzere TTK m. 428/2 hükmündeki gerekler yerine getirilmeden vekâlet toplayamamasını, ayrıca söz konusu temsilcinin belirlenmesinde ve atanmasında diğer temsilci türleri için getirilmeyen sıkı şekil şartlarının bu kurumun işlerliğini zorlaştıracaktır⁶⁴⁰.

7.4. Pay Sahibi ile Kurumsal Temsilci Arasındaki Hukuki İlişkinin Niteliği

Kurumsal temsilcinin anonim ortaklık ile yönetim temsilcisi ve bağımsız temsilcide olduğu gibi herhangi bir hukuki ilişkisi bulunmamaktadır. Bununla birlikte kurumsal temsilci ile kendisine yetki veren pay sahipleri arasında vekâlet sözleşmesi bulunmaktadır⁶⁴¹. Çünkü TTK m. 428/2 gerekçesinde kurumsal temsilci ile pay sahibi

⁶³⁹ Ali **Paslı/Levent Yaralı**, Hangi Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında Kurumsal Temsilci Çağrısı Yapılmalı, <http://www.ticaretkanunu.net/hangi-anonim-sirketlerin-genel-kurullarinda-kurumsal-temsilci-cagrisi-yapilmali/> (E.T. 14.01.2016).

⁶⁴⁰ Özdemir/Yiğit, s. 460; Songur, s.107.

⁶⁴¹ Songur, s. 38; Karamanlioğlu, s. 405.

arasındaki ilişkiyi vekâlet sözleşmesiyle sınırlandırmaktadır⁶⁴². Bunun yanı sıra TTK m. 428/3/ikinci cümleinin tüm toplu temsilcilere uygulanması sonucu kurumsal temsilcinin vekâlet verenin borçlarına ilişkin TBK m. 510’u ileri sürerek temsil ettiği pay sahiplerinden herhangi bir talepte bulunamaması, kurumsal temsilci ile pay sahibi arasındaki hukuki ilişkinin vekâlet sözleşmesi olarak kabul edilmesine yol açmaktadır.

8. Toplu Temsilcinin Aynı Genel Kurulda Bireysel Temsilci Olabilmesi

Genel kurul toplantısına bireysel temsilci türlerinden birinin aynı zamanda toplu temsilci türlerinden biri olarak katılması ya da toplu temsil türlerinden birinin yine bireysel temsilci olarak katılmasında Kanunda bir engel bulunmamaktadır. Ancak birtakım noktalara dikkat edilmelidir. Örneğin; tevdi eden temsilcisinin aynı zamanda toplu temsilcilerden biri olmasında Kanun’da engel bulunmamaktadır⁶⁴³. Ama bu halde, tevdi eden temsilcisinin, toplu temsilci türlerinden herhangi birinin sıfatıyla bildirge yayınlamış olmasının yanı sıra TTK’da tevdi eden temsilcisi sıfatı için kanuni bir zorunluluk olarak öngörülen talimat alma zorunluluğuda devam edecektir (TTK m. 429/1).

Yine toplu temsilci aynı zamanda diğer pay sahiplerin yetkilendirmesiyle olağan temsilci olarak da hareket edebilir. Ancak bağımsız temsilci konumu nedeniyle pay sahipleri ile arasındaki özel güven ilişkisine gölge düşmemesi için olağan ya da tevdi eden temsilci olma yönündeki teklifleri kabul etmemelidir⁶⁴⁴.

9. Toplu Temsilcilerin Genel Kurula Elektronik Ortamda Katılımı

9.1. Kural Olarak

Ortaklıklar için varsa yönetim temsilcisi, bağımsız temsilci ve kurumsal temsilcilerin bilgilerini EGKS’de hak sahiplerinin bilgisine sunma yükümlülüğü altındadırlar (AŞ-ElekOrtGKYön m. 13/1/b)⁶⁴⁵.

⁶⁴² TTK m. 428/2 gerekçesine kurumsal temsilci ile pay sahibi arasındaki hukuki ilişkinin vekâlet ilişkisi olduğu şu şekilde yansımıştır; “...Kurumsal temsilci bir bildirge ile yapacaklarını, seçilmesi için oy kullanacağı yönetim kurulu ile denetçiye açıklayan, dağıtılacak kar payı başta olmak üzere pay sahiplerini ilgilendiren konularda önerilerini ilan eden ve bildirgesini beğenen pay sahiplerinin bu bildirge bağlamında kendisine vekâlet vermelerini isteyen kişidir...”.

⁶⁴³ Bkz. TTK m. 429/1 gerekçesine.

⁶⁴⁴ Böckli, §12, N. 306.

⁶⁴⁵ Karamanlioğlu, bu hükümle TTK m. 428/2’deki toplantı ilanına ek olarak EGKS üzerinden de toplu temsilcilerin iletişim bilgilerinin yayınlanması yükümlülüğünün getirilmesini kanun koyucunun pay

Genel kurula elektronik ortamda şahsen veya temsilcileri aracılığıyla katılmak isteyen hak sahipleri bu tercihlerini EGKS'den bildirmek zorundadır (AŞ-ElekOrtGKYön m. 7/1). Genel kurul toplantısına elektronik ortamda katılacağını bildiren hak sahibi bu tercihi EGKS'de de geri alabilir. Elektronik ortamda katılma yönündeki bu talebini geri almayan hak sahibi veya temsilcisi genel kurul toplantısına fiziken katılamaz (AŞ-ElekOrtGKYön m. 7/5).

9.2. Elektronik Genel Kurul Sisteminde Toplantı Öncesi İşlemler

9.2.1. Toplu Temsilcilerin Kimlik Bilgilerinin Ortaklık Tarafından Elektronik Genel Kurul Sistemine Girilmesi

Elektronik genel kurul sistemine girişler güvenli elektronik imza ile imzalanacaktır. Bu nedenle pay sahipleri veya temsilcilerinin elektronik ortamda genel kurula katılabilmeleri için elektronik genel kurul sistemine güvenli elektronik imza ile giriş yapmaları gereklidir (AŞ-ElekOrtGKYön m. 14).

Güvenli elektronik imzaya sahip olmayan pay sahipleri veya temsilcileri elektronik genel kurul sistemine giremeyecektir. Dolayısıyla elektronik genel kurul sisteminde söz konusu işlemlerin yapılabilmesi için öncelikle işlem yapacak kişinin kimlik ve iletişim bilgisinin elektronik genel kurul sisteminde tanımlı olması gereklidir. Bunun için de eğer toplu temsilci tercih edilecekse bunların kimlik bilgilerinin elektronik genel kurul sistemi mevzuatı uyarınca genel kurul yapacak olan ortaklık tarafından elektronik genel kurul sistemine girilmesi gereklidir⁶⁴⁶.

9.2.2. Toplu Temsilcilerin İşlemleri

9.2.2.1. Sisteme Giriş ve Kullanılacak Oy ve Bildirge Metninin Girilmesi

Toplu temsilci, elektronik genel kurul sistemine güvenli elektronik imza ile girdikten sonra Pay Sahibi/Temsilcilere ilişkin “*Sisteme Giriş*” butonuna tıklaması gereklidir. Giriş butonuna basılması sonrası açılan ekranda nitelikli elektronik sertifika şifresi girildikten sonra yine giriş butonuna basılarak pay sahibi ya da temsilcisinin işlemlerini yapacağı ana sayfaya erişmiş olunacaktır⁶⁴⁷. Daha sonra sol menüde yer alan “*Temsilcinin İşlemleri*” sekmesinin tıklanması ile birlikte bildirge yayınlama ekranına

sahiplerinin toplu temsilci sisteminden en geniş şekilde haberdar edilmesi amacıyla yaptığı görüşündedir (bkz. Karamanlıoğlu, s. 172).

⁶⁴⁶ Kitleli Temsilci İşlemleri Kılavuzu, s. 7.

⁶⁴⁷ Kitleli Temsilci İşlemleri Kılavuzu, s. 6.

erişim linki açılan sayfanın alt kısmında görüntülenir. Bu link tıklandığında toplu temsilci olarak tanımlanan genel kurul bilgileri görüntülenir. Bildirge yayınlanacak genel kurul seçildikten sonra “*Bildirge Yayınla*” butonuna tıklanır⁶⁴⁸. Daha sonra girilecek ilk bilgi toplantıya katılım yöntemidir. Yani genel kurul toplantısına fiziki olarak mı yoksa elektronik ortamda mı katılmak isteniyorsa bunlardan biri işaretlenmelidir.

Girilecek ikinci bilgi genel kurulda görüşülecek hususlara ilişkin ne yönde oy kullanılacağıdır. Bunun için de temsilci, ilgili gündemin yanındaki kabul veya ret seçeneğini işaretleyerek kullanılacak oyu sisteme girebilir. Ret seçeneği işaretlendiğinde muhalefet beyanı da yazılabilir. Bu aşamada yapılacak son işlem TTK m. 430’da hüküm altına alınan bildirge metninin sisteme eklenmesidir. Bunun için bildirge metni tıklanarak dosyanın seçilmesi ve “*ekle*” butonuna basılması yeterlidir. Bildirge dosyasının eklenmesinden sonra “*kaydet*” butonuna basılarak işlem tamamlanır. Bildirgenin elektronik genel kurul sistemine bu şekilde eklenmesi ile birlikte pay sahipleri elektronik genel kurul sistemi tarafından elektronik yöntemlerle bilgilendirilir. Artık pay sahipleri elektronik genel kurul sistemi üzerinden de bu temsilciyi yetkilendirebilir.

9.2.2.2. Girilen Bilgilerin Değiştirilmesi/Güncellenmesi

Elektronik genel kurul sistemine girilen bilgilerin genel kuruldun bir gün önce saat 21.00’a kadar değiştirilmesi mümkündür. Değişiklik işlemi için sisteme giriş, kullanılacak oy ve bildirgenin girilmesinde anlatıldığı gibi adımlar takip edilerek yapılır. Yapılan her değişiklik sonrası pay sahipleri, elektronik yöntemlerle elektronik genel kurul sistemi tarafından bilgilendirilecektir⁶⁴⁹.

9.2.2.3. Temsil Edilecek Kişilerin Görüntülenmesi

Temsil edilecek kişilere ve genel kurul toplantılarına ilişkin bilgilerin görüntüleneceği ekrana erişim için, yine sisteme ilk girildiği şekildeki gibi güvenli elektronik imza ile giriş yapılarak “*Temsilcilerin İşlemleri*” sekmesi kullanılacaktır⁶⁵⁰. “*Temsilcilerin İşlemleri*” sekmesine tıklanması ile birlikte temsilci tayin edilen genel kurullar ve temsil edecek kişiler listelenecektir.

⁶⁴⁸ Kitlesele Temsilci İşlemleri Kılavuzu, s. 9.

⁶⁴⁹ Kitlesele Temsilci İşlemleri Kılavuzu, s. 10.

⁶⁵⁰ Kitlesele Temsilci İşlemleri Kılavuzu, s. 10.

TTK m. 417 uyarınca genel kurula katılabilecek kişilere ilişkin olarak ortaklık tarafından MKK'dan alınacak listede bu kişilerin temsilcisi olan kişilerin bilgisi yer alacaktır. Bu nedenle, genel kurul toplantısına fiziken katılma halinde bu kişilerin temsilcisi olduğuna ilişkin vekâlet vb. fiziki evrak ibrazına gerek kalmadan kimlik ibraz edilerek toplantıya katılmak mümkün olacaktır.

9.2.2.4. Temsilcinin Elektronik Ortamda Genel Kurula Katılması Halinde Pay Sahibine Ait Hakları Kullanma Şekli

Genel kurul, TTK, ortaklık esas sözleşmesi ve ilgili diğer mevzuatta öngörülen hususların yerine getirildiğinin Bakanlık temsilcisi tarafından tespit edilmesi ile başlar. Toplantının açılması için gerekli şartlar bulunmuyorsa toplantı ya ertelenecek ya da yapılamayacaktır. Toplantının açılmasından sonra gündeme ilişkin görüşmeler başlatılacaktır.

Gündeme ilişkin görüşmeler sona erdiğinde ve toplantı başkanı tarafından salonda oylamaya geçildiğinde EGKS'de de oylama başlatılmalıdır. “*Oylama Başlat*” butonuna basılması ile birlikte artık toplantıya elektronik ortamda katılan pay sahipleri veya temsilcileri o gündeme ilişkin oylarını gönderebilecektir. Toplantı gündemlerinin görüşmelerinin ve oylamanın sona ermesi ile birlikte artık toplantının EGKS'nde kapatılması gerekecektir.

9.2.3. Temsilcilikten İstifa

9.2.3.1. Sadece Belirli Kişi/Kişilerden İstifa

Pay sahibi tarafından elektronik ortamda temsilci tayin edilen bir kimse, o kişinin temsilciliğinden istifa etmek istiyorsa EGKS'de bu işlem yapılabilir. Bunun için temsil edilecek kişilere ve genel kurul toplantılarına ilişkin bilgilerin yer aldığı ekrana erişilerek temsilciliğinden istifa edilecek pay sahibine ilişkin kaydın seçilmesi ve “*İstifa Et*” butonuna tıklanması yeterlidir. İstifa ile birlikte temsil yetkisini veren kişi EGKS tarafından bilgilendirilecektir.

9.2.3.2. Toplu Temsilcilikten Tümüyle İstifa Edilmesi

Toplu temsilcinin tümüyle istifa etmesi için bildirge yayınlama ekranına yani temsilcinin işlemleri tıklandığında açılan ekranın alt kısmında yer alan link tıklanır. Bu link tıklandığında toplu temsilci olunan genel kurullar görüntülenecektir. Toplu temsilcilikten istifa edilecek genel kurul seçilip istifa edilmesi ile birlikte artık o ana

kadar elektronik ortamda temsil yetkisi vermiş kişilerin temsilciliğinden istifa edilmiş olunacaktır. Ayrıca bu işlemten sonra artık o temsilciye EGKS üzerinden temsil yetkisi verilemeyecektir⁶⁵¹.

10. Sermaye Piyasası Mevzuatına Göre Toplu Temsil

10.1. Genel Olarak

HAAO'larda pay sahibinin genel kurula katılmasını düzenleyen SerPK m. 30 ve SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 5/3'te toplu temsile ilişkin TTK m. 428'in uygulanmayacağı belirtilmiştir. Bunların yerine SPK'nın II-30.1 sayılı "*Vekâleten Oy Kullanılması ve Çağrı Yoluyla Vekâlet Toplanması Tebliği*"nin üçüncü bölümünde "*pay sahiplerinden çağrı yoluyla vekâlet toplanmasına ilişkin esaslar*" başlığı altında m. 11 ile 14 arasında TTK m. 428'deki toplu temsilci türlerinden biri olan kurumsal temsilci kavramına benzer çağrı yoluyla vekâlet toplayanlar ve sonrasında yönetim (organın) temsilcisi kavramına benzer yönetim temsilcisi kavramına ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir.

Çalışmamızın bu kısmında çağrı yoluyla vekâlet toplayanlar ve yönetim temsilcisi sırasıyla aşağıda sırasıyla incelenecektir.

10.2. Çağrı Yoluyla Vekâlet Toplanması

10.2.1. Genel Olarak

Çağrı yoluyla vekâlet toplayanlar, HAAO'larda yönetim kontrolünü elinde bulundurmamakla birlikte, Tebliğ hükümlerinde gösterilen usule uygun olarak, kendi inisiyatifleriyle pay sahiplerinden temsil yetkisi toplayan ve yönetimde kontrolü sağlamak isteyen kişilerdir⁶⁵². Çağrı yoluyla vekâlet toplayanlar mülga Vekâleten Oy Kullanılması Tebliği⁶⁵³'nde de yer alan bir kavram olup SPK'nın yeni II-30.1 sayılı Tebliğ m. 11-14 arasında "*çağrı yoluyla vekâlet toplanması*" başlığı altında birtakım yeniliklerle yeniden düzenlenmiştir. Bu yenilikleri de şu şekilde sıralayabiliriz⁶⁵⁴:

⁶⁵¹ Kitlesele Temsilci İşlemleri Kılavuzu, s. 12.

⁶⁵² Bilge, *Temsilci*, s. 353; Karamanlioğlu, s. 117.

⁶⁵³ Bkz. SPK Seri: IV, No: 8 sayılı Tebliğ.

⁶⁵⁴ <http://www.SPkgov.tr/duyurugoster.aspx?aid=20131224&subid=1&ct=c&submenuheader=null> [(Bkz. SPK'nın 24.12.2013 tarihli mevzuat duyurusuna) (E.T. 09.03.2016)].

1) Çağrı yoluyla vekâlet toplanması düzenlemesinin kapsamı genel kurul gündeminde yer alan tüm hususları içerecek şekilde genişletilmiş ve vekâlet toplama sürecinin hızlandırılması amacıyla bu işlem için Kurula başvuru zorunluluğu kaldırılmıştır. Bu amaçla yapılacak ilanlarda kullanılacak bilgi formları ile ilan ve reklamlardan doğacak sorumluluk esasları belirlenmiştir.

2) Yönetim kontrolünü elinde bulundurmeyan kişiler tarafından çağrı yoluyla vekâlet toplama girişiminde bulunulması durumunda, ilgili ortaklık yönetim kuruluna da temsilci vasıtasıyla çağrı yoluyla vekâlet toplayabilme imkânı sağlanmıştır.

3) Fiziki olarak yapılacak genel kurullarda yazılı olarak oy kullanma zorunluluğu, çağrı yoluyla vekâlet toplanması durumuyla sınırlandırılmıştır.

TTK m. 428/2 gerekçesinde çağrı yoluyla vekâlet toplayanların bir bildirge bağlamında temsil yetkisi talep etmemesi bakımından kurumsal temsilcilerden ayrıldığına değinilmiştir. Ancak gerekçedeki bu iki temsilci arasındaki farkı açıklayan ayrımın doğru olmadığı fikrindeyiz. Şöyle ki, SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 12/1'de belirtildiği üzere çağrı yoluyla vekâlet toplayanlar içeriği aynı olan bilgi formu ve vekâlet formu adı altında iki ayrı form kullanmak zorunda olup; bilgi formunda gündem maddelerine ilişkin hangi yönde oy kullanacaklarını belirtmelidir. Ayrıca çağrı yoluyla vekâlet toplayanlar gündem maddelerine ilişkin hangi yönde oy kullanacaklarını ilan etmelidirler. Dolayısıyla çağrı yoluyla vekâlet toplayanların pay sahiplerinden vekâlet toplaması yolunu toplu temsilcilerin bir bildirge bağlamında talep etmesine benzemektedir. Ancak bu iki temsilci arasında şu şekilde farklılık vardır; çağrı yoluyla vekâlet toplayanların toplantı tarihinden üç gün öncesine kadar yetki toplama girişiminde bulunabilmesine karşılık, kurumsal temsilci olmaya isteklilerin yönetim kurulunun çağrısından itibaren en geç yedi gün içinde ortaklığa başvurması gereklidir.

10.2.2. Pay Sahibi ile Çağrı Yoluyla Vekâlet Toplayanlar Arasındaki Hukuki İlişkinin Niteliği

Çağrı yoluyla vekâlet toplayanlar ile ortaklık arasında herhangi bir hukuki ilişki bulunmamaktadır. Bununla birlikte çağrı yoluyla vekâlet toplayanlar ile bunlara temsil yetkisi veren pay sahipleri arasındaki ilişki Tebliğ hükümleri ve eklerinden anlaşılacağı üzere vekâlet sözleşmesi olarak nitelendirilmelidir.

10.2.3. Vekâlet Toplama Şartları

10.2.3.1. Ortaklığın Halka Açık Nitelik Taşınması veya SPK II-30.1 sayılı Tebliğe Tabi Diğer Şirketlerden Olması

Tebliğe göre, halka açık anonim ortaklıkların sermaye ve yönetiminde kontrolü sağlamak amacıyla pay sahiplerine çağrıda bulunarak genel kurullarda oy hakkını kullanmak için vekâlet istenebilir (SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 11/1). Bu hükümde çağrı yoluyla vekâlet toplanacak ortaklıkların halka açık ortaklık veya Tebliğe tabi diğer ortaklıklardan olması şartı getirilmiş, ancak ortaklığın mali durumuna, halka açıklık oranına veya ortak sayısına ilişkin bir asgari sınır veya düzenleme getirilmemiştir.

Bununla birlikte SPK'nın II-30.1 sayılı Tebliğ m. 2/4'te hangi ortaklıkların bu Tebliğe tabi olacağı açıklandığından bu ortaklıklarda da sermaye ve yönetiminde kontrolü sağlamak amacıyla pay sahiplerine çağrıda bulunarak genel kurullarda oy hakkını kullanmak için vekâlet istenebilmelidir. Söz konusu hükme göre bu ortaklıklar; *“Halka açık olan; 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununda tanımlanmış olan bankalar ve finansal kuruluşlar, 14/6/2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanununda tanımlanan Türkiye’de yerleşik sigorta şirketleri ile 21/11/2012 tarihli ve 6361 sayılı Finansal Kiralama Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanununda tanımlanmış olan finansal şirketler ile 28/3/2001 tarihli ve 4362 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununda tanımlanan emeklilik şirketleri özel mevzuatlarına aykırı olmamak kaydıyla bu Tebliğ hükümlerine tabidir”*. Buna göre HAAO’lar ile halka açık olan Bankacılık Kanununda tanımlanmış bankalar ve finansal kuruluşlar, SK’da tanımlanmış Türkiye’de yerleşik sigorta şirketleri, 6361 sayılı Kanununda tanımlanmış olan finansal şirketler ile 4362 sayılı Kanunda tanımlanan emeklilik şirketlerinde çağrı yoluyla vekâlet toplanabilir. Halka açık olmayan Bankacılık Kanununda tanımlanmış bankalar ve finansal kuruluşlar, SK’da tanımlanmış Türkiye’de yerleşik sigorta şirketleri, 6361 sayılı Kanunda tanımlanmış olan finansal şirketler ile 4362 sayılı Kanunda tanımlanan emeklilik şirketlerinde ise TTK’ya ilişkin hükümler uygulanmalıdır.

10.2.3.2. Pay Sahiplerine Menfaat Önerilememesi ve Sağlanamaması

Pay sahiplerinden çağrı yoluyla vekâlet toplanmasında oy hakkı sahiplerine, vekâlet vermelerini temin için herhangi bir menfaat önerilemez ve sağlanamaz. Çağrı yoluyla vekâlet toplamak meslek olarak ve ivaz karşılığı yürütülemez. Vekil sıfatını

haiz kimseler, Türk Borçlar Kanununun 510 uncu maddesini ileri sürerek vekâlet veren pay sahibinden herhangi bir talepte bulunamaz⁶⁵⁵ (SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 11/2).

Çağrı yoluyla vekâlet toplanmasının meslek olarak ve ivaz karşılığı yürütülemeyeceği Tebliğ’de hüküm altına alınmışken, bunun yaptırımının ne olacağı ise belirtilmemiştir. Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu’nda bu konuda özel bir düzenleme bulunmaktadır. Şöyle ki APOK m. 405/3-4’te bir özel çıkar sağlanması veya vaat edilmesi karşılığında belli bir yönde oy kullanılması, kullanılmaması veya oy kullanmada çekimser kalınması taahhüdünü içeren oy sözleşmeleri yasaklanmış ve cezai yaptırıma bağlanmıştır⁶⁵⁶. Türk Hukuku öğretisinde ise menfaat karşılığı yapılan oy sözleşmelerinin dürüstlüğe ve ahlaka aykırı olduğundan geçersiz sözleşmeler olacağı kabul edilmektedir⁶⁵⁷.

10.2.3.3. Vekâletlerin Toplanması

Vekâlet toplama çağrısı, ortaklıkların sermaye ve yönetiminde kontrolü sağlamak amacı dâhil genel kurul gündeminde yer alan tüm hususlar için gerekçe bildirmek suretiyle yapılabilmektedir (SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 11/1, ikinci cümle). Ancak mülga SPK IV-8 sayılı Tebliğ m. 11/1/ilk cümleye baktığımızda vekâlet toplama çağrısı sadece ortaklıkların sermaye ve yönetiminde kontrolü sağlamak amacıyla pay sahiplerine çağrıda bulunarak, genel kurullarda oy hakkını kullanmak için istenebiliyordu. Ayrıca vekâlet toplanması için ortaklıkların esas sözleşmesinde buna engel bir hükmün olmaması gerekmektedir (Mülga SPK IV-8 sayılı Tebliğ m. 11/1/ikinci cümle). SPK tarafından çıkartılan yürürlükteki Tebliğ’de ise böyle bir sınırlamanın yer almadığı gözlemlenmektedir.

⁶⁵⁵ Bu konuda ilk düzenleme mülga SPK Seri IV, No: 8 sayılı Tebliğ m. 11/2’de yer almıştı. Bu hükmün yürürlüğe konulmasına özellikle Çukurova Elektrik AŞ’nin azınlık pay sahibi olan Rumeli Holding AŞ’nin gazetelerde yayınlanan “*Halka Açık Teklif*” başlıklı ilanı neden olmuştur. Azınlık ortak olan Rumeli Holding AŞ bu ilanda Çukurova Elektrik AŞ pay sahiplerini (paylarının nominal değerinin %20’si oranında ve yarısını peşin, yarısını da yapılacak olağan genel kurul toplantısı sonunda ödeyeceği) ilave prim karşılığında şirketin 1993 yılında yapacağı genel kurul toplantılarında oy haklarını kullanmak üzere “*temsil yetkisi*” vermeye davet etmişti. Bunun üzerine SPK tarafından gazetelerde yayınlanan “*Basın Bülteni*”nde ise, “...*Kurulun gerek dış ülkelerdeki düzenleme ve uygulamaları, gerekse Türk Ticaret Kanunu ve Borçlar Kanunu’nun ilke ve emredici hükümlerini ve Türk Literatürünü gözeterek bir menfaat karşılığında oy hakkı kullanılması amacıyla vekâletname toplanması hususunun tasvip edilmediği*” kamuoyuna duyurulmuştu (bkz. Moroğlu, *Oy Sözleşmeleri*, s. 67, dn. 174).

⁶⁵⁶ Moroğlu, *Oy Sözleşmeleri*, s. 68.

⁶⁵⁷ Moroğlu, *Oy Sözleşmeleri*, s. 66; Çeker, *Oy Hakkı*, s. 284.

Genel kurul tarihinden üç gün öncesine kadar çağrı yoluyla vekâlet toplama girişiminde bulunulabilir. Yönetim temsilcisi tarafından çağrı yoluyla vekâlet toplama girişiminde bulunulması durumunda bu süre kısıtı uygulanmaz (SPK IV-8 sayılı Tebliğ m. 13/1).

Vekâlet toplama çağrısı için SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 12'ye göre vekâlet toplayacak kişi tarafından iki belge hazırlanmalıdır. Bunlardan ilki pay sahiplerine yönelik çağrı ve duyurulara ilişkin SPK II-30.1 sayılı Tebliğ Ek-3⁶⁵⁸,te yer alan bilgi formu; diğeri ise SPK II-30.1 sayılı Tebliğ Ek-2⁶⁵⁹,de yer alan vekâletname formudur. Bilgi formu çağrıda bulunarak vekâlet toplayacak kişi tarafından imzalanır. Vekâlet formunda yer alan çağrıda bulunan tarafından görüş belirtilen gündem maddelerine ilişkin önerilerin bilgi formuyla uyumlu olması şarttır. Pay sahibi, çağrı yoluyla vekâlet toplayan kişiye, çağrıda bulunan tarafından görüş belirtilmeyen gündem maddelerine ilişkin talimatlarını Ek-2'de yer alan vekâlet formunu kullanarak bildirir (SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 12/1).

Bilgi formu ve çağrı sürecine ilişkin SPK II-30.1 sayılı Tebliği'nde öncelikle payları kayden izlenen ortaklıklara baktığımızda çağrı yoluyla vekâlet toplayacak kişi vekâlet ve imzalı bilgi formunun bir örneğini, notere onaylattırarak KAP'ta yayınlanmak üzere KAP'ın işletmesinden sorumlu Kurum'a iletir. Çağrı yoluyla vekâlet toplama işlemi iletilen formların KAP'ta yayımlanmasıyla başlar. Vekâlet ve bilgi formlarının aynı şekilde düzenlenmiş bir örneği ortaklık merkezine de tebliğ edilir. Ortaklıklar, ilgili formları kendilerine tebliğini izleyen gün saat 09:00'a kadar ortaklık internet sayfasında genel kurula ilişkin dokümanlar arasında pay sahipleri tarafından yayımlanmalı ve EGKS'de genel kurula ilişkin dokümanlar arasına eklemelidir (Tebliğ m. 12/2). Payları kayden izlenen ortaklıklar için çağrı yoluyla vekâlet toplama girişiminde bulunanlar, masrafları kendisi tarafından karşılanmak üzere, MKK tarafından belirlenecek Kurulca onaylanacak yatırımcı bilgilendirme uygulama esasları çerçevesinde MKK'ya başvurarak çağrı yolu ile vekâlet toplama girişimi hakkında pay sahiplerinin elektronik yöntemler ve posta ile bilgilendirilmesini talep edebilir (Tebliğ m. 12/4).

⁶⁵⁸ Bkz. EK-15.

⁶⁵⁹ Bkz. EK-14.

Bilgi formu ve çağrı sürecine ilişkin olarak payları kayden izlenmeyen ortaklıkları inceleyecek olursak; çağrı yoluyla vekâlet toplama işlemi, hazırlanan vekâlet ve imzalı bilgi formlarının noter onaylı bir örneğinin gazete, dergi ve benzeri yerlerde ilanı yoluyla başlatılır. Noter onaylı vekâlet ve imzalı bilgi formlarının bir örneği gazete, dergi ve benzeri yerlerde ilanları yayınlanması öncesinde özel durumlara ilişkin düzenlemeler kapsamında yayınlanmak üzere Kurula ve varsa ortaklık internet sayfasında kamuya duyurulmak üzere ilgili ortaklığa iletilir. Ortaklıklar, ilgili formları bunların kendilerine tebliğini izleyen gün saat 09:00'a kadar ortaklık internet sayfasında genel kurula ilişkin dokümanlar arasında pay sahipleri tarafından kolaylıkla fark edilecek biçimde ayrı bir başlık altında yayımlar (Tebliğ m. 12/3). Payları kayden izlenmeyen ortaklıklar, bu Tebliğ hükümleri uyarınca çağrı yoluyla vekâlet toplama girişiminde bulunan kişilerin başvurusu üzerine pay defterine kayıtlı nama yazılı pay sahiplerinin adı, soyadı ve adreslerini vermek zorundadır (Tebliğ m. 12/5).

Pay sahipleri çağrı yoluyla vekâlet toplayan kişileri EGKS aracılığı ile de vekil tayin edebilirler (Tebliğ m. 12/7). Çağrı yolu ile vekâlet toplanması nedeni ile ortaya çıkacak bilgi formlarının gazete ve dergilerde ilanı, pay sahiplerinin bilgilendirilmesi gibi masraflar çağrıda bulunarak vekâlet toplayan tarafça karşılanır, çağrıda bulunarak vekâlet toplayan taraf yönetim temsilcisi olsa dahi hiçbir şekilde bu masraflar ortaklıktan talep edilemez. Masrafların kim tarafından karşılanacağı hususuna bilgi formunda yer verilir (Tebliğ m. 12/8).

10.2.3.4. Toplanan Vekâletler Uyarınca Genel Kurulda Oy Kullanılması

Pay sahiplerine çağrıda bulunarak vekâlet toplama girişiminin son aşaması, toplanan vekâletler uyarınca genel kurul toplantısına katılarak oy kullanılmasıdır. Tebliğ m. 11/4 uyarınca, fiziki olarak oy kullanacak pay sahipleri ile vekillerin genel kurulda oylarını en az Ek-4⁶⁶⁰'teki bilgileri içeren oy pusulaları vasıtasıyla yazılı olarak kullanması zorunludur. Oy hakkının kullanılması açısından “yazılı oy” sisteminin tercih edilmiş olmasının sebebi, genel kurul toplantılarında karışıklıkların ortaya çıkmasını önlemek ve çağrı yoluyla toplanan vekâletlere ilişkin oy haklarının hangi yönde kullanıldığını tespit etmektir⁶⁶¹. Genel kurul toplantısında yazılı oy kullanılması

⁶⁶⁰ Bkz. EK-16.

⁶⁶¹ Çeker, *Vekâlet Toplama*, s. 193.

sayesinde pay sahiplerine yapılan çağrıyla vekâlet istenirken her gündem maddesine ilişkin oyun ne şekilde getirilip getirilmediğinin kontrolü sağlanmaktadır⁶⁶².

Tebliğ m. 11/5 uyarınca vekâletnamelere uygun oy kullanımının izlenmesi ve oy pusulalarının toplanıp tasnif edilmesi toplantı başkanlığınca, varsa Bakanlık temsilcisi nezaretinde yapılır. Dolayısıyla pay sahibinin yazılı talimatına aykırı yönde oy kullanılmasının önüne geçilmiş olacaktır. Bakanlık temsilcisi bu görevi yerine getirmese veya toplantı başkanı vekâletname formunda yazılmış olan talimata aykırı yönde oy kullanılmasına izin verdiği takdirde Tebliğ m. 9/3 hükmünün uygulanması gerekir. Buna göre, vekil tarafından talimata aykırı hareket edilmesi, oyu geçersiz kılmaz. Vekilin, pay sahibinin talimatlarına aykırı hareket etmemesi halinde genel hükümler uygulanır.

10.2.3.5. Pay Sahiplerinin Talimat Verme Yetkisi ve Sınırları

Pay sahibi talimat olarak her bir gündem maddesine kabul ve red oy seçeneklerinden birini vekâletname formu üzerinde işaretlemek suretiyle iradesini açıklamaktadır (Tebliğ m. 6/1). Bu şekilde vekilin yetkisinin sınırları belirlenmiş olur. Pay sahibi tarafından herhangi bir seçeneğin işaretlenmemesi halinde vekil genel hükümlere göre hareket eder (Tebliğ m. 9/1).

Temsil yetkisinin EGKS'den verilmesi halinde de, oy hakkı sahibi oyun ne yönde kullanılacağını belirterek temsil yetkisini sınırlandırabilir (Tebliğ m. 9/2).

Vekil kendisine verilen talimata uygun hareket etmekle yükümlüdür. Oy hakkı vekilin özen borcu çerçevesinde kullanılır. Ancak, vekil tarafından talimata aykırı hareket edilmesi, oyu geçersiz kılmaz. Vekilin, pay sahibinin talimatlarına uygun hareket etmemesi halinde genel hükümler uygulanır (Tebliğ m. 9/3).

Pay sahipleri gündem maddelerinde kullanmak istediği oyun yönünü vekâletname üzerinde gösterdiği ve bunlar toplantı başkanlığınca dikkate alındığı için vekâlet toplayan kişilerin, talimat verilen konularda kendi menfaatleri yönünde oy kullanmaları mümkün değildir (Tebliğ m. 11/5). Vekâlette hile ve benzeri durumlarda da, ancak vekil tarafından kullanılan paylara ait oy haklarının genel kurul kararının

⁶⁶² Çeker, *Vekâlet Toplama*, s. 193.

sonucuna etkili olacağı hallerde, genel kurul kararının iptali talep edilebilir (Tebliğ m. 9/4).

10.3. Yönetim Temsilcisi

Yönetim temsilcisi SPK II-30.1 sayılı Tebliğ’de ilk defa düzenlenmiştir. Yönetim kontrolünü elinde bulundurmeyen kişiler tarafından çağrı yoluyla vekâlet toplama girişiminde bulunulması durumunda, ilgili ortaklık yönetim kurulu tarafından çağrı yoluyla vekâlet toplama girişiminde bulunmak üzere önerilen bu kişiye, yönetim temsilcisi denir (SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 4/1-k, m. 12/6). Dikkat edileceği üzere yönetim temsilcisi TTK m. 428/1’de yer alan yönetim (organın) temsilcisi ile benzerlik gösterse de bağımsız temsilci gösterme zorunluluğu olmaması bakımından farklılık göstermektedir.

Yönetim temsilcisinin önerilmesi işlemi SPK II-30.1 sayılı Tebliğ Ek-2⁶⁶³,deki vekâletname formu ve Ek-3⁶⁶⁴,teki bilgi formu kullanılarak yapılır (SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 12/6). Çağrıda kullanılacak bilgi formu ve vekâlet formunun bir örneği yönetim temsilcisi tarafından hazırlanır ve imzalanır. Bu formlar, ortaklık türüne göre bu maddenin iki ve üç numaralı fıkralarında belirlenen şekilde pay sahipleri tarafından kolaylıkla fark edilecek biçimde ayrı bir başlık altında kamuya duyurularak çağrı gerçekleştirilir (Tebliğ m. 12/6). Dolayısıyla yönetim temsilcisi, çağrı yoluyla vekâlet toplayacak kişi tarafından açıklanması zorunlu bilgi formuna çağrı yoluyla vekâlet toplayanlar için düzenlenen vekâletnameyi ekleyerek Tebliğ m. 12/2 ve 3 hükmüne göre kamuya duyuracaktır.

Yönetim temsilcisi ile ortaklık ve pay sahipleri arasında olmak üzere iki farklı hukuki ilişki vardır. Yönetim temsilcisi ile ortaklık arasında vekâlet sözleşmesi ilişkisi olduğu fikrindeyiz. Bununla birlikte yönetim temsilcisi ile pay sahibi arasında Tebliğ hükümlerinden ve eklerinden anlaşılabileceği üzere vekâlet sözleşmesi ilişkisi bulunmaktadır.

⁶⁶³ Bkz. EK-14.

⁶⁶⁴ Bkz. EK-15.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

GENEL KURULDA TEMSİLİN HÜKÜMLERİ

1. Pay Sahibinin ve Temsilcinin Borçları

Pay sahibi ve temsilcinin birbirlerine olan borçlarını TTK'da yer alan düzenlemelerin dışında TBK'nın temsile ilişkin hükümleri ve aralarındaki iç ilişkinin dayanağı sıklıkla vekâlet sözleşmesi olması sebebiyle vekâlete ilişkin hükümlerle birlikte anlatılacaktır.

1.1. Pay Sahibinin Borçları

1.1.1. Ücret Ödeme Borcu

Ücret ödeme borcu TBK m. 502/3'te "*Sözleşme veya teamül varsa vekil, ücrete hak kazanır*" şeklinde düzenlenmiştir. Hükümün lafzına göre taraflar ücrete ilişkin açıkça veya zımnen anlaşabilirler. Buna göre taraflar anlaşmışsa veya teamül varsa vekâlet veren vekile ücret ödemekle yükümlüdür.

Temsilcinin hak kazanacağı ücret alacağının doğması için kural olarak pay sahibiyle aralarında geçerli bir vekâlet sözleşmesinin bulunması ve temsilcinin genel kurulda pay sahibi adına katılma haklarından hangisini yerine getirecekse bunun gereği gibi ifa edilmiş bulunması gereklidir. Aksine sözleşme veya teamül yoksa vekâlet konusu işin usulüne uygun olarak görülmesinin tamamlanmasıyla yani temsilcinin genel kurula katılımın ve katılma haklarının gereği gibi yerine getirilmesiyle ücret muaccel hale gelir⁶⁶⁵. Bununla birlikte işin görülmesinin tamamlanması vekilin kusuru olmaksızın imkânsız hale girerse, ücretin hakkaniyete uygun bir kısmının ödenmesi gerekir. Eğer özensiz vekilin iş görmesi sonucu yapılan iş, vekâlet veren için faydalı değilse vekâlet veren bir ücret borçlanmaz⁶⁶⁶.

Ücret peşin verilebileceği gibi kısım kısım da ifa edilebilir. Özellikle vekâlet ilişkisinin uzun bir zamana yayıldığı sözleşmelerde, taraflarca ücretin kısım kısım ödenmesi kararlaştırılabilir ya da ücretin bir miktarı işin başında, kalanın ise işin

⁶⁶⁵ Tandoğan, C. II, s. 576; Zevkliler/Gökyayla, s. 664.

⁶⁶⁶ Gümüş, *Borçlar (Özel)*, s. 182; Gümüş, *Borçlar (Kısa)*, s. 409; Zevkliler/Gökyayla, s. 664.

tamamlanmasının ardından ödeneceği kararlaştırılabilir. Ayrıca ücretin zamana, yapılan işin miktarına göre ödenmesi kararlaştırılabilir. Bazen bunların karması bir yöntem de tercih edilebilir⁶⁶⁷. Örneğin temsilci ile pay sahibi arasında beş yıllık vekâlet sözleşmesi varsa ücret ödemesi temsilcinin her genel kurula katılımından sonra yapılacağı gibi sözleşmenin başında ve sözleşmenin sonunda verilmek üzere ücret konusunda anlaşma sağlanabilir.

Günümüzde vekâlete dayalı iş görmenin mesleki-profesyonel bir faaliyet olarak yürütülmesinin vekâlet sözleşmesinin ivazlılığı konusundaki kuralın aksi yönünde bir fiili karine yaratmaktadır⁶⁶⁸. Zaten konumuzla da ilgili olarak, TTK m. 428/3/ilk cümlede; kurumsal temsilciliğin, bir pay sahipliği girişimi olduğu; meslek olarak ve ivaz karşılığı yürütülemeyeceğine hükmedilmiştir⁶⁶⁹. Dolayısıyla kurumsal temsilci ile pay sahibi arasında her ne kadar vekâlet sözleşmesi olsa da ücret talep edilemeyecektir.

TTK m. 428/3/ilk cümlede kurumsal temsilciyle ifade edilmek istenen TTK m. 428/2’de belirtilen kurumsal temsilci mi yoksa TTK m. 428/1 ve 2’yi de kapsar şekilde yönetim temsilcisi, bağımsız temsilci ve kurumsal temsilci mi öncelikle bunun tespitini yapmamız gerekmektedir. Hükümün Adalet Komisyonu tarafından yapılan değişiklik gerekçesinde “*pay sahipleri girişimi olan kurumsal temsilciden*” bahsedilmektedir. Yönetim temsilcisi ve bağımsız temsilci de bir pay sahipliği girişimi olmadığından söz konusu hükümdeki ifadeden sadece TTK m. 428/2’deki kurumsal temsilci anlaşılmalıdır. Ayrıca TTK m. 428/4’te bildirgenin kurumsal temsilciye verilmiş talimat yerine geçeceğiyle ilgili hükümdeki kurumsal temsilci ifadesinden anlaşılması gerekenin “*bildirge*” kenar başlıklı TTK m. 430’da açıkça yönetim temsilcisi, bağımsız temsilci ve kurumsal temsilci olduğuna hükmedilmesine rağmen, bu konuda bu şekilde benzer bir belirleme yapılmamıştır. Açıkladığımız tüm bu nedenlerden dolayı TTK m.

⁶⁶⁷ Zevkliler/Gökyayla, s. 665.

⁶⁶⁸ Gümüş, *Borçlar(Kısa)*, s. 407; Gümüş, *Borçlar (Özel)*, s. 178.

⁶⁶⁹ TTK Tasarısının ilk halinde olmayan söz konusu hüküm Adalet Komisyonu tarafından getirilmiştir. Adalet Komisyonu tarafından bu hükme ekleme yapılmasının gerekçesi şu şekildedir; “*pay sahiplerinin kendi menfaatlerini, kendi heyecanları ve kendi çabalarıyla korumalarının, bu işi başkalarının onlar adına profesyonelce yapmalarından daha doğrudur. Ayrıca kurumsal temsilciliğin bir meslek olarak icrası, bu mesleğin kanuni düzenlemesinin yapılmasını gerektirir. Bu sebeple kurumsal temsilciliğin bir pay sahipleri girişimi olduğuna hükümde vurgu yapılmış, ayrıca söz konusu girişimin kazanç sağlamaya yönelik biçimde kullanılmasının kapıları kapatılmıştır. Kurumsal temsilci ile ona vekâlet verenler arasındaki ilişki vekâlet olduğu halde uygulanması uygun bulunmamıştır*”.

428/2’de belirtilen kurumsal temsilci dışındaki yönetim temsilcisi ve bağımsız temsilci bu temsilciliği bir meslek ve ücret karşılığında yapabilmelidir⁶⁷⁰.

Yönetim temsilcisi ve bağımsız temsilci pay sahipliği girişimi olmadığından yaptığı iş karşılığı ücretini pay sahibinden değil de ortaklıktan almalıdır. Taraflar arasındaki hukuki ilişkinin niteliğinin vekâlet sözleşmesi olması sebebiyle, aralarında sözleşme veya teamül varsa temsilci ücrete hak kazanacaktır. Ancak temsilcilerin ücrete hak kazanması bakımından bir teamülden söz edilemeyeceği için söz konusu hükümdeki sadece “*aralarında sözleşme varsa*” ifadesi dikkate alınmalıdır⁶⁷¹. Bu nedenle yönetim temsilcisi ve bağımsız temsilciyle ortaklık arasında ücret ödenmesine ilişkin sözleşme varsa ücretlerini talep edebileceklerdir. Buna karşılık, TTK m. 428/2’de belirtilen kurumsal temsilci ile pay sahibi arasındaki hukuki ilişkinin niteliği vekâlet sözleşmesi olmasına rağmen TTK m. 428/3 hükmünden dolayı temsilci pay sahibinden herhangi bir ücret talebinde bulunamayacağı gibi “*vekâlet verenin borçları*” kenar başlıklı TBK m. 510’u ileri sürerek pay sahibinden herhangi bir talepte de bulunamayacaktır. Oysa ki bugün uygulamada ücretli vekâlet sözleşmeleri ücretsiz olanlara oranla daha çok önemli bir yer tutmakta ve müvekkilin ücret ödeme borcu sözleşmenin en önemli unsurlarından birini teşkil etmektedir. Dolayısıyla kurumsal temsilcinin ücret alamamasının yanı sıra yaptığı giderleri ve verdiği avansları bile isteyememesi bu temsilciler her ne kadar pay sahibi olmayanlardan oluşabilmesine imkân verilmişse de sadece pay sahipleri tarafından tercih edilmesine hatta kimi hallerde pay sahipleri tarafından da tercih edilmemesine neden olacaktır⁶⁷².

⁶⁷⁰ Ayan, yönetim temsilciliğinin de meslek olarak yapılmaması ve ivazsız olması gerektiği ve dolayısıyla TTK m. 428/3’ün kıyasen uygulanmasının kabul edilmesi gerektiğini savunmaktadır. Yazar buna karşılık bağımsız temsilciye ortaklık tarafından ücret ödenebileceğini de belirtmiştir (Ayan, *Temsil*, s. 24). Kaya, ücretin şirket tarafından ödeniyor olmasını, şirketin oy hakkı ve buna bağlı hakların kullanımı ile ilgili olarak bağımsız temsilciye talimat verebileceği anlamına gelmeyeceğini, böyle bir durumun gerçekleşmesi halinde bu temsilcinin bağımsız olduğunun söylenemeyeceğini kabul etmektedir (Kaya, *Temsil*, s. 77).

⁶⁷¹ Karamanlıoğlu, s. 479.

⁶⁷² Pulaşlı, kurumsal temsilcilik işinin bir meslek olarak ve para karşılığı yürütülemeyeceği dikkate alındığında, şirketle hiçbir ilgisi ve herhangi bir menfaati olmayan bir kimsenin bu kadar zahmetli ve aynı zamanda bedava olarak yapılması pek mantıklı olmadığı dolayısıyla bu faaliyetin pay sahipleri tarafından yapılmasının daha mantıklı ve yerinde olduğu görüşündedir (Pulaşlı, *C. I*, § 29, N. 395). Kaya, kanunun gerekçesinde her ne kadar kurumsal temsilcinin pay sahibi olma zorunluluğunun bulunmadığı belirtilse de pay sahibi olmayan kişilerin herhangi bir ücret veya karşılık beklentisi olmaksızın muhalefeti organize etme gibi amaçlarının olmayacağı düşünüldüğünde, uygulamada pay sahipliği girişimi sonucu önerilecek kişinin de pay sahibi olacağı sonucuna varılabileceğini ifade etmiştir (Kaya, *Temsil*, s. 79, dn. 103).

SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 11/2/cüm. 2 ve 3'te TTK m. 428/3'e benzer ifadeler vardır. Dolayısıyla çağrı yoluyla vekâlet toplayanlarda kurumsal temsilci gibi çağrı yoluyla vekâlet toplamayı meslek ve ivaz karşılığı yürütemeyeceği gibi pay sahibinden herhangi bir talepte bulunamaz. Tebliğ'de yönetim temsilcisi bakımından bu konuyla alakalı bir düzenleme bulunmasa da pay sahiplerinden ücret isteyemeyen çağrı yoluyla vekâlet toplayanlar karşısında yönetim kurulunun önerisi konumundaki yönetim temsilcisinin pay sahiplerinden evveliyatla ücret isteyemeyeceği görüşündeyiz⁶⁷³. Ancak yönetim temsilcisi ortaklıktan ücret talep edebilir mi noktasında buna vereceğimiz cevap olumludur. Çünkü masrafların istenmesinde olduğu gibi bunların ortaklıktan istenemeyeceğiyle ilgili hükümde bir engel söz konusu değildir.

Bireysel temsilcilerden olağan temsilci, ortak temsilci ve tevdi eden temsilcisi açısından ücret hakkı konusunu inceleyecek olursak, yine bu temsilciler ile pay sahibi arasındaki hukuki ilişkinin niteliği vekâlet sözleşmesi olduğundan yukarıda da izah ettiğimiz üzere TBK m. 502/3 hükmü gereği aralarında eğer sözleşme varsa temsilci ücrete hak kazanabilir. Bununla birlikte taraflar arasında bir anlaşma yoksa ücret ancak teamül varsa istenebilir. Tarafların ücret ödenmesi üzerinde anlaşmış ama tutarı konusunda bir anlaşmaya varamamış olmaları halinde ödenecek ücret doktrinde tartışmalıdır. Öğretideki bir görüşe göre, TBK m. 502/3'ün "*teamüle*" olan atfı, Kanunun açık lafzı gereği sadece "*bir ivazın borçlanılıp borçlanılmadığına*" ilişkindir. Bu noktada ücretin tutarının tespitine yönelik bir kanun boşluğu söz konusu olup, hâkim tarafından TMK m. 1/2 uyarınca doldurulacaktır. Burada kural koyma faaliyetindeki hâkimin kıyas yoluyla yararlanacağı hüküm ise ücretin belirlenmesine ilişkin TBK m. 522 hükmü olacaktır. Bir kısım öğreti ise mevcut boşluğun tarafların farazi iradesine göre doldurulacağı görüşündedir⁶⁷⁴. Fikrimizce genel kurula katılan bireysel temsilcilerin ücret tutarına ilişkin boşluğun hâkim tarafından TMK m. 1/2'ye göre doldurulması daha uygun olacaktır.

1.1.2. Temsilcinin Yaptığı Giderleri ve Verdiği Avansları Ödeme Borcu

Vekâlet verenin borçlarına ilişkin TBK m. 510/1 hükmünde vekâlet verenin, vekâletin gereği gibi ifası için vekilin yaptığı giderleri ve verdiği avansları faiziyle

⁶⁷³ Karamanlioğlu da, SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 11/2/cüm. 2 ve 3'te yer alan düzenlemelerin çağrı yoluyla vekâlet toplayanlar için getirilmiş olmasına rağmen yönetim temsilcileri bakımından da bu hükümlerin geçerli olduğunu ifade etmiştir (Karamanlioğlu, s. 478).

⁶⁷⁴ Gümüş, *Borçlar (Kısa)*, s. 407; Gümüş, *Borçlar (Özel)*, s. 178.

birlikte ödemek ve yüklendiği borçlardan onu kurtarmakla yükümlü olduğu düzenlenmiştir. Temsilcinin yaptığı giderlerden, onun vekâletin yerine getirilmesini isteyerek, kendi iradesiyle, kendine ait malvarlığı değerlerinden fedakârlıkta, harcamada bulunması anlaşılmalıdır. Temsilcinin giderleri kapsamına yolculuk, konaklama, yeme-içme, fotokopi çıkartma, pay sahibine ait HYPs'nin saklanması için Bankada kasa kiralanması gibi konular girebilir.

Dolayısıyla temsilciye verilen avans, temsilcinin vekâleti ifa için yapacağı harcamaları veya ücretini veya her ikisini de karşılamak amacıyla pay sahibinin temsilciye önceden vereceği paraya denir. Avans tutarını kural olarak taraflar serbestçe kararlaştırabilirler. Temsilci, avans olarak aldığı parayı vekâletin ifasından başka amaçları için harcar ve geri vermez ise paranın mülkiyeti kendine geçse bile güveni kötüye kullanma suçunu işlemiş olur⁶⁷⁵.

Pay sahibinin temsilcinin giderlerini ödeme borcunun doğması için, her şeyden önce, bu giderlerin geçerli bir vekâlet sözleşmesine dayanarak yapılmış olması veya başlangıçta vekâletsiz olan iş görmenin, pay sahibinin bilerek hoş görmesi veya buna susarak yahut buna benzer bir eylemle onay vermesi suretiyle vekâlete dönüşmesi gerekir. Bununla birlikte temsilcinin giderlerin ödenmesini pay sahibinden isteyebilmesi için vekâletin gereği gibi ifa edilmiş olması lazımdır. Bunun için temsilcinin genel kurula katılıp pay sahibinin talimatına uygun davranması gereklidir. Ancak temsilci iyiniyetli olsa bile nitelik bakımından vekâlet sözleşmesinde öngörülenden farklı bir iş görürse gereği gibi ifada bulunmuş olmaz. Eğer temsilci pay sahibinin talimatından farklı yönde oy kullanırsa ve bunun pay sahibinin menfaatine ve muhtemel iradesine uygun olduğunu kanıtlarsa vekâletsiz iş görmeyle ilgili TBK m. 529/1 hükmü uygulanmalıdır. Örneğin; temsilci pay sahibinin talimatına bilerek uymaz ve bu pay sahibinin menfaatineyse, pay sahibi temsilcinin durumun gereğine göre zorunlu ve yararlı bulunan bütün masraflarını faiziyle ödemek ve gördüğü iş dolayısıyla üstlendiği edimleri ifa etmek ve hâkimin takdir edeceği zararı gidermekle yükümlüdür. Bu sonuç, umulan sonuç gerçekleşmese de temsilci işi yaparken gereken özeni göstermişse yine

⁶⁷⁵ Tandoğan, C. II, s. 578, 594, 595; Aral/Ayrancı, s. 431.

geçerlidir. Genel kurul toplantısında temsilcinin nicelik bakımından sözleşmeye aykırı hareket etmesi ihtimali olmadığından bu konuya değinilmeyecektir⁶⁷⁶.

Vekâletin gereği gibi ifası kavramına iş görmenin sadakatle ve özenle yapılması da girer⁶⁷⁷. Örneğin bağımsız temsilcinin bağımsızlığını sarsacak sadakatsizliği halinde alınan genel kurul kararlarının iptal edilmesi mümkün olabileceğinden temsilci yaptığı masrafları pay sahibinden isteyemez. Bunun yanı sıra iş görme borcunun yerine getirilmesinden sonra temsilci sır saklama yükümlülüğüne aykırı davranmış olsa bile, giderlerinin karşılanmasını ve ücretini yine isteyebilir. Buna karşılık kendisi de vekâlet verenin uğradığı zararı tazmin etmelidir⁶⁷⁸. Ancak temsilcinin belli derecede özen göstermemesi işin gereği gibi ifa edilmemesine yol açarsa temsilci giderlerin ödenmesini isteyemediği gibi ücret talebinde de bulunamaz.

Giderlerin ödenmesinin ispatlanabilmesi için pay sahibinin bu ödemeyi ayrıca taahhüt etmiş olmasına veya bu masrafların yapılması için talimat vermiş bulunmasına gerek yoktur. Vekâletin gereği gibi ifa edilmesiyle kanundan dolayı masrafları ödeme borcunu doğurur. Giderlerin ödenmesi istemini yerine getirmemek için, vekâletin gereği gibi ifa edilmediğini pay sahibi ispatlamalıdır.

Giderlerin ödenmesinin muacceliyeti konusunda iki farklı görüş vardır. Bunlardan ilkinde göre masrafların ödenmesi borcu vekilin buna ilişkin alacağını ileri sürmesiyle muaccellik kazanır, ayrıca ihtara gerek yoktur⁶⁷⁹. Diğer görüşe göre vekilce giderlerin yapılması ile borç muaccel olur⁶⁸⁰. Buna göre gider talebi yüklenilen iş ve hizmet fiilen yapılırca müvekkilden istenebilirler; bu istem için vekâlet konusu işlerin sona ermesi şart değildir. Fikrimizce temsilci pay sahibiyle ilgili giderleri yaptığı anda pay sahibinin borcu muaccel olmalıdır. Pay sahibi muaccel olan borcu ödeyebileceği gibi vekâletten doğan kendi alacaklarını gider alacağına karşı defî olarak (ödemezlik defî) ileri sürebilir. Ayrıca tarafların giderlerin ödenmesini bir vadeye veya

⁶⁷⁶ Örneğin; vekil doğru malı ucuza satması veya pahalıya alması halinde vekil nicelik bakımından sözleşmeye aykırı hareket etse de sözleşmeyi gereği gibi ifa etmiş sayıldığından masrafların ödenmesini isteyebilir (bkz. Tandoğan, *C. II*, s. 583).

⁶⁷⁷ Tandoğan, *C. II*, s. 583; Zevkliler/Gökyayla, s. 666. Yapılan giderin somut olayda (işin görülmesinde) fiilen yarar sağlayıp sağlamaması önem taşımaz; önemli olan yapılan harcama veya sarfiyatın özenli bir vekâletin görülmesi bakımından objektif olarak zorunlu görülmesidir [bkz. Gümüş, *Borçlar (Özel)*, s. 183; Gümüş, *Borçlar (Kısa)*, s. 410].

⁶⁷⁸ Tandoğan, *C. II*, s. 583.

⁶⁷⁹ Tandoğan, *C. II*, s. 585.

⁶⁸⁰ Gümüş, *Borçlar (Özel)*, s. 183.

takside bağlatmak konusunda anlaşmaları mümkündür⁶⁸¹. Giderler yapıldıkları gündeki değerleri üzerinden değil vekâletin gereği gibi ifasının rizikosunu pay sahibi taşıması gerektiğinden bu giderlerin karşılandığı gündeki kapsamı üzerinden giderilmelidir⁶⁸².

TBK m. 510/1 yapılan gider ve avansların faiziyle birlikte ödenmesini öngörmektedir. Bu nedenle temsilcinin yaptığı giderler para ile olacak ve yapılan harcamaya harcama tarihinden itibaren faiz yürütülecektir. Bu faiz ödenecek giderin bir parçasını teşkil ettiğinden bir çeşit temerrüt faizi niteliği taşımaz⁶⁸³. Eğer temsilcinin giderlerini pay sahibinden aldığı avansla karşılama olanağı varsa pay sahibinin faiz ödemesi gerekmez. Temsilci aldığı avans için vekâleti ifa borcu sona erene kadar faiz ödemekle yükümlü değildir; ancak avanstan giderler indirilip kalanı geri verme borcu ortaya çıkarsa, bu borç için temerrüt faizi ödemek zorundadır.

Sürekli bir vekâlette birden fazla iş görülüp bunlardan bir kısmı gereği gibi ifa edilmiş, bir kısmı da gereği gibi ifa edilmemişse temsilci gereği gibi ifa edilenlere ilişkin masrafların ödenmesini isteyebilir⁶⁸⁴. Örneğin tevdi eden temsilcisi sıfatıyla banka müşterisi pay sahibinin genel kurul toplantılarına katılımın bir kısmını gereği gibi ifa etmemişse sadece bu kısma ilişkin masrafların ödenmesini talep edemez.

Giderlere ilişkin alacak temsilcinin ölümü halinde mirasçılarına geçer. Pay sahibinin ölümü halinde de onun mirasçıları temsilcinin masraflarını ödemekle yükümlüdür⁶⁸⁵. Örneğin genel kurul toplantı sırasında pay sahibi ölse bu durumda temsilcilik her ne kadar sona erse de temsilcinin o ana kadar yaptığı masraflar mirasçılar tarafından karşılanmalıdır.

Kurumsal temsilcinin TBK m. 510'u ileri sürerek temsil ettiği pay sahiplerinden herhangi bir talepte bulunamayacağı TTK m. 428/3/cüm. 2'de açıkça hüküm altına alınmıştır. Burada ifade edilen kurumsal temsilcinin TTK m. 428/2 anlamında kurumsal temsilci olduğunu az önceki konuda ifade etmiştik. Buna göre, kurumsal temsilci yaptığı masraf ve verdiği avansları pay sahiplerinden isteyemeyecektir. Yine TTK m. 428/3 hükmüne benzer şekilde HAAO'larda SPK II-

⁶⁸¹ Ancak uygulamada böyle bir anlaşmaya pek sık rastlanmaz; çoğu zaman vekil yaptığı masrafları önceden müvekkilden aldığı avanstan mahsup eder (bkz. Tandoğan, C. II, s. 585).

⁶⁸² Tandoğan, C. II, s. 586.

⁶⁸³ Tandoğan, C. II, s. 586; Gümüş, *Borçlar (Özel)*, s. 183.

⁶⁸⁴ Tandoğan, C. II, s. 587.

⁶⁸⁵ Tandoğan, C. II, s. 587.

30.1 sayılı Tebliğ m. 12/8’de “*Çağrı yolu ile vekâlet toplanması nedeni ile ortaya çıkacak bilgi formlarının gazete ve dergilerde ilanı, pay sahiplerinin bilgilendirilmesi gibi masraflar çağrıda bulunarak vekâlet toplayan tarafça karşılanır, çağrıda bulunarak vekâlet toplayan taraf yönetim temsilcisi olsa dahi hiçbir şekilde bu masraflar ortaklıktan talep edilemez. Masrafların kim tarafından karşılanacağı hususuna bilgi formunda yer verilir*⁶⁸⁶” şeklinde hüküm bulunmaktadır. Söz konusu hükme göre kurumsal temsilcinin yanı sıra çağrı yoluyla vekâlet toplayanlar ve yönetim temsilcisi, temsil belgelerinin hazırlanması, bildirge yayınlanması (TTK m. 430), gazete ve dergilerde yapılan ilan gibi yaptığı masrafları ve verdiği avansları pay sahibinden veya ortaklıktan talep edemeyecektir. Fikrimizce kurumsal temsilci, çağrı yoluyla vekâlet toplayanlar pay sahiplerinden ve yönetim temsilcisi ise ortaklıktan temsilcilik faaliyetinden kaynaklanan [yaptığı bildirgenin yayımlanması gibi (TTK m. 430)] masrafları talep edebilmelidirler. Çünkü bu temsilciler temsilcilik faaliyeti için hem ücret almaz hem de yaptığı masraflar ödenmezse yukarıdaki başlıkta da ifade ettiğimiz üzere bu temsilciliklere olan ilginin azalmasına ve hatta bu temsilciler için kimsenin gönüllü olmamasına neden olacak ve dolayısıyla kanun koyucunun güç boşluğu için getirdiği bu temsilciler amaca hizmet edemeyecektir. Dolayısıyla TTK m. 428/3’te ve SPK II-30.1 sayılı Tebliğ’de söz konusu temsilcilerin yaptığı masrafları alabilmeleri yönünde bir değişiklik yapılmalıdır.

Yönetim temsilcisi ve bağımsız temsilci TTK m. 428/3’te ifade edildiği üzere pay sahipliği girişimi olmadığı için bu temsilciler yaptıkları masrafları ve verdikleri avansları pay sahiplerinden değil ortaklıktan talep etmesi gerekmektedir⁶⁸⁷. Ortaklık yapılan masrafları sözleşme gereği veya olağan durum gereği tespit edip ödemelidir. Bu da her bir somut olaya göre belirlenmelidir⁶⁸⁸.

Olağan temsilci ve tevdi eden temsilcisi ile HAAO’larda bireysel temsilciler bakımından yaptığı masrafları ve verdiği avansları isteyebilmeleri konusunda engelleyici bir düzenleme bulunmadığından bunları TBK m. 510/1 hükmü gereği pay

⁶⁸⁶ Hükümde masrafların temsilci tarafından karşılanacağı açıklanmasına rağmen hükmün devamında “*bilgi formunda kimin tarafından karşılanacağına*” yer verilmesi düzenlemesi gereksiz olmuştur. Eğer bu düzenleme ile masrafları karşılayan temsilciyi finanse eden kişinin kamuyu aydınlatma ilkesi çerçevesinde ifşa edilmesi amaçlanıyorsa bu hüküm farklı şekilde yeniden düzenlenmelidir (bkz. Karamanlioğlu, s. 482).

⁶⁸⁷ Ayan, *Temsil*, s. 24; İsviçre Hukukunda benze görüş için bkz. Schaad, Art. 689c, N. 33-34.

⁶⁸⁸ Ayan, *Temsil*, s. 31; İsviçre Hukukunda benze görüş için bkz. Schaad, Art. 689c, N. 33-34.

sahibinden talep edebilmelidirler. Eğer temsilcilerin talimata uymamaları temsil yetkisinin kötüye kullanımını oluştuyorsa vekâletin gereği gibi ifa edilememesi nedeniyle yapılan masraf ve verilen avanslar pay sahibinden istenemeyecektir. Bununla birlikte pay sahibi ile temsilci arasındaki vekâlet sözleşmesi herhangi bir nedenle geçersizse, bu sözleşmenin yerine getirilmesi için masraf yapan temsilci bu masrafının karşılanmasını isteyemez. Eğer vekâlet sözleşmesi hukuka ve ahlaka aykırılık nedeniyle geçersiz ise temsilci masraflarının ödenmesini vekâletsiz iş görme hükümlerini ileri sürerek de isteyememelidir. Vekâlet sözleşmesi, konusunun imkânsızlığı yüzünden batıl ise (anonim ortaklığın sona ermesi nedeniyle genel kurul toplantısının yapılamaması gibi) böyle bir işe girişilmesi pay sahibinin menfaatine olmadığından ondan masrafların ödenmesi istenemeyecektir. Vekâlet sözleşmesi taraflardan birinin ehliyetsizliği yüzünden batıl ise pay sahibinin menfaatine uygun olmak kaydıyla, temsilcinin masrafların ödenmesini isteyebilmesi olanağı vardır; ancak ehliyetsiz olan temsilci ise çoğu zaman onun gördüğü iş pay sahibinin yararına olmayacaktır. Eğer pay sahibi ile temsilci arasındaki vekâlet sözleşmesi kanunda belirtilen şekle uyulmadan yapılırsa vekâlet sözleşmesi batıl olduğu gibi buna dayanılarak bir masraf isteminde bulunulmayacaktır. Buna karşılık, taraflarca kararlaştırılan şekle uyulmaması veya irade bozuklukları yüzünden geçerli olmayan bir vekâleti ifa için yapılan masrafların ödenmesi istemi vekâletsiz iş görmeye dayandırılabilir.

1.1.3. Temsilciyi Borçtan Kurtarma Yükümü

Vekâlet verenin vekilin yüklendiği borçlardan onu kurtarmakla yükümlü olduğu TBK m. 510/1'in ikinci kısmında düzenlenmiştir. Söz konusu hüküm, temsilcinin dolaylı temsil yetkisine dayalı olarak işlemde bulunduğu örneğin HYPS'nin zilyetliğinin devredilmesi suretiyle temsil yetkisinin verilmesinde uygulama bulur⁶⁸⁹. Borçtan kurtarma yükümü alt vekâlet halinde de ortaya çıkabilir. Şöyle ki alt vekile karşı doğrudan doğruya talep hakkını ileri süren pay sahibinin alt vekili kendi adına veya ilk vekil adına fakat pay sahibi adına girdiği yükümlülüklerden kurtarması gerekir.

⁶⁸⁹ Borçtan kurtarma yükümlülüğü, sadece temsilcinin dolaylı temsilci sıfatıyla işlem yapmasını gerektiren vekâlet hallerinde ortaya çıkar [Tandoğan, C. II, s. 588; Gümüş, *Borçlar (Özel)*, s. 184; Gümüş, *Borçlar (Kısa)*, s. 411].

Hükmün uygulanabilmesi için öncelikle vekâlet verenin geçerli bir vekâlet sözleşmesi çerçevesinde gereği gibi ifası için yapılmış olması lazımdır. Bununla birlikte girişilen borç henüz devam etmekte olmalıdır⁶⁹⁰. Temsilcinin borçtan kurtarılmasına ilişkin alacağı, temsilci fiilen borç altına girdikten sonra her vakit ileri sürülebilir. Pay sahibinin kendi hesabına borç altına girmiş olan temsilcinin borcunu üstüne alması veya borcu ödemesi ya da borç için karşılık göstermesi biçiminde temsilciyi borçtan kurtarma yükümü ortadan kalkmış olur⁶⁹¹. Pay sahibi borçlanılan edimi doğrudan ortaklığa ifa edebileceği gibi, temsilcinin borcunu ortaklık ile yapacağı borcun nakli sözleşmesi ile üzerine alabilir ya da temsilciye borcun ifası için gerekli tutarda parayı vererek borçtan kurtarmayı gerçekleştirebilir. Pay sahibi temsilcinin borcunu kurtarmazsa temsilci yükümlendiği borcu ifa ettiği için sonrasında TBK m. 510/1'un ilk kısma dayalı gider veya verdiği avansların talebi çerçevesinde pay sahibine rücu edebilir. Bununla birlikte pay sahibinin temsilciyi borçtan kurtarma borcunu ihlal etmesi sebebiyle temsilcinin uğradığı zararı tazmin etme yükümü de saklıdır⁶⁹².

1.1.4. Temsilci Tarafından Uğranılan Zararı Tazmin Borcu

TBK m. 510/2 hükmüne göre vekil, vekâletin ifası sebebiyle uğradığı zararın giderilmesini vekâlet verenden isteyebilir. Ancak, aynı hükümde vekâlet verenin kusuru bulunmadığını ispat ederek bu sorumluluktan kurtulabileceği de düzenlenmiştir. Hükümden anlaşılacağı üzere, vekâlet veren aleyhine bir kusur karinesi getirilmiştir. Buna göre, vekâlet veren zararın kendi kusuru olmaksızın meydana geldiğini ispatlayamadığı ölçüde, vekilin vekâlet sözleşmesinin görülmesinden kaynaklanan zararını tazmin ile yükümlüdür⁶⁹³.

Tazminat borcu için vekilin uğradığı zararlar vekâletin ifası arasında uygun illiyet bağı bulunmalıdır⁶⁹⁴. Buna göre, temsilci yaşam deneyimlerine ve olayların alışılmış akışına göre vekâletin ifasını doğurmaya elverişli sayılabilecek zararların tazminini pay sahibinden isteyebilmelidir. Örneğin; temsilcinin teknik standardı belli bir düzeye erişmiş olan yerlerde pay sahibi adına genel kurula katılmak için otomobil, tren, vapur,

⁶⁹⁰ Tandoğan, C. II, s. 589; Gümüş, *Borçlar (Özel)*, s. 184; Zevkliler/Gökyayla, s. 666.

⁶⁹¹ Tandoğan, C. II, s. 590.

⁶⁹² Tandoğan, C. II, s. 591; Gümüş, *Borçlar (Özel)*, s. 185.

⁶⁹³ Vekilin zararını tazmin borcu Türk ve İsviçre Hukukunda ücretli vekâlette ücreti alan vekil mesleki rizikoya kendisi katlanması gerektiği düşüncesiyle kabul edilmiştir (bkz. Tandoğan, C. II, s. 598).

⁶⁹⁴ Tandoğan, C. II, s. 599; Gümüş, *Borçlar (Özel)*, s. 185; Gümüş, *Borçlar (Kısa)*, s. 412; Zevkliler/Gökyayla, s. 66.

uçak gibi taşıtlarla yolculuk yapması yüzünden kazaya uğraması sıklıkla vekâletin ifasının uygun sonucu olarak görülmediğinden uğranılan zarar tazmin edilmeyecektir. Çünkü bu ulaşım araçlarından yararlanıldığı sırada meydana gelen zarar ile iş görme faaliyeti arasında uygun illiyet bağı yoktur. Buna karşılık, temsilcinin bulaşıcı hastalıkların yaygın olduğu veya iç savaşın sürdüğü bir yere gitmek zorunda kalması ve orada hastalığa yakalanması veya yaralanması vekâletin uygun ifası sonucu olarak görüldüğünden yani temsilcinin uğradığı zararın, iş görme borcunun ifası ile uygun illiyet bağı içinde olduğu söylenebileceğinden uğranılan zarar tazmin edilecektir. Temsilcinin uğradığı zararın onun eylemiyle doğrudan ilişkili olması veya önceden görülebilir olması da şart değildir.

Tazminat borcu için ayrıca temsilcinin vekâleti gereği gibi ifa etmiş olması gerekmektedir. Örneğin olağanüstü durumlar hariç, temsilci pay sahibinin talimatlarına uymazsa vekâlet gereği gibi ifa edilmemiş olur. Bu yüzden temsilci uğradığı zararın TBK m. 510/1'e göre masraf olarak karşılanmasını isteyemeyeceği gibi TBK m. 510/2'ye dayanarak tazminat talebinde de bulunamaz.

Pay sahibi tazminat borcu sorumluluğundan kusuru bulunmadığını ispat ederek kurtulabilir (TBK m. 510/2). Pay sahibinin kusuru olmadığını kanıtlayamaması şartı her ne kadar hükmün lafzında gerek ücretli gerekse ücretsiz vekâletlerde uygulanabileceği şeklinde anlaşılabilir da hâkim öğreti ve yargı uygulaması, TMK m. 1/2'ye dayalı amaca uygun sınırlama uygulamasıyla yalnız ücretli vekâlette aranmalıdır⁶⁹⁵. Ücretsiz vekâlette ise kıyas yoluyla “İşin iş sahibinin menfaatine yapılması halinde” kenar başlıklı vekâletsiz iş görmeye ilişkin TBK m. 529/1 hükmü uygulanmalıdır⁶⁹⁶. Buna göre pay sahibi, hâkimin takdir edeceği zararları gidermekle yükümlüdür. Temsilcinin vekâletin ifasında pay sahibine karşı sadakat ve özen yükümlülüklerini gereği gibi

⁶⁹⁵ Tandoğan, C. II, s. 601; Gümüş, *Borçlar (Özel)*, s. 186, dn. 1024.

⁶⁹⁶ Tandoğan, C. II, s. 602. Gümüş, bir sözleşmeye dayanmayan ivazsız iş görmeye ilişkin TBK m. 529/1, ivazsız olarak bir sözleşmeye dayalı iş görenin uğradığı zarardan dolayı vekâlet verenin ancak kusurlu olduğu halde sorumlu saymanın, pozitif hukuk düzeninin gereklerinden açıkça sapan, adaletsiz bir sonuç olduğu görüşündedir. Bu nedenle, ücretsiz vekâlet sözleşmesinde vekâletin görülmesi sebebiyle vekilin uğradığı zararlardan, vekâlet verenin kusuru olmasa bile sorumlu tutulması gerektiğini belirtmiştir [bkz. Gümüş, *Borçlar (Özel)*, s. 186; Gümüş, *Borçlar (Kısa)*, s. 413].

yerine getirmemesindeki kusuru, tazminattan indirim sebebine ve hatta pay sahibinin sorumluluğunun doğmasına engel olur⁶⁹⁷.

Kurumsal temsilci TTK m. 428/3 hükmü gereği yaptığı giderler ve verdiği avansları isteyemediği gibi vekâletin ifası sebebiyle uğradığı zararın giderilmesini de isteyemeyecektir. Ancak ücretli vekâlette kusura dayanan sorumluluk kurumsal temsilcide ücretsiz vekâlet olduğu için hakkaniyete dayanan sorumluluğa uygun yorum yapılarak, pay sahibi kusursuz olduğunu kanıtlasa bile hâkimin takdir edeceği zararı gidermekle yükümlü olmalıdır⁶⁹⁸. Bununla birlikte çağrı yoluyla vekâlet toplayanlar ve yönetim temsilcisi hakkında Tebliğ’de özel bir düzenleme olmadığı için ve yine yönetim temsilcisi, bağımsız temsilci ve bireysel temsilcilerle ilgili olarak TBK m. 510/2 hükmünün uygulanmasına engel bir düzenleme olmadığından, pay sahibi kusurunun bulunmadığını ispat edemediği sürece temsilci uğradığı zararın karşılanmasını talep edebilmelidir. Tazminat borcu temsilcinin zarara uğradığı günden itibaren muaccellik kazanır; bu muaccellik vekâletin ifasının tamamlanmış olmasına bağlı değildir. Ayrıca zararın doğduğu günden başlamak üzere tazminat borcuna faiz yürütülmelidir⁶⁹⁹.

1.2. Temsilcinin Borçları ve Yükümlülükleri

1.2.1. Borç ve Yükümlülük Ayrımı

Borç ve yükümlülük kural olarak aynı anlamda değildir. Yükümlülük bir emir ve yasağa uygun davranışta bulunma zorunluluğudur. Borç ise, bir alacak hakkı ile borç ilişkisi adı verilen bir yükümlülük ilişkisinden doğması, somut bir yükümlülük olması, uyulmazsa sorumlulukla karşılaşılması bakımlarından yükümlülüğten ayrılır. Hukuksal yükümlülüklerin tümü borç anlamına gelmez. Genel olarak herkes mülkiyet hakkına saygılı davranış sergilemekle ya da trafik kurallarına uymakla yükümlüdür. Bununla birlikte hukuken önem arz eden pek çok genel davranış yükümlülüklerinin yanında özel ve somut hukuksal ilişkiler bağlamında karşılaşılabilecek davranış yükümlülükleri de vardır. Mesela sadece dernek üyelerinin tüzüğe bağlılık yükümlülüğü; sadece nişanlıların birbirine saygı ve ilgi gösterme yükümlülüğü; sadece eşlerin birbirine

⁶⁹⁷ Tandoğan, C. II, s. 601; Gümüş, *Borçlar (Özel)*, s. 186.

⁶⁹⁸ Borçlar Hukuku alanında benzer yöndeki görüşler içinbkz. Tandoğan, C. II, s. 596; Zevkliler/Gökyayla, s. 667.

⁶⁹⁹ Tandoğan, C. II, s. 602; Gümüş, *Borçlar (Özel)*, s. 187; Zevkliler/Gökyayla, s. 667.

sadakat yükümlülüğü vardır. Görüleceği üzere bunlar hukuksal yükümlülük iken borç değildir.

Temsilcinin borçları ve yükümlülükleri konusu TBK ve TTK hükümlerine göre bir ayrıma gidilerek anlatılmaktadır.

1.2.1. Türk Borçlar Kanununa Göre

1.2.1.1. Sadakat ve Özen Borcu

1.2.1.1.1. Sadakat Borcu

TBK'nın 506. maddesinin ikinci fıkrasında, vekilin üstlendiği iş ve hizmetleri, vekâlet verenin haklı menfaatlerini gözeterek, sadakat ve özenle yürütmekle yükümlü olduğu belirtilmiştir. Sadakat borcu, vekilin kendisine değil başkasına ait bir işi görmesinden ve işini gördüğü kimsenin menfaat ve iradesine uygun hareket etmesinin vekâletin zorunlu bir unsuru olmasından çıkarılabilir. Bu borç, vekilin hem vekâletin ifası sırasında hem de vekâlet bittikten sonra, kendisine karşı duyulan güvene uygun olarak müvekkilin menfaatlerini sözleşme ile güdülen amaç çerçevesinde koruması ve kendi menfaatini müvekkilinkine tabi kılması yükümlülüğü olarak tanımlanabilir. Buna göre, vekil vekâlet verenin menfaatine tabi olmak, vekâlet sonucunu elde etmeye yönelik gerekli olan her şeyi yapmak ve vekâlet verenin zarara uğraması sonucunu doğuracak her şeyden kaçınmak zorundadır⁷⁰⁰.

TBK'da vekilin sadakat yükümlülüğü hallerinin neler olduğuyla ilgili olarak teker teker sayma yoluna gidilmemiştir. Ancak vekilin sır saklama ve gizlilik yükümü⁷⁰¹, kendi menfaatlerini vekâlet verenin menfaatine tabi kılmasının sonucu olarak çifte temsilden ve kendi kendisiyle sözleşme yapmaktan kaçınma yükümü, aydınlatma yükümü, rekabet etmeme yükümü vekilin sadakat yükümünün somutlaşmış hallerine örnek olarak verilebilir⁷⁰². Bununla birlikte hizmet sözleşmeleri bakımından

⁷⁰⁰ Tandoğan, *C. II*, s. 407; Zevkliler/Gökyayla, s. 652; Gümüş, *Borçlar (Özel)*, s. 154; Gümüş, *Borçlar (Kısa)*, s. 733; Akipek, s. 58; Sarı, s. 299. Sadakat yükümlülüğü, vekil ile vekâlet arasındaki sözleşme müzakereleri ile başlar ve gerektiğinde vekâlet ilişkisinin sona ermesinden sonra da devam eder (bkz. Tandoğan, *C. II*, s. 409; Gümüş, *Borçlar (Kısa)*, s. 394).

⁷⁰¹ Gizli tutulmasında müvekkilin menfaati olan ve açıklanması onun için maddi veya manevi bir zarar tehlikesi veyahut diğer kimselerin kınamasını doğuracak olan olaylar vekil tarafından saklı tutulmalıdır (Tandoğan, *C. II*, s. 452).

⁷⁰² Tandoğan, *C. II*, s. 408; Gümüş, *Borçlar (Özel)*, s. 154; Gümüş, *Borçlar (Kısa)*, s. 393; Zevkliler/Gökyayla, s. 653.

işçinin borçlarıyla ilgili TBK “özen ve sadakat borcu” başlıklı m. 396/1⁷⁰³ ve İş Kanunu “işverenin haklı nedenle derhal fesih hakkı” kenar başlıklı m. 25/2/b⁷⁰⁴, d⁷⁰⁵ ve e⁷⁰⁶ bentlerindeki sadakat yükümlülüğü konusundaki haller kıyas yoluyla vekilin sadakat yükümlülüğüne uygulanabilir.

Pay sahibinin genel kurul toplantısında temsil edilmesi bakımından sadakat borcunu sır saklama, temsilcinin yeni bir tutum izlemesini gerektirecek olayları kendisine bildirme yükümlülüğü, hesap verme ve alınan şeyi geri verme gibi yükümlülüklerinde görebiliriz⁷⁰⁷. Taraflar sadakat yükümünü anlaşmalarıyla açıkça belirleyebilirler. Eğer bu konuda bir anlaşma öngörmemişlerse somut olayda bir sadakat yükümünün bulunup bulunmadığını ve varsa konusu ve kapsamı, vekâlet sözleşmesinin yorumu ve tamamlanması ile belirlenebilir.

Pay sahibi ve temsilcisi arasındaki ilişkiye dayanan sadakat yükümlülüğünün bir sonucu olarak, temsilci, temsil yetkisini pay sahibinin menfaatine kullanmalı, onun menfaatine olmayan işlemlerden kaçınmalıdır. Örneğin; yönetim temsilcisi pay sahibinin menfaatine uygun davranarak ortaklık lehine gücün kaymasına engel olup pay sahibinin menfaatlerini zedelememeye dikkat etmelidir. Eğer temsilci temsil yetkisini kullanırken pay sahibinin menfaatlerini değil de ortaklığın menfaatlerini ön planda tutarsa, temsil yetkisinin amaca aykırı olarak kullanımından söz edilir. Bunun sonucu olarak pay sahibi ile temsilci arasındaki temel ilişkinin zarar görmesine neden olabilir ve kendisinin pay sahibine karşı sadakat yükümlülüğünü ihlalden dolayı hukuki sorumluluğu ortaya çıkabilir. Yine bağımsız temsilcinin ücret almaktaki menfaatini, müvekkilin işinin iyi (tarafsız) görülmesine olan menfaatine üstün tutmaması sadakat borcunun zorunlu kıldığı bir husustur.

⁷⁰³ TBK m. 396/1 “İşçi, yüklendiği işi özenle yapmak ve işverenin haklı menfaatinin korunmasında sadakatle davranmak zorundadır” şeklindedir.

⁷⁰⁴ İş Kanunu m. 25/2/b “ İşçinin, işveren yahut bunların aile üyelerinden birinin şeref ve namusuna dokunacak sözler sarfetmesi veya davranışlarda bulunması yahut işveren hakkında şeref ve haysiyet kırıcı asılsız ihbar ve isnadlarda bulunması” hükmündedir.

⁷⁰⁵ İş Kanunu m. 25/2/d “İşçinin işverene yahut onun ailesi üyelerinden birine yahut işverenin başka işçisine sataşması, işyerine sarhoş yahut uyuşturucu madde almış olarak gelmesi ya da işyerinde bu maddeleri kullanması” hükmündedir.

⁷⁰⁶ İş Kanunu m. 25/2/e “İşçinin, işverenin güvenini kötüye kullanmak, hırsızlık yapmak, işverenin meslek sırlarını ortaya atmak gibi doğruluk ve bağlılığa uymayan davranışlarda bulunması” hükmündedir.

⁷⁰⁷ Karamanlioğlu, pay sahibinin genel kurul toplantısında temsili bakımından sadakat yükümlülüğünün somut görünüm hallerinden en çok karşılaşılabilecek olanlarının; aydınlatma ve sır saklama yükümlülükleri olduğunu belirtmiştir (bkz. Karamanlioğlu, s. 466).

Pay sahibi ile temsilcisi arasındaki temel ilişki gereğince sadakat yükümlülüğünün bir yansıması olarak sır saklama yükümlülüğünede tabidir. Bu yüküme bağlı olarak “*bildirim*” kenar başlıklı TTK m. 431’de toplu temsilciler ile tevdi eden temsilcisi sadece kendileri tarafından temsil edilecek payların sayılarını, çeşitlerini, itibari değerlerini ve gruplarını ortaklığa bildirmekle yükümlü olması nedeniyle söz konusu temsilciler pay sahiplerinin bildirim yükümlülüğü dışındaki bilgileri (sır saklama yükümlülüğü) saklamalıdır⁷⁰⁸. Örneğin pay sahibinin adı soyadı, TC kimlik numarası, adres bilgileri gibi başkaca bir bilgi istenmediğinden bu bilgileri temsilci saklamakla yükümlüdür. Eğer temsilciler, kendisine temsil yetkisi veren pay sahiplerine ilişkin bilgileri, yetkisiz kişilere verir veya ifşa ederse sadakat yükümlülüğünü ihlalden dolayı özel hukuktan kaynaklanan tazminat yükümlülüğünün yanı sıra, cezai yaptırımlarla da karşılaşabilir⁷⁰⁹. Bunun dışında sır saklama yükümlülüğüne bağlı olarak temsilci, pay sahibinin ticari sırlarıyla ilgili belgeleri saklamakla yükümlü olduğu gibi ticari sırları ilgilendiren belgeler elindeyse onların korunması için gerekli önlemleri almalıdır.

Temsilci, genel kurul sırasında oluşan yeni durumlar için sadakat yükümlülüğüne bağlı olarak aydınlatma yükümlülüğü de bulunmaktadır. Bu nedenle temsilci pay sahibinin menfaatine bağlı olarak vekâlet sonucunu elde etmeye yönelik her türlü yeni bilgiyi pay sahibine vermelidir. Temsilci pay sahibini aydınlatma yükümünü yerine getirdiğini ispat etmekle yükümlüdür⁷¹⁰.

1.2.1.1.2. Özen Borcu

Vekilin özen borcu “*Şahsen ifa, sadakat ve özen gösterme*” kenar başlıklı TBK m. 506/2’de sadakat borcuyla birlikte düzenlenmiştir. Buna göre vekilin asli edimini kötü ifa etmeme yükümü özen borcudur.

TBK m. 506/3’te özenin ölçüsü “*Vekilin özen borcundan doğan sorumluluğunun belirlenmesinde, benzer alanda iş ve hizmetleri üstlenen basiretli bir vekilin göstermesi gereken davranış esas alınır*” şeklinde belirtilmiştir. Bu hükümle

⁷⁰⁸ İsviçre Hukukunda toplu temsilcilerin kanun gereği temsil ettikleri oyları ve bu oylarla ilgili bilgileri açıklamak zorunda oldukları yani sır saklama yükümlülüğüne tabi olmadıkları görüşü için bkz. Schaad, Art 689c, N. 29.

⁷⁰⁹ Tandoğan, C. II, s. 455-456; Zevkliler/Gökyayla, s. 654; Ayan, *Temsil*, s. 25.

⁷¹⁰ Yargıtay 13. H.D. 18.09.2008 tarihli, 4519/10750 sayılı kararı için bkz. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası) (E.T. 27.05.2017).

TTK m. 18/2’de “*Her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekir*” hükmüne benzer bir şekilde, vekilin ihmali belirlenmede “*basiretli bir vekilin davranışı*” esas alınmıştır. Buna göre, mesleki faaliyet olarak iş ve hizmet gören vekilin basiretli bir vekilin göstermesi gereken davranışta bulunmaması veya vekilin diğer vekillerden somut olayda ortalama beklenen davranışı göstermemesi, özensiz sayılması için yeterli olacaktır⁷¹¹.

Özen yükümlülüğü, işin görülmesi sona erince, ortadan kalktığı halde; sadakat yükümlülüğü ve bu yükümlülüğün doğan sır saklama borcu iş bittikten sonra da devam eder. Özen yükümlülüğünün yerine getirilmemesi, gereği gibi ifaya olan menfaatin, sadakat borcunun yerine getirilmemesi ise beslenen güvenin boşa çıkmasından doğan zararın tazminini gerektirir⁷¹².

Vekilin iş görme ile hedef tutulan sonucun başarılı olması için hayat deneyimlerine ve işlerin normal akışına göre gerekli girişim ve davranışlarda bulunması ve başarılı sonucu engelleyecek davranışlardan kaçınması özen borcunun konusunu teşkil eder⁷¹³. Örneğin genel kurulda ortaya çıkan yeni durumlarla (genel kurul toplantısı sırasında yönetim kurulunun, ortaklığı zarara uğrattığına dair yeni bilgilerin ortaya çıkması gibi) ilgili olarak temsilci özen borcu çerçevesinde talimata aykırı olarak oy kullanmak durumundadır (TBK m. 505/1/cüm. 2). Bu konuda temsilcinin talimata aykırı davranması temsilcinin özen ve sadakat borcuyla ilgili olarak açıklanabilir. Eğer temsilci üçüncü şahısla anlaşarak temsil edilen aleyhine ya da kendi menfaatine ancak pay sahibinin zararına hareket ederse temsil yetkisini kötüye kullanmış olur. Dolayısıyla temsilci, kendisine verilen yetkinin yüklediği özen borcuna uyma yükümlülüğünü yerine getirmemiş olur. Bir başka örnek olarak şunu verebiliriz; bağımsız temsilcinin zamansız istifası, genel kurul çağrısı sonrası bağımsız temsilci değişikliği yapamayacağı için ortaklığa zarar verir. Çünkü yönetim temsilcisi bulunan

⁷¹¹ Aral/Ayrancı, s. 422; Eren, *Borçlar(Özel)*, s. 731. Gümüş, vekilin vekâlet sözleşmesini kötü ifası için TBK m. 506/3’te kusurun varlığı için aranan özen ölçüsünün ötesinde- vekilin, somut olaya göre ideal bir vekilden beklenebilecek en yüksek derecedeki özenli davranıştan sapma oluşturacak bir davranışının varlığının yeterli olduğunu ve buna karşılık vekâlet sözleşmesine ilişkin TBK m. 506/3 hükmünün “objektifleştirilmiş” ölçüsüyle vekilin sözleşmesel sorumluluğunun “kusur (ihmal)” unsurunun belirlenmesinde işlev gördüğünü belirtmiştir. Ayrıca bu konuda örnek olarak galeriye satılmak üzere bırakılan otomobilin çalınmasına ilişkin Yargıtay’ın vermiş olduğu kararı göstermiştir (bkz. Gümüş, *Borçlar (Özel)*, s. 159; Gümüş, *Borçlar (Kısa)*, s. 396).

⁷¹² Tandoğan, *C. II*, s. 409.

⁷¹³ Tandoğan, *C. II*, s. 410; Gümüş, *Borçlar (Özel)*, s. 159.

ancak bağımsız temsilci atanmadan yapılacak genel kurul da alınan kararlar iptal yaptırımıyla karşılaşır. Böyle bir yaptırımla karşılaşmak istemeyen ortaklık genel kurul toplantısını başka bir tarihe erteleyerek zaman ve maddi bakımdan birtakım olumsuz sonuçlarla karşılaşabilir⁷¹⁴. Bu nedenle, ortaklık uğradığı zararların tazminini TBK m. 506/2'ye göre özen borcunun ihlali nedeniyle, ayrıca haksız fiile ilişkin TBK m. 49'a göre bağımsız temsilciden talep edebilir. Özen borcuyla ilgili olarak başkaca şu örneği verebiliriz; pay sahibinin talimatı verirken iradesinin sakatlandığını bilen veya bilmesi gereken temsilci, özen ve sadakat borçları kapsamında pay sahibini uymalıdır⁷¹⁵. Çünkü olağan ve tevdi eden temsilcinin talimat alma yükümlülüğü de özen borcu kapsamında kabul edilmelidir.

Özen borcunun yerine getirilmediğinin ispat külfeti pay sahibine aittir. Sadece pay sahibinin yöneldiği sonucun ortaya çıkmaması özen borcunun gereği gibi yerine getirilmediği hususunda fiili bir karine teşkil etmez; pay sahibi tarafından temsilcinin uygun olmayan davranışının hayat deneylerine ve işlerin normal akışına göre sonucun meydana gelmemesinde etken olduğunun ispatlanması gerekir. Pay sahibi özen borcunun yerine getirilmemesi yüzünden istenilen sonucun ortaya çıkmadığını ispat ettiği takdirde, temsilci ancak bu yerine getirmemede bir kusuru bulunmadığını kanıtlayarak sorumluluktan kurtulabilir.

1.2.1.2. Kendisine Verilen İş Bizzat Yapma Borcu

Vekil, kural olarak sözleşmenin konusu olan işi bizzat yapmakla yükümlüdür (TBK m. 506/1). Bu vekilin kişiliğinin, mesleki bilgisinin, tecrübesinin önemli olmasından ve sözleşmenin güven ilişkisine dayanmasından kaynaklanır⁷¹⁶. Bu kuralın üç istisnası Kanunda belirtilmiştir. Buna göre vekil, sözleşmede başkasını vekil olarak atamaya yetkili kılınmışsa ya da işini başkasına yaptırmak zorunda ise yahut başkasını vekil olarak atayabileceği konusunda bir teamül varsa artık işi bizzat yapmak zorunda değildir (TBK m. 506/1).

Görüleceği üzere temsilci kural olarak pay sahibini temsil etmek üzere genel kurula bizzat katılmalıdır. Bununla birlikte bu kuralın istisnasını alt vekâlet

⁷¹⁴ Schaad, Art. 689c, N. 37; Ayan, *Temsil*, s. 30.

⁷¹⁵ Karamanlioğlu, s. 435.

⁷¹⁶ Zevkliler/Gökyayla, s. 657.

oluşturmaktadır. Bu konudaki ayrıntılı açıklamalarımıza ilk bölümde yer verildiğinden tekrar edilmeyecektir⁷¹⁷.

1.2.1.3. Vekâlet Veren Talimatına Uyma Yükümlülüğü

Talimat, vekâlet verenin vekâlet sözleşmesinin kurulmasından sonra vekile kendisine verilen işi nasıl göreceğini belirten, tek taraflı ve varması gereken irade açıklamasına denir⁷¹⁸. “*Talimata uygun ifa*” kenar başlıklı TBK m. 505/1 “*Vekil, vekâlet verenin açık talimatına uymakla yükümlüdür. Ancak, vekâlet verenden izin alma imkânı bulunmadığında, durumu bilseydi onun da izin vereceği açık olan hâllerde, vekil talimattan ayrılabilir*”. Yine hükmün devamı şu şekildedir: “*Vekil, talimattan ayrılırsa, bundan doğan zararı karşılamadıkça işi görmüş olsa bile, vekâlet borcunu ifa etmiş olmaz*” (TBK m. 505/2).

Vekâlet veren, yerine getirilinceye kadar talimatı geri alabilir veya değiştirebilir⁷¹⁹. Bununla birlikte, vekil vekâlet verenin hukuka ve ahlaka aykırı talimatlarına uymak zorunda değildir⁷²⁰; bu tür talimatlar hukuken geçersizdir. Vekil, kendisine verilen talimatları dikkatle incelemeli ve bunların amaca uygun olmadığını veya faydasız olduğunu görünce, sadakat borcu nedeniyle bu hususta vekâlet verenin dikkatini çekmeli ve onu uyarmalıdır. Buna rağmen vekâlet veren talimatında ısrar ederse, vekil buna uymak veya istifa etmek durumunda kalır. Kanun, şu iki halde vekile vekâlet verenin talimatından ayrılma hakkı tanımaktadır: Birincisi, vekâlet verenden sorup vaktinde ondan açık talimat alma imkânı bulunmaması; diğeri ise imkânı olup da vekâlet verenden sorulabilseydi, onun talimattan ayrılmasına izin vereceği hallerdir.

Anonim ortaklıkta genel kurula bireysel temsil [olağan temsil (TBK anlamında temsil)⁷²¹, tevdi eden temsilcisi⁷²² ve ortak (müşterek) temsilci⁷²³] aracılığıyla katılım halinde, talimata uyma konusu daha önce ele alındığı için burada tekrar edilmeyecektir. Yine TTK m. 428/1 ve 2’de yer alan yönetim temsilcisi, bağımsız temsilci ve kurumsal

⁷¹⁷ Bkz. Birinci Bölüm “2.1.3.4.6. Temsilcinin Alt Temsilci Atamasının Sınırlandırılması”.

⁷¹⁸ Tandoğan, C. II, s. 436; Eren, *Borçlar (Özel)*, s. 729; Aral/Ayrancı, s. 425; Zevkliler/Gökyayla, s. 654; Gümüş, *Borçlar (Kısa)*, s. 394.

⁷¹⁹ Eren, *Borçlar (Özel)*, s. 729.

⁷²⁰ Eren, *Borçlar (Özel)*, s. 729; Gümüş, *Borçlar (Kısa)*, s. 395.

⁷²¹ Bkz. İkinci Bölüm “2.1.5. Talimata Uyma Yükümlülüğü”.

⁷²² Bkz. İkinci Bölüm “2.2.5. Talimat”.

⁷²³ Bkz. İkinci Bölüm “3.2.3. Talimat”.

temsilcilerin yayınladıkları bildirgelerin (TTK m. 430) talimat yerine geçeceği TTK m. 428/4'te belirtilmiştir. Bu konuya ilişkin açıklamalarımıza da ileride yer verilmiştir⁷²⁴.

1.2.1.4. Hesap Verme Borcu

Hesap verme borcu vekilin başkasına ait bir iş görmesinin doğal sonucudur. Gerçekten işi görülen kimse işe başlanıp başlanmadığını, işin nasıl yürütüldüğünü ve sonuçlandırıldığını bilmek ister. Hesap vermeye ilişkin TBK m. 508/1'e göre, vekilin vekâlet verenin talebi üzerine yapmış olduğu işin hesabını vermeye mecbur olduğu düzenlenmiştir. Böylece hesap verme borcu geniş anlamda genel bir bilgi verme yükümlülüğü olarak kendini göstermektedir. Bunun için de vekil, müvekkilin hukuki durumu ve haklarını kullanabilmesi için esaslı bütün olaylar hakkında tam ve gerçeğe uygun bilgi vermek suretiyle bu borcunu yerine getirmelidir⁷²⁵.

Hesap verme yükümlülüğü kaynağını özen borcundan alır. Asli borcun amacına ulaşmasına hizmet ettiği için bağımsız bir yan borçtur; asli borçtan ayrı olarak talep ve dava edilebilir⁷²⁶. Söz konusu yükümlülük vekâlet sözleşmesinin kurulmasıyla ortaya çıkar ve mutlaka sözleşmenin yerine getirilmesine bağlı değildir. Bununla birlikte vekil sadece işin sonunda değil, işin yürütülmesi sırasında da durum hakkında müvekkile bilgi vermek zorundadır; bu bilgilere dayanarak müvekkil vekili denetlemek ve gerekiyorsa ona yeni talimat vermek veya onu azletmek olanağını bulur. Bunun dışında vekâlet gereği gibi ifa edilmese veya edilemese, hedeflenen sonuca ulaşılmasa bile hesap verilmelidir⁷²⁷. Örneğin, genel kurul gündeminde meydana gelen değişiklikler nedeniyle temsilcinin pay sahibinin vermiş olduğu talimattan ayrılması gerekiyorsa, toplantı sırasında pay sahibine telefon gibi ulaşması kolay araçlarla ulaşarak bilgi (hesap) vermelidir. Bu bilgilere göre pay sahibi temsilciye yeni talimat verebilir, temsilciyi azledebilir ya da talimatlarını değiştirmeyebilir. Temsilci pay sahibine ulaşamamışsa, genel kurul bitiminde talimattan ayrılma nedenleri hakkında pay sahibine bilgi (hesap) verme borcu altındadır. Bunun dışında, temsilciler yaptığı masraflar ve verdiği avanslarla ilgili olarak gerekirse fatura, hesap özeti gibi belgelerle pay sahibine

⁷²⁴ Bkz. Dördüncü Bölüm "1.2.2.2. Bildirge Hazırlama ve İlan Etme Yükümlülüğü".

⁷²⁵ Tandoğan, C. II, s. 479; Eren, *Borçlar (Özel)*, s. 735; Aral/Ayrancı, s. 427; Zevkliler/Gökyayla, s. 660; Gümüş, *Borçlar (Kısa)*, s. 406.

⁷²⁶ Eren, *Borçlar (Özel)*, s. 735; Sarı, s. 285-286.

⁷²⁷ Tandoğan, C. II, s. 480; Zevkliler/Gökyayla, s. 661.

hesap vermelidir. Eğer temsilci hiçbir belgeyi saklamazsa bu yüzden sorumlu tutulup pay sahibinin sözleşmeyi tek taraflı sona erdirmesine neden olur⁷²⁸.

Hesap verme borcu, pay sahibinin hesap verme zamanındaki yerleşim yerinde eksiksiz, ayrıntılı ve yazılı olarak yapılmalıdır⁷²⁹. Hesap verme borcunun TBK m. 508/1'de müvekkilin talebi üzerine yerine getirileceğinden söz edilmekte ise de, yukarıdaki örneklerden de anlaşılacağı üzere, temsilci gerekiyorsa kendiliğinden pay sahibine işin durumu hakkında bilgi vermelidir⁷³⁰. Pay sahibinin hesap isteme ve temsilcinin onun ad veya hesabına kazandığı şeylerin kendisine teslimine ilişkin alacakları, onun ölümü halinde, vekâlet sona erse bile mirasçılara geçer. Bu nedenle, temsilcinin hesap verme ve teslim borçları onun ölümü üzerine mirasçılarının yerine getirmesi gerekir⁷³¹.

1.2.1.5. Aldıklarını Geri Verme Borcu

Vekil, vekâlet verenin istemi üzerine yürüttüğü işin hesabını vermek ve vekâletle ilişkili olarak aldıklarını vekâlet verene teslim etmekle yükümlüdür (TBK m. 508/1). Hükmün kenar başlığı her ne kadar hesap vermeye ilişkin olsa da hükmün ilk fıkrasının ikinci kısmında, vekilin aldıklarını “verme” borcu düzenlenmiştir. Söz konusu hükümde yer alan “şey” kelimesi mal niteliğinde olanlar anlaşılabilir gibi bu nitelikte olmayanlar da anlaşılmalıdır⁷³². Dolayısıyla vekilin aldıklarını geri verme borcu, hem hukuki fiilleri hem de maddi fiilleri kapsar. Bu borç, hukuki fiillerde asli borç, maddi fiillerde ise yan borç niteliğindedir⁷³³. İade edilecek şeyler, bizzat vekâlet verenden alınmış olabileceği gibi, üçüncü kişilerden elde edilmiş veya vekil tarafından meydana getirilen şeyler de kapsamından olabilir. Verme borcunun doğumu için vekâlet sözleşmesinin sona ermesi şart değildir. Vekâlet sözleşmesinin niteliğine göre, müvekkil işin görülmesi sırasında dahi alınanların iadesini vekilden her zaman isteyebilir⁷³⁴.

⁷²⁸ Zevkliler/Gökyayla, s. 661.

⁷²⁹ Gümüş, *Borçlar (Kısa)*, s. 406.

⁷³⁰ Hesap verme borcunu ifa ettiğini temsilci ispatlamakla yükümlüdür. Yargıtay'ın bu yönde vermiş olduğu kararlar için bkz. YHGK, 07.11.2007 tarihli, 13-828/818 sayılı ve Yargıtay 13. H.D. 11.11.2005 tarih, 8682/16769 sayılı kararlar (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası) (E.T. 20.04.2017).

⁷³¹ Tandoğan, C. II, s. 484; Zevkliler/Gökyayla, s. 661.

⁷³² Gümüş, *Borçlar (Özel)*, s. 174; Gümüş, *Borçlar (Kısa)*, s. 404.

⁷³³ Eren, *Borçlar (Özel)*, s. 736.

⁷³⁴ Aral/Ayrancı, s. 428; Zevkliler/Gökyayla, s. 662; Gümüş, *Borçlar (Özel)*, s. 174; Gümüş, *Borçlar (Kısa)*, s. 405.

Anonim ortaklıkta genel kurula katılan temsilciler, temsil yetkisi sona erdikten sonra aralarındaki iç ilişkiden dolayı, temsil edilen ad ve hesabına aldıklarını temsil edilene teslim etmekle yükümlüdür. Dolayısıyla temsilci, yetki belgesi, genel kurulda verilen belgeler, elinde kalan para (örneğin, masraf avansları) gibi şeyleri iade etmelidir. Hamiline yazılı payların temsilinde, pay senetlerini saklamak ve genel kurul sonrasında pay sahibine iade etmekle yükümlüdür. Bunun dışında genel kurul sırasında gündeme ilişkin temsilciye tevdi edilen tüm belgeleri genel kuruldan sonra pay sahibine iadedden kaçınmaz ve bu belgelerin de aksi kararlaştırılmadıkça asıllarını vermekle yükümlüdür⁷³⁵. Yine temsilcinin genel kurul öncesi kendisine verilen masraf avansından arta kalanları da geri vermesi gerekir. Temsilci, ortaklıktan belgeleri, paraları vs. almamışsa veya alınanlar elden çıkarılmışsa, alınanları verme borcu bulunmayıp yalnız tazminat borcu doğmuş olabilir.

Alınanları verme borcu sadakat borcuyla da yakından ilişkilidir⁷³⁶. Vekâlet dolayısıyla aldıklarını pay sahibine vermeyen temsilci, sadakat borcuna aykırı davranmış olur. Bu nedenle, temsilci pay sahibi hesabına kazandığı hakları bunların devrine ilişkin şekillere uyarak pay sahibine devretmeli, onun adına aldığı şeylerin zilyetliğini pay sahibine geçirmelidir. Temsilcinin alınanları verme borcu bir miktar para ise kendi alacaklarının (masraf, ücret gibi) konusu da genellikle para olduğundan temsilci takas beyanında bulunarak, kendi alacakları oranında, pay sahibinin alınanların teslimine ilişkin alacağını ortadan kaldırabilir. Bu nedenle ödemezlik def'inin ileri sürülmesi mümkündür⁷³⁷. Bununla birlikte, temsilcinin aldıklarını verme borcunun konusunun para olması halinde, TBK m. 508/2'ye göre vekil vekâlet verene tesliminde geciktiği paranın faizini ödemekle yükümlüdür.

Vekilin, kendi adına ve vekâlet veren hesabına gördüğü işlerden doğan üçüncü kişilerdeki alacağı, vekâlet verenin vekile karşı bütün borçlarını ifa ettiği anda, kendiliğinden vekâlet verene geçer (TBK m. 509/1). Vekilin iflas etmesi halinde, vekâlet veren, aynı hakkı vekilin iflas masasına karşı ileri sürebilir (TBK m. 509/2). Aynı şekilde vekâlet veren, vekilin kendi adına ve vekâlet veren hesabına edinmiş

⁷³⁵ Ayan, *Temsil*, s. 31; Tandoğan, *C. II*, s. 492, 494.

⁷³⁶ Tandoğan, *C. II*, s. 490.

⁷³⁷ Tandoğan, *C. II*, s. 502-503.

olduğu taşınır eşyanın iflas masasından ayrılarak kendisine verilmesini isteyebilir. Vekilin sahip olduğu hapis hakkından iflas masası da yararlanır.

1.2.1.6. Temsilcinin Sorumluluğu

Temsilci genel kurula katılım ve pay sahibinin katılma haklarını kullanma sırasında yukarıda belirtilen borçlara gereğince uymazsa, pay sahibine karşı sorumlu olur. Yukarıda belirtilen borç ve yükümlülüklere uymaması halinde temsilcinin tazminat ödemesine ya da ücret kararlaştırılmışsa, ücretin azaltılmasına ve gerekirse suç niteliğindeki eylemlerden cezalandırılmasına karar verilebilir⁷³⁸. Bu davranışlar aynı zamanda temsilcinin pay sahibi tarafından temsil yetkisinin sona erdirilmesine de neden olabilir (TBK m. 512/1).

Eğer bir işi görmek üzere birden çok temsilci atanmışsa; bunlar, işin görülmesinden pay sahibine karşı kural olarak müteselsilen sorumludur (TBK m. 511/1). Ancak birden çok temsilcinin müteselsil sorumlu olmayacakları da kararlaştırılabilir. Birlikte hareket zorunluluğu pay sahibini borç altına sokacak işlemler için geçerli olup, pay sahibinin haklarını korumak için her temsilci tek başına hareket edebilir. Birlikte hareket etmesi gereken temsilcilerden biri, yalnız başına pay sahibini borç altına sokan bir işlem yapmışsa, iç ilişkide vekâletsiz iş görme, dış ilişkide ise yetkisiz temsil hükümleri uygulanır ve vekâlet veren icazet vermedikçe, bu işlem yüzünden bir borç altına girmez⁷³⁹.

Vekâlet sözleşmesi bakımından sorumsuzluk anlaşmasına ilişkin TBK m. 115/1'in sınırlamaları altında bireysel temsilciler lehine sorumsuzluk anlaşmasının yapılabilmesi olanaklı gözükmektedir. TBK m. 115/3 *“Uzmanlığı gerektiren bir hizmet, meslek veya sanat, ancak kanun ya da yetkili makamlar tarafından verilen izinle yürütülebiliyorsa, borçlunun hafif kusurundan sorumlu olmayacağına ilişkin önceden yapılan anlaşma kesin olarak hükümsüzdür”* şeklindeki hükmü vekâlet sözleşmesine dair sorumsuzluk kayıtlarına ilişkin sınırlamaların bir diğerini oluşturduğu için, bu hükmü, niteliği uzmanlığı gerektiren toplu temsilciler açısından incelememiz gerekmektedir. Fikrimizce, hükümdeki kanun ya da yetkili makamlar tarafından verilen izinle yürütülebilen meslek ve sanat kavramına toplu temsilcilerin vekâlet sözleşmesine dayalı faaliyetleri girmediği için bu hüküm kapsamında değerlendirilmemelidir.

⁷³⁸ Tandoğan, C. II, s. 409.

⁷³⁹ Tandoğan, C. II, s. 569-570.

Dolayısıyla hem toplu hem de bireysel temsilciler lehine vekâlet sözleşmesinde TBK m. 115'in sınırlamaları altında sorumsuzluk anlaşması yapılabilmesinin olanaklı olduğu görüşündeyiz.

1.2.2. Türk Ticaret Kanununa Göre

1.2.2.1. Bildirim Yükümlülüğü

Toplu temsilciler ile tevdi eden temsilciler, kendileri tarafından temsil olunacak payların sayılarını, çeşitlerini, itibari değerlerini ve gruplarını ortaklığa bildirirler. Bu bildirimde, SerPK m. 13 (mülga SerPK m. 10/A) uyarınca kayden izlenen paylarla ilgili olarak, bu Kanunun 417 nci maddenin ikinci fıkrasındaki hükme istinaden çıkartılan tebliğ hükümleri⁷⁴⁰ de uygulanır. Aksi halde, o genel kurulda alınan kararlar, genel kurula yetkisiz katılmaya dair hükümler çerçevesinde iptal edilebilir (TTK m. 431/1).

Söz konusu hükme göre yönetim temsilcisi, bağımsız temsilci veya kurumsal temsilci ya da tevdi eden temsilci, temsilci olarak katılacağı genel kurulda bildirim yükümlülüğü hakkında TTK m. 431/1'de belirtilen açıklamaların tümünü eksiksiz yerine getirmek zorundadırlar. Öyleyse, bildirim yükümlülüğü toplu temsilciler ile tevdi eden temsilcileri kapsamaktadır. Bu nedenle, bildirim yükümlülüğünün olağan (adi) temsilcileri kapsamadığını da ifade edebiliriz. Yine hükme göre toplu temsilciler ile tevdi eden temsilcilerin bildirim yükümlülüğü temsil ettiği payları kapsadığı için, kendilerinin bizzat sahibi oldukları paylar bakımından bildirim yükümlülüğü bulunmamaktadır. Bu yüzden söz konusu temsilcilerin kendilerine ait payları varsa, TTK 417'inci maddesinin ilk fıkrası "*hazır bulunanlar listesi*" kenar başlıklı hükmüne göre tutulan hazır bulunanlar listesinde "*asaleten*" kısmını imzalamaları gerekmektedir.

Kanunda bildirim yükümlülüğünün ortaklığa yapılacağı belirtilmiş ama TTK m. 431/1'de hangi organa yapılacağı açıklanmamıştır. Doktrinde bildirimin genel kurul toplantı başkanına yapılmasını uygun görenler olduğu gibi⁷⁴¹, yönetim kuruluna yapılması fikrini ileri süren de vardır⁷⁴². Fikrimizce, anonim ortaklığın yönetim kurulu tarafından yönetilip, temsil olunacağı TTK m. 365'te hüküm altına alındığından,

⁷⁴⁰ Bkz. SPK Seri: II No: 30.1 sayılı Tebliğ m. 11/6.

⁷⁴¹ Özdemir/Yiğit, s. 462; Ayan, *Temsil*, s. 35.

⁷⁴² Pulaşlı, C. I, § 29, N. 398.

bildirim de yönetim kuruluna yapılmalıdır⁷⁴³. Toplantı başkanı, esas sözleşmede aksine hüküm yoksa kural olarak toplantı başladıktan sonra genel kurul tarafından seçildiği için (TTK m. 419/1) toplantı başkanına bildirimin yapılması zaman bakımından uygulamayı zorlaştıracağından ve toplantı yeter sayılarının tespiti bakımından bildirimin genel kurul toplantısı başlamadan önce bilinmesinde fayda olmasından dolayı, diğer görüşü uygun bulmamaktayız. Bildirim yükümlülüğünün kime yapılacağı konusunda AŞ GK Yön'ne ilave bir hüküm getirilmesi bu konudaki karmaşayı ortadan kaldıracaktır.

TTK m. 431/2/ilk cümle *“toplantı başkanı bu bildirimleri açıklar”* şeklindeki ifadede bildirimlerin açıklanmasıyla ilgili olarak zaman konusunda net bir ifade içermediğinden, bildirimin en geç ne zamana kadar yapılacağı da öğretide tartışmalıdır. Öğretide toplantı başlayana kadar yapılması gerektiği görüşü ağırlıktadır⁷⁴⁴. Bununla birlikte, bildirimin iletilmesinin en geç gündem görüşülmeye başlamadan önce yapılmasının yeterli olduğu görüşü de bulunmaktadır⁷⁴⁵. Öte yandan, bildirim genel kurul başladığında veya en geç genel kurul toplantı başkanının pay sahiplerinin temsil ilişkisini açıklaması esnasında yapılmasını savunan da vardır⁷⁴⁶. Bu konuda AŞ GK Yön m. 24/1'de toplantı gündeminin görüşülmesine başlanmadan önce, bildirimler doğrudan veya pay sahiplerinden birinin talebi üzerine toplantı başkanı tarafından açıklanması gerektiği hüküm altına alındığı için, en geç toplantı gündeminin görüşülmesine başlanmadan önce bildirimlerin yapılması gerektiği fikrindeyiz.

Bildirim yükümlülüğü yerine getirilmeden sadece yetki belgeleri ile katılan toplu temsilci ve tevdi eden temsilci, genel kurula yetkisiz katılma kapsamında değerlendirilerek genel kurul kararlarının TTK m. 446/1/b hükmü çerçevesinde iptali dava edilebilir (TTK m. 431/1/cüm. 3). Bildirimlerin toplantı başkanı tarafından açıklanmamasının yaptırımı hakkında Yönetmelikte *“bu açıklamanın yapılmaması tek başına genel kurulda karar alınmasını engellemeyeceği ancak bu hususun tutanağa*

⁷⁴³ Karamanlioğlu, bildirim beyanın kurul olarak yönetim kuruluna yöneltilmesi yerine doğrudan yönetim kurulu başkanına yöneltilmesinin daha yerinde olacağı fikrindedir (bkz. Karamanlioğlu, s. 417).

⁷⁴⁴ Kendigelen, *Değişiklikler*, s. 333; Ayan, *Temsil*, s. 35; İsviçre Hukuku için bkz. Schaad, Art. 689e, N. 5. Özdemir/Yiğit, söz konusu hükümden bildirimlerin toplantı başlayana kadar yapılacağının anlaşılmasıyla beraber; bildirimlerin toplantıdan önce yapılmasını, yönetim kurulunun muhalefetin toplantıdaki ağırlığını toplantıdan önce öğrenmesine neden olacağını ve yönetimin kendisini güvenceye almak için haksız ve hukuka aykırı uygulamalara başvurması riski ortaya çıkacağı endişesiyle eleştirmektedir (Özdemir/Yiğit, s. 462).

⁷⁴⁵ Tekin **Memiş** ve Gökçen **Turan**, *Sermaye Piyasası Hukuku*, Ankara 2015, s. 102.

⁷⁴⁶ Pulaşlı, *C. I*, § 29, N. 398; Pulaşlı, *Oy Hakkı*, s. 807.

yazılmasının zorunlu olduğuna” hükmedilmiştir [AŞ GK Yön m. 24/1(son cümle); SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 11/6]. Öte yandan bir pay sahibinin istemine rağmen toplantı başkanı açıklamayı yapmamışsa, her pay sahibi ortaklığa karşı açacağı dava ile genel kurul kararlarının iptalini isteyebilecektir (TTK m. 431/2/cüm. 2; SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 11/6). Bu konudaki detaylı açıklamalara ilerleyen konularda yer vereceğiz⁷⁴⁷.

1.2.2.2. Bildirge Hazırlama ve İlan Etme Yükümlülüğü

Toplu temsilcilerin bildirge hazırlayıp ilan etmeleri bildirge kenar başlıklı⁷⁴⁸ TTK m. 430’da hüküm altına alınmıştır. Şöyle ki; TTK m. 428/1 ve 2’de öngörülen temsilciler, temsil belgelerinin içeriğini ve oylarını hangi yönde kullanacaklarını, radyo, televizyon, gazete veya diğer araçlarla ve gerekçeleriyle birlikte açıklarlar. Dolayısıyla bildirge toplu temsilcilerin gündem maddelerine ilişkin hangi yönde oy kullanacaklarını hazırlayıp ilan ettikleri ve yetki belgelerinin içeriğini açıkladıkları belge olarak tanımlanabilir. Bildirgede yer alan açıklamaların reklam amaçlı olmaması ve bu yönde bir anlatımın tercih edilmemesi gerekmektedir. Bunun sağlanabilmesi için Bakanlığın TTK m. 210 hükmüne dayanarak tebliğ yayınlanacağı TTK m. 430 gerekçesinde belirtilmiştir⁷⁴⁹.

Ne var ki, TTK m. 428/6’da bildirgenin hangi temsilciler tarafından hazırlanıp ilan edilmesi gerektiği konusunda TTK m. 430’dan farklı düzenleme bulunmaktadır. Şöyle ki; TTK m. 428/6’da yönetim temsilcisi, bağımsız temsilci ve olağan (adi) temsilci için (tevdî eden temsilciye ilişkin) TTK m. 429, (bildirgeye ilişkin) TTK m. 430 ve (bildirime ilişkin) TTK m. 431 hükümlerinin uygulanmayacağı belirtilmiştir. Bu bakımdan söz konusu temsilciler için tevdî eden temsilciye ilişkin TTK m. 429 hükmünün uygulanmamasının doğru ama gereksiz bir düzenleme olduğu; diğer hükümlerin yönetim temsilcisi ve bağımsız temsilciye uygulanmamasının Kanundaki hükümlerin birbirleriyle açıkça çeliştiği görüşündeyiz. Çünkü bu hükümlerin uygulanması halinde yönetim temsilcisi ve bağımsız temsilcinin bildirge hazırlama yükümlülüğü olup olmayacağı konusunda bir belirsizlik yaşanabilir. Ne var ki ,TTK m. 430 ve 431 hükümlerinin içeriklerinde bildirge ve bildirime ilişkin hükümlerin tüm toplu temsilciler için uygulanacağı açıkça belirtilmiştir. Bu nedenle, TTK m. 428/6

⁷⁴⁷ Bkz. Dördüncü Bölüm “3.3.6. Toplu ve Tevdî Eden Temsilcilerinin Bildirimlerinin Açıklanmaması”.

⁷⁴⁸ TTK m. 430 hükmünün kenar başlığı “Bildirge” nin hükmün içeriğine uygun olarak “İlan” veya “Duyuru” olması gerektiği görüşü için bkz. Moroğlu, *Değerlendirme*, s. 248.

⁷⁴⁹ Bu konuda Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından henüz bir Tebliğ çıkarılmamıştır.

hükümü dikkate alınmayarak bildirge ve bildirimle ilişkin hükümlerin tüm toplu temsilciler için uygulanması gerekmektedir. Dolayısıyla açıkça TTK m. 430’la çelişen TTK m. 428/6 hükmünün yürürlükten kaldırılması yerinde olacaktır.

Yine bildirge konusunda TTK m. 428/4’te yer alan düzenlemeye göre; bildirgenin pay sahipleri tarafından kurumsal temsilciye verilmiş talimat yerine geçeceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümde geçen kurumsal temsilci ifadesi TTK m. 428/4 gerekçesinden anlaşılabileceği üzere yönetim temsilcisi, bağımsız temsilci ve kurumsal temsilciyi kapsar şekilde anlaşılmalıdır. Dolayısıyla tüm toplu temsilciler için, bildirge talimat yerine geçecektir. Bu nedenle, öğretide toplu temsilcilerin pay sahibinden bireysel talimat almalarının söz konusu olmadığı savunulmaktadır⁷⁵⁰. Konuyu toplu temsilcilerin türlerine göre inceleyecek olursak; yönetim temsilcisi yönetim kurulunun önerileri yönünde bildirgesini hazırladığı için, yönetim temsilcisinin yönetim kurulunun talimatını yerine getirdiğini söyleyebiliriz. Ancak kalabalık grupların yönetim kuruluna önerilerini bildirip pazarlık etmeleri mümkün olmakla beraber, bu tür görüşmeler yönetim temsilcisine verilmiş birer talimat olarak nitelendirilmemelidir⁷⁵¹.

Bununla birlikte pay sahibinden yönetim temsilcisinin talimat alması konusunda öğretide farklı görüşler bulunmaktadır. İlk görüştekilere göre; İsviçre Hukukundaki yönetim temsilcisinin pay sahibinden de talimat alabileceği konusundaki tartışmanın⁷⁵² TTK m. 428/4’teki açık hükmünden dolayı Türk Hukukunda yaşanmayacağı ifade edilmiştir⁷⁵³. Bununla birlikte, pay sahibinin temsilini genel olarak düzenleyen TTK m. 427/1 gerekçesinde talimatlara uyma yükümlülüğünün hem münferit hem de kitlesel temsile uygulanacağı bahsedildiğinden, öğretide bu konuda aksini savunanlar da olmuştur. *Kaya*, söz konusu gerekçeye dayanarak yönetim temsilcisini düzenleyen TTK m. 428/1’de açıkça talimat alma yükümlülüğü düzenlenmemiş olsa da pay sahiplerinin oy haklarının hangi yönde kullanılacağına dair talimat verme haklarının bulunduğunu ifade etmiştir. Bu nedenle ortaklık kendisiyle

⁷⁵⁰ Kendigelen, *Değişiklikler*, s. 327; Üçışık/Çelik, s. 298; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), 2014, N. 681e; Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, N. 13-53; Karamanlioğlu, s. 439.

⁷⁵¹ Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 13, N. 13-53.

⁷⁵² İsviçre Hukukunda “*organın temsilcisine talimat verilip verilmemesi*” konusu tartışmalıdır. Şöyle ki; Böckli, organın temsilcisinin temsil edilenin talimatını da almakla yükümlü olduğu görüşündedir (bkz. Böckli, § 12, N. 282); Benzer şekilde Schaad’da, organın temsilcisinin pay sahibinden talimat almakla yükümlü olmamasını eleştirmektedir (bkz. Schaad, Art. 689c, N. 13).

⁷⁵³ Pulaşlı, *C. I*, § 29, N. 405, 414; Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 13, N. 13-53.

herhangi bir şekilde ilişki içinde bulunan birini önerirken, bu kişiye oy veya buna bağlı hakların nasıl kullanılacağı yönünde talimat verebilecekleri konusunda pay sahiplerini uyarması gerektiğini ancak herhangi bir talimatın bulunmaması halinde ortaklık yönetiminin talepleri doğrultusunda oy kullanılacağını hatırlatması gerektiğini belirtmiştir⁷⁵⁴. *Tekinalp*, TTK m. 428/4’e dayanarak bağımsız temsilciye kişisel talimat verilemeyeceğini belirtmiştir⁷⁵⁵. *Pulaşlı*, yine TTK m. 428/4’e dayanarak bağımsız temsilcinin talimatları bizzat talep etmeyeceğini, aksine ortaklık tarafından doldurulmuş olarak gönderilen talimat formlarını alarak oyunu sadece her gündem maddesiyle ilgili olarak “evet” “hayır” şeklinde kullanacağını ya da hiçbir şey söylemeyerek çekimser kalacağını ifade etmiştir⁷⁵⁶. *Kaya*, yönetim temsilcisinde olduğu gibi TTK m. 428/4 ve m. 427/1’i birlikte değerlendirerek pay sahibi tarafından talimat verilmesi halinde bağımsız temsilcinin buna uymak zorunda olduğunu belirtmiştir⁷⁵⁷. Fikrimizce tüm toplu temsilcilerin bildirgesi kural olarak (TTK m. 428/4) talimat yerine geçtiğinden bildirgedeki konuların içeriğiyle ilgili olarak pay sahipleri tarafından bu konuda talimat verilemeyecekken; bildirgenin kapsamadığı veya bildirgeyle çelişmeyen konularda talimat verilebilecektir. Örneğin gündem maddesindeki herhangi bir konuyla ilgili olarak toplu temsilci bildirgesinde görüşünü belirtmemişse, bu konuda pay sahibi temsilciye talimat verebilmelidir. Yine temsilcinin bildirgede gündem maddesiyle ilgili olumsuz görüşü var ama muhalefet şerhi yoksa bu konunun içeriğiyle ilgili pay sahibi temsilciye bildirgeyle çelişmeyen talimat verebilmelidir.

Kurumsal temsilcilerin⁷⁵⁸ hazırladıkları bildirgelerin pay sahiplerinin talimatı yerine geçtiği göz önüne alınırsa (TTK m. 428/4); kural olarak toplu temsilciler bildirgenin aksine oy kullanmamalıdır; bildirgeye aykırılık talimata aykırılık olarak değerlendirilmelidir. Çünkü bildirge kurumsal temsilcinin kendisine temsil yetkisi veren pay sahiplerine karşı taahhüdü, bir anlamda onların kendisine verdikleri talimatın ifadesidir. Dolayısıyla bildirgenin ihlali talimatın ihlalidir⁷⁵⁹.

⁷⁵⁴ *Kaya, Temsil*, s. 71.

⁷⁵⁵ *Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları*, § 13, N. 13-56.

⁷⁵⁶ *Pulaşlı, C. I*, § 29, N. 413.

⁷⁵⁷ *Kaya, Temsil*, s. 76.

⁷⁵⁸ TTK m. 428/4’te ifade edilen “kurumsal temsilci”den anlaşılması gereken bildirge düzenleme ve ilan etme yükümlülüğü tüm toplu temsilciler için geçerli olduğu için burada da kurumsal temsilci ifadesi tüm toplu temsilcileri de kapsayacak şekilde anlaşılmalıdır.

⁷⁵⁹ Bkz. TTK m. 428/4 gerekçesine.

Toplu temsilcinin bildirgeye aykırı oy kullanması oyu geçersiz kılmaz. Temsilcinin bildirgesine/talimata aykırı oyu geçerli sayıldığı için, temsilci aracılığıyla genel kurula katılan pay sahipleri, genel kurul kararının iptali davası açamayacağı gibi yönetim kurulu üyelerine karşı sorumluluk davası da açamazlar. Ancak temsil edilenin temsilciye karşı hakları saklıdır (TTK m. 427/1).

Bununla birlikte TTK m. 428/5'te kusurlu olarak bildirgesine veya kanuna aykırı hareket eden veya hileli işlemler yapan toplu temsilci bu fiil ve kararlarının sonuçlarından pay sahiplerine karşı şahsen ifa, sadakat ve özen göstermeye ilişkin TBK m. 506/1 ve 2 uyarınca sorumlu olup; sorumluluğu kaldıran veya sınırlayan sözleşmelerin geçersiz olacağı hüküm altına alınmıştır.

2. Temsil Yetkisinin Sona Ermesi

2.1. Temsil Yetkisinin Geri Alınması/Tek Taraflı Sona Erdirme (Azil)

2.1.1. Genel Olarak

Temsil yetkisinin geri alınması⁷⁶⁰ temsil yetkisini sona erdiren hallerden birisidir. Pay sahibi temsilcinin kişiliğine, bilgi ve becerisine mesleki ehliyetine güveni sarsılması veya yüklendiği işi özen ve sadakatle yapmadığı şüphesine kapılıp özel güven ilişkisi zedelenmesi nedeniyle temsilciyi görevden alma hakkını her zaman kullanabilmelidir.

TTK'da temsil yetkisinin sona erdirilmesine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu konuda “*Yetkinin sınırlanması ve geri alınması*” kenar başlıklı TBK m. 42/1 temsil olunanın, hukuki bir işleminden doğan temsil yetkisini her zaman sınırlayabileceği veya geri alabileceğine hükmetmiştir. Bu maddenin koyduğu hüküm emredicidir ve aksine sözleşme yapılamaz. Çünkü aynı maddenin ikinci fıkrasına göre, temsil yetkisini veren, verdiği temsil yetkisini sınırlama⁷⁶¹ yahut tamamen ortadan kaldırma hakkından vazgeçemeyecektir. Temsil yetkisinin kaldırılmasıyla aradaki

⁷⁶⁰ Vekâletin/temsil yetkisinin tek taraflı sona erdirilmesi “*sona erdirmeye (azil)-geri alma*” şeklinde değişik terimlerle kullanılması bunların hepsinin hukuki niteliklerinin farklılıklarından ileri gelmemektedir. Her ikisi de karşı tarafa ulaşmakla, ileriye doğru etkili olmak üzere, hükümlerini hemen doğuran bozucu nitelikte birer yenilik doğurucu haklardır. Bununla birlikte “*vekâlet sözleşmesini geri alma*”, “*iş görme borcunu geri alma*” pek isabetli bir ifade biçimi olmamaktadır (bkz. Tandoğan, C. II, s. 620, 621).

⁷⁶¹ Temsil yetkisinin sınırlanması konusunu ilk bölümde (bkz. Birinci Bölüm “2.1.3.4. Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması”) ele aldığımızdan, bu kısımda sadece temsil yetkisinin geri alınması anlatılmaktadır.

sözleşme hakları etkilenmez. Çünkü taraflar arasındaki hizmet, vekâlet veya ortaklık sözleşmeleri gibi hukuki ilişkilerden doğabilecek hakların saklı olduğu Kanunda belirtilmiştir (TBK m. 42/1/cüm. 1).

Pay sahibi temsilciye temsil yetkisini sıklıkla vekâlet sözleşmesiyle verdiği için vekâlet sözleşmesinin sona ermesi konusunda “*I. Tek taraflı sona erdirmeye*” kenar başlıklı TBK m. 512/1’i de incelememiz gerekmektedir. Buna göre; vekâlet veren ve vekil, her zaman sözleşmeyi tek taraflı olarak sona erdirebilir. Vekâlet sözleşmesi güvene dayalı sözleşmelerden olması nedeniyle Kanun tek taraflı sona erdirmeyi TBK m. 42/1’den farklı olarak, sadece temsil olunan tarafından sona erdirilmesine değil hem vekâlet verene hem de vekile sağlamıştır⁷⁶². TBK m. 512/1’in emredici niteliği sonucu azil hakkının kullanılması, önceden yapılacak bir anlaşma ile bildirme süresine bağlı tutulamaz; böyle bir anlaşma, kural olarak geçersiz olmakla birlikte, azil veya istifanın uygun olmayan bir zamanda yapılıp yapılmadığının saptanmasında göz önünde tutulabilir⁷⁶³. Dolayısıyla uygun olmayan zamanda sözleşmeyi sona erdiren taraf, diğerinin bundan doğan zararını gidermekle yükümlüdür.

2.1.2. Geri Almanın Hukuki Niteliği

Geri alma hukuki niteliği itibariyle bozucu yenilik doğuran haklar grubuna girer. Temsil yetkisini/vekâlet sözleşmesini geri alma, tek taraflı, temsilciye varması gereken şekle bağlı olmayan bir irade beyanı niteliğindedir⁷⁶⁴. Geri almanın temsilciye vardığı andan itibaren hükümlerini doğurması gerekir⁷⁶⁵. Temsilcinin geri alma beyanını öğrenmesi veya kabul etmesi, beyanının geçerliliği için etkili değildir. Geri alma bakımından sadece böyle bir beyan yeterli olduğundan, pay sahibinin bunun için bir dava açmasına ya da bir nedene dayandırmasına gerek yoktur. Hatta Yargıtay

⁷⁶² Şakir Berki, *Borçlar Hukuku (Özel Hükümler)*, A.Ü. Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1972, s. 149; Zevkliler/Gökyayla, s. 668. Vekâlet sözleşmesi her zaman için bir sürekli borç ilişkisi tesis ettiğinden, TBK m. 512’de gerek vekile gerekse de vekâlet verene tanınan tek taraflı sona erdirmeye hakkı bir fesih hakkıdır (Gümüş, *Borçlar (Özel)*, s. 187).

⁷⁶³ Tandoğan, *C. II*, s. 624.

⁷⁶⁴ Esener, *Temsil*, s. 270; Tekinay, s. 175; Eren, *Borçlar (Genel)*, s. 465; Zevkliler/Gökyayla, s. 670; Gümüş, *Borçlar (Özel)*, s. 187; Sarı, s. 665; Yarg. 14. HD, 25.10.2005 T. 5926/9546 [bkz. Gümüş, *Borçlar (Kısa)*, s. 418, 419].

⁷⁶⁵ Tunçomağ, s. 417; Tandoğan, *C. II*, s. 622; Yavuz/Acar/Özen, s. 564; Sarı, s. 216. Temsilcinin bunu öğrendiği andan itibaren hüküm ve sonuç doğuracağı görüşü için bkz. Kılıçoğlu, *Borçlar*, s. 256.

vekâlet verenin azil bildiriminde gösterdiği nedenlerle bağlı olmadığını, ileride başka nedenleri de ileri gösterebileceğine karar vermiştir⁷⁶⁶.

Geri alma hakkı dürüstlük kurallarına uygun olarak kullanılmalıdır. Kanun sona erdirmeye hakkının kötüye kullanılmasını korumamıştır. Bu konuda vekâlet sözleşmesine ilişkin olarak uygun olmayan zamanda sözleşmeyi sona erdiren tarafın, diğerinin bundan doğan zararını gidermekle yükümlü olduğu düzenlemesine yer verilmiştir (TBK m. 512/1/cüm. 1). Bu nedenle temsil yetkisinin sona erdirilmesi uygun olmayan zamanda yapılmamalıdır⁷⁶⁷. Örneğin, genel kurul toplantısının başlama anından önce veya genel kurul toplantısı anında temsilci azledilmemelidir⁷⁶⁸.

Buna karşılık, geri alma uygun olmayan zamanda kullanılmış olsa dahi, etkisini korur, vekâlet sözleşmesi derhal ileriye etkili olarak sona erer. Temsilcinin temsil yetkisi haklı bir neden⁷⁶⁹ olmaksızın zamansız geri alınmışsa temsilci zarara uğrayabilir. Temsilcinin uğradığı bu zararlar, maddi ya da manevi (örneğin ağır hakareti içeren geri alma) olabilir. Geri alma ileriye doğru etkili olduğundan pay sahibi, temsilcinin bu yüzden uğradığı zararları tazmin ile yükümlüdür⁷⁷⁰. Bu zararlar taraflar arasındaki sözleşmenin ve bunun çerçevesinde iş görmenin devam edeceğine ilişkin inancın boşa çıkarak beklenmeyen bir anda vekâletin sona erdirilmiş olmasından kaynaklanmaktadır.

⁷⁶⁶ YHGK'nun 11.10.2016 tarihli, 610/639 sayılı kararı (bkz. Nihat **Yavuz**, 6098 sayılı *Türk Borçlar Kanunu Şerhi*, C. 2, Adalet Yayınevi, Ankara 2013, s. 2742).

⁷⁶⁷ Azil veya istifa hakkının kullanıldığı an, vekâletin konusu iş görmenin yerine getirilmesi yönünden karşı taraf için elverişsiz olup, karşı taraf yönünden bir zararın doğmasına sebebiyet veriyorsa, sona ermenin uygun olmayan zamanda gerçekleştiği kabul edilebilir. Diğer bir ifade ile azil veya istifa hakkının kullanılması yoluyla iş görme faaliyetinin sona ermesinin karşı taraf için elverişsiz bir anda gerçekleşmesi ve bu nedenden ötürü bir zarara uğramış olmanın, uygun olmayan zamanda sona erme olgusuna yol açtığı söylenebilir (Sarı, s. 136; Yavuz, C. 2, s. 2742). Fesih hakkının kullanıldığı an sözleşmenin diğer tarafı için “*özel olumsuz sonuca yol açacaksa*” uygun olmayan bir zamandan bahsedilebilir [bkz. Gümüş, *Borçlar (Kısa)*, s. 421]. Sözleşme, karşı taraf için elverişsiz bir anda sona erdirilmişse ve sözleşmenin sona erdirildiği zamana bağlı olarak bir zarar doğacaksa uygun olmayan zamanda sona erdirmeye söz konusudur (bkz. Zevkililer/Gökyayla, s. 670-671).

⁷⁶⁸ Tillmann, s. 50; Schaad, Art. 689b, N. 12.

⁷⁶⁹ Avukatların kasdi olmayan bilgi hataları dolayısıyla müvekkili masrafa sokması ve mesela davayı vaktinden evvel veya salahi yetli mahkemeye açmaması ve davanın bu sebeple reddi ve tekrar masraf yapılması azil sebebi değildir. Fakat müvekkilin hasmına ait hatta başka bir davayı alması, azil sebebidir. Zira böyle bir halde vekilin, müvekkilin davasında, davasını aldığı hasma karşı itimad verici şekilde hareket edeceğinden en azından şüphe edilir (Berki, *Borçlar (Özel)*, s. 149). Geri almanın haksızlığı her türlü kanıtla, bu arada tanıkla ispatlanabilir; bu konuda yemin teklif edilebilir (Tandoğan, C. II, s. 633).

⁷⁷⁰ Tandoğan, C. II, s. 624, 631; Kılıçoğlu, *Borçlar*, s. 244.

Doğuş şekli açısından tazmini gereken zarar, olumsuz güven zararıdır⁷⁷¹. Dolayısıyla temsilci o zamana kadar yaptığı masrafları, fiilen gördüğü işin karşılığı olan tam ücreti (AvK m. 174/2 kıyasen) ve başka sözleşme tekliflerinin kaçırılmasından doğan zararların tazminini isteyebilmelidir⁷⁷². Geri alma halinde kural olarak cezai şart kararlaştırılamasa da, uygun olmayan zamanda geri alma nedeniyle uğranılan zararı karşıladığı oranda cezai şart geçerli olur ve özel hukuk cezası niteliği taşıyamaz⁷⁷³.

Geri alma haklı bir sebebe dayanıyorsa⁷⁷⁴ (vekilin sır saklama yükümünü ihlali, özensiz iş görme, vekilin vekâlet vereni dövmesi-yaralaması, vekâlet verenin ahlaka ve hukuka aykırı talimatları vs.) sözleşmenin devamı dürüstlük kuralı gereğince artık beklenemiyorsa bu hak, zamansız olarak dahi kullanılabilir⁷⁷⁵. Bu durumda fesih hakkını zamansız olarak kullanan sözleşme tarafı, zamansız sona erme sebebiyle karşı tarafa tazminat ödemekle yükümlü olmaksızın vekâlet sözleşmesini ileriye etkili sona erdirebilir. Hatta haklı sebebin oluşmasında kusurlu olan diğer taraftan uğramış olduğu

⁷⁷¹ Tandoğan, C. II, s. 638, 640; Zevkliler/Gökyayla, s. 67. Olumsuz (menfi) zarar, esas itibarıyla, geçerliliğine güvenilen bir sözleşmenin artık hüküm ifade etmemesi sebebiyle uğranılan zarardır (bkz. Sarı, s. 139).

⁷⁷² Kural olarak, geri alma haklı bir nedene dayanmasa bile vekil ücretin tamamını isteyemez. Ancak o zamana kadar işi gereği gibi görmüşse, harcadığı zamanla orantılı olarak kısmi bir ücret isteminde bulunabilir (bkz. Tandoğan, C. II, s. 624); Bununla birlikte avukatın azli halinde ücretin tamamı verilir. Şu kadar ki avukat kusur veya ihmalden dolayı azledilmiş ise ücretin ödenmesi AvK m. 174/2 gereğince gerekmez. Şunu da belirtmeliyiz ki, TTK m. 428/2 gereğince kurumsal temsilci Kanunen ücret ve masrafları talep edemeyecektir.

⁷⁷³ Tandoğan, C. II, s. 625; Sarı, s. 183; Kılıçoğlu, geri alma hakkını zorlaştıran bu görüşe katılmamaktadır (Kılıçoğlu, *Borçlar*, s. 466).

⁷⁷⁴ Her somut olayda hâkimin takdir hakkını (TMK m. 4) kullanarak, bir haklı sebebin var olup olmadığını tespit etmesi gerekecektir (bkz. Sarı, s. 170).

⁷⁷⁵ Yarg. 13. H.D. 14.01.2008-8188 E./253 K. sayılı kararı; “Avukat, haksız tutum ve davranışları ile azledilmesine neden olduğundan; azil haklı sebebe dayanmaktadır. Bu nedenle sözleşmeye dayanarak ücret isteyemez ise de, azil tarihine kadar sarfettiği emek ve mesaisine karşılık hakkaniyete uygun bir ücretin takdir ve tayin edilmesi gerekir. Vekâlet sözleşmesi karşılıklı güvene dayanan bir sözleşme olup, güven sözleşmenin en önemli unsurunu teşkil eder. Bu nedenle taraflardan her biri sözleşmeyi her zaman feshedebilirse de fesih haksız ise avukat kalan sürenin sonuna kadar ki ücrete hak kazanır” (Özkaya, s. 870); Yarg. 13. H.D. 13.03.2006-10612 E./3528 K. sayılı kararı “Davacı avukatın, vekil olarak BK’nun 389 ve devamı maddelerinde gösterilmiş olup, öncelikle vekil BK’nun m. 390’a göre müvekkiline karşı vekâleti sadakat ve özen ile ifa etmekle yükümlüdür. Vekil, sadakat borcu gereği olarak müvekkilinin yararına olacak davranışlarda bulunmak, ona zarar verecek davranışlardan kaçınmak zorundadır. Şayet vekil görevini yerine getirirken gerekli özen ve dikkati göstermemiş sadakatle vekâleti ifa etmemişse vekil edenin vekilini azli haklıdır. Avukatlık Kanunu m. 174’e göre azil haklı ise avukatlık ücretinin ödenmesi gerekmez, haksız ise ücretin tamamına avukat hak kazanır” (bkz. Eraslan **Özkaya**, *Vekâlet Sözleşmesi ve Kötüye Kullanılması*, Güncellenmiş 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016, s. 872).

zararın tazminini de talep edebilir⁷⁷⁶. Bunlara ilaveten haklı sebebe dayalı geri almada temsilciye ücret ödenmemelidir⁷⁷⁷.

2.1.3. Geri Almanın Şekli

Temsilcinin yetkisiz olarak genel kurula katılmasını engellemek amacıyla yetkinin geri alındığının bildirilmesi önemlidir. Kural olarak temsilcinin genel kurul toplantısına katılmasının engellenmesi için temsil yetkisinin geri alınmış olduğu, temsilciye ve anonim ortaklığa ayrıca bildirilmelidir [TBK m. 42/3, SPK Tebliğ II-30.1 sayılı Tebliğ m. 10/2⁷⁷⁸].

Temsil olunan tarafından verilen yetki üçüncü kişilere açıkça veya dolaylı biçimde bildirmişse, bu yetkiyi tamamen veya kısmen geri aldığını onlara bildirmediği takdirde, yetkinin geri alındığını iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri süremez (TBK m. 42/3). Buna göre, anonim ortaklık genel kuruluna katılan temsilci yetkisi geri alındığı halde durum kendisine bildirilmediği için bunu bilmiyor ve ortaklığa da bildirim yapılmamışsa genel kurula katılarak oy kullanması mümkün olacaktır. Ayrıca temsilcinin genel kurula katılması halinde sanki temsil yetkisi devam ediyormuş gibi sonuç doğurup ve temsil olunanı bağlayacaktır (TBK m. 45/1). Ancak bu sonucun doğabilmesi için ortaklığın geri almadan haberdar olmaması yani “*iyiniyetle geri almadan bilgi sahibi olmaması ya da olamaması*” gerekir. Bunun için temsilcinin yetkisinin geri alındığının belirli bir yere kaydı ya da tescili gerekmez⁷⁷⁹. Bu durumda genel kurula katılmaya yetkili olmayan kişilerin toplantıya katılması nedeniyle genel kurul kararlarının iptalinin (TTK m. 446/1-b) talep edilmesi mümkün olmaz. Dolayısıyla temsil yetkisini geri aldığını ortaklığa ve temsilciye bildirmeyen pay sahibi yönünden alınan genel kurul kararları bağlayıcı olacaktır.

⁷⁷⁶ Gümüş, *Borçlar (Özel)*, s. 191; Gümüş, *Borçlar (Kısa)*, s. 421; Sarı, s. 180.

⁷⁷⁷ Avukatlık Kanunu m. 174/2 uyarınca avukat kusur veya ihmalinden dolayı azledilmiş ise avukata ücret ödenmesi gerekmez. Yargıtay’a göre şu hallerde azil haklıdır ve avukat ücret alacağına hak kazanamaz: Avukatın vekâlet verenin lehine verilen kararı en kısa sürede vekâlet verenine bildirip, yatırılması gereken masraflar konusunda bilgilendirmemesi (Yarg. 13. H.D. 12.02.2008 T., 11708/1869), avukatın sürekli avans isteyip aldığı avansların hesabını verememesi (YHGK, 11.10.2006 T. 13-610/639), vekilin vekâlet vereni ile olan yazışmalarındaki üslup veya ifadeleri (YHGK, 11.10.2006 T. 13-610/639) [Kararlar için bkz. Kazancı İçtihat Bilgi Bankası (E.T. 27.05.2017)].

⁷⁷⁸ SPK Tebliğ (II-30.1) m. 10/2 “*Toplantı gününe kadar her zaman için vekâletten azil ve istifa mümkündür. Ancak keyfiyetin, ortaklığa ve karşı tarafa derhal bildirilmesi zorunludur*”.

⁷⁷⁹ Ancak ticari temsilciler için böyle bir zorunluluk vardır. Ticari temsilciye yetki verilmiş olduğu hususu ticaret siciline kaydedilmiş olsa bile, geri almanın kaydı zorunludur. Sona erme ticaret siciline kayıt ve ilan edilmedikçe iyiniyetli üçüncü kişileri etkilemez (TBK m. 550).

Pay sahibi tarafından ortaklığa bildirim yapıldıktan sonra toplantı başkanlığı yetkisiz temsilcinin toplantıya katılmasına engel olmalıdır. Öğretide bu bildirimin şekle tabi olup olmadığı konusunda tartışmalar vardır. Bunlardan ilk görüşe göre, bildirim herhangi bir şekle tabi değildir⁷⁸⁰. Buna göre geri alma, açık bir irade beyanıyla yapılabileceği gibi, örtülü bir irade beyanıyla da yapılabilir. Aksi yöndeki görüşe göre, yetkinin temsilciye genel kurula katılması için yazılı belgeyle verilmesi karşısında, yetkinin geri alınmasına ilişkin pay sahibince yapılacak bildiriminde aynı şekilde yani yazılı yapılması gerekir⁷⁸¹. Fikrimizce yetkisiz temsilci, temsilci olduğu iddiasında bulunursa, yazılı olarak temsil yetkisinin kaldırıldığına ilişkin temsil edilece hazırlanan bildirimin ibraz ve ispatı gerekir ki; bu da bildirimin yazılı olmasını gerekli kılmaktadır. Bununla birlikte bildirim temsilciye yapılmış ama ortaklığa yapılmamışsa bu halde genel kurula katılan temsilciyle alınan genel kurul kararları geçerli olmalıdır. Ancak bu durumda pay sahibi temsilcisinin belgeyi geri vermesi için gerekeni yapmamışsa, bundan dolayı ortaklığın zararını gidermekle yükümlüdür⁷⁸² (TBK m. 44/2). Eğer bildirim sadece ortaklığa yapılmışsa temsilci genel kurula alınmamalıdır. Aksi takdirde alınan genel kurul kararları yetkisiz katılmaya dair TTK m. 446/1-b uyarınca iptal edilmelidir. Şöyle bir ihtimal de oluşabilir; pay sahibi temsil yetkisini geri almadan genel kurula bizzat kendisi katılırsa örtülü olarak temsil yetkisinin geri alındığı anlamına gelmemelidir. Çünkü genel kurula katılacaklar listesinde temsilci katılma hakkına sahip olduğu için, pay sahibi genel kurula katılabilir ama oylamaya katılamayacaktır.

Temsilcinin azli konusunda HAAO'larda SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 10/2'de toplantı gününe kadar her gün yapılabileceği belirtilmişken tevdi eden temsilcisi

⁷⁸⁰ Tandoğan, C. II, s. 622; Eren, *Borçlar (Genel)*, s. 465; Eren, *Borçlar (Özel)*, s. 448; Kılıçoğlu, *Borçlar*, s. 256; Yiğit, s. 66.

⁷⁸¹ Özdemir/Yiğit, s. 448. Karamanlıoğlu, temsil yetkisinin geri alındığına ilişkin beyanın anonim ortaklığa karşı yazılı şekilde yapılması gerektiğini belirterek hatta bunun işlem güvenliği ve ispat kolaylığı bakımından, noter aracılığıyla yapılmasının daha yerinde olacağını ifade etmiştir (bkz. Karamanlıoğlu, s. 580).

⁷⁸² Esener, *Temsil*, s. 46, 84; Sarı, s. 218. Bu kapsamda iyiniyeti korunacak üçüncü kişilerin, temsil olunca bilinen ve bilinmesi gerekenler olduğu; temsil olunca bilinmeyen ve bilinmesi de mümkün olmayan kişilerin, yetki belgesine dayanarak işlem yapmış olsa bile iyiniyetinin korunmayacağı, ancak BK m. 36/II (TBK m. 44/2) hükmü çerçevesinde uğradıkları zararın tazmin edilmesini isteyebilecekleri yönündeki görüş için bkz. Necip **Kocayusufpaşaoğlu**, "Bir Yetki Belgesi ile Kanıtlanan Temsil Yetkisinin Geri Alınmasında Üçüncü Kişilerin İyiniyetinin Korunması Açısından BK m. 33/III, 34/III ve 37 karşısında BK m. 36/II'nin Uygulama Alanının Belirlenmesi", *Prof. Dr. Haluk Tandoğan'ın Hatırasına Armağan*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 1990, s. 229.

açısından AŞ GK Yön m. 45/3'te temsilcinin genel kuruldan ancak bir gün öncesine kadar değiştirilebileceğine hükmedilmiştir. Kanaatimizce temsilcinin azli toplantı gününe kadar her gün yapılabilmelidir⁷⁸³. Çünkü toplantı günü temsilcinin pay sahibine saygısız tutumu, kötü söz söylemesi, temsilcinin pay sahibinin menfaatine aykırı bir tutum içerisinde olduğunu öğrenmesi gibi bir durumla karşılaşması halinde pay sahibinin temsilcisini azledememesi pay sahibini güç duruma düşürebilir. Bu nedenle kapalı tip anonim ortaklıklarda olağan (adi) temsilci, tevdi eden temsilcisi açısından HAAO'larda olduğu gibi pay sahibi toplantı gününe kadar temsilcisini azledebilmelidir. Yine toplu temsilciler açısından da bu hüküm uygulanabilmelidir. Ancak sadece bağımsız temsilci azledilirse yönetim temsilcisinin de temsil yetkisi sona ermelidir. Aksi takdirde bağımsız temsilci yokluğu nedeniyle alınan genel kurul kararları iptal edilebilecektir. Şunu da belirtmeliyiz ki; temsilcinin yetkisinin geri alınması/azli konusunda kapalı tip anonim ortaklıklarda da HAAO için düzenlenen hüküm benimsenirse Kanunlar birbirine uyumlu olacaktır.

2.1.4. Geri Almanın Sonuçları

Temsil yetkisi geri alınan temsilcinin temsil yetkisi sona erer. Dolayısıyla temsil yetkisinin geri alınmasıyla, pay sahibi ile temsilcisi arasındaki ilişki sona erer. Bundan sonra temsilci pay sahibini temsil edemez, onun adına hukuki işlem yapamaz. Aksi halde temsilcinin pay sahibi adına bundan sonra yapacağı hukuki işlemler yetkisiz temsil hükümlerine tabi olur⁷⁸⁴. Bununla birlikte temsil ilişkisinin dayandığı temel ilişkinin sona ermesi, ilke olarak temsil yetkisinin de kendiliğinden sona ermesini gerektirmez.

Temsilciler ancak birlikte hareket yetkisine sahip elbirliği halinde hak sahipliğini temsil ediyorsa, pay sahibi hepsini birden görevden almalı ve geri alma beyanını hepsine birden yahut ortak temsilcilerine karşı yöneltmelidir. Pay sahibi bu temsilcilerden yalnız birinin göreve devam etmesini istemiyorsa, önce hepsinin işine sona verip kalmasını istedikleriyle yeni bir vekâlet ilişkisi kurmalıdır⁷⁸⁵. Buna karşılık birden fazla temsilcinin her birinin kendi başına hareket etmesinin mümkün olduğu

⁷⁸³ Karamanlioğlu, temsil yetkisinin geri alındığına ilişkin beyanın en geç genel kurul toplantısı başlamadan önce anonim ortaklığa ulaşmış ve ortaklığın durumu öğrenmiş olması gerektiğini belirtmiştir (bkz. Karamanlioğlu, s. 580).

⁷⁸⁴ Kılıçoğlu, *Borçlar*, s. 242.

⁷⁸⁵ Tandoğan, *C. II*, s. 644; Sarı, s. 231, 238; İncoğlu, *Temsil*, s. 326-327.

paylı hak sahipliğinde bir temsilcinin azledilmesi veya bu temsilcilerden biri açısından bir sona erme sebebinin ortaya çıkması, kural olarak diğerlerinin yetkisinin sona ermesi sonucunu doğurmayacaktır⁷⁸⁶.

Genellikle, alt vekâlet veya ikame vekâleti sona erdirmeye bakımından ilk vekâletten bağımsız olduğundan, ilk vekilin görevden alınması alt vekili ya da ikame vekili etkilemeyecektir⁷⁸⁷. Çünkü alt vekilin ilk vekil veya müvekkil tarafından ayrıca görevden alınması gerekir. Yine alt vekilin görevden alınması da ilk vekilin vekâletine etkisi olmaz⁷⁸⁸. İkame vekil ise, zaten müvekkille doğrudan doğruya vekâlet ilişkisine girdiğinden, isterse müvekkil onu ayrıca görevden alabilir.

2.2. Temsilcinin İstifa Etmesi, Ölümü, Ehliyetsizliği ve İflası

2.2.1. Temsilcinin İstifa Etmesi

HAAO'lar da SPK II-30.1 sayılı Tebliğ'in "vekâletnamenin geçerlilik süresi"ne ilişkin m. 10/2'de toplantı gününe kadar temsilcinin istifasının her zaman mümkün olduğu belirtilmiştir. Ancak temsilcinin istifasına ilişkin buna benzer bir hüküm AŞ GK Yön'de yer almamaktadır. Bununla ilgili olarak "yetkinin sınırlandırılması ve geri alınması" kenar başlıklı TBK m. 42/1/cüm. 1'e baktığımızda temsil olunanın tek taraflı olarak temsil yetkisini geri alması düzenlenmişken, temsilcinin istifa ederek temsil yetkisini tek taraflı sona erdirmesi düzenlenmemiştir. Hükmün devamında taraflar arasında hizmet, vekâlet veya ortaklık sözleşmeleri gibi hukuki ilişkilerden doğabilecek hakların saklı olduğu belirtilmiştir (TBK m. 42/1/cüm. 2).

Pay sahibi ile temsilci arasındaki temel hukuki ilişkinin sıklıkla vekâlet sözleşmesi olması nedeniyle "Tek taraflı sona erdirmeye" kenar başlıklı TBK m. 512/1 hükmüne baktığımızda vekâlet veren ve vekilin, her zaman sözleşmeyi tek taraflı sona erdirebileceği düzenlenmiştir. Öyleyse hem kapalı tip anonim ortaklıklarda vekâlet sözleşmesine hem de HAAO'larda Tebliğ hükümlerine dayanarak temsilcinin her zaman istifa edebilmesinin mümkün olduğunu söyleyebiliriz. Ancak taraflar bunun

⁷⁸⁶ Tandoğan, C. II, s. 644; Sarı, s. 231, 239.

⁷⁸⁷ Tandoğan, C. II, s. 644.

⁷⁸⁸ Öğretide savunulan bir görüşe göre; asıl müvekkilin alt vekili azletme olanağı yoktur, bunu ancak asıl vekil gerçekleştirebilir. Müvekkil adına asıl vekilin bu işlemi gerçekleştirmesi de mümkündür (bkz. Süha Tanrıver, *Noterlik Açısından Vekâlet (Temsil)*, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2001, s. 29-30; Recep Akcan, "Vekilin Başkasını Tevkil Etme Yetkisi, *SÜHFD*, C. 9, 2001, s. 19-20).

aksini kararlaştırıp, sebeplerin bulunması halinde vekâletin devam edeceğini kararlaştırabilirler (TBK m. 513/1).

Sürekli borç doğuran sözleşmelerde, kural olarak, taraflar diledikleri zaman, tek taraflı irade beyanıyla sözleşmeyi sona erdiremez; sadece önemli haklı bir sebebin bulunması halinde süresi dolmadan önce sözleşmeyi sona erdirebilirler. Hâlbuki TBK m. 512 vekâlet sözleşmesinin taraflarına, diledikleri zaman sözleşmeyi sona erdirmeye imkânı tanımaktadır. Böyle bir düzenlemenin yapılmasının temelinde, vekâlet sözleşmesinin güven temeline dayalı bir sözleşme olması yatar. Temsilci herhangi bir haklı nedene dayanarak istifa etmek isteyebileceği gibi dürüstlük kuralına uymayarak pay sahibini zor durumda bırakmak amacıyla veya belirli bir nedene dayanmadan da istifa etmek isteyebilir⁷⁸⁹. Ancak temsilcinin bu haktan önceden tek taraflı bir irade beyanıyla vazgeçmesi olanaklı değildir⁷⁹⁰ (TBK m. 512). Hükmün uygulanmasını engelleyecek veya güçleştirecek anlaşmalar da geçersizdir⁷⁹¹. Örneğin, sözleşmenin tek taraflı sona erdirilmesi durumunda ceza koşulu ödeneceği kararlaştırılmaz.

Sona erdirmeye iradesi, yenilik doğurucu, ulaşması gerekli, şekle bağlı olmayan bir beyanla açıklanır. Vekâlet sözleşmesi şekle bağlı olarak kurulmuş olsa bile, tek taraflı sona erdirmeye şekle bağlı değildir. Hatta kanaat verici bir davranışla, örtülü olarak da sona erdirmeye iradesi açıklanabilir⁷⁹². Örneğin, temsilcinin pay sahibini temsil konusu ile ilgili uzman olan başka bir temsilciye yönlendirmesi, örtülü olarak sona erdirmeye sayılabilir.

Herhangi bir neden gösterilmeksizin ve haklı bir sebep bulunmaksızın sözleşme sona erdirilebilirse de, uygun olmayan zamanda sözleşmeyi tek taraflı sona erdiren aleyhine bazı sonuçların ortaya çıkması mümkündür. TBK m. 512/1/cüm. 2'ye göre uygun olmayan zamanda sözleşmeyi sona erdiren, diğerinin bu yüzden ortaya çıkan zararını karşılamakla yükümlüdür. Sözleşmenin uygun olmayan zamanda sona

⁷⁸⁹ Sebepsiz yere ya da herhangi bir neden gösterilmeksizin sözleşmenin sona erdirilmesi TMK m. 2'ye aykırılık teşkil etmez (bkz. Tandoğan, *C. II*, s. 639; Zevkliler/Gökyayla, s. 668).

⁷⁹⁰ Tandoğan, *C. II*, s. 623; Zevkliler/Gökyayla, s. 669; Kılıçoğlu, *Borçlar*, s. 259; Türker **Yalçınduran**, *Vekâlet Sözleşmesinde Ücret*, Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, Yetkin Basımevi, Ankara 2007, s. 43-44; Veysel **Başpınar**, *Vekilin Özen Borcundan Doğan Sorumluluğu*, Gözden Geçirilmiş, Genişletilmiş 2. Baskı, Yetkin Basımevi, Ankara 2004, s. 255). TBK m. 512 hükmü emredicidir (Akipek, s. 75, 238, 241).

⁷⁹¹ Tandoğan, *C. II*, s. 624; Yalçınduran, s. 236.

⁷⁹² Zevkliler/Gökyayla, s. 670.

erdirilmesi, sözleşmenin ihlali değildir⁷⁹³. Ancak temsilci pay sahibinin yararını koruma gibi yükümlülüğü yokken, pay sahibinin yararını kendi yararından önde tutmak gibi bir yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu nedenle vekil, vekil edenin işini kendisinin görmesi veya yeni bir vekil tayin etmesi için bir süre vermesi ve ona olanak tanınması gerekir⁷⁹⁴. Sözleşme, karşı taraf için elverişsiz bir anda sona erdirilmişse ve sözleşmenin sona erdirildiği zamana bağlı olarak bir zarar doğacaksa uygun olmayan zamanda sona erdirmeye söz konusudur. Örneğin temsilcinin genel kurulun hemen öncesinde sözleşmeyi tek taraflı sona erdirmesi uygun olmayan zamanda sözleşmenin tek taraflı sona erdirilmesidir. Dolayısıyla istifanın her ne kadar SPK II-30.1 sayılı Tebliğ’de genel kurul toplantı gününe kadar mümkün olduğu belirtilse de, temsilci istifa ederken bunu pay sahibinin menfaatleri açısından uygun bir süre öncesine kadar yapmaya dikkat etmelidir.

Uygun olmayan zaman kavramı, haklı nedenden farklıdır. Sözleşmenin sona erdirilmesi bakımından haklı bir neden varsa, kural olarak istifanın uygun olmayan zamanda yapıldığı iddiasına yer verilmemelidir⁷⁹⁵. Örneğin pay sahibinin temsilciye haksız güvensizlik göstermesi, pay sahibinin kendisine karşı (kötü davranması, hakaret etme biçiminde suç teşkil eden bir eylemde bulunması) tutumunu beğenmemesi, kendisinin ya da yakınlarının hasta olması nedeniyle işi yürütemeyecek olması ve benzeri hallerde derhal istifa edebilir. Bu tür istifa halleri uygun olmayan zamanda yapılmış sayılmamalıdır.

Sözleşmenin uygun olmayan zamanda sona erdirilmesi halinde, karşı tarafın ifaya olan menfaati değil, olumsuz zararın karşılanması gerekir⁷⁹⁶. Sözleşmenin uygun olmayan zamanda sona erdirilmesi yüzünden, sözleşmenin ifa edileceğine güvenin boşa çıkmasından doğan zarar tazmin edilir. Sözleşmenin devam etmesi ihtimalinden kaynaklanan menfaatler ise korunmaz. Tazmin edilecek zararın kapsamına, özellikle, sözleşmenin kurulması nedeniyle yapılan masraflar, vekâletin ifası için alınan tedbirler

⁷⁹³ Aral/Ayrancı, s. 419; Akipek, s. 245.

⁷⁹⁴ Özkaya s. 850.

⁷⁹⁵ Zevkliler/Gökyayla, s. 671; Özkaya, s. 850. Yarg. 13. H.D. 27.05.1996 T. 2051 E./5257 K. sayılı kararına göre “İstifanın haklı nedene dayanıp dayanmadığı, istifa eden vekilin ücret istemeye hakkının bulunup bulunmadığı yönünde tarafların tüm delilleri eksiksiz toplanmalıdır” (Özkaya, s. 899).

⁷⁹⁶ Aral/Ayrancı, s. 419; Akipek, s. 76; Zevkliler/Gökyayla, s. 672; Yargıtay 23. H.D. 30.05.2013 tarihli ve E. 2013/1342, K. 2013/3623 sayılı kararı “...Vekil, haksız azil halinde güvendiği vekâlet ilişkisinin uygun zamanda ortadan kalkmasından dolayı uğradığı menfi zararı isteyebilir...” [(bkz. Kazancı İçtihat Bilgi Bankası) (E.T. 20.05.2017); Özkaya, s. 849].

ve girişilen masraflar, vekilin ifası için alınan tedbirler ve girişilen masraflarla, vekâlet verenin yeni bir vekil bulması için yapacağı masraflar girer⁷⁹⁷. Buna karşılık yeni sözleşmenin kurulması için sarfedilen masraflar, yeni vekile daha fazla ücret ödenmesi gibi masraflar, sözleşmenin devam etmemesi nedeniyle uğranılan kazanç kaybı olumsuz zarar sayılamayacağından TBK m. 512’de öngörülen tazminatın dışında kalır.

Temsilcilikten istifa temel ilişki üzerinde doğrudan bir etkiye sahip değildir. Eğer temel ilişki vekâlet sözleşmesine dayanıyorsa “1. Tek taraflı sona erdirmeye” kenar başlıklı TBK m. 512’ye göre pay sahibi ile temsilci arasındaki sözleşmesel ilişki sona erer. Ancak temel ilişkide hizmet sözleşmesi varsa pay sahibi ile temsilci arasındaki hizmet sözleşmesinin sona ermesine neden olmaz. Bu durumda sözleşmeyi açıkça sona erdirmek ve feshi ihbar sürelerine uymak zorundadır.

İstifa HAAO’lar için öngörülen hem pay sahibine hem de ortaklığa bildirilmesi (SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 10/2) kuralı yerine kapalı tip anonim ortaklıklarda sadece pay sahibine yönelik yapılmasının yeterli olacağı kanaatindeyiz. Çünkü pay sahibi hem menfaat ilgilisi olduğundan hem de temsilcinin istifası halinde ortaklığa bunu kendisi bildirebileceğinden, ayrıca temsilciden ortaklığa bildirimde bulunması istenmemelidir. Ancak temsilcinin istifasını ortaklığa bildirmesinde de bir mahsur bulunmamaktadır. Bununla birlikte temsilci istifasını ortaklığa bildirirse istifa kararı temsil edilene derhal bildirilmeli ve bunun yanı sıra pay sahibinin menfaatlerini korumak için gerekli tedbirleri de almalıdır⁷⁹⁸. Haksız ve zamansız kullanılan istifadan ve temsil yetkisinin kullanılmamasından dolayı zarar gören pay sahibi, temsilciden tazminat isteyebilir.

Temsilci istifa etmeden temsil yetkisini kullanmazsa yine istifaya benzer bir hukuki etki ortaya çıkabilir. Bu durumda pay sahibi katılma haklarını genel kurulda kullanamaması nedeniyle birtakım zararlara uğrayabilir. Bu nedenle pay sahibi temsilcisinin yetkisini geri alabilir. Uğradığı zarar nedeniyle de temsilciden tazminat isteyebilmelidir.

Sözleşmenin tek yanlı sona erdirilmesi, tarafların sözleşmeden doğan borçlarına etki eder. Sona erdirmeye ile birlikte ilke olarak vekilin iş görme borcu sona

⁷⁹⁷ Aral/Ayrancı, s. 419; Akipek, s. 76, 246; Özkaya, s. 853.

⁷⁹⁸ Çeker, *Oy Hakkı*, s. 276.

erer. Sona erme, etkisini özellikle ücret ödeme borcunda gösterir. Tek yanlı sona erdirmeye halinde, temsilci kural olarak ücretin tamamını isteyemeyeceği, vekil yararına adil bir karşılığa hükmedilmesi gerektiği kabul edilmektedir⁷⁹⁹.

2.2.2. Temsilcinin Ölümü

Temsilcinin ölümü halinde kural olarak temsil yetkisi sona erer (TBK m. 43/1, m. 513/1)⁸⁰⁰. Bu hüküm, taraflardan birinin tüzel kişi olması durumunda, bu tüzel kişiliğin sona ermesinde de uygulanacaktır (TBK m. 43/2, m. 513/1, cüm. 2). Yine ölüme benzer sebeplerden gaiplikle de sözleşme sona erer.

Temsilcinin ölümü halinde taraflar sözleşmenin sona ermeyeceğini kararlaştırdıkları gibi işin niteliğinin gerektirdiği hallerde sözleşme ölümle sona ermez (TBK m. 43/1, 513/1). Temsil yetkisinin devam etmesi kararlaştırılmışsa ölen temsilcinin yerini mirasçıları alacaktır⁸⁰¹. Ancak mirasçılardan her birinin bu görevden istifa etme hakkı vardır. Aksine anlaşma yoksa bu durumda diğer mirasçıların temsile devam etmeleri mümkün olmayacak, temsil yetkisi istifa nedeniyle son bulacaktır. Bundan başka mirasçılardan herhangi biri için temsil yetkisinin sona ermesine ilişkin bir sebebin doğumu da bu yetkinin sona ermesine yol açar. Fikrimizce, toplu temsilcilerden herhangi birisi vefat ederse sözleşmeyle aksinin kararlaştırılabilmesi ya da işin niteliğinin gerektirdiği hallerde temsil yetkisinin devamını mümkün kılmamalıdır⁸⁰². Çünkü toplu temsilcilerin işi uzmanlık gerektirdiği için temsilcinin

⁷⁹⁹ Zevkliler/Gökyayla, s. 672. Bununla birlikte Avukatlık Kanununda bu duruma önemli bir istisna getirilmiştir. Avukatlık Kanunu m. 174'e göre avukat haklı bir neden olmaksızın azledilir veya haklı bir nedenle istifa ederse ücretinin tamamına hak kazanır. Bunun tersi de geçerlidir. Avukat haklı bir nedenle azledilmişse veya haklı bir neden olmaksızın istifa etmişse ücret alamaz; Bu konuda Yargıtay 13. H.D.'nin 16.11.2015 tarih ve E. 2014/15124, K. 2015/33136 sayılı kararında "*Vekâlet ilişkisi bir bütün olup vekâletten azil gibi istifa da taraflar arasındaki tüm dava ve takiplere sirayet eder. Zira azil ve istifa ile birlikte vekâlet akdinin en önemli unsurlarından olan "güven ilişkisi" sona ermektedir. Haksız azil halinde olduğu gibi avukatın haklı olarak vekillikten istifa etmesi halinde de işe devam etme olanağı mevcut olmadığından avukat, haklı istifa tarihi itibarıyla muaccel olan vekâlet ücreti alacağının ödenilmesini talep edebilir*" şeklinde karar vermiştir (bkz. Kazancı İçtihat Bilgi Bankası) (E.T. 20.07.2017).

⁸⁰⁰ Kemal, T. **Gürsoy**; "Vekâlet Akdinin Ölüm Nedeniyle Sona Ermesi ve Sonuçları", *Temsil ve Vekâlete İlişkin Sorunlar Sempozyum*, İstanbul 1977, s. 1.

⁸⁰¹ Yargıtay 14. H.D. E. 2014/7407, K. 2014/8645 sayılı kararı "*Vekâlet kural olarak ölümle son bulacağından davacıların mirasçılarının davaya katılmasının sağlanması, davacı vekili mirasçıların da vekili ise vekâletnamesini ibraz etmesinin istenilmesi ve taraf teşkili tamamlandıktan sonra davaya devam edilmesi gerekir*" (bkz. Kazancı İçtihat Bilgi Bankası) (E.T. 11.07.2017).

⁸⁰² Tandoğan, işin uzman biri tarafından yapılması konusunda fikrimizi destekleyecek şekilde bir örnek vermiştir. Şöyle ki; vekil ruhsatla yapılan bir iş görüyorsa (avukat, hekim gibi) onun ölümü üzerine, genellikle mirasçıların işe devamı mümkün ve caiz olmayacaktır; meğerki ölen vekilin oğlu da onunla birlikte çalışan bir avukat olsun [bkz. Tandoğan, C. II, s. 661].

ölümü halinde temsil yetkisi sona ermelidir. Bu durumda pay sahibi yaklaşmakta olan genel kurula bizzat katılıp katılmayacağını ya da farklı temsilci aracılığıyla genel kurula katılacağını bildirmelidir. Bireysel temsilcilerde ise temsilcinin ölümü halinde temsil yetkisinin devamı kararlaştırılabilir ya da işin niteliğinden aksi anlaşılıyorsa temsil yetkisi devam edebilmelidir. Mesela olağan temsilcinin ölümü halinde pay sahibiyle yaptıkları anlaşmaya göre gösterdiği kişi yaklaşmakta olan genel kurul toplantısına katılıp pay sahibini temsil edebilir. Eğer böyle bir anlaşma yoksa pay sahibi ortaklığa bizzat katılıp katılmayacağını ya da farklı temsilci aracılığıyla katılacağını bildirmelidir. Buna karşılık aksi durumu, yaklaşmakta olan genel kurula katılımın pay sahibinin menfaatini tehlikeye düşürecek olması halinde, vefat eden temsilcinin mirasçısının göreve devam etmesinde görebiliriz.

Temsilci, pay sahibinin ölümünü öğreninceye kadar (veya işe geçici olarak devam etmişse bu sona erene kadar) yaptığı işlerle orantılı olarak ücret isteyebilir. Temsilcinin ölümü halinde mirasçılar ücret talebinde bulunabilirler. Pay sahibi ve mirasçılar, temsilciden ya da mirasçılardan vekâlet sona erene kadar alınmış olan şeylerin verilmesi talebinde bulunabilirler.

2.2.3. Temsilcinin Ehliyetsizliği

Temsilcinin fiil ehliyetini yitirmesi temsil yetkisinin sona ermesine neden olan hallerden birisidir (TBK m. 43/1, TBK m. 513/1). Burada yine aksine sözleşme yapılacağı gibi, işin niteliği gerektiriyorsa o zaman da bu nedenlerle sözleşme sona ermez.

Eğer fiil ehliyetinin yokluğu temsilcinin ayırt etme gücünü sürekli kaybetmesine dayanıyorsa, bu durumda temsil yetkisi kural olarak ortadan kalkmalıdır. Çünkü sürekli ayırt etme gücü bulunmayan bir kişinin temsilcilik görevini sürdürmesi mümkün değildir. Dolayısıyla ayırt etme gücü bulunmayan temsilci genel kurul toplantılarına katılamaz ve pay sahibinin katılma haklarını kullanamaz. Ayırt etme gücü sonradan tekrar kazanılırsa, temsilci yeniden pay sahibi tarafından vekâlet düzenlenerek yetkilendirilebilir. Öte yandan temsilcinin ayırt etme gücünü geçici olarak kaybetmesi halinde, temsil yetkisinin sona ermeyeceği öğretide kabul edilmektedir⁸⁰³.

⁸⁰³ Akyol, s. 421; İncoğlu, *Temsil*, s. 313.

Temsilcinin ayırt etme gücü olmasına rağmen, kanuni sebeplerle kısıtlanması halinde yine temsil yetkisi sona erer⁸⁰⁴. Şöyle ki alkol veya uyuşturucu madde bağımlısı (TMK m. 406), malvarlığını kötü yönetmesi sebebiyle kendisini (TMK m. 406) veya ailesini darlık veya yoksulluğa düşürme tehlikesine yol açan (TMK m. 406) ya da bir yıl veya daha uzun süreli bağlayıcı bir cezaya mahkûm olması (TMK m. 407) gibi nedenlerle kısıtlanan kişinin temsil yetkisi sona ereceğinden genel kurul toplantılarında pay sahibini temsil edemeyecektir. Ancak ayırt etme gücünü yitirmeyen fakat kısıtlanan temsilci, gecikmesinde sakınca bulunan maddi fiilleri pay sahibi adına yerine getirebilmelidir⁸⁰⁵.

Ayırt etme gücüne sahip küçükler yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça, kendi işlemleriyle borç altına giremezler. Ancak karşılıksız kazanmada ve kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kullanmada bu rıza gerekli değildir (TMK m. 16). Temsilcilik ayırt etme gücüne sahip küçüğün borç altına girmesine neden olan bir işlem değildir. Bu nedenle ayırt etme gücüne sahip küçük bireysel temsilcinin genel kurula katılarak pay sahibinin talimatlarına göre katılma haklarını kullanabileceği kanaatindeyiz. Ancak TTK m. 430'da toplu temsilcilerin oylarını hangi yönde kullanacaklarını yayınlacakları bir bildirge ile açıklamak zorunda olması nedeniyle, ayırt etme gücüne sahip küçükler toplu temsilci olarak pay sahibini genel kurulda temsil etmemelidir. Çünkü bildirgenin açıklanması bir bilgi birikimine ve yeterli donanıma sahip olmayı gerektirmektedir. Dolayısıyla her ne kadar küçük ayırt etme gücüne sahip olsa da bir anonim ortaklık genel kurulu için yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olamayacağından, toplu temsilci olarak pay sahibini genel kurulda temsil etmemelidir.

Tüzel kişiler bakımından tüzel kişinin temsilci olması halinde, tüzel kişi sürekli şekilde fiil ehliyetini kaybederse TBK m. 43/2 ve m. 513/1/cüm. 2 gereği pay sahibinin temsilcisi konumundaki tüzel kişinin de temsil yetkisi de sona erecektir.

⁸⁰⁴ Bir görüşe göre, sınırlı ehliyetsizlerin temsilci olmalarında bir engel bulunmadığını dolayısıyla temsilcinin sonradan kısıtlanmasının temsil yetkisini sona erdirmeyeceği ifade edilmektedir [bkz. Eren, *Borçlar (Özel)*, s. 450].

⁸⁰⁵ Zevkliler/Gökyayla, s. 673.

2.2.4. Temsilcinin İflası

Temsilcinin iflası TBK m. 43/1 ve TBK m. 513/1'e göre temsil yetkisini sona erdirir⁸⁰⁶. Ancak temsilcinin iflası halinde taraflar bunun aksini kararlaştırmaları ya da işin özelliği nedeniyle temsil yetkisinin devamı halinde temsil yetkisi sona ermez (TBK m. 43/1, m. 513/1).

Temsilcinin iflasını hükümde geçen işin özelliği konusu bakımından bireysel temsilciler ve toplu temsilciler bakımından ikiye ayırarak incelememiz gerekmektedir. Bireysel temsilciler temsil edilenin talimatına uyduğu yani kendi iradesiyle hareket etmediği için, iflas etmeleri halinde temsil yetkileri sona ermemelidir. Çünkü bireysel temsilcinin iflası sadece kendi malvarlığı bakımından tasarruf yetkisini yitirmesine neden olur. Üstelik iflas eden bireysel temsilci pay sahibinin talimatını alarak genel kurula katıldığı için temsilciliğinin devamında bir sakınca olmamalıdır. Toplu temsilciler pay sahibinden talimat alarak değil yayınladıkları bildirge doğrultusunda genel kurula katıldıklarından; toplu temsilcinin iflası halinde pay sahiplerinin temsilcilere duyduğu güven sarsılacaktır. Bu nedenle, iflas eden toplu temsilcinin eğer taraflar aksini kararlaştırmamışlarsa temsil yetkisi sona ermelidir. Elbette ki iflas eden ve dolayısıyla temsil yetkisi sona eren temsilcinin, tekrar aynı göreve atanması Kanunda engelleyici bir hüküm olmadığından mümkündür.

2.3. Pay Sahibinin Ölümü, Ehliyetsizliği veya İflası

Hukuki işlemten doğan temsil yetkisinin, aksi taraflarca kararlaştırılmadıkça veya işin özelliğinden anlaşılmadıkça, temsil olunanın ölümüyle sona ermesine ilişkin kural pay sahibi için de uygulanır (TBK m. 43/1; m. 513/1). Buna göre, yapılacak genel kurul için temsil yetkisi verilmiş ve pay sahibi ölmüşse, kural olarak temsilcinin temsil yetkisi sona erer⁸⁰⁷.

TBK m. 513'ün emredici olmayan niteliği ve ilk fıkranın ilk cümlesinin yaptığı açık vurgu nedeniyle vekilin sağlığında görmeye başladığı iş veya hizmeti gerçek kişi vekâlet verenin ölümünden sonra da görmeye devam edeceğinin kararlaştırılması

⁸⁰⁶ Öğretide temsil yetkisinin sona erme anı bakımından iflasın açılma anı görüşü baskın iken iflas kararının kesinleşme tarihi görüşü azınlıktadır (bkz. iflasın açılma anı görüşü için İnceoğlu, s. 318; Gümüş, s. 193; iflas kararının kesinleşme tarihi görüşü için Oğuzman/Öz, C. I, s. 242).

⁸⁰⁷ "Ticari temsilcilerin, ticari vekillerin ve diğer tacir yardımcılarının yetkilerinin sona ermesi" kenar başlıklı TBK m. 554/2'de TBK m. 43/1 ve 513/1 hükümlerinden farklı olarak, işletme sahibinin fiil ehliyetini kaybetmesi veya ölümünün, ticari temsilcilerin, ticari vekillerin ve diğer tacir yardımcılarının yetkisini sona erdirmeyeceği belirtilmiştir.

mümkündür. Bu durum özellikle temsil edilen kişinin ölümü halinde, mirasçılarının belli olmasının ve miras bırakana ait hakların ve işlemlerin mirasçılara intikal etmesinin, miras ortaklığına bir temsilci tayin edilmesinin oldukça uzun zaman aldığı durumlarda söz konusu olabilir⁸⁰⁸. Dolayısıyla böyle bir anlaşma söz konusu ise pay sahibinin ölümü halinde mirasın dağılımına kadar pay sahibinin anonim ortaklıktaki payı için temsilci genel kurulda merhum pay sahibinin katılma haklarını kullanabilmelidir. Pay sahibi ölümünden sonra temsil yetkisini ya sağlığı yerindeyken kararlaştırabilir ya da ölümünden sonra başlamak üzere yani ölüme bağlı hukuksal bir işlemle verebilir⁸⁰⁹.

Yukarıda bahsettiğimiz üzere bir anlaşma olmasa da “işin özelliği bakımından” temsilcinin temsil yetkisi AŞ GK Yön m. 21/2 hükmü gereği tek genel kurulla sınırlı olduğu için pay sahibinin ölümü halinde de temsilcinin temsil yetkisi yetki verilen söz konusu genel kurulla devam edebilmelidir⁸¹⁰. Ayrıca TBK m. 43/1 ve 513/1’e göre işin niteliği gereği pay sahibinin ölümü vekâlet sözleşmesinin devamını gerekli kılabilir. Özellikle hukuki işlem vekâleti bakımından ticari işler ve bankacılık faaliyetleri ile davaya vekâlette vekâlet sözleşmesinin devam edeceği kabul edilebilir⁸¹¹. Bunun yansira temsilci genel kuruldayken pay sahibinin ölmesi işin niteliği bakımından temsilcinin görevini devam etmesine neden olan bir durum olduğundan, temsilci görevini genel kurul sonuna kadar devam etmelidir.

Hukuki işlemde doğan temsil yetkisi, aksi taraflarca kararlaştırılmadıkça veya işin özelliğinden anlaşılmadıkça, temsil olunanın yani pay sahibinin fiil ehliyetini kaybetmesi halinde de sona erer (TBK m. 43/1; TBK m. 513/1). Pay sahibinin tüzel kişi olması bakımından sürekli şekilde fiil ehliyetinin kaybı tüzel kişiliğin sona ermesine

⁸⁰⁸ Kılıçoğlu, taraflardan birinin ölümüne, fiil ehliyetini kaybetmesine, hakkında gaiplik kararı verilmesine rağmen temsil yetkisinin devam edebilmesi ölüm ya da gaiplik kararıyla birlikte kişiliğin son bulacağına ilişkin kural (TMK m. 28/1) ile çatıştığını ifade etmiştir. Ancak ölüm ya da gaiplik kararına rağmen temsil yetkisinin bir süre devam etmesinin bir ihtiyaç olduğunu da ilave etmiştir (Kılıçoğlu, *Borçlar*, s. 260).

⁸⁰⁹ Kılıçoğlu, *Borçlar*, s. 261.

⁸¹⁰ Karamanlioğlu’da işin özelliği bakımından pay sahibinin ölümü halinde temsilcinin genel kurul toplantısında temsil yetkisinin kural olarak sona erdirmeyeceğini ifade etmiştir. Yazar, bu görüşünü ticari işletme ile ilgili standart işler ve bankacılık işlemleri için verilmiş olan yetkilerin temsil olunanın ölümü ile sona ermemesiyle ilişkilendirmektedir (bkz. Karamanlioğlu, s. 565). Yarg. 3. H.D. 03.04.2001 tarihli ve 2647/2987 sayılı kararı “Taraflardan birinin hükmün kendisine (veya vekiline) tebliğinden sonra temyiz süresinin geçmesinden önce (ve fakat temyiz süresi içerisinde) ölmesi halinde, ölen tarafın bir vekili var idiyse, ölümle vekâlet sona ermesine rağmen bu son bulma vekâlet verenin menfaatini tehlikeye koyduğu için vekil hükmü temyiz etmekle yükümlü olmalıdır ve mirasçılar işlerini kendileri görebilecek hale gelinceye kadar vekil vekâlet görevini yapmaya devam etmelidir” (bkz. Yavuz, C. 2, s. 2746).

⁸¹¹ Gümüüş, *Borçlar (Özel)*, s. 423.

bağlı olarak temsil yetkisini de sona erdirecektir (TBK m. 43/1; 513/1). Pay sahibi gerçek kişi ise kural olarak tam fiil ehliyetine sahip olmalıdır. Eğer temsil edilen yani pay sahibi ehliyetini kaybederse temsil ilişkisi sona erer. Bu kuralın istisnası olarak temsilcinin işlemi yaptığı anda pay sahibinin fiil ehliyetini kaybetmesidir. Çünkü bu durumda işin özelliği nedeniyle temsil yetkisi devam etmelidir⁸¹². Örneğin, pay sahibi genel kurul devam ederken ayırt etme gücünü kaybederse, işin özelliği nedeniyle temsilcinin görevi sona ermemelidir. Ölüm gerçekleştiği andan itibaren temsilci temsil olunanı değil onun mirasçılarını temsil etmiş olacaktır. Miras bırakan pay sahibinin ölümünden sonra temsil yetkisinin devam etmesini kararlaştırdığını öğrenen mirasçıların bunu kabul etme zorunlulukları yoktur. Miras ortaklığı elbirliği mülkiyeti olduğu için pay sahibinin ölümünden sonra göreve devam etmesi oybirliğini gerektirir. Temsilci mirasçıların tamamının adına ve hesabına yetki kullandığı için, mirasçılardan herhangi biri bu yetkiye karşı çıktığında, temsil yetkisinden söz edilemez⁸¹³.

Pay sahibinin iflası halinde TBK m. 43/1 ve vekâlet sözleşmesi bakımından m. 513/1 hükümlerine göre, taraflarca kararlaştırılmadıkça veya işin özelliğinden anlaşılmadıkça, temsilcinin temsil yetkisi sona erer. Dolayısıyla iflas etmiş pay sahibinin temsilcisinin de temsil yetkisi kendiliğinden sona erecektir.

Şunu da belirtmeliyiz ki, TBK m. 513/2 gereğince, sona erme nedenleri bulunsa bile, sözleşmenin sona ermesi vekâlet verenin menfaatlerini tehlikeye düşürüyorsa, vekâlet veren veya mirasçısı ya da temsilcisi, işleri kendi başına görebilecek duruma gelinceye kadar, vekil veya mirasçısı ya da temsilcisi, vekâleti ifaya devam etmekle yükümlüdür. Bu yükümlülük biraz da vekilin sadakat borcundan kaynaklanmaktadır⁸¹⁴. Hükmün uygulanabilmesi için esaslı bir zorda kalma gerekli olmayıp; bir menfaatin tehlikeye uğraması ve bu sebeple bir zararın doğma olasılığının varlığı yeterlidir.

⁸¹² Öğretide temsil edilenin ayırt etme gücünü kaybetmesinin sürekli veya geçici nitelik taşımasına göre ayırım yapılarak çoğunluk görüşüne göre, ayırt etme gücünün geçici olarak kaybedilmesi halinde temsil yetkisinin sona ermeyeceği kabul edilmektedir (bkz. İnceoğlu, s. 308; Oğuzman/Öz, C. I, s. 242). Aksi görüştekilere göre, temsil edilenin ayırt etme gücünü sürekli şekilde kaybetmesi halinde temsil yetkisi sona ermemelidir (Tandoğan, C. II, s. 666; Akıncı, s. 78; İnceoğlu, *Temsil*, s. 309).

⁸¹³ Kılıçoğlu, *Borçlar*, s. 262.

⁸¹⁴ Eren, *Borçlar (Özel)*, s. 744.

Yukarıda belirtilen ölüm, ehliyetin yitirilmesi ya da iflas gibi bir neden ortaya çıkarsa, fakat vekil bunu öğrenmeden bazı işlemler yapmış ise, bu işlerden vekâlet veren ve mirasçıları, vekâlet sürmekteymişçesine sorumlu olurlar (TBK m. 514/1).

2.4. Temsil Yetki Süresinin Sona Ermesi

Temsil yetkisi, belirli bir süre için verilmişse, bu süre son bulduğunda kendiliğinden son bulur. Temsilcinin temsil yetkisi, ait olduğu toplantı ve hukuken bunun devamı sayılan genel kurul toplantısı için geçerlidir (AŞ GK Yön m. 21/2 ve SerPK Seri II-30.1 sayılı Tebliğ m. 10/1).

Buna göre, temsilcinin temsil yetkisi ait olduğu genel kurul toplantısına katılması halinde yetkisi de kendiliğinden sona erecektir⁸¹⁵. Bununla birlikte, temsil yetkisinin bazı hallerde yetkinin ait olduğu toplantı değil hukuken onun devamı sayılan toplantılarda da devam edecektir. Hukuken önceki toplantının devamı sayılan haller olarak; gündemin değiştirilmemesi kaydıyla nisabın yokluğu, azlığın talebi veya genel kurul kararıyla yahut herhangi bir nedenle toplantının ertelenmesi halinde yapılacak toplantıları söyleyebiliriz (AŞ GK Yön m. 21/2). Bu sayılan hallerde temsilci ilk toplantının devamı sayılan genel kurul toplantılarına, temsilci adına yeni bir temsil belgesinin düzenlenmesine gerek kalmaksızın genel kurul toplantısı yapılamadığı için ertelenen toplantının tamamlanmasına kadar temsil yetkisi kural olarak devam eder. Toplantının bitmesiyle de temsilcinin yetkisi sona erecektir.

2.5. Pay Sahibi ile Temsilci arasındaki Temel İlişkinin Sona Ermesi

Temsil yetkisinin vekâlet sözleşmesinden soyutluğuna bağlı olarak, temsil yetkisinin geri alınması vekâlet sözleşmesinin sona ermesi sonucunu doğurmaz. Buna karşılık, vekâlet verenin TBK m. 512'ye dayalı olarak her zaman kullanabileceği sözleşmeyi sona erdirme hakkını kullandığı hallerde temsil yetkisini de geri aldığı kabul edilmektedir⁸¹⁶. Dolayısıyla pay sahibi ve temsilci arasındaki temel ilişki (vekâlet, iş, hizmet vb. sözleşmeler) sona ererse, temsil yetkisi de sona erecektir⁸¹⁷. Temel ilişkinin sona erme nedeni veya temsilci ya da pay sahibi tarafından sona erdirilmesinin temsil yetkisinin ortadan kalkması bakımından herhangi bir önemi yoktur.

⁸¹⁵ Temsil yetkisinin tek genel kurulla sınırlandırılması konusundaki eleştirilerimiz için bkz. Birinci Bölüm “*Temsil Yetkisinin Tek Genel Kurul Ya da Birden Fazla Genel Kurulla Sınırlanması*”.

⁸¹⁶ Gümüüş, *Borçlar (Özel)*, s. 192.

⁸¹⁷ Temel ilişkinin ortadan kalkması bakımından bir feshi ihbar süresi öngörülmüşse bu durumda feshi ihbar ile birlikte temsil yetkisi de sona erer (TBK m. 430, 432; İş Kanunu m. 17).

Temel ilişkinin sona ermesi çeşitli nedenlere dayanabileceği gibi temsilci ile pay sahibi arasındaki ilişki açıkça veya zımnen de sona erdirilebilir. Açıkça temel ilişkinin sona erdirilmesi yukarıda anlatılmıştır⁸¹⁸. Zımnen sona erdirilmeyi ise çeşitli durumlarda görebiliriz. Örneğin; pay sahibi, bir kişiye temsil yetkisi verdikten sonra birlikte temsil yetkisi niteliği taşımaksızın aynı toplantı için başka bir kişiye temsil yetkisi vermesi, tarihsel olarak ilk sırada temsil yetkisi verilen temsilci veya temsilcilerin yetkisinin sona erdirildiği anlamına gelecektir⁸¹⁹.

2.6. Pay Sahipliği Sifatının Kaybedilmesi

Pay sahipliği sıfatının kaybı halinde temsilcinin de temsil yetkisi sona ermelidir. Pay sahipliğinin kaybını çeşitli şekillerde görebiliriz. Payın devri hali bunlardan birisidir. Bilindiği üzere pay sahipleri paylarını kural olarak serbestçe devredebilirler⁸²⁰. Pay sahibi sıfatı kaybedildiği takdirde, paya bağlı haklar da sona erer. Bu nedenle, pay sahibi tarafından yetkilendirilen temsilcinin temsil yetkisi de sona erecektir.

Yine pay sahibinin ortaklıktan çıkması durumunda pay sahipliği sıfatı da kaybedilmiş olacaktır. Pay sahipleri birleşme durumunda (TTK m. 141) ve ortaklıktaki hâkimiyetin kötüye kullanılması durumunda (TTK m. 202/2) çıkma hakkına sahiptir. Çıkma hakkını kullanan pay sahibi pay sahipliği sıfatını kaybedeceğinden, genel kurula katılması için temsilci görevlendirmişse temsilcinin de temsil yetkisi sona ermelidir.

Bunların dışında, ıskat pay sahipliği sıfatını sona erdiren nedenlerden birisidir⁸²¹. TTK m. 482 gereğince ıskat sadece sermaye koyma borcunun zamanında yerine getirilmemesi halinde kanunda belirtilen şartlara uygun olarak kullanılabilecek bir yaptırımdır. İskat uygulandığı paylar üzerindeki pay sahipliği sıfatının kaybı sonucunu doğurabilmesinden dolayı ortaklıktan çıkarılma sonucunu da doğurabilecek niteliktedir ve şahıs ortaklıklarıyla limited ortaklıklardaki çıkarılma halleriyle benzerlik

⁸¹⁸ Bkz. Dördüncü Bölüm “2.2. Temsil Yetkisinin Geri Alınması/Tek taraflı Sona Erdirme (Azil)”.

⁸¹⁹ Bu sonuç azletme yetkisinin bir uzantısı olarak da kabul edilebileceği görüşü için bkz. Karamanlioğlu, s. 575.

⁸²⁰ Pulaşlı, C. II, § 36, N. 1; Fatih **Bilgili** ve Ertan **Demirkapı**, *Şirketler Hukuku*, 4. Basım, Dora Yayıncılık, Bursa 2015, s. 472.

⁸²¹ Pay sahibinin sermaye borcunu ödemesinde temerrüde düşmesi halinde, karşılıkları tamamen ödenmeyen paylara ilişkin pay sahipliği sıfatının sahibinin aksi yöndeki iradesine rağmen elinden alınmasına ıskat denir (bkz. Aytekin **Çelik**, *Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma*, 6335 sayılı Kanun ile Getirilen Değişikliklere Göre Güncellenmiş 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, İstanbul 2013, s. 95).

gösterir⁸²². İskat paya uygulanır ve pay sahibi ıskat edilir. İskatın en önemli sonucu pay sahibi olmanın kendisine sağladığı tüm hakları yitirmesidir⁸²³. Bu paylara ilişkin örneğin, oy hakkını, genel kurul kararlarına karşı iptal davası açma hakkını, bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, yine kar payı ve tasfiye pay hakkını kaybeder. Aynı şekilde oy hakkının sözleşmeyle veya kanunen üçüncü bir kişiye tanındığı durumlarda da oy hakkı ıskat kararı ile birlikte sona erer⁸²⁴. İskat edilen pay sahibi, oy hakkını, rehin, saklama, hizmet veya vekâlet sözleşmesi gibi bir sözleşme ile malik olmayan kişiye bırakması halinde de kullanamayacaktır. Dolayısıyla pay sahibinin yetkilendirdiği temsilci de kullanamayacaktır. Yine, oy hakkının vasi, iflas idaresi gibi kanunen malik olmayan kişiye ait olması halinde usulüne uygun ıskat kararı ile birlikte oy hakkı düşecektir⁸²⁵. Pay sahibinin oy hakkı dışındaki diğer pay sahipliği hakları ise donar⁸²⁶. Bu halde de temsilci, pay sahibinin oy hakkı dâhil tüm katılma haklarını kullanmayacaktır.

2.7. Temsil Yetkisinin Sona Ermesinin Hukuki Sonuçları

Temsil yetkisinin sona ermesi halinde temsilcinin genel kurul toplantısına katılma ve ilgili hakları kullanma yetkisi ileriye etkili olarak sona erecektir⁸²⁷. TBK m. 514/1'e göre vekilin sözleşmenin sona erdiğini öğrenmeden önce yaptığı işlerden, vekâlet veren ya da mirasçıları sözleşme devam ediyormuş gibi sorumlu olur.

Temsil yetkisinin sona ermesinin hukuki sonuçları etkisini taraflar (pay sahibi ve temsilci) arasında ve üçüncü kişiler bakımından görülmektedir. Bu konuda TTK, SerPK ve SPK II-30.1 sayılı Tebliğ'de açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Borçlar hukukunda tarafları ilgilendiren sonuçlar bakımından “*Tek taraflı sona erdirmeye*”ye ilişkin TBK m. 512/1 hükmünde uygun olmayan zamanda sözleşmeyi sona erdiren tarafın, diğerinin bundan doğan zararını gidermekle yükümlü olmasına ilişkin bir düzenleme getirilmiştir. Burada uygun olmayan zamandan kastedilen temsilci açısından; genel kurula çok az bir süre varken azledilmesi ve bunun sonucunda ücrete hak kazanamaması gibi benzeri durumlarda görebiliriz. Pay sahibi açısından uygun

⁸²² Pulaşlı, C. II, § 36, N. 1; Çelik, s. 99.

⁸²³ Kemal Şenocak, “Anonim Ortaklıkta İskat Kararının Sonuçları”, *GÜHFD*, C. XI, S.1-2, Y. 2007, s. 281.

⁸²⁴ Çelik, s. 167.

⁸²⁵ Şenocak, s. 282.

⁸²⁶ Sevi, s. 42; Çeker, *Oy Hakkı*, s. 210; Çelik, s. 167.

⁸²⁷ Eren, *Borçlar (Genel)*, s. 451; İncoğlu, *Temsil*, s. 325.

olmayan zaman durumu, temsilcinin genel kurul toplantı sırasında istifa etmesi gibi hallerdir. Bu durumda pay sahibi başka bir temsilci bulmakta zorlanacağından genel kurula katılamaması nedeniyle birtakım zararlara uğrayabilir. Bu ve buna benzer sebeplerden ötürü taraflardan her biri uygun olmayan zamanda sözleşmeyi sona erdiren kişiden tazminat talep edebilir. Karşı tarafta zarara uğrayan tarafın zararını tazmin etmelidir.

Temsil yetkisinin sona ermesini üçüncü kişilere olan etkileri bakımından inceleyecek olursak; temsil olunan verdiği yetkiyi üçüncü kişilere açıkça veya dolaylı biçimde bildirmişse, bu yetkiyi tamamen veya kısmen geri aldığını onlara bildirmediği takdirde, yetkinin geri alındığını iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri süremeyecektir (TBK m. 42/3). Söz konusu hükümde bahsedilen üçüncü kişiden anonim ortaklık anlaşılmalıdır. Buna göre yetkinin sona ermesinden sonra temsilci tarafından yapılan işlemler anonim ortaklığın iyiniyetini koruyan bir hüküm mevcut olmadığı sürece yetkisiz temsil hükümlerine tabi olacaktır. Ortaklığın iyiniyetinden bahsedilmeyen (temsil yetkisi son bulan temsilcinin elindeki yetki belgesine güvenden veya pay sahibinin temsilciyi azlettiğini bildirmemesinden kaynaklanması gibi) hallere temsil yetkisinin geri alınması kısmında değinilmiştir⁸²⁸. Temsil yetkisinin son bulunduğu haberdar olmayan anonim ortaklık iyiniyetli kabul edilip yetkisiz temsilci ile yaptığı hukuksal işlemler temsil edileni bağlamamalıdır. Dolayısıyla bu durumda temsilcinin genel kurula katılması yetkisiz katılım olarak değerlendirilmemelidir (TTK m. 446/1-b). Temsilci temsil yetkisinin son bulunduğunu bilmemesine karşın, ortaklık bunu biliyorsa, pay sahibi yapılan işlemle bağlı olmayacaktır⁸²⁹. Temsilcinin görevi son bulunduğu ya da sona erdirildiği halde, temsil yetkisini kullanmaya devam etmiş, temsil olunan kişi bu yüzden anonim ortaklığa karşı sorumlu tutulmuşsa, pay sahibi rücu yoluyla temsilciye başvurabilir. İyiniyetin aksini ispat yükü iddia eden pay sahibine aittir.

2.8. Temsilcilikten Doğan Taleplerin Zamanaşımına Uğraması

Temsilcilikten kaynaklanan taleplerin zamanaşımı hususunda TTK, SerPK ve Yönetmelik ve Tebliğ’de özel bir kural getirilmemiştir. Ancak TTK m. 427/1/ son cüm.’deki “*Temsil edilenin temsilciye karşı hakları saklıdır*” şeklindeki hükümden dolayı “II. Beş yıllık zamanaşımı” kenar başlıklı TBK m. 147/1, b. 4 uygulama alanı

⁸²⁸ Bkz. Dördüncü Bölüm “2.1. Temsil Yetkisinin Geri Alınması/Tek Taraflı Sona Erdirme (Azil)”.

⁸²⁹ Kılıçoğlu, *Borçlar*, s. 264.

bulur. Söz konusu hükme göre “bir ortaklıkta, ortaklık sözleşmesinden doğan ve ortakların birbirleri veya kendileri ile ortaklık arasındaki; bir ortaklığın müdürleri, temsilcileri, denetçileri ile ortaklık veya ortaklar arasındaki alacaklar beş yıllık zamanaşımı süresine tabidir”. Dolayısıyla pay sahibi ve temsilcinin birbirlerine karşı temsilcilikten doğan talep hakları beş yıllık zamanaşımı süresine tabidir.

2.9. Temsil Yetkisinden Doğan Davaların Niteliği

Temsilcilere ilişkin (TTK m. 428 vd.) davalar TTK’da öngörülen hususlardan doğduğu için mutlak ticari davadır (TTK m. 4/1/a). Bu hükümlere tabi olarak açılacak davaların değeri veya tutarı dikkate alınmaksızın asliye ticaret mahkemesinde görülür (TTK m. 5/1). Asliye ticaret mahkemesi ile asliye hukuk mahkemesi arasında görev ilişkisi olduğundan asliye ticaret mahkemesinde açılması gereken dava asliye hukuk mahkemesinde açılacak olursa, bu halde mahkeme bu durumu re’sen dikkate alarak görevsizlik kararı verir (TTK m. 5/3). Asliye ticaret mahkemesi bulunmayan yargı çevresindeki bir ticari davada görev kuralına dayanılmamış olması, görevsizlik kararı verilmesini gerektirmez; asliye hukuk mahkemesi davaya devam eder (TTK m. 5/4).

3. Temsilcinin Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğüne Etkileri ve Hukuki Sonuçları

3.1. Yokluk

Bir hukuki işlemin doğabilmesi için öngörülen kurucu nitelikteki emredici hükümlere aykırılık, işlemin unsurlarında eksikliğe yol açar ve işlemi “yokluk” ile sakatlar. Yok sayılan işlem, şeklen dahi meydana gelmemiştir⁸³⁰.

Emredici hükümlere göre, genel kurul kararlarının oluşabilmesi için iki kurucu unsur gereklidir: Birincisi genel kurul toplantısının yapılması, ikincisi toplantıda karar alınmasıdır⁸³¹. Bunların birisindeki eksiklik durumunda, işlem (karar) hiç doğmamış sayılır; yani baştan itibaren yoktur. Dolayısıyla bir toplantı yapılmadığı veya karar alınmadığı halde alınmış gibi gösterilir ise karar yokluk yaptırımına tabi olur.

⁸³⁰ Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku*, s. 197; Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 32; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), N. 722a; Bilgili/Demirkapı, 2013, s. 342; Kırca/Şehirli Çelik/ Manavgat, C. 2, s. 4.

⁸³¹ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 77; Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku*, s. 198; Karahan/Huysal, s. 524; Bilgili/Demirkapı, 2013, s. 343; Kırca, Moroğlu’nun bir genel kurul kararından söz edilebilmesi için “genel kurul” ve “karar”dan oluşan iki kurucu unsurun varlığından söz etmesinin tek başına sorunu çözmeye yetmeyeceğini belirtmektedir. Çünkü hangi şartların varlığında bir genel kuruldan ve karardan söz edilebileceğinin ayrıca araştırılması, tespiti gereken hususlardan olduğunu ifade etmiştir (bkz. Kırca/Şehirli Çelik/ Manavgat, C. 2, s. 4, dn. 7).

Görüleceği üzere yokluk yaptırımı bir hukuki işlemin kurucu unsuruyla ilgili bir husus olduğundan genel kurul kararının yokluğu yaptırımı kararın içeriği değil meydana gelişini düzenleyen (usuli) kuralların ihlaliyle ilgilidir⁸³². Diğer bir ifadeyle yok sayılan karar şeklen dahi meydana gelmemiştir⁸³³.

Uygulamada butlan ve yokluk kavramları karıştırılmaktadır. Yokluk ve butlan ayrımı ve aralarındaki farklar Türk hukukunda öncelikle Moroğlu tarafından ortaya konulmuştur. *Moroğlu*, butlan ve yokluk arasında hukuken bir ayırım yapılmasının zorunlu olduğunu belirterek yokluk ve butlan arasında bir nitelik farkı bulunmasının yanı sıra, bu kavramlara bağlanan hukuki sonuçların sınırlı olsa da farklı olduğunu ifade etmiştir⁸³⁴. Şöyle ki; butlan durumunda hukuki işlem şeklen mevcut olmakla beraber amaçlanan hükümler başlangıçtan itibaren hiç kimseye karşı bir sonuç doğurmayacaktır. Yokluk halinde ise hukuki işlem bir veya daha fazla unsurunun yokluğu nedeniyle şeklen dahi olsa varlık kazanamamaktadır. Hukuken yok olan bir işleme hiçbir hukuki sonucun bağlanabilmesinin mümkün olmamasına karşılık, şeklen mevcut olan batıl bir hukuki işleme konversiyon yolu ile bir hukuki sonuç bağlanabilmesi mümkün olduğu gibi; bir hukuki işlemin butlanı da dürüstlük kuralına aykırı olarak ileri sürülemez. Yokluk halinde bu hukuki imkânlar kesin olarak söz konusu değildir. *Nomer*, butlan ile yokluk arasında bir ayırımın yapılmasının şart olduğunu ifade etmiştir⁸³⁵. Şöyle ki; hakkın kötüye kullanılması yasağı, butlanın ileri sürülmesi bakımından söz konusu olacağını, buna karşılık yokluğun ileri sürülmesinin dürüstlüğe aykırı olduğundan bahisle “*mevcut olmayan*” kararın sonuç doğurması sağlamayacaktır. Ayrıca Türk anonim ortaklıklar hukuku bakımından da “*de lege ferenda*” yani önerilen geçersiz genel kurul kararlarında “*düzelme*”, ancak batıl kararlar hakkında söz konusu olabilir. Yazar, ortada bir karar yoksa o takdirde onun düzelmesinden bahsedilemeyeceğini de ortaya koymuştur. *Kırca*, yokluğa neden olan yaptırımı kararın meydana gelişini düzenleyen kuralların butlan yaptırımından farklı olarak, emredici kanun hükümleri yanında kararın meydana gelişine ilgili yedek hükümler ile esas sözleşme hükümlerini de kapsadığını ifade etmektedir⁸³⁶. *Kayar*, bir hukuki işlemin şekli unsurlarını belirleyen

⁸³² Kararın konusuna ilişkin yokluk hallerinin de olabileceği hususunda bkz. Haluk N. **Nomer**, *Kişî Birliklerinde Genel Kurul Kararlarının Geçersizliğine İlişkin Temel Esaslar*, İstanbul 2008, s. 68.

⁸³³ YHGK, 02.04.2014, E. 2013/11-1048, K. 2014/430 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası E.T. 20.06.2017).

⁸³⁴ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 36.

⁸³⁵ Nomer, *Geçersizlik*, s. 61.

⁸³⁶ Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat, C. 2, s. 5.

emredici hukuk kurallarına dahi aykırılık sebebiyle hukuki işlemin mevcudiyet kazanamaması halinde hukuki işlemin yokluğundan, işlemin özüne ilişkin emredici hukuk kurallarına aykırılık halinde ise butlandan söz edileceğini belirtmiştir⁸³⁷.

Genel kurul kararlarının yokluğu, bunda hukuki yararı olan herkes tarafından ve bir süreye bağlı olmaksızın itiraz şeklinde veya dava yoluyla her zaman öne sürülebilir ve tespit ettirilebilir; hâkim tarafından da re'sen dikkate alınır⁸³⁸. SerPK'nun tedbirler başlıklı bölümünde m. 92/1-b hükmünde, SPK'ya SerPK'ya tabi anonim ortaklıkların genel kurul kararları aleyhinde yokluk davası açma yetkisi tanınmıştır. Genel kurul kararının yokluğunu tespit eden kesinleşmiş mahkeme hükmü açıklayıcı nitelikte olup, herkesi bağlamaktadır⁸³⁹.

Temsilci nedeniyle genel kurul kararlarının yokluk yaptırımına tabi olabileceği haller olarak şunları gösterebiliriz: Kural olarak yetkili olanlar dışındaki kişi veya kişilerce yapılan çağrı üzerine yapılan toplantıda alınan kararlar yok hükmündedir⁸⁴⁰. Birden çok hak sahibine ilişkin TTK m. 432 gereğince ortak temsilci atanmamışsa ne yapılacağı konusunda bir açıklama içermediğinden benzer hükmü içeren TTK m. 477 hükmünün kıyas yapılarak ortaklıkça söz konusu payın maliklerinden birine yapılacak tebligat tümü hakkında geçerli olması gerektiğini belirtmiştik⁸⁴¹. Buna göre; ortaklık tarafından bu tarz bir durumda herhangi bir temsilciye çağrıya ilişkin tebligat yapması halinde, diğer pay sahipleri kendilerine çağrının yapılmadığı gerekçesiyle toplantıda alınan kararların yokluğunu talep edememelidirler. Yine nama yazılı paylarda pay defterinde yazılı pay sahibi tarafından temsilciye toplantıya katılması için yazılı ve imzalı temsil belgesi verilmeksizin sadece nama yazılı paylar verilerek temsilci toplantıya katılır ve bu durum toplantı başkanının gözünden kaçarsa, toplantı nisabına ilişkin TTK m. 418 hükmüne göre bu temsilci olmaksızın ilk toplantı nisabı oluşmuyorsa yetkisiz temsilcinin katılımı nedeniyle alınan genel kurul kararlarının yok

⁸³⁷ İsmail **Kayar**, “AO ve Kooperatiflerde Genel Kurul Toplantı ve Karar Yeter Sayılarına Uyulmamasının Sonuçları ve İptal Kararının Etkileri”, *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. III, S. 2, Y. 2008, s. 254.

⁸³⁸ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 154.

⁸³⁹ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 153.

⁸⁴⁰ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 80; Çamoğlu(Poroy/Tekinalp), 2014, N. 722a; Pulaşlı, C. I, § 37, N. 508; Yargıtay 11. H.D. 16.03.2016, E. 2015/6390, K. 2016/2974 (bkz. BATİDER, Y. 2016, C. XXXII, S. 2, s. 316-317). Bu türden kararların iptale tabi olduğu görüşü için bkz. Üçışık/Çelik, s. 338.

⁸⁴¹ Bkz. İkinci Bölüm “3.1. Ortak (Müşterek) Temsilci”.

hükmüne tabi olacağı doktrinde çoğunluk görüşü ve Yargıtay'ın ilgili kararlarında kabul edilmektedir⁸⁴².

“Çağrısız genel kurul” kenar başlıklı TTK m. 416'ya göre bir pay sahibi veya temsilcisi hazır bulunmaz veya toplantıyı terk ederse, terk anından itibaren çağrısız toplantı yapılamaz, yapılırsa bu genel kurulda alınan kararların yok sayılmasına neden olur⁸⁴³. Bununla birlikte pay sahiplerinden ve/veya temsilcilerinden hiçbirinin toplantıya ve karar alınmasına itiraz etmemiş bulunmaları, yani açık veya kapalı olarak muvafakatleri gerekir⁸⁴⁴. Bütün pay sahiplerinin veya temsilcilerinin genel kurul toplantısında hazır bulunduklarının ve içlerinden hiçbirinin toplantıya, müzakereye ve karar alınmasına itiraz etmediklerinin toplantı tutanağına yazılması gerekmektedir (TTK

⁸⁴² Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), 2014, N. 722a; Arslanlı, C. II-III, s. 71; Yargıtay 11 H.D. 17.03.2014 tarihli, E. 16032, K. 5097 ve 05.04.2016 tarihli, E. 2015/8156, K. 2016/3641 sayılı kararları gibi Yargıtay birçok kararında bir genel kurul toplantısından ve karardan sözedilebilmesi için anasözleşme veya yasanın öngördüğü nisaplarla alınmış bir kararın varlığını gerekli görmüştür (bkz. Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 130). Moroğlu, kanunun toplantı ve karar yetersayısı ile ilgili hükümlerine bir defalık aykırılık halinde genel kurulun ve bu kurulda alınan kararların yokluğunu kabule imkân olmadığını; aksine, bu durumda hatalı olarak toplanmış bir genel kurulun söz konusu olduğunu ve bu kurulda alınan kararların da iptal edilebilir kararlar olduğunu belirtmiştir (bkz. Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 130-131; aynı yönde bkz. İmregün, *AO*, s. 149).

⁸⁴³ Özgür Memişoğlu, “6102 sayılı TTK'da Anonim Şirket Genel Kurul Toplantı Gündemi, Gündeme Bağlılık İlkesi ve İstisnaları”, *Legal Hukuk Dergisi*, C. 12, S. 133, Y. Ocak 2014, s. 92. Yargıtay 11. H.D. 01.12.2011 tarihli ve E. 2011/2486, K. 2011/16204 sayılı kararı “*Kanun koyucu çağrısız bir genel kurulun var sayılmasını, bütün pay sahipleri veya temsilcilerinin hazır bulunmaları ve pay sahiplerinin bu toplantı şekline itiraz etmemiş bulunmaları şartlarının gerçekleşmesi durumunda kabul etmektedir. Tek bir payın sahibi veya temsilcisi bulunmaz veya toplantıyı terk ederse ya da katılıp toplantı şekline itiraz ederse, bir genel kurulun gidişini etkileyebilecek durumda olup olmaması da durumu değiştirmez. O halde eTTK m. 370'de öngörülen iki şart gerçekleşmeden yapılan genel kurul hukuken yoktur ve alınan karar da yoklukla maluldür*” (bkz. Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 118, dn. 194); benzer şekilde bkz. Yargıtay 11. H.D. 09.06.2003, E. 2003/641, K. 2003/6044 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası) (E.T. 25.05.2017); YHGK, 04.05.2011, E. 2011/1-8, K. 2011/263 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası) (E.T. 25.05.2017).

⁸⁴⁴ TTK m. 416 hükmünün yeterli bir şekilde kaleme alınmamış olduğu, pay sahiplerinden veya temsilcilerinden herhangi birinin “*itirazda bulunmaması*” koşulunun sadece toplanılabilmesi bakımından değil, karar alınabilmesi için de şart olduğu görüşü için bkz. Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 119, dn. 195. Yargıtay 11. H.D.'nin 17.05.2011 tarih, E. 2009/1274, K. 2011/6060 sayılı kararı “*eTTK m. 368'in (TTK m. 414) istisnası aynı Yasa'nın 370 inci (TTK m. 416) maddesinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre, şayet bütün pay sahipleri veya temsilcileri, aralarından biri itirazda bulunmadığı takdirde genel kurul toplantılarına dair olan diğer hükümler saklı kalmak şartıyla, çağrı hakkındaki merasime riayet etmeksizin de genel kurul olarak toplanabilir. Diğer bir anlatımla anılan Yasa hükmünden de anlaşılacağı üzere, kanun koyucu çağrısız bir genel kurulun var sayılmasını, bütün pay sahipleri veya temsilcilerinin hazır bulunmaları ve pay sahiplerinin bu toplantı şekline itiraz etmemiş bulunmaları şartlarının gerçekleşmesi durumunda kabul etmektedir. Tek bir payın sahibi veya temsilcisi hazır bulunmaz veya toplantıyı terk ederse ya da katılıp toplantı şekline itiraz ederse, bir genel kuruldan bahsedilemez. Doktrine göre de, toplantıya katılmayan veya itirazı olan pay sahibinin genel kurulun gidişini etkileyebilecek durumda olup olmaması da durumu değiştirmez. O halde eTTK m. 370 (TTK m. 416)'de öngörülen iki şart gerçekleşmeden yapılan genel kurul hukuken yoktur ve alınan kararlar da yoklukla maluldür*” (bkz. Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 120, dn. 196); benzer şekilde bkz. Yargıtay 11. H.D.'nin 09.10.2001 tarih 5691/7567 sayılı kararı (bkz. Pulaşlı, C. II, § 37, N. 508).

m. 422, 407). Bundan başka, görünüşte çağrı varmış gibi gözüксе bile çağrı yapılmamasına denk hukuka aykırılıklarda da, yokluk yaptırımını devreye girmelidir. Örneğin çağrıya yönelik olarak genel kurul tarihinden sadece bir gün önce TTSG’de ilan yapılması, kurumsal temsilci olmaya isteklilerin ya da pay sahibi tarafından önerilen kurumsal temsilciler için Kanun’da belirtilen sürelerle uyulmadığından yokluk yaptırımına tabidir. Yine çağrıdan hangi ortaklığın genel kurulu için çağrı yapıldığının anlaşılmadığı, kurumsal temsilci olmaya istekliler için Kanun’da belirtilen ilan şartlarına uyulmaması, toplantı tarihi veya saatini içermeyen yahut hiçbir gündemi bulunmayan çağrının mevcut olduğu durumlarda ilgili genel kurulda alınan kararlar yok hükmünde sayılmalıdır.

Yine tüm pay sahiplerinin veya temsilcilerinin elektronik yoldan katılımı ile fiziken bir araya gelinmeksizin toplantı yapılması halinde bu toplantıda oy birliği sağlansa bile karar alınması mümkün değildir, bunun yaptırımının da yokluk olması gerekir⁸⁴⁵.

3.2. Butlan

3.2.1. Genel Olarak

Butlan, şeklen mevcut bir genel kurul kararının konusu emredici hukuk kurallarına ve ahlaka/adaba aykırı ya da imkânsız olduğunda, bu genel kurul kararına uygulanan yaptırımdır. Butlana sebep olan haller işlemin kurucu şartlarına ilişkin olmayıp sadece geçerlilik şartlarıyla ilgilidir.

eTTK döneminde butlan düzenlenmemesine rağmen TTK m. 447’de butlan açıkça düzenlenmiştir. Buna göre; “(1) Genel kurulun, özellikle; a) Pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran, b) Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetim haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran ve c) Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan” kararları batıldır. TTK m. 447 gerekçesinden de açıkça anlaşılacağı üzere, maddede ifade edilen “özellikle” sözcüğünün batıl genel kurul kararlarının sadece maddede belirtilen kararlardan ibaret olmadığı yani maddenin sınırlı sayı niteliği taşımadığı ifade edilmektedir. Dolayısıyla TTK m. 447’deki genel nitelikteki kayıtları (vazgeçilemez

⁸⁴⁵ Bahtiyar, *Elektronik Yoldan Katılma*, s. 361.

haklar⁸⁴⁶, denetleme hakları, anonim ortaklığın temel yapısı, sermayenin korunması) kaldıran ve sınırlandıran genel kurul kararları batıldır⁸⁴⁷.

TTK'nın yanı sıra borçlar hukukundan doğan butlan halleri de anonim ortaklık genel kurul kararlarının geçerliliği bakımından uygulama alanı bulacaktır⁸⁴⁸. Buna göre “II. Kesin hükümsüzlük⁸⁴⁹” kenar başlıklı TBK m. 27'ye göre, “kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür”. Genel kurul toplantı tutanağını düzenleyen TTK m. 422/1 uyarınca “tutanak, pay sahiplerini veya temsilcilerini, bunların sahip oldukları payları, gruplarını, sayılarını, itibari değerlerini, genel kurulda sorulan soruları, verilen cevapları, alınan kararları, her karar için kullanılan olumlu ve olumsuz oyların sayılarını içerir. Tutanak, toplantı başkanlığı ve Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanır; aksi halde geçersizdir”. İşte bu hüküm, genel kurul toplantı tutanağının TBK m. 12/2 uyarınca geçerlilik şeklini düzenlediğinden, hükümde belirtilen içeriğe sahip olmayan ve toplantı başkanlığı ve Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanmayan tutanak geçersizdir. Yine genel kurulun ortaklık alacaklılarını ve çalışanlarını zarara uğratmak amacıyla aldıkları genel kurul kararları butlan sonucunu doğurur. Keza konusu imkânsız olan ölü bir kimsenin yönetim kurulu üyesi olarak atanmasına ilişkin genel kurul kararı batıldır⁸⁵⁰.

Çalışma konumuzla ilgili olarak temsil hakkını yasaklayan, kullanılmasını somut olarak zorlaştıran, sınırlandıran veya pay sahiplerinin genel kurula temsilci aracılığıyla katılmalarını zorunlu kılan içerikteki genel kurul kararları, TTK m. 447

⁸⁴⁶ Vazgeçilemez hakkı belirleyebilmek için; 1) Anonim şirketin temel nitelikleriyle sıkı suretle bağlantılı mıdır? 2) Pay sahibinin ortaklıktan doğan menfaatleriyle doğrudan ilgili midir? 3) Pay sahibinin kendisini çoğunluğun tek taraflı menfaatine karşı savunabilmesi bakımından vazgeçilmez nitelikte midir? Sorulardan en az birinin olumlu cevaplanabiliyorsa hak vazgeçilmez niteliktedir (bkz. Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 15, N. 15-22). Kırca bu ölçütleri muğlaklık taşımaları, bir bilinmeyeninin cevaplandırılmasında başka bilinmeyenleri karşımıza çıkarması nedeniyle eleştirmektedir. Ayrıca bir hakkın vazgeçilemez haklardan olup olmadığının tespiti için o hak üzerinde tasarruf yetkisine sahip olup olmadığına bakılması gerektiğini ifade etmiştir [bkz. Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), C. 2, s. 42)].

⁸⁴⁷ Kırca, bu genel kayıtlar geniş yorumlandığı takdirde anonim şirketler hukukuna özgü olmakla birlikte TTK m. 447'de sayılanlar dışında kalan bir butlan haline tesadüf edilmeyebileceği görüşündedir [bkz. Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), C. 2, s. 14].

⁸⁴⁸ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 62; Korkut, s. 52; Üçışık/Çelik, s. 339.

⁸⁴⁹ TTK m. 447'de kurumu ifade etmek için kullanılan “butlan” terimi yerine TTK'nın TMK'nın ayrılmaz bir parçası (TTK m. 1/1) ve TBK'nın da TMK'nın Beşinci Kitabı ve onun tamamlayıcısı olması (TBK m. 646) karşısında TTK'da “kesin hükümsüzlük” terimi tercih edilseydi daha isabetli olurdu (bkz. Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat, C. 2, s. 11, dn. 34).

⁸⁵⁰ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 179.

kapsamında butlan yaptırımına tabi olmalıdır. Aşağıda da bu konularla ilgili olarak detaylı açıklamalar yapılmaktadır.

3.2.2. Genel Kurula Katılma, Asgari Oy ve Dava Hakları

Pay sahipleri ortaklık işlerine ilişkin haklarını ilke olarak genel kurul toplantılarında kullandıklarından genel kurula katılma hakkı, asgari oy kullanma, dava açma hakkı gibi kanundan kaynaklanan pay sahipleri için vazgeçilemez ve sınırlandırılmaz nitelikteki temel haklarının sınırlandırılması veya ortadan kaldırılması sonucunu doğuran genel kurul kararları batıldır (TTK m. 447/1/a).

Py sahibinin genel kurula temsilci ile katılımı hususunda kanundan doğan vazgeçilmez nitelikteki temel haklarının sınırlandırılması veya kaldırılması halinde alınan kararlar butlana tabi olur. Örneğin temsil yetkisinin hangi şekilde verilmesi gerektiği “*şirkete karşı yetkili olma*” kenar başlıklı TTK m. 426 hükmünde açıklanmıştır. Temsil yetkisinin verilmesinde ilgili mevzuatın öngördüğü şekil şartlarının esas sözleşme ile ağırlaştırılması temsil yetkisinin kullanımını yani pay sahibinin genel kurula katılımını zorlaştıracığından bu hükümler batıldır (TTK m. 447/1/a). Yine pay sahibinin bireysel ya da toplu temsilci aracılığıyla tmsilin yasaklanmasına ilişkin esas sözleşme hükümleri TTK m. 447/1/a bendi gereği kesin hükümsüzdür.

Hamiline yazılı pay senetlerinde şeklen pay sahipliğinin ispatı için pay senedine zilyetliği yeterli görüldüğünden, bu şekilde meşru hamil görüntüsü yaratarak temsilciye yapılan devirleri engellemek için HYPS sahipleri veya temsilcilerinin genel kurula katılma hakkı sınırlandırılmaz veya kaldırılamaz⁸⁵¹. Aksi takdirde bu kararlar batıl olacaktır. Dolayısıyla genel kurula aslen veya temsilci aracılığıyla katılma hakkının kaldırılması, sınırlara ve şartlara bağlanması, pay sahibinin veya temsilcisinin bazı genel kurullara katılmaktan yoksun bırakılması veya şarta bağlanması butlana neden olur⁸⁵².

Yine oy hakkının temsilci aracılığıyla kullanılmasını yasaklayan esas sözleşme hükümleri, genel kurul kararları ve yönetim kurulu kararları gibi temsil hakkının özüne

⁸⁵¹ Songur, s. 123.

⁸⁵² Karasu, *Emredici Hükümler*, s. 63-64; Songur, s. 65.

etki edecek şekilde sınırlandıran veya kaldıran genel kurul kararları geçersizdir⁸⁵³. Ayrıca her pay sahibinin veya temsilcisinin, sadece bir paya sahip olsa bile genel kurulda en az bir oy hakkına haiz olacağına ilişkin TTK m. 434/1 ve 1527/5 inci maddeler; oy imtiyazını en çok onbeş oy ile sınırlayan TTK m. 479/2 hükmü emredici olduğundan bunların aksi kararlaştırılamaz. Çünkü bu nitelikteki genel kurul kararları, pay sahiplerinin vazgeçilmez nitelikteki temsil hakkıyla birlikte genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandırmaktadır (TTK m. 447/1/a).

3.2.3. Bilgi Alma, İnceleme ve Denetleme Hakları

Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran genel kurul kararları batıldır (TTK m. 447/1-b). Bununla birlikte TTK m. 438/6'daki *“bilgi alma ve inceleme hakkı, esas sözleşmeyle ve şirket organlarından birinin kararıyla kaldırılamaz ve sınırlandırılmaz”* şeklindeki hüküm nedeniyle, TTK m. 447/1-b hükmü olmasaydı bile TTK m. 438'e aykırı genel kurul kararlarının, bu maddenin altıncı fıkrası uyarınca batıl sayılması gerekecekti.

Pay sahibinin *“bilgi alma ve inceleme hakkı”* TTK m. 437'de düzenlenmiştir⁸⁵⁴. Buna göre, finansal tablolar, konsolide finansal tablolar, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu, denetleme raporları ve yönetim kurulunun kar dağıtım önerisi, genel kurul toplantısından en az onbeş gün önce, ortaklığın merkez ve şubelerinde, pay sahiplerinin incelemesine hazır bulundurulur. Bunlardan finansal tablolar ve konsolide tablolar bir yıl süre ile merkezde ve şubelerde pay sahiplerinin bilgi edinmelerine açık tutulur. Her pay sahibi, gideri ortaklığa ait olmak üzere gelir tablosuyla bilançonun bir suretini isteyebilir (TTK m. 437/1). Genel kurul toplantısına herhangi bir nedenle katılamayan ve ortaklık yönetiminde söz sahibi olmak isteyen pay sahibi temsilcisi aracılığıyla katılacağı toplantı öncesinde incelemeye hazır tutulanlar için bilgi edinme, genel kurul sırasında ise bilgi alma hakkını kullanabilmelidir⁸⁵⁵. Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını sınırlandıran genel kurul kararının butlan nedeni sayılabilmesi için söz konusu hakları ortadan kaldırmayı veya

⁸⁵³ Pulaşlı, C. I, § 29, N. 530.

⁸⁵⁴ Düzenleme, eTTK m. 362 ve m. 363 ile paralellik göstermekle birlikte, hakkın kapsamının genişletilmesi ve dava hakkının açıkça tanınmış olması bakımından önemli yenilikler içermektedir.

⁸⁵⁵ Pay sahiplerinin şirketin faaliyetleri hakkında bilgi istemeleri onların şirket yönetimine katılmak istediklerini göstermektedir (bkz. Abdulkadir **Bulut**, Anonim Şirket Elektronik Genel Kurul Uygulamasında Pay Sahiplerinin Bilgi Alma Hakkı, Ankara 2014, s. 30).

sınırlandırmayı amaçlaması gerekir. Söz konusu hakları somut bir olayda ihlal eden genel kurul kararları batıl değil şartları varsa iptal edilebilir kararlardır⁸⁵⁶.

Pay sahibi genel kurulda, yönetim kurulundan, ortaklığın işleri; denetçilerden denetimin yapılması şekli ve sonuçları hakkında bilgi isteyebilir. Bilgi verme yükümü, TTK m. 200 çerçevesinde ortaklığın bağlı ortaklıklarını da kapsar. Verilecek bilgiler, hesap verme ve dürüstlük ilkeleri bakımından özenli ve gerçeğe uygun olmalıdır. Pay sahiplerinden herhangi birine bu sıfatı dolayısıyla genel kurul dışında bir konuda bilgi verilmişse, diğer pay sahibinin istemde bulunması üzerine, aynı bilgi, gündemle ilgili olmasa da aynı kapsam ve ayrıntıda verilir. Bu halde yönetim kurulu bu maddenin üçüncü fıkrasına dayanamaz (TTK m. 437/2).

Bilgi alma hakkı, ortaklık sırlarının kötüye kullanabileceği gerekçesiyle belirli temsilcilere kullandırılıp diğerlerine kullandırılmamasında da gündeme gelebilir. Örneğin, sadece pay sahibi olan ya da meslekleri gereği sır saklama yükümlülüğü olan temsilciler aracılığıyla bilgi alma hakkının kullanılmasına izin verilmesi gibi⁸⁵⁷. Bilindiği üzere, temsilci pay sahibi olanlardan seçileceği gibi olmayanlar arasından da seçilebilir (TTK m. 425). Eğer bilgi alma hakkı sadece pay sahibi olanlara kullandırılmak istenilirse yine Kanuna aykırılık oluşturur. Bilgi alma hakkı belirli temsilcilere kullandırılıp belirli temsilcilere kullandırılmazsa bu hakkın ortadan kaldırılmasına neden olacaktır. Dolayısıyla, ortaklık sırlarının dağılmasını engellemek için sadece belirli özelliklere sahip temsilciler tarafından bilgi alma hakkının kullanılması esas sözleşmeyle veya ortaklık organlarından birinin kararıyla ne kaldırabilir ne de sınırlanabilir⁸⁵⁸ (TTK m. 437/6). Bu hak sadece “*istenilen bilginin verilmesi halinde şirket sırlarının açıklanacağı veya korunması gereken diğer şirket menfaatlerinin tehlikeye girebileceği gerekçesi ile red edilebilir*” (TTK m. 437/3). Kanunda düzenlenen bu haklar da, kanuni sınırlar dışında sınırlanamaz; kullanılmaları şarta bağlanamaz ve zorlaştırılmaz. Aksi takdirde ilgili genel kurul kararı batıl olur⁸⁵⁹.

Bilgi alma ve inceleme istemleri cevapsız bırakılan, haksız olarak reddedilen, ertelenen ve bu fıkra anlamında bilgi alamayan pay sahibi, reddi izleyen on gün içinde,

⁸⁵⁶ Üçışık/Çelik, s. 345.

⁸⁵⁷ Bulut, *Bilgi Alma Hakkı*, s. 31.

⁸⁵⁸ Bkz. aksi görüş için Bulut, *Bilgi Alma Hakkı*, s. 31.

⁸⁵⁹ Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 15, N. 15-24; Pulaşlı, C. I, § 29, N. 531.

diğer hallerde de makul bir süre sonra ortaklığın merkezinin bulunduğu asliye ticaret mahkemesine başvurabilir. Başvuru basit yargılama usulüne göre incelenir. Mahkeme kararı, bilginin genel kurul dışında bilgi verilmesi talimatını ve bunun şeklini de içerebilir. Mahkeme kararı kesindir (TTK m. 437/5). Yine bu davaları açma hakkını ortadan kaldıran veya sınırlandıran genel kurul kararı batıldır.

3.2.4. Butlanın İleri Sürülmesi

Butlanın tespiti davası ortaklığa karşı açılır. Butlanı ileri sürebilecek veya tespit davası açabilecek ilgililer şunlardır⁸⁶⁰; Genel kurul kararına olumlu oy vermiş olsa dahi, her pay sahibi, hakkın kötüye kullanılması çerçevesinde, genel kurul kararının butlanını ileri sürebilir; yönetim kurulu da butlanın tespitine ilişkin dava açabilir; hukuki bir menfaati olması kaydıyla ortaklık alacaklıları da genel kurul kararının butlanını ileri sürebilir. Böyle bir durum, ancak alacaklıların hukuki veya menfaat konumunun ihlal edilmesi halinde sayılmalıdır; Hâkim, butlanı re'sen dikkate almak zorundadır. Ticaret sicil müdürlüğü de butlanı re'sen dikkate almalıdır, butlanın açık olduğu halde tescil talebini reddetmesi gerekir. SerPK'nun tedbirler başlıklı bölümünde 92/1-b hükmünde, SPK'ya SerPK'ya tabi anonim ortaklıkların genel kurul kararları aleyhinde butlanın tespiti davası açma yetkisi tanınmıştır.

3.2.5. Batıl Genel Kurul Kararlarının Hukuki Durumu

Batıl, geçersiz bir genel kurul kararının hukuki hiçbir etkisi yoktur, dolayısıyla böyle bir genel kurul kararı belirli bir zamanın geçmesiyle de geçerlilik kazanamaz⁸⁶¹. Bu nedenle de geçersizlik belirli bir süre ile sınırlı olmaksızın her zaman ileri sürülebilmektedir. Ancak aradan uzun bir süre sonra geçtikten sonra butlan iddiasında bulunmak, somut olayın özelliklerine göre TMK m. 2'ye göre dürüstlük kurallarıyla bağdaşmadığından dava reddedilebilir. Davacının dilerse tespit yerine iptal davası açabileceği de kabul edilmektedir⁸⁶².

3.3. İptal Edilebilirlik

3.3.1. Genel Olarak

Genel kurul kararlarının iptaline ilişkin, TTK m. 445'te iptal sebepleri ve TTK m. 446'da iptal davası açılacak kişiler düzenlenmiştir. Bu hükme göre TTK m.

⁸⁶⁰ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 184; Pulaşlı, *C. I.*, § 29, N. 547-550; Üçışık/Çelik, s. 339.

⁸⁶¹ Pulaşlı, *C. I.*, § 29, N. 551; Üçışık/Çelik, s. 338.

⁸⁶² Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 190; Pulaşlı, *C. I.*, § 29, N. 553; Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku*, s. 186.

446'da belirtilen kişiler, kanuna, esas sözleşmeye ve dürüstlük kuralına aykırı olan genel kurul kararları aleyhine, karar tarihinden itibaren üç ay içinde, ortaklık merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde iptal davası açabilirler. Söz konusu nedenlerden birinin bulunması halinde alınan kararların iptal edilmesi için ayrıca karar ile aykırılık arasında bir illiyet bağının bulunması da gerekir⁸⁶³. TTK m. 445'in yanı sıra irade sakatlığına ilişkin TBK m. 30 vd. hükümleri de genel kurul kararlarının iptali açısından uygulama alanı bulur.

İptalin konusu genel kurulda alınan kararlardır⁸⁶⁴. İptali gereken kararlar, iptal edilinceye kadar geçerli bir kararın hüküm ve sonuçlarını doğurur. TTK m. 445'te genel kurul kararları için üç adet iptal sebebi öngörülmektedir. Bunlar kanuna aykırılık, esas sözleşme hükümlerine aykırılık ve dürüstlük kurallarına aykırılıktır. Aşağıda sırasıyla bu sebepler hakkında kısaca açıklamalar yapılmaktadır.

Kanuna aykırı kararlar için, yokluk ve butlan halleri dışındaki hükümlere aykırı olan genel kurul kararları da diyebiliriz. TTK m. 445 hükmüne göre kanuna aykırı kararlardan, devletin yetkili organları tarafından konulmuş ve yürürlükte bulunan ilgili tüm mevzuat hükümleri ile yazılı olmayan hukuk kurallarına aykırı kararları anlamak gerekir⁸⁶⁵. Bunların yanı sıra hukukun yazısız kaynaklarından olan ve sonuçta bir hukuk kuralı niteliğinde bulunan örf ve adet hukuku kuralına (TMK m. 1/2; TTK m. 1/2) aykırılık da kanuna aykırılık kapsamında mütalaa edilmeli ve iptal sebebi

⁸⁶³ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 207; İmregün, *AO*, s. 146; Üçışık/Çelik, s. 350. Örneğin oy hakkı bulunmayan kimse oy kullanmamış olsaydı veya toplantıya katılma hakkı olmayan kimse tartışmalara katılmamış olsaydı, karar bu şekilde alınmayacak idiye veya alınmaması ihtimal dâhilinde idiye, o takdirde alınan kararlar iptal edilebilir niteliktedir (bkz. Nomer, *Geçersizlik*, s. 151).

⁸⁶⁴ Bir kararın varlığından söz edebilmek için karara konu olması istenen hususu içeren bir öneri müzakere edilip oylanmalıdır. Nitekim Yargıtay 11. H.D. 11.10.2004, E. 2004/558, K. 2004/9611 sayılı kararında şu şekilde karar vermiştir: “Dava, eTTK m. 381 (TTK m. 445) uyarınca davalı anonim şirket genel kurul kararının iptali istemine ilişkindir. Dava konusu 09.08.2003 tarihli genel kurul toplantısında yaşanan kargaşa nedeniyle sağlıklı bir oylama yapılamayacağı anlaşıldığından uygun ortamda genel kurul toplantısı yapılmak üzere toplantı ertelenmiştir. Bu durumda genel kurul toplantısında bir karar alındığından söz edilemez. Genel kurul iptali diye bir dava türü de olmadığından mahkemeye, bu davanın dinlenemeyeceği gerekçesiyle reddine karar vermek gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması doğru olmamıştır” (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası) (E.T. 10.06.2017); Benzer şekilde Yargıtay 11. H.D.’nin 07.02.1984 tarih, E. 1984/252, K. 1984/594 sayılı kararı “... Oluşmayan ve henüz ortada mevcut olmayan bir genel kurul aleyhine de iptal davası açılması ise yasal olarak mümkün değildir” (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası) (E.T. 10.06.2017).

⁸⁶⁵ Arslanlı, *AŞ II-III*, s. 79; Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 228; Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat), *C. 2*, s. 64. “Kanuna aykırılık” eBK m. 19’da butlan sebebi olarak düzenlenmişken ayrıca genel kurul kararlarının geçersizliği bağlamında eTTK m. 381’de ve KoopK m. 53’de iptal sebebi olarak düzenlenmiştir. Bu düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde emredici kanun hükümlerine aykırılığın butlan yaptırımına tabi olacağı, buna karşılık emredici olmayan kanun hükümlerine aykırılığın ise iptal edilebilirlik yaptırımına tabi olacağı genel olarak kabul edilmektedir (bkz. Kayar, s. 251).

sayılmalıdır⁸⁶⁶. Kanuna aykırılık bağlamında hukuk kuralları, emredici kurallar ile yedek hukuk kuralları şeklinde karşımıza çıkabilir. Yedek hukuk kurallarına aykırılık sebebiyle genel kurul kararının iptalinin talep edilebilmesi, niteliği gereği bu kuralların aksinin esas sözleşmede kararlaştırılmamış olmasına bağlıdır.

Genel kurul kararının esas sözleşmedeki herhangi bir hükme aykırı olması genel kurul kararlarının iptal edilebilmesinin bir başka nedenini oluşturur. Esas sözleşme, emredici hükümlere aykırı olmayan özel hükümlerden; yedek veya yorumlayıcı kanun hükümlerini kısmen veya tamamen öngören hükümlerden; emredici nitelikteki kanun hükümlerini kanun koyucunun amacına uygun olarak daha da ağırlaştıran veya pekiştiren hükümlerden; ihlal edilmesi genel kurul kararının esas sözleşmeye aykırılık nedeniyle iptal edilebilirliğine yol açmayıp sadece ilgililerin tazmin sorumluluğuna yol açan düzenleyici hükümlerden ve uygulamada sıkça görüldüğü üzere aynen veya özü bakımından tekrar eden hükümlerden oluşur⁸⁶⁷. Geçersiz, yani batıl veya yok olan bir esas sözleşme hükmüne aykırılık doğal olarak bir iptal nedeni oluşturmaz. Esas sözleşme ile temsilciye ilişkin getirilen sınırlandırmalara aykırı kullanılan oylar nedeniyle toplantıda alınan kararlar iptal edilebilecektir (TTK m. 445).

Genel kurul kararlarının iptali nedenlerinden birisi de alınan genel kurul kararlarının kanun ve sözleşmeye uygun olmasına rağmen dürüstlük kuralına (TMK m. 2) aykırı olması halidir (TTK m. 445)⁸⁶⁸. SPK II-30.1 sayılı Tebliğ’de çağrı yoluyla

⁸⁶⁶ Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat), C. 2, s. 65; Arslanlı, C. II, s. 79.

⁸⁶⁷ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 231; Karasu, *Emredici Hükümler İlkesi*, s. 8. Yargıtay 11. H.D. 09.05.2016 tarihli, E. 2015/8517, K. 2016/5227 sayılı kararı “Dava, genel kurul kararlarının iptali istemine ilişkindir. Bozma ilamında, davalı şirket vekli tarafından dosyaya sunulan ek beyanlarda anasözleşmedeki pay devirlerine dair bağlam hükmünün genel kurul toplantısında yapılan anasözleşme değişikliği ile kaldırıldığının da ileri sürülmüş olmasına göre, bu yöndeki anasözleşme değişikliği dahi dikkate alınmadan iddia olunan değişiklik sonrasını da kapsayan pay devirleri hakkında da yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiş, kararın bu sebeplerle pay devirlerine dair olarak verilen hüküm açısından da bozulmuş olması karşısında, uyulan bozma ilamından sonra mahkemece, bu hususla ilgili hiçbir değerlendirme yapılmadan ve gerekçe belirtilmeksizin karar verilmiş olması doğru görülmemiş kararın temyiz eden davacı yararına bozulması gerekmiştir” (bkz. Kazancı İçtihat Bilgi Bankası) (E.T. 12.08.2017).

⁸⁶⁸ Türk Hukukuna 1951 tarihli Hükümet Tasarısı’nda bulunmayan “afakî iyiniyet esaslarına aykırılık”, ilk defa Adliye Encümeni tarafından Tasarı’ya eklenerek eTTK m. 381’le girmiştir. İsviçre Hukukunda İsvBK m. 706’da dürüstlük kuralı iptal sebepleri arasında düzenlenmesi de öğreti İsvMK m. 2’yi İsvBK m. 706/1’de genel bir iptal sebebi olarak kanuna aykırılık kapsamına sokmaktadır (bkz. Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat), C. 2, s. 91, dn. 207-208. Yargıtay 11. H.D. 28.10.2004 tarihli, E. 2003/13782, K. 2004/10454 sayılı kararına göre “Ortaklığın çıkarları veya ihtiyacının zorunlu kılınmasına karşın sermaye artırımı kararı ile bir kısım paydaşların rüçhan hakları bir kısım paydaşlar yararına olacak biçimde dolaylı veya dolaysız sınırlanır veya tamamen kaldırılırsa esas

vekâlet toplayanlara ilişkin m. 11/5 “*vekâletnamelere uygun oy kullanımının izlenmesi ve oy pusulalarının toplanıp tasnif edilmesi toplantı başkanlığınca, varsa Bakanlık temsilcisi nezaretinde yapılmalıdır*” hükmünde görüleceği üzere açıkça talimata uygun oy kullanımının denetiminin toplantı başkanlığı tarafından yapılacağı belirtilmiştir. Bu nedenle toplantı başkanlığının bilgisi dâhilinde oy talimata aykırı olarak kullanılmışsa alınan genel kurul kararı dürüstlük kurallarına aykırılık nedeniyle iptal edilebilmelidir⁸⁶⁹. HAAO’larda geçerli olan bu hükme benzer bir düzenlemenin kapalı tip anonim ortaklıklar için de getirilmesi yerinde olacaktır.

İptal davasını açabilecek kişiler TTK m. 446’da düzenlenmiştir. Buna göre bu kişileri toplantıda hazır bulunup da karara olumsuz oy veren ve bu muhalefetini tutanağa geçirten, toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın, olumsuz oy kullanmış olsun ya da olmasın; çağrının usulüne göre yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandıklarını, genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediğini ve yukarıda sayılan aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahipleri, yönetim kurulu ve kararların yerine getirilmesi, kişisel sorumluluğuna sebep olacaksa yönetim kurulu üyelerinden her biri olarak sıralayabiliriz. SerPK’nun tedbirler başlıklı bölümünde 92/1-b hükmünde, SPK’ya SerPK’ya tabi anonim ortaklıklar genel kurul kararları aleyhine iptal davası açma yetkisi tanınmıştır. Buna göre SerPK’ya tabi anonim ortaklıkların, kanuna, esas sözleşme hükümlerine veya işletme konu ve amacına aykırı olan ya da sermayenin azalmasına veya kaybına yol açan her türlü hukuki işlemleri aleyhine SPK’nın dava açma hakkı vardır.

Bir iptal davasında hâkimin yetkisi, kararın hukuka uygunluğunun denetimiyle sınırlıdır. Dolayısıyla hâkim, iptali istenen kararın isabetli, yerinde bir karar olup olmadığı hususunda bir inceleme yapamaz⁸⁷⁰.

sermaye artırımı kararlarının objektif iyiniyet kurallarına uygunluğundan söz edilemez” (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası) (E.T. 27.05.2017).

⁸⁶⁹ Aksi takdirde yazılı talimatlar toplantı başkanlığı tarafından dikkate alınmazsa, yazılı olarak talimat verilmesinin ne gibi bir önemi olacağı görüşü için bkz. Çeker, *Oy Hakkı*, s. 275.

⁸⁷⁰ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 195; İsmail Kırcı, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarında Takdir Yetkisi-Özen Borcu”, *BATİDER*, Y. 2004, C. XXII, S. 3, s. 90-91.

Batıl ve iptal edilebilir genel kurul kararları arasında, özellikle kanun hükümlerine aykırılık bakımından birtakım farklar ortaya konulabilse de bu konuda net bir sınır çizmek zordur. Bu nedenle her olayda menfaatler durumuna ve olayın özelliğine bakılarak karar vermek ve sonuca varmak gerekir. Kararların iptal edilir durumda mı yoksa batıl mı olduğu konusunda kesinlik bulunmayan hallerde, hukuki güvenlik açısından iptal edilebilir nitelikte olduğunun kabulü gereklidir⁸⁷¹. Çünkü genel kurul kararlarının butlanla sakat olduğunun tespit edilmesi, genel kurul kararının alındığı tarihten itibaren geçersiz sayılmasını ve bu kararlara dayanılarak yapılan işlem ve uygulamaların da kural olarak geriye etkili olarak geçersiz sayılması sonucunu doğurur⁸⁷². Örneğin, her pay ortağa bir oy hakkı verir ve bu oy hakkı kanunun emredici hükümlerinden doğan bir hak olup bu hakkı genel olarak ortadan kaldıran veya sınırlandıran genel kurul kararı batıldır. Buna karşılık bir veya birden fazla pay sahiplerinin oyunu kullanmasına engel olunması veya kullandıkları oyların geçersiz sayılması halinde alınan genel kurul kararları iptal edilebilir kararlardır⁸⁷³.

3.3.2. Eşit İşlem İlkesine Aykırılık

Eşit işlem ilkesi eTTK döneminde uygulanan ancak Kanunda yer almayan anonim ortaklıklar hukukunun evrensel bir kuralı olarak kabul edilmekteydi⁸⁷⁴. Eşit işlem ilkesi, TTK m. 357’de yerini alarak, eşit şartlardaki pay sahiplerinin eşit işleme tabi tutulacağını öngörmektedir. Söz konusu ilke, eşit durumdaki pay sahiplerine, aksi uygulamayı gerektirecek haklı bir neden olmadığı sürece eşit muamele yapılmasını amaçlar⁸⁷⁵.

Eşit işlem kuralı pay sahipleri için bir hak olmayıp, “üyeliğe ilişkin korunma yetkisi” niteliğinde olduğundan, bu kural, ortaklığa ve ortaklık organlarına bir

⁸⁷¹ von Steiger, s. 242, Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 32, Üçışık/Çelik, s. 353.

⁸⁷² Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 192.

⁸⁷³ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 72.

⁸⁷⁴ Şükrü Yıldız, *Anonim Ortaklıkta Pay Sahipleri Açısından Eşit İşlem İlkesi*, Ankara 2004, s. 21; Merih Kemal Omağ, *Anonim Şirketler Hukukunda Eşit İşlem İlkesi*, *Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 1986, C. 1, N. 1, s. 6; Füsun Nomer, *Anonim Ortaklıkta Eşit Davranma İlkesi*, *Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Armağan*, İstanbul 1998, s. 469 (Nomer, *Eşitlik İlkesi*); Pulaşlı, C. I, § 24, N. 34.

⁸⁷⁵ Feyzan Hayal Şehirli Çelik (İsmail Kırca ve Çağlar Manavgat), *Anonim Şirketler Hukuku C. 1*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2013, s. 132; Karahan/Coşgun, s. 343; Üçışık/Çelik, s. 58; Zühtü Aytaç, *Sermaye Piyasası Hukuku Bağlamında Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Pay Sahipliği Hakları*, Avrupa Birliği Perspektifinden Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Sermaye Piyasasına Etkileri, *Uluslararası Konferans*, Ankara 2010, s. 335; Burada göreceli (nisbi) bir eşitlik olduğu görüşü için bkz. Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 227.

yükümlülük getirmekte ve ortaklığın irade serbestîsini sınırlandırmaktadır⁸⁷⁶. Bu sayede, ortaklık organlarının pay sahipleri arasında keyfi ve haksız olarak eşitsizlik yaratması yasaklanmakta ve pay sahipliği korunmaktadır. Eşit işlem ilkesinden sapma ancak ortaklığın amacını doğruluyor ve bütün pay sahiplerinin menfaatini gerektiriyorsa ve gerektirdiği ölçüde mümkündür⁸⁷⁷.

İlkenin yer aldığı diğer bir kanun, Sermaye Piyasası Kanunudur. SerPK m. 18/5’de, “*yönetim kurulu, yeni pay alma hakkını kısıtlama yetkisini, pay sahipleri arasında eşitsizliğe yol açacak şekilde kullanamaz*” hükmüyle “*eşit işlem ilkesi*” açıkça kabul edilmiştir. SerPK m. 18/6’da ise bu esaslara aykırı olarak alınan yönetim kurulu kararları aleyhine iptal davası açabilme hakkı pay sahiplerine tanınmıştır.

Eşit işlem ilkesine aykırılık halinde uygulanacak her somut duruma göre değerlendirilerek (hükümsüzlük türü) belirlenmelidir. Şöyle ki; kural olarak emredici olmakla birlikte sırf pay sahiplerinin bireysel çıkarlarını koruyan emredici hükümlerin ihlali iptal sonucunu doğurur⁸⁷⁸. Buna karşılık eşit işlem ilkesi (TTK m. 357), esas sözleşmeye konulacak bir hükümle, tamamen veya kısmen, yani bütün veya bazı konular yahut bütün veya bazı paylar için bertaraf edilemez. Bu türden kararlar batıldır⁸⁷⁹.

Temsilci ile ilgili olarak eşit işlem ilkesine aykırılık hallerine ilişkin şu örnekleri verebiliriz: Yönetim temsilcisi, genel kurulda eşit işlem ilkesini ihlal ederse büyük bir ihtimalle bazı pay sahipleri bu işten zarar görüp bunun sonucunda temsilcisiz kalma ihtimali doğabilir. Bu durum oy hakkını kullanmak isteyen pay sahibinin genel kurula katılmasına haksız olarak izin verilmemesi ile karşılaştırılmamalıdır. Bu tarz eşit

⁸⁷⁶ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), 2010, N. 888; Nomer, *Eşitlik İlkesi* s. 472.

⁸⁷⁷ Pulaşlı, C. I, § 24, N. 39.

⁸⁷⁸ Karasu, s. 81; Yıldız, s. 215; Şehirali Çelik (Kırca/Manavgat), C. I, s. 149. Moroğlu, eşitlik ilkesine bir defalık aykırılık oluşturan genel kurul kararlarının iptal edilebilir olduğunu, sürekli olarak aykırılık oluşturan kararların batıl olduğunu ifade etmiştir (Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 228). Yargıtay 11. HD. 20.03.2007, E. 2005/13567, K. 2007/4688 sayılı karar “*Davalı şirket esas sözleşmesinin değiştirilen 6. maddesi hükmü, arttırılan sermayenin bir kısmının, daha önceden şirketten alacaklı olan ortakların bu alacaklarına mahsup edilmesi, kalan kısmının ise, belirtilen vadelerde ortaklardan tahsil edilmesi şeklinde olup, karar, bir kısım ortakların sermaye borcunu peşin ödemesi, bir kısmının da belli vadede ödemesi sonucunu doğuracağından, ortaklar arasında eşitsizliğe neden olacak niteliktedir...Mahkemece, dava konusu 26.12.2002 tarihli genel kurulda, arttırılan sermayenin tahsil biçiminin ortaklar arasında eşitsizliğe yol açacağı ve eTTK m. 381 (TTK m. 445) hükmüne aykırı olduğu gözetilerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerekir...*” (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası) (E.T. 27.06.2017).

⁸⁷⁹ Yıldız, s. 214; Moroğlu, *Hükümsüzlük* s. 241; Şehirali Çelik (Kırca/Manavgat), C. I, s. 149; Necla Akdağ Güney, “Anonim Şirketlerde Eşitlik İlkesi”, *GÜHFD*, C. XVIII, Y. 2014, S. 3-4, s. 127.

işlem ilkesine aykırılıkta iptal davası hakkının tanınması gerekmektedir⁸⁸⁰. Yine eTTK döneminde esas sözleşme ile bazı pay grupları için temsilcinin pay sahibi olması zorunlu olması yönünde kısıtlayıcı hüküm getirilebiliyordu. Bu durumda diğer pay grupları için buna benzer bir kısıtlama getirilmemesinin eşit işlem ilkesinin ihlali anlamına geleceği ifade ediliyordu⁸⁸¹.

3.3.3. Yetkisiz Temsilcinin Genel Kurul Toplantısına Katılması

Genel kurul toplantısına katılma ve oy kullanma yetkisi kural olarak pay sahipleri ile bunların yetkili temsilcilerine aittir. Buna rağmen yetkisiz temsilci genel kurula katılmışsa, burada alınan kararların alınmasına etkili olduğunun ileri sürülmesi halinde, alınan kararlar aleyhine iptal davası açılabilir⁸⁸² (TTK m. 446/1/b bendi).

Olağan temsilci, ortak temsilci veya tevdi eden temsilcisi gibi temsilcilerin pay sahibi tarafından yetkilendirilmediği halde genel kurula katılması veya genel kurulda pay sahipliği haklarını kullanması durumunda yetkisiz temsil oluşur. Yine ortaklık tarafından önerilmediği halde kendini yönetim temsilcisi ya da bağımsız temsilci olarak gösterip pay sahiplerinden temsil belgesi toplayıp bu kişilerin genel kurula katılması ya da genel kurulda pay sahipleri adına katılma haklarını kullanması halinde bu kişiler yetkisiz temsilci olur⁸⁸³. Bunların dışında TBK m. 43/1 hükmüne göre aksi taraflarca kararlaştırılmadığı veya işin özelliğinden anlaşılmadığı sürece temsilcinin fiil ehliyetini kaybetmesi veya iflas etmesi halinde temsil yetkisi sona erer. Yine TBK m. 42/1 ve m. 512/1 hükümlerine göre temsilcinin azledilmesi veya temsilcinin istifası durumlarında temsilcinin temsil yetkisi sona erer. Tüm bu yetki sona erme hallerine rağmen temsilcinin genel kurula katılması veya genel kurulda pay sahipliği haklarını kullanması halinde yetkisiz temsil söz konusu olur⁸⁸⁴. Ayrıca ortaklık kendi paylarını iktisap etmesi halinde, iktisap edilen oylardaki oy hakkı donar. Bu payların genel kurulda temsil

⁸⁸⁰ İsviçre Hukuku için bkz. Waidacher, s. 167.

⁸⁸¹ Yıldız, s. 110, dn. 61.

⁸⁸² Pay sahibi olmayan bir kişinin bireysel veya toplu temsilciye yetki vermesi ve sözde temsilcinin de pay sahibi olmayan kişiyi temsilen genel kurul toplantısına katılmasının, yetkisiz katılım niteliği taşıyacağı görüşü için bkz. Karamanlıoğlu, s. 495.

⁸⁸³ Ayan, bildirge yayınlamayan toplu temsilcilerin, toplantıya katılımlarının yetkisiz katılım şeklinde nitelendirilebileceğini ifade etmektedir (Ayan, *Temsil*, s. 34).

⁸⁸⁴ Yetkisiz temsilcinin toplantıda oy kullanma hakkının dışında diğer katılma haklarını kullanması halinde; toplantıda alınan kararların iptal edilip edilmeyeceği konusunda doktrinde karara katılma oylamaya katılmanın dışında yetkisiz temsilcinin toplantıda alınan kararları etkilediği tüm halleri kapsayacak şekilde geniş anlaşılması gerektiği ifade edilmiştir (bkz. İmregün, *AO*, s. 129; Saka, s. 262; Karamanlıoğlu, s. 496, 497).

edilmeleri ve oy kullanmaları yasaktır. Yine ana ortaklığın yavru ortaklığın paylarını iktisap etmesi durumunda, bu paylara ilişkin oy hakkının donacağı Kanunda açıkça düzenlenmiştir (TTK m. 379/5, 389). Bu nedenle, ortaklığın elinde ve mevcut yönetim kurulunun hâkimiyetinde bulunan bu payların, organın temsilcisine temsil yetkisi verilerek veya başkaca bir şekilde genel kurulda oy kullanılması yetkisiz katılma olarak değerlendirilir ve geçersizdir⁸⁸⁵.

“Yetkisiz katılma” kenar başlıklı TTK m. 433/1 pay sahibinin, temeli sakat bir hukuki işleme dayanarak yani oy hakkı sınırlamalarını dolanmak⁸⁸⁶ veya bu dolanma olmasa bile etkisiz bırakmak amacıyla payların veya pay senetlerinin üçüncü kişiye devrini ya da pay senetlerinin başkasına verilmesini yasaklamaktadır⁸⁸⁷. Örneğin hamiline yazılı paylarda “gizli temsil yolu” tercih edilip, oy hakkının kullanılmasına ilişkin sınırlamaları dolanmak⁸⁸⁸ veya herhangi bir şekilde etkisiz bırakmak amacıyla, payların veya pay senetlerinin devri ya da pay senetlerinin başkasına verilmesi halinde, TTK m. 433/1 hükmüne göre “yetkisiz katılma” olur. Bir başka örnek olarak; borsaya kote edilmemiş (kapalı tip) bir anonim ortaklığın nama yazılı pay senetlerinin devri durumunda ortaklığın yapılan devre onay vermesi iki halde reddedebilecektir (TTK m. 493/1). Anonim ortaklık ya “ortaklık esas sözleşmesinde öngörülmüş önemli bir sebebi ileri sürerek⁸⁸⁹” ya da “devreden kişiye, devre konu payları/pay senetlerini, başvurma anındaki gerçek değeriyle, kendi veya diğer pay sahipleri ya da üçüncü kişiler hesabına almayı önererek⁸⁹⁰” yapılan devre onay vermekten kaçınabilecektir. Bu durumda, onay

⁸⁸⁵ Ayan, *Temsil*, s. 38.

⁸⁸⁶ Hükümde bahsedilen, “dolanmak” tan dar bir anlam çıkmadığı aksine, oldukça geniş bir anlam taşıyan “tesirsiz bırakmak” ifadesinin kullanıldığını belirtmek gerekir (Kendigelen, *Değişiklikler*, s. 334).

⁸⁸⁷ Bu nedenle İsviçre Hukukunda yetkisiz katılmaya ilişkin İsvBK m. 691 İsvBK m. 18’in özel bir durumunu oluşturur (bkz. BGE 71 II 277; Böckli, §12, N. 493; Länzlinger, Art. 691, N. 2).

⁸⁸⁸ Oy hakkı sınırlamaları ya esas sözleşmeden (İsvBK m. 627/10) ya da Kanundan (İsvBK m. 659/a, 695) kaynaklanmaktadır (Länzlinger, Art. 691, N. 1).

⁸⁸⁹ Önemli sebepler anonim ortaklığın esas sözleşmesinde açıkça gösterilmek zorundadır. Hangi sebepler önemli sebep olarak esas sözleşmeye konulabileceği ve nama yazılı pay senetlerinin devri durumunda devralana karşı ileri sürülebileceği maddenin ikinci fıkrasında “Pay sahipleri çevresinin bileşimine ilişkin esas sözleşme hükümleri, şirketin işletme konusu veya işletmenin ekonomik bağımsızlığı yönünden onayın reddini haklı gösteriyorsa, önemli sebep oluşturur” belirtilmiştir. Bu nedenle “önemli olarak nitelendirilecek sebepler” m. 493/2’de yer alan kategorilerden birine girmelidir (bkz. Şafak Narbay, 6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Ortaklıkta Pay ve Pay Senetlerinin Devri, *EÜHFD*, C. XVI, S. 3-4, Y. 2012, s. 222).

⁸⁹⁰ TTK m. 493/1’e göre anonim ortaklık açısından başka ret nedeni anonim ortaklık paylarını/nama yazılı pay senetlerini devreden pay sahibine, söz konusu bu payların anonim ortaklığa devrin onaylanması için “başvurma anındaki gerçek değeriyle”, “kendi” veya “diğer pay sahipleri” ya da “üçüncü kişiler hesabına” almayı önererek, onay istemini reddedebilecektir. Yapılan bu düzenleme ile anonim ortaklığa “alım hakkı” verilmiş ve ayrıca başka bir neden göstermesine gerek kalmaksızın sadece

talebi reddedilen devralana temsil yetkisi verilerek genel kurula katılma ve oy hakkını kullanması, TTK m. 433/1 hükmü anlamında “*oy hakkının kullanılmasına ilişkin sınırlamaları dolanmak*” olarak değerlendirilerek, yetkisiz katılma sayılmalıdır. Bu konuda her pay sahibi toplantı başkanlığına itirazda bulunabilir (TTK m. 433/2 kıyasen). Yine tevdi eden temsilcisi her genel kurul öncesi TTK m. 429 uyarınca tevdi edene başvurarak talimat almakla yükümlüdür. Bu yükümlülük yerine getirilmeden tevdi eden temsilcisinin genel kurula katılmış olması TTK m. 433 anlamında yetkisiz katılma sayılmaz. Bununla birlikte, emredici olarak düzenlenen TTK m. 429 hükmüne aykırılık halinde genel kurul kararının iptal edilebilir nitelik taşıyacağının açıkça düzenlenmemiş olması öğretide eleştirilmektedir⁸⁹¹.

Yetkisiz temsilde temsilcinin yaptığı sözleşme, kurulmuş olmakla birlikte temsil edilenin hukuk alanında hüküm ve sonuçlarını doğurmaz. Ancak temsil edilen böyle bir işlemi açıkça veya üstü kapalı şekilde onadığı takdirde temsil edilenin kendi hukuk alanında doğmasını sağlayabilir (TBK m. 46/1). Yargıtay “(....) *hisse senedi (devri) geçersiz sayılsa dahi devralanın bu paylara ilişkin oyları kullanmasının vekâletsiz (yetkisiz temsil) tasarruf olarak kabulü ve toplantıda hazır bulunan pay sahibinin ses çıkartmamak suretiyle icazet vermiş olduğunun benimsenmesi gerekmesine ve böylece karar nisabı oluşmuş bulunmasına....*” şeklinde yetkisiz temsilcinin yetkisinin pay sahibi tarafından onanmasının üstü kapalı da olabileceğine karar vermiştir⁸⁹². Öğretide aksi görüşteki Karamanlioğlu, pay sahibinin yetkisiz temsilcinin yaptığı işlemlere onay vererek, işlemleri kendi adına yapılmış kabul etmesi ve geçerlilik kazandırmasının genel kurulda doğrudanlık ilkesine aykırılık teşkil etmesinden dolayı kabul edilmemesi gerektiğini ifade etmiştir⁸⁹³.

İsviçre Hukukunda yetkisiz katılımın önlenmesi için gerekli düzenlemelerin yönetim kurulu tarafından yapılacağı belirtilmiştir⁸⁹⁴. Türk hukukunda yetkisiz katılımlara karşı önleyici bir yol olarak yönetim kurulu tarafından toplantıda hazır bulundurulacak belgelerden olan “*hazır bulunanlar listesi*” hazırlanır (AŞ GK Yön m.

belirtildiği şekilde, alım teklifini yapması koşuluyla devrin onaylanması istemini reddedebilme olanağı tanımıştır (Narbay, *Payın Devri*, s. 224).

⁸⁹¹ Kendigelen, *Değişiklikler*, s. 332; Yayla, *Genel Kurul*, s. 145.

⁸⁹² Yargıtay 11. H.D. 06.04.1988 tarihli ve E. 987/6886, K. 988/2080 ve 10.02.1989, E. 1989/786, K. 1989/737 sayılı kararları için bkz. Çeker, *Oy Hakkı*, s. 264-265, dn. 53; Saka, s. 139, dn. 311.

⁸⁹³ Karamanlioğlu, s. 499.

⁸⁹⁴ Länzlinger, Art. 691, N. 8.

16/1). Toplantı yerine giriş yetkisi olmayanları kontrol eden toplantı başkanının bu görevi de yetkisiz katılımları engelleyen yollardan birisidir (AŞ GK Yön İç Yönerge m. 8/1/c). Buna göre temsilci genel kurula katılabilmesi için yetkili olduğunu ispatlamalıdır. Bunun için de pay sahibi tarafından ister bireysel temsilci olsun ister toplu temsilci olsun yetki belgesi temsilciye genel kurula katılım için muhakkak verilmelidir⁸⁹⁵. Bunların dışında İsviçre Hukukunda olduğu gibi her pay sahibinin genel kuruldan önce ya da genel kurul sırasında yetkisiz katılıma karşı itiraz etme hakkı olmalıdır⁸⁹⁶. Bu şekilde yetkisiz katılım varsa, her pay sahibi yönetim kuruluna veya genel kurulda toplantı başkanına itirazda bulunabilir. Ama pay sahibi yetkisiz katılıma karşı itiraz etmekle de yükümlü değildir⁸⁹⁷. Yetkisiz katılım olduğunu düşünen pay sahibi, bu hususu genel kurul toplantı tutanağına geçirebilir.

Genel kurul toplantısında elektronik ortamda yetkisiz katılım, TTK m. 433'te belirlenen şartların ortaya çıkması veya EGKS üzerinden elektronik yollarla yetkisiz katılım şeklinde ortaya çıkabilir. Ancak MKK uygulamasında genel kurul salonundan yapılacak görüntü ve ses naklinin EGKS'de sadece genel kurula elektronik katılma hakkına sahip olan pay sahipleri ve/veya temsilcileri için güvenli bir şekilde gerçekleştirildiği, bunun için teknik önlemlerin alındığı, pay sahibi olmayanların sisteme girmesine olanak tanınmadığı ifade edilmektedir⁸⁹⁸. Bununla birlikte EGKS, kapalı bir sistem olmasına ve alınan tüm güvenlik önlemlerine rağmen sisteme izinsiz giriş yapılması olasıdır⁸⁹⁹. Bu durumda genel kurula elektronik ortamda yetkisiz katılım ortaya çıkacaktır. Her pay sahibi TTK m. 433 kapsamında toplantı başkanlığına itirazda bulunabilir. Genel kurul toplantısına elektronik yöntemlerle katılan pay sahipleri itirazlarını toplantı başkanlığına EGKS üzerinden ileteceklerdir.

Yapılan genel kuruldan sonra yetkisiz katılma sonucu hukuka aykırı meydana gelen kararının ortadan kaldırılması için geriye sadece iptal davası kalır⁹⁰⁰. Bunun için

⁸⁹⁵ Teoman, *GK'dan Çıkarılma*, s. 75.

⁸⁹⁶ ZK-Bürge, N. 19 (Länzlinger, Art. 691, N. 9'dan naklen alıntı).

⁸⁹⁷ İsviçre Hukukunda da benzer görüş için bkz. Länzlinger, Art. 691, N. 8. Eriş, yetkisiz katılma hallerinde, pay sahibi itiraz etmemiş olsa bile genel kurul kararının iptal davasını üç aylık süre içinde açması gerektiğini belirtmiştir (bkz. Eriş, *C. II (2017)*, s. 2233).

⁸⁹⁸ MKK 604 sayılı Genel Mektup, s. 3.

⁸⁹⁹ Falcıoğlu, s. 192.

⁹⁰⁰ İsviçre Hukukunda genel kurula katılmaya yetkili olmayan kişilerin yetkisiz katılımı halinde, eğer karar bu kişilerin etkisiyle alınmışsa İsvBK m. 691/3'e göre her pay sahibi iptal davası ile bu kararları iptal ettirebilir (Waidacher, s. 157). Çünkü genel kurul kararı basit bir itiraz ile ortadan kaldırılamaz ya da değiştirilemez (Böckli, § 12, N. 498; Länzlinger, Art. 691, N. 9). İsvBK m. 691/3'e göre iptal

de genel kurul toplantısında hazır bulunmasına veya olumsuz oy kullanmasına bakılmaksızın tüm pay sahipleri, genel kurul toplantısında alınan kararların iptalini talep edebilir. TTK m. 446/1-b metnine göre, toplantıya yetkisiz kişilerin katılması, kararın tek başına iptali için yeterli değildir, ayrıca bu kişilerin oylarının sayı itibarıyla genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunun kanıtlanması gerekir⁹⁰¹. Toplantıya yetkisiz kişiler katılmış olmasına rağmen bunların oyları kararın alınmasına etkili değilse ve bunu ortaklığın ispat etmesi halinde, karar iptal edilemez. Dava konusu genel kurul kararı, yetkisiz katılım oluşturan oylar olmadan alınamıyorsa, karar iptal edilmelidir.

Temsilcinin yetkisiz hareketi sonunda temsil edilen bir zarara uğramış ve bu zarar, temsilci ile temsil edilen arasındaki vekâlet veya hizmet sözleşmesi gibi bir sözleşme ilişkisinin ihlali sonucu meydana gelmişse TBK m. 112 vd.'na göre, temsilci sözleşmeden doğan sorumluluğa, aksi halde TBK m. 49 vd.'na göre haksız fiil ve her halde vekâletsiz iş görenin sorumluluğuna tabi olur⁹⁰².

3.3.4. Bağımsız Temsilcinin Atanmasının İhmal Edilmesi veya Bağımsız Temsilcinin Zamansız İstifası

Anonim ortaklık organın temsilcisini atarsa, kural olarak bağımsız bir temsilciyi de ataması gerektiği TTK m. 428/1'de açıkça düzenlenmiştir. Bağımsız temsilci önerme yükümlülüğü, organ temsilcisi niteliği taşıyan bir kişinin örtülü şekilde pay sahiplerine önerilmesi halinde de devam eder⁹⁰³. Eğer ortaklık bağımsız temsilciyi

davasını İsvBK m. 706'ya göre genel iptal davasının bir alt versiyonudur (BGE 122 III 279 ff; Länzlinger, Art. 691, N. 9).

⁹⁰¹ Üçisık, Çelik, s. 368; Teoman, *Oydan Yoksunluk*, s. 207. Tekinalp, etki kelimesinin anlamını “ileri sürülen kanuna aykırılık yapılmasaydı, iptali istenen genel kurul kararı (kararları) ya alınmazdı veya genel kurul başka bir karar verirdi” şeklinde açıklamaktadır (bkz. Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 15, N. 15-08). Şöyle ki, açılan iptal davasında, dayananın usulsüzlük sebebi söz konusu genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunun tespiti etmesi gerekir. Aksi halde, ileri sürülen sebep gerçekten kanuna aykırı olsa da pay sahibinin iptal davası reddedilir (bkz. Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 15, N. 15-06). Etki kuralının yalnızca kanuna aykırılık hallerinde uygulanıp, esas sözleşmeye/taahhünameye veya dürüstlük kuralına aykırılık hallerinde dikkate alınmayacağı yönünde Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 15, N. 15-07; aynı yöndeki görüş için bkz. Bilgili/Demirkapı, 2013, s. 335; farklı görüşteki Moroğlu, etki koşulu, yalnız kanuna aykırılıklar bakımından değil, esas sözleşmeye aykırılıklar bakımından da aranır (bkz. Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 248). Yargıtay TD. 13.12.1973, E. 73/75, K. 73/487 “yetkisiz katılan kişilerin oy kullanmaları nedeniyle alınan genel kurul kararına etkisi varsa, pay sahiplerinin bu kararın iptalini mahkemeden isteyebilecekleri” (bkz. BATİDER, Y. 1973, C. VII, S. 1, s. 188 vd.). SerPK m. 23'de öngörülen iptal davasında etki kuralı geçerli olamaz (bkz. Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 15, N. 15-09).

⁹⁰² Eren, *Borçlar (Genel)*, s. 459.

⁹⁰³ Bkz. TTK m. 428/1 gerekçesi. Karamanlioğlu örtülü tarzda bağımsız temsilcinin önerilmesine şu şekilde bir örnek vermiştir; yönetim kurulu kendisi ile bağlantısı bulunan bir kişiyi organ temsilcisi

atamazsa birçok oyun temsilcisz kalması tehlikesi ortaya çıkacaktır⁹⁰⁴. Organın temsilcisi önerilmesine rağmen bağımsız temsilcinin önerilmemesi ortaklık yönetim kurulunun sorumluluğunu doğurur. Ortaklığın bağımsız temsilci atamaktan kaçınmak amacıyla organın temsilcisi atamaması durumunda ya da ortaklığın önerdiği bağımsız temsilcinin “*bağımsızlığının şüpheli olduğu durumlar*” da olabilir⁹⁰⁵.

Bağımsız temsilcinin atanmaması halinde İsviçre Hukukunda *Schaad*, her pay sahibinin mahkemeden bir bağımsız temsilci veya yeni bir bağımsız temsilcinin atanmasının talep edebileceği düşünülse de, bunun pratik bir çözüm olmadığını ifade etmektedir⁹⁰⁶. *Böckli*, genel kurul toplantısına kadar geçecek zamanın kısa olması sebebiyle bu yolun pratik olmadığını ve dolayısıyla mahkemenin, ne genel kurul tarihini ileri bir tarihe erteleyebileceğini ne de bir bağımsız temsilci atayabileceğini belirtmektedir⁹⁰⁷.

TTK m. 428/2 gerekçesinde öğreti ve mahkeme kararlarına bırakılanlardan biri de yönetim temsilcisi atanması halinde bağımsız temsilcinin atamamasını yönetim kurulunun sorumluluğu yanında “*yetkisiz katılma*”nın bir türünü oluşturup oluşturmayacağı ve/veya genel kurul kararlarının sakatlanmasına yol açıp açmayacağıdır. Türk Hukuku öğretisinde, anonim ortaklık, pay sahiplerine yasada öngörülen yönetim temsilcisi ile birlikte aynı zamanda bağımsız bir kişiyi önerme yükümlülüğünü ihmal eder veya bunu kötüye kullanırsa, bu durumda alınan genel kurul kararının iptalini pay sahiplerinin mahkemeden talep edebilmesi ve mahkemenin de kararın iptaline karar vermesi gerektiği ifade edilmiştir⁹⁰⁸. Fikrimizce de bağımsız temsilci atanmasının ihmal edilmesi ya da bağımsız temsilcinin zamansız istifasına rağmen genel kurul toplantısı yapılmışsa, bu durumda alınan kararlar iptal edilmelidir. Bağımsız temsilcinin zamansız istifası halinde ortaklık genel kurul toplantısını başka bir

sıfatıyla önermeden, bağımsız temsilcisi sıfatıyla önerirse veya anonim şirketle herhangi bir şekilde bağlantısı bulunan bir kişi, kurumsal temsilci olmak için ortaklığa başvurur ve temsil yetkisi toplamaya başlarsa ve söz konusu kişi, genel kurul toplantı gündemindeki hususlar hakkında, yönetim kurulunun önerileri doğrultusunda oy kullanacaksa, anonim şirketin yine bir bağımsız temsilci önermesi yükümlülüğü bulunmaktadır (Karamanlioğlu, s. 112).

⁹⁰⁴ Waidacher, s. 167.

⁹⁰⁵ Üçışık/Çelik, s. 297.

⁹⁰⁶ *Schaad*, Art. 689c, N. 6.

⁹⁰⁷ *Böckli*, § 12, N. 288; Waidacher, s. 65, 167.

⁹⁰⁸ Pulaşlı, *C. I*, § 29, N. 407; Pulaşlı, *Oy Hakkı*, s. 798-799; Kaya, *Temsil*, s. 75; Ayan, *Temsil*, s. 26; Üçışık/Çelik, s. 29.

tarihe ertelemesi nedeniyle uğradığı zararların tazminini bağımsız temsilciden talep edebilir⁹⁰⁹.

3.3.5. Toplu ve Tevdi Eden Temsilcilerinin Bildirimde Bulunmaması

Toplu temsilciler ile tevdi eden temsilciler ortaklığa, kendileri tarafından temsil olunacak payların sayılarını, çeşitlerini, itibari değerlerini ve gruplarını bildirirler. Bu bildirimde, SerPK m. 13 uyarınca kayden izlenen paylarla ilgili olarak TTK m. 417/5'teki tebliğ hükümleri de uygulanır. Eğer ortaklığa bildirim yapılmadan genel kurulda karar alınmışsa; bu kararlar genel kurula yetkisiz katılmaya dair hükümler çerçevesinde iptal edilir (TTK m. 431/1)⁹¹⁰.

TTK m. 431/1'e göre genel kurul kararının içeriği konusunda değil meydana gelişle ilgili bir ihlal, dolayısıyla bu ihlalin karara etkisi ile ilgili bir sorun vardır. İhlal, genel kurula yetkisiz katılmaya denk tutulmuş, dolayısıyla kararın TTK m. 446/1/b'de sözü geçen “*genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerin toplantıya katılıp oy kullanmaları*” çerçevesinde iptali öngörülmüştür⁹¹¹. Öğretide *Moroğlu*, bu yaptırımın ağır ve gereksiz olduğunu, bildirimde bulunulmaması durumunda genel kurula katılmama yönünde bir yaptırımın uygulanmasının yeterli olacağını ve ayrıca bildirim yapmadan genel kurul toplantısına katılan temsilcinin zaten genel hükümlere göre iptal davasına neden olabileceğini ifade etmiştir. Üstelik bildirimde bulunmamak suretiyle iptal nedeni yaratmak isteyenler, bildirimde bulunmamanın iptal nedeni olmasını kötüye kullanabileceğini de belirtmiştir. *Moroğlu*, TTK m. 431/1'in ilk cümlesine “... bildirirler” sözcüğünden sonra gelmek üzere “ve genel kurula giriş kartı talep ederler” ibaresinin eklenmesi ve ayrıca “*bildirimin yapılması temsilcilerin genel kurula katılabilmelerinin ön koşuludur*” hükmüne yer verilmesi yönünde bir çözüm önerisi sunmuştur⁹¹². *Bilgili/Demirkapı*, hazır bulunanlar listesinde yapılacak basit bir inceleme ile ortaya çıkartılabilecek bir hususun ortaklığa veya genel kurulda talep eden pay sahibine bildirilmemesini, bu şekilde genel kurul

⁹⁰⁹ Ayan, *Temsil*, s. 30. İsviçre Hukukunda aynı yönde görüş için bkz. Schaad, Art. 689c, N. 37.

⁹¹⁰ İsviçre Hukuku için bkz. Böckli, § 12, N. 317; Meier-Hayoz/Forstmoser, § 25, N. 37.

⁹¹¹ Kırca, usuli aykırılıklarda illiyet bağının tespiti için nitelik (keyfiyet) itibariyle hukuka aykırılık ile nicelik açısından hukuka aykırılık ayrımı yapılması gerektiğini belirtmiştir [Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), C. 2, s. 151].

⁹¹² *Moroğlu*, *Değerlendirme*, s. 249.

kararının iptaline kadar varan yaptırımlara bağlamanın abartılı olduğunu belirtmiştir⁹¹³. *Memiş/Turan*, bildirim yapılmamasının usulü bir eksiklik olduğunu ve bunun bir iptal nedeni teşkil etmemesini hatta sonradan yapılacak bildirimlerin iptal davası açmasına engel teşkil edeceğini ifade etmiştir⁹¹⁴. *Karamanlıoğlu*, hükme yöneltilen eleştirileri yerinde bulup kötünietli olarak veya unutkanlık eseri bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeyen toplu temsilci veya tevdi eden temsilcisinin bu davranışının, genel kurul toplantısında alınan tüm kararların geçerliliğini etkileyeceği ve işlem güvenliği ilkesini zedeleyeceğini ileri sürmüştür⁹¹⁵. Fikrimizce de bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeyen temsilciler nedeniyle alınan genel kurul kararlarının iptali ağır bir yaptırım olacaktır. Bunun yerine bildirimde bulunmayan temsilcilerin genel kurula alınmamasının tercih edilmesinin daha uygun olacağı görüşündeyiz.

Kanunda bildirim yapılmaması konusunda bir düzenleme getirilmişken bildirim yapılmış ama bildirimin gerçeği yansıtmaması halinde bunun yaptırımına değinilmemiştir. Bildirimin gerçeği yansıtmaması hali bildirim yapılmamasına eş tutularak alınan genel kurul kararları iptal edilebilmelidir⁹¹⁶.

İsviçre Hukuku doktrinde yetkisiz katılımın genel kurul kararlarının alınmasında etkili olduğu ispatlanırsa iptal edilebilirlik yaptırımına gidilmesi gerektiği görüşü belirtilmiştir⁹¹⁷. Türk Hukukunda söz konusu paylara ilişkin oyların genel kurul kararına etkili olmadığını ileri sürme olanağının tanınmasının menfaatler dengesine uygun olacağı yönünde görüş çoğunluktadır⁹¹⁸. Fikrimizce de bildirim yükümlülüğü yerine getirilmeden alınan genel kurul kararlarının iptali için alınan kararlarda etkili olup olmadığına bakılması daha uygun olacaktır. Aksi takdirde kötü niyetli kişilerin

⁹¹³ Bilgili/Demirkapı, 2013, s. 330. Bilgili/Demirkapı'nın, AŞ GK Yön m. 24'te ifade edilen bildirimin toplantı başkanı tarafından açıklanmaması ile toplu temsilciler ve tevdi eden temsilcisi tarafından bildirimin yapılmamasını birbirine karıştırdığı fikrindeyiz. Çünkü bildirimin yapılmaması sonucunda genel kurul kararının iptal edilmemesi fikrini toplantı başkanı tarafından bildirimin açıklanmaması sonucunda genel kurul kararının iptal edilmemesi düzenlemesine dayandırmaktadır.

⁹¹⁴ Memiş/Turan, s. 103.

⁹¹⁵ Karamanlıoğlu, s. 513.

⁹¹⁶ İsviçre Hukuku İçin bkz. Schaad, Art. 689e, N. 5. Türk Hukuku için bkz. Ayan, *Temsil*, s. 36.

⁹¹⁷ Böckli, §12, N. 317.

⁹¹⁸ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 373; Üçışık/Çelik, s. 300-301; Ayan, *Temsil*, s. 36; Karahan/Huysal, s. 512; Karamanlıoğlu, s. 513-514; Pulaşlı, C. I, § 29, N. 401, 580. TTK m. 431/1 hükmünün gerekçesinde; TTK m. 431/1/cüm. 2'nin bir mutlak sebebi mi öngördüğü yoksa bildirimde bulunmayan toplu temsilcinin veya tevdi eden temsilcisinin temsil ettiği paylardan doğan oy haklarının alınan kararlarda etkili olup olmadığının araştırılmasının mı gerekli olduğu sorunu öğretinin ve ilkesel Yargıtay kararlarının yetkisiz katılmaya bağladıkları sonuca göre çözüleceği ifade edilmiştir.

bilerek bildirimde bulunmayarak genel kurul kararlarının iptaline yol açması gibi bir takım olumsuzluklarla karşılaşılacaktır.

3.3.6. Toplu ve Tevdi Eden Temsilcilerinin Bildirimlerinin Açıklanmaması

Yukarıdaki başlıkta da ifade ettiğimiz üzere toplu temsilciler ve tevdi eden temsilcileri, kendileri tarafından temsil olunacak payların sayılarını, çeşitlerini, itibari değerlerini ve gruplarını ortaklığa bildirirler. Toplantı başkanı da yapılan bu bildirimleri açıklamalıdır. Eğer bir pay sahibinin talebine rağmen toplantı başkanı bu açıklamayı yapmamışsa, bu durumda her pay sahibi genel kurulda alınan kararların iptalini dava edebilir (TTK m. 431/1).

TTK m. 431/2, birinci fıkra uyarınca temsilci(ler) tarafından ortaklığa yapılan bildirimlerin genel kurul toplantısı başkanı tarafından pay sahiplerine açıklanması düzenlenmektedir. Bu açıklama, pay sahiplerinin herhangi bir talebi olmaksızın kendiliğinden veya bir pay sahibinin talebi üzerine yapılabilir. TTTK m. 431/2/ ikinci cümlesine göre, bir pay sahibinin istemine rağmen toplantı başkanı açıklamayı yapmamışsa her pay sahibi ortaklığa karşı açacağı dava ile genel kurul kararlarının iptalini isteyebilir. Görüleceği üzere hükümde, birinci fıkranın aksine iptal sebebi somutlaştırılmamıştır. Burada da birinci fıkra da olduğu gibi hukuka aykırılık genel kurul kararının içeriği (konusu) değil meydana gelişyle (usulle) ilgilidir. Hal böyle olunca bu ihlalin karara etkisi de önem taşımaktadır. Bu durum karşısında ortada birinci fıkra da olduğu gibi nicelik açısından hukuka aykırılık mı (genel kurula yetkisiz katılma) yoksa nitelik açısından (keyfiyet) açısından hukuka aykırılık mı bulunduğu konusu cevaplandırılmalıdır⁹¹⁹.

Yine “*Temsilcinin bildirimlerini açıklaması*” kenar başlıklı AŞ GK Yön m. 24/1’de toplantı gündeminin görüşülmesine başlanmadan önce, temsilcilerin, temsil edecekleri kişilerin payları ile ilgili ortaklığa yaptıkları bildirimlerin, TTK m. 431 uyarınca, doğrudan veya pay sahiplerinin talebi üzerine toplantı başkanı tarafından açıklanacağı; bu açıklamanın yapılmamasının tek başına genel kurulda karar alınmasını

⁹¹⁹ İsviçre Hukukunda menfaatler dengesi ve hükümlerin amaçları dikkate alındığında yaptırımları bakımından iki fıkra arasında fark gözetilmemesi gerektiği, dolayısıyla ikinci fıkranın ikinci cümlesinde de nicelik açısından hukuka aykırılık bulunduğu, bu yüzden burada da genel kurula yetkisiz katılmaya dair hükümler çerçevesinde iptalin söz konusu olacağı görüşü ileri sürülmüştür (Bkz. Böckli, § 12, N. 319).

engellemeyeceği, ancak bu hususun tutanağa yazılmasının zorunlu olduğu hükme bağlanmıştır.

Söz konusu hükümleri değerlendirdiğimizde; Kanun ve Yönetmelik arasında bir uyumsuzluk olduğu gözlemlenmektedir. Şöyle ki, Kanun’a göre, söz konusu temsilcilerin bildirimleri genel kurulda toplantı başkanı tarafından açıklanmalıdır. Eğer bir pay sahibinin talebine rağmen, toplantı başkanı bu bildirimleri açıklamazsa alınan genel kurul kararlarının iptalini dava edebilir⁹²⁰. Yönetmelik hükmünde ise bildirimin açıklanmamasının tek başına genel kurulda karar alınmasını engellemeyeceği ve genel kurulda alınacak kararların iptal edilmeyeceği; bu hususun sadece tutanağa geçirilmesinin yeterli olduğu düzenlenmiştir. Görüleceği üzere Kanun ve Yönetmelik hükümleri birbiriyle çelişmektedir. Kanaatimizce Kanundaki yaptırımın ağır olması sebebiyle Yönetmelik düzenlemesi daha uygundur. Çünkü *Moroğlu*’nun da ifade ettiği üzere, bildirimin “toplantı başkanının açıklamasına” gerek olmadığı çünkü “toplantı başkanın genel kurula açıklama yapması” hükmünden beklenen yarar “hazır bulunanlar listesindeki” açıklamalarla da sağlanabilecektir⁹²¹. Dolayısıyla uygulamada Kanunda belirtildiği gibi bildirimin toplantıda açıklanarak gereksiz zaman kaybına yol açmaktansa aynı görevi işleyen herkese açık hazır bulunanlar cetvelindeki açıklamalarla yetinerek genel kurul kararlarının iptal edilmesinin önüne geçilmesi buna bağlı olarak Kanundaki yaptırımın düzeltilmesi gerektiği kanısındayız. Üstelik Yönetmelik hükmünde başkanın bildirimi açıklamamasının tutanağa yazılmaması halinde nasıl bir yaptırımla karşılaşacağı belirtilmediğinden, bu durumun tutanağa yazılıp yazılmamasının bir önemi olmayacağı kanaatindeyiz⁹²².

TTK m. 431/2’de toplantı başkanının açıklama yapmamasında ihmal mi yoksa kasıt mı aranacağı hükümde açıklanmamıştır. Başkanın bildirimi ihmal etmesini “genel kurulda yaşanan gerginlikten dolayı bildirimi açıklama fırsatının doğmaması”,

⁹²⁰ İsviçre Hukukunda da benzer yaptırım için bkz. Böckli, § 12, N. 318; Schaad, Art. 689e, N. 8.

⁹²¹ *Moroğlu, Değerlendirme*, s. 249. Burada adeta mevcut yönetimin oylamadan önce hangi yönde oy kullanılacağı yönünde bilgi sahibi olup, buna göre önlem alınması istenmekte olduğu görüşü için bkz. Bilgili/Demirkapı, 2013, s. 330.

⁹²² Mahmatlı, tutanağa yazılmasının ispat açısından bir önemi olduğunu ifade etmiştir (bkz. Mahmatlı, s. 59). Karamanlıoğlu, AŞ GK Yön m. 24’te düzenlenen tutanağa yazılma zorunluluğunu, genel kurul toplantısı işleyişine ilişkin bir düzenleyici hüküm olarak yorumlamaktadır (bkz. Karamanlıoğlu, s. 522). Bilgili/Demirkapı, Kanunda belirtilen açıklamanın yapılmamasını genel kurul kararının iptali sebebi olarak ortaya koymuşken, ilgili açıklamanın yapılmadığı yönünde bir ifadenin tutanakta olmamasının iptal yaptırımına bağlanacağını ileri sürülmesinin anlamlı olmayacağı görüşündedir (bkz. Bilgili/Demirkapı, 2013, s. 331, dn. 576).

“başkanın ilerleyen zaman aşamasına bırakarak unutulması” gibi durumlarda görebiliriz. Başkanın kasıtlı davranmasını ise bildirimini bilerek ve isteyerek açıklamaması halidir. TTK m. 431/2 gerekçesinde başkanın ihmali nedeniyle kararların iptal edilmemesi gerektiği, ancak açıklamamanın kasta dönüşmesiyle birlikte alınan kararların iptal edilmesi gerektiği belirtilmiştir⁹²³.

Pay sahibinin bildirimini açıklanması talebinin ne zamana kadar yapılacağı TTK’da düzenlenmemiştir. Ancak bu konuda öğretilerde birbirinden farklı görüşler bulunmaktadır. *Kendigelen*, en geç genel kurul toplantısının başlama anına kadar bildirim açıklama yükümlülüğünün yerine getirilebileceğini ifade etmiştir⁹²⁴. *Pulaşlı*, genel kurul toplantısının sona ermesine kadar bildirim açıklama yükümlülüğünün yerine getirilebileceği görüşündedir⁹²⁵. *Ayan*, en geç kararların oylanmasına geçilmeden önce açıklanması gerektiğini savunmaktadır⁹²⁶. İsviçre Hukukunda *Böckli*, en azından toplantı başlarken ya da en geç genel kurulun kapanışından önce bildirimin yapılmasının açık bir şekilde talep edilmesi gerektiğini ifade etmiştir⁹²⁷. Fikrimizce, AŞ GK Yön m. 24/1’de toplantı gündeminin görüşülmesine başlamadan önce bildirimlerin açıklanmasına hükmedildiğinden, bildirimin açıklanması talebinin en geç gündem görüşülmesine başlamadan önce yapılması gerekmektedir.

Bir pay sahibinin istemine rağmen toplantı başkanı açıklamayı yapmamışsa, her pay sahibinin ortaklığa karşı açacağı dava ile genel kurul kararlarının iptalini isteyebileceği TTK m 431/2/cüm. 2’de hüküm altına alınmıştır. Ancak burada açılacak iptal davası konusunda, TTK m. 431/1/son cümledeki gibi yetkisiz katılmaya dair hükümler çerçevesinde iptal edilip edilemeyeceği ve iptali istenen kararların “etkili” olma kriterinin aranıp aranmayacağı belirtilmemiştir. *Bilgili/Demirkapı*, iptal davası bakımından genel ilke olan yetkisiz katılımın karara etkili olması şartının başkanın bildirimini açıklamamasında da dikkate alınmasının doğru olacağını ifade etmiştir⁹²⁸. İsviçre Hukuku doktrininde, toplantı başkanının açıklamayı kendiliğinden veya bir pay sahibinin talebi üzerine yapmaması nedeniyle iptal davası açılmışsa, bu durumda

⁹²³ Öğretilerde *Ayan*, iptal davasının açılabilmesi için sadece “başkanın kasıtlı davranması” durumunun dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir (bkz. *Ayan, Temsil*, s. 36).

⁹²⁴ *Kendigelen, Değişiklikler*, s. 333.

⁹²⁵ *Pulaşlı, C. I, § 29, N. 402.*

⁹²⁶ *Ayan, Temsil*, s. 36.

⁹²⁷ *Böckli, § 12, N. 318.*

⁹²⁸ *Bilgili/Demirkapı, 2013, s. 330.*

mahkemenin ancak hukuka aykırılığın ağır olması halinde genel kurul kararını iptal etmesi gerektiği belirtilmiştir⁹²⁹. Ayrıca İsviçre Hukuku doktrininde, söz konusu oyların alınan genel kurul kararlarının oluşmasında etkisinin olmadığına ilişkin uygun illiyet bağının eksikliğini ileri sürme olanağının tanınıp tanınmayacağı tartışmalıdır⁹³⁰. Baskın görüş, ortaklığın söz konusu paylara ilişkin oyların karara etkili olmadığını ispat etmesi halinde, iptal davasını reddedilmesi gerektiği yönündedir⁹³¹. Bunun dışında, küçük eksiklerin ve karara etkili olmayan yanlış hesaplamaların mevcut olması halinde “*orantılılık ilkesi*” uyarınca genel kurul kararlarının iptaline hükmedilmemesi gerekmektedir⁹³².

TTK m. 431 hükmünde, toplu temsilcilerin veya tevdi eden temsilcilerinin, oylarının iptali istenilen kararlara veya yapılan seçime etkili olup olmadığı hususunda ortaklığa savunma olanağının tanınıp tanınmayacağı açık değildir. İsviçre Hukukunda *Böckli*, bu konuda yasal bir düzenleme olmamasına rağmen ortaklığa savunma hakkının tanınması gerektiğini belirtmiştir⁹³³.

Toplantı başkanı kendiliğinden ya da pay sahibinin talep etmesine bağlı olarak bildirim açıklanmış ancak bildirim “*gerçeği yansıtmıyorsa*” yani “*yanlış*” açıklanırsa, buna ilişkin sonucun ne olacağı Kanunda düzenlenmemiştir. *Schaad*, mahkemenin bu konuda ancak hukuka aykırılığın ağır olması halinde yani “*orantılılık ilkesini*” dikkate alarak genel kurul kararını iptal etmesi gerektiğini belirtmiştir⁹³⁴.

3.3.7. Pay Sahibinin Temsilcisinin Toplantıya Haksız Bir Şekilde Alınmaması veya Toplantıdan Çıkarılması ya da Oyunun Haksız Olarak Kullanılmasına İzin Verilmemesi

Temsilcinin toplantıya haksız bir şekilde alınmaması veya toplantıdan çıkarılmasını analiz edebilmek için temsilcinin genel kurula alımının kabul edilmesinde

⁹²⁹ Schaad, Art. 689e, N. 9; Böckli, § 12, N. 320, 321. Gereksiz aynı yönde, Meier-Hayoz/ Forstmoser, § 24, N. 37.

⁹³⁰ İsviçre Yasa Gerekçesi olan Botschaft’ta bu konuda İsvBK m. 691/3’teki sınırlamanın (toplantıya yetkisiz katılanların karara etkisi bulunmadığını şirketin ispat etme olanağının), uygulanmayacağı belirtilmektedir. Botschaft’taki bu ifadenin İsviçre yasa koyucusunun gerçek düşüncesi olup olmadığı doktrinde fikir ayrılıklarına neden olmuştur. Bu konuda Schaad, bunun yasa koyucunun açık bir düşüncesi olduğunu ileri sürmüştür (Schaad, Art. 689e, N. 8). Böckli, Schaad’ın fikrinin yerinde olmadığını ve bu düşüncenin sadece Federal Konseye ait olduğunu ve hiçbir zaman yasa koyucunun bağlayıcı nitelikte böyle bir düşüncesinin olmadığını belirtmektedir (Böckli, § 12, N. 320, dn. 562).

⁹³¹ Böckli, § 12, N. 317; Meier-Hayoz/Forstmoser, § 25, N. 37, dn. 32. Türk Hukukunda bu görüşün yerinde olduğuna ilişkin bkz. Pulaşlı, C. I, § 29, N. 580.

⁹³² Schaad, Art. 689e, N. 9; Böckli, § 12, N. 321.

⁹³³ Böckli, § 12, N. 318.

⁹³⁴ Schaad, Art. 689e, N. 9.

nelere dikkat edilmesi gerekeceğini anlatmamız gerekecektir. Bu nedenle aşağıda öncelikle temsilcinin teşhis edilmesini ardından temsilcinin toplantıya haksız bir şekilde alınmamasını veya toplantı sırasında haksız bir şekilde çıkarılması ya da oyunun haksız olarak kullanılmasına izin verilmemesi konularına girilecektir.

3.3.7.1. Temsilcinin Teşhis Edilmesi

Anonim ortaklık genel kurullarına temsilcinin pay sahibi adına katılabilmesi için gerekli şartları yerine getirmesi zorunludur. Kural olarak kapalı tip anonim ortaklıklarda genel kurul toplantısına, yönetim kurulu tarafından düzenlenen hazır bulunanlar listesinde⁹³⁵ adı yazılı pay sahipleri veya temsilcileri katılabilir (TTK m. 415/1; eTTK m. 376/1; AŞ GK Yön m. 18/1).

Hazır bulunanlar listesindeki kişilerin genel kurula katılabilmesi için teşhis edilmeleri gereklidir. Hak sahiplerinin nasıl teşhis edilebileceklerine ilişkin düzenleme “toplantıya katılma hakkı” kenar başlıklı AŞ GK Yön m. 18/2’de yer almaktadır. Şöyle ki; “gerçek kişi pay sahipleri, genel kurula katılabilecekler listesini, kimliklerini ibraz ederek, tüzel kişi pay sahipleriye tüzel kişiyi temsil ve ilzama yetkili olan kişilerin kimlikleriyle beraber yetki belgelerini ibraz ederek imzalayacaklardır. Gerçek veya tüzel kişi pay sahiplerini temsilen genel kurula katılacakların ayrıca temsil belgelerini de ibraz etmeleri zorunludur”. Yine AŞ GK Yön EK-5’te yer alan iç yönerge örneğinin⁹³⁶ temsilcilerin teşhis edilmesi bakımından “Toplantı yerine giriş ve

⁹³⁵ Hazır bulunanlar listesinin düzenlenmesinin amacı, toplantıda hazır bulunan veya temsilci aracılığıyla katılan pay sahiplerinin adları ile bu kişilerin sahip oldukları ya da temsil ettikleri payların sayısı hakkında diğer ortakların bilgilendirilmesini sağlamak ve genel kurulda kararların geçerli bir şekilde alınıp alınmadığının denetlenmesini sağlamaktır. Listede özellikle, pay sahiplerinin ad ve soyadları veya unvanları, adresleri, sahip oldukları pay miktarı, payların itibari değerleri, grupları, şirketin esas sermayesi ile ödenmiş olan tutar veya çıkarılmış sermaye toplantıya aslen veya temsil yoluyla katılacakların imza yerleri gösterilir. Bu esaslara göre hazırlanacak liste, yönetim kurulu başkanı tarafından imzalanır ve toplantıdan önce genel kurulun yapılacağı yerde bulundurulur (bkz. Ömer Teoman, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısına İlişkin Hazırlanacak Cetveli (eTTK m. 376)”, *İÜHFİM*. C. LV, S. 1-2, Y. 1995-1996, s. 234-235; Hamamcıoğlu, s. 139-140).

⁹³⁶ Şirket genel kurulun nasıl yürütüleceği, şirket yönetim kurulunca hazırlanacak bir İç Yönerge ile tespit edilir. İç Yönerge genel kurulun çalışma esas ve usullerine ilişkin kuralları içermelidir. İç Yönergenin asgari unsurları ve İç Yönergeye ilişkin esaslar AŞ GK Yön’de belirtilmiş ve şirketlerin hazırlamakla yükümlü olduğu bu İç Yönergenin örneği AŞ GK Yön EK-5’te gösterilmiştir. Ancak şirketlerin İç Yönerge’nin içeriğini belirleme konusundaki iradi serbestisinin sınırını sadece bu asgari içerik çizmemektedir. Çünkü AŞ GK Yön ekinde yer alan İç Yönerge’ye uymak zorunludur. Şirketler ekte yer alan örneğe uymakla beraber ek kurallar belirleyebilirler (Karahana/Huysal, s. 548). İç Yönerge, Kanunun izin verdiği durumlar dışında, ortakların genel kurula katılma, oy kullanma, dava açma, bilgi alma, inceleme ve denetleme gibi vazgeçilemez nitelikteki haklarını, toplantı başkanlığının Kanundan kaynaklanan görev ve yetkilerini sınırlandıran veya ortadan kaldıran hükümler içeremez (bkz. AŞ GK Yön m. 40/1)

hazırlıklar” kenar başlıklı m. 5/2’de benzer bir düzenleme daha yer almaktadır. Şöyle ki; toplantı yerine girişte, gerçek kişi pay sahipleriyle TTK m. 1527’ye göre kurulan elektronik genel kurul sisteminden tayin edilen temsilcilerin kimlik göstermeleri, gerçek kişi pay sahiplerinin temsilcilerinin temsil belgeleriyle birlikte kimliklerini göstermeleri, tüzel kişi pay sahiplerinin temsilcilerinin de yetki belgelerini ibraz etmeleri ve bu suretle hazır bulunanlar listesinde kendileri için gösterilmiş yerleri imzalamalarının şart olduğu belirtilmiştir. Temsilcinin yanında bir de alt temsilci yetkilendirilmişse ve bu temsilci anonim ortaklık genel kuruluna katılmışsa, bu alt temsilci kendisine ait temsil belgesini göstermekle yetinmeyip aynı zamanda kendisine yetki veren ön temsilciye ait temsil belgesini de göstermek zorundadır⁹³⁷. Bu kontrollerin yanı sıra temsilcinin pay türü ve temsil yetkisinin veriliş usulü de kontrol edilmelidir. Burada yetki belgesinin anonim ortaklığa sunulması yeterlidir; bu belgenin teslim edilmesine ve ortaklık tarafından saklanmasına gerek yoktur⁹³⁸.

Hamiline yazılı pay senetlerinde yukarıdaki sayılanlara ilaveten, genel kurul toplantı gününden en geç bir gün önce, bu senetlere zilyet olduklarını ispatlayarak giriş kartı almak ve ibraz etmek suretiyle genel kurul toplantısına katılabilirler (TTK m. 415/3; AŞ GK Yön m. 18/3). Ancak giriş kartı verilmesinden sonraki bir tarihte de, hamiline yazılı pay senedini devraldığını ispatlayan pay sahiplerinin de genel kurul toplantısına katılabilmeleri mümkündür (TTK m. 415/3). Eğer hamiline yazılı pay senetlerinde temsil gizli (örtülü) olarak verilirse ortaklık açısından temsilcinin değil pay sahibinin teşhisi söz konusu olacaktır⁹³⁹. Eğer gizli temsil yolunda pay sahibi genel kurula katılan temsilcinin kendi adına ve hesabına hukuki işlemleri yaptığını ispat etmek isterse, bunun için tanık gibi araçlarla değil de belge gibi yazılı araçlara ihtiyacı olacaktır⁹⁴⁰. Gizli temsilin geçerli olabilmesi için kanun hükümlerinin dolanılmaması veya muvazaa gibi hukuka aykırı bir amacın söz konusu olmaması gerekir⁹⁴¹.

⁹³⁷ Aksoy, s. 128.

⁹³⁸ Karamanlioğlu, s. 303. Mülga Kom. Yön. m. 31/1/g hükmüne göre, komiser, vekâletnamelerin söz konusu yönetmelikte belirlenen esaslara uygun olup olmadığını incelemek ve bu vekâletnameleri “*incelendi*” şerhi ile imzalamak ve divana verilmesini sağlamakla yükümlüydü. Yürürlükteki AŞ GK Yön’nin “*bakanlık temsilcisinin görev ve yetkilerini*” düzenleyen m. 34’te bu hükmeye yer verilmemiştir.

⁹³⁹ Yiğit, s. 66; Özdemir/Yiğit, s. 449.

⁹⁴⁰ Kılıçoğlu, *Borçlar*, s. 243.

⁹⁴¹ Çeker, *Oy Hakkı*, s. 271.

Söz konusu kontrol işlemleri, yönetim kurulunca veya yönetim kurulunca görevlendirilen bir veya birden fazla yönetim kurulu üyesince yahut yönetim kurulunca görevlendirilen kişi veya kişiler tarafından yapılır (AŞ GK Yön m. 5/2/son cümle). Toplantı yerine giriş yetkisi olmayanların, toplantıya girip girmediklerini (İç Yönerge Örneği m. 8/1-c) ve belirtilen görevlerin yönetim kurulunca yerine getirilip getirilmediğinin kontrolünü yapmak (İç Yönerge m. 5/2) toplantı başkanlığının görev ve yetkileri arasındadır. Ayrıca, genel kurulun çağrısız toplanması halinde pay sahiplerinin veya temsilcilerinin tümünün hazır bulunup bulunmadığını, toplantının bu şekilde yapılmasına itirazı olup olmadığını ve nisabın toplantı sonuna kadar korunup korunmadığını inceleme görev ve yetkisine sahip olan toplantı başkanlığıdır (İç Yönerge Örneği m. 8/1-ç).

Yönetim kurulu tarafından temsilcinin yetkili olup olmadığının denetlenmemesi veya denetlenememesi sonucunda aleyhine karar alınan pay sahipleri açısından gidebilecekleri hukuki anlamda başka bir yol daha vardır. Şöyle ki, temsilcinin genel kurula katılma ve oy hakkına sahip olup olmadığı teşhis edilmeden genel kurula katılması halinde, alınan genel kurul kararları aleyhine iptal davası açılabilir⁹⁴². Eğer pay sahipleri veya temsilcilerinin Kanun ve Yönetmelikte belirtilen şartları sağlamış olmalarına rağmen, genel kurula haksız bir şekilde alınmamaları halinde, genel kurulda alınan kararların iptali gündeme gelecektir⁹⁴³ (TTK m. 446).

3.3.7.2. Temsilcinin Toplantıya Haksız Bir Şekilde Alınmaması

Anonim ortaklık genel kuruluna katılmaya yetkili olan kişilerin genel kurula katılması engellenemez. Bununla birlikte anonim ortaklık tarafından yapılan inceleme sonucunda temsilcinin yetki belgesinin sahte veya geçersiz olmadığı anlaşılmışsa temsilci genel kurula alınmalıdır. Aksi takdirde, pay sahibi, temsilcisinin genel kurul toplantısına katılımına haksız olarak izin verilmediği gerekçesiyle alınan kararlara karşı iptal davası açabilir.

⁹⁴² Bu konudaki ayrıntılı açıklamalarımız için bkz. Dördüncü Bölüm “3.3.3. Yetkisiz Temsilcinin Genel Kurul Toplantısına Katılması”. İsviçre Hukukunda benzer görüş için bkz. Waidacher, s. 155.

⁹⁴³ Bu konudaki açıklamalarımız için bkz. Dördüncü Bölüm “3.3.7. Pay Sahibinin veya Temsilcisinin Toplantıya Haksız bir Şekilde Alınmaması veya Toplantıdan Çıkarılması ya da Oyunun Haksız Olarak Kullanılmasına İzin Verilmemesi”.

Anonim ortaklık tarafından yapılan bu kontroller toplantının başlangıcında yapılmalıdır⁹⁴⁴. Toplantının başlangıcından sonra genel kurul devam ederken temsilci katılmışsa yine gerekli kontroller yapılarak temsilci geri çevrilmemelidir⁹⁴⁵. Çünkü pay sahibinin veya temsilcisinin genel kurula katılma ve oy kullanma haklarının haksız olarak ihlali hukuken korunmaz. Aksi takdirde temsilcinin yine haksız bir şekilde genel kurula alınmaması sonucu doğar. Mesela hamiline yazılı pay senetlerinde temsil gizli (örtülü) olarak verilmişse genel kurul toplantısına katılmasına izin verilmelidir. Anonim ortaklık, hamiline yazılı pay senetlerinin muvazaalı bir işlemle veya kanuna aykırı bir işlemle temsilciye verildiğini yani geçerli bir temsil yetkisiyle verilmediğini ispat edemeden temsilcinin genel kurula katılımını engellerse, yine temsilcinin haksız bir şekilde genel kurula alınmaması sonucu doğar. Bu nedenle, pay sahibi alınan kararlar aleyhine iptal davası açabilir⁹⁴⁶. Yine kanuni temsil hallerinde, temsilcinin teşhisi bakımından yetki belgesinin aranmayacağını sadece bu sıfatlarını ispata yönelik belgelerin sunulmasının yeterli olacağını ilk bölümde izah etmiştik⁹⁴⁷. Eğer bu temsilcilerin yetki belgesi olmaması nedeniyle genel kurula katılımları engellenirse yine alınan genel kurul kararlar aleyhine iptal davası açılabilir.

TTK m. 446/1-b hükmünden toplantıya haksız olarak alınmayan pay sahibinin veya temsilcinin alınan genel kurul kararının iptalini dava ettiğinde, bunun yasaya aykırı olmasının dışında ayrıca genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu kanıtlamak zorunda kalacağı anlamı çıkartılmaktadır⁹⁴⁸. Yine bu hükme göre ihlalin karara etkili olduğu iddiasının, yargılama sırasında davacı tarafından kanıtlanması

⁹⁴⁴ Kaya, temsil hakkının kullanımını zorlaştıracak gerekçesiyle; temsilcilerin yetki belgelerini toplantı öncesinde, ortaklık merkezine sunmaları zorunluluğunu öngören bir esas sözleşme düzenlemesi yapılamayacağını belirtmiştir (Kaya, *Temsil*, s. 52).

⁹⁴⁵ Karamanlioğlu, hazır bulunanlar listesinde temsilcinin toplantıya katıldığı anın belirtilmesinin, sonradan meydana gelebilecek uyumsuzlukların önüne geçilmesi bakımından yerinde olacağını ifade etmiştir (bkz. Karamanlioğlu, s. 303).

⁹⁴⁶ Yiğit, s. 67. Yargıtay 11. H.D. 23.10.1984 tarih E. 4349/K. 4366 sayılı kararı; “*Hamiline yazılı pay senedi sahibi, bu senetleri bankaya tevdi etmiş ve ilgili belgeyi almıştır. Bu belge şirkete bildirildiğine göre, ortak genel kurula girmeye hak kazanmış demektir. Genel kurula katılmaya hak kazanan ortağın genel kurula alınmaması, eTTK m. 381’de yazılı olduğu gibi, yasa, esas sözleşme ve objektif iyi niyet kurallarına aykırı bir tutum ve davranış olur*” (bkz. Pulaşlı, C. I, § 29, N. 697; Eriş, 2004, s. 1134).

⁹⁴⁷ Bkz. Birinci Bölüm “1.2.2.2. Kanuni Temsil”.

⁹⁴⁸ Pulaşlı ve Üçışık/Çelik, Yargıtay’ın vermiş olduğu kararlarında, pay sahiplerinin genel kurul toplantısına alınmamasını başlı başına bir iptal sebebi görmeleri nedeniyle, pay sahibinin genel kurul toplantısına haksız olarak alınmaması veya toplantıdan çıkarılmasında yasaya, esas sözleşmeye ve objektif iyi niyet kurallarına aykırılığın esasen var olduğu ve ayrıca kanıtlanmasına gerek olmadığını ifade etmişlerdir (bkz. Pulaşlı, C. I, § 29, N. 698; Üçışık/Çelik, s. 356, 368).

gerekecektir⁹⁴⁹. Nedensellik bağına ilişkin TTK m. 446/1-b hükmü, yine genel kurula haksız bir şekilde alınmama da uygulanmalıdır⁹⁵⁰.

3.3.7.3. Toplantıda Temsilcinin Haksız Bir Şekilde Kullanılmasına Oyunun İzin Verilmemesi

Pay sahiplerinin veya temsilcilerinin genel kurul toplantısına katılmasına haksız bir şekilde engel olunması veya oyunun kullanılmasına haksız olarak izin verilmemesi başlı başına bir iptal sebebidir. Dolayısıyla genel kuruldayken pay sahibinin veya temsilcisinin oy hakkını kullanması engellenemez. Oy hakkı ve oy hakkının temsilci aracılığıyla kullanılmasından peşinen vazgeçilemeyeceği gibi bu hakkın kaldırılması ve oy hakkının kullanılmasının zorlaştırılması da mümkün değildir⁹⁵¹. Oy hakkının ihlalinde, yani pay sahiplerinin veya temsilcilerinin oy kullanmasına haksız olarak engel olunması veya bu anlamda kullandığı oyun sayılmaması halinde sonuca etkili olmadığı savunması da dikkate alınmamalıdır⁹⁵².

Oy hakkından yoksunluğun doğduğu hallerde, pay sahibi yapılan genel kurul toplantısında Kanunda belirtilen konularda oy kullanamaz. Oy hakkından doğan yoksunluk halleri kural olarak pay sahibinin şahsında etki doğurmakla beraber, pay sahibinin üçüncü kişiye temsil yetkisini vermesi halinde de uygulanır⁹⁵³. TTK'nın "3. Oydan yoksunluk" kenar başlıklı 436 ıncı maddesinde hangi hallerde pay sahibinin oy kullanamayacağı hüküm altına alınmıştır. Şöyle ki; "(1) Pay sahibi kendisi, eşi, alt ve üst soyu veya bunların ortağı oldukları şahıs şirketleri ya da hâkimiyetleri altındaki sermaye şirketleri ile şirket arasındaki kişisel nitelikte bir işe veya işleme veya herhangi bir yargı kurumu ya da hakemdeki davaya ilişkin müzakerelerde oy kullanamaz.

⁹⁴⁹ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 237. Yargıtay 11. HD. 19.07.2007 tarih, E. 2006/2171, K. 2007/10775 sayılı kararı, "alınan genel kurul kararıyla bilgi edinme hakkının ihlali arasında bir nedensellik bağının bulunmadığını kanıtlama imkânı tanınmadan, sadece bilgi edinme hakkının ihlalinden bahisle genel kurul kararının iptaline karar verilmiş olması doğru görülmemiştir" (bkz. Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, § 15, N. 15-09).

⁹⁵⁰ Moroğlu, temsilci sıfatıyla oy kullanan kimselerin böyle bir sıfat veya yetkilerinin bulunmaması veya geçersiz olması nedeniyle, ayrıca TTK m. 436 gereğince oy kullanmaktan yasaklanmış olan kimseler vekâleten oy kullanmaları gibi iptal nedeni oluşturan diğer aykırılıklar için davacı pay sahibi söz konusu aykırılıkların ilgili kararın alınmasını etkilediğini kanıtlayarak iptal talebinin kabulünü sağlayabileceğini belirtmiştir (bkz. Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 237-238).

⁹⁵¹ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), 2010, N. 963; Pulaşlı, C. II, § 37, N. 188; Üçışık/Çelik, s. 290; Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku*, s. 278.

⁹⁵² Nomer, *Geçersizlik*, s. 158.

⁹⁵³ Länzliger, Art. 691, N. 6; Teoman, *Oydan Yoksunluk*, s. 168; Ayan, *Temsil*, s. 37.

(2) *Şirket yönetim kurulu üyeleriyle yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişiler, yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmelerine ilişkin kararlarda kendilerine ait paylardan doğan oy haklarını kullanamaz”.*

Pay sahibinin oy hakkının kısıtlandığı bu gibi durumlarda, temsilci atayarak oy kullanması yolu oydan yoksunluk halini dolanmak olur. Bunun tespiti çeşitli durumlarda mümkün ve bunun önüne geçilmesi mümkün iken bazı durumlarda tespiti mümkün olmamaktadır. Bu konuda şu şekilde örnekler verebiliriz: Nama yazılı paylar ve senede bağlanmamış paylar ile ilmühaberler bakımından temsilci aracılığıyla oy hakkından yoksunluk halinin dolanılıp dolanılmadığının tespiti pay defterinden kolaylıkla yapılabilecektir (TTK m. 426/1). Ancak hamiline yazılı pay senetlerinin zilyetliğinin başka kişilere verilerek oy hakkından yoksunluğun dolanılması yoluna gidilebilir. Bu durumda oy hakkından yoksunluk halinin tespiti mümkün olamayacaktır.

Bunun dışında, borsaya kote nama yazılı paylar borsada iktisap edildikleri takdirde, paylardan kaynaklanan haklar payların devriyle birlikte devralana geçer. Borsaya kote nama yazılı payların, borsa dışında iktisap edilmeleri hâlinde, söz konusu haklar, pay sahipliği sıfatının ortaklık tarafından tanınması için, devralanın ortaklığa başvuruda bulunmasıyla devralana geçer (TTK m. 497/1). Bu hükme göre, paya bağlı hakların devralana geçişi, borsaya kote edilmiş nama yazılı pay senetlerinin “*borsada iktisap edilmeleri*” ve “*borsa dışında iktisap edilmeleri*” durumlarına göre ayrı ayrı hukuki sonuçlara bağlanmıştır. Ancak her iki iktisap şeklinde de devralana geçecek olan haklar “*oy hakkı ile ona bağlı hakların kullanılması*” dışındaki haklar, yani malvarlığı haklarıdır⁹⁵⁴. Bu nedenle, her iki geçiş anında oy ve paya bağlı yönetime ilişkin tüm haklar devralana geçmiştir; ancak devralan sadece bu hakları kendisi ortaklık tarafından tanınmıncaya kadar kullanamayacaktır (TTK m. 497/2). Devredende ise, devrolunan pay senetlerinden doğan hiçbir hak kalmayacaktır⁹⁵⁵. Ortaklık tarafından henüz tanınmamış devralanlar, hakların geçmesinden sonra, oy hakkından yoksun pay sahibi olarak pay defterine yazılır. Söz konusu paylarda genel kurulda temsil edilemeyecektir (TTK m. 497/3).

⁹⁵⁴ Bkz. TTK m. 497/1’in gerekçesi.

⁹⁵⁵ Narbay, *Payın Devri*, s. 237.

Oydan yoksunluk olmasına rağmen, pay sahibi veya temsilcisi genel kurula katılmışsa her pay sahibi yetkisiz katılımlardan dolayı toplantı başkanlığına itiraz yoluna başvurabilir ve itirazda bulunmanın yanında, itirazını ve yönetim kuruluna da itirazda bulunmuş olduğunu tutanağa geçirtebilir (TTK m. 433/2). Burada itiraz edilen husus; oydan yoksun pay sahibinin katılımı değil, oydan yoksunluk halini etkisiz hale getirmek amacıyla gizli temsil ilişkisine dayanarak ortaklığa başvuran saman adamların katılımlarıdır. Çünkü kural olarak oy hakkından yoksun pay sahiplerinin genel kurula katılıp görüşlerini açıklamasında ya da alınan kararlara muhalefet şerhini yazdirtmasında Kanunda bir engel bulunmamaktadır⁹⁵⁶. Dolayısıyla oy kullanamayacak durumda olan pay sahibi veya temsilcisinin genel kurula katılma hakkı olmakla birlikte konuyla ilgili kararlarda oy kullanamaması gerekir.

Oydan yoksunluk halinde pay sahipleri önceden itiraz etme koşuluna bağlı olmaksızın ilgili genel kurul kararının iptalini TTK m. 445 hükmüne göre isteyebilir. Ancak iptal davasının açılabilmesi için oy hakkından yoksun payların kararın alınmasında etkili olması gerekir ve başkaca bir iptal sebebi yoksa genel kurul kararının tamamı değil, sadece ibranın iptali gibi alınan ilgili karar dava edilir⁹⁵⁷. Nitekim Yargıtay vermiş olduğu bir kararında, oy kullanma yasağına rağmen genel kurulda ibraya ilişkin olarak oy kullanan yönetim kurulu üyesinin, hazirun cetvelindeki oy miktarları bakımından oy kullanmasa dahi sonucun değişmeyeceği gerekçesiyle iptal davası açılmayacağı kararını vermiştir⁹⁵⁸.

3.3.7.4. Temsilcinin Toplantıdan Haksız Bir Şekilde Çıkarılması

Anonim ortaklık, pay sahibinin temsilcisini, onun kişiliğinden veya anonim ortaklığa karşı ters tutumu ve rakip bir işletmeyle ilgisine dayanan nedenler gibi haklı sebepler göstererek ya da ortaklık esas sözleşmesinde yer alan çıkarma nedenlerine dayanarak değiştirilmesini isteyebilir⁹⁵⁹. Pay sahibi bu talebe rağmen temsilciyi değiştirmezse ve genel kurulda söz konusu temsilci nedeniyle birtakım problemler doğmuşsa temsilcinin genel kuruldan çıkartılması mümkündür. Örneğin, temsilcinin tarafından pay sahipliği haklarının kötüye kullanılması durumlarında, temsilci genel

⁹⁵⁶ Teoman, *Oydan Yoksunluk*, s. 204-205.

⁹⁵⁷ Teoman, *Oydan Yoksunluk*, s. 207; Ayan, s. 38; Pulaşlı, *C. II*, § 37, N. 241.

⁹⁵⁸ Yargıtay 11. H.D.'nin 16.03.1982 tarih, 1982/760 Esas ve 1982/1097 Karar sayılı kararı için bkz. Yayla, *Elektronik Genel Kurul*, s. 141.

⁹⁵⁹ Ömer Teoman, "Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibinin Genel Kuruldan Çıkarılması", *Otuz Yıl Ticaret Hukuku, Tüm Makalelerim, C. 1, 1971-1982*, İstanbul 2000, s. 64.

kurulda konuşurken diğer pay sahiplerine veya yönetim kurulu üyelerine onur kırıcı nitelikteki bazı sözler kullanması, kavga çıkarması, silah çekmesi gibi nedenler onun genel kuruldan çıkarılmasını gerekli kılabilir⁹⁶⁰.

Genel kuruldan çıkarma, diğer bazı önlemlere⁹⁶¹ başvurarak ve davranış ile yaptırım arasında bir uygunluk olması aranarak yapılmalıdır. Bunun için de, pay sahibinin haklarını en az kısıtlayan önlem seçilmelidir⁹⁶². Çıkarmanın ölçütü, genel kurul toplantısının sağlıklı bir biçimde yürütülmesini engelleyip engellemediğine göre belirlenmelidir. Çıkarma kararının uygulanmasından önce pay sahibine kendini savunma ya da özür dileme olanağının tanınması da düşünülebilir⁹⁶³. Çıkarma kararı verilir verilmez derhal yerine getirilmelidir. Çıkarılma ilgili genel kurul toplantısı için geçerlidir. Çıkarma yetkisi toplantı başkanına ait olabileceği gibi genel kurulun buna karar vermesi de öngörülebilir⁹⁶⁴.

Çıkarılan pay sahibi ya da temsilcisi, kendisinin çıkartılmasından sonra alınan kararlar için bazı durumlarda iptal davası açabilir. Çıkarılmasından önceki kararların iptali için muhalefetin genel kurul toplantı tutanağına yazdırılması zorunludur⁹⁶⁵. Çıkarılmadan sonra alınan kararları iptal ettirebilmesi için mahkeme, her somut olayın özelliğine göre, çıkarmanın haklı olup olmadığına karar verecek ve ancak çıkarma haksız ise iptal kararı verecektir⁹⁶⁶. Bunun dışında çıkarma ile alınan kararın oluşmasında nedensellik ilişkisi bulunduğunu kanıtlamasına gerek yoktur⁹⁶⁷.

3.3.8. Usulüne Uygun Toplantı Davetinin Yapılmamış Olması

Genel kurulun toplanabilmesi için bütün pay sahiplerinin toplantıya davet edilmesi şarttır. Genel kurul toplantısına ilişkin davetin usulsüz olması, gündemin

⁹⁶⁰ Teoman, *GK'dan Çıkarılma*, s. 62-64.

⁹⁶¹ Konuşma süresinin kısıtlanması, söz hakkının kaldırılması, tartışmanın kapatılması, uyarılarda bulunmak, özür dilemeye davet, toplantının geçici olarak ertelenmesi ve karar almaktan vazgeçilmesi gibi önlemler olabilir (bkz. Teoman, *GK'dan Çıkarılma*, s. 65).

⁹⁶² Teoman, *GK'dan Çıkarılma*, s. 64.

⁹⁶³ Teoman, *GK'dan Çıkarılma*, s. 68.

⁹⁶⁴ Teoman, *GK'dan Çıkarılma*, s. 66-67.

⁹⁶⁵ Teoman, *GK'dan Çıkarılma*, s. 70.

⁹⁶⁶ Teoman, *GK'dan Çıkarılma*, s. 71; Moroğlu, *Genel Kurul*, s. 305.

⁹⁶⁷ Teoman, çıkarılan pay sahibinin daha sonra alınan kararları iptal ettirebilmesi için çıkarmanın haksız olduğunu kanıtlaması gerekli ve yeterli olduğunu belirtmiştir. Ayrıca çıkarma ile alınan kararın oluşmasında bir nedensellik ilişkisi bulunduğunu, başka bir söyleyişle, kendisi çıkarılmamış ve oy hakkını kullanabilmiş olsaydı kararın bu yönde doğmayacağını kanıtlaması gerekmeyeceğini de ifade etmiştir. Yazar burada ortaklığın eTTK m. 361/cüm. son'dakine benzer bir savunmada bulunmasının söz konusu olmadığını da belirtmiştir (bkz. Teoman, *GK'dan Çıkarılma*, s. 71; Benzer görüş için bkz. Yiğit, s. 179).

davete ilişkin ilanda ve iadeli taahhütlü mektuplarda yer almamış ve ilanın TTSG ile ortaklığın internet sitesinde ve ana sözleşmede öngörülen diğer ilan vasıtalarındaki şekilde yapılmamış olmasıdır.

Davetin usulsüz yapılması halinde, pay sahipleri alınan genel kurul kararların alınmasına etkili (TTK m. 446/1/b) ve yine alınan kararların yasaya, esas sözleşmeye veya iyiniyet kuralına aykırı olduklarının da kanıtlanması halinde (TTK m. 445) iptal davası açabilir⁹⁶⁸. Ancak kendisine çağrı yapılmayan pay sahibi başka bir yolla çağrıdan haberdar olmuş ve toplantıya katılmışsa, o takdirde çağrının yapılmaması üyenin katılma menfaati açısından önemini kaybeder. Alınan kararlar artık bu sebeplere dayanılarak iptal edilemez. Yine ilan ve tebliğ edilen davetin usulüne uygun olarak yapılmamasına rağmen, pay sahipleri veya temsilcileri toplantıya katılmış ve bir itirazda da bulunmamışlarsa (TTK m. 416/1), genel kurul kararının iptali dava edilemez.

3.3.9. Gündemin Gereği Gibi İlan Edilmemiş Olması

Anonim ortaklık genel kurulları belirli gündemle toplanır ve gündemdeki konuları görüşerek karar alır. Gündemin gereği gibi ilan edilmiş sayılabilmesi için, çağrıya ilişkin ilanlarda yer almış olması ve TTSG ile ortaklığın internet sitesinde ve esas sözleşmede öngörülmüş olan diğer ilan vasıtalarıyla ilan edilmesi gerekir⁹⁶⁹.

Gündemin gereği gibi ilan edilmesi halinde gündemde yer alan konuların önemine göre pay sahiplerinin veya temsilcilerinin genel kurula katılıp katılmaması söz

⁹⁶⁸ Üçışık/Çelik, s. 356; Kayar, s. 254. Pulaşlı, Yeni TTK düzenlemesinde, çağrının usulüne göre yapılmadığı gündemin gereği gibi ilan edilmediği nedeniyle iptal davası açılması halinde, alınan genel kurul kararının, ayrıca yasaya, esas sözleşmeye ve dürüstlük kurallarına aykırı olduğu değil, aksine bu aykırılıkların genel kurul kararının alınmasına etkili olduğunun kanıtlanması gerektiği görüşünderken (bkz. Pulaşlı, C. I, § 29, N. 594); Pulaşlı, yine aynı eserinde farklı bir paragrafta usulsüz davet nedeniyle genel kurul kararının iptal edilebilmesi için, ayrıca genel kurul kararlarının kanuna, esas sözleşmeye ve dürüstlük kurallarına aykırılığının iddia ve ispatının da şart olduğu görüşünü belirtmiştir (bkz. Pulaşlı, C. I, § 29, N. 688). Alınan kararların “kanuna, esas sözleşmeye veya iyiniyet kuralına aykırı olduklarının kanıtlanması gerekeceği” yönünde verilen kararlar için bkz. Yargıtay 11. H.D.’nin 02.05.2002 tarih ve E. 1357, K. 4292 sayılı kararı (bkz. Eriş, 2004, s. 2261-2262); Yargıtay 11. H.D.’nin 19.11.1991 tarih ve E. 1822, K. 6162 sayılı kararı (bkz. Eriş, 2004, s. 1147-1148); Yargıtay 11. H.D. 24.06.2005, E. 8092/K. 6714 sayılı kararı “En yetkili organ olan genel kurulun bu tavrından sonra, sırf çağrıdaki belirtilen eksikliğe dayanılarak, gerek 31.10.2001 tarihli toplantıda alınan kararların ve gerekse de yine bu nedene dayalı olarak daha sonra alınan 20.02.2002 tarihli genel kurul kararları ile dava konusu yapılan 01.11.2001 ve 20.02.2002 tarihli yönetim kurulu kararlarının ve bunlara dayalı tüm işlemlerin yoks ayılması, hak ve menfaatler dengesine de uygun düşmemektedir. Bu itibarla, mahkemece alınan hususlar nazara alınmadan, sırf çağrıdaki usulsüzlüğe dayalı olarak alınan kararların batıl olduğuna karar verilmesi doğru görülmemiş ve davalı şirket vekilinin temyiz itirazlarının kabulüyle, yerel mahkeme kararının bozulması gerekmiştir” (bkz. Eriş, 2013, s. 3003).

⁹⁶⁹ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 286.

konusu olabilir⁹⁷⁰. Bu nedenle gündem gereği gibi ilan edilmemişse pay sahibinin veya temsilcisinin toplantıda hazır bulunup bulunmadığı veya olumsuz oy kullanıp kullanmadığına bakılmaksızın iptal davası açma olanağı vardır⁹⁷¹.

3.3.10. Kötü Niyetle Dava Açılması Halinde Sorumluluk

“IV- Kötüniyetle iptal ve butlan davası açanların sorumluluğu”nu düzenleyen TTK m. 451/1 hükmü uyarınca, genel kurul kararı aleyhine kötü niyetle iptal veya butlan davası açılması halinde, ortaklığın bu yüzden uğradığı zararlardan davacılar müteselsilen sorumludurlar. Davacıların, TTK m. 451/1 gereğince müteselsilen sorumlulukları, ancak kötü niyetlerinin varlığında ve ortaklığın doğrudan doğruya zarar gördüğü haller açısından geçerlidir⁹⁷².

Tazminat davasını ortaklığı temsilen yönetim kurulu açar ve davalı olarak da, iptal davasını açmış olan davacılar gösterilir. Zararın ispatı, davacı olan ortaklığa aittir. TTK m. 451 hükmüne dayanarak pay sahiplerinin dava açması kural olarak mümkün değildir. Bunun istisnası, ortaklar genel kurul kararının iptali nedeniyle pay sahipleri zarara uğramışlarsa tazminat davası açma imkânıdır⁹⁷³.

3.3.11. İptal Davasının Usul Hukukuna İlişkin Özellikleri

Genel kurul kararının iptal davası, söz konusu kararın alındığı tarihten itibaren üç ay içinde açılmalıdır. Bu süre, hak düşürücü niteliktedir. Sürenin başlangıcı, genel kurul kararının alındığı gündür⁹⁷⁴. İptal davası açıldıktan sonra, duruşmaya üç ay geçmeden başlanamaz, birden fazla iptal davası açılmışsa, davalar birleştirilerek görülür (TTK m. 448/2).

Genel kurul kararlarının iptali konusunda tahkim geçerli değildir⁹⁷⁵. Çünkü tahkim yalnız tarafların arzularına tabi olan, yani davalı ile davacının mahkeme kararına gerek olmaksızın aralarında anlaşarak sonuçlandırabilecekleri uyuşmazlıklar konusunda geçerlidir (HMK m. 408). Yine genel kurul kararlarının iptali konusunda arabuluculuk da geçerli değildir. Çünkü arabuluculuk, sistematik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini

⁹⁷⁰ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 106.

⁹⁷¹ Pulaşlı, *C. I*, § 29, N. 699; Üçışık/Çelik, s. 367.

⁹⁷² Üçışık/Çelik, s. 373.

⁹⁷³ Pulaşlı, *C. I*, § 29, N. 746.

⁹⁷⁴ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 301; Pulaşlı, *C. I*, § 29, N. 755.

⁹⁷⁵ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 305.

anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyari olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemidir (6325 sayılı HUAK m. 2/b). Hâlbuki bir genel kurul kararının iptaline dair uyuşmazlığın davalı ile davacı arasında yapılacak bir anlaşma ile sonuçlandırılması hukuken mümkün değildir. Yine, TTK m. 445 ortaklık merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeyi yetkili kılan emredici hükmü ile birden fazla iptal davası açıldığı takdirde davaların birleştirilerek görülmesini zorunlu kılan TTK m. 448/2 hükümleri tahkim ve arabuluculuk müessesesi ile bağdaşmamaktadır⁹⁷⁶. Ayrıca tek bir paya sahip olan davacı ile davalı anonim ortaklık tarafından oluşturulan veya belirlenen (HMK m. 415 vd.) bir hakem kurulunun veya arabulucunun vereceği kararın, TTK m. 450 gereğince bütün pay sahipleri ve organları için geçerli ve bağlayıcı olması da hukuken kabul edilebilir bir durum değildir.

İptal davası ortaklık merkezinin bulunduğu yer mahkemesinde açılır (TTK m. 445). Davaya asliye ticaret mahkemesi bakmakla görevlidir (TTK m. 5/1). Açılan davada basit yargılama usulü uygulanır (TTK m. 1521). Genel kurul kararlarının iptali davasında, mahkeme, genel kurulun yerine geçerek bir karar almaya yetkili değildir⁹⁷⁷. Mahkeme, sadece aleyhine dava açılan genel kurul kararının iptaline veya reddine karar verebilir.

Genel kurul kararının iptaline ilişkin mahkeme kararı kesinleştikten sonra, bütün pay sahipleri hakkında hüküm ifade eder (TTK m. 450). Ayrıca, yönetim kurulu bu ilamın bir suretini derhal ticaret siciline tescil ettirmek ve ortaklığın internet sitesine koymak zorundadır (TTK m. 450).

3.3.12. İptali Mümkün Kararların Hukuki Durumu ve Etkisi

İptali dava edilen genel kurul kararları, başta hukuken sakat doğmuş olmakla birlikte, mahkemece iptaline karar verilinceye kadar geçerlidir ve icra edilebilir niteliktedir⁹⁷⁸. Uygulamanın durdurulması, ancak mahkeme tarafından verilecek bir tedbir kararıyla mümkün olabilir. Bu tedbir kararıyla durdurulmayan iptali mümkün

⁹⁷⁶ Tahkim bakımından aynı yönde bkz. Fatih **Aydemir**, *Türk Hukukunda Tahkim Sözleşmesi*, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2017, s. 251, dn. 880, 881.

⁹⁷⁷ Pulaşlı, C. I, § 29, N. 766.

⁹⁷⁸ Pulaşlı, C. I, § 29, N. 747; Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 268-269; Üçışık/Çelik, s. 372.

genel kurul kararlarına dayanılarak yapılmış olan işlemler, iyiniyetli üçüncü kişiler açısından geçerlidir. Tedbir kararının verilebilmesi için ortaklığın uğraması muhtemel zararı karşılamak amacıyla mahkeme, uygun bir teminatın alınmasına karar verebilir⁹⁷⁹.

Nitelik itibariyle iptal kararı, bozucu yenilik doğuran bir karardır ve iç ilişkide geriye etkili olarak genel kurul kararını ortadan kaldırır. Bunun istisnası ise iptal kararı verilmeden önce, bu genel kurul kararına bağlı olarak işlem yapan iyi niyetli üçüncü kişilerin hakları saklıdır⁹⁸⁰. TTK m. 450 hükmü gereği iptal kararı kesinleştikten sonra, tüm pay sahiplerini, yönetim kurulu üyeleri ve denetçileri bağlar. Bu nedenle genel kurul bu konuda hiç karar almamış gibi sonuçlar doğurur. Mahkeme iptal edilen genel kurul kararının yerine bir başka karar alamaz ve iptali mümkün genel kararını düzeltemez⁹⁸¹.

⁹⁷⁹ Üçışık/Çelik, s. 362; Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 309.

⁹⁸⁰ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 342; Pulaşlı, *C. I*, § 29, N. 769.

⁹⁸¹ İmregün, *AO*, s. 147, 153-154; Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 343.

SONUÇ

Anonim ortaklık genel kurullarına pay sahibinin çeşitli nedenlerle katılamaması genel kurullarda güç boşluğu doğmasına neden olmuştur. Bu sebeple TTK ile eTTK'nın şirketler hukuku kitabında yapılan değişikliklerde pay sahibinin genel kurula bizzat veya temsilen katılımını kolaylaştıran temsile ilişkin yenilikler ve değişiklikler yapılmıştır. Çalışma konumuz "*anonim ortaklık genel kurullarında pay sahibinin temsili*"nde ayrıntılı incelemelere bağlı olarak "*olan*" (de lege lata) ve "*olması gereken hukuk*" (de lege ferenda) açısından varılan sonuçları şu şekilde özetleyebiliriz:

- TTK, "*geleneksel anlamda temsile*" ilişkin ilkeleri içeren eTTK m. 360/2 ve 3 hükümlerini kısmen koruyarak; TTK m. 428 ilâ 431 arasında toplu temsilciler, tevdi eden temsilcisi, bildirim ve bildirge gibi Türk Hukukuna yeni kurumlar getirmiştir.

- Pay sahibinin temsili ile ilgili düzenlemeler halka açık anonim ortaklıklar bakımından SerPK m. 30'da ve SPK II-30.1 sayılı Tebliğ'de yer almaktadır. Özellikle halka açık anonim ortaklıklar düşünülerek getirilen TTK m. 428'de ifade edilen toplu temsilciler ile ilgili düzenleme SerPK m. 30/4'te ve SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 5/3 düzenlemeleri sebebiyle uygulanmayacaktır. Üstelik bu hükümler nedeniyle Türk Ticaret Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Taslağı m. 12'de TTK m. 428, 430 ve 431 hükümlerinin yürürlükten kaldırılması öngörülmektedir. Ne var ki SerPK m. 30/son hükmü ile toplu temsile ilişkin hükümlerin esas uygulama alanı bulacağı HAAO yönünden sınırlama getirilerek, TTK'nın bu hükümlerinin uygulama alanı büyük ölçüde daraltılmıştır. Çünkü sermaye piyasası araçlarını halka arz eden veya pay sahibi sayısı herhangi bir şekilde 500'ü geçen anonim ortaklık halka açıklık statüsü kazandığından TTK'nın toplu temsile ilişkin hükümleri yalnızca pay sahibi sayısı 500'ü geçmeyen ortaklıklarda uygulama imkânı bulacaktır. Getiriliş amacı kitlelerin temsilini sağlamak olan hükümlerin uygulama alanının bu şekilde daraltılması zaten toplu temsile ilişkin TTK hükümlerini uygulanmaz hale getirmiştir. Bu hükümleri yürürlükten kaldırmak

yerine, SerpK'nın ilgili hükümleri ile gerekli koordinasyon sağlanarak, bunların tüm ortaklıklar yönünden uygulanmasının yolu açılmalıdır. Teklif ettiğimiz bu yöntem, TTK'nın ana Kanun olduğu, SerPK dahil, diğer kanunların yalnızca farklı alanlara ilişkin özel hükümler içereceğine dair genel ilke ve temayüle de uygun olacaktır.

- Çalışmamızda bireysel temsil başlığı altında olağan temsilci, ortak (müşterek) temsilci ve tevdi eden temsilcilerine yer verilmiştir. Bireysel temsil kural olarak isteğe bağlıdır. Ancak ortak (müşterek) temsilci kanunen zorunlu temsilcidir. Tevdi eden temsilcisi öğretide bazı yazarlar tarafından kaynak İsviçre Hukukuna uygun olarak toplu temsil türleri arasında incelenmektedir. Ayrıca TTK m. 427/1 gerekçesinde tevdi eden temsilcisinin toplu (kurumsal) temsil olduğu ifade edilmiştir. Ancak toplu temsil için belirlenen TTK m. 428/2'deki prosedürün tevdi eden temsilcisine uygulanmaması gibi birçok nedenden dolayı tevdi eden temsilcisi yapı itibariyle toplu temsile uymadığı için bireysel temsil türleri arasında incelenmesi gerektiği kanaatindeyiz. Bu nedenle tevdi eden temsilcisine ilişkin düzenlemenin toplu temsille ilgili TTK m. 428'den sonra değil de, bireysel temsil hakkındaki TTK m. 427'den sonra düzenlenmesinin Kanun sistematığı açısından daha uygun olacağı görüşündeyiz.

-Temsilci ile pay sahibi arasındaki iç ilişkinin hukuki niteliği TTK m. 427/1 gerekçesi, AŞ GK Yön ilgili hükümleri ve ekinde yer alan tip belgeden anlaşılacağı üzere vekâlet sözleşmesi olarak belirlenmiştir. Bu nedenle uygulamada sadece belirtilen tipteki vekâletnameyle temsilciye yetki verilebildiğinden Kanunun uygulama alanı fiilen daraltılmıştır. Ancak bu şekilde sınırlayıcı düzenleme yerine temsil yetkisinin ortaklık sözleşmesi ya da hizmet sözleşmesi gibi başka sözleşmelerle verilebilmesine de olanak sağlanmalıdır.

-Temsilcinin talimata aykırı davranması halinde pay sahibinin temsilciye karşı hakları saklı tutulmuştur (TTK m. 427/1). Bu hükümdeki hakların saklı tutulmasından kasıt, pay sahibiyle temsilci arasındaki ilişkiye bağlı olarak temsilcinin zararı tazmin etmesidir. Buradaki ilişki TBK'nın vekâlet sözleşmesiyle ilgili olarak talimata uygun ifa başlıklı TBK m. 505'e göre çözümlmelidir. TBK m. 505/1 hükmünde temsilci pay sahibinden izin alma imkânı bulunmadığı hallerde durumu bilseydi pay sahibinin de izin vereceğinin açık olduğu ihtimallerde talimattan ayrılmasına izin verilmiştir. Eğer temsilci talimattan ayrılmasına neden olacak durumlar doğmamış olmasına rağmen yine

de talimata uymamışsa bu durumda doğan zarar temsilci tarafından karşılanmalıdır (TBK m. 505/2). Talimata aykırılık halinde temsilcinin sorumluluğunu kaldıran veya sınırlayan sözleşme hükümlerinin ortaklığın işlem güvenliği açısından geçersiz sayılmalıdır.

- Talimata uymama temsil yetkisinin kötüye kullanımını oluşturursa bu konuda ne olacağı TTK'da belirtilmese de SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 9/4'te ifade edildiği gibi temsilci tarafından kullanılan paylara ait oy hakları genel kurul kararının sonucuna etkili ise, genel kurul kararının iptali talep edilebilmelidir. Üstelik bu yorum TTK m. 446/1/b'deki etki kuralı ile de uyumlu olacaktır. Kanaatimizce talimata uymamanın önüne geçilebilmesi için her ne kadar AŞ GK Yön'de bu konuda bir düzenleme olmasa da yazılı temsil belgeleri toplantı başlamadan önce toplantı başkanlığının önüne getirildiği için, toplantı başkanı temsilcinin talimatlara aykırı oy kullanıp kullanmadığını kontrol etmelidir. Bu nedenle HAAO'larda olduğu gibi kapalı tip anonim ortaklıklar için de AŞ GK Yön'ne *“vekâletnamelere uygun oy kullanımının toplantı başkanı tarafından kontrol edilmesi”* yükümlülüğüne ilişkin bir düzenleme getirilmelidir. Üstelik kapalı tip anonim ortaklıklarda böyle bir düzenleme HAAO'lara göre daha kolay uygulanabilecektir.

- Pay sahibi olağan temsilcinin elektronik ortamda genel kurula katılması için yetki verebilir. Bunun için de pay sahibi elektronik genel kurul sisteminden bu şekilde katılacağını bildirmek zorundadır (AŞ-ElekOrtGKYön m. 7/1). Pay sahibi elektronik genel kurul sistemi üzerinden elektronik yöntemle katılma şeklini belirlemek suretiyle, vekâleten katılacağını bildirmesi halinde *“genel-özel yetki”* türlerinden temsilci yetkilendirme türü seçilmelidir. Daha sonra oy tercih ekranında ilgili gündem maddesi karşısındaki kabul veya ret seçenekleri işaretlenerek oy kaydedilebilir. Eğer ret seçeneği yazılmışsa muhalefet şerhi yazılabilir. Ancak Yargıtay kararlarına göre genel kurul kararlarına peşin muhalefet olmaz. Dolayısıyla Yargıtay muhalefet şerhinin gündem görüşülürken verilebileceği, peşin muhalefetini yazan pay sahibinin iptal davası açamayacağı görüşündedir. Fikrimizce elektronik genel kurul sistemi üzerinden önceden ret seçeneği işaretlenip bu konuda muhalefet şerhi yazmak mümkün ise de Yargıtay'ın kararlarını dikkate aldığımızda muhtemel iptal davaları için toplantı sırasında müzakerelere iştirak edilmesi ve ilgili karara muhalefet şerhi verilmesi gereklidir.

- Genel kurul toplantısına elektronik ortamda katılacağını bildiren hak sahibi, bu tercihini elektronik genel kurul sisteminden geri alabilir. Elektronik ortamda katılma yönündeki bu talebini geriye almayan hak sahibi veya temsilcisi genel kurul toplantısına fiziken katılamaz (AŞ-ElekOrtGKYön m. 7/5). Ancak pay sahibi toplantı gününde ani bir elektrik kesintisi veya ani bir sağlık sorunu yaşaması gibi beklenmedik durumlarla karşılaşması halinde pay sahibi veya temsilcisi sadece elektronik ortamda katılma talebini geri almaması nedeniyle fiziki ortamda yapılan genel kurula katılamaması pay sahibinin katılma ve oy kullanma hakkının ihlaline yol açacaktır. Bu nedenle elektronik ortamda katılma talebini geri almayan pay sahibi veya temsilcisinin fiziki ortamda yapılan genel kurula katılma hakkının engellenmemesi için Yönetmeliğin bu hükmü yeniden gözden geçirilmelidir.

- Tevdi eden temsilcisi Kanunumuza yeni eklenen kavramlardan biri olup, fikrimizce bireysel temsil türlerinden birisidir. Tevdi eden temsilcisine temsil yetkisinin verilebilmesi için AŞ GK Yön ekindeki tip temsil belgesinin hazırlanması ya da aralarındaki sözleşmede açık bir hükme yer verilmesi gerekir (AŞ GK Yön m. 45/1). Öğretide temsil yetkisinin sadece taraflar arasında yapılan sözleşmeyle verilebilmesi, yani Yönetmelik ekinde belirtilen temsil belgesi örneği olmadan yetkinin verilebilip verilemeyeceği tartışma konusu olmuştur. Çünkü genel kurula katılımında temsilcilerin temsil belgelerinin (AŞ GK Yön Ek-5 İç Yönerge Örneği m. 5/2) dikkate alınacağı ifade edilmiştir. Kanaatimizce Yönetmelik hükmünü değerlendirdiğimizde yetki Yönetmelik ekindeki tip yetki belgesiyle verilebildiği gibi, yetki sözleşmeyle de verilebilmelidir. Ancak sözleşmeyle verildiği zaman tip belgedeki asgari unsurları içermesine dikkat edilmelidir.

- AŞ GK Yön hükmünde tevdi eden temsilcisine verilen talimatların yazılı şekilde olması açıkça belirtilmemişse de Yönetmelik ekindeki tip talimat formu örneğinde “.....kullanılacak oya ilişkin verilmiş talimatın yazılmamış olması halinde Yönetmeliğin 46 ncı maddesinin ikinci fıkrasına uygun şekilde hareket edilir” şeklindeki açıklamadan dolayı talimat bildirim formu yazılı yapılmalıdır. Bu açıklamanın ekte yer alan tip talimat formu içeriğinde düzenlenmesi yerine Yönetmelik hükmünde açıklanmış olmasının hukuk tekniği açısından daha yerinde olacaktır.

- SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 8/1/cüm. 3'e göre temsilciye verilecek vekâletnamenin noter onaylı olması veya noter huzurunda düzenlenmiş imza beyanının eklenmesi şarttır. Notere ilişkin getirilen şart SerPK m. 30/4, cüm. 4'te çağrı yoluyla vekâlet toplanmasına ve vekâleten oy kullanmaya ilişkin usul ve esaslar konusunda Kurul'a düzenleme yetkisi verildiği için Kurul tarafından çıkartılan SPK II-30.1 sayılı Tebliğ'de bu şartın aranması Kanuna aykırı değildir.

- Temsilin kanunen zorunlu olmasını sadece “*birden çok hak sahibi*”ne ilişkin TTK m. 432'deki (çalışmamızda ortak (müşterek) temsilci olarak adlandırdığımız) temsilcide görmekteyiz. Buna göre bir pay, birden çok kişinin ortak mülkiyetindeyse, bunlar içlerinden birini veya üçüncü bir kişiyi, genel kurulda paydan doğan haklarını kullanması için temsilci olarak atayabilirler (TTK m. 432/1; AŞ GK Yön m. 18/6). Burada “*atayabilirler*” ifadesinden hareketle ortak temsilci atanmasının isteğe bağlı olduğu izlenimi yaratılsa da bu şekilde düşünülmemelidir. Çünkü hükümdeki ihtimalli ifadeden anlaşılması gereken ortak maliklerden birinin veya üçüncü bir kişinin temsilci olarak atanabilmesidir.

- Tek paya sahip birden çok pay sahibinin ortak temsilciyi atamamış olması halinde yaptırımın ne olacağı konusunda TTK m. 432/1'de herhangi bir açıklama bulunmamaktadır. İçerik olarak benzer hüküm içeren payların bölünememesine ilişkin TTK m. 477/1'i uygularsak böyle bir temsilcinin atanmaması halinde uygulanacak yaptırım değil de “*böyle bir temsilci atamadıkları takdirde, şirketçe söz konusu payın maliklerinden birine yapılacak tebligat tümü hakkında geçerli olur*” şeklinde bir çözüm sunulmuştur. Uygulamada bu çözüm yöntemi kullanılabileceği gibi, TTK m. 432/1 hükmü emredici olduğundan, temsilci atanmaması halinde ilgili paydan doğan genel kurula katılma ve oy hakkının söz konusu pay sahipleri tarafından kullanılmaması yolu da tercih edilebilir.

- Ortak temsilci ortak mülkiyetteki bütün pay sahiplerinin temsilcisi sıfatıyla oy hakkını kullanacağı için, onların müşterek talimatına uygun hareket etmelidir. Bu nedenle pay üzerinde paylı veya elbirliği halinde mülkiyet olsa da tüm ortakların oybirliğiyle belirledikleri temsilcinin talimata göre genel kurula katılıp gündem maddelerine ilişkin oy vermesi gerekir. Eğer talimat konusunda uzlaşma olmazsa ya da eşitlik olursa fikrimizce pay sahipleri mahkemeye başvurup bu konunun çözümünü

talep edebilmelidirler. Talimat, gündemin her maddesi için verilebilir. Talimata uymama temsilci tarafından kullanılan oyu geçersiz kılmayacaktır. Ancak pay sahibinin, temsilciye karşı genel hükümlere göre hakları saklıdır (TTK m. 427/1).

- Toplu temsilciler, gerçek veya tüzel kişi olabilir. Toplu temsilcilerin kural olarak tam ehliyetli olması aranmaz, ayırt etme gücüne sahip olması yeterlidir. Bu nedenle ayırt etme gücüne sahip kısıtlı ya da küçük, yasal temsilcilerin rızası olmaksızın toplu temsilci olarak atanabilir. Tam ehliyetsizlerin toplu temsilci olarak atanması mümkün değildir. Ayırt etme gücüne sahip olma şartı temsilcinin atanması sırasında ve temsilcilik ilişkisi bitene kadar aranır. Eğer temsilcilik ilişkisi kurulduğu sırada toplu temsilcilerden birinin ayırt etme gücü yoksa ve sonradan bunu kazanırsa yapılan atama işlemi geçerli değildir. Yine toplu temsilcilik ilişkisi kurulduğu sırada ayırt etme gücü varken sonradan ayırt etme gücü yitirilirse temsil yetkisi sona erer.

- Toplu temsilcilere temsil yetkisinin nasıl yetki verileceğiyle ilgili olarak AŞ GK Yön'de olağan temsilciye ya da tevdi eden temsilcisinde olduğu gibi örnek belge bulunmamaktadır. Ne var ki temsilcilerin toplantıya katılabilmeleri için temsil belgelerini ibraz etme zorunluluğu olduğundan (AŞ GK Yön m. 18/2; AŞ GK Yön Ek-5 m. 5) toplu temsilcilerin de bir yetki belgesine ihtiyaç duyacakları açıktır. Bu konuda HAAO'larda toplu temsilciye benzeyen çağrı yoluyla vekâlet toplayanlar için SPK II-30.1 sayılı Tebliğ ekinde belirtilen tip vekâletname gibi AŞ GK Yön ekinde toplu temsilcilerin atanması için örnek yetki belgesi hazırlanabilir. Halihazırda Yönetmelikte bu şekilde bir düzenleme olmadığı için toplu temsilciler özel ya da genel vekâletnameler ile genel kurula katılabilirler.

- Toplu temsil türlerinden biri olan yönetim (organın) temsilcisi TTK m. 428/1'de düzenlenmiştir. TTK m. 428/1 hükmünün kenar başlığında kullanılan terimle kanun metninin birbiriyle uyumlu olmadığını söyleyebiliriz. Şöyle ki hükmün kenar başlığında bulunan "*organın temsilcisi*" ifadesinden ortaklığın organlarında görev alan biri yani ortaklığın yönetimi ve temsili konusunda yetkili olan yönetim kurulu şeklinde anlaşılması gerekirken Kanun metninde "*şirkette herhangi bir şekilde ilişkisi bulunan bir kişi*" ifadesi yer almaktadır. "*Organın temsilcisi*"ne ilişkin hükmün esinlendiği İsvBK m. 689c hükmünde "*şirketin pay sahiplerine bir organın bir üyesini veya kendisine herhangi bir şekilde bağlı bulunan diğer bir kişiyi*" önermesi ve buna uyumlu

olarak da hükmün kenar başlığında “*organ temsilcisi*” anlamında “*Organvertreter*” terimi kullanılmaktadır. Fikrimizce “*organın temsilcisi*” terimi anonim ortaklığın tüm organlarını temsil ediyor izlenimi yarattığından SPK II-30.1 sayılı Tebliğ’de organın temsilcisine benzeyen ama bunu ifade etmek için kullanılan “*yönetim temsilcisi*” terimi bu temsilcinin kimin temsilcisi olduğunu anlatmak bakımından daha açık ve yerinde olacaktır. Bu nedenle çalışmamızda “*organın temsilcisi*” yerine “*yönetim temsilcisi*” ifadesi kullanılmıştır.

- Yönetim temsilcisini belirleme yetkisinin TTK m. 428/1’de ortaklığa ait olduğu belirtilmiş, ancak bu kişinin seçiminde hangi organın yetkili olduğu gözetilmemiştir. Hükmün gerekçesine baktığımızda bu konuda yetkili organın; yönetim kurulu veya başka bir organ olduğu ifade edilmiştir. “*Yönetim kurulunun görevleri ve yetkileri*”ne ilişkin esasların yer aldığı TTK m. 374’le beraber TTK m. 428’i değerlendirdiğimizde yönetim temsilcisini belirleme yetkisinin sadece yönetim kuruluna ait olması gerektiği kanısındayız. Bu nedenle gerekçede yer alan “*....başka bir organ*” ifadesinin gereksiz olduğu ve karışıklığa neden olduğu görüşündeyiz.

- Yönetim temsilcisinin temsil ettiği pay sahipleri adına genel kurulda oylarını bildirgesine uygun bir şekilde kullanması ve ilgili diğer işlemleri yapması gerektiği TTK m. 428/1’de düzenlenmiştir. Ancak yönetim temsilcisi anonim ortaklık genel kurulunda sadece temsilciye veya hem pay sahibi hem de temsilciye her halükarda yönetim kurulunun ibrasına ilişkin yapılan oylamaya, oylamanın geçerliliğinin etkilenmemesi bakımından katılmaması gerektiği görüşündeyiz.

- Yönetim temsilcisinin ortaklığın önerileri doğrultusunda oy kullanmasından dolayı tarafsız olması beklenemez. Bu durum yönetim lehine gücün kaymasına ve temsil yetkisini veren pay sahiplerinin haklarının zedelenmesine neden olabilir. Bu nedenle ortaklıkla herhangi bir şekilde ilişkisi bulunan yönetim temsilcisinin, pay sahipleri ile ortaklık arasındaki menfaat çatışmalarında temsil ettikleri pay sahiplerini korumak amacıyla TTK’da yönetim temsilcisine yetki vermek istemeyen pay sahipleri için bağımsız temsilci seçeneğiyle bir olanak sağlamış olmaktadır.

- Bağımsız temsilcinin bağımsızlığı Kanunda bulunan bazı hükümler nedeniyle tartışmalı hale gelmektedir. Şöyle ki; bağımsız temsilcinin ortaklıkla her ne kadar görünürde bir ilişkisi bulunmasa da ortaklık tarafından, yani mevcut yönetim kurulu

tarafından pay sahiplerine tavsiye edilecek olması bu kişinin bağımsızlığını şüpheye düşürebilir. Fikrimizce bağımsız temsilcinin yönetim kurulu tarafından seçilmesinde olduğu gibi genel kurul tarafından seçilmesi dahi, temsilcinin bağımsızlığını garanti altına almayacağından bağımsız temsilci terimi yerine başka bir terimin tercih edilmesi isabetli olurdu. Yine bağımsız temsilcinin ortaklıkta pay sahibi olmasının temsilcinin bağımsızlığına gölge düşürüp düşürmeyeceği sorgulanabilir. Fikrimizce her ne kadar bağımsız temsilcinin bağımsızlığı konusunda şüpheler oluşsa da temsilcinin pay sahibi olması konusunda bir sınırlama getirilemeyeceğinden bağımsız temsilcinin pay sahibi olan ya da olmayan kişiler arasından seçilmesinde herhangi bir sınırlama getirilememelidir. Eğer yine de pay sahipleri bağımsız temsilcinin bağımsızlığı konusunda şüpheye düşerlerse TTK m. 428/2’de ifade edilen kurumsal temsilciyle temsil edilme yolunu seçebilirler.

- Ortaklık yönetim kurulunun, bağımsız temsilci önerme yükümlülüğünden kurtulmak için yönetim temsilcisini önermekten kaçınması, ihmal etmesi ya da kendisine verilen bu olanağı kötüye kullanması gibi haller ortaya çıkabilir. Kanun koyucu bu ihtimalin doğabileceğini tahmin ederek, kurumsal temsilci (TTK m. 428/2) kurumunu getirmiştir. Kurumsal temsilci her ne kadar düzenleniş amacı ve ulaştığı sonuç bakımından Amerikan Hukukunda düzenlenen Proxy sisteminin görünüş biçimi olsa da, usul ve esaslar bakımından farklı ve Türk Hukukuna özgü bir temsilcilik türüdür.

- Kurumsal temsilcinin saf bir pay sahipliği girişimi olduğu TTK m. 428/2’de ifade edilse de, sadece pay sahibi olanlardan değil pay sahibi olmayanlardan da seçilebileceğinden, ayrıca kurumsal temsilciliğe istekli olanlar pay sahipleri tarafından önerilebileceği gibi kurumsal temsilci olmaya istekli olanların da şahsen ortaklığa başvurarak kurumsal temsilci olabilmesi nedeniyle kurumsal temsilcinin saf pay sahipliği girişimi olduğu söylenemez.

- TTK m. 428/2 gerekçesinde kurumsal temsilcinin getirilme amacının her ne kadar yönetim kurulundan bağımsız hareket edebilmeleri olduğu belirtilse de söz konusu hüküm kurumsal temsilin işlemlerini yönetim kuruluna bırakan esaslar içermektedir. Bu nedenle kurumsal temsilcinin gerekçede belirtildiği gibi ortaklık yönetiminden bağımsız olup olmadığı sorgulanabilir. Kurumsal temsilin işleyişinde

yönetim kurulunun bazı görevleri üstleniyor olmasının dışında yönetim kurulunun bu kişilerin belirlenmesinde başkaca herhangi bir etkisi olmadığından kurumsal temsilcilerin bağımsızlığının etkilenmediği fikrindeyiz.

- Kurumsal temsilcilik görevine talip olacak kişiler için TTK m. 428/2’de öngörülen ilanın öğretide sadece pay sahiplerine hitap ettiği görüşü yer alsa da TTK m. 428/1 gerekçesi nedeniyle bu ilanın hem pay sahiplerine hem de pay sahibi olmayanlara hitap ettiği görüşündeyiz. Ayrıca kurumsal temsilci olarak birden fazla kişinin önerilebilmesinde herhangi bir engel olmadığı kanısındayız. Pay sahipleri tarafından kurumsal temsilci olarak önerilen kişinin bu öneriye karşı bir onayı aranmamaktadır. Üstelik Kanunda bu konuda istek ve bilgisi olmayan kişinin herhangi bir ortaklığın genel kurul çağrısında kurumsal temsilci sıfatıyla kimlik ve iletişim bilgilerinin yayınlanmasına engelleyici bir düzenleme de bulunmamaktadır. Bu durumda bir kişiyi bilgisi veya isteği dışında aday gösteren pay sahibi veya pay sahiplerinin vekâletsiz iş gören konumundadır. Bu durumu öğrenen kişi eğer bu görevi yapmak istemiyorsa ortaklığa en kısa sürede durumu bildirmeli ve bildirge yayınlamamalıdır.

-TTK m. 428/2 hükmünde yönetim temsilcisi atamayan ortaklığın bağımsız temsilciyi de tayin etmemesi halinde ortaklığın söz konusu hükümde yer alan kurumsal temsilciye ilişkin ilanı yapıp yapmayacağı belirsizdir. İkinci fıkranın başlangıcında “bundan başka” vurgusu, sadece ilk fıkranın uygulandığı olasılıklarda kurumsal temsilciyle ilgili ikinci fıkra hükmünün devreye gireceği şeklinde bir izlenim yaratmaktadır. Buna karşılık, TTK m. 428/1 gerekçesini incelediğimizde “*şirketin (yönetimin) bağımsız temsilci önerisi zorunluluğundan kurtulmak amacı ile organın temsilcisi göstermemesi mümkündür. Ancak, yönetim bu yola başvurursa bile maddenin üçüncü fıkrasındaki kurumsal temsilciler ortaya çıkabilir ve bildirge zorunluluğu gene söz konusu olabilir*” şeklindeki açıklamalar bu izlenimin aksine kurumsal temsilciye ilişkin düzenlemenin ilk fıkradan bağımsız olduğunu ortaya koymaktadır. Öyleyse ikinci fıkranın başındaki “bundan başka” ifadesinden yönetim temsilcisi ve bağımsız temsilci dışında farklı bir temsil çeşidinin düzenlendiği anlaşılmalıdır. Bu nedenle, yönetim temsilcisi ve bağımsız temsilci atanmaksızın ortaklık sadece kurumsal temsilciye ilişkin ilanı yapabilmelidir.

- Yönetim kurulu, kurumsal temsilciliğe talip olanlar ile pay sahiplerinin bu görev için önerdikleri kişileri TTSG’de yayımlanacağı ve bunların ortaklığın internet sitesinde yer alacağı tarihten en az kırk beş gün önce, yapacağı bir ilan ve internet sitesine koyacağı yönlendirilmiş bir mesajla bildirmeye çağırır. Aksi halde, kurumsal temsilci olarak vekâlet istenemez veya vekâlet toplanamaz. Burada görüleceği üzere kurumsal temsilciliğe istekli olanlar için yapılacak ilanın bu kadar çeşitli vasıtalarla yapılması ortaklık için hem zahmetli hem de mali külfete neden olabilecektir. Bu nedenle söz konusu duyuruların sadece ortaklık web adresinde yapılması ya da ortaklık sözleşmesiyle belirlenen şekilde yapılması gibi birden fazla ilan çeşidi yerine ortaklık için hangisi uygunsa sadece o araç/araçlarla yapılmasının daha yerinde olacağı kanaatindeyiz.

- SPK II-30.1 Sayılı Tebliğ m. 11-14 arasında TTK m. 428/1 ve 2’de belirtilen kurumsal temsilciye benzer çağrı yoluyla vekâlet toplayanlar ve sonrasında yönetim (organın) temsilcisine benzer yönetim temsilcisi kavramı düzenlenmiştir. TTK m. 428/2 gerekçesinde çağrı yoluyla vekâlet toplayanların bir bildirge bağlamında temsil yetkisi talep etmemesi bakımından kurumsal temsilcilerden ayrıldığına değinilmiştir. Ancak gerekçedeki bu iki temsilci arasındaki farkı açıklayan ayrımın doğru olmadığı fikrindeyiz. Şöyle ki, SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 12/1’de belirtildiği üzere, çağrı yoluyla vekâlet toplayanlar içeriği aynı olan bilgi formu ve vekâlet formu adı altında iki ayrı form kullanmak zorunda olup; bilgi formunda gündem maddelerine ilişkin hangi yönde oy kullanacaklarını belirtmelidir. Ayrıca çağrı yoluyla vekâlet toplayanlar gündem maddelerine ilişkin hangi yönde oy kullanacaklarını ilan etmelidirler. Dolayısıyla çağrı yoluyla vekâlet toplayanların pay sahiplerinden vekâlet toplaması yolunu toplu temsilcilerin bir bildirge bağlamında talep etmesine benzemektedir. Ancak şu konuda farklılık vardır; çağrı yoluyla vekâlet toplayanların toplantı tarihinden üç gün öncesine kadar yetki toplama girişiminde bulunabilmesine karşılık, kurumsal temsilci olmaya isteklilerin yönetim kurulunun çağrısından itibaren en geç yedi gün içinde ortaklığa başvurması gereklidir.

- HAAO’lar için SPK II-30.1 sayılı Tebliğ’de yönetim temsilcisi ilk kez düzenlenmiştir. Yönetim kontrolünü elinde bulundurmayan kişiler tarafından çağrı yoluyla vekâlet toplama girişiminde bulunulması durumunda, ilgili ortaklık yönetim kurulu tarafından çağrı yoluyla vekâlet toplama girişiminde bulunmak üzere önerilen bu

kişiyse, yönetim temsilcisi denir (SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 4/1-k, m. 12/6). Yönetim temsilcisi, TTK m. 428/1’de yer alan yönetim (organın) temsilcisi ile benzerlik gösterse de bağımsız temsilci gösterme zorunluluğu olmaması bakımından farklılık göstermektedir.

- Pay sahibinin ve temsilcinin temsil yetkisine ve vekâlet sözleşmesine dayanan bir takım borçları ve yükümlülükleri bulunmaktadır. Pay sahibinin öncelikli borcu temsilciye yaptığı iş karşılığı belli bir ücret ödemesidir. Bunun dışında temsilcinin yaptığı masrafları ve verdiği avansları ödemekle yükümlüdür. Temsilcinin ise pay sahibine karşı TBK hükümlerine göre sadakat ve özen borcu, işi şahsen ifa borcu, vekâlet verenin talimatına uygun olarak hareket etme yükümü, hesap verme borcu ve aldıklarını iade borcu bulunmaktadır. Bununla birlikte TTK’ya göre bildirim yükümlülüğü ve bildirge hazırlama ve ilan etme yükümlülüğü de bulunmaktadır.

- Bireysel temsilcilerden olağan temsilci, ortak temsilci ve tevdi eden temsilcisi ile pay sahibi arasındaki hukuki ilişkinin niteliği vekâlet sözleşmesi olduğundan TBK m. 502/3 hükmü gereği aralarında eğer sözleşme varsa temsilci ücrete hak kazanabilir. Bununla birlikte taraflar arasında bir anlaşma yoksa ücret ancak teamül varsa istenebilir. Tarafların ücret ödenmesinde anlaşmış ama tutarı konusunda bir anlaşmaya varamamış olmaları halinde ödenecek ücret doktrinde tartışmalıdır. Bu noktada ücret tutarının tespitine yönelik bir kanun boşluğu söz konusu olduğundan, bunun hâkim tarafından TMK m. 1/2 uyarınca doldurulması gerektiği kanısındayız. Burada kural koyma faaliyetindeki hâkimin kıyas yoluyla yararlanacağı hüküm ise, ücretin belirlenmesine ilişkin TBK m. 522 hükmü olmalıdır.

- TTK m. 428/3/ilk cümlede; kurumsal temsilciliğin, bir pay sahipliği girişimi olduğu; meslek olarak ve ivaz karşılığı yürütülemeyeceğine hükmedilmiştir. Dolayısıyla kurumsal temsilci ile pay sahibi arasında her ne kadar vekâlet sözleşmesi olsa da kurumsal temsilci ücret talep edemeyecektir. Burada kurumsal temsilciyle ifade edilmek istenen TTK m. 428/2’de belirtilen kurumsal temsilcidir. TTK m. 428/2’de belirtilen kurumsal temsilci dışındaki yönetim temsilcisi ve bağımsız temsilci temsilciliği bir meslek ve ücret karşılığında yapabilmelidir. Bu yüzden yönetim temsilcisi ve bağımsız temsilciyle pay sahibi arasındaki hukuki ilişkinin niteliği vekâlet sözleşmesi olması sebebiyle aralarında sözleşme veya teamül varsa temsilci ücrete hak kazanacaktır (TBK

m. 502/3). Yönetim temsilcisinin ve bağımsız temsilcinin ücrete hak kazanması bakımından bir teamülden söz edilemeyeceği için sadece söz konusu hükümdeki “*aralarında sözleşme varsa*” ifadesi dikkate alınmalıdır. Bu nedenle yönetim temsilcisi ve bağımsız temsilciyle pay sahibi arasında ücret ödenmesine ilişkin sözleşme varsa ücret talep edebilmelidir. Günümüzde uygulamada ücretli vekâlet sözleşmeleri ücretsiz olanlara oranla daha çok önemli bir yer tutmakta ve müvekkilin ücret ödeme borcu sözleşmenin en önemli unsurlarından birini teşkil etmektedir. Dolayısıyla kurumsal temsilcinin ücret alamamasının yanı sıra yaptığı giderleri ve verdiği avansları bile isteyememesi bu temsilcilerin her ne kadar pay sahibi olmayanlardan da oluşabilmesine imkân verilmişse de sadece pay sahipleri tarafından tercih edilmesine hatta kimi hallerde pay sahipleri tarafından da tercih edilmemesine neden olacaktır.

- SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 11/2/cüm. 2 ve 3'te TTK m. 428/3'e benzer ifadeler vardır. Bu nedenle çağrı yoluyla vekâlet toplayanlar da kurumsal temsilci gibi çağrı yoluyla vekâlet toplamayı meslek ve ivaz karşılığı yürütemeyeceği gibi, pay sahibinden herhangi bir talepte bulunamaz. Tebliğ'de yönetim temsilcisi bakımından bu konuyla alakalı bir düzenleme bulunmasa da pay sahiplerinden ücret isteyemeyen çağrı yoluyla vekâlet toplayanlar karşısında yönetim kurulunun önerisi konumundaki yönetim temsilcisinin pay sahiplerinden evveliyatla ücret isteyemeyeceği görüşündeyiz.

- Kurumsal temsilcinin TBK m. 510'u ileri sürerek temsil ettiği pay sahiplerinden herhangi bir talepte bulunamayacağı TTK m. 428/3/cüm. 2'de açıkça düzenlenmiştir. Burada ifade edilen kurumsal temsilci TTK m. 428/2 anlamında kurumsal temsilcidir. Buna göre, kurumsal temsilci yaptığı masraf ve verdiği avansları pay sahiplerinden isteyemeyecektir. Yine TTK m. 428/3 hükmüne benzer şekilde HAAO'larda SPK II-30.1 sayılı Tebliğ m. 12/8 hükmü nedeniyle kurumsal temsilcinin yanı sıra çağrı yoluyla vekâlet toplayanlar ve yönetim temsilcisi temsil belgelerinin hazırlanması, bildirge yayınlanması (TTK m. 430), gazete ve dergilerde yapılan ilan gibi yaptığı masrafları pay sahibinden veya ortaklıktan talep edemeyecektir. Fikrimizce kurumsal temsilci, çağrı yoluyla vekâlet toplayanlar ve yönetim temsilcisi temsilcilik faaliyetinden kaynaklanan [yaptığı bildirgenin yayımlanması gibi (TTK m. 430)] yaptıkları masrafları talep edebilmelidirler. Çünkü bu temsilciler temsilcilik faaliyeti için hem ücret almaz hem de yaptığı masraflar ödenmezse bu temsilciliklere olan ilginin azalmasına ve hatta bu temsilciler için kimsenin gönüllü olmamasına neden olacak ve

dolayısıyla kanun koyucunun güç boşluğu için getirdiği bu temsilciler amaca hizmet edemeyecektir. Dolayısıyla TTK m. 428/3'te ve SPK II-30.1 sayılı Tebliğ'de söz konusu temsilcilerin yaptığı masrafları alabilmeleri yönünde bir değişiklik yapılmalıdır.

-Yönetim temsilcisi ve bağımsız temsilci, TTK m. 428/3'te ifade edildiği üzere pay sahipliği girişimi olmadığı için bu temsilcilerin yaptıkları masrafları ve verdikleri avansları pay sahiplerinden değil ortaklıktan talep etmesi gerekmektedir. Ortaklık yapılan masrafları sözleşme gereği veya olağan durum gereği tespit edip ödemelidir. Bu da her bir somut olaya göre belirlenmelidir. Olağan temsilci ve tevdi eden temsilcisi ile SPK II-30.1 sayılı Tebliğ'de düzenlenen bireysel temsilciler bakımından yaptığı masrafları ve verdiği avansları isteyebilmeleri konusunda engelleyici bir düzenleme bulunmadığından bunları TBK m. 510/1 hükmü gereği pay sahibinden talep edebilmelidirler. Eğer temsilcilerin talimata uymamaları temsil yetkisinin kötüye kullanımını oluşturuyorsa vekâletin gereği gibi ifa edilememesi nedeniyle yapılan masraf ve verilen avanslar pay sahibinden istenemeyecektir.

- TBK m. 510/2 hükmüne göre vekil, vekâletin ifası sebebiyle uğradığı zararın giderilmesini vekâlet verenden isteyebilir. Ancak vekâlet verenin kusuru bulunmadığını ispat ederek bu sorumluluktan kurtulabileceği düzenlenmiştir. Kurumsal temsilci TTK m. 428/3 hükmü gereği yaptığı giderler ve verdiği avansları isteyemediği gibi, vekâletin ifası sebebiyle uğradığı zararın giderilmesini de isteyemeyecektir. Ancak ücretli vekâlette kusura dayanan sorumluluk kurumsal temsilci de ücretsiz vekâlet olduğu için hakkaniyete dayanan sorumluluğa uygun yorum yapılarak, pay sahibi kusursuz olduğunu kanıtlasa bile hâkimin takdir edeceği zararı pay sahibi gidermekle yükümlü olmalıdır. Bununla birlikte çağrı yoluyla vekâlet toplayanlar ve yönetim temsilcisi için Tebliğ'de özel bir düzenleme olmadığı için ve yine bireysel temsilcilerle ilgili olarak TBK m. 510/2 hükmü uygulandığında pay sahibi kusurunun olmadığını ispat edemediği sürece temsilci uğradığı zararın karşılanmasını talep edebilmelidir. Tazminat borcu temsilcinin zarara uğradığı tarihten itibaren muaccel olur; bu muaccellik vekâletin ifasının tamamlanmış olmasına bağlı değildir. Ayrıca zararın doğduğu günden başlamak üzere tazminat borcuna faiz yürütülmelidir.

- Temsilcinin yükümlülüklerinden birisi de TTK m. 431'de düzenlenen bildirim yükümlülüğüdür. Bildirim yükümlülüğünün Kanunda ortaklığa yapılacağı

belirtilmiş ama hangi organa yapılacağı açıklanmamıştır. Doktrinde bildirimin genel kurul toplantı başkanına yapılmasını uygun görenler olduğu gibi, yönetim kuruluna yapılması fikrini ileri süren de vardır. Fikrimizce anonim ortaklığın yönetim kurulu tarafından yönetilip, temsil olunacağı TTK m. 365'te hüküm altına alındığından bildirim de yönetim kuruluna yapılmalıdır. Toplantı başkanı, esas sözleşmede aksine hüküm yoksa kural olarak toplantı başladıktan sonra genel kurul tarafından seçildiği için (TTK m. 419/1) toplantı başkanına bildirimin yapılması zaman bakımından uygulamayı zorlaştıracığından ayrıca toplantı yetersayılarının tespiti bakımından bildirimin genel kurul toplantısı başlamadan önce bilinmesinde fayda olmasından dolayı bu kişiye yapılmaması gerektiği görüşünderiz. Bu nedenle bildirim yükümlülüğünün kime yapılacağı konusunda AŞ GK Yön'ne ilave bir hüküm getirilmelidir.

- TTK m. 431/2/ilk cümlede *“toplantı başkanı bu bildirimleri açıklar”* ifadesinde bildirimlerin açıklanmasıyla ilgili olarak zaman konusunda net bir ifade içermediğinden bildirimin en geç ne zamana kadar yapılacağı öğretide tartışmalıdır. Fikrimizce AŞ GK Yön m. 24/1'de toplantı gündeminin görüşülmesine başlanmadan önce, bildirimlerin doğrudan veya pay sahiplerinden birinin talebi üzerine toplantı başkanı tarafından açıklanması gerektiği düzenlemesinden dolayı, en geç toplantı gündeminin görüşülmesine başlanmadan önce bildirimlerin yapılması gerekmektedir.

- Yine bildirge konusunda TTK m. 428/4'te yer alan düzenlemeye göre; bildirgenin pay sahipleri tarafından kurumsal temsilciye verilmiş talimat yerine geçeceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümde geçen kurumsal temsilci ifadesi TTK m. 428/4 gerekçesinden anlaşılacağı üzere yönetim temsilcisi, bağımsız temsilci ve kurumsal temsilciyi kapsar şekilde anlaşılmalıdır. Dolayısıyla tüm toplu temsilciler için bildirge talimat yerine geçecektir. Fikrimizce tüm toplu temsilcilerin bildirgesi kural olarak (TTK m. 428/4) talimat yerine geçtiğinden bildirgedeki konuların içeriğiyle ilgili olarak pay sahipleri tarafından bu konuda talimat verilemeyecekken; bildirgenin kapsamadığı veya bildirgeyle çelişmeyen konularda talimat verilebilecektir. Örneğin gündem maddesindeki herhangi bir konuyla ilgili olarak toplu temsilci bildirgesinde görüşünü belirtmemişse bu konuda pay sahibi temsilciye talimat verebilmelidir. Yine temsilcinin bildirgede gündem maddesiyle ilgili olumsuz görüşü var ama muhalefet şerhi yoksa bu konunun içeriğiyle ilgili pay sahibi temsilciye bildirgeyle çelişmeyen talimat verebilmelidir.

- Kurumsal temsilcilerin hazırladıkları bildirgelerin pay sahiplerinin talimatı yerine geçtiği göz önüne alınırsa (TTK m. 428/4); kural olarak toplu temsilcilerin bildirgenin aksine oy kullanmamaları gerekmektedir; bildirgeye aykırılık talimata aykırılık olarak değerlendirilmelidir. Çünkü bildirge kurumsal temsilcinin kendisine temsil yetkisi veren pay sahiplerine karşı taahhüdü, bir anlamda onların kendisine verdikleri talimatın ifadesidir. Dolayısıyla bildirgenin ihlali talimatın ihlalidir. Kurumsal temsilcinin bildirgeye aykırı oy kullanması oyu geçersiz kılmaz. Temsilcinin bildirgesine/talimata aykırı oyu geçerli sayıldığı için, temsilci aracılığıyla genel kurula katılan pay sahipleri, genel kurul kararının iptali davası açamayacağı gibi, yönetim kurulu üyelerine karşı sorumluluk davası açamazlar. Ancak temsil edilenin temsilciye karşı hakları saklıdır (TTK m. 427/1).

- Genel kurul toplantısına katılma ve oy kullanma yetkisi kural olarak pay sahipleri ile bunların yetkili temsilcilerine aittir. Buna rağmen yetkisiz temsilci genel kurula katılmışsa burada alınan kararların alınmasına etkili olduğunun ileri sürülmesi halinde alınan kararlar aleyhine iptal davası açabileceklerdir. Yine bağımsız temsilcinin atanmaması ya da zamansız istifasına rağmen genel kurul toplantısı yapılmışsa bu durum kararların alınmasında da etkiliyse TTK m. 446/1-b hükmü gereğince alınan genel kurul kararları iptal edilmelidir.

- Toplu temsilci ve tevdi eden temsilcilerinin bildirimde bulunmaması hali TTK m. 431/1'de, yetkisiz katılmaya dair hükümler çerçevesinde bu kurulda alınan genel kurul kararlarının iptal edileceği şeklinde düzenlenmiştir. Ancak bu yaptırımın ağır olduğu fikrindeyiz. Bunun yerine bildirimi yerine getirmeyen temsilcilerin genel kurula alınmaması gibi daha hafif bir yol tercih edilse daha yerinde olacaktır.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Burak, *Sermaye Piyasası Hukuku*, Adalet Yayınevi, Ankara 2017.
- Akıncı, Şahin, *Borçlar Hukuku Bilgisi* (6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerine Göre Hazırlanmış), 7. Baskı, Sayram Yayınevi, Konya 2012.
- Akbıyık, Cem, *Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisi*, XII Levha Yayınları, İstanbul 2012.
- Ahern, Deirdre ve Karen Maher, “The Continuing Evolution of Proxy Representation”, *Journal of Business Law*, 2011, S. 2, s. 125-143.
- Akcan, Recep, “Vekilin Başkasını Tevkil Etme Yetkisi”, *SÜHFD*, C. 9, 2001, s. 7-29.
- Akipek, Şebnem, *Alt Vekâlet*, Yetkin Yayınları, Ankara 2003.
- Akyol, Şener, *Türk Medeni Hukukunda Temsil*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009.
- Altaş, Soner *Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketler (Açıklamalı, İctihatlı, Örnekli)*, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 7. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara 2016.
- Ansary, Tuğrul, *Anonim Şirketler Hukuku*, Beşinci Baskı, Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara 1975.
- Antalya, Gökhan, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler (Temel Kavramlar, Sözleşmeden Doğan Borç İlişkileri)*, C. I, Legal Yayıncılık, İstanbul 2015.
- Antalya, Gökhan, *Miras Hukuku*, Legal Yayıncılık, İstanbul 2015 (Antalya, *Miras*).
- Aral, Fahrettin ve Hasan Ayrancı, *6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’na Göre Hazırlanmış Borçlar Hukuku Özel İlişkileri*, 10. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2014.
- Arı, Zekeriya, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Elektronik Ortama İlişkin Hükmü (Tasarı m. 1527) ve Sanal Genel Kurul”, *EÜHFD*, C. XIII, S. 3-4, Y. Aralık 2009, s. 177-199.
- Arıcı, M. Fatih, “Ticaret Ortaklığınca Avukata Vekâlet Verilmesi ve Bu Vekâlete Organ Temsilcinin Yetkisinin Sona Ermesinin veya Sınırlanmasının Etkisi”, *Prof. Dr. Hüseyin ÜLGEN’e Armağan*, C. I, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2007, s. 127-170.

- Arkan, Sabih, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na İlişkin Değerlendirmeler”, *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı-Konferans, Bildiriler-Tartışmalar*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Yayın No: 420, 13-14 Mayıs 2005, s. 43-60.
- Arsılanlı, Halil, *Anonim Şirketler II-III, Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller*, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1960 (Arsılanlı, AŞ II-III).
- Arsılanlı, Halil, *Anonim Şirketler I*, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1959 (Arsılanlı, AŞ I).
- Arsılanlı, Halil, “Anonim Şirketlerde Umumi Heyet”, *İÜHFM*, C. XXIV, S. 1-4, s. 204-288 (Arsılanlı, *Umumi Heyet*).
- Ayan, Mehmet, *Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)*, 6098 Sayılı yeni Türk Borçlar Kanununa Göre Hazırlanmış 7. Baskı, Mimoza Yayınevi, Konya 2012.
- Ayan, Özge, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunun 428. Maddesinde Düzenlenen Organın Temsilcisi ve Bağımsız Temsilci”, *GÜHFD*, C. 16, S. 3, Y. Temmuz 2012, s. 1-46.
- Aydemir, Fatih, *Türk Hukukunda Tahkim Sözleşmesi*, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2017.
- Aydoğdu, Murat ve Nalan Kahveci, *Türk Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri (Sözleşmeler Hukuku)*, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Gözününe Alınarak Şema ve Tablolarla Açıklamalı Ders Kitabı, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 2. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara 2014.
- Aytaç, Zühtü, “Sermaye Piyasası Hukuku Bağlamında Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Pay Sahipliği Hakları”, *Avrupa Birliği Perspektifinden Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Sermaye Piyasasına Etkileri, Uluslararası Konferans*, Ankara 2010.
- Aytaç, Zühtü, “Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Düzenlenen Pay Sahipliği Haklarının Değerlendirilmesi”, *Yeni Türk Borçlar Kanunu ve Yeni Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu, Makaleler, Tebliğler*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013, s. 333-345 (Aytaç, *Pay Sahipliği Hakları*).
- Bahtiyar, Mehmet, “Bir Yetki Belgesi ile Kanıtlanan Temsil Yetkisinin Son Bulması”, *Makaleler I*, İstanbul 2008, s. 23-42 (Bahtiyar, *Temsil Yetkisi*).
- Bahtiyar, Mehmet, *6335 sayılı Kanun ile Yeni TTK’da Yapılan Değişiklikler ve İşletmeler/Şirketler için TTK’ya Uyum Takvimi*, Beta Yayıncılık, İstanbul 2012 (Bahtiyar, *Uyum Takvimi*).

- Bahtiyar, Mehmet, “6102 sayılı TK ve İkincil Düzenlemelere Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurula Elektronik Yoldan Katılma”, *Makaleler III*, İstanbul 2014, s. 353-372 (Bahtiyar, *Elektronik Yoldan Katılma*).
- Bahtiyar, Mehmet, *Ortaklıklar Hukuku*, Güncellenmiş 12. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul 2017 (Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku*).
- Bahtiyar, Mehmet ve Esra Hamamcıoğlu, *Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları*, Güncellenmiş 12. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul 2017. (Bahtiyar/Hamamcıoğlu, *GK Toplantıları*)
- Bahtiyar, Mehmet ve Esra Hamamcıoğlu “Yeni Türk Ticaret Kanuna Göre Anonim Şirket Genel Kurulunun Fiziken Yapılması”, *Makaleler III*, Beta Yayınevi, İstanbul 2014, s. 135-195 (Bahtiyar/Hamamcıoğlu, *GK’nın Fiziken Yapılması*).
- Başlamışlı, Dudu Derya, *Payları Borsada İşlem Gören Anonim Şirket Genel Kurullarında Oy Hakkının Tevdi Eden Temsilcisi Aracılığıyla Kullanılması*, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2013 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Başpınar, Veysel, *Vekilin Özen Borcundan Doğan Sorumluluğu*, Gözden Geçirilmiş, Genişletilmiş 2. Baskı, Yetkin Basımevi, Ankara 2004.
- Baygın, Cem, *Türk Miras Hukukunda Alacaklıların Korunması*, Seçkin Yayınevi, Ankara 2005.
- Belgesay, Mustafa Reşit, *Hukuki Muamelelerde Temsil*, Rıza Koşkun Matbaası, İstanbul 1941.
- Berki, Şakir, *Borçlar Hukuku “Umumi Hükümler”*, Üçüncü Tab’ı, Yargıçoğlu Matbaası, Ankara 1962 (Berki, *Borçlar Genel*).
- Berki, Şakir, *Borçlar Hukuku (Özel Hükümler)*, A.Ü. Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1972 (Berki, *Borçlar Özel*).
- Binder, Andreas, *Die Verfassung der Aktiengesellschaft*, Grösch 1988.
- Bilge, Mehmet Emin, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Temsilci Aracılığıyla Oy Vermede İnternetin Kullanımı”, *AÜEHFD*, C. VII, S. 1-2, Y. 2003, s. 341-367 (Bilge, *Temsilci*)
- Bilge, Mehmet Emin, “Pay Sahiplerinin Anonim Ortaklık Genel Kurullarına İnternet Aracılığıyla Katılımı”, *Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp’e Armağan*, C.

- I, Beta Yayınları, İstanbul 2003, s. 219-235. (Bilge, *GK'ya İnternet Yoluyla Katılım*)
- Bilgili, Fatih ve Ertan Demirkapı, *Şirketler Hukuku*, 9. Baskı, Dora Yayıncılık, Bursa 2013 (Bilgili/Demirkapı, 2013).
- Bilgili, Fatih ve Ertan Demirkapı, *Şirketler Hukuku*, 4. Basım, Dora Yayıncılık, Bursa 2015 (Bilgili/Demirkapı, 2015).
- Birsen, Kemaleddin, *Borçlar Hukuku Dersleri (Borçların Genel Hükümleri)*, Dördüncü Bası, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1967.
- Böckli, Peter, *Schweizer Aktienrecht*, 4. Auflage, Zürich 2009.
- Buchanan, Bonnie G., Jeffrey M. Netter, Annette B. Poulsen and Tina Yang, Shareholder Proposal Rules and Practice: Evidence form a Comparison of the US an UK, November 1, 2011, s. 1-72.
SSRN: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1969606 (E. T. 20.06.2017)
- Bürgi, Wolfhart F., Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch; V. Band: Obligationrecht, 5. Teil: Die Aktiengesellschaft, b/2: Art. 698-738; Schulthess & Co. AG, Zürich 1969.
- Bulut, Abdulkadir, “TTK’da Geçen Tevdi Eden Temsilcisi Kavramının Hükümü ve Anlamı”, *Terazi Hukuk Dergisi*, C. 9, S. 95, Y. Temmuz 2014, s. 47-54. (Bulut, *Tevdi Eden Temsilcisi*)
- Bulut, Abdulkadir, *Anonim Şirket Elektronik Genel Kurul Uygulamasında Pay Sahiplerinin Bilgi Alma Hakkı*, Adalet Yayınevi, Ankara 2014 (Bulut, *Bilgi Alma Hakkı*).
- Can, Mustafa, *ABD Ortaklıkları Hukukunun Tasarı Türk Ticaret Kanunundaki Ortaklıklar Hukukuna Etkileri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2009 (Can, *ABD Ortaklıkları*).
- Cihan, Hulki, *Temsil Yetkisinin Verilmesi ve Kapsamının Belirlenmesi (818 s. BK ve 6098 s. TBK yönünden Karşılaştırmalı Olarak)*, Beta Yayınevi, İstanbul 2011.
- Çalal, Salih, “Anonim Şirketlerde Tevdi Eden Temsilciliğine İlişkin Usul ve Esaslar”, *Mali Çözüm Dergisi*, Y. Mart-Nisan 2013, S. 115, s. 121-124.

- Çeker, Mustafa, “Halka Açık Anonim Şirketlerde Temsilci Aracılığıyla Oy Kullanma ve Pay Sahiplerine Çağrıda Bulunarak Vekâlet Toplanması”, *BATİDER*, Aralık 1995, C. XVIII, S. 1-2, s. 173-197 (Çeker, *Vekâlet Toplama*).
- Çeker, Mustafa, “Anonim Ortaklık Payı Üzerinde Hapis Hakkı Bulunması Halinde Oy Hakkı Kime Aittir? (Yargıtay 11. H.D.’nin Bir Kararı Münasebetiyle)”, *BATİDER*, C. XVIII, s. 4, s. 157-169 (Çeker, *Hapis Hakkı*).
- Çeker, Mustafa, *Anonim Ortaklıkta Oy Hakkı ve Kullanılması*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2000 (Çeker, *Oy Hakkı*).
- Çelik, Aytekin, *Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma*, 6335 sayılı Kanun ile Getirilen Değişikliklere Göre Güncellenmiş 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, İstanbul 2013.
- Çetin, Nusret, *Ortaklık Haklarının Elektronik Ortamda Kullanılması*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2006 (Yayımlanmamış Doktora Tezi)
- Çolgar, Emek Toraman, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Oy Hakkının Özellikleri ve Kullanılması”, *Prof. Dr. Rona Serozan’a Armağan, C. II*, İstanbul 2010, s. 1707-1750.
- Çonkar, M. Halil, *Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sifatının İspatlanması*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009.
- Çömez, Pınar, *Halka Açık Ortaklıklarda Birikimli Oy Yöntemi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2006 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Dal, Seniha, “Halka Açık Anonim Ortaklıkların Genel Kurullarında Oluşan Güç Boşluğu Sorunu ve Elektronik Genel Kurullar”, *MÜHFD*, C. 2008/1, s. 167-199 (Dal, *Güç Boşluğu*).
- Dal, Seniha, “6102 sayılı Türk Ticaret Kanunun Anonim Şirket Genel Kuruluna Özgü Düzenlemeleri”, *Prof. Dr. Erhan ADAL’a Armağan*, İstanbul 2012, s. 661-693.
- Dağ, Üner, *Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibi Açısından Oy Hakkının Kazanılması ve Kullanılması*, Beta Yayıncılık, İstanbul 1996.
- Dinç, İlhan, “Sermaye Piyasası Kurulunun Seri: IV, No:44 Sayılı Tebliği Kapsamında Çağrıda Bulunma Yükümlülüğüne İlişkin Son Gelişmeler”, *BATİDER*, 2010, C.XXVI, S. 2, s. 243-293.
- Doğanay, İsmail, *Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C. I*, 4. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul 2004.

- Dural, H. Ali, “Çağrısız Toplanan Genel Kurulda Pay Sahiplerinden Birinin Toplantıyı Terk Etmesi, Alınan Kararların Geçerliliğini Etkiler mi?”, *Prof. Dr. Ömer Teoman’a 55. Yaş Günü Armağanı C. I*, İstanbul 2002, s. 369-376.
- Eminoğlu, Cafer, *Türk Ticaret Kanunu’nda Kurumsal Yönetim (Corporate Governance)*, XII Levha Yayınları, İstanbul 2014 (Eminoğlu, *Kurumsal Yönetim*)
- Eminoğlu, Cafer, “Bir Pay Sahipliği Girişimi Olarak Kurumsal Temsilci”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Özel Sayı, C. 1, Y. 2015*, s. 1-28.
- Ercan, Tayfun, *Ticaret Kanunu Yargıtay İlke Kararları*, Adalet Yayınevi, Ankara 2014.
- Erdem,ERCÜMENT, Genel Kurulunda Yenilikler (II), *Global Enerji Dergisi*, <http://www.globalenerji.com.tr/dergide-bu-sayi/2011/5/12/genel-kurulunda-yenilikler--ii-> (E.T. 19.08.2014) (Erdem, *Yenilikler*)
- Erdem,ERCÜMENT, “İsviçre Şirketler Hukukuna İlişkin Kanun Taslağı ve Taslağın Türk Hukukuna Etkisi”, *Banka ve Ticaret Hukuku 60. Yıl Armağanı*, Ankara 2015, s. 141-191 (Erdem, *İsviçre Şirketler Hukuku*).
- Erdoğan, İhsan, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’na göre yeniden düzenlenmiştir), 2. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara 2013.
- Eren, Fikret, *Mülkiyet Hukuku*, 3. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2014 (Eren, *Mülkiyet*).
- Eren, Fikret, *Borçlar Hukuku, Özel Hükümler*, 4. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2017 [Eren, *Borçlar (Özel)*].
- Eren, Fikret, *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanuna Göre Hazırlanmış Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Yetkin Yayınları, 21. Baskı, Ankara 2017 [Eren, *Borçlar (Genel)*].
- Eriş, Gönen, *Türk Ticaret Kanunu Ticari İşletme ve Şirketler (Açıklamalı- İctihatlı-En Son Değişiklikleri ile Birlikte)*, İkinci Cilt (Ticaret Şirketleri- Madde 174-556), Gözden Geçirilmiş Güncellenmiş ve Genişletilmiş Üçüncü Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2004 (Eriş, 2004).
- Eriş, Gönen, *Ticari İşletme ve Şirketler (Gerekçeli-Açıklamalı-İctihatlı 6335 Sayılı Kanunla Güncellenmiş Yeni TTK Hükümlerine Göre)*, C. 3 (417-644 Maddeler), Seçkin Yayıncılık, İstanbul 2013 (Eriş, 2013).

- Eriş, Gönen, *Ticari İşletme ve Şirketler (Gerekçeli-Açıklamalı-İçtihatlı 6335 Sayılı Kanunla Güncellenmiş Yeni TTK Hükümlerine Göre), C. II (Madde 64- 451)*, Seçkin Yayıncılık, İstanbul 2017 (Eriş, 2017).
- Ergincan, Yakup, “Elektronik Genel Kurul Türkiye Uygulaması”, *Türkiye Kurumsal Yönetim Dergisi*, S. 18, Y. Kış 2013, s. 32-36.
- Erlüle, Fulya, “Alt Vekâlet”, *Selahattin Sulhi Tekinay’ın Hatırasına Armağan*, İstanbul 1999, s. 259-269.
- Erzurumluoğlu, Erzan, *Sözleşmeler Hukuku (Özel Borç İlişkileri)*, Yenilenmiş 5. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2015.
- Esener, Turhan, *Mukayeseli Hukuk ve Hususiyle Türk-İsviçre Borçlar Hukuku Bakımından Salahiyete Müstenit Temsil*, Ajanstürk Matbaası, Ankara 1961 (Esener, *Temsil*).
- Esener, Turhan, *Türk-İsviçre Borçlar Hukuku Bakımından Yetkisiz Temsil*, Ajanstürk Matbaası, Ankara 1963 (Esener, *Yetkisiz Temsil*).
- Eyüboğlu, Seren, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Borsaya Kote Anonim Şirketlerde Elektronik Genel Kurul Sistemi*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2014 (Yayımlanmamış Ekonomi Hukuku Yüksek Lisans Tezi).
- Falcioğlu, Mete Özgür, *6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat Kapsamında Anonim Şirketlerde Elektronik Genel Kurul*, Yetkin Yayınları, Ankara 2016.
- Gautschi, Georg, Das Depotstimmrecht der Banken, in: Probleme der Aktienrechtsrevision, Berner Tage für die Juristische Praxis, Bern 1972, s. 123-148.
- Gücük, Turgut, “Genel Kurula Katılma ve Oy Hakkının Engellenmesi”, *IV. Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu*, Ankara 1987, s. 251-282.
- Gümüş, Mustafa Alper, *Türk-İsviçre Borçlar Hukukunda Vekilin Özen Borcu*, Beta Yayıncılık, İstanbul 2001.
- Gümüş, Mustafa Alper, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler Cilt II*, 3. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014 [Gümüş, *Borçlar (Özel)*].
- Gümüş, Mustafa Alper, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler Kısa Ders Kitabı*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2015 [Gümüş, *Borçlar (Kısa)*].
- Gümüş, Mustafa Alper, *Türk Medeni Hukukunda Kayyımılık*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2006 (Gümüş, *Kayyımılık*).

- Güney Akdağ, Necla, “Anonim Şirketlerde Eşitlik İlkesi”, *GÜHFD*, C. XVIII, Y. 2014, S. 3-4, s. 115-135.
- Gürpınar, Bünyamin, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Toplantılarının Şekli ve Elektronik Toplantı Sistemi”, *Prof. Dr. Nur Centel’e Armağan*, Y. 2013, C. 19, S. 2, s. 1101-1125.
- Gürsoy, Kemal T., “Vekalet Akdinin Ölüm Nedeniyle Sona Ermesi ve Sonuçları”, *Temsil ve Vekaletle İlişkin Sorunlar, Sempozyum*, İstanbul 1977, s. 1-34.
- Hamamcıoğlu, Esra, “6102 sayılı ve İkincil Düzenlemelere Göre Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında Uygulanacak Elektronik Genel Kurul Sistemi-II”, *Türk Ticaret Kanunu’na İlişkin İkincil Mevzuatın Değerlendirilmesi Sempozyumu*, Ankara 2014, s. 135-167.
- Hatemi, Hüseyin ve Emre Gökyayla, *Borçlar Hukuku (Genel Bölüm)*, 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2015.
- Hayoz-Meier, Arthur und Peter Forstmoser, *Schweizerisches Gesellschaftsrecht*, Zurich 2007.
- Helvacı, Mehmet, “Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Toplantıları ve Bu Toplantılarda Bulunacak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Komiserleri hakkında Yönetmelik” *Gereği Ticaret Ortaklıklarının Özellikle Anonim Ortaklıkların Genel Kurullarının Yapılması*, Beta Basım, İstanbul 1997.
- İlbasmış Hızlısoy, Özlem, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, Adalet Yayınevi, Ankara 2016.
- İmre, Zahit ve Hasan Erman, *Miras Hukuku*, Gözden Geçirilmiş 8. Basım, Der Yayınları, İstanbul 2011.
- İmregün, Oğuz, *Amerikan Ortaklıklar Hukukunun Ana Hatları*, İstanbul 1968 (İmregün, *Amerikan Ortaklıklar*).
- İmregün, Oğuz, *Anonim Şirketlerde Pay Sahipleri*, İstanbul 1962. (İmregün, *Pay Sahipleri*)
- İmregün, Oğuz, *Anonim Ortaklıklar Hukuku*, Yenilenmiş 4. Bası, Yasa Yayıncılık, İstanbul 1989 (İmregün, AO).
- İnan, Ali Naim ve Özge Yücel, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Türk Borçlar Kanununa Göre Güncellenip, Genişletilmiş 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2014.

- İnceoğlu, Mehmet Murat, *Borçlar Hukukunda Doğrudan Temsil*, XII Levha Yayınları, İstanbul 2009 (İnceoğlu, *Temsil*).
- İnceoğlu, Mehmet Murat, *Sermaye Piyasasında Aracı Kurumların Hukuki Sorumluluğu*, Seçkin Yayınları, Ankara 2004.
- Kaplan, İbrahim, *Banka Sözleşmeleri Hukuku, C. I*, Dayınlarlı Hukuk Yayınları, Ankara 1996.
- Kaplan, İbrahim, Portföy Yönetim Sözleşmesi, *BATİDER*, Haziran-Aralık 1995, C. XVIII, S. 1-2, s. 47-77.
- Karahan, Sami, *Şirketler Hukuku*, 1. Baskı, Mimoza Yayıncılık, İstanbul 2012.
- Karasu, Rauf, *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi*, Yetkin Yayınevi, Ankara 2009 (Karasu, *Emredici Hükümler*).
- Karasu, Rauf, “Emredici Hükümleri İlkesinin Kapalı Tip Anonim Şirketler ve Limited Şirketler Açısından Doğurduğu Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, Y. 2015, S. 2015/1, s. 115-132 (Karasu, *Öneriler*).
- Karasu, Rauf, 6102 sayılı TTK ile Anonim Şirketlerde Kurumsal Yönetim ile İlgili Getirilen Yenilikler, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 4, S. 2, Y. 2013, s. 33-60 (Karasu, *Yenilikler*).
- Karakaş, Tülay, *Portföy Yönetim Sözleşmesi*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2000.
- Karamanlioğlu, Argun, *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Temsili*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2016.
- Karayağcın, Yaşar, “İsviçre Borçlar Kanununda Anonim Şirketler Hukuku Alanında Yapılan Değişiklikler”, *BATİDER*, C. XVII, S. 1, Y. 1993, s. 5-48.
- Kayıhan, Şaban, “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve İnternet”, *BATİDER*, C. XXII, S. 1, Haziran 2003, s. 79-109.
- Kaya, Arslan, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2001/IX (Kaya, *Bilgi Alma*).
- Kaya, Mustafa İsmail, “Anonim Ortaklıkların Genel Kurul Toplantılarının İnternet Aracılığıyla Yapılması”, *AÜHFD*, Y. 2003, C. 52, S. 4, s. 211-228 (Kaya, *İnternet*).
- Kaya, Mustafa İsmail, “Pay Sahiplerinin Temsili”, *BATİDER*, Y. 2014, C. XXX, S. 4, s. 45-95 (Kaya, *Temsil*).

- Kayar, İsmail, “AO ve Kooperatiflerde Genel Kurul Toplantı ve Karar Yeter Sayılarına Uyulmamasının Sonuçları ve İptal Kararının Etkileri”, *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. III, S. 2, Y. 2008, s. 251-262.
- Kendigelen, Abuzer, *Anonim Ortaklık Payı Üzerinde İntifa Hakkı*, Beta Basım, İstanbul 1994 (Kendigelen, *İntifa Hakkı*).
- Kendigelen, Abuzer, Anonim Ortaklık Payı (Pay Senedi) Üzerinde Hapis Hakkı ve Bu Hakka Konu Oluşturan Paylardan Oy Hakkının Kime Ait Olduğu Sorunu (Yargıtay 11. H.D.’nin 07.03.1996 tarih ve E. 1995/6475, K. 1996/1468 aylık kararı üzerine bir inceleme), *BATİDER*, Y. 1997, C. XIX, S. 1, s. 105-140 (Kendigelen, *Hapis Hakkı*).
- Kendigelen, Abuzer, “Adi Şirket, Ticaret Şirketleri ve Kooperatife İlişkin Payların Devrinde Şekil”, *Makalelerim*, C. I, İkinci Bası, Arıkan Yayınları, İstanbul 2006, s. 215-243 (Kendigelen, *Payların Devri*).
- Kendigelen, Abuzer, *TTK Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, Güncellenmiş 2. Basıdan 3. (Tıpkı) Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2016 (Kendigelen, *Değişiklikler*).
- Keser Berber, Leyla, *İnternet Üzerinden Yapılan İşlemlerde Elektronik Para ve Dijital İmza*, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2002 (Berber, *İnternet*).
- Keser Berber, Leyla, “Dijital Şirket’e Geçmek İçin Sekiz Yasal Gerekçe”, *REGESTA*, S. 1, Y. Kasım 2011, s. 59-63 (Berber, *Dijital Şirket*).
- Keser Berber, Leyla ve Ümit Yayla, “Elektronik Genel Kurullar Türkiye Uygulaması”, *REGESTA*, Y. 2012, S. 3, s. 13- 47.
- Kılıçoğlu, Ahmet, *Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)*, Yeni Borçlar Kanunu’na Göre Genişletilmiş 20. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2016 (Kılıçoğlu, *Borçlar*).
- Kılıçoğlu, Ahmet M. *Miras Hukuku*, Genişletilmiş 6. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2015 (Kılıçoğlu, *Miras*).
- Kırca İsmail, Feyzan Hayal Şehirali Çelik ve Çağlar Manavgat, *Anonim Şirketler Hukuku C. 1*, Temel Kavram ve İlkeler, Kuruluş, Yönetim Kurulu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2013.
- Kırca, İsmail, Feyzan Hayal Şehirali Çelik ve Çağlar Manavgat, *Anonim Şirketler Hukuku C. 2*, Temel Kavram ve İlkeler, Kuruluş, Yönetim Kurulu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2016.

- Kocaoğlu, Necip Kağan, Anonim Şirketlerde Birikimli Oy Kullanımı, Ankara Barosu Dergisi, Y. 68, S. 2010/4, s. 103-158.
- Kocayusufpaşaoğlu, Necip, “Bir Yetki Belgesi ile Kanıtlanan Temsil Yetkisinin Geri Alınmasında Üçüncü Kişilerin İyiniyetinin Korunması Açısından BK m. 33/III, 34/III ve 37 karşısında BK m. 36/II’nin Uygulama Alanının Belirlenmesi”, *Prof. Dr. Haluk Tandoğan’ın Hatırasına Armağan*, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, 1990, s. 207-230.
- Kocayusufpaşaoğlu, Necip, Hüseyin Hatemi, Rona Serozan ve Abdülkadir Arpacı, *Borçlar Hukuku, Genel Bölüm, Borçlar Hukukuna Giriş, Hukuki İşlem, Sözleşme, C. I*, 5. Basıdan Tıpkı 6. Bası, Filiz Yayınevi, İstanbul 2014.
- Korkut, Ömer, *Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Butlanı*, Karahan Kitabevi, Adana 2012.
- Kuru Baki, Ramazan Arslan ve Ejder Yılmaz, *İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı*, Gözden Geçirilmiş, 6352 sayılı Kanunla Getirilen Yenilikler ve Yapılan Değişiklikler İşlenip Değerlendirilmiş 28. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara 2014.
- Mahmathı, Selçuk Perihan, Pay Sahiplerinin Genel Kurulda Temsili, İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2015 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Manavgat, Çağlar, “TTK Tasarısının Sermaye Piyasasını Etkileyen Yönleri”, *YÜHFD*, Y. 2005, C. II, S. 1, s. 523-535 (Manavgat, *Tasarı*).
- Manavgat, Çağlar, “Türk Ticaret Kanunu Hükümleri Çerçevesinde Sermaye Piyasası Kanunu’nun Uygulanması”, *Yeni Türk Borçlar Kanunu ve Yeni Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu*, Makaleler, Tebliğler, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013, s. 309-320 (Manavgat, *SerPK*).
- Memiş, Tekin ve Savaş Bozbel, Yeni 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu (Karşılaştırmalı-Gerekçeli-İçtihatlı ve Kavram İndeksli), C. I, Türkiye Adalet Akademisi Yayınları, Ankara 2013.
- Memiş, Tekin ve Savaş Bozbel, *Sermaye Piyasası Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2015.
- Memişoğlu, Özgür, “6102 Sayılı TTK’da Anonim Şirket Genel Kurul Toplantı Gündemi, Gündeme Bağlılık İlkesi ve İstisnaları”, *LEGAL Hukuk Dergisi*, C. 12, S. 133, Y. Ocak 2014, s. 45-105.

- Meyer, Philippe, Der unabhängige Stimmrechtsvertreter im schweizerischen Aktienrecht, Diss. Basel 2010.
- Moloney, Paul, Shareholders Rights Directive, Dublin 2009
[<http://www.dilloneustace.ie/download/1/Shareholders%20Rights%20Directive.pdf> (E.T. 20.05.2016)]
- Moroğlu, Erdoğan, “Türk Ticaret Kanunu ve Sermaye Piyasası Kanunu”, *Sermaye Piyasası Kurulu’nun 15. Yıl Sempozyumu*, Ankara 1998, s. 16-30.
- Moroğlu, Erdoğan, “Genel Kurul”, *Makaleler I*, İkinci Bası, Arıkan Yayınları, İstanbul 2001, s. 290-301 (Moroğlu, *Genel Kurul*).
- Moroğlu, Erdoğan, *Oy Sözleşmeleri*, Gözden Geçirilmiş 4. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2007 (Moroğlu, *Oy Sözleşmeleri*).
- Moroğlu, Erdoğan, *Türk Ticaret Kanunu ile Yürürlük Uygulama Kanunu Tasarıları Değerlendirme ve Öneriler*, 8. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2016 (Moroğlu, *Değerlendirme*).
- Moroğlu, Erdoğan, “Anonim Ortaklıkta Genel Kurulun Toplantıya Daveti Merasimine Aykırılığın Genel Kurul Kararına Etkisi ve Yargıtay Kararları”, *Makaleler*, İstanbul 2010, s. 171-191 (Moroğlu, *Aykırılık*).
- Moroğlu, Erdoğan, *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, Güncellenmiş ve Genişletilmiş Sekizinci Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2017 (Moroğlu, *Hükümsüzlük*).
- Narbay, Şafak, “Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu’nda (AktG) Değişiklik Yapan “Nama Yazılı Pay Senetleri Kanunu (NaStraG)”nın “Pay Defteri (Aktienbuch)” Konusundaki Yeni Düzenlemeleri”, *Prof. Dr. Hayri Domaniç’e 80. Yaş Günü Armağanı, C. I*, Beta Yayınları, İstanbul 2001, s. 365-394. (Narbay, *NYP SK*)
- Narbay, Şafak, *Anonim Ortaklıkta Pay Defteri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2003.
- Narbay, Şafak, “6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Ortaklıkta Pay ve Pay Senetlerinin Devri”, *EÜHFD*, C. XVI, S. 3-4, Y. 2012, s. 201-251. (Narbay, *Payın Devri*)
- Nilsson-Okutan, Gül, “Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Birikimli Oy”, *Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp’e Armağan, C. I*, İstanbul 2003, s. 563-601.
- Nilsson-Okutan, Gül, “Halka Açık Olmayan Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında Birikimli Oy Kullanımı”, *Türk Ticaret Kanunu’na İlişkin İkincil Mevzuatın Değerlendirilmesi, Sempozyum*, İstanbul 2014, s. 53-70.

- Nomer, Füsün, “Anonim Ortaklıkta Eşit Davranma İlkesi”, *Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Armağan*, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, İstanbul 1998, s. 464-490 (Nomer, *Eşitlik İlkesi*).
- Nomer, Haluk N., *Kişi Birliklerinde Genel Kurul Kararlarının Geçersizliğine İlişkin Temel Esaslar*, Beta Yayıncılık, İstanbul 2008 (Nomer, *Geçersizlik*).
- Nomer, Haluk N. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Gözden Geçirilmiş Ondördüncü Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2015.
- Oğuzman, Kemal ve M. Turgut Öz, *Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)*, C. 1, Gözden Geçirilmiş 13. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2015.
- Oğuzman, Kemal, Özer Seliçi ve Saibe Oktay-Özdemir, *Eşya Hukuku*, Yenilenmiş ve Mevzuata Uyarlanmış 17. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2014.
- Omağ, Merih Kemal, “Anonim Şirketler Hukukunda Eşit İşlem İlkesi”, *Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 1986, C. 1, s. 1-8.
- Öçal, Akar, “Anonim Şirketlerde Beyaza Yetki Sorunu”, *BATİDER*, Haziran 1975, C. VIII, S. 1, s. 67-71.
- Özdemir, Türkay ve İlhan Yiğit, “Anonim Şirket Genel Kurullarında Pay Sahibinin Temsili ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı”, *Prof. Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan*, C. 1, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2007, s. 433-466.
- Özdilek, Ali Osman, *Anonim Şirketlerde Genel Kurullara Elektronik Ortamlarda Katılım, Genel Kurul Kararlarının Yokluk ve Butlan Açısından Değerlendirilmesi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017.
- Özer, Işık, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirket Genel Kuruluna Elektronik Ortamda Katılım,” *BATİDER*, Y. 2009, C. XXV, S. 4, s. 623-662 (Özer, *GK’a Elektronik Ortamda Katılım*).
- Özer, Işık, *Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve Genel Kurulun Elektronik Ortamda Toplanması ve Karar Alması*, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2006 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) (Özer, *GK’nın Elektronik Ortamda Toplanması*).
- Özmen, Saba ve A. Göktuğ Kaya, “Temsil Yetkisi (Galat-ı Meşhur Olarak Vekâletname) Konusunda Yanılgılar Üzerine Düşünceler”, *LEGAL Hukuk Dergisi*, C. 112, S. 135, Y. Mart 2014, s. 3-21.
- Öztan, Bilge, *Miras Hukuku*, Beşinci Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2012.

- Özkaya, Eraslan, *Vekâlet Sözleşmesi ve Kötüye Kullanılması*, Güncellenmiş 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016.
- Paslı, Ali ve Levent Yaralı, Hangi anonim şirketlerin genel kurullarında kurumsal temsilci çağrısı yapılmalı?
(<http://www.dunya.com/hangi-anonim-sirketlerin-genel-kurullarinda-kurumsal-temsilci-cagrisi-yapilmali-184884h.htm>) (E.T. 19.08.2014)
- Paslı, Ali, “Anonim Ortaklık Genel Kurullarında Kullanılan “Oy”un Hukuki Niteliği”, *İÜHFM*, C. LXVII, S. 1-2, s. 167-182.
- Paslı, Ali, *Anonim Ortaklık Kurumsal Yönetimi, Corporate Governance*, İstanbul 2004.
(Paslı, *Kurumsal Yönetim*)
- Schleifer, Patrick, *Der gesetzliche Stimmrechtsausschluss im schweizerischen Aktienrecht*, Diss. Zürich 1993.
- Poroy, Reha, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu, *Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku*, 12. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010 (Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, 2010).
- Poroy, Reha, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu, Ersin, *Ortaklıklar Hukuku I*, Yeniden Yazılmış 13. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014 (Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, 2014).
- Poroy, Reha, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu, Ersin, *Ortaklıklar Hukuku II*, Yeniden Yazılmış 13. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2017 (Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, 2017).
- Poroy, Reha, “Halka Açık Anonim Şirketlerde Çağrı Yoluyla Oyda Vekâlet veya Hisse Senedi Toplanmasına İlişkin Sorunlar”, *Hayri Domanıç’e Armağan*, İstanbul 1985, s. 189-198.
- Pulaşlı, Hasan, *6102 sayılı TTK’ya göre Şirketler Hukuku Şerhi*, C. I-II, Değişiklikler ve İkincil Mevzuat Düzenlemeleriyle Güncelleştirilmiş 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.
- Pulaşlı, Hasan, “TTK ve Tasarıya Göre, Anonim Şirket Genel Kurullarında Oy Hakkının Kullanılması”, *Fikret Eren’e Armağan*, Yetkin Yayınları, Ankara 2006, s. 785-812 (Pulaşlı, *Oy Hakkı*).
- Pulaşlı, Hasan, *Bakanlığın İkincil Mevzuat Çerçevesinde Çıkardığı Yönetmelik ve Tebliğlere ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanuna Göre Hazırlanmış Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, Gözden Geçirilmiş, 6728 sayılı Kanunla Getirilen

- Yenilikler ve Yapılan Değişiklikler İşlenmiş Güncellenmiş ve Genişletilmiş 5. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2017 (Pulaşlı, *Genel Esaslar*).
- Pulaşlı, Hasan, Elektronik Ortam Genel Kurula İlişkin Düzenlemelerin Evrimi ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunundaki Durum, *Halil Arslanlı Bilim Arşivi*, s. 5-76. (<http://arslanlibilimarsivi.com/sites/default/files/makale/HasanPulasli-İnternetOrtamındaGenelKurul.pdf>) (E.T. 21.06.2014) (Pulaşlı, *Elektronik Genel Kurul*).
- Pulaşlı, Hasan, Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Tek Ortaklı Sermaye Şirketleri ve Buna İlişkin Bazı Özel Durumlar, *REGESTA*, S. 1 Y. Kasım 2011, s. 13-37 (Pulaşlı, *Özel Durumlar*).
- Pulaşlı, Hasan, *Bağlı Nama Yazılı Pay Senetleri*, Dayınlarlı Hukuk Yayınları, Ankara 1992 (Pulaşlı, *Pay Senetleri*).
- Raynoschek, Gustov, Die Ausübung des aktienrechtlichen Stimmrechtes durch Banken als Legitimationsträger, *Österreichisches Bank-Archiv* 1973, p. 180-186.
- Reisoğlu, Safa, Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 01.07.2012’de yürürlüğe giren Yeni Türk Borçlar Kanununa Göre Hazırlanmış Yirmüçüncü Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2012.
- Saka, Zafer, *Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2004.
- Sarı, Suat, *Vekâlet Sözleşmesinin Tek Taraflı Olarak Sona Erdirilmesi*, Beşir Kitabevi, İstanbul 2004.
- Schaad, Hans Peter, *Das Depotstimmrecht der Banken nach schweizerischem und deutschem Recht*, Zürich 1972.
- Schaad, Hans Peter, *Basler Kommentar*, 4. Auflage, Zürich 2012.
- Scherrer, Eric R., *Die Stimmrechtsausübung durch Depotvertreter*, Schulthess Juristische Medien, Diss. Zürich 1996.
- Şehirali Çelik, Feyzan Hayal, “Tek Kişilik Anonim Şirket”, *Yeni Türk Borçlar Kanunu ve Yeni Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu, Makaleler, Tebliğler*, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013, s. 293-308.
- Şener, Oruç Hami, *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku*, Gözden Geçirilmiş 3. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017.

- Şener, Oruç Hami, “Tereke Temsilcisi Atanmasına İlişkin İlke Ve Esaslar”, *Prof. Dr. Aydın Zevkliler’e Armağan, Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi*, C. 8, Özel Sayı- 2013, s. 2551-2597. (Şener, *Tereke Temsilcisi*)
- Şenocak, Kemal, “Anonim Ortaklıkta Iskat Kararının Sonuçları”, *GÜHFD*, C. XI, S. 1-2, Y. 2007, s. 279-296.
- Sertoğlu, Simge, *Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Oy Hakkının Kullanılmasında Sınırlamalar*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2007 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Sevi, Ali Murat, *Anonim Ortaklıkta Payın Devri*, Ankara 2012.
- Sirmen, A. Lale, *Eşya Hukuku*, 3. Bası, Yetkin Hukuk Yayınları, Ankara 2015.
- Songur, Damla Gülseren, *Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Temsili*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2012 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Sümer, Ayşe, “Portföy Yönetim Şirketlerinin Hukuki Sorumluluğu ve Sorumluluk Davaları”, *Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Armağan*, Beta Yayınları, İstanbul 1998, s. 525-550.
- Sümer, Ayşe, *Sermaye Piyasasında Meslek Kuralları ve Türk Hukukunda Uygulanması*, Alfa Yayınları, İstanbul 2001.
- Sungurbey, Ayfer Kutlu, *Yetkisiz Temsil*, Yasa Yayınları, İstanbul 1988.
- Süzel, Ece Baş, *Gerçek Olmayan Vekâletsiz İş Görme Ve Menfaat Devri Yaptırımı*, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2015.
- Tandoğan, Haluk, *Borçlar Hukuku-Özel Borç İlişkileri*, C. II, İstanbul 1989 (Tandoğan, C. II).
- Tanrıver, Süha, *Noterlik Açısından Vekâlet (Temsil)*, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2001.
- Taşdelen, Nihat, *AO’da Pay Sahipliği Sifatının Kazanılması*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2005.
- Tekil, Fahiman, *Anonim Şirketler Hukuku*, Alkım Yayınları, İstanbul 1998.
- Tekinalp, Ünal, “Çağrısız Toplanabilen Genel Kurul”, *İktisat ve Maliye Dergisi*, C. XV, S. 4, İstanbul 1968-1969, s. 156-160.
- Tekinalp, Ünal, “Halka Açık Anonim Ortaklıkların Genel Kurullarında Oluşan Güç Boşluğu Sorununa İlişkin Çeşitli Çözümler, Öneriler ve Eleştirisi”, *Kubalı’ya Armağan*, İstanbul 1974, s. 467-489 (Tekinalp, *Güç Boşluğu*).

- Tekinalp, Ünal, “Azınlığın Bilançonun Onaylanmasına İlişkin Müzakerelerin Ertelenmesi İstemi”, *İÜHFM*, C. XLII, S. 1-4, İstanbul 1977, s. 233-243.
- Tekinalp, Ünal, Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Yönetime Katılma Sorunları, İstanbul 1979 (Tekinalp, *Yönetime Katılma*).
- Tekinalp, Ünal, “Tarihi Gelişimi İçinde Tek Ortaklı Şirketler Sorunsalı ve Türk Hukukunun Bu Konudaki Açılımı”, *Prof. Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan, C. 1*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2007, s. 509-579 (Tekinalp, *Tek Ortak*).
- Tekinalp, Ünal, “TTK Tasarısının Sermaye Piyasasına ve Sermaye Piyasası Kanuna İlişkin Hükümleri”, *Avrupa Birliği Perspektifinden TTK Tasarısının Sermaye Piyasasına Etkileri*, Ankara 2010, s. 19-39 (Editör: Korkut Özkorkut).
- Tekinalp, Ünal, “Anonim Ortaklıkta Sermayenin Korunması İlkesi”, *Prof. Dr. Rona Serozan’a Armağan*, İstanbul 2010, s. 1681-1700.
- Tekinalp, Ünal, *Anonim Ortaklıkta Yeni Bağlam Sisteminin Esasları Pay Defteri Hukuku ile*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012. (Tekinalp, *Pay Defteri*)
- Tekinalp, Ünal, *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*, Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 4. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2015. (Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*)
- Tekinay, Selahattin Sulhi, Sermet Akman ve Haluk Burcuoğlu, *Borçlar Hukuku*, Yeniden İncelenmiş Dördüncü Bası, Sermet Matbaası, Yeniden İncelenmiş Dördüncü Bası, İstanbul 1979.
- Teoman, Ömer, *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, İstanbul 1983 (Teoman, *Oydan Yoksunluk*).
- Teoman, Ömer, “Anonim Ortaklıkta Paylar Üzerinde İntifa Hakkı Bulunması Durumunda Oy Hakkı Dışındaki Yönetim Haklarının Kimin Tarafından Kullanılacağı Sorunu”, *Otuz Yıl Ticaret Hukuku, Tüm Makalelerim*, Cilt-I-II, (1971-2001), OnikiLevha Yayınları, 2. Bası, İstanbul 2012, s. 365-375 (Teoman, *İntifa Hakkı*).
- Teoman, Ömer, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısına İlişkin Hazirun Cetveli (TTK m. 376)”, *İÜHFM*, C. LV, S. 1-2, Y. 1995-1996, s. 231-248 (Teoman, *Hazirun Cetveli*).
- Teoman, Ömer, “Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Birden Fazla Paya Sahip Olan Ortaklar Bir Öneri Konusunda Aynı Zamanda Olumlu ve Olumsuz Oy

- Kullanabilirler”, *Tüm Makalelerim, C. I-II, 1971-2001*, Beta Basım, İstanbul 2000, s. 11-29 (Teoman, *Oy Kullanma*).
- Teoman, Ömer, “Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibinin Genel Kuruldan Çıkarılması”, *Otuz Yıl Ticaret Hukuku, Tüm Makalelerim, C. I-II, 1971-2001*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2012, s. 65-78 (Teoman, *GK’dan Çıkarılma*)
- Teoman, Ömer, “Yürürlükteki Hukukumuz ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarına Katılmak Zorunda Olanlar”, *BATİDER*, Y. 2009, C. XXV, S. 4, s. 19-33 (Teoman, *GK’ya Katılma*).
- Teoman, Ömer, TTK Tasarısına Göre Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkı, *Tüm Makalelerim, C. III: 2002-2010*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010, s. 167-191 (Teoman, *Oy Hakkı*).
- Tillmann, Erich, *Das Depotstimmrecht der Banken*, Zürich 1985.
- Tunçomağ, Kenan, *Türk Borçlar Hukuku, C. I, Genel Hükümler*, Üzerinde Çalışılmış ve Geliştirilmiş Altıncı Bası, Sermet Matbaası, İstanbul 1976.
- Turanboy, Asuman, “Anonim Şirketlerde Temsilci Aracılığıyla Oy Kullanma ve Hissedarlara Çağrı Yoluyla Oyda Vekâlet”, *AÜHFD*, 1996, C. 45, S. 1-4, s. 427-438 (Turanboy, *Temsil*).
- Turanboy, Asuman, “6102 sayılı TTK’nın Sermaye Piyasası Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi”, *TTK Sempozyumu*, Ankara Barosu Yasa İzleme Enstitüsü Yayınları, Ankara 2011, s. 11-27 (Turanboy, *Değerlendirme*).
- Turgut, Melis, *Borsaya Kote Anonim Ortaklıklarda Elektronik Genel Kurul*, XII Levha Yayınları, İstanbul 2015.
- Uygur, Turgut, *Türk Borçlar Kanunu Şerhi, Cilt I, 2. Baskı*, Ankara 2012.
- Uzel, Necdet, *Anonim Ortaklıkta Esas Sözleşmesel Bağlam*, XII Levha Yayıncılık, İstanbul 2013.
- Üçışık, Güzin ve Aydın Çelik, *Anonim Ortaklıklar Hukuku, I. Cilt*, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.
- Ünal, Oğuz Kürşat, *Aracı Kurumlar (Türk ve Amerika Birleşik Devletleri Hukukunda Aracı Kurumlar)*, Yaklaşım Yayınları, Ankara 1997 (Ünal, *Aracı Kurumlar*).
- Ünal, Ahmet Cemil, *Türk ve Yabancı Hukuk Sistemlerinde CEO’nun Hukuki Konumu*, Adalet Yayınevi, Ankara 2014.

- Ünal, Mücahit, 6102 sayılı TTK ile Yapılan Değişiklikler İşlenmiş Sermaye Piyasası Araçlarının Kaydileştirilmesi, Adalet Yayınevi, Ankara 2012 (Ünal, Kaydileştirme).
- von Büren, Roland, Walter A. Stoffel, Anton K. Schnyder und Catherine Christen Westenberg, *Aktienrecht*, Schulthess Juristische Medien AG, Zürich 2000.
- von Salis, Ulysses, *Die Gestaltung des Stimm-und des Vertretungsrechts im schweizerischen Aktienrecht*, Diss. Zürich 1996.
- von Steiger, Fritz, (Çev. Tahir Çağa) *İsviçre’de Anonim Şirketler Hukuku*, Yeniden Gözden Geçirilerek Tamamlanmış Üçüncü Bası, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1968.
- Waidacher, Reto, *Institutionelle Stimmrechtsvertretung*, Zürich 1997.
- Yalçınduran, Türker, *Vekâlet Sözleşmesinde Ücret*, Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara 2007.
- Yanlı, Veliye, “TTK Tasarısında Halka Açık Anonim Şirketler ve Kamunun Aydınlatılması”, *Avrupa Birliği Perspektifinden TTK Tasarısının Sermaye Piyasasına Etkileri*, Ankara 2008.
- Yanlı, Veliye/Akın, Yusuf, Yeni Türk Ticaret Kanunu Dünya Değişiyor Ya Siz? <https://www.kpmg.com/TR/tr/Issues-And-Insights/ArticlesPublications/Documents/Yeni-TTK-Dunya-Degisiyor-Ya-Siz.pdf> (E.T. 25.08.2014)
- Yasaman, Hamdi, *Menkul Kıymetler Borsası Hukuku*, Türkmen Kitabevi, İstanbul 1992.
- Yasaman, Hamdi, “Sermaye Piyasası Hukuku’nun Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Üzerindeki Etkileri ve Sermaye Artırımı”, *Prof. Dr. Erdoğan Teziç’e Armağan*, Galatasaray Üniversitesi Yayınları Armağan Serisi No:5, İstanbul 2007, s. 847-860.
- Yavuz, Cevdet, *Türk-İsviçre ve Fransız Medeni Hukuklarında Dolaylı Temsil*, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1983. (Yavuz, Dolaylı Temsil)
- Yavuz, Cevdet, Faruk Acar ve Burak Özen, *Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler)*, Yenilenmiş 9. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul 2014.
- Yavuz, Nihat, *6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu Şerhi, C. 1*, Adalet Yayınevi, Ankara 2013. (Yavuz, C. 1)
- Yavuz, Nihat, *6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu Şerhi, C. 2*, Adalet Yayınevi, Ankara 2013. (Yavuz, C. 2)

- Yayla, Ümit, *6102 Sayılı TK Uyarınca Borsaya Kote Ortaklıkların Genel Kurul Toplantıları*, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2011. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) (Yayla, *Borsaya Kote Ortaklıklar*)
- Yayla, Ümit, *Anonim Ortaklık Genel Kurulları- Elektronik Genel Kurullar*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2013. (Yayla, *Genel Kurul*)
- Yeşiltepe, Salih Önder, *AB ve Türk Hukukunda Çağrı Yoluyla Ortaklık Paylarının Toplanması*, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2011.
- Yıldırım Yanlı Veliye, “Halka Açık Anonim Ortaklıklar Genel Kurullarında Vekâleten Oy Kullanma Konusundaki Yeni Düzenleme”, *Selim Kaneti’ye Armağan*, Aybay Yayınları, İstanbul 1996, s. 112-118.
- Yıldız, Şükrü, *Anonim Ortaklıkta Pay Sahipleri Açısından Eşit İşlem İlkesi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2004.
- Yiğın, Ali, *Anonim Şirketlerde Gündeme Bağlılık İlkesi*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1988 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Yiğit, İlhan, *Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2005.
- Zetzsche, Dirk, Virtual Shareholder Meetings and the European Shareholder Rights Directive- Challenges and Opportunities, CBC-RPS No. 0029, SSRN: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=996434 (E. T. 29.09.2017)
- Zevkliler, Aydın ve K. Emre Gökyayla, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, 16. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2016.
- Zevkliler, Aydın, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, 16. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2016.

EKLER**EK-1**

**Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Toplantıları ve Bu Toplantılarda
Bulunacak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelik**

VEKÂLETNAME

Hissedarı bulunduğum Anonim Şirketinin tarihinde.....adresinde saat.....de yapılacak yılına ait olağan/olağanüstü genel kurul toplantısında beni temsil etmeye ve gündemdeki maddelerin karara bağlanması için oy kullanmaya'yı vekil tayin ettim.

Vekâleti Veren

İsim İmza Tarih

Vekâleti Veren

Sermaye Miktarı:

Hisse adedi :

Oy miktarı :

Adresi :

Not: Vekâletnamenin noter tasdiksiz olması halinde vekâleti verenin noter tasdikli imza sirküleri vekâletnameye eklenecektir.

EK-2

MKK Bireysel İşlemler Kılavuzu

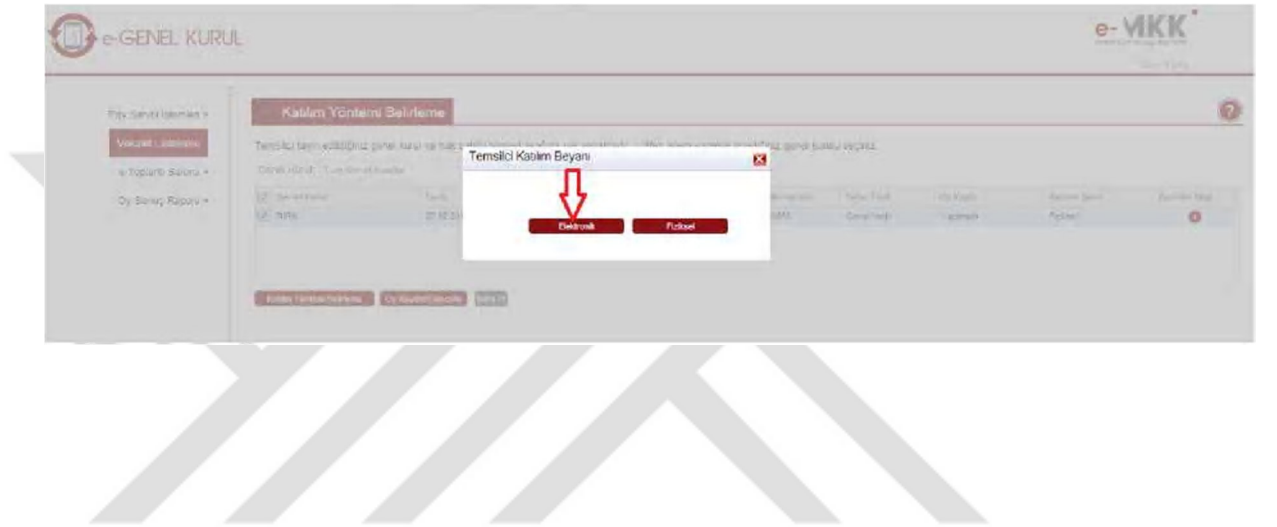
Katılım Yöntemi Belirleme Ekran Görüntüsü

(e-Genel Kurul Pay Sahibi/Bireysel Temsilci İşlemleri Kullanıcı Kılavuzu, s. 12)

The screenshot shows the 'Katılım Yöntemi Belirleme' (Participation Method Selection) screen in the e-Genel Kurul system. The interface includes a sidebar on the left with the following menu items: 'Pay Sahibi İşlemleri', 'Vekalet Listeleme', 'e-Toplantı Salonu', and 'Oy Sonuç Raporu'. The main content area is titled 'Katılım Yöntemi Belirleme' and contains the following information:

- Genel Kurul Bilgileri:** TURK, 26.02.2014, Olağan Genel Kurul
- Katılım Yöntemi:**
 - ☒ Elektronik yöntemle kendim katılacağım
 - ☐ Atadığım temsilci/vekil katılacaklar
- Buttons:** 'Evet' (Yes) and 'Hayır' (No). A red arrow points to the 'Evet' button.

The bottom of the screen features a series of diagonal gray bars.

EK-3**Temsilcinin Katılım Yönteminin Belirlenmesine İlişkin Ekran Görüntüsü****(e-Genel Kurul Pay Sahibi/Bireysel Temsilci İşlemleri Kullanıcı Kılavuzu, s. 19)**

EK- 4**(AŞ GK Yön EK-3)****VEKÂLETNAME ÖRNEĞİ****VEKÂLETNAME**

Sahibi olduğum TL toplam itibari değerde paya ilişkin olarak
Anonim Şirketinin tarihinde adresinde saat de yapılacak
yılına ait olağan/olağanüstü genel kurul toplantısında beni temsil etmeye ve gündemdeki
maddelerin karara bağlanması için oy kullanmaya'yı vekil tayin ettim.

VEKÂLETİ VEREN

Adı Soyadı/Unvanı

Tarih ve İmza

NOT: Vekâletnamenin noter tasdiksiz olması halinde vekâleti verenin noter tasdikli imza
sirküleri vekâletnameye eklenecektir.

EK-5

Tevdi Eden Temsilcisi Seçimine İlişkin Ekran Görüntüsü

(Pay Sahibi/Bireysel İşlemleri Kullanıcı Kılavuzu, Pay Sahibinin Temsilci Tayini, s. 12)

e-GENEL KURUL

e-MKK

Katılım Yöntemi Belirleme

Genel Kurul Tarihi : 26.02.2014, Saat : 09:00

Katılım Yöntemi

☐ Elektronik yöntemle kendim katılacağım ☒ Atadığım temsilci/verici katılacaktır

☒ Bireysel Temsilci ☐ Tevdi Temsilci

İleri Vazgeç

EK-6

Tevdi eden temsilcisinin genel yetki/özel yetki seçimine ilişkin ekran görüntüsü

(Aracı Kuruluş İşlemleri Kullanıcı Kılavuzu s. 17)

Katılım Yöntemi Belirleme

☐ Genel Yetki ☒ Özel Yetki (Tavsiye Olmaz)

Katılım beyanınız kaydedilmiştir.

Tamam

EK-7

[SPK'nın Vekâleten Oy Kullanılması ve Çağrı Yoluyla Vekâlet**Toplanması Tebliği (Seri: II-30.1) EK-1]****VEKÂLETNAME**

.....A.Ş.

.....A.Ş.'nin günü, saat da
adresinde yapılacak olağan/olağan üstü genel kurul toplantısında aşağıda belirttiğim görüşler doğrultusunda beni temsile, oy vermeye, teklifte bulunmaya ve gerekli belgeleri imzalamaya yetkili olmak üzere aşağıda detaylı olarak tanıtılan'yi vekil tayin ediyorum.

Vekilin(*);

Adı Soyadı/Ticaret Unvanı:

TC Kimlik No/Vergi No, Ticaret Sicili ve Numarası ile MERSİS numarası:

(*)Yabancı uyruklu vekiller için anılan bilgilerin varsa muadillerinin sunulması zorunludur.

A) TEMSİL YETKİSİNİN KAPSAMI

Aşağıda verilen 1 ve 2 numaralı bölümler için (a), (b) veya (c) şıklarından biri seçilerek temsil yetkisinin kapsamı belirlenmelidir.

1.Genel Kurul Gündeminde Yer Alan Hususlar Hakkında;

- a) Vekil kendi görüşü doğrultusunda oy kullanmaya yetkilidir.
- b) Vekil ortaklık yönetiminin önerileri doğrultusunda oy kullanmaya yetkilidir.
- c) Vekil aşağıda tabloda belirtilen talimatlar doğrultusunda oy kullanmaya yetkilidir.

Talimatlar:

Pay sahibi tarafından (c) şıkkının seçilmesi durumunda, gündem maddesi özelinde talimatlar ilgili genel kurul gündem maddesinin karşısında verilen seçeneklerden birini işaretlemek (kabul veya red) ve red seçeneğinin seçilmesi durumunda varsa genel kurul tutanağına yazılması talep edilen muhalefet şerhini belirtilmek suretiyle verilir.

Gündem Maddeleri (*)	Kabul	Red	Muhalefet Şerhi
1.			
2.			
3.			

(*) Genel Kurul gündeminde yer alan hususlar tek tek sıralanır. Azlığın ayrı bir karar taslağı varsa bu da vekâleten oy verilmesini teminen ayrıca belirtilir.

2. Genel Kurul toplantısında ortaya çıkabilecek diğer konulara ve özellikle azlık haklarının kullanılmasına ilişkin özel talimat:

- a) Vekil kendi görüşü doğrultusunda oy kullanmaya yetkilidir.
- b) Vekil bu konularda temsile yetkili değildir.
- c) Vekil aşağıdaki özel talimatlar doğrultusunda oy kullanmaya yetkilidir.

ÖZEL TALİMATLAR; Varsa pay sahibi tarafından vekile verilecek özel talimatlar burada belirtilir.

B) Pay sahibi aşağıdaki seçeneklerden birini seçerek vekilin temsil etmesini istediği payları belirtir.

1. Aşağıda detayı belirtilen paylarımın vekil tarafından temsilini onaylıyorum.

- a) Tertip ve serisi:*
- b) Numarası/Grubu:**
- c) Adet-Nominal değeri:
- ç) Oyda imtiyazı olup olmadığı:
- d) Hamiline-Nama yazılı olduğu:*
- e) Pay sahibinin sahip olduğu toplam paylara/oy haklarına oranı:

*Kayden İzlenen izlenen paylar için bu bilgiler talep edilmemektedir.

**Kayden izlenen paylar için numara yerine varsa gruba ilişkin bilgiye yer verilecektir.

2. Genel kurul gününden bir gün önce MKK tarafından hazırlanan genel kurula katılabilecek pay sahiplerine ilişkin listede yer alan paylarımın tümünün vekil tarafından temsilini onaylıyorum.

PAY SAHİBİNİN ADI SOYADI veya ÜNVANI(*)

TC Kimlik No/Vergi No, Ticaret Sicili ve Numarası ile MERSİS numarası:

Adresi:

(*)Yabancı uyruklu pay sahipleri için anılan bilgilerin varsa muadillerinin sunulması zorunludur.

İMZASI

EK-8**(AŞ GK Yön EK-2)****GENEL KURULDA HAZIR BULUNANLAR LİSTESİ ÖRNEĞİ**

.....ŞİRKETİNİN..... TARİHİNDE YAPILAN..... GENEL KURUL

TOPLANTISINDA HAZIR BULUNANLAR LİSTESİ

PAY SAHİBİNİN AD/SOYAD/ UNVANI	T. C./ V. K. NO	UYR UĞU	ADR ESİ	PAYLARIN TOPLAM İTİBARI DEĞERİ (TL)	PAYLARIN EDİNİM ŞEKLİ VE TARİHİ(*)	KATILIM ŞEKLİ (**)	TEMSİLCİ TÜRÜ (***)	TEMSİLCİNİN AD/SOYAD/ UNVANI	TEMSİLCİNİN T.C./ V.K. NO'SU	İMZA

ŞİRKETİN SERMAYESİ VE PAYLARIN TOPLAM İTİBARI DEĞERİ:

ASGARİ TOPLANTI NİSABI:

MEVCUT TOPLANTI NİSABI:

BAKANLIK TEMSİLCİSİ

TOPLANTI BAŞKANI

İSİM/İMZA

İSİM/İMZA

(*) Payların edinim şekli ve tarihi olarak; eğer pay menkul kıymet borsası aracılığıyla edinilmişse “borsa içi”, borsa dışından edinilmişse “borsa dışı” ibaresi ile birlikte payların edinim tarihleri yazılacaktır.

(**) Katılım şekli olarak; pay sahibinin bizzat kendisi katılması durumunda “asaleten”, pay sahibini temsilen bir başkasının katılması durumunda ise “temsilen” ibaresi yazılacaktır.

(***) Temsilci türü olarak; temsil şekline göre “organın temsilcisi”, “bağımsız temsilci”, “kurumsal temsilci”, “tevdi eden temsilcisi” veya “vekâleten” ifadelerinden biri yazılacaktır.

EK-9

Temsil Yetkisinin Kapsamının Belirlenmesine İlişkin Ekran Görüntüsü

(e-Genel Kurul Pay Sahibi/Bireysel Temsilci İşlemleri Kullanıcı Kılavuzu, s. 14)

e-GENEL KURUL

e-VKK

Kablim Yöntemi Belirleme

Genel Kurul Bilgileri : TÜRK	26.02.2014, Olağan Genel Kurul
Kablim Yöntemi : Atadığı temsil yetkisi kutucuğa , bireysel Temsilci	
İşlemler Kurum Hesapları : Tüm Hesapları	
Yerel Yürü	

Temsilci yetkilendirmeye türüne seçiniz:

☒ Genel Yetki ☐ Özel Yetki (Tatimat Kurul)

İleri **Geri**

EK- 10

Özel Yetki İçin Oy Tercih Bildirimi Ekranı

(e-Genel Kurul Pay Sahibi/Bireysel Temsilci İşlemleri Kullanıcı Kılavuzu, s. 14)

e-GENEL KURUL **e-MKK**

Pay Sahibi İşlemleri

- Vekalet Listesine »
- e-Toplantı Salonu »
- Oy Soruşturma Raporu »

Oy Tercih Bildirimi

Düzenli Kurulda
Pay Sahibi
Vekâlet Tercih
Beyan Vekâlet Müracaatı

TURK A.Ş. ve 25/02/2014 tarihli Olağan Genel Kurulda
ABİSA CE
Temsilci/Vakil kademi
Oy Tercih, ABİSA CE
Tarih Kayıtlarına

Üye Hesap No
Tüm Oyalar Tüm Hesaplar

Hesap Bilgi **Yeni Hesap**

Maddesi No	İçerik	Kabul / Ret	Muhalefet İçerik
1	Açık ve Bakımlık Divanının Teşkilatı	☐ Kabul ☐ Ret	
2	Toplantı tutanağının imzalanması konusunda divana yetki verilmesi	☐ Kabul ☐ Ret	
3	Yönetim Kurulu faaliyet raporu ile denetçi raporlarının okunması	☐ Kabul ☐ Ret	
4	Bağımız dış denetçi raporunun okunması	☐ Kabul ☐ Ret	
5	Bilanço ve kar-zarar hesaplarının okunması, müzakere ve tasdık	☐ Kabul ☐ Ret	
6	Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu üyelerinin irade edilmeleri	☐ Kabul ☐ Ret	
7	Her dağıtım tablosu teklifin görüşülerek kabulü veya reddi	☐ Kabul ☐ Ret	
8	Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu üyelerinin ücretlerinin tespiti	☐ Kabul ☐ Ret	
9	Yönetim Kurulunca atanmış bağımız dış denetçi kuruluşunun onaya sunulması	☐ Kabul ☐ Ret	

Hayatımdaki Çe **Kayıt**

EK-11

Oy Kaydetme Ekran Görüntüsü

(e-Genel Kurul Pay Sahibi/Bireysel Temsilci İşlemleri Kullanıcı Kılavuzu, s. 20)

e-GENEL KURUL

e-MKK
Ulusal E-Genel Kurul, Pay Sahibi

Katılım Yöntemi Belirleme

Temsilci tayin ettiğiniz genel kurul ve hak sahibi bilgileri aşağıda yer almaktadır. Lütfen işlem yapmak istediğiniz genel kurula seçiniz.

Genel Kurul: Tüm Genel Kurullar

Genel Kurul	Tarih	Saat	Pay Sahibi	Stok Numarası	Ticari Tarih	Oy Kaydı	Katılım Geçki	Ayrıntılı Bilgi
TDRC	27.02.2014	14.00	ABBA CE	29089909	Genel Yekil	Yapınadı	Elektronik	

Katılım Yöntemi Belirleme **Oy Kaydet/Düzenle** **İstisna E**

EK-12**(AŞ GK Yön EK-6)****TEVDİ OLUNAN PAYLARA İLİŞKİN TEMSİL BELGESİ ÖRNEĞİ****A) TEVDİ EDEN**

(1) Ad Soyad/Unvan:	
(2) Vatandaşlık Numarası/Vergi Kimlik/MERSİS Numarası:	
(3)Adres:	

B) TEVDİ EDİLEN

(4) Ad Soyad/Unvan:	
(5) Vergi Kimlik/MERSİS Numarası:	
(6) Adres:	
(7) Tevdi Edilen Payların Sayısı ve Toplam İtibari Değeri:	

Tevdi edilen nezdinde yukarıda belirtilen paydan/pay senetlerinden doğan genel kurul toplantılarına katılma ve tevdi eden tarafından her genel kurul öncesinde verilecek talimatlar çerçevesinde genel kurul gündem maddelerine ilişkin oy kullanma konusunda tevdi edilen yetkilendirilmiştir. (Tarih)

Tevdi Eden**Kaşe/İmza****Tevdi Edilen****Kaşe/İmza**

EK-13**(AŞ GK Yön EK-7)****TALİMAT BİLDİRİM FORMU ÖRNEĞİ****(I) GENEL KURUL**

Genel Kurul Toplantısı Yapacak Şirket	
Genel Kurul Tarihi	

(II) GÜNDEM MADDELERİNE İLİŞKİN TALİMATLAR

Gündem No(*)	Kullanılacak Oy	Açıklama (**)
1	KABUL ☐ RED ☐	
2	KABUL ☐ RED ☐	

(*) Form gündem sayısını içerecek şekilde hazırlanacaktır. Eksik hazırlanması veya kullanılacak oya ilişkin verilmiş talimatın yazılmamış olması halinde Yönetmeliğin 46 ncı maddesinin ikinci fıkrasına uygun şekilde hareket edilir.

(**) Tevdi eden ilgili gündeme ilişkin varsa açıklamalarını bu bölüme yazabilecektir. Eğer “red” oyu kullanma talimatı ile birlikte tutanağa muhalefet şerhi de yazdırılmak isteniyorsa, bu husus açıklama kısmına yazılacaktır.

EK-14

(SPK II-30.1 Sayılı Tebliğ Ek-2)

**ÇAĞRIDA BULUNARAK VEKÂLET TOPLAMA GİRİŞİMİNDE
BULUNULMASI
DURUMUNDA KULLANILACAK VEKÂLETNAME**

.....AŞ
.....AŞ'nin günü, saat 'da
.....adresinde yapılacak olağan/olağan üstü genel kurul toplantısında aşağıda belirttiğim görüşler doğrultusunda beni temsile, oy vermeye, teklifte bulunmaya ve gerekli belgeleri imzalamaya yetkili olmak üzere aşağıda detaylı olarak tanıtılan 'yi vekil tayin ediyorum.

Vekilin(*);

Adı Soyadı/Ticaret Unvanı:

TC Kimlik No/Vergi No, Ticaret Sicili ve Numarası ile MERSİS numarası:

(*)Yabancı uyruklu vekiller için anılan bilgilerin varsa muadillerinin sunulması zorunludur.

A) TEMSİL YETKİSİNİN KAPSAMI

1.Çağrı yoluyla vekâlet toplayan tarafından, bilgi formunda da gerekçeleri ile birlikte açıklandığı üzere gündem maddeleri hakkında aşağıda belirtilen yönde oy kullanılacaktır:

Gündem Maddeleri	Kabul	Red	Muhalefet Şerhi
1.			
2.			
3.			

2.Yukarıda 1 inci maddede vekâlet toplayan tarafından görüş bildirilmeyen gündem maddeleri için; aşağıda verilen (a), (b) veya (c) şıklarından biri seçilerek temsil yetkisinin kapsamı belirlenmelidir.

- a) Vekil kendi görüşü doğrultusunda oy kullanmaya yetkilidir.
- b) Vekil ortaklık yönetiminin önerileri doğrultusunda oy kullanmaya yetkilidir.
- c) Vekil aşağıda tabloda belirtilen talimatlar doğrultusunda oy kullanmaya yetkilidir.

Talimatlar:

Pay sahibi tarafından (c) şikkının seçilmesi durumunda gündem maddesi özelinde talimatlar ilgili genel kurul gündem maddesinin karşısında verilen seçeneklerden birini işaretlemek (kabul, red, serbest) ve red seçeneğinin seçilmesi durumunda varsa genel kurul tutanağına yazılması talep edilen muhalet şerhini belirtilmek suretiyle verilir.

Gündem Maddeleri (*)	Kabul	Red	Muhalefet Şerhi	Serbest(**)

(*) Genel Kurul gündeminde yer alan ve çağrı yoluyla vekâlet toplayan tarafından görüş bildirilmeyen gündem maddeleri tek tek sıralanır. Azlığın ayrı bir karar taslağı varsa bu da vekâleten oy verilmesini teminen ayrıca belirtilir.

(**) İlgili gündem maddesi için vekilin kendi görüşü doğrultusunda oy verebileceği anlamına gelmektedir.

3. Genel Kurul toplantısında ortaya çıkabilecek diğer konulara ve özellikle azlık haklarının kullanılmasına ilişkin özel talimat:

- a) Vekil kendi görüşü doğrultusunda oy kullanmaya yetkilidir.
- b) Vekil bu konularda temsile yetkili değildir.
- c) Vekil aşağıdaki özel talimatlar doğrultusunda oy kullanmaya yetkilidir.

ÖZEL TALİMATLAR; Varsa pay sahibi tarafından vekile verilecek özel talimatlar burada belirtilir.

B) Pay sahibi aşağıdaki seçeneklerden birini işaretleyerek vekilin temsil etmesini istediği payları belirtir.

1. Aşağıda detayı belirtilen paylarımın vekil tarafından temsilini onaylıyorum.

- a) Tertip ve serisi:*
- b) Numarası/Grubu:**
- c) Adet-Nominal değeri:
- ç) Oyda imtiyazı olup olmadığı:
- d) Hamiline-Nama yazılı olduğu:*
- e) Ortağın sahip olduğu toplam paylara/oy haklarına oranı:

*Kayden İzlenen izlenen paylar için bu bilgiler talep edilmemektedir.

**Kayden izlenen paylar için numara yerine varsa gruba ilişkin bilgiye yer verilecektir.

2. Genel kurul gününden bir gün önce MKK tarafından hazırlanan genel kurula katılabilecek pay sahiplerine ilişkin listede yer alan paylarımın tümünün vekil tarafından temsilini onaylıyorum.

PAY SAHİBİNİN ADI SOYADI/UNVANI(*)

TC Kimlik No/Vergi No, Ticaret Sicili ve Numarası ile MERSİS numarası:

Adresi:

(*)Yabancı uyruklu pay sahipleri için anılan bilgilerin varsa muadillerinin sunulması zorunludur.

İMZASI

EK-15**(SPK II-30.1 Sayılı Tebliğ Ek-3)**

**ÇAĞRIDA BULUNARAK VEKÂLET TOPLAYANLAR TARAFINDAN
AÇIKLANMASI ZORUNLU BİLGİ FORMU**

1. Vekâlet isteyen tanıtıcı bilgi(*);

Adı Soyadı/Ticaret Unvanı(**):

TC Kimlik No/Vergi No, Ticaret Sicili ve Numarası ile MERSİS numarası:

Adresi:

Vekili tanıtıcı diğer bilgiler:

(*)Yabancı uyruklu kişiler için anılan bilgilerin varsa muadillerinin sunulması zorunludur.

(**) Oy kullanacak kişinin çağrı yoluyla vekâlet toplayandan farklı olması durumunda, bu kimseyi tanıtıcı bilgiler:

2. Vekâlete konu ortaklık ile mevcut sermaye, yönetim, ticari ilişkisi ve varsa son iki yıl içerisinde ortaklık paylarında yaptığı özel duruma konu pay alım satımları hakkında bilgi,

3. Vekâletlerin hangi genel kurul için talep edildiği,

4. Vekâlet süresinin, başlangıç-bitiş tarihleri ile genel kurulun ertelenmesi durumunda vekâletnamenin geçerlilik durumunun ne olacağı,

5. Çağrı yoluyla vekâlet toplayanın görüş belirttiği gündem maddeleri için hangi yönde oy kullanılacağı ve gerekçeleri ile varsa gündem maddelerine ilişkin önerisi :

Gündem Maddeleri	Kabul	Red	Muhalefet Şerhi	Gerekçe	Öneri
1.					
2.					
3.					

6. Ortaklığın yönetim kurulu üyeliklerine* aday gösterip göstermeyeceği, gösterecekse adaylar hakkında bilgi;

Adı Soyadı	Mesleği	Son 10 yıl içindeki görevleri ve ayrılma	Ortaklık ve Ortaklığın ilişkili tarafları ile ilişkisinin	Bağımsızlık niteliğine sahip olup olmadığı	Seçilmesi durumunda, ortaklık faaliyetlerini etkileyebilecek

		nedenleri	niteliği ve önemlilik düzeyi		benzeri hususlar hakkında bilgi

*Varsa yönetim kurulu üyeliklerine aday gösterilen kişilerin özgeçmişlerine ulaşılabilir yerler burada belirtilir.

7. Çağrıda bulunarak vekâlet toplayanın gündem maddelerinde yer alan hususlarla ilgili olarak varsa çıkar çatışması ve/veya vekâlet toplayarak elde etmeyi öngördüğü menfaatler hakkında bilgi,

8.Yönetim kontrolünün elde edilmesi amacıyla çağrı yoluyla vekâlet toplanması durumunda, ortaklık yönetimine gelinmesi halinde yapılması planlanan tasarruflar hakkında bilgi; maddi sabit kıymetlerin satılması, kiralanması, yapılması düşünülen yatırımlar işletmenin yönetiminde ve muhasebe organizasyonunda düşünülen değişiklikler, başka bir şirket veya şirketlerle birleşme veya devir kararı alınıp alınmayacağı, işletmecilik ve pazarlamada değişiklik yapıp yapılmayacağı, yönetim kurulu üyeleri ile diğer yöneticilere tanınması düşünülen hak ve menfaatler,

9. Vekâlet toplanmasıyla ilgili giderlerin (ilan-reklam vs.) nihai yüklenicisinin kim olacağı,

10.Varsa, vekâletnamenin gönderimi için iletişim kurulabilecek merkezler hakkında bilgi.

EK-16**(SPK II-30.1 Sayılı Tebliğ Ek-4)****OY PUSULASI****1) Vekili Tanıtıcı Bilgi(*)**;

Adı Soyadı/Ticaret Unvanı:

TC Kimlik No/Vergi No, Ticaret Sicili ve Numarası ile MERSİS numarası:

(*)Yabancı uyruklu vekiller için anılan bilgilerin varsa muadillerinin sunulması zorunludur.

İmza

2) Pay Sahibini Tanıtıcı Bilgi(*);

Adı Soyadı/Unvanı:

TC Kimlik No/Vergi No ve Ticaret Sicili ve Numarası ile MERSİS numarası:

Adresi:

İmza

(*)Yabancı uyruklu pay sahipleri için anılan bilgilerin varsa muadillerinin sunulması zorunludur.

Açıklama:

1.Oylar vekil tarafından kullanıyorsa 1 ve 2'nci bölümlerin doldurulması ve sadece vekilin pusulayı imzalaması gerekmektedir.

2.Oylar pay sahibi tarafından kullanılıyorsa sadece 2'nci bölümün doldurulması ve pusulanın pay sahibi tarafından imzalanması gerekmektedir.

Gündem Maddesi	Kabul	Red	Muhalefet Şerhi	Gerekçe	Oy Adedi	Diğer Hususlar

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı, Soyadı: Emel TEKTEN

Uyruğu: Türkiye (TC)

Doğum Tarihi ve Yeri:

Medeni Durumu:

Tel:

email:

Yazışma Adresi:

EĞİTİM

	Derece Kurum	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans	Erzincan Üniversitesi	/2010
Lisans	Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi	2005

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl Kurum Görev

2007-Halen Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi

YABANCI DİL

İngilizce